

MEDULLA ASCESEOS

SEU

5-XIX
5622

EXERCITIA

S. P. IGNATII DE LOYOLA

ACCURATIORI, QUAM HACTENUS
ab aliis factum, & menti ejus pro-
piori methodo explanata.

*UBI SIMUL MEDITATIONUM NEXUS,
ordo & scopus, nec non exercitiorum omne
artificium, totiusque operis mira compages
ob oculos ponitur.*

AUCTORE

R. P. ALOYSIO BELLECIO

Societatis Jesu S. S. Theol. Doctore.

SUPERIORUM PERMISSU.

EDITIO NOVA.

GANDAVI,

Typis BERNARDI POELMAN, Typographi, in
plateâ dictâ Hoogpoorte sub signo Ensis coronati.

61

Vade populus meus, intra in cubi-
cula tua, claude ostia tua super
te, abscondere modicum ad
momentum. *Isa.* 26. γ . 20.

D I V O
I G N A T I O

D E L O Y O L A

Patriarchæ gloriosissimo,

Societatis Jesu

Fundatori sanctissimo,

Fidei Romane

Propugnatori acerrimo,

Pietatis christiane

Assertori invictissimo,

Ecclesiae Atlanti,

Heresum exterminatori,

Lemurum domitori,

Dæmonum flagello,
Innocentiæ asylo,
Sanctitatis ideæ,
Demissionis magistro,
Prudentiæ miraculo,
Orbis thaumaturgo,
S. S. Exercitiorum au-
ctori,
Et mundi per ea repara-
tori

se hasque pagellas
religiosissimo affectu
D. D. D.

filiorum minimus

Auctor.

PRÆFATIO.

Licet nostrâ hâc ætate frequentissimus sit sacrorum Exercitiorum usus, minimè tamen is est, qui aliquandò, eorundem fructus. Olì ex illâ spiritali eremo reduces diversam penitùs ab eâ, quàm antea tenuerant, vivendi rationem inierunt, ac etiam stabiles continuerunt. Nunc verò plerumquè tales indè denuò egredimur, quales ingressi fuimus, nec hilo meliores.

P R Æ F A T I O.

Vel si etiam fervoris aliquid ac-
tione mutationis in animum fors mo-
resque irrepperit, mox iterum pro-
ximam cum lunam faciem vitamque
mutamus, vix menstrui jam sancti.

Nempè (quæ mali causa est) exer-
citationes hæ non obeuntur eo,
quo S. Ignatius cupit, modo. De-
viatur ab Ejus mente; hinc etiam
a scopo aberratur. Non satis pres-
sè Ejusdem sensus insistitur: propo-
sita non eò, quò oporteret, diri-
guntur: commentationum nexus
operisque compages non ritè atten-
ditur; ideò nec optatus inde fruc-
tus colligitur. Exercitium electio-
nis, quocum tamen omnia suo qua-
si cum centro juncta cohærent, ple-
rumquè negligitur. Meditationes
quædam fundamentales, v. g. de

P R Æ F A T I O.

regno Christi, duobus vexillis tribus hominum classibus, & totidem gradibus humilitatis (quibus tamen veluti jactæ basi divinum hoc ædificium innititur) non rarò vel omnes vel faltem harum aliquæ aut penitus omittuntur, aut solùm obiter peraguntur; quin latens sub cortice medulla degustetur, & quò collineent, fatis attendatur. Undè fit, ut saluberrimi hujus inventi præcipua efficacitas enervetur. Huic igitur morbo præfenti opusculo melam afferre constitui.

Dent Superi, ut votis respondeat eventus, & conatui effectus; totque in posterum numeremus sanctitudinis affeclas, quot sanctæ hujus solitudinis incolas; horum autem ex numero ut & ego sim, be-

P R Æ F A T I O.

nigne Lector, tuis precibus effice, tibi que argumentum lectionis sacrae, cuilibet diei assignatae, singulariter commendatum habe. Ejus enim praesertim subsidio relatis supra defectibus occurrere studeo; & quidem secundum mentem S. Auctoris; cum nulla ibi doctrina afferatur, quae in ipso S. P. N. libello, aut hujus Directorio, aliisque Interpretibus probatis fundata non sit.

Quantam autem auctoritate liber ille, qui Directorium inscribitur (nam de priori postea differendi occasio erit) apud nos pollere debeat, inde colligitur, quod sit opus jussu Congregationis I. Generalis (*a*) susceptum, *eoque consilio ad*

(*a*) In praefat. ad Direct. Item in ejus prooemio n. 11. & 12.

P R Æ F A T I O.

*omnes Societatis provincias mis-
sum, ut ubiquè locorum peritiore
hâc in palæstrâ Patres experientiâ
duce dispicerent, an aliquid addi,
aut detrahi, vel etiam commodiùs
dici posse videretur. Ex quorum om-
nium sententiis ac judiciis postmo-
dùm Romam transmissis, ac in
quintâ Congregatione Generali a
deputatis hunc in finem Patribus
diligenter atque exactè discussis, ite-
rùmque a R. P. N. Generali Clau-
dio Aquaviva Patribusque Assisten-
tibus accuratè perpensis, ea, quæ ad
propositum accommodatiora sunt
visa, in hoc Directorium selecta
sunt, suisque locis digesta. Ex qui-
bus patet, quanto in pretio illud,
nec non ea, quæ indè excerpta
præsenti opusculo sparsim inferun-
tur, documenta a nobis sint haben-*

P R Æ F A T I O.

da Meum ergo, quem tibi hîc of-
fero ductum, Benevole Lector, fi-
deli constantiâ secutus si fueris,
facro huic octiduo ingenti tuo emo-
lumento vacabis.

MEDULLA

ASCESIOS.

INTRODUCTIO

AD SACRAM SOLITUDINEM.

Spiritualia S. Ignatii exercitia sunt brevis quidam aliquot dierum secessus, a communi hominum societate & curarum strepitu remotus, in quo anima omnium maximo salutis negotio unicè vacans, unitis viribus secundùm traditam ab eodem methodum in vitæ veteris correctionem, ac novæ institutionem incumbit. Hæc ergo ut optato cum successu obeamus, prologi loco præcipua afferam *incitamenta*, & selectiora quædam suppeditabo *monita* hanc in rem multùm profutura, ut illis animati, his verò instructi, ejusmodi octiduo & velimus, & sciamus ea omittere & exequi, quæ ad colligendos hujus eremi fructus magis proficua sunt. Admirabile verò aurei hujus inventi *systema*, quod §. 5. rudi calamo delineatum oculis subjiciam, haud parùm, ut spero, lucis affundet.

Introductio

§. I.

De Incitamentis ritè vacandi Sacris Exercitiis.

INCITAMENTA præcipuè sunt, quæ exercitii alicujus præstium æquis æstimatoribus commendare consueverunt, nempe ejus præstantia, utilitas & necessitas. Nam exercitationis *præstantia* indit rei æstimationem, *utilitas* parit illius desiderium; *necessitas* verò nutantem impellit voluntatem, ut etiam ipsa agere decernat, quod ratio ob rei præstantiam fieri suadet, & mens ob illius utilitatem effectum optat. Jam autem quanta sacræ hujus solitudinis eminentia sit ac necessitudo: quàm magna quàmque salubria sint, quæ indè percipiuntur, emolumenta, ex dicendis patebit.

I. Inprimis igitur ad excellentiam quod attinet, atque *præstantiam* Exercitiorum, hæc affatim indè elucet, 1. quòd ea fuerint inspirante Divino Flamine concepta (*a*): 2. magisterio Augustissimæ cælorum Reginae communicata (*b*): 3. a Sede Apostolicâ non solum approbata, sed maximis insuper encomiis exornata, ac fidelium praxi omni verborum pondere commendata (*c*). Id quod librorum vix ulli, vel certè paucissimis contigit.

Rem autem sic se habere constat ex ipsis Summorum

(*a*) LANCICIUS opusc. 18. cap. 5. Item CAROLUS ROSIGNOLIUS in lib. *noizie memorabili dei Effercizi spirituali*. lib. I. c. 1.

(*b*) LUD. de PONTE in vitâ Marinæ de Escobar. l. I. c. 5. p. 2. & in vitâ P. Alvarez c. 43. NATALIS in lib. cui titulus: *Conversatio cælestis*. CARNOLIUS c. 6.

(*c*) PAULUS III. in bullâ *Pastoralis officii*, editâ 31. Julii 1548. Item JULIUS III. in bullâ, cujus mentionem faciunt Acta Sanctorum Antverp. ad diem 31. Jul. fol. 615. lit. D.

ad Exercitia.

Pontificum bullis; nec non ex testimonio Sacrae Rotae Auditorum, ac Sacrorum Rituum Eminentissimi Cardinalium: uti & ex mente Societatis universae (a) atque ab auctoritate virorum & scientiâ & probitate excellentium, præcipuè Ludovici de Ponte, Lancicii: Natalis, Rosignolii, aliorumque, qui non tantum intrepidè enuntiant, sed etiam solidè probant, pia has S. Ignatii commentationes fuisse digito Dei conscriptas, unctiōe Spiritûs S. dotatas, a B. V. dictatas; deniquè a Paulo III., ne apice quidem mutato, quoad omnia & singula in eis contenta, & quidem ex certâ scientiâ nutu Pontificio approbatas, collaudatas, ac bullæ patrociniō communitas. (b)

Prætereà solitaria hæc spiritûs exercitatio ab eodem Papa, uti & ab Alexandro VII., ac nuper primùm a Benedicto XIV. (c) plenâ pœnarum indulgentiâ liberali munificentiâ ideò cumulata fuit, atque ditata, ut Christi Fideles hæc cœlestium Ecclesiæ thesaurorum elargitione ad vacandum salutari adeò pioque operi eò potentiùs incitarentur (d). Ut proin jure Illustrissimus Joannes Camus Bellicensium Episcopus, hanc S. P. N. lucubrationem evolvens, stupore defixus exclamarit: *ô librum omninò aureum & omni gemmâ pretiosiore!* *ô librum divinum singulari cum Dei lumine scriptum, qui nunquàm satis laudari possit; librum, qui abscondit in se manna deserti, medullam Libani, & Sinape Evange-*

(a) Directorium Exercitiorum in præmio n. 2.

(b) loc. supra cit.

(c) PAULUS V. die 23. Maii 1606. ALEXANDER VII. die 12. Octobr. 1657. BENEDICTUS XIV. in formâ Brevis an. 1753. editi.

(d) In Bullâ Alexandri VII. Vide Acta SS. Antwerp. ad diem 31. Jul. f. 786. lit. E.

4
 lli (a) Sic autem quid excellentius dici, quidve foli-
 us afferri possit ad demonstrandam Exercitiorum *præf-*
tiā non dispicio.

Hoc ipsum autem efficax incitamentum nobis sit,
 oportet, ea summo cum fervore omnique virium con-
 tentione obeundi. Nam (ut minantur sacræ Paginæ)
maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter, vel (ut Sep-
 tuaginta legunt) *negligenter* (b). Ergo cum sacræ hæ
 commendationes (ut ex allatis paulò antè argumentis
 ad oculus patet) sint *opus Dei*; jure habent, quòd
 sibi timeant illi, qui iis oscitanti languore vacant, qui-
 que tepidâ suâ, quam post cœlestem ejusmodi secessum
 vivere pergunt, vitâ eadem ingrati diffamant, eorum
 efficacitati derogant, meritamque aliàs æstimationem
 eis apud alios adimunt, ac suffurantur.

II. Maximam prætereà esse talis Octidui *utilitatem*
 triplici ex fonte luculenter clarescit; nempe auctorita-
 te, experienciâ, ratione. 1. Ad *auctoritatem* quod spec-
 tat, infinitus forem, si omnia virorum tum doctrinâ
 tum sanctitate conspicuorum testimonia in medium af-
 ferre satagerem, queis illi profluentia indè emolumenta
 summis laudibus efferunt, prædicantque.

Ex innumeris non nisi pauculos delibasse sufficiat.
 S. Salesius Genevensium fidus fatebatur, ea esse *sanc-*
tam methodum corrigendi mores, quam magnus Dei ser-
vus Ignatius de Loyola in usum reduxisset (c). S. Carolo
 Borromæo Mediolanensium oraculo erant *Bibliotheca*
perampla in libelli unius epitomen coacta, ex quo plura
ipse intelligeret, quàm ex cæteris omnibus discere pos-

(a) Acta Sanctorum l. c.

(b) Jerem. 84. v. 10.

(c) In tract. de amore Dei lib. 12. c. 8.

set (a). Julius III. Pontifex Romanus ea enunciavit esse *apprimè salubria, pietate ac sanctitate plena, atque spiritualem profectum valdè utilia* (b). Illustrissimus Cæsar ea appellat *manna absconditum, granum evangelici sinapis, cedrorum Libani medullam*, adscripto hoc lemmate: *minima aspectu, maxima fructu* (c).

Deniquè a Blofio, Avila, Canisio, Strada, Suaresio & aliis a Rosignolio (d) relatis, nominantur generis humani novitiatus, nova schola Divinæ Sapientiæ, quinta Asceseos essentia, efficacissimum acquirendæ brevi tempore summæ perfectionis subsidium, certissima contra omnes morbos panacea, fortissimum contra stygem armamentarium, unumque ex præcipuis, quod Deus ultimis hisce temporibus Ecclesiæ suæ contulit, beneficiis. His autem omni exceptione majoribus testimoniis temerario dissensu obluçtari, & ingentem Divini hujus inventi *utilitatem* inficiari, quid aliud foret, quàm foli tenebras affingere?

2. Præcipuè cùm insuper pro illâ evidens suffragium *experientia* ferat. Nam (ut testatur Directorium) *plurimi hæc Ascesi ritè exculti, relicto mundo religiosos Ordines ingressi sunt: multi jam ingressi, egregiè reformati sunt; nec singuli tantum, sed sæpè integra cœnobia. Complures etiam in ipso sæculo, cùm ita vitiis addicti essent, ut nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus avelli possent, hoc uno se converterunt, & ad meliorem vitam constanter ducendam revocarunt* (e).

(a) BARTOL. lib. 1.º num. 18. vitæ S. Ignatii.

(b) In litteris confirmationis eorundem Exercitiorum. Vide Acta Sanctorum ad diem 31. Jul. fol. 615. lit. D.

(c) loc. suprà cit.

(d) L. I. c. 3. §. 1. Notizie dei Esercizi.

(e) In præf. n. 7.

verbo : insoliti animorum motus , stupendæ morum
 actiones , mira virtutum incrementa ordinarii sunt
 fructus , qui ex hâc solitudine plenâ manu referuntur ,
 in præsertim urbibus , ubi exercitiorum domus erec-
 tæ florent.

Certè Societas nostra ultrò fatetur , se ope hujus li-
 beri genitam & nutritam , auctam & solidatam , hæcte-
 nusque in flore conservatam viguisse. His commenta-
 tionibus suæ sanctitatis vel initia vel augmenta grati ad-
 scribunt SS. Salesius , Borromæus , Philippus Neri ,
 Borgias , Xaverius , Theresia & Magdalena de Pazzis
 (a). Huic exercitationi perfectiorem vitam in acceptis
 referunt gemini Ludovici Blossius & Granatensis , Epif-
 copus de Torres , Cardinalis Henricus , postea Lusitaniæ
 Rex ; nec non Bellarminus , Petrus Camus , Fa-
 ber , Laynez , Natalis innumerique alii a Rosignolio
 recensiti (b). Sacræ huic palæstræ suas triumphales
 lauros læti appendunt tot in Indiis Martyres , qui ge-
 nerosum illud animi robur , quo tormenta pro Christo
 tam fortiter tolerarunt , ex hoc ipso armamentario se
 deprompsisse gloriantur.

3. Porrò horum omnium *ratio* in promptu est. Nam
 ex unâ parte per istum ab omni negotiorum strepitu ac
 curarum tumultu felicem secessum removentur omnium
 efficacissimè illa obstacula , quæ supernorum luminum
 affluentiam noxio obice remorantur. Ex alterâ verò par-
 te per hanc octiduo continuatam æternarum primæ
 classis veritatum considerationem anima sublimem in
 modum præparatur ad recipiendos ubertim illos gratia-

(a) Acta Sanctorum Antwerp. ad diem 31. Jul. fol 787.
 lit. E. ROSIGNOLIUS lib. cit. c. 4. NATALIS in lib. de con-
 versat. cœlesti.

(b) lib. cit. c. 2.

rum nimbos, quos cœlum in hâc eremo divite pluviâ in ejûs incolas effundere consuevit.

Deniquè per magnanimam illam erga Deum liberalitatem, quam à nobis requirit additionum Ignatii quinquagesimæ §. 2. n. 3. referenda, Numinis benignitas gratâ coactione compellitur ad profundendos largo cum fœnore suos in nos favores. Quid ergo mirum, quòd sublevis ita impedimentis, quòd animis tam benè comparatis, Superisque in vota tantoperè pronis prodigiosæ adeò morum correctiones indè sequantur; & ab ejusmodi animabus, relictâ vitiorum femitâ, giganteis passibus *eatur de virtute in virtutem* usque ad montem Dei Sion (a), cujus summitate perfectionis culmen adumbrari Patres autumant. Hæc certè stupendam esse hujus libelli *utilitatem* sole clariùs demonstrant.

Quàm horrendum ergo monstrum erit, illo ipso subsidio teporem non excussisse, quo tot alii sanctitatem sunt adepti: nobis domesticis toxicum fuisse, quod tot exteris balsamum fuit. Quàm terrificam erit in articulo mortis hæc cogitatio: debuissim fieri sanctus vi vocationis: potuissim fieri sanctus vi exercitiorum; & tamen teporis cœno usque immerfus hæsi. Divino soli, gratiarum fonti, cœlestique igni proximè assidens, semper tenebricosus, ficcus & frigidus permansi. Ô Quàm tristes olim sensus horum memoria moribundis creabit! Caveamus ergo, ne per illud ipsum adjumentum nos properemus ad carcerem lustricum, quo alii in cœlum.

III. Deniquè urgentem esse sacræ hujus solitudinis *necessitatem*, probat 1. præsens animæ status, cui corrigendo præsentissimum & unicum hæc commentationes remedium sunt. Nam tot rebelles animi motiones necdùm domitæ, tot vitia necdùm emendata, tot habitus

(a) Psalm. 83. v. 8.

pravi necdum depositi: item imponenda nobis cum tempore officia, imminentes nobis calamitates, irruituræ in nos tentationes, hæc profectò abundè ostendunt, quàm maximè necessarium esse, ut in ejusmodi secessu, posita ad radicem securi, tandem aliquandò conscientiaë impulsis respondeamus: exuto veteri homine novum induamus; ac illi obtinendæ virtuti fundamentum jaciamus, cujus adhuc nec ideam habemus; & quam tamen a nobis statûs sanctitas, gratiarum copia, Deique voluntas exigit, & expectat.

2. Prætereà, ut omni conatu huic exercitationi nos impendamus, exigit amor, quem Societati tanquam Matri habere nos decet, genuini ejus filii audire si cupimus. Nam eandem *hoc maximè medio & initio coaluisse, & postea incrementum accepisse*, ac unicè conservandam etiam in posterum esse, testatur Directorium, a Congregatione quintâ Generali Romæ approbatum (a).

Nihil hîc per auxesin diei multiplex ratio evincit. Nam studium rerum spiritualium, uti declaravit Congregatio Generalis undecima decreto 30. est *anima* Societatis; hoc autem studium ejusmodi octiduo potissimum incendi, nutriri, augeri in comperto est. Item spiritus Societatis in tertio humilitatis gradu a S. P. N. in libello exercitiorum delineato præcipuè consistit. Jam autem Manresana hæc specus est illa fornax distillatoria, ubi is plenius acquiritur. His ergo in Societate deficientibus, deficiat quoque ejus anima ac spiritus, tandemque & ipsa necesse est. Hanc igitur Matrem ingratus odit, qui efficacissimum, quin necessarium ejus conservandæ subsidium vel omninò negligit, vel solum tepidè obit.

Imò sibi met ipsi quoque infestus est. Nam talis utpo-

(a) In præmio Num. 7.

ad Exercitia.

tè membrum animâ Societatis destitutum toti corpori pondus inutile fiet: erit æs fonans, & cymbalum tinniens; pulchrum quidem organum, sed quia sine sonitu, etiam sine motu auditorum: erit ignis fatuus, possidens quidem aliquid spurix lucis; sed, quia nil veri ardoris, etiam nil habebit supernæ unctiois. Verbo, talis ad fructificandum ineptus, religioni probro, exteris risui, sibi fociisque oneri erit. Si tamen non omninò vindici fato, a Sacro Ordine resectus, foras abjiciatur.

3. Deniquè fors hæc exercitia sunt ultima vitæ: forsitan iis annexa est finalis, vel saltem alia primi ordinis gratia: forsitan ab iis dependet tua, qui hæc legis, perfectio: fors aliorum etiam salus, quos Deus per te ad frugem reducere decrevit; siquidem in hâc solitudine aptum ad id instrumentum te reddideris. Temerarium foret, quicquam hâc in re incerto *fortassis*, dubio casui committere. Certè his commentationibus ritè vacasse nunquam pœnitebit. At ea oscitanter obiisse, fors æternùm dolebit. Ergo securiùs eligas.

Secùs time. Nam, *cui multum datum est, multum quæretur ab eo* (a); cui autem benignum Numen copiam concessit, his exercitationibus se excolendi, certè plurimum dedit. Ergo plurimum pariter ab eodem expetit, expectatque. Nova ejusmodi per octiduum solitudo novum est talentum. Væ ergo illi, qui illud *abiens fodit in terram* (b), ac cum eo negotiari negligit; pro mensurâ enim gratiarum crescet rigor reddendæ rationis.

ô Si *acceptabile* ejusmodi *tempus*, si hi *dies salutis* (c) concederentur animæ in purgantibus flammis detentæ, quo ardore eisdem esset vacatura? Ergo eâdem pœnâ

(a) Luc. 12. v. 48.

(b) Matth. 25. v. 13.

(c) 2. Cor. 6. v. 2.

dignissimi sumus, ni nunc providi agamus, quod olim omisſiſſe in luſtrico carcere tantoperè lamentabimur.

Ex his patet, non ſolùm ſummam Exercitiorum præſtantiam eſſe ac utilitatem, ſed etiam urgentem premere neceſſitatem, iis ſe omni cum fervore impendendi. Id ergo ut fiat, obſervanda erunt ſequentia monita ad prædictum finem plurimùm conducentia, & quæ triplicis generis ſunt. Aliqua concernunt comparationem animi internam; aliqua diſpoſitionem rerum externam exercitiis præmittendam; alia demùm in ipſo eorundem decurſu in praxin deducenda erunt.

Monitum.

“ Hujus Paragraphi I. Numerus III. ſervire poterit
 „ pro materiâ meditationis vel conſiderationis pridie
 „ exercitiorum ante vel poſt prandium peragenda. Re-
 „ liqua, uti & ſequentes paragraphi argumentum erunt
 „ lectionis ſpiritualis inter tempus antemeridianum &
 „ pomeridianum dividendæ. Saltem curandum, ut pri-
 „ die legantur Monita §. II. & III.

§. II.

Monita ad comparationem animi internam pertinentia.

I. **C**UM fructus ſacri ejuſmodi ſeceſſus in eo mini-
 mè conſiſtat, ut quis abundet luminibus, dif-
 fluat lacrymis, recreetur conſolationibus; aut ut ſolùm
 quis per aliquot dies plus temporis tribuat orationi,
 lectioni, mentisque collectioni; cùm, inquam, cardo
 rei in eo haud verſetur; ſed cùm ejuſ princeps ac uni-
 cus finis ſit 1. ſolida morum *correctio*: 2. major in vir-
 tute *progreſſio*: 3. ac deniquè voluntatis divinæ circa
 nos vitæque ſtatum clarior *cognitio* & *expletio*; cùm
 hæc, inquam, ſit meta ſacræ hujus ſolitudinis, hoc

pariter animo hâcque intentione ei initium erit dandum, ut nempè indè toti in alios ac meliores mutati, atque à nobis ipsis penitùs diverſi, & ad omnem Dei voluntatem cerei denuò exeamus. Hic ſcopus ſit nobis in ipſo ejus limine propoſitus; ad hanc etiam in ejus decurſu omni conatu unicè conſtanterque tendamus (a).

II. Hunc in finem jam pridè, inſtituto brevi examine ſtatùs, tria erunt præſtanda. 1. Concipiendum erit fervens deſiderium divinam circa ſe voluntatem agnoſcendi, cum regio Pſalte ſæpiùs de die ſuſpirando: *Domine! doce me facere voluntatem tuam.* Pf. 142. v. 10. 2. Determinandum erit unum vel alterum *vitium*, (aut vitioſa affectio) quod reliquorum fons ſit ac primarium profectùs obſtaculum, deinceps ſtirpitùs eradicandum. 3. Seligenda erit una vel altera *virtus*, quâ modò ampliùs & præ aliis indigemus, in poſterùm omni curâ menti implantanda. Ad quæ dein tanquàm ad duplicem ſcopum omnes meditationes, conſiderationes, lectiones &c. erunt dirigendæ. Magni ponderis hæc annotatio eſt.

III. Exercitia ſunt auſpicanda 1. cum *perſuaſione* firmiſſimâ, nos iis ſummoperè indigere, ab iis ſumma quæque dependere, *maximique rem momenti nos aggredi.* Quò ſublিমior enim eorundem æſtimatio fuerit, eò ardentior pariter animæ contentio erit. 2. Inchoanda ſunt cum humili *diffidentiâ* de propriis viribus. Hæc enim ille magnus eſt, qui mirâ vi ſuperos favores attrahit, quos præſidens ſibi ſuperbia fugat. 3. Incipienda

(a) Directorium cap. 2. num. 4. ubi hæc: *Libenter & avidè exercitia aggrediatur, non tam ut ſpirituâli dulcedine fruatur, quàm 1. ut Dei voluntatem de ſe intelligat. 2. ut præter deſiderium proficiendi in ſpiritu, 3. ſuum effectum à terrenis omnibus avellat, & eum in ſuo Creatore collocet.*

sunt cum magno ac liberali erga Deum animo, nec non
 alicui decreto nihil omninò Eidem negandi, nullos
 gratiæ limites ponendi, (*usque ad quos se illuminari
 quis, ac juvari velit, non autem amplius*) nil excipien-
 di, aut limitandi; sed omnia generosè sacrificandi, om-
 nia agendi, & vitandi, quæcunque sibi a nobis sacri-
 ficari, quæcunque a nobis fieri, vel vitari supremum
 Numen voluerit, cum omnimodâ ad quidvis *indifferen-
 tiâ*: cavendo, *ne ullam quis deliberationem afferat, a
 quâ dimoveri nolit.* 4. Firmâ insuper *fiduciâ* sperando,
 infinitè beneficam Conditoris bonitatem, *quæ dedit vel-
 le, daturam & perficere; siquidem ejus voluntas est sanc-
 tificatio nostra* (a). Hâc mentis comparatione huic sanc-
 to operi initium dedisse, insignium auxiliorum celsa-
 rumque virtutum hâc viâ acquirendarum felix prognos-
 ticon erit.

IV. Cùm peccata venialia, suique effusio in externa
 nimiùm quantùm impediunt cælestes gratias, utpotè
 quas Deus, per leves ejusmodi noxas & dissipatæ men-
 tis aberrationes offensus, subtrahere solet; hinc non
 solùm tempore exercitiorum; (iis enim durantibus etiam
 tenui culpâ infinitam Majestatem saltem pleno consensu
 laceffere, divinis charismatibus nimis magno obici fo-
 ret) sed etiam pridè jam puritati conscientiæ & collec-
 tioni animæ singulariter studendum erit; omnem næ-
 vum venialem, suique effusionem sollicitè vitando.

Non rarò enim etiam Religiosi, die pium hunc seces-
 sum antecedente, imitantur quosdam subin candidatos
 Religionum, qui ante suum in eas ingressum mundo va-
 ledicturi, genio liberiùs indulgent; dùm horum more
 etiam illi in vestibulo sacri hujus eremi animum licen-
 tiùs dissipant; quasi non jam aliàs satis habeant, quod

(a) Direct. c. 2. n. 1. 3. 4. & 5.

vel colligant, vel corrigant. Insignis hæc fraus dæmonis est, quâ id lucratur, ut dein in pœnam nugis prædianæ dissipationis primi exercitiorum dies malè & tepidè sine pio motu & solatio transigantur, non inè gravissimo eorundem fructûs detrimento. Nempè, sicut prævia præparatio est ordinariè conditio, sine quâ non benè succedit meditatio; ita quoque hæc pridiana animi collectio, puritasque est conditio, sine quâ non benè succedent exercitia. Et hæc quatuor admonitiones præparationem animi internam attingunt.

§ III.

Monita ad dispositionem rerum externam spectantia.

I. **P**Ridicè nostri in sacram solitudinem ingressûs omnia, quæ nobis curanda incumbunt, negotia ita componantur, ut propter illa distrahi postea necesse haud sit. Ordinetur cubiculum: amoveantur res omnes, quæ animum dissipare possent, etiam libri; ita ut nil oculis obvium sit, (quantùm fieri potest) quod ad exercitiorum usum non attineat (*a*).

II. Præparentur duo libelli papyracei, cui uni inscribantur lumina, alteri proposita, unâ cum efficacioribus eorundem incitamentis (*b*). Summi momenti hoc monitum est. Certè si aulicus pretiosam gemmam a Rege donatam neglectim abjiceret, indignum se redderet ulteriori gratiâ ac munificentiâ. Immissa nobis lumina cælestes gemmæ sunt omni auro pretiosiores. Has ergo qui negligit, amplioribus se indignum reddit. Plures jam papyri fasces & chartarum scapos inutili scrip-

(*a*) Direct. c. 2. n. 2. & c. 3. n. 2.

(*b*) Ibid. c. 3. n. 5. Item c. 7. n. 2.

tione maculavimus; an ergo nimium sit, faltem charitativam in sanctum adeò opus infumere? Notandum tamen, quod monet Directorium, *hæc brevissimè in tabulis referenda esse, non diffusè per modum sermonis; ne scilicet tempus furripiatur aliis occupationibus cum violatione ordinis diurni (a).*

III. Frequenti & ferventi prece bonus exercitiorum successus erit præviis jam diebus ab inexhausto bonorum omnium fonte Deo, præsertim pridie efflagitandus; visitando hunc ob finem crebrius latens triticeâ sub nube Eucharisticum Numen: recitando eâdem intentione & majori cum attentione pensum sacerdotale aut marianum: eligendo singulares quosdam ex Cœlitibus Patronos, sub quorum auspiciis hoc salutis octiduum transigere statuamus.

IV. Etiam si is, qui exercitia obit (verba Directorii sunt) alioquin prudens sit vel doctus, & in rebus agendis exercitatus; tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ vel doctrinæ, sed totum se committat duci suo. Itaque Instructorem suum ita intueatur, tanquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, ut eum dirigat. Proin nil eum celet, nil dissimulet, sed sincerè totum cor ei patefaciat: obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes, neque alium ordinem diurnum teneat, quam ille præscripserit; quod etiam intelligendum de pœnitentiis & corporis castigationibus est. Et in summâ hoc sibi persuadeat, quò diligentius & exactius illius ductum sequetur, eò aptiorem fore ad Dei gratiam largiùs accipiendam; quia illa humilitas & illa simplicitas valdè Deo placet, & cum talibus est fermocinatio ejus. Ita Directorium (b).

(a) loc. cit.

(b) c. 2. num. 6. & 7.

§. IV.

Monita ipso tempore exercitiorum observanda.

I. **I**psa durante pio secessu continua quædam & accuratissima animi collectio erit conservanda per sollicitam rigidamque custodiam 1. *Sensuum*, præcipuè oculorum, eos in neminem fixiùs defigendo: aurium, nullos rumusculos, litteras aut nuncios admittendo: linguæ, silentium religiosè & ad scrupulum observando. 2. *Phantasiæ*, nullam omninò cogitationem de aliâ quâcunque demùm re, huc nil conferente, admittendo; perindè ac si nullum aliud in hoc mundo, quod pertractetur, superesset negotium: imò illas ipsas etiam cogitationes pias repellendo, quæ materiæ meditationis proximè institutæ, vel instituendæ minùs congruunt. 3. *Solitudinis*, sine necessitate cubiculo non exeundo: sibi omni aliâ occupatione severâ lege interdicens; ita quidem, ut non solùm interdiù sed etiam post corporis refectionem nil aliud legatur, consideretur, scribatur, quàm quod pro illâ die præscriptum est; quodque connexionem habet cum exercitiis eorumque fine. Imò ab illis quoque manuum laboribus abstinendum erit, qui plus justo corpus fatigant, aut animum dissipant (a). *Tantò enim majorem quis faciet progressum, quantò magis ab amicis notisque omnibus, & ab omni rerum humanarum solitudine sese abduxerit. Et quantò se magis repererit anima segregatam ac solitariam, tantò aptiorem se ipsam reddet ad quærendum, attingendumque Creatorem (b).*

In nostro Spirensi Collegio quidam eâ ætate celeberrimus aulæ Cæsareæ Minister non minùs armis quàm consiliis promptus, Ignatianæ Afcesi arctâ adeò solitu-

(a) Direct. c. 2. n. 2. & c. 4. n. 1.

(b) S. Ignatius in lib. exercit. annotatione ultimâ ex viginti.

dine vacabat, ut non solum amicorum nemini accessum
 permiserit, sed nec submissas interea temporis a
 Ferdinando Cæsare litteras referare sustinuerit; verum
 clausas eas ad exercitiorum finem rejecerit cum dicto:
 negotium, quod cum regum Rege tractandum suscepisset,
 tanti momenti esse, ut nullum de terrestri Monarcha
 cogitationem admittat (a). Ô Quantoperè hoc exem-
 plum illos Religiosos confundit, qui ejusmodi dissipa-
 tiones non solum tali octiduo non arcent, sed ultrò ac-
 cerfunt. Apponi hinc merentur verba R. P. Diertins Po-
 loniæ Visitatoris, quæ sic habent: *Ex his facile judi-
 cabitur, quantum boni impediatur, & quantum damni
 inferatur spiritui; quando illi, ad quos spectat, non cu-
 rant sollicitè, ut sui, dum exercitiis excoli volunt, aut
 debent, ab aliis omnibus occupationibus liberi sint.* (b)

II. Meditationi vacandum erit 1. *reverenter* quoad
 situm, præcipuè dum actus voluntatis elicimus; tunc
 enim major a nobis reverentia exigitur, quam cum in-
 tellectum exercemus. 2. *Integrè* quoad tempus, ita ut
 potiùs plus temporis quàm minùs, horariis commenta-
 tionibus tribuisse nobis conscii simus; producto etiam,
 ingruente fors ariditate aliòve tædio, ultra præfinitam
 horam exercitio. Neve meditatio in studium degeneret,
 plus semper moræ tribuendum erit affectu quàm dis-
 cursui. 3. *Ferventer* quoad applicationem; cavendo ta-
 men, ne promissum aliquod vel votum inconsulto ac
 præcipiti ardore emittatur; aut ne caput lædatur (c).

(a) ROSIGNOLIUS Notizie memorabili dei Effercizi 1. 2.
 c. 6. §. 1.

(b) In explanatione Exercit. in prolegomenis ad exercit.
 ad additionem 20. mihi pag. 32.

(c) S. IGNAT. in lib. Exercit. annot. 3. item 12. 13. &
 14. ex viginti.

Est enim magnum hujus ultimi periculum (ut observat Directorium) tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet quasi adverso flumine, se cogendo ad devotionem & lacrimas; tum etiam tempore consolationis; cum se totam dat propitiis ventis. Sufficit ergo, si ea in meditando adhibeatur diligentia, quæ haberi solet, dum quis loquitur viro magnæ auctoritatis, aut in publico confessu; solidus enim fructus consistit in cognitione illarum veritatum & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo; non autem in ejusmodi attentione violentâ, aut in coactitiis illis lacrimis (a).

Ceterum tempore, quo solatia cœlitus affluunt, duo erunt observanda; 1. ne evanescente illo suavi sensu simul omnis pereat fructus, hæc consolationes semper dirigendæ sunt ad morum emendationem, propositorum confirmationem, totiusque vitæ institutionem. 2. Præparandus est animus ad tempus desolationis & ariditatis; ne, cum postea ingruerint, imparatum dejiciant. Appositè ad rem Thomas a Kempis, cum spiritualis, inquit, a Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timorator in cunctis actibus tuis; quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. Contrà verò cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes; sed cum humilitate & patientiâ expecta cœlestem visitationem; quoniam potens est Deus, ampliorem tibi redonare consolationem (b). Proin si exercitans aridus fuerit, aut desolatus vel distractus, 1. accuratiùs observet additiones. 2. Humiliet se sub potenti manu Dei, seque resignet

(a) Cap. 8. n. 3.

(b) l. 2. de in it. Christi c. 9.

divinæ eius voluntati. 3. Magnâ cum patientiâ & longanimitate perseveret in oratione, memor divini illius effati: *si moram fecerit, expecta illum; quia veniens veniet, & non tardabit (a)*; fibique persuasum habeat, quòd illa ariditas ideò permittatur à Deo, quia sibi sic expedit. Nam (ut advertit l. c. pius Asceta) *istud non est novum, nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis Sanctis & in antiquis Prophetis fuit sæpè talis alternationis modus*. Porro illa displicentia, & amaritudo, quâ tali casu non rarò affligimur, sæpè provenit vel ex amore proprio, quo consolationes nimium appetimus; vel ex superbiâ, quâ etiam in hoc genere excellere cupimus. (b)

III. Pro lectione spirituali ejus generis libri assumantur, qui non solum boni & utiles sint; verum etiam apti & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in exercitiis quæritur. Hinc conformanda erit lectio materiæ meditationis paulò antea peractæ, vel proximè instituendæ; atque ad eam, seu ad conceptum in eâ propositum, dirigenda; non rem cursim percurrendo, sed lectis meditaturè immorando, intentumque ab auctore affectum imbibendo. Etiam vitas Sanctorum oportet esse selectas, & valdè accommodatas ei, qui facit exercitia (c).

Sed & illud cavendum, ne legendi dulcedine ita se quisquam distineri sinat, ut tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad eam. Semper enim aliquantò ante illam debet se exercens omnia relinquere, & omnem cogitationem suam convertere ad puncta illius exercitii, quod jam instat. Cavendum quoque est, ne

(a) Habac. 2. v. 3.

(b) Direct. c. 7. n. 2. & reliquis.

(c) Ibid. c. 3 n. 2. & 4.

nimis legendo defatigetur animus, & quasi vires ejus exhauriantur. Oportet enim salvam semper relinquere meditationem, & cætera omnia huic uni fervire (a). Ueberiore de ritè peragendâ oratione mentali, ac piâ lectione instructionem hîc addere superfedeo; cùm illam in meis commentationibus de virtute solidâ parte 2. cap. 2. §. 3. item part. 1. c. 2. §. 3. n. 2. fusiùs tradiderim; quæ utilissimè hoc tempore percurretur. Ceterùm *quod de legendo dicitur, idem de scribendo intelligendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea, quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quæ Dominus communicaverit sub meditatione, vel etiam extra meditationem; quæ tamen brevissimè notanda sunt (b).*

IV. Materia examinis particularis tempore exercitiorum quotidie bis instituendi est sequens (c), scilicet magna accuratio in obeundis debito cum fervore functionibus præscriptis; nec non sedula observatio ordinis diurni & additionum à S. Ignatio traditarum, quarum hoc est breve compendium. 1. Ante somnum cogitare de horâ surgendi, uti & de materiâ meditationis; quod ultimum denuò faciendum altero mane, mox ac stratum deferitur. 2. Uno vel altero passu distando à loco orationis, constituere se in præsentia Dei. 3. In puncto, in quo quis affectus fuerit quæsitam devotionem, conquiescere sine transcurrendi ad aliud anxietate. *Non enim abundantia scientiæ, sed sensus & gustus rerum*

(a) Direct. c. 3. n. 6.

(b) Ibid. n. 5.

(c) In lib. Exercit. annot. ultimâ ex decem; ubi omninò ad finem hæc habentur: *particulare examen fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa exercitia & additiones solent obrepere.*

interior desiderium animæ explere solet (a). 4. Meditatione unita inquirere, quomodo ea successerit. 5. In primâ & tertiâ hebdomade subterfugere cogitationes gaudium afferentes etiam pias, v. g. de resurrectione Christi; ac immorari solummodo his, quæ sanctam tristitiam conciliant, ac fovent; nec non cubiculum redere obscurum. 6. Non ridere, nulli loqui, neminem fixiùs aspicere. 7. Augere opera pœnitentiæ, nempe usum cilicij, flagelli, abstinentiæ, durioris lecti &c. citra valetudinis tamen grave periculum; & quin de somno necessario quicquam dematur; nisi fors ad moderandam ejus nimietatem (b).

In his additionibus observandis diligentia omnis ponenda est; quoniam quò diligentior quis in hoc fuerit, eò citius & uberius inveniet fructum spiritualem, qui quaeritur (c). Hæc quatuor documenta toto durante octiduo perenni memoriâ erunt recolenda, adeoque sæpiùs relegendâ.

§. V.

Compendaria Synopsis seu systema Exercitiorum.

I. **E**Xercitia universim accepta in quatuor hebdomades a S. P. N. dividuntur, non tam numero dierum, quàm materiâ meditationum mensuranda. Prima hebdomas respondet viæ *purgativæ*; quia in eâ per nostrî ipsorum cognitionem peccatique execrationem tendimus ad animæ purgationem. Secunda & tertia convenit viæ *illuminativæ*; quia in eâ, considerando virtutes Christi ab Eodem in vitâ suâ tum privatâ tum publicâ exercitas, mirè illuminamur, & ad illum per eas imi-

(a) S. IGNAT. annot. 2. ex viginti.

(b) In lib. Exercit. ad finem hebd. primæ.

(c) Direct. c. 3. n. 1.

tanquam potenter excitamur. Quarta congruit viæ *unitivæ*; quia in eâ Christi gloriam contemplando, per amorem spirituales Deo ultimo fini nostro intimè unimur.

Undè patet, sacra Exercitia nil aliud esse quàm admirabile compendium Theologiæ asceticæ, & securam manuuctionem ad summam perfectionem; cùm per dictas tres vias, quasi per regiam justitiæ semitam, nos a peccatis per virtutum tramitem ad amorem divinum (qui sanctimoniam apex est) ordinatè deducat. Ut proin non solum eorundem finis sublimissimus sit; sed ipsa quoque medium existant omninò aptissimum, ad tam nobilem scopum certissimè attingendum.

II. Nam 1. per pensam celsitate ultimi, ob quem creati vivimus, *finis* incitatur voluntas, ut eum consequi toto nisu contendat. Id ergo ut ordine fiat, initio statim removentur *obstacula*, huic consecutioni cumprimis adversantia, scilicet peccata, quæ abolentur per eorum execrationem & confessionem. Neve rursus transfugo pede in antiquam sylvam velut canes ad vomitum redeamus, salutari timore percellimur, quem nobis incutit consideratio mortis, iudicii ac tartari; uti & pœnarum a divinâ Nemese prævaricatoribus angelis, protoparentibus aliisque inflictarum.

2. His impedimentis e medio sublatis, nobisque cum filio prodigo a cœlesti Patre denuò in gratiam receptis, offertur *adjumentum* ad progrediendum in perfectione, obtinendumque ultimum finem nostrum cumprimis excellens & efficax, nempe exemplum Christi, utpotè quo nec dux peritior, nec via securior, nec comes fidelior, nec adjutor promptior, potentiorque excogitari potest. Cujus propterea virtutes ac præcipua vitæ mysteria piè meditanda exhibentur.

3. Ut verò ad eum *perfectiori etiam modo* imitandum

edò fortiùs animemur, ternæ meditationes illæ, viùeli-
 ce ac duobus vexillis, tribus hominum classibus, ac
 totidem gradibus humilitatis diviño prorsùs consilio as-
 inguantur. His enim ad perfectiora practicè *eligenda* mi-
 rè impellimur. Utque factam electionem constantia co-
 ronet, mox proposito Christi *patientis* exemplo, in con-
 cepto sanctioris vitæ decreto, etiam inter adversa &
 vexationes, cum honoris & sanitatis discrimine servan-
 do, efficaciter confirmamur.

4. Deniquè Christi resurgentis gloriâ erecti, promif-
 fis in cœlo præmiis animati, eorumque infinitate in be-
 nè cœptis solidati, ducimur ad amorem Dei ac intimam
 cum eo per charitatis vinculum conjunctionem, ple-
 namque voluntatis nostræ cum divinâ conformationem;
 in quâ nostra omnis perfectio ac felicitas consistit, &
 quæ hujus sacræ solitudinis unicus finis est: primus
 quidem in intentione, sed ultimus in executione. Quæ
 scholis usitata phrasis est. Hæc de exercitiorum syste-
 mate obiter delibata sufficiant. Amplior occasio de me-
 ditationum nexu, rerum ordine totiusque operis com-
 page plura loquendi, aliàs dabitur.

III. De primâ tamen hebdomade hîc pauca quædam
 proloqui necessum est. Hæc vocatur in directorio (*a*)
fundamentum & basis ceterarum hebdomadum, & ideò
 nunquàm prætermittenda dicitur. Undè patet, quanto
 cum fervore eidem vacandum fit; cùm exindè depen-
 deat felix etiam reliquarum successus.

Porro scopus primæ hujus hebdomadis & fructus in-
 dè colligendus est triplex: 1. Omnimoda *indifferentia*
 ad omnia media, per quæ Deo ad ultimum finem nos-
 trum nos perducere placuerit (*b*). 2. Intensus *dolor &*

(*a*) Direct. cap. 11. n. 4.

(*b*) Ibid. c. 12. n. 2.

horror de peccatis, per quæ tum deviavimus ab ultimo fine nostro, ut sunt venialia; tum omninò aberravimus, ut sunt lethalia (a). 3. Intima *cognitio sui* nempe motionum menti dominantium, habituum vitiorum, & radicis defectuum, qui nos sensim abstrahunt ab ultimo fine nostro (b), & in viâ perfectionis majori obstaculo sunt.

IV. Subsidia ad hunc triplicem scopum pertingendi S. P. Ignatius in suo libello assignat pariter aptissima. Nam 1. illam fundamentalem *indifferentiam* persuadere conatur attentâ consideratione ultimi finis, ob quem tum nos, tum reliqua omnia unicè creata existunt; & quæ proin eatenùs solùm bona sint, & appetenda, quatenùs conducunt ad prædictum finem acquirendum. Undè sequitur, indifferens circa ea mentis æquilibrium necessariò habendum esse. 2. *Intensionem doloris* conciliare nititur per sedulam meditationem gravitatis peccati tum in se, tum in suis suppliciis. Quam multùm promovet consideratio misericordiæ Dei, peccatorem cum filio prodigo redeuntem paterno affectu in gratiam recipientis. 3. Deniquè ad *cognitionem sui* nos ducit constanti usu examinis tum quotidiani tum particularis: item investigatione ac confessione errorum, si non à totâ vitâ, saltem à longiori intervallo patratorum: nec non primo orandi modo, quo percurruntur præcepta Dei & Ecclesiæ, septem peccata capitalia, tres mentis & quinque sensuum operationes; investigando, an & quomodò quis per hæc conscientiam maculârit; simulque inquirendo in causas & occasiones defectuum; uti & in motionem animo dominantem.

Ex quibus S. Auctoris excellens prudentia, electis

(a) Ibid. c. 11. n. 2. & 3.

(b) Direct. c. 10. n. 8. & c. 11. n. 3.

aptioribus mediis ad præfixam sibi metam rectâ colligantur, totiusque operis divina quædam compages mirum in modum elucet. Quorum omnium prævia hæc, rucis necesse, notitia non solùm magnam rei æstimationem pariet; verùm etiam desiderium incendet, huic negotio ferventi sese animo impendendi.

Admonitio de usu hujus libri.

Quibus subjectæ *meditationes* justo longiores videbuntur, ii illis solummodò, quæ in præviis admonitionibus indicantur, earundem punctis immorentur; reliquorum lectione in aliud commodum tempus dilatâ. Materia *lectioni* piæ destinata non solùm non nimia, sed vix sufficiens erit, si eidem præter matutinum etiam illud tempus pomeridianum impendatur, quod à mediâ primâ ad medium secundæ intercedit; & quod aliàs Historico legendo tribui solet; priori tamen finitæ etiam hujus lectio utilissimè subjungetur. Sique *considerationi* integra, ut oportet, hora tribuatur, nemo jure earundem argumentum prolixius excurrere conqueretur. Ad *examina statûs* quod attinet, legi ea poterunt vel post meditationem vespertinam vel etiam post cœnam, si apertius aliud tempus non suppetat, vel occurrat.

De ceterò cùm secundùm S. Ignatii mentem in exercitiis nil legendum, scribendum, imò nec cogitandum sit, nisi quod ad materiam illius diei pertinet, hujus moniti seu additionis studiosi gaudebunt, se legendorum copiâ ad ejus observantiam piâ quâdam necessitate adigi.

OCTIDUUM SACRUM.

DIES PRIMA.

MEDITATIO I.

DE FINE HOMINIS.

Punctum I.

Creatus es à Deo. Hic perpende, quis, undè, qualem, & quo amore te creârit? 1. Imprimis non Angelorum quispiam aut Potestatum: non Principatum aliquis aut Cherubinatorum, sed ipse *Deus* te creavit; ille nullius indigus, se solo infinitè beatus ac dives Deus, 2. Et quidem ex *nihilo* te creavit, actuando, (ut ita loquar) & exercendo in tuî commodum, tuâque causâ omnem infinitudinem Potentiæ suæ; cùm enim intercedat infinita distantia inter esse & non esse, ut hanc Is adæquaret, omnem infinitatem sui omnipotentis brachii exerere debuit. 3. Teque creavit *ad imaginem & similitudinem suam* (a), radium quemdam Divinitatis, & æmulum SS. Trinitatis typum tibi imprimendo, ac *pos-*

(a) Gen. 1. 7. 26.

lò minùs ab Angelis minuendo (a). Verbo: non saxum, non brutum, non amentem te; sed vitâ & ratione præditum ac sempiternæ beatitudinis capacem te creavit tibi soli iunctiens Deus. 4. Idque fecit amore infinito, eoque æterno, toto se & quidem ab omni retrò æternitate, præ innumeris aliis, Ei sanctiùs servituris, in nihilo suo relictis: benevolo illo ac tuum omne meritum antecedente affectu te peccatorem tam ingratum feligendo, amplectendo, & velut filium paterno sinui insertum, singulari Providentiâ regendo, tutando, fovendo. Ergo (ad sequelæ æquitatem attende) ergo à te serviendum est Deo.

Has animæ facultates ac mentis dotes, hos corporis sensus artuumque vires habes à cœlo. Sunt talenta indè tibi ad negotiandum submissa, largèque concessa. Ergo his serviendum est Deo. Nasci potuisses claudus, surdus, cæcus, mutus, amens aut bardus. Ergo, cùm Creatoris beneficio his naturæ donis gaudeas, illis serviendum est Deo. Huic veritati Atheistico dissensu refragari quis ausit?

Punctum II.

Creatus es pro Deo, ut Ei servias in hoc mundo, Eoque fruaris in altero. Servire Deo est negotium hominis finisque essentialis. Poterat equidem supremum Numen nostro nos nihilo involutos, æternùm abjectos relinquere. At positâ voluntate indè nos extrahendi, ob alium nos finem vitâ beare non potuit. Nemo in hanc lucem est editus, ut abundet divitiis, honoribus, deliciis: ut sibi comparet scientiam, amicos, famam; sed ut serviat Deo; hoc est enim omnis homo (b). Quasi diceret Salomon: ad hoc natus est omnis homo; cùm ho-

(a) Psalm. 8. v. 6.

(b) Ecclæ. 12. v. 13.

minum quilibet (nemine uno excepto) nunquam antiquandâ lege, & ipsâ rei naturâ id exigente, sit *essentially* servus Dei.

2. Servire Deo est finis & negotium hominis *unicum*. Licet quis omnia totius Universi negotia ingenti applausu expediisset: licet omnes regum & principum controversias summo acumine composuisset: licet Indicas sibi gazas, regiasque dignitates, ac vastissimas ditiones, votorum perenniter compos coacervasset; si debitum Creatori servitium non exhibuit, cœli iudicio nihil egit; inutile terræ pondus fuit. Contrâ licet quis in hoc mundo nihil omninò pro mundo laborasset: licet aut semper ægrotus in lecto tabuisset, aut cunctis despectus in vili angulo latuisset; si Deo serviit, sat abundè fecit; quia *unicum* illud, ob quod in orbe vixit, negotium perfecit.

3. Servire Deo est finis noster *ultimus*, & tale negotium, quod solum ritè confectum animam tranquillat, & satiat. Nam hoc solo fine obtento, hoc solo negotio benè expedito; licet omnibus aliis careamus, cunctisque ceteris supersedeamus, plenè quieti erimus. Contrâ verò illo solo non acquisito, aut hoc solo neglecto; licet omnibus aliis abundemus, & reliquis omnibus vacemur, semper inquieti erimus. Desideria nostra irrequieto nisu semper plus ultrâ tendent. Nempè lapis non nisi suo in centro: homo non nisi in suo fine ultimo, scilicet in Deo, ejusque servitio tanquàm centro quiescit.

4. Servire Deo est finis & negotium hominis *maximum*; quia indè dependet felix aut infelix æternitas, æterna tormenta aut æterna gaudia. Quia malus hujus negotii successus irreparabilis est; nam hic vel semel errasse sempiternùm periisse est. Quia est illud negotium, quod unicè nos in articulo mortis anxios habebit. In summâ; servire Deo est finis & negotium homi-

nis maximum, ultimum, unicum, essenziale. Ergo huic unice, totis viribus, & constanter incumbendum est.

Creatus est homo à Deo, & pro Deo. Ergo etiam ab eo serviendum est Deo. Ita est: ergo à te, qui hæc legis, serviendum est Deo. Obganniat licet mundus, & obluetur caro: à te serviendum est Deo. Id clamat omnis lingua cœlestium, terrestrium & infernorum.

Punctum III.

ET quidem serviendum est eo, quo Is voluerit, modo.... Quid hæres?... Utique nec rusticus fert, conductum à se servum alio sibi laborare, quàm quo ipse id jusserit, modo. Cur ergo solus id ferat Deus? Nemo hominum præmiatur famulatum, qui alio fuit exhibitus, quàm quo imperatus fuerat, modo. Cur ergo talem muneretur Deus? Ipsa beneficia, nisi conferantur eo, quo cupimus, modo, ingrata vilescunt. Quantò magis servitia? Sanctissima opera, nisi ad Numinis nutum exigantur, nullius ponderis sunt. *Non est mihi voluntas in vobis*, dicebat olim Israëlitis exercituum Dominus (a). Et quare? quia *in jejuniis vestris invenitur voluntas vestra* (b). Nempè non fiebant eo, quo cœlum optaverat, modo; & hinc abominatio erant in conspectu divino.

Ex his duce vel solâ ratione luculenter sequitur, serviendum esse Creatori non eo, qui nobis libuerit, sed illo, qui Ei placuerit, modo. Benè hæc fundamentalis veritas notetur, & aureis litteris altè animis insculpatur. Ergo si sapientissima mens illa te sibi servire voluerit in contemptu & egestate, inter morbos, ærumnas & vexationes, impiè rebellis es, si non nisi honoratus & commodè habitus, sanus & felix debitam ei servitutem de-

(a) Malach. 1. v. 10.

(b) Isa. 58. v. 3.

ferre pertinax eligas. Ergo *indifferentem* te esse oportet *ad omnem obsequii modum*, quo supremus rerum omnium Conditor à te coli decreverit; nempè ad omnem vitæ statum, aut in electo jam statu ad omnem perfectionis gradum, in quo ille te Ei famulari constituerit. Et hæc indifferentia, ejusque praxis hujus meditationis princeps fructus est, omni conatu indè colligendus; quam multùm promovebit 1. in intellectu viva & clara cognitio hujus veritatis: *Creatus sum à Deo & pro Deo.* 2. In voluntate singulariter firmum & efficax generatim decretum, deinceps *Deo serviendi eo, quo Is voluerit, modo*; quemque in his exercitiis notum facere dignatus fuerit.

Affectus.

Præcipuè sequentes erunt eliciendi, I. *Actus fidei*, quo firmiter credas, *servire Creatori tuo*, qui te, quem tantum peccatorem fore præviderat, ex nihilo, præ tot aliis, tam insignibus donis instructum, infinito cum amore creavit, esse *ultimum finem* tuum; nec non *essentiale, unicum, maximumque negotium tuum*. Reliquas verò creatas res super terram sitas, non esse nisi *media* ad hunc finem obtinendum, ad hoc negotium ritè expediendum ab Eodem ordinata.

II. *Actus indifferentiæ* circa illa quatuor rerum genera à S. P. Ignatio in fundamento recensita, nempè 1. ad serviendum Deo in contemptu vel honore: 2. inter vitæ commoda vel misérias: 3. in ægitudine vel sanitate: 4. vitâ longævâ seu laboribus abbreviandâ; offerendo se insuper promptum NB. ad illud omne *vitan- dum, vel abjiciendum*, quod præ aliis ab ultimo fine & cælo abducit: nec non ad *tolerandum, vel agendum*, quidquid efficacius ad eundem consequendum conducit. Verbo: ad *conscendendum illum perfectionis gradum*,

ad quem nos eluctari Deus in his exercitiis voluerit.

Quam animi comparationem multum augebit practica fides fequentium Evangelii dogmatum. 1. *Bonum tibi est, cum uno oculo ad vitam ingredi, debilem vel claudum, quam duos oculos, duas manus, vel duos pedes habentem, mitti in ignem æternum (a).* 2. *Expedit tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam (b).* 3. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur; animæ verò suæ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro animâ suâ? (c)* Verbo: quid prodest, divitem, honoratum, felicem vixisse, si sic damnor? & quid nocet, miserum, pauperem, despectum latuisse, si sic salvo? Viva, inquam, & iterata horum fides ad amplectendam eam, quam commendamus, indifferentiam voluntatem potenter impellet; simulque disponet ad averfandum, quidquid à fine ultimo abducit, & amplectendum, quidquid illuc conducit.

III. Elici etiam poterit 1. actus *gratitudinis* pro beneficio creationis. 2. *doloris* de abusu tot mediorum, maloque usu sensuum, animæque facultatum. 3. *amoris* tam benefici Creatoris, cum proposito puræ semper in omnibus intentionis habendæ. 4. *Spei ac desiderii* Deo tanquam ultimo fine nostro æternum fruendi. His tamen ultimis quatuor actibus solum breviter (ut monet Directorium) ac quasi per transfennam immorandum erit (d). Primarius enim fructus & scopus hujus meditationis non est puritas intentionis, aut dolor de neglectu mediorum vel aberratione ab ultimo fine; sed solum

(a) Matth. 18. v. 9.

(b) Matth. 5. v. 29.

(c) Matth. 16. v. 26.

(d) Direct. c. 12. n. 5.

indifferentia ad quemlibet servitii modum, quo Deus nos Ei servire voluerit (*a*).

Toto proin nisu & maximâ horæ præsentis parte ad dictam virtutem & indicatam suprâ per hoc signum NB. animi comparationem obtinendam incumbendum erit. Quòd si eousquè affurgere timida mens necdùm queat, saltem illius desiderium concipe, & pro illâ acquirendâ ardentibus votis cœlum pulsa. Caveas autem, ne ob rei arduitatem animum despondeas; gratia enim, quæ modò adhuc ob sapientissimos fines negatur, fors postea ampliori cum fœnore concedetur; modò obicem non ponas, & præviâ mentis præparatione eâ dignum te reddas.

LECTIO

DE PRIMO EXERCITIO,

quod S. P. Fundamentum vocat,

§. I.

I. S. Ignatius divinum opus suum non sine Numine auspiciatur à consideratione ultimi finis, ob quem conditi hunc orbem incolimus. Nam imprimis in òmni operatione, ipsâ suadente naturâ, primum ad quod attenditur, est perficiendæ rei finis; cùm is fit mensura, centrum, & norma omnium reliquorum, quæ ad ipsum referuntur. Ergo cùm S. Pater per sua exercitia mortaliū mores corrigere intendat; (ut constat ex ipsâ, quam præfigit, libri inscriptione) (*b*) meritò à fine hominis eadem inchoat; cùm ad hunc non solùm omnis

(*a*) GAUDIER *Introductio ad solidam virtutem ad fundamentum Exercit.* pag. 128.

(*b*) In lib. *Exercit.* post annot. 20.

vitæ correctio dirigi, sed ei etiam ipsa correctionis ratio conformari debeat. 2. Prætereà scopus sacrae hujus solitudinis est, animam per triplicem perfectionis semitam rectà ducere ad possessionem ultimi sui finis. Id autem fieri nequit, nisi hunc illa ritè perspectum habeat. Igitur providè ea illius notione mox initio imbuitur. 3. Deniquè primum, quod cuivis ædificio præmittitur, est fundamentum. Hæc autem meditatio est fundamentum sublimis illius Manresanæ ascesis. Ergo prudenti omninò ac divino ductus consilio S. P. N. ab hac exercitatione rei initium facit.

Vocatur autem ea à S. Auctore *fundamentum* seu *principium*; quia (ut Directorium ait) *est basis totius ædificii moralis & spiritualis. Sicut enim fundamentum fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc veritas influit in omnia exercitia, & præsertim in electionem statûs, seu ideæ sanctioris vitæ, quæ electio ferè tota hinc pendet* (a). Nam genuina emendatio morum consistit in eo, ut *eligamus* fervire Deo eo, quo ipse voluerit, modo. Hæc autem electio, ut ritè fiat, ante alia requirit generosum ad quidvis æquilibrium animi; quod æquilibrium esse præcipuus primæ hujus commentationis fructus sit, liquet, quàm meritò illa *in omnia exercitia influere, ac totius ædificii basis, imò conditio esse dicatur, sine quâ ritè præmissâ, omnis hujus octidui labor optato exitu carebit.*

II. Et hinc (Directorii verba sunt) *quò melius hæc meditatio successerit, eò etiam melius reliquæ succedent. Et quantò altius hoc fundamentum fuerit jactum, eò firmitus erit ædificium* (b). Undè patet, quanti interfit, ut viva primariæ hujus veritatis cognitio quàm altissi-

(a) c. 12. n. 1. & 7.

(b) c. 12. n. 3. & 7.

mas in mente radices agat, quantove conatu enitendum fit, ut primæ hæc exercitationes summo fervore obeantur; cum exindè dependeat omnis fructus reliquarum etiam functionum, & felix totius sacræ hujus solitudinis successus.

Id cum probè calleat dæmon, nihil non agit, ut per pridianam spiritûs dissipationem præsentis diei ac principalis hujus considerationis utilitatem turbet, ac impediât: ut sub prætextu duplicandi postridiè ardoris prima hæc dies tepidè transigatur, ut princeps hæc veritas, utpotè quæ vel lippis notissima fit, solùm obiter percurratur; benè gnarus, se hâc ratione lapidem angularem totius spiritualis hujus ædificii victrici nisu labefactasse.

Huic ergo fraudi ut providè occurrat Ignatius, nullum tempus certum huic exercitio assignat; nec illud instar aliorum intra unius horæ limites coarctat; quo innuit, tandiù huic dogmati perpendendo insistendum esse, donec intellectus vivaci ejus notione penitùs fuerit imbutus (a). Quæ ipsa ratio est, quòd & ego ad mentem S. Patris ejus repetitionem sub vesperum præscribam, ut sic illatum fors à matutino tepore dæmonum vespertino fervore denuò compensetur.

§. II.

I. Ad ipsum porrò de fine hominis exercitium quod attinet, illud duo puncta seriò expendenda complectitur: 1. *Creatum esse hominem ad hunc finem, ut Dominum Deum suum laudet, ac revereatur; eique serviens, tandem salvus fiat; 2. reliqua verò supra terram sita, creata esse hominis ipsius causâ, ut eum ad finem creationis suæ prosequendum juvent (b).*

(a) Direct. c. 12. n. 6. GAUDIER loc. suprâ cit. pag. 130.

(b) In lib. Exercit. de fundamento.

Proin sicut homo conditus est propter Deum, ita reliqua sunt condita propter hominem; adeoque sicut Supremum Numen est finis hominis, ita & homo est finis ceterarum, quæ in orbe existunt, vegetant, & sentiunt, rerum. Servire Creatori esse finem nostrum essentialem, unicum & maximum, erat argumentum meditationis matutinæ; reliqua verò omnia non nisi ad minicula esse ad hunc finem consequendum nos adjuvantia, erit materia meditationis secundæ. Estque hæc ejus generis veritas, cui fides & ratio unà cum experientiâ communi calculo suffragatur; & quam inficiari nemo nisi Atheus aut amens possit.

Ex his autem à S. Ascetâ nostro geminæ summi ponderis conclusiones legitimo nexu deducuntur, quarum prima sic habet: *Ergo utendum illis, (scilicet rebus creatis) vel abstinendum eatenus est, quatenus ad prosecutionem hujus finis vel conferunt, vel obsunt.* Altera verò sic sonat: *Quapropter debemus absque differentiâ nos habere circa res creatas omnes, & ex omnibus ea demùm, quæ ad nostrum finem ultimum nos meliùs ducunt, eligere, ac desiderare. Ita ut non quæramus sanitatem magis quàm ægritudinem: neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi præferamus (a).* Prima propositio ordinat rerum terrestrium usum. Altera componit animi circa eas affectum. Utraque continet efficacissimum obtinendæ per saltum summæ perfectionis arcanum.

Ô Igitur verba cælesti sensu plenissima! Ô doctrinam in specum Manrefanam non nisi ex astris delapsam! Ô sententiam aureis litteris consignandam! Hæc nempe est illa Cedri medulla, illud granum sinapis, illud Manna divinum, quod sub tenui cortice absconditum delites-

(a) Ibidem.

cit, & quod ritè ruminatum stupendos in animis effectus parit.

Exemplo nobis fit Martinus Olavius præclarum Sorbonæ lumen & Doctor Parisiensis, qui ingenuè fassus est, se per unicam horam ex meditatione de fundamento institutâ, condidicisse plura, quàm per annos plurimos ex Theologiâ universâ toties palàm in prælectionibus explicatâ, atque speculationibus diurnis nocturnisque elucubratâ. Quædam Numini dicata Virgo, Bonaventura nomine, generis nobilitate, ingenii acumine, matheos peritiâ aliisque naturæ dotibus celebris non citiùs huic meditationi, quàm liberiori vitæ finem imposuit, & sanctiori initium dedit. Hæc, licèt Romæ cœnobium, à speculorum turre nominatum, incoluerit; tamen Religiosæ nihil præter vestem circumferebat. Venerabili P. Lancicio monasterium illud sacris exercitiis exculturo omnem non solum ad mentem, sed etiam ad aures aditum obstinata occluserat, seque ne quidem functionum uni interfuturam obstinatè edixerat.

At tandem precibus victa, cùm allata paulò antè dogmata attentius expendisset, mox à seipsâ penitùs alia omnes nexus, quibus vanitati, nugisque nugarum arctè adeò adstricta adhæserat, generosa uno ictu rescidit: omnes reulas, munera, imagines, tabulas, & quidquid mundum olebat, cubiculo exesse jussit: peculiare amicitas abruptit, nugacibus conventiculis valedixit, seque Conditori suo ad quidvis indifferentem obtulit, præsertim ad conscendendum illum perfectionis gradum, in quo Ille eam sibi posthac fervire voluerit, his (de meditationis successu rationem redditura) P. Lancicium allocuta verbis: *Pater! non oportet amplius joculari cum Deo. Agnovi, quid à me velit Deus, quid nolit. Volo tota esse Dei, & totis viribus conari, ut ad*

majorem Dei gloriam sine ullâ morâ sancta evadam, non qualiscunque sed magna, & citò.

promissis par quoque fides respondit; nam S. Catharinam æmulata, constanti usque ad mortem virtute, ad magnam sanctitatem est eluctata. Id nempè miraculi, tantamque metamorphosin in mundano hoc pectore prima hæc commentatio patravit, effecit (a).

II. Nec mirum, postquam enim intellectus aliquandò ritè agnovit, nos non ideò hujus orbis incolas esse, ut in eo fruamur divitiis, honoribus, deliciis aut aliis similibus bonis; sed potiùs vice versâ hæc ideò esse condita, ut eorum vel usus vel contemptus nobis sit gradus ad cœlum; hæc, inquam, postquam intellectus aliquandò ritè agnovit, non potest voluntas non amplecti illud cœleste æquilibrium, quo erga res creatas affici decet; ex illis ea tantùm & eatenùs præcisè admittendo, quæ & quatenùs nobis proficua sunt ad ultimum finem consequendum.

Et meritò; nam media ut media non habent aliam bonitatem, ob quam eligi, expetique mereantur, præter aptitudinem perducendi ad finem. Ergo etiam in tantùm solummodò appetenda sunt, in quantùm ad eundem conducunt. Cùm igitur mundi gloria, opes & gaudia, sanitas vitæque longæva non nisi media sint, & adjumenta ad salutem operandam à Deo ordinata, ut docet fides; sequitur, ea tunc solùm esse bona, & optanda, cùm apta sunt adjumenta nos salvandi; mala verò existere, summèque averfanda esse, huic fini cùm adverfantur. Adeòque æquabili mente circa ista habere nos oportere.

Sicut enim artifex pendula per officinam instrumenta circumspiciens, indifferenti erga ea animo est, non tam

(a) LANCICIUS opusc. 6. c. 22.

materiam in illis quàm ufum contemplans; ita pariter nos decet esse affectu neutram in partem circa res creatas propensiore; iis eatenus solum utendo, vel abutendo, quatenus ad consecutionem prædicti ~~finis~~ conferunt, vel obfunt. Certè rideretur ille, qui ad scribendum præ levi calamo gemmis & auro grave eligeret sceptrum. Ergo etiam præposterè agit ille, qui per honores, divitias & stratam floribus viam ad cœlum tendere volet, quem Deus non nisi per contemptum & egestatem, variasque ærumnas illuc perducere decrevit.

III. Et profectò quid prodest, sanum, felicem, honoratum in vivis floruisse, si sic damnor? & quid nocet ægrotum, pauperem, contemptum tabuisse, si sic favor? Quid nocet nunc Lazaro, vilem & abjectum ante fores Divitis instar canis jacuisse, plagis & ulceribus plenum? & quid prodest modò Epuloni, omnibus vitæ commodis abundasse, cibis & opibus fartum? *Nunc ille in sinu Abrahæ consolatur: dives verò sepultus est in inferno (a).*

Hæc veritas ut altiùs in animum descendat, age, quicumque hæc legis, accede ad orci fauces, refera tartari portas, *aperi puteum abyssi (b)*, & immissâ in illam voce, interroga damnatos, quid modò sentiant de illis suis terrestribus bonis, mundique deliciis? Inclama iis illa Sapientiæ verba: *quid vobis profuit superbia? & divitiarum jactantia quid contulit vobis (c)?* agite modò, & edicite miseri! quid profuit, quid contulit vobis?

Ah! lugubri gemitu reponent: *erravimus à viâ veritatis*, & ultimo fine frustrati, quia mediis abusi, toto cœlo aberravimus! Heu! nostrâ culpâ *lumen justitiæ non*

(a) Luc. 16. v. 22. & 25.

(b) Apoc. 9. v. 2.

(c) Sap. 5. v. 3.

luxit nobis: nostro scelere sol intelligentiæ non ortus est nobis (a); & hinc procella tenebrarum in æternum servata est nobis (b).

Ah! gustans gustavi paululum mellis (c), ingemiscit ibi aliquis, igneum ex flammis exferens caput: vah! momentaneum erat, quod delectabat; & en! modò extrema gaudii luctus occupat (d), sempiternum duraturus. Habebam multa bona, ejulat alius, posita in annos plurimos (e); & subito venit mihi quasi viator egestas, & pauperies quasi vir armatus (f). Nunc adimpleo illud Prophetæ vaticinium: famem patientur ut canes (g). Heu! in quantam tribulationem deveni, lamentatur tertius, & in quos fluctus tristitiæ, qui olim jucundus eram, & dilectus in potestate meâ (h); qui induebar bysso & purpurâ (i), vah! nunc induor pudore, & operior sicut diploide confusione meâ (k).

Talia dicunt in inferno hi (l), qui astrorum obliti, in terrâ suo veluti centro quieverunt: qui mediis fructi sunt, quibus solùm uti debuissent. Immani furore modò execrantur, & tanquàm impedimenta salutis ac fomenta æternæ perditionis abominantur illud ipsum, quod olim vivi tanto cum ardore festabantur. Ô Quantoperè modò detestatur Judas suos argenteos, Epulo suas delicias, Saül regios honores; his nunc desperato ululatu maledicunt, triste illud vociferantes: quid profuit nobis (m)?

Contrà verò oculos in altum erige, & aureas Cœlitum fedes contemplare. Age, quid nocet illis modò

(a) Sap. 5. v. 6. (b) Judæ v. 13. (c) 1. Reg. 14. v. 43.
 (d) Prov. 14. v. 13. (e) Luc. 12. v. 19. (f) Prov. 6. v. 11.
 (g) Psal. 58. v. 7. (h) 1. Mach. 6. v. 11. (i) Luc. 16. v. 19.
 (k) Psal. 108. v. 29. (l) Sap. 5. v. 14. (m) Sap. 5. v. 8.

per multas tribulationes intrasse in regnum Dei (a)? O Quo gaudio illi nunc diffluunt, & lætantur, quòd *egentes, angustiat, afflicti, ludibria & verbera experti, lapidati sint, secti, tentati, in occisione gladii mortui sint* (b). Quòd *opprobrium hominum, abjectio plebis* (c), *purgamenta mundi, & omnium peripsema facti sint* (d). Quòd *digni habiti sint, pro nomine Jesu contumeliam pati* (e).

O Beatae ægritudines, & miseriæ! (exclamant modò infertæ fideribus animæ), o beata opprobria fortunæque naufragia! O millies fortunati mœrores, penuriæ & vexationes! vos tantam nobis lætitiã peperistis; vobis debemus nostræ fortis eminentiam; sine vobis actum erat de nobis. Vos media & gradus fuistis, per quos ad hujus throni celsitatem eluctati sumus.

Talia modò sensa supernæ civitatis incolæ fœvent. Tantùm abest, ut illis nunc doleat, vitam humilem, austerem, miseramque varias inter ærumnas, & corporis afflictationes exegisse, ut potiùs immensùm exultent, ac illud regii Vatis ingeminent: *lætati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: annis, quibus vidimus mala* (f).

Ad hæc modò quæ tibi mens? Edic jam, an nocentiùs est despectum, pauperem & afflictum stellis inferi, quàm divitem, honoratum, & felicem in gehennam dejici? Quid enim prodest bonis omnibus abundare, si dein pereas? Et quid nocet, malis omnibus cruciari, hâc viâ si cœlum subeas? O verba mole quidem parva, at sensu uberrima! *quid prodest? quid nocet?* gemini vos scopuli estis, ad quos allisa omnis vanitas instar bullæ vanescit; vos illi duo funiculi estis, quibus Xaverius

(a) Act. 14. v. 21. (b) Hebr. 11. v. 36. & seq.
 (c) Psal. 21. v. 7. (d) 1. Cor. 4. v. 18. (e) Act. 5. v. 41.
 (f) Psal. 89. v. 15.

magnus ille orbis utriusque civis & Thaumaturgus à mundo abstractus, ac Deo intimè unitus fuit.

Vix enim is in primis illis ab Ignatio traditis sibi exercitiis profundius expenderat hæc Christi verba: *quid prodest homini, si mundum universum lucretur; animæ verò suæ detrimentum patiatur (a)?* Contrà verò *quid nocet, omnia cum Paulo detrimentum fecisse, si Christum sic lucri faciam (b)?* vix, inquam, hæc altiùs menti immiserat; cùm mox omnes regii stemmatis res & spes generoso pede calcavit, arctamque virtutis semitam ingressus, se Numinis fervitio ex asse consecravit. Ut proin primæ huic meditationi Societas suum Xaverium, Xaverius suam sanctitatem, India suam salutem debeat in acceptis referre. Enim verò cui ista nimium illam erga res fluxas affectum non mitigant: cui hæc cœleste illud, quod inculcamus, æquilibrium non persuadent, hujus intellectus tenebris horret, & voluntas frigore torpet.

IV. Horum ex numero si etiam tu sis, saltem desiderium sanctæ hujus indifferentiæ animo concipe, & geminas conclusiones illas fideli memoriæ manda, sæpiùs per mentem revolvendas, nempe 1. *utendum rebus creatis, vel abstinendum eatenùs est, quatenùs ad prosecutionem ultimi finis vel conferunt, vel obsunt.* 2. Id autem ut fiat, *debemus absque differentiâ nos habere circa res creatas omnes, & ex omnibus ea demùm, quæ ad nostrum finem ultimum nos meliùs ducunt, eligere, ac desiderare. Ita ut non quæramus sanitatem magis quàm aegritudinem: neque divitias paupertati, honorem contemptui, longam vitam brevi præferamus.*

Hæc, inquam, sæpiùs hodiè animo volve, ac simul celsitatem illius animæ atque felicitatem perpende, quæ

(a) Matth. 16. v. 26. (b) Phil. 3. v. 8.

æquè parata est ad vivendum in gradu humili, paupere ac ærumnoso, atque in honorifico, commodo, & sensibus arridente; siquidem ita id Numini placitum fuerit, ad cuius nutum in his exercitiis cognoscendum unicè est intenta.

Et certè hæc mentis comparatio deberet esse fructus meditationis matutinæ; nam hoc ipso quòd *creati simus à Deo, & pro Deo*, consequens est, etiam *à nobis serviendum esse Deo, & quidem eo, quo is voluerit, modo*; cum plenâ indifferentiâ ad omne servitii genus, in quo divina Majestas nos Ei famulari statuerit; ita ut nobis perindè sit abundare, seu egere: honorari, aut contemni: ægrotare, seu valere: vivere, aut mori, dummodò sic serviamus Conditori eo, quo ipse id optat, modo; nempè in eo *vite statu*, aut in electo jam statu in eo *perfectionis gradu*, in quo ille gratum id sibi fore significarit: implendo sic monitum annotationis quintæ (a).

§. III.

I. Porrò ratio, ob quam S. P. N. hæc quatuor rerum genera, scilicet 1. paupertatem & divitias: 2. honorem & contemptum: 3. sanitatem & ægrotudinem: 4. longam vel brevem vitam nominatim enumeret, duplex est, 1. quia per illa potissimum animus ab illo felici æquilibrio in deteriorem partem inflectitur, 2. quia ad illa fermè res ceteræ omnes, quæ ultimo fini obstaculo sunt, quasi ad fontes reducuntur; *quoniam omne, (ut ait S. Joannes) quod est in mundo, concupiscentia*

(a) Hæc sic habet: *mirum in modum juvatur, qui suscipit exercitia, si magno animo atque liberali accedens, totum studium & arbitrium suum offerat suo Creatori, ut de se suisque omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum servire possit juxta ejusdem beneplacitum. Annot. 5. ex viginti.*

Dies I. Lectio

carnis est, & concupiscentia oculorum & superbia vitæ (a).
Nam ex hæc præcipuè stupâ illi laquei sunt contexti,
queis Antonius, magnum illud eremi sidus, orbem un-
diquè oppletum vidit; & quibus auceps stygius mor-
taliū plurimos à dictâ æqualitate & cælo abducit ac
suas in partes exitiumque trahit.

Nec dicas, divitias & honores malè æquiparari sani-
tati & vitæ; cum duo hæc posteriora eo ex genere bo-
na sint, quæ, utpotè naturæ per se convenientia, etiam
propter se expeti queant; & quæ homo ex præcepto
custodire, mediisque decentibus etiam quærere tenea-
tur; adeòque indifferentiam non magis quærendi sanita-
tem quàm ægritudinem, longam vel brevem vitam lau-
dabilem haud esse; non, inquam, hæc dicas.

“ Nam, licèt (quæ Suarii doctrina est) bonum vitæ
” & sanitatis sit ex illis bonis, quæ propter se appeti
” possunt, quatenus per se sunt convenientia naturæ,
” & necessaria ad quamdam ejus integritatem, propter
” quam honestè appetuntur sine respectu ad alium fi-
” nem; nihilominus tamen ad majorem perfectionem
” spectat, hæc ipsa bona non amare, nisi ut sunt in-
” umenta virtutis. Quamvis enim per se amabilia
” sint, tamen quia interdum solet homo ex illis occa-
” sionem sumere vel peccandi, vel non proficiendi in
” virtute; ideò utilissimum est, non plus ad illa affici,
” quàm prout conducere possunt ad majorem virtutis
” perfectum.

” Accedit, quòd interdum vel ad virtutem, vel sal-
” tem ad perfectionem virtutis necessarium sit, hæc
” bona contemnere, & prodigere propter Deum. Ut
” ergo homo & paratus & promptus sit ad hoc oblatâ
” occasione præstandum, opus sine dubio consilii est,

(a) 1. Joan. 2. v. 16.

„ illam indifferentiam etiam ad ista extendere. ” ita Suarez contra quosdam olim exercitiorum hoc in puncto cavillatores (a). Ex his luculenter patet, quàm divino instinctu S. Ignatius illud suum, quod tam aperte inculcat, mentis æquilibrium ad quatuor hæc capita nominatim reducat.

II. Ceterùm cum Deus Religiosis per eorum vocationem ad sacrum ordinem jam clarè satis manifestarit, in quo vitæ genere Is illos sibi fervire expetat, commendata superiùs ad quemlibet statum indifferentia apud eos se eò usque extendere haud ampliùs potest, nec etiam debet. Ut proin omnis de hæc re dubitatio instar cogitationis blasphemæ aut impuræ ocyùs excutienda sit, ac fuganda; nisi stygiis fraudibus circumveniri, & fructum omnem præsentis oetidui pessumdare velimus (b). Jacto igitur hoc fundamento, quòd summè providum Numen nos cupiat Eidem famulari in sanctâ illâ, cui nomen jam dedimus, familiâ, solùm indifferentes esse nos oportet ad *modum*, quo id in electo jam sacro cœtu secundùm concessæ nobis gratiæ mensuram executioni mandare statuamus.

Cùmque insuper ob eam, quam profitemur, Religionem: & vestis, quâ tegimur, conditionem ad paupertatem vel divitias aut dignitates mundanas indifferentes esse haud ampliùs possimus, utpotè qui votorum sponse ad has fugiendas aperte adstringimur, solùm superest, ut laudatam hæctenùs æquilibritatem æmulo conatu transferamus ad alias materias præsentis nostro statui magis accommodatas prioribus tamen quatuor punctis respondentes (c).

(a) De Religione tom. 4. tract. 10. lib. 9. cap. 5. dub. 4.

(b) Direct. c. 23. n. 1. item c. 9. n. 4.

(c) Director. c. 10. n. 5.

Nempe 1. ad officia in sacro Ordine honorifica vel contemptibilia: gradum formati vel professi: docendas classes superiores vel inferiores. 2. ad collegium dives vel pauper: habitationem commodam vel incommodam: Superiores asperos vel lenes: focios blandos vel turbulentos. 3. ad sanitatem vel ægritudinem, undè undè demùm etiam ex injunctis officiis, alimentis, loci situ, infecto aëre, aut aliis similibus causis contrahendam. 4. ad vitam in canam senectutem producendam, vel ex injunctis obedientiâ muniis, laboribus, tædiis, itineribus abbreviandam.

Quòd si verò quis allata quatuor puncta sibi minùs apta, queis immoretur, judicaverit; vel quia hunc indifferentiæ apicem jam conscendit; vel quia viribus polens, Prælati charus, cunctisque æstimatus non habet, quod sibi à viliori munere aut loco, à morbo aut præcoci morte jam nunc timeat, utpotè honoribus & commodis natus, iisque benevolo fidere suaviter destinatus; is se indifferentem offerat ad omne illud *vitandum*, vel *amplectendum: tolerandum*, vel *agendum*, quod Deum ab ipso velle in his exercitiis intellexerit; nullos divinis motibus limites ponendo, nullam pactionem naturam inter gratiam admittendo, nullam sibi in virtutis femitâ metam, ultra quam progredi, nolit, constituendo; sed potiùs totum se arbitrio Creatoris ad quidvis promptum submittendo, verbo: *ad conscendendum in electo jam statu illum perfectionis gradum, ad quem, ut eluctetur, Deus eum in his exercitiis impulerit.*

Hæc igitur illa sunt capita, quæ debent esse objectum illius æquabilitatis, ad quam in hâc solitudine obtinendam sacros Deo homines toto nisu collineare oportet. Quæ proin, ut non solùm menti, sed etiam oculis identidem obversentur, inserto paginæ huic signo notanda erunt, & crebrò relegenda.

Porro compendii ergò priora quatuor puncta ad requentia tria reduci poterunt, scilicet ut indifferentes simus 1. ad omne *munus*, 2. ad omnem *locum*, 3. ad omnem *valetudinem*. In his enim cuncta primo loco priùs enumerata continentur. Ut numerum tamen quaternarium à S. P. Ignatio designatum retineamus, quarti locum obtinebit laudata paulò antè indifferentia ad omnem in electo jam statu perfectionis *gradum*, quem nos Deus conscendere voluerit; seu agilis quædam promptitudo ad quidvis vitandum, vel amplectendum: tolerandum, vel agendum, quod cælum à nobis exigere hoc octiduo edocebimur. Quam indifferentiam seu promptitudinem posthàc nomine *gradus* intelligemus, & quæ proin inter illa quatuor puncta recensabitur, quæ commendati nobis *æquilibrii* materia erunt. Cujus equidem praxim rem summè arduam esse haud diffiteor, eam tamen hoc ipso herois mentibus dignam esse contendo.

III. Nihilominùs hanc difficultatem multùm leniet hujus diei meditatio secunda de fine hominis Religiosi. Quod argumentum duplici ex causâ tractandum suscepi, tum quia Directorium illud tradendum esse insinuat (a); tum quia etiam hæc secunda meditatio, non minùs ac prima, valdè naturalem imò necessariam cum ceteris, præcipuè cum ultimâ de amore connexionem habet.

Nam sine hac, quæ per geminas has commentationes adeò potenter inculcatur, indifferentiâ nunquam pervenimus ad perfectionem charitatis, consistentem in conformatione voluntatis nostræ cum divinâ, vi cujus semper faciamus id, quod Deus vult, & quomodò vult. *Modus* enim, in quo omnium Dominus nos sibi servire optat, & ad quem indifferentes nos esse oportet, in eo

(a) Direct. c. 10. n. 10.

ponit, ut agamus, quod Ille nos agere, & quomodo cupit; seu ut vivamus in eo loco, munere, gradu, eâ habitudine mentis ac valetudine corporis, in quo & quâ Ille ab æterno id fieri decrevit. Ad hoc igitur qui indifferens non est, nunquam faciet, quod supremum Numen, & quomodo vult. Ergo & perfectus nunquam erit. Adeoque sine præviâ hâc fundamentali indifferentiâ plena conformatio voluntatis nostræ cum divinâ seu perfectio charitatis, quæ tamen hujus octidui scopus est, nunquam obtinebitur.

IV. Prætereâ primo hoc die peractus *gratitudinis* pro beneficio creationis, nec non *amoris* tam benefici Creatoris; uti & *spei* ac *desiderii* finis ultimi perpetuò possidendi, prænuncia sparguntur semina illorum affectuum, quibus in quartâ hebdomade, & præsertim in finali *contemplatione* exardescendum erit. Ex quo proin mirabilis ille nexus meditationis primæ & secundæ, quæ hoc æquilibrium inculcant, cum ultimâ, quæ ad charitatis perfectionem inflammat, amœno fidere elucet.

Neque objicias, ejusmodi teneras affectiones primæ hebdomadis minùs convenire; id, inquam, ne oppo-
nas; nam, præterquàm quòd iis (ita monente Directorio) nisi iter immorandum sit (a); exercitatio de fine ultimo est quasi prologus & exordium omnium reliquarum hebdomadum; proin jure in eâ sparguntur semina omnium illorum affectuum, qui dein suis quique hebdomadis fusiùs & ardentius eliciendi sunt.

Sic e. g. (Directorii verba sunt) *refleciendo cogitationem ad seipsum, & aspiciendo, quomodo quis hætenùs se habuerit ad finem, & ad media, quantum aberraverit, quomodo creaturis abusus sit, &c. iam quasi in generali jacit homo fundamenta ad cognoscendam deformi-*

(a) Cap. 12. n. 5.

tatem vite suæ, eamque postea uberiùs defendendam in meditatione peccatorum (a). Id quod primæ hebdomadis propria occupatio est. Dùmque ad ultimum finem suum tendere, & Creatori fervire statuit eo, quo Is optaverit, modo; hic autem modus cùm in imitatione Christi consistat, hoc ipso Eundem tacito nexu jam nunc æmulari præviè constituit, viæque illius Ducem sequi, quem hebdomas secunda & tertia imitandum proponit.

Ex quibus patet, quàm arcto inter se vinculo omnia cohæreant, quàmque aptè per prima ad media, per hæc ad ultima usque ad summum perfectionis apicem deducamur. Hæc ipsa autem commentationum inter se stupenda connexio Exercitiorum præstantiam, utilitatem, ac sapientiam plurimùm commendat, nostramque in iis ritè obeundis accuratationem multùm acuere debet, & augere.

MEDITATIO II.

DE FINE HOMINIS RELIGIOSI.

Punctum I.

Finis Religiosi vitam mixtam profertur esse, quæ non solum salutem & perfectionem propriam animæ cum divinâ gratiâ vacare, sed cum eadem etiam impensè in salutem proximorum incumbere. Proin finis ejusmodi Religiosi, præsertim Societatis est salus & perfectio tum propria tum aliena. Summa est hujus finis excellentia, utilitas, felicitas.

I. Ejus *excellencia* elucet exindè, quia idem erat finis præcipuarum actionum Dei ad extrâ (ut scholæ loquuntur).

(a) Ibidem. GAUDIER Introduct. ad fundam. exercit. pag. 130.

tur, incet creationis, redemptionis, missionis Spiritus Sancti: nec non vitæ, ærumnarum, ac mortis Christi. His enim cum primis salus & perfectio generis humani intendebatur. Quia, S. attestante Dionysio, divinorum omnium divinissimum opus est, cœlo cooperari in salutem animarum. 3. Quia talis zelotes terrâ superior, Angelis major, Superos inter & homines medius, sequefter est ac velut alter Christus.

II. Summa pariter est hujus finis, quam nobis affert, *utilitas* 1. ob ingentia merita, quæ indè colliguntur: 2. ob innumeras gratias, quæ tali conferuntur: 3. ob excelsam gloriam, quâ hi labores coronantur. Et certè nullâ re citiùs placatur Numinis Justitia, quàm si ejus Misericordiæ salvatæ per nos animæ præsententur.

III. Nec minor illa, quæ indè emanat, *felicitas* est. Nam soli perfectionis studiosi 1. vivunt quietè. 2. moriuntur placidè. 3. beantur copiosè. Ô Igitur benedictus sit *fidelis Deus, per quem vocati sumus in Societatem filii ejus Jesu Christi Domini nostri (a)*, in quâ fini tam excelso, utili ac beato intendere vi vocationis tenemur!

Notandum tamen est, quòd hic finis scilicet salus & perfectio tum propria tum aliena sit procuranda non secundum propriam cujuslibet phantasiam & appetitum, sed eo, quo Deus elegerit, modo: hoc est, per illa *media*, in eâque *mensurâ*, per quæ & in quâ supremus Moderator orbis nos eam procurare voluerit. Proin non debemus tendere ad *alium* virtutis gradum nec *aliter*, quàm ad illum, ad *quem* & *prout* nos tendere, falli neficia Recti Regula decreverit. Nec debemus *alias* velle orco eripere, aut *plures* animas: nec alio loco, tempore, aut ratione, quàm quas & quot: ubi, quandò & quâ earumdem Creatori placitum fuerit. Secùs non Deum,

(a) 1. Cor. 1. v. 9.

fed nos quærere, ac pro fine habere convincentem voluntas enim Numinis norma fit oportet omnium nostrarum actionum, imò & desideriorum. Ab hâc ergo qui deviat, errat.

Itaque fundamentalis hæc veritas altè animis insculpatur, nempe finem hominis Religiosi vitam mixtam professi præsertim Societatis in eo consistere, ut serviat divinæ Majestati se & alios salvando, & perficiendo; & quidem per illa nominatim *media*; & in eâ figillatim *mensurâ*, per quæ & in quâ eum id exequi omnium Dominus statuerit. ô Jesu! qui hanc doctrinam & verbo & exemplo docuisti, da, ut quod intellectus probat, voluntas etiam velit.

Punctum II.

Porrò media ad hunc finem obtinendum, in tali sacro Ordine post usum Sacramentorum, orationis & collectionis studium, nec non appetituum sensuumque coërcitionem ac regularum observationem sunt varia *loca*, varii *gradus*, varia *munia*, variæque corporis ac animi *vires*. Nam in his & per has suam & aliorum beatitatem Religiosi vitam mixtam professi operantur.

Ubi tria veniunt notanda, 1. diversos in Religione gradus, locorum mutationes, munerum varietates, ac valetudinis vicissitudines solùm esse *media* curandi salutem & perfectionem tum propriam tum alienam; proinde eatenus solùm esse appetenda, vel fugienda, quatenus conducunt, vel abducunt à prædicto fine; nam medium quâ medium non habet aliam bonitatem præter aptitudinem ad finem. Qui ergo non propter hanc, sed propter se ejusmodi res appetit, præposterè agit; quia ex medio finem facit.

Notandum 2. quodlibet ex his, nempe omnem gra-

dum, omnem locum, omne officium, omnemque valetudinem firmam aut infirmam esse medium *aptum* adipiscendi præfixum tali Religioso finem. Quippè voluntas Dei circa modum procurandi tum propriam tum alienam perfectionem & salutem impleri, adeòque præstitutus ejusmodi Religioso finis obtineri potest in omni loco, in omni munere, in omni gradu, cum omni valetudine. Nam (utì ex rei naturâ & ab exemplis clarum est) nos & alios perficere, ac salvare possumus æquè in hoc quàm illo gradu: æquè in domo paupere quàm divite: æquè docendo quàm operando: æquè instruendo pueros quàm Academicos: æquè languendo, quàm viribus pollendo. Ergo omnia hæc sunt media *apta* ad memoratum finem acquirendum. At dices: unum tamen est aptius altero. Erras; nullum per se est aptius altero huic fini consequendo, sed solùm commodius amori proprio. Et hinc

Notandum 3. illud ex prædictis esse medium *aptius* præfinito fini assequendo, quo nos suprema Mens uti voluerit; id est, ille gradus, ille locus, illud munus, illa valetudo est medium *aptius* serviendi Deo, & seseque ad sanctimoniam & beatitudinem perducendi, in quo *ne* vel per se, vel per Præpositos providè collocârit. In illo enim cælum gratias hanc in rem necessarias longè citiùs & copiosiùs dabit, quàm in alio à nobis proprio Marte electo.

Adeòque illæ contemptionses & miseriæ: illæ ægrota-
tiones & ærumnæ: illæ Superiorum vexationes ac ingratae dispositiones & his similia sunt *media* & quidem omnium *aptissima* ad hunc finem procurandum à sapientissimo Numine ab æterno excogitata, selecta, ponderata, nostrisque viribus divinâ charitate accomodata.

Certum enim est Dei prudentiam, hoc ipso quòd in-

finitè sapiens ac provida sit, semper eligere mèdia atque aptiora, imò aptissima. Igitur quando enumeratis suprà mediis nostram nos & alienam salutem operari vult, evidens est, ea ad id omnium aptissima existere. ò Domine! victrici impulsu nostram rebellem propitius compelle voluntatem, ut ea assensum his veritatibus præstandum intellectui potens imperet, iisque posthàc fortis etiam ipsa obsecundet.

Punctum III.

EX hoc concluditur, à tali homine Religioso servandum esse Deo in eo Religionis loco, munere, gradu, & valetudinis statu, in quos Is eundem sibi, obedientiâ vel providentiâ interprete, voluerit famulari. Proin indifferentem eum esse oportere ad omnem gradum, munus, locum & valetudinem. Nam servandum est Creatori eo, quo Ille id statuerit, modo; est conclusio & fructus meditationis primæ.

Atqui Is cupit, nos Eï famulari in eo gradu, munere, loco, quem nobis obedientia destinat: & in eâ valetudine, quâ, ut fruamur, Ejus providentia ordinat. Nam dogma fidei est, quæcunque fiunt, excepto peccato, nobis evenire provido nutu nostrum amantissimæ Patris. Item: nos faciendo voluntatem Superiorum, facere voluntatem Dei secundum illud Christi effatum: *qui vos audit, me audit (a)*. Nos enim illi *beati sumus, quibus, quæ Deo placent, per Ordinis regulam, manifesta sunt (b)*.

Ergo indifferentes ad hæc omnia nos esse oportet. Ergo, qui oppositum agit, debitam Conditori servitutem non exhibet eo, quo Ille id flagitat, modo; adeòque ab ultimo suo deviat fine. Sicut enim illa indifferentia in genere ad omnem vitæ statum sive honorificum

(a) Luc. 10. v. 16. (b) Baruch. 4. v. 4.

seu contemptibilem, sive egenum seu divitem necessaria est ad obtinendum finem *hominis*, uti constat ex meditatione primâ; sic etiam hæc indifferentia singillatim ad omnem gradum, munus, locum & valetudinem est necessaria ad obtinendum finem *Religiosi*, præsertim Societatis. Et sicut malè à suo fine deviaret ille mundanus, qui in alio vitæ statu ætatem terere vellet, quàm in illo, ad quem à Deo vocatus est; sic etiam à suo fine aberrabit ille Religiosus, qui in alio gradu, munere, loco, aut valetudine Numini servire constituit, quàm in illo, in quo per obedientiam vel providentiam est collocatus. Proin hoc æquilibrium animi ad omnem gradum, munus, locum & valetudinem fit scopus præsentis meditationis. Et certè res summi momenti est hæc indifferentia, & omni conatu procuranda; cùm sit basis & fundamentum reliquarum commentationum; quo ruente, totum ædificium spirituale exercitiorum, totiusque interni hominis pariter ruat, necesse est. Cùm sit conditio sine quâ nunquàm in Religione obtinebimus *charitatis perfectionem*, quæ tamen hujus Octidui statûsque religiosi primarius finis est. Plura, quæ id perducant, incitamenta suppeditabit consideratio pome-

Affectus.

I. Eliciendi sunt sequentes, 1. actus *gratiarum actionis* pro beneficio religiosæ vocationis collato tibi præ tot aliis multò dignioribus, . . . prævisis tuis tot peccatis, . . . & quidem ad Religionem tot prærogativis excellentem. 2. *Doloris* de regularum transgressione, votorum violatione, perfectionis neglectione; verbo: de non impletâ statûs tam sancti obligatione, tamque magno tepore in procurandâ aliorum salute. 3. *Amoris & laudis* admirandæ illius Providentiæ divinæ,

quæ ex innumeris periculis, per varias ambages, tam paternè etiam recalcitrantem te in Religionis portum subduxit, in eâque conservavit. 4. Cum *proposito* posthâc Deo, in electo jam statu, ferviendi eo, quo Is voverit, modo; nempe in eo virtutis gradu, in quo id se cupere, in his exercitiis significare dignabitur. His tamen quatuor actibus ob eandem, quam suprà allegavi, rationem pariter non nisi breviter immorandum; contrâ verò omni virium contentione totoque nisu incumbendum erit in actum

II. *Indifferentiæ* ad omnem locum, munus, gradum & valetudinem; nihilominus tamen solùm *generatim*, cavendo, ne ad nimis singularia jam hodiè descendamus in materiâ adeò arduâ, & amoris proprio tantoperè adversanti. Cùm enim voluntas sub initium adhuc debilior sit, pedetentim procedendum erit, donec ea exercitiorum successu gratiâ magis roboretur, & ad ejusmodi *singularia* præviè obarmetur. Multum quoque temporis tribuendum erit actui

III. *Fidei*, quâ firmiter credamus, omnia, quæ nobis vel Superiorum voluntate, vel alio casu eveniunt, accidere nobis à Deo & quidem ad majus nostrum bonum; adeòque esse media, nos ad finem nostrum aptius conducentia. Nam ille ipse, qui dixit: *hoc est corpus meum* (a), etiam enunciavit: *qui vos audit, me audit* (b). Primum ergo si credimus, de altero cur dubitemus?

Superno itidem assensu subscribamus sequentibus dogmatibus: 1. Deum esse *omniscium*, adeòque *scire*, quis nobis locus, gradus, munus, quæ valetudo præ aliis conveniat. 2. Eum esse *omnipotentem*, adeòque *posse* ex his illud dare, quod nobis magis congruit. 3. Eum deniquè infinito nostrî *amore* flagrare, adeòque

(a) Matth. 26. v. 26. (b) Luc. 10. v. 16.

& a. *urum*, quod assequendo fini, ad quem nos vocavit, aptius est. Viva horum fides laudatam supra indifferentiam efficaciter persuadebit; modò insuper ferventi eam prece à lumine Patre petierimus.

CONSIDERATIO

DE INDIFFERENTIA AD OMNEM LOCUM,
MUNUS, GRADUM, ET VALETUDINEM.

CUM tanta fit hujus æquilibrii necessitas, ut sine illâ, non secus ac sublatâ basi, omnis exercitiorum moles luxata subsidat; ex alterâ verò parte cum ejus arduitas tanta pariter sit, ut contra eam omnis amor proprius rebellis confurgat; plura, quæ illud persuadeant, argumenta in medium afferre constitui, ut sic clavo clavum pellendo, & voluntatem multiplicato rationum impete identidem arietando, tandem eam ad suâ deditioem compellam. Id quod in hâc consideratione & quidem ad mentem S. Ignatii fiet, qui interprete Lancicio (a) cupit, ut expendendo huic argumento presenti hoc die nos totos & unice impendamus; ne forte si aliâ re intentus, minor sit ad principis hoc punctum animi sensus. Cui verò hujus exercitii materia justo longior fuerit visa, poterit secundum ejus punctum rejicere in tempus lectioni spirituali (hodiè tamen adhuc peragendæ) destinatum.

I. Primaria ratio, quæ auream hanc indifferentiam

(a) Opusc. 6 c. 20. sub initium. Suffragatur P. Diertins in suâ explanat. Exercit. in notando post contempl. l. l. hebdom. 2. ubi ait, mentem S. I. N. esse, quod debeamus toto die herere in eadem materiâ, eam repetendo; ne fructus retardetur, si exercitium aliud interponatur.

de Indifferentiâ.

nobis adedò difficilem reddit, sunt labores, contemptus, vexationes & invaletudinis molestiæ, quæ in tali loco, munere, aut virtutis gradu exantlanda timentur. Horum ergo metum minuisse, illam mitigasse erit.

1. Itaque ab ultimo rem auspicando, an mi bonè! an Deus te non potest *morbo* punire in eo, quod ambis munere & loco? & vegetum fervare in eâ, quam valetudinis obtentu refugis, statione & officio? . . . An non jure tibi formidandum est, ne hâc pœnâ vindex Numen tuam hanc repugnantiam castiget? . . . Contrâ an non sperandum, Illud tuam hanc indifferentiam fanitatis conservacione coronaturum? . . .

Et deniquè si vitæ & mortis arbiter, tuîque plasmatō Deus te ægrotum malit quàm sanum, quis es tu è vili argillâ compactum nihil, ut Omnipotenti obnitendo, protervo nisu contrarium velis? An non fatius est, ex voluntate cœli te languidum decumbere, quàm contra illam viribus integrum valere? Ergo nullus est, quem amor proprius obtendit, morbi prætextus. Nihilominùs tamen his non prohiberis, Superiori exponere illum, quem prudens ratio fundat, ægri tudinis metum modò promptus postea sis ad omne id, quod Superiori re statuerit, complendum.

2. Dein ad *labores*, quod attinet, incommoda, vexationes, tædia & curas, ob quas ab illo munere (idem de loco intellige) abhorres, an non hæc à Superis multiplici cum fœnore compensari possunt sublimiori orationis dono, cœlestibus deliciis, felici rerum successu, animi pace, mentis puritate & beatâ immunitate à majoribus molestiis, angoribus & ærumnis, variisque cum Superioribus tricis fecùs exantlandis? . . .

Contrâ an non Deus in illo ipso, quod prentas, officio aut statione mulctæ loco innumera tibi adversa ea-

Dies I. Considerat.

que longè graviora, ac ea sint, quæ in hâc vel illo fugis, inmittere potest? . . . An non jure verendum, ne ultor id etiam agat? An non ergo nobismet ipsis inimici sumus, dùm in majora mala cæci illo ipso impetu irruimus, quo minora effugere stulti tentamus? Ergo, si sapimus, indifferentes ad quidvis simus, solâ Numinis voluntate regendi.

3. Deniquè, quod de laboribus hîc dictum, id etiam de illis *contemptionibus* sentiendum est, ob quas hunc locum, illud munus, istam virtutis gradum averfatis. Hæ etenim æquo animo toleratæ divinis charismatibus, firmâ valetudine, & vacuitate à variis curarum spinis abundè remunerari queunt. Contrà verò ô quàm multi non nisi vilipensionum tribulos ibi colligunt; ubi meras gloriæ lauros metere cogitarunt! quàm multi aliis prælati, cunctis invisi displicent, qui aliis æquales, omnibus accepti forent; & mali consules audiunt, qui boni cives essent.

Nempè justo Dei judicio incidit in scyllam, qui vult vitare charybdim; illâque ipsâ viâ incurrit in ægritudinem, contemptum, laborem, quâ se commodis, honoribus, & famulatu abundaturum sperabat. Sic Aman in ipso honorum culmine, (ad quod per primarium *munus* conscendit) patibulum invenit (a). Ô Quam lætior vixisset, si humiliori gradu contentus aulâ exulasset! Loth, ut creatas à pastoribus molestias vitaret, secessione ab Abrahamo factâ, elegerat florentissimam Sodomæ plagam. Nemo non beatam hanc ei *stationem* gratulabatur. Sed quàm malè ipsi hæc optio cesserit, Genes. 19. v. 24. legere est. Ochozias, dùm *morbum* impatiens fugit, in mortem imprudens incurrit, audireque ab Elia debuit illud tonitru: *morte morieris* (b).

(a) Esther. 7. v. 10. (b) 4. Reg. 1. v. 16.

de indifferentiâ.

Quid? quòd plerumquè post multas fugæ ambages, ac oppositiones, enatasque exindè multiplices tricas & vexationes, deniquè tamen cedendum, & faciendum coactè fit, quod agere nunc spontè recusas. Quippè ordinatio divina non evitabile fretum est, per quod, quantumcunquè triceris, tandem transeas, necesse est.

Exemplo nobis fit Jonas. Jubebatur is ire *in Ninivem civitatem grandem, & prædicare in eâ* (a). At veritus ille, ne Deus fors pœnitentibus parceret, ipseque postmodùm falsus propheta audiret, oblatum sibi munus & locum averfatus, *surrexit, ut fugeret à facie Domini* (b). Verùm hâc suâ repugnantîâ quid profecit? Nempe *qui timet pruina, irruet super eum nix* (c). Refractarius Jonas, qui emporium horruit, *mittitur in mare* (d): qui homines metuit, *deglutitur à pisce* (e): qui noluit in urbe prædicare, debuit *in ventre piscis latere* (f); quodque primò jussus sponte suâ leviori impendio agere abnuit, tandem, postquàm *factum est verbum Domini ad eum secundò, surrexit, abiit, & prædicavit* (g); illudque fecit minori cum merito, & post varias calamitates, quod sine præviis tot vexationibus mox initio lætior compleffet. Ex his patet, primò quòd divini hujus æquilibrii obstaculum inane temiculamentum esse, quod eminùs quidem terret, sed cominùs inspectum instar bullæ vanescit.

II. Sublato igitur principe impedimento, æqui ponderis incitamentum est subjungendum, nempe indifferentis animæ *felicitas*, quâ illa in hâc jam præviè lacrimarum valle triumphat. Cùm enim nil cupida ambiat, nil timida respuat, ingreditur ea fines supernæ pacis;

(a) Jon. 1. v. 2. (b) Jon. 1. v. 3. (c) Job. 6. v. 16.
(d) Jon. 1. v. 15. (e) Jon. 2. v. 1. (f) Jon. 2. v. 1.
(g) Jon. 3. v. 1. & seq.

Dies I. Considerat.

hoc ipso quòd ab ejus corde exulent geminæ illæ affectiones, quæ maximarum in mundo turbarum origo sunt, nempe *inquietas* cupita obtinendi, & *timor* obtenta perdendi.

Cùm nullius rei desiderium sit maximum in orbe imperium, amplissimo illa dominatu gaudet: regiè fortis, quia sui potens. Iphis Superioribus superior est; cùm indifferens ad omnia, nullius favorem aucupetur. Interno diffluit solatio; cùm certa sit se degere in eo loco & munere, in quo Deus eam cupit vivere. Et hinc obortâ quâdam difficultate, miseriâ, aut calamitate fidenti animo ad Eundem confugit, secura de auxilio. In sinu divinæ Providentiæ quieta dormit, illud Prophetæ sibi occinens: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit.* (a)

Deniquè Angelorum æmula cælestem in terris vitam ducit. Sicut enim *Angeli Dei* semper parati stant *ad audiendam vocem sermonum Ejus*, (b) æquè prompti ad custodiendum pauperem quàm divitem, rusticum quàm regem, ægrotum quàm sanum, Turcam quàm Christianum: & sicut illi æquè indifferentes sunt ad offerendum in cælis *incensa de orationibus Sanctorum*, (c) quàm ad *videndas in terras septem phialas plenas iracundiæ Dei*; (d) quoque talis anima eorundem more ad omnem Creatoris nutum succincta stat; cùm Numinis beneplacitum etiam ipsi unica actionum cynosura sit. Indè ejusmodi heroæ mentis felicitatem ac dignitatem metire.

Contrà verò hâc virtute qui caret, instar maris procellosi continuis turbationum & curarum motibus agitur. Servili aulicismo vix non cuivis abjectè blandiri cogitur, ut ambitiosis ejus desideriis vel velificent, vel non obstant. Ingruente casu adverso pro ope ad Supe-

(a) Psal. 22. v. 1. (b) Psal. 102. v. 20. (c) Apoc. 8. v. 3.
(d) Apoc. 15. v. 7.

ros confugere non audet, ipsâ conscientiâ jure eum affligi eidem exprobrante; utpotè qui & officium & stationem (harum molestiarum scaturiginem) à Prælati-
tis eblanditus sit.

Præciso singularis Providentiæ circa se filo, nunquam non inquietus fluctuat; & non secus, ac emotus commissurâ pes, semper dolet. Vel in ipso, quod adeò pressavit, munere & loco contentus minimè vivit: Deo scilicet inspersis amaritudinibus ejusmodi delicatula voluntatis propriæ mancipia Talionis pœnâ castigante. Fortè tu ipse, qui hæc legis, similia te expertum recordaris. . . nec tamen sapias? . . .

Age, ô improvide! an non times, ne vindex Numen in eo, qui arridet, loco te permittat vehementiùs tentari, & lethalem in noxam labi, qui in alio ab ejusmodi lapsu te immunem servasset? An non vereris, ne tibi subtrahat gratias, alibi aut alio in officio concedendas; etiam illas, quæ pro hoc munere, quod ambis, speciatim necessariæ sunt?

Quomodò audes vivere in eâ statione & occupatione, in quâ te cæli Providentia non constituit? Os luxatum es; semper *malè habebis præsertim in novissimo.* (a) Edic-
quali tunc tibi solatio erit, semper habuisti? quæ-
ti? semper egisse, quod voluisti? ô miser! quid tibi tunc proderit, non divinam sed tuam semper voluntatem fecisse? Quam mercedem petere poteris pro labore, quem non cæli, sed tuî amor imperavit? Enimverò cui ista heroicum illud animi æquilibrium non persuadent, jure formidat, ne aliquandò & ipsum attonet illud fulmen: *maledictus homo, qui ponit carnem brachium suum.* (b)

Igitur generosâ mentis alacritate renovetur denuò conceptum hodiè jam sæpiùs fundamentale propo-
siti-

(a) Eccli. 3. v. 27. (b) Isa. 17. v. 5.

cum, posthac serviendi Deo in eo vitæ statu, aut in electo jam statu, in eo perfectionis gradu, munere, loco & valetudine, in quo Ille id gratum sibi fore significarit, cum obfirmatâ voluntate, omne illud vitandi, & amplectendi: tolerandi, & agendi, quod omnium Conditorum velle in his exercitiis cognoverimus.

III. Porrò ut hoc animi decretum ætatem ferat, firmiter tibi persuasum habeas, omnia (excepto peccato) quæ in orbe eveniunt, nobis non casu fortuito accidere; sed nutu summè providi nostrumque amantissimi Patris, qui infinitâ cum sapientiâ & æquitate: divinâ cum prudentiâ & moderatone disponit omnia, nota: omnia suaviter. (a) Adeoque hunc locum, hoc munus tibi à Deo per Superiores assignari: hunc tibi morbum, hæcque adversa ab illius paternâ manu immitti. In summâ: Deum, Deum velle, te hinc locorum degere, hoc munere fungi, ad hunc perfectionis gradum elucari, hos corporis cruciatus, has animi afflictiones pati.

Ah! nil minùs, ais, quàm Dei voluntas id est. Æmulorum machinatio est, Prælatorum sinistra affectio est, partium studium, personarum acceptio, vindicta, rancore, odium, livor est; hic mali fons, hæc origo est. Ita præcipiti iudicio opinaris; at forsitan majori cum temeritate quàm veritate. Nam sæpè sæpiùs temerè intellectus actum esse iudicat, quod fieri potuisse suspicaci phantasiæ atra bilis adumbrat.

Sed ponamus, rem ita se habere, ut obtendis. Demus ea, quæ te cruciant, adversa ex pravo hominum affectu tanquàm vitioso ex fonte scaturire. Quid tùm? Consentio equidem eos errare, Numinis sanctitatem eorum hoc factum improbare, ultricem Nemesein iis etiam supplicium intentare. Nihilominùs aio, & contendo,

(a) Sap. 3. v. 1.

supremum orbis Moderatorem, etsi non potest
tamen velle ejus effectum. Ergo cum ille locus & mu-
nus, ille morbus & ærumnæ piaculum non sint, divinæ
voluntatis objectum sunt; licet originem alieno à cri-
mine ducant.

Sic quamvis *Dominus virtutum* (a) execratus sit ven-
ditionem Josephi, tamen probavit ejus in Ægypto mo-
ram & officium. *Deus misit me*; (ipsemet fatetur) *Deus*
misit me ante vos in Ægyptum (b) nota: *Deus*; non fra-
trum invidia, sed cæli providentia. Item: licet omnes,
quæ Jobum inundarunt, miseriæ & calamitates ex ma-
litiâ Satanæ profluxerint, tamen erant materia æterni
beneplaciti. *Dominus dedit, Dominus abstulit*: (c) id
ipse Hussæus vates testatur, nota: non Satanus, sed
Dominus. Quamvis deniquè ipse divinus Pater damnâ-
rit Judæorum rabiem, tamen decrevit Filii mortem;
cum ipse Christus Petro dicat: *calicem, quem dedit mi-*
hi Pater, non vis, ut bibam illum? (d) nota: non quem
Judæi, ait, sed quem *dedit Pater*.

Pari igitur ratione, Numinis Sanctitas aversetur il-
lam Sociorum malevolentiam, Superiorum impruden-
tiam, æmulatorum invidentiam; tamen vult hanc tuam
quæ horum effectus est, dispositionem informari, et
oppressionem. Ô Religiose! non fratrum invidia, sed
cæli providentia: non Satanus, sed Dominus: non odi-
um, sed Pater te in Ægyptum abducit, hæc mala im-
mittit, hunc calicem infundit.

Deus, Deus vult in hoc te loco morari, hoc munere
fungi, hoc morbo laborare, hoc in gradu delitescere,
hâc adversitate, contemptu, vexatione affligi. Ita est:

(a) Psal. 45. v. 8. (b) Gen. 45. v. 5. (c) Job. 1. v. 21.
(d) Joan. 18. v. 11.

Deus, Quidquid obganniat mundus, & amor proprius obloquatur: *hoc vult Deus.*

2. Et quidem id vult (ô Angeli mortalium vice Conditoris bonitatem adorate!) & quidem id vult, tuum, qui hæc legis, majus bonum semper intendendo, propriamque tuam utilitatem ita Providè in omnibus spectanto, ut si tibi arcanam Numinis circa te providentiam diducto parumper velo inspicere daretur, illud ipsum, quod nunc tantoperè improbas, ipse tu summè probaturus esses; nec aliud quid (licet id tibi liberum foret) electurus.

Do rationem afferti. Nam infinite perfecta Mens illa scit, quid tibi aptius congruat: scit; *cùm non sit quicquam absconditum ab oculis Ejus.* (a) Dein potest etiam illud tibi dare, quod tibi melius convenire cognoscit: potest; *subest enim Illi, cùm voluerit, posse* (b). Ergo etiam dabit; *cùm te amet quasi pupillam oculi sui:* (c) *sicut nutrix infantulum suum.* (d) Ergo quæcunque tibi Ejus nutu accidunt, ad majus tuum bonum eveniunt.

Ita est; *Dominator virtutis non solum omnia in mensurâ, numero & pondere disponit;* (e) *sed insuper cum magnâ reverentiâ disponit nos,* (f) *ipsum malum in bonum vertendo,* (g) *& faciendo cum ipsâ tentatione pro-* (h) *ter prodigo tuû jactu te ad omnia indifferentem conjice inter brachia tam amantis tuû Patris, dicendo cum Ignatio de Loyola: fac mecum, sicut scis, & vis; nam scio, quòd amator sis. Victrix hæc tesserâ: hoc vult Deus! cœlestis tibi clypeus sit, quo omnes obmurmurantis animi assultus potens retundas; nec prius desistas, quàm beatum indifferentiæ culmen conscenderis.*

(a) Eccli. 39. v. 24. (b) Sap. 14. v. 18. (c) Deut. 32. v. 10.
 (d) Num. 11. v. 12. (e) Sap. 11. v. 21. (f) Sap. 12. v. 18.
 (g) Gen. 50. v. 20. (h) 1. Cor. 10. v. 13.

EXAMEN

SUPER IMPEDIMENTIS INDIFFERENTIÆ.

CUM S. Ignatius (ut paulò antè indicatum) nos nihil aliud præfenti hoc die præter exercitiorum fundamentum & annexam ei indifferentiam animo volvere cupiat, hinc ejus nutui morem gerendo primaria divini illius æquilibrii obstacula peculiari examine investiganda censui, ut iis submotis, mitigato labore, cælesti hâc virtute eò faciliùs potiamur. Proin hodiè commodo quodam & à præscriptis occupationibus aliis libero tempore, v. g. ultimo horariæ considerationis quadrante, vel etiam horâ lectioni spirituali destinatâ indaga;

1. Quænam res creata, aut quænam vitiosa affectio te potissimùm detineat? quæ difficultas præ aliis deterreat? quod præcipuè obstaculum te impediat, quominùs perfectiorem in eas sanctimonix callem; Deoque servias eo, quo Ille id expetit, modo? id est, quominùs amplectaris illum, ad quem te vocat, vitæ statum; aut quominùs in electo jam statu, illum conscendas perfectionis gradum, ad quem, ut elucteris, appellari te sentis?

2. Quid vehementiùs te retrahat ab aureâ illâ, quam S. Ignatius tam potenter inculcat, indifferentiâ? an *concupiscentia carnis*, vel *concupiscentia oculorum*, aut *superbia vitæ*? id est, an honorum cupiditas, illecebrarum aviditas, vel commodorum rerumque superfluarum appetentia? aut nimius laborum, miseriarum, & contemptûs te indè abstrahat horror? nùm debitam de hujus æquilibrii necessitate ac eminentiâ æstimationem conceperis? an saltem illius obtinendo desiderio flagres?

3. Vide, ad qualem te locum aut munus appeten-

dum, aut ad qualem averſandum innata ſuperbia ac ſenſualitas, ſeu eminentiæ ac cuticulæ amor impellat? An non prætenſo conſervandæ aut recuperandæ valetudinis obtentu hanc vel illam ſtationem, hoc vel illud officium declines, ac deprecereſ? An non metu abbreviandæ forſ vitæ hos vel illos pro ſalute animarum ſubeundos labores, has vel illas promovendæ Dei gloriæ occaſiones ſubdolè ſubterfugias?

4. An promptus ſis ad omne illud vitandum, vel amplectendum: tolerandum, vel agendum, quodcunque Deum à te velle in his exercitiis cognoveris? aut nùm potiùs certos gratiæ limites ponas, ultra quos illuminari, ac progredi contumax renuas? Verbo: nùm obſerves §. 2. Monit. 3. Introduct. ad ſacram ſolitudinem?

In relatis hæctenùs punctis arduum ſi quid occurrat, memento te creatum eſſe à Deo & pro Deo, adeòque eidem à te ſerviendum eſſe eo, quo Ille voluerit, modo. Quis autem es tu, ut ab unicâ recti normâ devians, id agere tardes, quod facere te ſuprema Potestas cupit?

Nota. “ Si monita ipſo exercitiorum tempore obſervanda, quæ Introductionis §. 4. habentur, heri non fuerint lecta, hodiè perlegenda erunt.”

MEDITATIO III.

REPETITIO UTRIUSQUE PRIORIS.

Prænotio.

I. Ratio, ob quam S. Ignatius in ſuo Exercitiorum libro (a) hanc meditationum principalium repetitionem tantoperè inculcat, eſt duplex, 1. ut veritates fundamentales, repetitâ earum conſideratione, altiùs intellectui imprimantur. 2. Ut voluntas iterato niſu eam-

(a) In 3. exercit. h. bdom. 1.

dem in rem inflexa, in concepto proposito magis roboratur. Verbo: ut fructus ex primâ rei commentatione necdum plenè perceptus, ex ejusdem iteratione copiosius hauriatur.

II. In his porrò repetitionibus, *quæ sunt veluti quædam ruminatio eorum, quæ in prioribus exercitiis meditati jam sumus*, (a) duo sunt observanda, 1. recoli præcipuè debent illa institutæ jam semel meditationis loca, *quæ majus lumen aut fervorem attulerunt*. Item illa, *in quibus antea ampliorem consolationem, aut desolationem, aut aliam quamcunque spiritualem affectionem percepimus*. Nec non ea etiam puncta, *in quibus aridi languebamus*; tentando, num quis inde sensus piusque motus saltem nunc elici queat; *quia sæpè contingit, ut deinde in ipsis redintegratis majori solatio ac lumine perfundamur*. (b) 2. Notabiliter plus temporis tribuendum est affectibus quàm discursui; cùm in ejusmodi piis affectionibus dictæ geminationis præcipuus consistat fructus. *In his repetitionibus*, (Directorii verba sunt) *vitato longiori discursu, tantùm proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ prius meditati sumus. in iis immorando non tam intellectu, quàm voluntate affectu: & hæc est etiam causa, cur prius a Directore* (c) *colloquia hæc præscribantur, quàm in prioribus exercitiis*. (d)

III. Porrò discrimen, quod inter iteratam ejusdem mysterii seu veritatis considerationem, & inter institutæ jam semel de eâ commentationis repetitionem intercedit, est hoc, quòd in repetitione respectandum identi-

(a) S. IGNAT. in lib. Exercit. in exercit. 4. hebdom. 1.

(b) Direct. c. 15. n. 3. Item in lib. Exercit. 1. c.

(c) In lib. Exercit. in Exercit. 3. hebdom. 1.

(d) Direct. c. 15. n. 2.

dem ut ad priores de eodem argumento factas meditationes, notando ubiquè, & fixiùs tractando illas partes, in quarum priore transcurfu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis accepimus.

Contrà verò in altero casu consideratur eadem veritas seu mysterium sine ullâ reflexione ad alias commentationes antea circa eandem materiam institutas; perinde ac si de eo nulla priùs, exercitatio fuisset habita. Pro rei paradigmatate sequens meditatio ferviet, cui insertæ sparsim stellulæ* denotant, ibidem subsistendum esse, siquidem illo in loco in priori exercitio luminis aliquid, consolationis, aut desolationis experti fuiffemus. Nec timendum, ne his reflexionibus nimium temporis cum præjudicio affectuum tribuatur; rarissimè enim copia illustrationum aut desolationum numero stellarum respondebit.

Punctum I.

CUM creati simus à Deo & pro Deo, ipsa ratio dicat, serviendum esse Deo & quidem eo, quo Is voluerit, modo; cum aliud servitii genus, quod Ipsius voluntati conforme non sit, gratum Ei esse minimè possit.

Domine Deus omnium Creator omnipotens! (a) fateor equidem triplici ex titulo à me tanquam ab homine, servo & Christiano tibi Deo, Domino, ac Redemptori meo famulandum esse, quin facili insuper annutu concedo, id mortalium finem, hoc eorundem negotium esse, & quidem unicum, essentiale, ultimum esse maximumque negotium.*

At verò quòd illud executioni mandandum sit eâ, quâ tu singillatim id cupis, ratione; quòd indifferentes nos esse oporteat ad omnia media, per quæ ad ultimum nos finem ducere tu statues; hoc opus, hic labor est:

(a) 2. Mach. 1. v. 24.

(nānī *confitebor adversum me iniquitatem meam*, (a) hīc obluētans caro cum amore proprio totaque natura rebellis refragatur. Nihil quidem circa hoc pūctum illuminatius intellectu; at nil debilius voluntate. Agnosco quidem divinæ illius ad omnia indifferentiæ beatitatem; experior excitantis gratiæ fortes impulsis. * At etiam ego *infelix homo sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ*, (b) quæ suadet fugere, quod cupio, bonum.

Penetro equidem efficacissima, quæ ad hanc virtutem me impellunt, incitamenta. Nam 1. summa id *æquitas* postulat; cūm nec rusticus ferat, conductum à se feruum sibi alio laborare, quān quo is illum iusserit, modo; & nec nobis gratum fit, quod nostro nutui adversatur, obsequium. * 2. Propria id *utilitas* exigit; (etiam hoc luculenter agnosco) cūm alias omnes mei labores sint passus extra viam, & opera manca; quia vitio propriæ voluntatis infecta. * 3. Deniquè sole clariùs prospicio, meam id *felicitatem* etiam terrestrem expetere; cūm solus ille in his terris beatè vivat, qui idem semper, quod Deus, cupit. *

Ah! insonant auribus meis illæ damnatorum voces: *quid profuit nobis superbia, & divitiarum quæ quid contulit nobis?* (c) Illa veritas: *quid prodest*, omnibus abundasse, si sic damnor? & *quid nocet*, omnes miseras exantlasse, si sic salvor? hæc inquam, veritas infixus menti aculeus est. * Et tamen (quæ mea infirmitas est) ab illo cælesti æquilibrio, his insuper habitis, pervicax abhorreo. Enimverò *confusio operit faciem meam!* (d) *Dolore configitur mens mea.* Verùm ô magne Deus! *fac potentiam in brachio tuo . . .* (e) & *qui imperas ventis &*

(a) Ps. 31. v. 5. (b) Rom. 7. v. 23. (c) Sap. 5. v. 8.
 (d) Psal. 68. v. 8. (e) Luc. 1. v. 51.

maris, (a) meam quoque rebellem ad id potens inflecte voluntatem.

Sit igitur: *audite cœli*, quæ firmiter propono, *audiat terra verba oris mei*: (b) quia tu *Dominus meus* & *Deus meus*, (c) *cujus manus fecerunt me*, & *plasmaverunt me*; (d) ideò tibi posthàc serviam & quidem eo, quo tu decreveris, modo: in eo, quem tu determinaveris vitæ statu: aut in electo jam statu, in eo, quem tu signaveris, perfectionis gradu: paratus ad omne id vitandum, vel amplectendum: tolerandum, vel agendum, quodcumque te velle in his exercitiis intellexero. *ô Creator Omnipotens, sedens super thronum*, (e) *operi manuum tuarum porrige dexteram!* (f) Dein eliciantur illi ipsi virtutum actus, majori tamen cum fervore, quos meditationi primæ subjungendos esse superiùs designavi.

Punctum II.

Porrò si hanc indifferentiam ab homine requirit finis *hominis*, multò magis eandem imò & perfectiorem à Religioso exigit finis *Religiosi*. Ita est, ô vitæ Apostolicæ Auctor & exemplar Christe Jesu! nihil mihi prodest *præstantia, utilitas & felicitas* hujus finis, nisi eum (tam *tempore & perfectionem* tum propriam tum alienam) procurem eo, quo tu statueris, modo; nempe per illa nominatim *media*, & in eâ singillatim *mensurâ*, per quæ & in quâ tu me eam procurare volueris*.

Insuper divinâ luce illustratus, perspicuè agnosco, quemvis in sacro Ordine locum, munus, gradum, ac valetudinem *medium* esse, & quidem *aptum* ad hunc finem consequendum*. Imò cum tua Prudentia, hoc ipso quod infinitè sapiens & provida sit, semper eligat media

(a) Luc. 8. v. 25. (b) Deut. 32. v. 1. (c) Joan. 20. v. 28.

(d) Psal. 118. v. 73. (e) Eccli. 1. v. 8. (f) Job. 14. v. 15.

obtinando fini aptiora, evidens mihi pariter est, illam stationem & officium, illam valetudinem & gradum, in quo per obedientiam vel Providentiam fuero collocatus, medium ad id *aptissimum* fore. * Ergo ad ista indifferentem me esse oportere, ipso sole mihi clarius est. *

Et tamen, ô Domine! (ah *imperfectum meum viderunt oculi tui*) (a) & tamen de cælesti hâc virtute nec prima in me lineamenta reperio. Commoditatum, honorum, cuticulæ amor: laborum, contemptûs, dolorum fuga primas ubique tenent; geminique poli sunt, circa quos omnis vita perenni gyro circumvolvitur.

At quamdiù tandem ô anima! tam indignam tuo statu servitutem servies? Ergone ideò mundanas dignitates sprevisi, ut in demissionis scholâ eminentiæ fumum captares? An ideò rebus & spebus, domûsque paternæ deliciis renunciaisti, ut in pœnitentiæ palæstrâ vili comodo inhiares? An ideò carnis vincula rupisti, ut mundo mortuus cuticulæ viveres, & supersticiosum fanitati mancipatum fervires?

ô Domine! *illumina oculos meos*, ut videant vanitatem (b), quæ illufam tristi fascino excœcat mentem. Da, ut firmiter credam, quòd *tua, Pater, providentia* gubernet omnia (c); quòd hic locus, hoc munus, tuo mihi nutu assignetur; quòd illa ægritudo à tuâ manu immiffa veniat *. Fac proin, ut hæc omnia indifferenti animo à te acceptem tamquàm media omnium aptissima ad consequendum hominis Religiosi finem. Post hæc magnâ animi contentione repetantur iidem affectus, quos suprà ad finem meditationis secundæ eliciendos, præscripsi.

(a) Pſal. 133. v. 16. (b) Pſal. 12. v. 15.

(c) Sap. 14. v. 3.

ADMONITIO.

“ CUM ii, qui hactenus non ita multum profecerunt
 „ in spiritu, diutius in primâ hebdomade deti-
 „ nendi sint, ut amplius peccata sua defleant, utque pec-
 „ cati turpitudinem ac sceditatem melius agnoscant (a),
 „ hunc in finem sequentis diei exercitationes datâ ope-
 „ râ prolixius excurrunt, ut geminas in partes divisæ,
 „ in biduum materiam suppeditent iis, quibus fixum
 „ est, quatrinduo huic hebdomadi immorari. Isti ergo
 „ præfenti hoc die mediam partem meditationum de
 „ peccatis & inferno contemplandam assument, resi-
 „ duâ earum parte in sequentem rejectâ. Sic enim fa-
 „ tisfiet illi monito Directorii, cujus hæc sunt verba:
 „ *tertio die proponenda erit eadem materia, quæ secun-*
 „ *do fuit expensa, sed cum aliquibus novis punctis. Sic*
 „ *enim materie profundius penetrantur (b).* Qui autem
 „ non nisi triduum ei impendere constituunt, iis uni-
 „ solùm vel duobus punctis insistendum erit; (siqui-
 „ dem meditatio integra iusto longior fuerit visa) quod
 „ reliquum fuerit, dein oratione finitâ, aliove commo-
 „ do tempore perlegatur. Sic ve. gr. meditationis se-
 „ quentis punctum secundum hodiè jam tempore, præ-
 „ viæ autem præparationi destinato, vel post cœnam
 „ attentè legi poterit.”

(a) Direct. c. 17. §. 1. (b) c. 14. n. 1.

DIES SECUNDA.

MEDITATIO I.

DE PŒNA PECCATI AB ANGELIS ET ADAMO ADMISSI.

Punctum I.

Considera pœnam peccati *ab Angelis* admissi, qui ab ultimo fine suo ob laudatæ indifferentiæ defectum rebellanti superbiâ deviantes, debitum Creatori suo servitium eo, quo ille voluerat, modo, nempe per Christi adorationem deferre recusârunt; ac propterea mox è cœlo fulguris instar in tartara præcipites sunt dati. Hic jam horrore attonitus expende sequentia rerum adjuncta.

1. *Quis* ille sit, qui hoc supplicium inflixit? *quis?* nempe Deus, cujus *Justitia* non potest punire ultra meritum: cujus *Misericordia* semper plectit infra meritum: cujus *Sapientia* nihil potest statuere præcipitanter & inconsultè: cujus *Sanctitas* nihil potest agere et passione (ut aiunt) vel minùs rectè. *Quis* enim? *Quis* justus, sapiens, sanctus & clemens Deus hos cœlestes, ab ultimo fine suo per noxam lethalem aberrantes, Spiritus tam severè mulctavit.

2. Considera, *quosnam* ita puniverit? heu! æthereas Mentis, cœli Principes, divinæ Omnipotentiae prodigia, omnibus naturæ & gratiæ dotibus eminentes, numero ah! numero incomprehensas; quæ læsam Divinitatem, siquidem illis resipiscere fuisset datum, sempiterno ac intensissimo amore, unanimi nisu, quovis momento per totam æternitatem dilexissent, & hanc proterviam suam perenni dolore expiaturæ fuissent.

F

3. Perpende, *propter quid* tam sapiens & clemens Deus adeò excellentes ac innumeros Spiritus & quidem omnes, nullo excepto, sic castigârit? propter quid? nempe propter unicum (ah! expavescite cœli, & concussa tremant fundamenta terræ!) propter unicum peccatum grave, *unicum*... idque *primum*... & quidem unico instanti... solâ cogitatione patratum.

4. Cogita, *quomodo* vindex Numen in hos cœlestes Genios propter unicum hoc delictum animadverterit? Ah! multâ quoad intensiorem immani, quoad durationem æternâ; seu (ut scholæ loquuntur) intensivè finitâ, sed tamen extensivè infinitâ; & quâ diriores (pœnam damni spectando) ultrix Omnipotentia infligere non potuit.

5. Pondera, *quando* hoc supplicio eos affecerit? eo nimirum tempore, quo nullum adhuc præcesserat castigationis exemplum, monitio nulla, nullæ minæ. Non viderant orbem diluvio naufragantem, non Sodomam flammis conflagrantem, non Christum in cruce exspirantem. Et tamen unâ omnes, non solum decimus quisque, sed unâ omnes deturbabantur in orcum; & quidem deturbabantur è vestigio, sine morâ, eo ipso, quo deliquerant, instanti, nullo ad pœnitendum intervallo nec brevi relicto.

Ah! Angeli tam nobiles iique innumeri, tertia eorum pars, non nisi momento & semel tantum peccantes; & quidem primâ vice ac solâ mente peccantes, nullo exemplo territi, nullo ad agendam pœnitentiam concessio nec minimo temporis puncto: hi (contremisce o homo peccator!) hi ob unicum... primum... solâ cogitatione... in instanti... commissum lethale piaculum detrudebantur ad *tartara*, id est, in locum tormentorum, quæ sunt multitudine innumerabilia, ma-

gnitudine inexplicabilia, continuatione interminata. Et huc detrudebantur à Judice infinitè justo, sapiente, sancto & misericorde. ô Peccatùm! quàm horrendum igitur & execrandum es monstrum, quod tamen cæca hominum improbitas nihil esse, aut solùm leve quid arbitratur. ô Quàm tremendum, sanguineisque lacrimis deflendum es malum! utpotè quod ab ultimo fine (summo scilicet Bono) ad omnis miseriæ centrum prævaricatores abducis. Age jam, ex his quid concludis?

Conclusio I. Ergo omni illud possibili odio ac horrore averfandum est, ac detestandum. Et quidni? *Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos (a),* quo tu clypeo tectus impunitatem speres? tu, inquam, vili ex luto compactum nihil? tu, qui non unius solùm sed tot scelerum, & quidem gravissimorum es reus; & quidem reus post concessam toties veniam: post tot visa, quæ irata Nemesis ediderat, divini rigoris documenta? Igitur summo hujus portenti horrore concussus extimesce, & *quasi à facie colubri fuge peccatum. (b)*

Nam stygius carcer, in quem rebelles hi Spiritus sunt detrusi, etiamnum succensus ardet, & etiam te... ita est: etiam pro te succensus ardet. Deus, qui cœli Principibus non pepercit, etiamnum vivit, & vivit æquè justus ac olim, æquè potens ac sanctus. Vivit! heu vivit! & vœ tibi! si te gravi noxæ immortuum deprehenderit. *Si enim angelis, ah! nobilibus adeò angelis iisque innumeris non pepercit; multò minùs tibi, ô abjecte & nauci homuncio! vindex ejus Justitia paracet.* Ergo time, fuge, horre, ah! horre peccatum.

Conclusio II. Cùm tanta tamque enormis sit mortiferi

(a) 2. Petr. 2. v. 4. (b) Eccli. 21. v. 2.

criminiſ malitia, utpotè quæ Numinis iram tantoperè irritat; ergo admiſſa intenſiſſimo *dolore* ſunt deploranda. Peccaſti ò infelix! peccaſti; id clamat conſcientia: ergo meritus eſ inferos; id docet fides. Si tunc illo, quo deliquiſti, momento: ſi illo die ac horâ à vivis exceſſiſſes, heu! quò deveniſſes? ah! jam nunc *habitares cum igne devorante* (a), ibidem habitaturus æternùm.

Iam attende. En! Deus punivit angelos; pepercit tibi; illos *rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos*; tibi ſpatium pœnitendi clemens conceſſit. Peccaſti primâ, ſecundâ, tertiâ vice; & pepercit Deus. Peccaſti quartò; & quartò pepercit Deus. Peccaſti decies, imò vigefies; & vigefies pepercit Deus. Tu continuaſti peccando; & Deus continuavit parcendo. Angelos, heu! angelos poſt unicum, idque primum, ſolâ cogitatione patratum grave piaculum, negato reſipiſcendi ſpatio, ſine morâ è veſtigio avernalibus rogis mancipavit, totâ æternitate cruciandos; & tibi miſero, vili, & ingrato homuncioni poſt centena eaque fœdiſſima longanimis pepercit.

An ergo non tandem agnoſcis divinæ ejus Miſericordiam? An non attonitus ſtupes benevolentiam ejus erga te Bonitatem; An non attonitus ſtupes benevolentiam ejus erga te præ tot aliis affectum? Ah! homo non eſ, ſi ad iſta tibi pectus non in gemitus erumpit, oculi non in lacrimas diffluunt, tota anima mutui amoris ignibus non colliqueſcit. Proin efferveſce in ardentiffimos *doloris* & *horroris* actus, dolendo *de præteritis*, & quidem intenſiſſimè: abhorrendo à *futuris* noxis idque efficaciffimè. *Dolor* de præteritis, *horror* à futuris ſit fructus meditationis.

(a) Iſa. 33. v. 14.

Punctum II.

CONSIDERA pœnam *primis parentibus* inflictam, quam illi ideò incurrerunt; quia per peccatum à suo fine ultimo deflexerunt: quia ob indifferentiæ defectum suâ conditione haud contenti, ambiebant esse *sicut dii, scientes bonum & malum* (a); volebant quidem fervire Deo, sed in sublimiori, quàm ille ordinaverat, statu; utque votis potirentur, perverso rerum creaturum usu, media sibi vetita elegerunt. At vix mortiferum glutierant pomum; cùm mox

1. Justitiâ originali, supernis habitibus, dominio in bestias suosque appetitus exuuntur; & latâ in eos sententiâ è paradiso in hanc miseriarum vallem, interdicto reditu, miseri exules ejiciuntur. Nec hîc stitit noxia mali vis, etiam in posteros suum virus effudit. Id ut clariùs agnoscas,

2. Unum in cumulum coacerva omnes pestes ac famas; omnia incendia, naufragia, & bella; ruinas omnes ac vastationes tot urbium, provinciarum, ac regnorum: omnes eluviones vastissimorum fluminum ac marium: omnes morbos, cruciatus ac tormenta tot ægrorum & martyrum; omnes deniquè universim calamitates & miseriae, quæ instar diluvii hunc mundum olim inundaverunt, identidem inundant, & in posterum adhuc præsertim tempore Anti-Christi inundabunt. His adde, tot centenos millones infantium, qui, antequàm sacro lactice tingantur, præcoci morte abrepti, supernâ beatitudine æternùm privantur. Hæc, inquam, in eundem acervum unâ cum omnium, qui vixerunt, & adhuc morientur, mortalium ossibus & calvis accumula; & en! horum omnium teste Apostolo primigenium Adami peccatum infelix fons est ac scaturigo (b). Indè jam, nempè ex diritate supplicii, culpæ malitiam metire.

(a) Gen. 3. v. 5. (b) Rom. 5. v. 12. & seq.

3. Nihilominus tamen hæc ex nullo manifestior apparet, quam ex illâ ferali tragœdiâ, quam olim Calvariæ clivus totâ fremente naturâ orbi spectandam dedit (a). Nam, ut iratæ Nemesei pro unico hoc Adami peccato condignâ placatione ex æquo fatisfieret, necesse fuit (trepidate piæ aures ad sententiam terrore plenam!) necesse, inquam, fuit, ut Verbum fieret caro: in crucem ageretur Christus: duos inter latrones medius moreretur Deus. . . .

Ita est; omnes Beatorum labores, cruciatus & virtutes minimè suffecissent delendæ pro merito vel unicæ huic offensæ. Imò licèt centum milliones animarum, quarum quælibet vitæ sanctimoniâ ipsam cæli Reginam superasset, ter mille annorum spatio immania tormenta stygiis ignibus atrociora, insigni constantiâ eundem ob finem patientissimè tolerassent, tamen unicum hoc piaculum condignâ satisfactione haud poterant expiare. Licèt universus orbis hostiarum cruori naufragus innatasset; divinus nisi sanguis fuisset libatus: secunda nisi Persona victimæ vices subiisset, ex mente S. S. Patrum Theologorum (b) in irritum cuncta recidissent: nec mundus fuisset placatus, nec Deus placatus. Tanta fuit, tamque enormis & atrox virulenta illa, quæ huic mortifero scelere inerat, malignitas pravitasque. Ex his modò quid concludis?

Conclusio I. Si omnes corporis cruciatus, si omnia fortunarum & famæ dispendia, si omnes deniquè hujus

(a) Hoc incitamentum S. Ignatius proponit ad finem hujus ipsius meditationis de peccato Angelorum & Adami.

(b) IRENÆUS lib. 3. adversus hæreses, cap. 20. ATHANASIUS in Passionem Salvatoris. CYRILLUS ALEXAND. in scripto ad Valerianum Episcop. FULGENTIUS in lib. de incarnatione & gratiâ Christi. Doctor ANGELICUS q. 1. a. 2.

mundi calamitates, vel ipsa quoque mors sunt pœna peccati ab Adamo admissi; ergo hoc majus est illis omnibus malum. Nam (ut docet S. Thomas) *plus habet de ratione mali culpa quàm pœna* (a). Ergo quidvis potius tolerandum, quàm peccandum.

Conclusio II. Deus in cruce ob peccatum Adami moritur: (singulæ voces minutatim ponderentur) Deus in cruce ob peccatum Adami moritur: nullo alio quàm fuso Dei hominis sanguine elui illud condignè potuit. Ergo id gravissimum prorsus & execrandum est malum; quia Deus pro re levi & nugatoriâ tam sæva inter tormenta mortuus haud est.

Conclusio III. Si Pater æternus proprio Filio non percipit; licet non nisi formam peccatoris assumpserit, & pro hac Adami noxâ solum se vadem obtulerit, quid nobis fiet? nobis, inquam, tam vilibus mancipiis, rebellibus Deicidis, tot criminum reis?

Affectus.

Ergo 1. doleamus de nævis *præteritis*, & caveamus à *futuris*. 2. Delictorum pondere ad ima depressi, *humiliemus* nos sub potenti manu Dei, appetitum supra alios eminendi eorum consideratione sedando. 3. *Sententiam carnis odium* concipiamus, ab illius illecebris tanquàm à scelerum fomentis constanter abhorrendo. His tamen duobus ultimis affectibus brevior mora erit concedenda; cum intensus *dolor* de admissis, & efficax *horror* à committendis princeps sit fructus hujus meditationis, qui ut solidior sit, tria erunt observanda.

1. Huic præcipuè actui singulari cum fervore & potissimè immorandum erit. 2. Patrata piacula sic erunt detestanda, ut semper conjecto in eorum radicem oculo, simul etiam eminentiæ cupiditatem & cuticulæ amo-

(a) P. 1. q. 48. a 6.

rem tanquam præcipuos malorum fontes execremur.
 3. Ab erratis gravibus semper progrediendum erit ad venialia; id quod pro reliquis etiam commentationibus notandum venit.

Ceterum quid magis incutere homini possit horrorem peccati? quid vehementius incendere ejus dolorem queat, quam videre Filium Dei pro eo in patibulo crucis morientem? ô cæli! Dei Filius jussu Patris in cruce ob peccatum moritur. ô Spectaculum! ad quod ipsa etiam tartara cohorrescant, & soluta ruat compages mundi. Deus in cruce ob peccatum moritur Deus! . . . Hæc credo, & tamen nec doleo de admisis, nec abhorreo à futuris: quin & pecco, *rursum crucifigendo mihimetipsi Filium Dei, & ostentui habendo. . . .* (a) ô Fulmina! quæ manus vos, quæ nubes moratur?

Ah! ô anima! en! Jesus tuus in cruce moritur, . . . & non solum ob Adami, sed tua etiam delicta moritur, . . . & quidem te cruentas manus inferente moritur. . . . Hæc cernis, nec tamen in lacrimas diffuis? . . . Ad hanc tragœdiam sol obscuratur, petrae sciduntur, & Gentiles redeunt percutientes pectora sua; sola tu immota stas. Aperiuntur sepulchra, velum templi scinditur, tota natura fremit; solum tu ô peccator! non moveris! solus tu chalybe durior ficcis oculis Salvatorem tuum trabali è ligno tribus clavis suffixum, summos inter cruciatus exspirantem vides! imò funestam hanc scenam etiam iterare audes!

Ah! tandem fluite lacrimæ, erumpite gemitus, totum pectus jam occupet mœror, ut dignè defleam divinæ offensæ agnitam gravitatem, quæ ex nullo manifestius quam ex Christi morte elucet. ô Jesu cruci affixe! per-

(a) Hebr. 6. v. 6.

mitte, ut pedibus tuis advolutus, effuso fletu, meum tibi *dolorem* tester, & præ *horrore* tam gravis, quam peccatum continet, malitiæ non priùs *dolere*, & *horrere*, quàm vivere definam.

Vivit Deus, in cujus conspectu sto; quia donec superest halitus in me, & Spiritus vitæ in naribus meis, non loquentur labia mea, nec operabitur cor meum iniquitatem (a). Potiùs omnia perdam bona, & feram mala quàm ut denuò etiam leviter *delinquam in animam meam (b)*. Ita est: etiam leviter; cùm etiam venialis noxa fit causa cruciatuum ac mortis Christi, ac Numinis Sanctitas illam quoque immenso odio ac omni suâ infinitudine aversetur, horreat, & excretur. Potissimum autem ab his N. mihi, nec non ab illorum venenatâ radice superbiâ præsertim ac sensualitate cavebo.

ô *Quàm profundè submittere me debeo sub abyssalibus judiciis tuis Domine! ubi nihil aliud me esse invenio quàm nihil & nihil. En! cæli non sunt mundi in conspectu tuo: vel in ipsis angelis reperisti pravitatem: ipsæ stellæ ceciderunt de cælo; & ego pulvis quid præsumo? ô Quàm humiliter ergo & abjectè mihi de meipso sentiendum est (c); ô Quantoperè infelix illa tot malorum scaturiens, honorum scilicet ac illecebrarum appetentia est detestanda! Fixum proin est: etiam ego cum Paulo castigabo corpus meum, & in servitutem redigam (d); illud, inquam, corpus, quod tibi ô Jesu crucifixe! tot dolorum causa, & tam horrendæ necis occasio fuit. Etiam ego cum Davide vilior fiam, plus quàm factus sum, & ego humilis in oculis meis (e).* Serviam ego servus tuus tibi Domino meo, & quidem eo, quo tu volueris, modo cum plenâ ad quidvis indifferentiâ.

(a) Job. 27. v. 3. (b) Eccl. 19. v. 4. (c) De imit. Chr. l. 3. c. 14. (d) 1. Cor. 9. v. 27. (e) 2. Reg. 6. v. 22.

LECTIO

DE DOLORE ET HORRORE PECCATI.

§. I.

I. **J**ACTO principali fundamento nostri, quod molimur, spiritualis ædificii, nempe serviendum esse Creatori eo, quo ille voluerit, modo; id est, in eo vitæ statu, aut in electo jam statu, in eo munere, loco, valetudine, & perfectionis gradu, in quo ille sibi id gratum fore significârit; adeòque ad hæc omnia indifferentes nos esse oportere; jacto: inquam, hoc angulari exercitiorum lapide, tollenda è medio sunt præcipua *impedimenta*, quæ nos ab aureâ hâc indifferentiâ, & quod consequitur, à nostro fine ultimo abstrahunt, abducuntque.

Porro quod à generoso hoc æquilibrio nos potentiùs retrahit, & in oppositam partem malè pronos impellit, est tum innata nobis *appetentia* honorum, deliciarum, & liberioris vitæ; nec non sanitatis ac liberioris vitæ: tum coæva nobis *nausea* contemptûs, paupertatis, & vexationum; item ægritudinis ac perfectioris vitæ. Sive (ut compendio utar) est nimius *cuticulæ* ac *eminentiæ* amor: atque inordinata *contemptionum* ac *molestiarum* fuga. Ad hæc enim duo tanquàm ad suam scaturiginem priora facile reducuntur.

Nam (ut ab inductione constat) quotiescunque à commendatâ nobis æquilibritate discedimus, semper id ob unam ex prædictis rationibus fit. Cùm enim cælestis hæc virtus in medio consistat, solo Numinis nutu in hanc vel illam partem inclinanda; nihil illi adeò adversatur, quàm nimia propensio ad unum, & aversio ab

perero mediæ rei extremo. Adeòque nil magis laudatæ indifferentiæ inter commoda & incommoda, honore & contemptus, divitias & paupertatem officit, quàm nimius amor priorum, & horror posteriorum. Cùm igitur hic amor & horror motionum humanarum communes duo cardines sint, patet, quotiescunquè ab aureo illo mentis æquilibrio deflectimus, id semper ob unam ex prædictis rationibus fieri; & quidem per actus peccaminosos fieri.

Nam cùm secundùm Christi effatum *omnis arbor mala malos fructus faciat*; imò cùm non possit *arbor mala bonos fructus facere* (a), sequitur, omnes illos actus, qui ex illo duplici germine nempe ex dictâ *appetentiâ* & *nausæâ* seu *amore* & *fugâ* tamquàm ex venenatâ radice enascuntur, & per quos ab illo cælesti æquilibrio deflectimus, esse *peccata* (b), eaque (voluntaria si sint) vel graviter vel leviter vitiosa: adeòque hæc illos esse passus, queis à laudatâ indifferentiâ & ultimo finæ nostro vel omninò aberramus, vel saltem deviamus. Nam vitia ex mente Patrum sunt propriè illi animæ gressus, per quos ea à cælo in præceptis abit, & à Creatore devia recedit.

II. Ut ergo S. P. N. cæcam voluntatem à noxiis hoc honorum & commoditatum, deliciarum & opum *appetitu* revocet, illamque mitigato contemptûs & incommodorum, paupertatis & dolorum *fastidio* ad prædictam æquilibritatem, & per eam ad ultimum finem suum reducat, peccatorum malitiam, turpitudinem & damna ob oculos ponit, ut scilicet inspecto rivulorum toxico

(a) Matth. 7. v. 17. & 18.

(b) Nam etiam actus primo primi (ut Scholæ loquuntur) possunt per ampliationem appellari peccata; quia sunt tum pœna, tum causa peccati.

ipsum etiam fontem execrari discamus. Indè patet quàm arctè diei hodiernæ meditationes cum hesterni cohæreant.

Dixi autem, inspecto rivulorum toxico, ipsum etiam lapsuum fontem execrandum esse. Et hinc (quod cum primis notari cupio) quotiescunquè in his de peccato exercitiis dolenti animo commissa piacula averfabimur, semper reflexo in eorum radicem obtutu, etiam ille perverfus *excellentiæ & cuticulæ amor*, nec non inordinata illa *despicatûs & vexationum fuga*, id est, *superbia & sensualitas* (ut vulgò dicitur) tamquàm lerneæ malorum ferè omnium causa erit detestanda.

Ceterùm ut divus Ignatius præfixum sibi scopum eò certiùs assequeretur, id est, ut offensæ junctus dolori horror cordis intima eò efficacius pervaderet, i. malignitatem vel unius etiam nævi genuinis coloribus adumbrare fatagit. Hanc verò ut benè depingat, considerandam nobis proponit castigationem Angelis, primisque Parentibus ob unicum erratum inflictam, ut nempè ex atrocitate pœnæ gravitatem culpæ metiremur. Et certè priorum ruina ac posteriorum proscriptio iis rerum ad nos vestiantur, quæ ritè perpensa ferreas etiam mentes terrore ac tremore compleant, necesse est; ita ut aptius huic suo fini obtinendo medium S. Auctori feligere haud potuerit.

2. Cùm autem aliena nos minùs moveant quàm ea, quæ ad nos ipsos attinent, mox sequenti commentatione perpendendam subjungit propriarum noxarum multitudinem, fœditatem ac perversitatem, quæ propiùs inspecta non possunt non summo dolore nos afficere, ac pœnitentiâ scelerumque odio inflammare.

3. Quia verò subindè aliquos reperire est, quos suppliciorum metus à peccando potentiùs absterret; pro

ultimâ ejusdem hujus diei (a) meditatione (& quidem ante eas, quæ de morte aut judicio agunt) (b) contemplandos exhibet inferorum cruciatus; non obstante, quòd hanc materiam in primo jam hujus diei exercitio puncto tertio attigerit (c).

Ex quo insignis S. P. N. hâc in arte peritia & prudentia elucet; cùm ea incitamenta, quæ acquirendo illi, quem præfenti hâc luce intendit, fini aptiùs ferviunt, junctim & unicè, gradatim tamen expendenda proponat; nihil enim NB. adeò ad profectum conducit, quàm si integro die uni solùm veritati exputandæ, unique tantummodò primario fructui indè colligendo nos totos impendamus (d).

(a) Nam hanc de inferno contemplationem illo ipso adhuc die, quo duas priores, nempe de pœnâ Angelorum & propriis peccatis instituimus, pro ejusdem diei exercitio quinto seu ultimo ante cœnam S. Ignatius assumendam præscribit in lib. Exercit. ad finem exercit. V.

(b) Nam loco paulò antè citato mox ad finem exercitii V. ait, his meditationibus, scilicet de peccatis, & inferno adjici posse aliàs, ut de morte, de judicio. Ubi notandum, Eundem dicere, has posteriores illis prioribus *adjici* id est, conjugungi posse; non verò *interferi*, aut *immisceri*. Nempe ex ejus mente non tam ordo novissimorum servandus est, quàm spectandus ille, qui solus hodiè intenditur, fructus, scilicet *dolor & horror* peccatorum, qui procul dubio inferorum consideratione plurimùm promovetur, & augetur.

(c) Quam materiam tum ob argumenti similitudinem, tum ne prima exercitatio prolixior excurreret, tum deniquè ne manè ibidem dicta sub vesperum denuò repetenda forent, huic ultimæ conjungendam censui.

(d) Hinc à mente S. Auctoris recedere videntur illi, qui primo die, post consideratum ante meridiem hominis finem, à prandio meditationem de peccato Angelorum: altero dein

III. Porro fructus per dictas exercitationes à nobis hodiè colligendus ex mente S. Patris est *dolor intensus de peccatis, atque abundans fletus* (a). Hic enim, nempe in primâ hebdomade (ut alibi ait) *querimus dolorem ac lacrimas de peccatis* (b); & quidem non qualemcunque, sed tamen dolorem, vi cuius *internam criminum nostrorum detestationem sentiamus*: item vi cuius *perspectâ ac damnatâ mundi & appetitionum nostrarum pravitatem, ab illis rebus mundanis ac vanis, quæ vitiorum nostrorum scaturigo sunt, nos recipiamus* (c).

Scopus proin hodiernæ diei est *dolor* de præteritis offensis & quidem *vehemens*: item *horror* à futuris & quidem *efficax*; qui ipsum simul earum *fontem* aversetur, inordinatum scilicet cuticulæ & eminentiæ amorem. Hunc ergo *dolorem & horrorem* ut abundantem hodiè acquiramus, omni virium contentione allaborandum erit. Nam sicut *indifferens* animi æquilibrium ad amplectenda omnia media, per quæ Deus ultimum finem nostrum nos consequi voluerit, fuit materia hesternæ diei: & sicut *intima cognitio* suâ ipsius præsertim motionis animo dominantis cum demissione & odio suâ est finis crastinæ lucis; ita *purgatio* animæ per seriam *meditationem* errorum, nec non eorundem radicum est

die pariter à prandio de morte vel iudicio (ante eam de inferno) peragendam præscribunt. Videri potest P. Diertins in suâ explanat. Exercit. in notando post contempl. III. hebd. 2. ubi docet, toto die eidem materiæ inhærendum esse, ne multiplex veritatum æternarum varietas fructum retardet.

(a) Lib. Exercit. hebd. 1. exercit. 2. prælud. 2.

(b) Lib. Exercit. Adnotat. 4. ex viginti.

(c) Ibid. hebd. 1. exercit. 3. colloquio 1. item Directorium c. 39. n. 2. ubi hæc: *concipiatur de peccatis quàm maximus dolor & contritio, ut animus abstrahatur ab amore omnis rei terrenæ.*

meta præsentis diei (a). Jam autem anima nullo adju-
mento efficacius purgatur quàm per pœnitentiæ lava-
rum, quæ (ut indicat Directorium) (b) in *contritione*
& *confessione*, tanquàm geminis à pœnitente ponendis
actibus consistit (c).

§. II.

I. Ad *contritionem* quod spectat, eam declarat Sacra
Synodus Tridentina quòd fit *dolor ac detestatio de com-*
missò peccato cum proposito non peccandi de cetero; id est
quòd fit odio mixtus dolor *de præteritis*, horror à fu-
turis. Hanc ergo ut aptis S. Ignatius industriis promo-
veat, non solùm nobis omni *risu*, *verbisque risum pro-*
vocantibus interdicit; sed ipsas etiam cogitationes pias
de lætiori argumèto occurrentes expelli jubet, sanctam-
que animi tristitiam, inductis etiam cubiculo tenebris,
& aucto corporis cruciatu foveri cupit. Prius vetat, *quo-*
niam talis quælibet cogitatio impedit fletum & dolorem
de peccatis, qui tunc quærendus est. Posterius fleri optat,
ut impetremus intimam cordis contritionem de peccatis &
abundantiam lacrimarum.

Imò cùm adverterit, illum terrorem, quem tum spec-
tatum in Angelis & Adamo supplicium, tum confu-
rata priorum criminum gravitas ac promerita intero-
rum tormenta reis mentibus incutiunt, impedire tene-
riores doloris motus; id, inquam, cùm ipsum adver-
terit, propterea ad calcem dictarum meditationum pro-

(a) Direc. c. II. n. 2.

(b) Ibid. c. II. n. 3. ubi sic: *in primâ hâc hebdomade pro-*
ponuntur media, quæ ad animam purgandam per contritionem
& confessionem pertinent, & ad veram pœnitentiam in nobis gi-
gnendam juvare possunt.

(c) In lib. Exercit. in additionibus ad exercitia ad finem
hebdom. I.

vidè subjunxit ejus generis incitamentum, quod movendo fletui summè idoneum est. Sic ad finem primæ proponit Christum in cruce ob peccatum morientem. In secundæ verò & tertiæ colloquio exhibet infinitam Dei Misericordiam nobis tamdiù ac toties parcentem: licèt alii intereà innumeri fors minùs nocentes in orcum sint deturbati. Quæ certè, unà cum immensâ Numinis amabilitate, ejus efficacitatis motiva sunt, ut necesse sit, lacrimarum flumina largo impetu prorumpere, si illis, loco virgæ Moyfis, **proprii** cordis petram repetito conatu percusserimus.

II. Aliæ prætereà rationes hunc contritionis ardorem persuadentes sunt hæ: nam 1. quò intensior is fuerit, eò uberior erit gratia: 2. eò ampliùs delebitur de reatu pœnarum, quæ nobis vel in hâc vel in alterâ vitâ pro mensurâ culparum exolvendæ restant: 3. eò firmior etiam erit in bono constantia ac proposita vitæ correctio; ideò enim tam frequenter relabimur, quia nimis rarò vehementer dolemus: 4. eò solidior erit securissima animi pax, orta ex dulcissimâ spe & ex intensiori, nescio, quo suavi tranquillæ mentis vadimonio, quo securi addimur, nos amicum nobis Numen habere. Cùm è contrario rêmiffè dolentis dubia sit veniæ spes, amicitia cum Deo frigida, relapsus facilis, satisfactio tenuis, & modicum gratiæ incrementum.

Ad obtinendam autem utilissimam hanc contritionis intensiorem adhibenda erunt sequentia media. Primum est *oratio*, quâ ejusmodi favor ab eo, cujus misericordiæ non est numerus, & bonitatis infinitus est thesaurus, constanter & ferventer efflagitetur. Hanc in rem plurimùm conferet, facere, aut fieri curare Sacrum, ut aiunt, votivum pro obtinendâ remissione peccatorum, insertâ collectâ de petitione lacrimarum.

Alterum est corporis *castigatio*, utpotè cui mira vis inest, cælum nostra in vota inflectendi, cordisque duritiam emolliendi. Tertium in eo consistit, ut universam nobis vitam, omniaque per ejus decursum perpetrata piacula quasi in cumulo repræsentemus, cum Rege Ezechia *recogitando omnes annos in amaritudine anime* (a). Nostra enim accumulata quasi in montem errata ciendo fletui efficax remedium sunt. Præcipuè verò subjuncta hodiernis meditationibus à S. Patre doloris instrumenta, nempe Jesus crucifixus, & infinita divinæ Misericordiæ bonitas magno hunc in finem subsidio erunt.

III. Certè Sanctus ille Seraphinorum æmulator Franciscus Christum in cruce pro peccato morientem contemplando, in tantos ejulatus erupit, ut casu fortuito præteriens nobilis Eques eum à latronibus jugulari autumârit. Cùmque nihilominus insons pœnitens parùm adhuc sibi dolere videretur, vicinas rupes & antra in luctûs societatem vocavit. Et en! divino nutu siccissimæ aliàs petrae tantâ humoris copiâ perfundebantur, ut defluentes ex illis, & sensim confluentes ubertim guttæ, plurimos tandem in rivulos excreverint. Franciscus verò exhaustus viribus in cellulam aliorum manibus referri debuerit.

ô Saxea mortalium corda! ad hæc jam quis vobis sensus? Ergone Possibile fit, ut Servatoris è cruce pensilis aspectus non eundem in religiosâ mente, quem in his lapidibus, effectum creet? Ergone fieri possit, ut eâdem oculorum siccitate Christianus, quâ Turca hanc amoris simul & mœroris scenam intueatur? ô *angeli pacis amarè flentes* (b)! per Matrem dolorosam vos rogo, ah! serias tandem easque uberes mihi pœnitentiæ lacrimas exorate.

(a) Isa. 38. v. 15. (b) Isa. 33. v. 7.

Quidam in Hispaniâ peccator, cum longanimem illam offensi Numinis erga fontes benignitatem à S. Vincentio Ferrerio pro concione extolli audivisset, tanto suorum scelerum angore correptus fuit, ut exanimis in terram corruerit. Et nos hæc eadem meditantes, & quidem in sacrâ hac solitudine meditantes, pumice ficciores sine altiori motu perstamus; nos, inquam, quos conscientia fors æquè gravium, si non plurium nævorum arguit reos. Enimverò vel hæc vera esse non credimus, vel noxæ malignitatem non ponderamus.

S. Catharina Senensis modicam, quæ casu obrepserat, oculorum levitatem tam copioso lacrimarum imbre deflexerat, ut multo tempore nullum solamen admiserit. Venerabilis Frater Alphonsus Rodriguez unicum veniale piaculum pluribus annis quotidiano eoque largissimo fletu deploravit. Et nos fors lethalia eaque plurima vix lacrimulâ expiamus. Quis durum adeò mentis filicem non excretur? Nec dicatur, ut quis sic doleat, oportere eum esse sanctum; potiùs vice versâ sic oportet dolere, ut quis fiat sanctus. Quid? quòd ipsi etiam prævaricatores nos aliquandò in ruborem sint daturi.

Surgent olim in iudicio magni illi Pœnitentes ac Thebaidis incolæ, & nostram nobis duritiem exprobrabunt. Surget ille miles, qui ad pedem columnæ, cui infistebat Simeon Stilites, præ contritionis vehementiâ exanguis concidit. Surget ille Nobilis, qui, cum S. Ulricum ex Ordine Prædicatorum in peccati malitiam detonantem audiret, præ illius horrore subito exspiravit. Surgent innumeri rusticâ de plebe viri, qui intellectâ in Missionibus culpæ lethalis gravitate in uberem ploratum quin non rarò ejulatum passim eruperunt. Surgent, inquam, hi, & condemnabunt nos; nos aio, qui, Religiosi licèt simus, id est, statum pœnitentiæ professi, nullo

tamen planctu vel in ipsis etiam exercitiis morienti in cruce Servatori, & quidem ob crimina nostra morienti parentamus: qui neque lacrimulâ tam protervum misericordiæ abusum, illatasque infinitæ bonitati tam enormes injurias deploramus.

ô Deus! qui tuam potentiam parcendo maximè, & miserando manifestas, *dissimulans peccata hominum propter pœnitentiam (a)*; gratiam Spiritûs S. cordibus nostris *clementer infunde, quæ nos gemitibus lacrimarum efficiat maculas nostrorum diluere peccatorum. Produc de oculis nostris lacrimarum flumina, quibus debita flammarum incendia valeamus extinguere (b).*

§. III.

I. Hunc de erroribus præteritis dolorem, intensus si fuerit, suapte naturâ ac individuo nexu comitabitur *horror à futuris*. Repugnat enim, ut quis serîò doleat de malo olim admisso, quin simul abhorreat à posthâc committendo. Hunc ergo horrorem ut ampliùs intendas, simulque ejus firmitatis periculum facias, finge ex unâ parte, oculis te coram usurpare illam feralem tragœdiam, quam Antiochus illustris in ultimo illius Machabææ Matris filio orbi spectandam dedit. Sublimis Rex insidens folio, meram vultu sævitiem spirabat. Promebantur truculenta tyrannidis instrumenta: succendebantur sartagine, ollæque æneæ: expediebantur acinaces immanesque cultri: quaquaversùm dispersa jacebant abscissa fratrum capita, mutilatæ manus, truncati pedes, & viduata cute cadavera. Hanc, aio, scenam vivis coloribus menti præsentem depinge.

Ex parte alterâ pone, proximum te adstare illi Babylonice fornaci, quam *Nabuchodonosor Rex repletus*

(a) Sap. II. v. 24.

(b) Ecclesia in Orationibus de petitione lacrimarum.

furore, præcepit succendi septuplùm, quàm succendi consueverat (a). Vah! spectaculum immane! licèt fornax jam immensùm arderet, tamen non cessabant ministri regis eam magis & magis succendere naphtà, & stuppâ & pice & malleolis, ita ut effunderetur flamma super fornacem cubitis quadraginta (b). Hos igitur tam horrendos ignium vortices, hæc tam terrifica fumi volumina imaginare tibi, non solùm intueri te, sed etiam coràm sentire.

Jam verò animum intende. En! ibi Machabæo omnium minimo adeòque tenerrimo vel caro suilis erat gustanda, aut crudelissima mors subeunda. Hic Ananiæ cum fociis vel statua erat adoranda, aut æmula stygis incendia è vestigio perferenda. Finge modò, etiam tibi pari fato aut peccandum lethaliter esse, aut in hoc ipso aut simili clibano ardendum, vel iisdem pariter aut æqualibus tormentis te excruciansum esse. Age jam, quid eligis? quid facere statuis?

Ibi parvulus ille Heros generosâ voce exclamat: *non obedio præcepto regis, sed præcepto legis (c). Hic verò Ananias cum fociis audacter respondet: notum sit tibi quia Deos tuos non colimus, & statuam auream non adoramus (d).* Ain modò, an simile tibi æs circa pectus riget? an idem vigor tuos animat artus? An non probrum foret, majorem peccati horrorem animo nutritivisse illum juvenem tenellum, hos aulae deliciis natos Optimates, quàm christianum te, aut religiosum, vel omninò sacerdotem sub præcordiis alere?

Ita si res se haberet, ô quanto tibi olim pudori exemplum Eleazari erit, qui ut horrendis cruciatibus se eximeret, vitamque redimeret, esum vetitæ carnis ne qui-

(a) Dan. 3. v. 19. (b) Ibid. v. 46. & 47.

(c) 2. Machab. 7. v. 30. (d) Dan. 3. v. 18.

dem simulare sustinuit, sed heroâ mente palàm exclamavit: *præmitti se velle in infernum (a)*; nota: *in infernum*; non solum in enses, in plagas, in necem, sed in ipsum etiam infernum.

II. ô Superi! ad tria hæc spectacula quid reponent jam illi, qui nullo cogente tyranno, nemine mortem intentante, ob leve lucrum, vilem gustum, fœdam voluptatem Supremam Majestatem, terrente Justitiâ, dehortante conscientiâ, & inspectante Numinis immensitate, rebeli proterviâ offendere, lædere, ac irritare non verentur: cùm tamen ex Sanctorum effatis constet, *multò intolerabiliorem esse Dei offensam quamlibet exiguissimam ipso Luciferi inferno (b)*; & *ab uno etiam minori delicto majus malum advenire, quàm à toto simul tartaro (c)*. Ad hæc, inquam, quid reponent illi, qui animam gravi noxâ contaminare non horrent? Quàm jure timendum, ne etiam hi aliquandò rubore suffusi, *incipiant dicere montibus: cadite super nos; & collibus, operite nos (d)*.

Per ejusmodi igitur hypothypofes tanquàm ad lapidem Lydium illud, quo graviores nævos averfari, odium periclitare. Licèt enim id obviè cuivis suaderet consultum minimè sit, tamen in exercitiis, post consideratam erratorum gravitatem, ejusmodi de se periculum facere adeò abs re non erit. Percontare proin, an etiam tu cum S. Edmundo Cantuariensium Episcopo *malis in rogam ardentem insilire, quàm grave delictum sciens admittere (e)*? An etiam tu cum S. Anselmo potius eligas, te *in orcum demergere, quàm lethalem cul-*

(a) 2. Machab. 6. v. 23.

(b) S. Catharina Genuens. in ejus vitâ c. 27.

(c) S. Theres. in vitâ à se scriptâ c. 25.

(d) Luc. 23. v. 30. (e) In ejus vitâ.

pam committere; & potius purum ac innocentem gehennam intrare, quàm piaculi sorde pollutum cœlorum regna tenere (a)? Quid frontem in rugas asperas? Hęc animi comparatio reipsâ ad salutem necessaria est; sine hęc nulli ad polum aditus patet.

III. Dein à gravibus ad levia gradum faciendo, tuam quoque ab his alienationem Argus examina. Sciscitare proin ex temetipso: quid si levi mendacio lethalem mortuum, gravem infamiam, aut ferale supplicium à me amoliri; vel si honorificum quodpiam munus acquirere, aut erumpens subito incendium extinguere possem, an non mentirer? . . . Quid conscientia reponat, sedulo ausculta. Juerit etiam animo revolvere occasiones quasdam & illicita delinquendi leviter, v. g. illa loca, personas, negotia, quę uberiores consuetis ejusmodi noxis hucusque ansam præbuerunt; seque præviâ execratione ac præmissio dissensu aut fugę proposito contra familiares nobis labes obarmare, eas repetitò ac nominatim execrando.

Hęc industriâ commendatus suprâ *horror à futuris* lapsibus tam mortiferis quàm minutis plurimum augeatur, auctusque conservabitur. Per hunc verò duplicem & altius radicatum partim lethalium partim venialium horrorem via sternitur, animusque prævio conamine jam nunc præparatur ad primum & secundum humilitatis gradum à S. Patre ad finem secundę hebdomadis propositum. Unde iterum mira meditationum inter se connexio ac singularis ordo elucet. Verum hęc de *contritione* dicta sufficient.

§. IV.

I. Ad alterum purgandę animę subsidium nempe *confessionem* quod attinet, quamvis eam S. Ignatius pri-

(a) Lib. 1. cur Deus homo. c. 21.

nùm post hebdomadis primæ exercitia esse opportunam
judicet, (a) nihilominùs tamen conscientiæ examen ge-
nerale, tanquàm utilissimum ad purgationem animi &
peccatorum confessionem remedium, mox sub ejus initium
trahit (b) instituendum horâ à præscriptis functionibus
liberâ, (has enim salvas esse semper oportet) verbi gra-
tiâ post corporis refectionem aut loco exercitii manualis.

Et licet in hâc animi perscrutatione nobis cavendum
sit à nimîâ anxietate utpotè fœcundâ scrupulorum
tre; ex alterâ tamen etiam parte cum eâ accuratione per-
agenda erit, ut posthâc nobis, præfertim moribundis,
clypeus esse queat contra varios *timores nocturnos* (c);
& firma basis, cui mentis quies securè innitatur (d).
Æquâ proin lance hâc diligentia respondere debebit 1.
diuturnitati *temporis*, per quod quis hanc expiationem
distulit: 2. *multitudini & gravitati* errorum, quæ quis
commisit: 3. *qualitati* negotiorum, quæ quis tractavit:
4. *varietati* munerum, quæ quis obivit.

II. Nùm autem totius vitæ tela fit retexenda? vel an
solum ab ultimâ, aut ab anni spatio ea fit repetenda,
arbitrio confessarii determinandum relinquitur. Videri
hâc de re potest Directorium (e). Semper tamen ejus
modi generalis suû ipsius accusatio dissuadenda erit. Scru-
pulosus, uti & vitio carnis olim ampliùs addictis, aut
etiannùm ejus stimulo graviùs tentatis; hi enim plus
nocumenti ex ejusmodi accuratori indagine quàm com-
modi referrent.

Nihilominùs quæcunque demùm seu generalis five

[a] In lib. exercit. de confessionis generalis usu. Direct.
cap. 10. n. 9.

[b] In lib. exercit. post exam. particulare.

[c] Cant. 3. ψ. 8. [d] Direct. cap. 16. n. 3.

[e] Cap. 10. n. 9.

annua aut semestris confessio deponatur, semper curandum erit, ut ea præcipuè puncta conscientiæ arbitro declarentur, quæ adhuc numquam ritè clavibus projecta fuerunt: quæ nos præ aliis angunt, & pungunt, aut sub mortem turbatura timentur; præsertim in peccata etiam *aliena & occulta*, in boni omissiones ac muneris neglectiones peculiari studio indagandum erit; conandumque, ut nostra hæc errata iisdem omninò phrasibus sacro Judici exponantur, quibus utetur dæmon, quando nos de illis olim est accusaturus.

Verbo: hæc exomologesis tali diligentia erit peragenda, ac si eâ finitâ mox fatis concessuri, ac tribunali divino sistendi essemus; ita ut interno quodam animi testimonio securi reddamur, nos in his exercitiis animæ rationes ritè subduxisse, nilque amplius, quod ad calculos revocetur, reliquum esse. Sine quo vadimonio, qui ex sacrâ hâc solitudine egreditur, præcipuo solamine & quodam ex insignioribus fructu privatus abit.

III. Porrò duo potissimum obstacula sunt, quæ huic tam sancto operi tristem non rarò obicem ponunt, nempe *labor* in scrutandis ejusmodi nævis subeundus, & *debilitas* in iis postea aperiendis superanda. Ad laborem quod pertinet, eum leviolem reddent, & plurimum mitigabunt considerata attentè emolumenta ex ejus generis confessione percipienda quæ sunt sequentia: 1. illius, quæ peccatis inest, malitiæ clarior cognitio: 2. intensior de iisdem dolor: 3. efficacius ea vitandi propositum, & majus è cælo auxilium: 4. melior ad Eucharistiæ sumptionem præparatio: 5. firmior salutis spes, ac securæ mentis in agone solatium (a). Et hæc sunt beatum illud centuplum, quo Deus in hâc etiamnum vitâ pios ejusmodi conatus remunerari solet. *Quòd-*

(a) Lib. Exercit. ad finem examinis generalis.

si nulla alia foret utilitas, (Directorii verba sunt) hoc certè satis esse deberet, quòd experiamur homines plerumquè ut sine sufficienti examine, aut sine debito dolore, nullo aut valdè infirmo melioris vitæ proposito ad sacrum tribunal accedere (a). Solidi ergo Solaminis res erit, per accurratam ejusmodi exomologesin his diebus salutis priorum defectus emendasse, & sic orituris aliàs sub mortem scrupulis omnem viam præclusisse.

Motiva verò superbum illum in detegendis animæ morbis, noxiumque pudorem generosè vincendi Augustinus nobis sequentia suppeditat. *Primum* ei subministrat ipsa persona peccatoris. *Cur erubescis*, inquit, *confiteri, quod facere nequaquam erubuisti? Non te pudeat coram uno dicere, quod te non puduit forsitan coram multis & cum multis facere.*

Secundum petitum est à personâ Confessarii. *ô Homo! quid times confiteri? Illud, quod per confessionem scio, minùs scio, quàm illud, quod nescio. Cur erubescis confiteri peccata tua? peccator sum, sicut & tu. Confitere homo homini, peccator peccatori, qui ea ipsa crimina & adhuc graviora patrare potest; nullum enim peccatum est, quod unquam fecerit homo, quod non possit facere alter homo.*

Tertius aries, quem prosternendo pudori noxio admovet Hipponensis Præsul, est universale judicium; sic enim pronuntiat: *utiquè melius est coram uno aliquantum ruboris tolerare, quàm in die judicii coram tot millibus hominum gravi repulsâ denotatum tabescere. Cogita ergo, confessarium fore unum ex illis, qui judicio illi intererunt; nec erubescas nunc ei magno tuo commodo manifestare, quod tunc apertè cognoscet cum insigni pudore & contemptu tuo. Hæc Augustinus (b). Accedit, aut ardendum esse, aut pœnitendum.*

(a) Cap. 16. §. 2. (b) Lib. de visit. infir. c. 5.

Itaque pro Deo, pro cælo, *pro animâ ne confundaris dicere verum; est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam & gratiam (a)*. Hanc enim devictam à se verecundiam per sinceram confessionem in triumphum ducere, generosum omninò ac heroicum facinus est, plenumque gloriæ teste Gregorio, dicente: *ego non minùs admiror confessionem humilem peccatorum, quàm sublimia gesta virtutum; cum major interdùm fortitudo requiratur ad culpam fatendam, quàm ad eam vitandam (b)*.

IV. His duobus remediis, nempe intensâ *contritione* ac sincerâ *confessione*, obtinebitur *purgatio* animæ, qui secundus est primæ hebdomadis fructus. (nam primus inculcata heri indifferentia est). Quia verò anima sufficienter non purgatur, nisi etiam *vitiorum radix* inde evellatur; hæc autem plerumquè in *superbiâ & sensualitate* consistat, hinc consultò superiùs monui, ut quotiescumquè in hodiernis exercitationibus peccati gravitatem detestamur, semper reflexo in eorum fontem obtutu, etiam honorum ac illecebrarum appetentiam execremur. Id quod ut efficacius fiat, plura hunc in finem consideratio vespertina suggeret incitamenta.

Priùs tamen per sequens exercitium adhuc magis intendendus erit *dolor* de noxis præteritis, & *horror* à futuris, qui primarius hodiernæ diei est scopus, & simul princeps purgandæ animæ adjumentum. Quapropter cum summo mane exhorruerimus malitiam culpæ ab Angelis & Adamo admiffæ; nunc perpendemus malignitatem scelerum à nobis patratorum; quam qui ritè apprehenderit, *dolebit, ut doleri solet in morte primogeniti (c)*; & *horror magnus invadet eum (d)*; simulque

(a) Eccli. 4. v. 24. (b) Greg. 1 22. moral. c. 10.

(c) Zach. 12. v. 10. (d) Gen. 15. v. 12.

disponetur ad acquirendam sui ipsius cognitionem, quæ odii ac demissionis sui fertilis mater est.

Ubi tamen notandum, lapsus nostros non singulatim ac distinctè, sed solum generatim ac confusè & quidem breviter duntaxat ac obiter in memoriam revocandos esse; cum hic non fiat examen pro confessione, sed tantum meditatio de illorum perversitate, quæ ex triplici potissimum capite enormis est, 1. ob *offensæ* foeditatem ac multitudinem, 2. ob *offendentis* vilitatem & ingratitude, 3. ob *offensi* majestatem ac clementiam, quæ omnia punctorum membra in hac ipsa de peccatis meditatione S. Ignatius expendenda proponit, ut 1. *peccatorum malitiam*, 2. *eorum foeditatem*, 3. *nostramque abjectionem ac vilitatem agnoscamus, eam ex animo sentiamus, verèque detestemur cum dolore & satisfactione convenienti* (a); ita ut meritò dicat P. Gaudier hanc exercitationem *continere omnia prorsus motiva, quæ excogitari possunt ad detestanda peccata* (b).

Notandum. “ Qui meditationibus de peccatis & inferno non biduum, sed unum solummodò diem impendere statuunt, ii omisso sequentis meditationis puncto primo, (quod alio tempore v. g. illo, qui præparationi ad eam destinatur, quadrante legi poterit) non nisi secundum & tertium expendent; siquidem exercitatio tota iusto longior fuerit visa.”

(a) Direct. c. 11. n. 2. & 3.

(b) Introduct. ad perfect. p. 183. ad secundum exercitium de peccatis.

MEDITATIO II.

DE PECCATIS PROPRIIS.

Punctum I.

Immensis est divinæ offensæ malitia & gravitas ob ejus
 fœditatem ac multitudinem. 1. Inprimis *fœditas* vel
 illius gravis piaculi est tanta, ut illam Pulchritudo divina
 omni suâ infinitate, perenni odio nunquam non idque
 necessariò aversetur, abhorreat, & excretur tanquam
 malum sibi suoque omni bono contrarium ac indelebili
 repugnantia oppositum. 2. Est tanta, ut ea nullo Noemi
 diluvio, nullo totius orbis sub finem mundi incendio,
 nullo hostiarum fusoque martyrum cruore, sed divino
 solùm sanguine pro merito seu condignè ablui queat,
 ac deleri. 3. Est tanta, ut si per hypothefin impossibilem
 unica lethalis culpa Augustissimam Dei Matrem, aut
 humanam Christi naturam casu inficeret, mox ea, om-
 ni gloriæ fugato splendore, in deterrimum orci titionem
 esset migratura. 4. Auctore S. Thoma (a) peccando
 omnimodè avertimur à Deo; sicut ergo omnimoda aver-
 sio à summo bono, à summâ sapientiâ à summâ digni-
 tate summa malignitas, summa insipientia, & abjectio
 est; ita quoque aversio à summâ pulchritudine summa
 deformitas est. Talis aversio cum crimen lethiferum sit,
 illud quoque turpissimum esse & quidem cum immenso
 excessu evidens est. Imò sicut malitia ejus; ita & turpi-
 tudo ejus secundùm quid infinita est. Ut proin illa nullo
 intellectu humano comprehendi, nullâ linguâ aut cala-
 mo sat exprimi queat.

(a) 2. 2. q. 161. a. 6. in corp. ubi ait: *aversio à bono
 incommutabili nempe Deo est ratio formalis & completiva
 peccati.*

Et tamen, ô miser! fœdâ adeò labe hâcque avernali fuligine impressam animæ tuæ Conditoris imaginem inquinare, polluere, & maculare non dubitasti; neque toties, *numerum* earumdem præsertim venialium (nam & ista ex mente Patrum maculæ, fordes, pustulæ & scabies sunt,) (a) *super arenam maris multiplicando* (b). ô Superi! si unica rebellis cogitatio Luciferum ejusque affeclas (illa pulchritudinis portenta) deformes adeò & abominandos reddidit, qualis ego divinis oculis apparebo post centena sine remorsu, per risum, ex purâ putâ improbitate ipso etiam opere perpetrata flagitia?

2. Enimverò turpiorem me dæmone esse multiplex scelerum *cumulus* probat. ô Scrutans corda & renes Deus, in cujus oculis non est quicquam absconditum! ah! etiam ego cum Antiocho tristi gemitu *reminiscor malorum, quæ feci per vitæ cursum* (c). Heu! tres animæ facultates, quæ debuissent esse vivum divinæ præsentia speculum, juge Trinitatis templum, aureum Divinitatis sacrarium, fuerunt Lerna malorum, sentina fœditatum, *abominatio desolationis, stans in loco sancto* (d).

Phantasia erat receptaculum vanissimarum imaginum: intellectus stabulum nequissimarum cogitationum: voluntas officina multiplicium perversitatum. Quinque corporis sensus erant quinque omnis uliginis fontes, omnis malitiæ instrumenta, patentes vitiis portæ. Omnis annorum feries non est nisi contexta ex meris erroribus & piaculis catena. Actiones quotidianæ non sunt nisi verminans acervus variorum defectuum & noxarum. Ah! tantillus adhuc puer jam eram tantus peccator.

(a) Basil. in cap. 4. Isa. Cæsar. Arelar. hom. 8. Bern. ferm. de triplici custodiâ. (b) Psal. 138. v. 18

(c) 1. Mach. 6. v. 12. (d) Matth. 24. v. 15.

Adolescenti malignitas cum membris crevit. Juventutem (vah! meminisse pudet!) frequens erat Veneris mancipatus. Ætas virilis indomitaram motionum est pilus. Senectus fors erit inveteratus corruptæ naturæ dominatus. Verbo: mea omnis vita non est nisi peccans peccatum. *ô Ergo quis dabit oculis meis fontem lacrimarum (a)*, queis defleam erratorum multitudinem! quis menti horrorem, quo execrer eorum *fœditatem!*

ô Deus meus! confundor, & erubesco levare faciem meam ad te, quoniam iniquitates meæ multiplicatæ sunt super caput meum, & delicta mea creverunt usque ad cælum (b). Non sum dignus intueri, & aspicere altitudinem cæli præ multitudine & turpitudine iniquitatum mearum; quoniam peccavi super numerum arenæ maris (c); quoniam factus sum in oculis tuis ut abortivum, quod penitùs devoratum est à leprâ peccati (d).

Punctum II.

HOrrendum prætereà crescit offensæ gravitas ex vilitate & ingratitude *offendentis*. 1. Summa est hominis *vilitas* ob ejus nihilum in essendo: ob impotentiam in operando: ob ejus putredinem & corruptionem in desinendo: ob miserias corporis & malitiam animæ: ob ignorantiam intellectûs & perversitatem voluntatis. Nihil est peccator æquiparatus cunctis simul hominibus: nihil sunt omnes simul homines collati uni angelo: nihil omnes simul angeli compositi Deo; quid ergo tu jam eris comparatus divinæ Majestati?

Et tamen (contremiscant columnæ cæli!) & tamen hic pugillus cineris, fordium hoc coagulum, hic faccus stercorum, qui ipso luto, pulvere, & nihilo quid minus & fœdius est, *hic tetendit adversus Deum manum*

[a] Jerem. 1. v. 1. [b] 1. Esdræ 9. v. 6.

[c] In orat. Manass. [d] Num. 12. v. 12.

suam, & contra Omnipotentem roboratus est. Hic cucurrit adversus eum erecto collo, & pingui cervice arctatus est (a), dicendo cum Pharaone: quis est Dominus, ut audiam vocem ejus? nescio Dominum (b). Hic tam vilis, sordens & turpis vermiculus ausus est projicere Deum post corpus suum (c); (ô sidera! refugo cursu occulite radios!) Deum... & quidem post corpus, ... hujus infrunitam libidinem illius sanctissimæ voluntati præsumendo. ô Angeli! quid hinc magis admiramini? an proterviam hominis suo Creatori tam petulanter insultantis? num verò patientiam Numinis tale monstrum tam benignè tolerantis?

2. Huic vilitati focia *ingratitude* immane pondus addit. Deus tibi ô peccator! contulit *beneficia* numero plurima: utilitate maxima: pretio infinita, quæ ob majestatem donantis, ob magnitudinem doni, ob vilitatem donati (id est, illius, qui iis donatus est) inæstimabilia sunt. Et hæc beneficia Deus tibi contulit *modo* singulari, nempe amore *æterno*, non citius se quam te amando: eoque *infinito*, videlicet eo ipso, quo seipsum diligit: merèque *gratuito*, sine ullâ indigentia propriove commodo.

Et hæc tanta beneficia tanto cum amore contulit Deus.... (ô magnum nomen!) ille sibi soli sufficiens, se solo immensum beatus ac neminis indigens Deus;... & quidem *tibi*, ô rebelle mancipium! tibi contulit, qui non es nisi *gutta roris antelucani* (d): *folium*, quod *vento rapitur* (e): *vapor ad modicum parens* (f), & ex meris vitiis ac miseriis concretum nihil; tibi, inquam, sine ullo tuo merito, etiam prævisis tot tuis delictis;

[a] Job. 15. v. 25. & 26. [b] Exod. 5. v. 2.

[c] Ezech. 23 v. 35. [d] Sap. 11. v. 23.

[e] Job. 13. v. 25. [f] Isa. 40. v. 17.

& quidem præ tot aliis te melioribus, eique ferventiùs servituris.

E tamen, (*obstupescite cæli super hoc, & portæ desolamini vehementer! (a)*) & tamen ausus es, ô ingrate! hunc ipsum Dominum summumque Benefactorem tuum brutâ ingratitudine laceffere; *confringere jugum ejus, rumpere vincula ejus, & dicere: non serviam (b)*, ipsis Ejus donis (proh! petulantiam imanem!) colere, & que muneribus abutendo ac peccandum; corporis sensus, animi talenta, naturæ dotes, præsertim valetudinem ad eum impudentiùs irritandum adhibendo. Vah! præ facti horrore attoniti stupent artus, ac elinguis hæret vox.

ô Domine! ingrator sum omnibus bestiis, à quibus saltem non offenderis: ingrator omnibus Turcis, & Indis; quibus tot, quot mihi beneficia non contulisti: ingrator ipsis dæmonibus, pro quibus Filium tuum in lytrum non dedisti. Fateor, *ingratitude* hæc mea, juncta *vilitati* meæ, immensum auget peccati gravitatem. Sed ferio dolentis miserere! parce meliora spondenti.

Punctum III.

Summa denique offensæ gravitas est ob *offensi* majestatem & clementiam. 1. Ad ejus *majestatem* quod attinet, ei comprehendendæ nec intellectus Cherubimorum par est; hanc solùm velatâ alis facie Eamdem prostrati adorant. Nec mirum; est enim *Rex potens & metuendus nimis (c)*: *sedens in solio Dominus, cui omnis exercitus cæli à dextris & à sinistris assistit (d)*: *sub quo curvantur, qui portant orbem (e)*: *qui appendit tribus digitis molem terræ & in cujus manu anima omnis vi-*

[a] Jerem. 2. v. 12. [b] Jerem. 2. v. 20. [c] Eccli. 1. v. 8.

[d] 2. Paral. 18. v. 18. [e] Job. 9. v. 13.

ventis est. (a). Et hanc tremendam adeò Majestatem ausus es irritare vilis pulvisculus, levi flatu dispergendus (b).

Fatum immane! perpende, quæso, quem putris lumbricus laceffiveris? En! fortis robore est (c): poterat eo, quo peccasti, momento te perdere in gehennam (d). Sapiens corde est (e); omnituenti oculo illud te facinus patrantem coràm præfens conspexit. Sanctus est (f) imò magnificus in sanctitate (g): mundi sunt oculi eius & respicere ad iniquitatem non possunt (h). Nauea, quam de illo scelere tuo concepit, major erat omni gaudio, quod ex omnium Beatorum heroicis actibus haurit. Et tamen purissimos obtutus ponè adstantis, omnipotentis, sanctissimique Judicis stygiâ noxarum mephiti contaminare es ausus; hæcque credens es ausus.

2. Et quidem illo ipso tempore es ausus, quo infinita Ejus Clementia cohibuit fulmina, ne vindici tonitru te ferirent: continuit bestias, ne ultrici te rictu deglutirent: constrinxit dæmones, ne in frustra discerp-tum tartaro te manciparent. Jam stabat armata omnis creatura ad ultionem (i) de te sumendam; & inhibuit: vox criminum tuorum clamans de terrâ vindictam de cælo jugi rugitu poscebat, & pepercit, dissimulans peccata tua propter pœnitentiam (k). Insuper custodivit te quasi pupillam oculi sui, atque portavit in humeris suis (l), & in sinu suo, sicut portare solet nutrix infantulum suum (m). Quin imò etiam te dilexit, non quidem amore amicitiae, quo solùm justos complectitur, sed tamen beneficentiæ, quâ solem suum oriri facit super bonos &

(a) Isa. 40. v. 12. (b) Bern. serm. 16. in Cant.

(c) Job. 9. v. 4. (d) Matth. 10. v. 28. (e) Job. 4. v. 4.

(f) Josue 24. v. 19. (g) Exod. 15. v. 11. (h) Habac. 1. v. 13.

(i) Sap. 5. v. 18. (k) Sap. 11. v. 24. (l) Deut. 32. v. 6.

(m) Num. 11. v. 12.

malos (a), semper memor tuus (b), ut beneficeret tibi (c).
 Edicam iam, an non horrenda divinæ malitiæ offensa sit ob
 hanc ipsam *offensam* Numinis *Majestatem & Clementiam* :
Affectus.

1. *Actus doloris.* ò Domine! ego te offendi! ego . . .
 te . . . foedissimum nihil pulcherrimum Esse : vilis vermicu-
 lus Supremum Monarcham : servus Dominum, creatura
 Creatorem, homo Deum; & quidem talem tantumque
 Deum . . . post tot beneficia . . . per tam immanem
 contemptum brutamque ingratitude; . . . idque
 propter nihil, ob leve lucrum, turpem gustum, spur-
 camque voluptatem, cujus vel meminisse pudet: . . .
 ex merâ petulantia & malitia: nullo tyranno cogente:
 nemine minis impellente; . . . & quidem te, ò Sanc-
 tissimum Numen! te præfente, te vidente: & hinc or-
 cum minante, indè cælum promittente, . . . eo ipso
 tempore, quo paterna tua mihi continuo benefaciendi
 propensio summas in me gratias contulit, quo tanquam
 filium infinito cum amore sinui tuo insertum fovisti; . .
 idque toties, . . . accumulatis in montes peccatis, . .
 post concessam toties veniam . . . Ah! pudet me me!
 pœnitet . . . doleo . . . ò utinam præ doloris vehemen-
 tia pectus mihi medium diffunderetur!

2. *Actus propositi.* Sed nullum Domine! nullum am-
 pliùs peccatum. In conspectu totius Curiaë cælestis co-
 ram divinâ tuâ Majestate firmissimè statuo, ac totâ vir-
 tute liberi mei arbitrii plenissimo deliberatissimoque con-
 sensu propono, & palàm declaro, me millies malle om-
 nium bonorum & honorum jucturam facere, ac inter acer-
 bissimos cruciatus atque tormenta mori, quàm te deinceps
 etiam veniali peccato præfertim hoc N. aut illo N.
 offendere. Adhæreat lingua mea faucibus meis, excæcen-

(a) Matth. 5. v. 45. (b) Psal. 113. v. 12. (c) Zach. 8. v. 15.

tur oculi, exarescant manus, obsurdescant aures, totum deniquè corpus contabescat potiùs, quàm me p. mit-
tas illis rursùs in tuâ offensam abuti.

3. *Actus humilitatis.* Heu! *confusio faciei meæ coope-
rit me (a).* Mea omnis anima non est nisi *vulnus, &
livor & plaga tumens: à plantâ pedis usque ad verticem
non est in eâ sanitas (b).* Verè *abominabilis & inutilis
sum homo, quoniam bibi quasi aquam iniquitatem (c),
quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum
(d), & multiplicatæ sunt super capillos capitis mei (e).*
ô Maledicta superbia! à quâ initium sumpsit omnis per-
ditio mea (f), toto animi conatu abominor, horreo,
& execror te tanquàm stygium tot malorum fontem.
Nihil ampliùs cogitabo, agam, aut loquar quod mentis
elationem sapiat. Vos ô contemptus, injuriæ & oppro-
bria factò agmine in me quasi in metam irruite, illatum
Deo despectum ulturæ.

4. *Actus odii sui ipsius.* ô Detestandum cuticulæ amo-
rem! tu arma mihi, queis Numen lacefferem, suppe-
ditasti; tu causa tot scelerum exstitisti. At nunc vindic-
tam de te ipse ego nunc ultor sumam. Lata est sen-
tentia: *destruatur corpus peccati (g).* Age proin ô ani-
ma! generosos in ausus, pias in iras etiam tu cum Ber-
nardo exardesce, & cum eodem, sanctè tibi ipsi succen-
sens, exclama: *exurgat Deus, pereat caro, conteratur
inimicus homo, contemptor Dei, amator sui: reus est
mortis: crucifigatur.* Posthàc nec cuticulæ amor, nec
eminentiæ cupiditas à proposito heri mentis æquilibrio,
tuoque servitio tanquàm meo fine ultimo me abstrahet,
abducetque.

(a) Psal. 43. v. 16. (b) Isa. 1. v. 6. (c) Job. 15. v. 16.
(d) Psal. 37. v. 5. (e) Psal. 39. v. 13. (f) Tob. 4. v. 14.
(g) Rom. 6. v. 6.

CONSIDERATIO

DE GEMINA PECCATORUM RADICE.

Non sufficit, intenso dolore ac horrore peccatum exhorruisse, hæc execratio ad ipsam quoque eorum radicem est extendenda; secus anima non ritè purgabitur. vitiorum fons non obstruetur: aureum, quod intenditur, æquilibrium non obtinebitur, nec ad ultimum finem recto tramite tendetur. Et hinc superiùs in lectione spiritali §. 1. n. 3. cogitate dixi, dolorem & horrorem de admissis criminibus hodiè vehementiùs concipiendum, eliciendumque, talem esse oportere, qui ipsam simul noxarum scaturiginem detestetur; hujus enim execratio alter est colligendus hoc die fructus.

Infelix autem hoc germen potissimùm duplex est, nempe 1. excellendi cupiditas seu *superbia*: & 2. blandimentorum aviditas, seu philautia, vulgò *sensualitas*. Indè enim omnia plerùmquè errata tum lethalia, tum venialia, quibus conscientiam fœdamus, fœcundo femine protuberant, etiam illa, quorum avaritia (aliàs tertia malorum scaturigo) mater est (a). Testante enim sacro Codice, *à superbiâ initium sumpsit omnis perditio* (b); & suffragante S. Thoma: *ab eâ incipit ratio omnis mali* (c). Idem de philautiâ seu voluptatum appetentiâ dicendum esse tum S. Ambrosius, tum ipsa rei natura fociaque experientia docet. Cùm enim ea (ut declarat S. Aquinas) sit appetitus rei delectabilis secundùm sen-

(a) Nam bonorum quoque terrestrium appetentia plerùmquè etiam his suam genesis debet; ideò enim illis inhiamus, quia vel serviunt ambitioni, vel commodant corpori.

(b) Tob. 4. v. 14. (c) 1. 2. q. 84. a. 2. C.

hinc, id est, talis delectationis, quam anima mediante organo corporeo percipit v. g. per visum, gustum, tactum &c. sequitur, eam omnium, quæ à sensibus committuntur, errorum spurcam originem esse (a). Porro contra geminum hunc morbum consideratio effectuum, quos profert peccatum, multiplex suppeditat pharmacum.

I. Primum utriusque mali antidotum est serio expensa, ac intimè inspecta *foeditas animæ*, ejusmodi navis infectæ. Hujus enim accurata inspectio non potest non animum sui odio ac contemptu complere. Quanta autem illa quàmque enormis sit, in meditationis secundæ puncto primo rudi calamo obiter perstrinxi. At actum egi; genuinus enim ejusmodi conceptus humanas vires excedit.

Conjice in cumulum omnes omnium morborum abominationes, latrinarum foetores, carcerum fordes, cadaverum putredines; collige in acervum omnes putidas totius universi labes, ulcera, fanies & gangrænas; accumula, quidquid virulentum, terribile & horrificum bufones, colubri, & dracones nutriunt, & eructant. His adde, quidquid purulentum, horrens & tabificum à condito orbe abortiens natura unquàm protulit; quidquid foedum pestiferum & atrox orci spectra possident. Verbo: in unum aggestum congere, quidquid detestabile, abominandum & execrabile per omnem, quâ latet patet, mundum in reconditis terræ cryptis, rupium antris, ac oceani abyssis reperire est; & en! omnia ista nec umbra sunt, imò nihil sunt collata illi horrificæ turpitudini, quâ anima, vel unico tali piaculo vitiata, foedit, livescit, squalet.

Unicum, licet momentaneum ac solâ cogitatione patratum, crimen Luciferum, summæ pulchritudinis

(a) 1. 2. q. 3. a 1.

angelum, in adeò turpem è vestigio deformavit diabolum, ut solus ejusdem aspectus sit unum ex maximis damnatorum tormentis; ita ut meritò Sanctarum gloriam maluerit nudis pedibus ignitis carbonibus ad extremum usque judicii diem inambulare, quàm iterato dæmonem etiam furtivo tantùm obtutu obiter conueniri.

Jam verò si tantam tamque abominandam deformationem affert unicum non nisi momento, solo cogitatu commissum scelus, illamque affert Seraphinorum pulcherrimo, heu! quantam conscientiae tuæ ô peccator! quàmque execrandam foeditatem inducent tot tamque varia delicta, tot cogitationes, verba & opera tum graviter tum leviter mala, tot omissiones flagitiosæ, tot errata occulta & aliena, quibus mentem conspurcasti. ô Quàm foedum erit monstrum in oculis Dei anima tua tot millibus noxarum, quasi totidem pestiferis fanie & tabo liventibus maculis ac ulceribus deturpata!

Hic jam subsiste, & quod verbis exprimere nequeo, cogitatione saltem tu assequi stude . . . Proh! sordium horrendam abyssum! cujus profunditas omnem non solum oculi sed etiam intellectûs humani aciem fugit, utpotè quæ tanta est, ut si nulli in inferis Diaboli degerent; si nulli ibidem rogi arderent, omnesque alii cruciatus indè exularent, solus tuus aspectus (vah cohoresce!) immanem tartarum constitueret; adeò deformis ac horribilis es. Ac proin etiam (quod exindè nexu legitimo sequitur) *contemptibilis tu es valdè*. Et tamen (obstupescite ô Principatus cælorum!) & tamen *superbia cordis tui extulit te* (a)? tu orci lutum honorari, laudari, aliisque præferri ambis? tu dæmonis ectypon spectrum vituperari, negligi, fociisque postponi horres?

[a] Abdias *ψ.* 3.

numverò *superbus es valde* (a), nisi hæc tibi demissionem instillent, persuadeantque.

Ex his patet, quàm potens arrogantiam suique honorem execrandi incitamentum sit vel unicum olim admissum præsertim lethale flagitium; quàmque efficax superbæ ac sensualitatis antidotum sit penitiùs inspecta peccatricis animæ fœditas. Sicut enim centoculo firmate superbiens pavo, dùm demisso lumine pedum nigredinem conspicit, mox elatas in altum cristas demittit; pariter etiam arrogans, dùm mentis suæ deformitatem contemplantur, mox turgidos spiritus humili flexu ponet. Quin insuper sanctâ indignatione suam carnem averfabitur, utpotè funestam tantæ turpitudinis causam.

Neque dicas, contractas à te labes sacrâ exomologesiam esse deletas; nam imprimis de hoc minimè certus es. Scis, te peccasse; nùm ritè pœnitentiam egeris, ignoras; imò de hoc prudenter dubitandi fors non una conscientiam cruciat ratio. Sed demus, cordis contriti lacrimis omnia plenè expuncta fuisse; tamen (quod speciatim notandum) saltem pro illo temporis puncto, quo deliquisti: saltem ut compositus cum illo horæ momento, quo illas graviores culpas admisisti, per totam æternitatem eris in oculis Supremæ Majestatis objectum horroris, odii & execrationis. Licèt nunc virtutibus emineres, sanctitate supra ceteros excelleres, charitate Dei Seraphinos superares; tamen ut conjunctus cum illo vitæ spatio, quo legem Conditoris violasti, semper fuisti, etiam nùm es, ac æternùm eris meta iracundiæ ac aversionis, vindictæ ac detestationis totius S. S. Trinitatis.

Fundamentum id asserendi suppeditat Theologia. Nam interni actus Dei, quamvis *contingentes* sunt; tamenposito, quòd aliquandò exstiterint, necessariò æternùm

(a) Isa. 16. v. 6.

existunt; cùm enim *subjectivè* spectati sint ipse Deus mutationi tam parùm obnoxii sunt ac ipsum immutabile I. nomen. Ergo qui aliquandò ob lethiferam labem vinæ indignationis scopus & meta fuit, is ut involutus illâ adjunctorum congerie, talis sempiternùm erit.

Et hoc est magnum illud motivum, quod maximos etiam Sanctos perpetuo suū odio & jugi demissione complevit, ac in nihili sui abyssum dejectos, ultricibus iris in se metipfos armavit. Nec immeritò; nam quod vile est, vilipendimus: quod turpe est, averfamur, ac odimus. Utrumque ergo cùm ob peccatum fimus, & quidem in gradu tam eminenti fimus, abundè liquet, *animæ peccatricis fœditatem* potentissimum esse deprimendi se, corpusque castigandi incitamentum.

II. Alterum pellendo mentis tumori ac frenandæ illecebrarum cupiditati grande remedium est frequens *memoria tartari* à nobis promeriti. Nam peccasti ò infelix! peccasti, id rea tibi exprobrat conscientia; ac fortè sæpiùs . . . & quidem graviter peccasti. Proin orcum es meritus: æterna tibi debentur supplicia: infernus domus tua est. Id docet fides. Plures jam ardent in illis avernalibus rogis, & ardebunt æternùm, fors minùs rei ac tu. Ergo & te utpotè magis reum in illo flammanti ergastulo pari fato cruciari oporteret.

Jam sic: ille, qui meretur tartareos ignes, etiam meretur omnem possibilem in hoc mundo *contemptum* & *dolorem*. Qui enim promeretur illud tormenti genus, quod atrocius est; multò magis commeretur etiam illud, quod minus ac lenius est. Ergo cùm pœna inferorum eminenter superet omnem etiam supremum maximi in hâc vitâ despiciatûs ac cruciamenti gradum; evidens est, tibi quoque eundem hunc gradum fortiori ex titulo deberi.

Proin delinquendo contemptibilior & castigabilior factus es, quàm per omnem *in hoc orbe* possibilem despectum & cruciatum contemni, ac castigari possis; adeoque nullus irrogatus tibi in hoc mundo contemptus, nulla tibi inflicta hîc castigatio delicti tui meritum unquam adæquabit; cùm semper verum sit dicere, ob legis divinæ transgressionem semper plures adhuc & majores te mereri contemptionses & mulctas, nempè avernales. Ergo quantumcunque te abjicias, & vilipendas; quantumcunque voluntariâ afflictatione in tuum corpus sævias, illudque excrucies; semper tamen minùs adhuc despicias te, ac punies, quàm unicum tale piaculum mereatur.

Hæc audis, & tamen superbis? hæc credis, & tamen adhuc carnem foves? carnem, inquam, *illud libidinum volutabrum, diversoriumque vitiorum (a)*? ô Sordide peccator! licet meta fores omnium injuriarum & opprobriorum, omnium calamitatum & morborum; licet in te non aliter ac suum in centrum confluerent omnes abjectiones & cruciatus, tamen adhuc infra meritum habereris. Hæc scis, & tamen ob exigui despectûs aut molestiæ umbram mox tristaris, quereris, ac indignaris? Abominandum stygis mancipium cùm sis, jam jam deberes esse æternum orci ludibrium: sempiterna pati supplicia te oporteret. Horum loco Numinis bonitas non nisi levem contemptum tibi, ac modicum duntaxat immittit dolorem; & tu rei impatiens lamentaris, expostulas, ac excandescis. Quin imò etiam altum sapias, & cuticulam blandiendi conniventiâ mulces, quæ hæc protervia! Enimverò sola hujus impudentiæ adumbratio cuilibet sanæ mentis indignationem moveat ac horrorem, necesse est. ô Inferne! ô quàm potens es infra

[a] Ambros. l. 7. in cap. 12. Luc.

ipsas etiam abyssos sese abjiciendi, & voluntariâ castigatione acriter plectendi motivum!

III. Tertium incitamentum est summa nostra *ad candum pronitas*. Nam, quisquis hæc legis, etiamnùm graviter labi, & lethali te noxâ obstringere potes. Ita est, ô miser! quamdiù hâc aurâ frueris, etiamnùm delinquere, & quidem lethaliter delinquere potes. Etiam si stupenda patrares miracula: etiam si virtutum perfectione Augustissimam cæli Reginam æquares: etiam si cum Paulo tertium in cælum raptus, sublimissimâ contemplatione arcanissima audires verba, & abdita Divinitatis introspiceres mysteria; hoc tamen non obstante, potes quovis momento, subtrahente gratiam Numine, potes (ah contremisce!) potes mortiferâ labe fœdari. Ille miles ex numero quadraginta Martyrum, quorum Ecclesia festum decimâ Martii celebrare consuevit, diù cum fociis in obducto glacie lacu martyrium sustinuit; & tamen postea moribundus sacra ejuravit, & periit. Illi duo in Japoniâ Sacerdotes, postquam triennalem illud & orci vix non æmulum carcerem cum Carolo Spinola constantes exantlarunt, & per plures jam horas lento igne pro fide affati fuerunt; tamen ab eâ paulò post defecerunt, denuòque in ignem coniecti, ut Religionis proditores perierunt, qui ejusdem pœnæ impendio ut martyres mori poterant. Proin *ulula abies, quia ceciderunt cedri (a)*, & vitro te fragiliorem fatere; nam potes etiam tu, heu! potes gravi piaculo contaminari.

Insuper potes (mortalis homo cùm sis) illo ipso, quo animam lædis, momento gravi delicto conspurcatus vitâ excedere, iudicio sisti, & quod consequens est, rectâ ad inferos præcipitari, id est: potes pro omni æternitate privari beatâ visione Dei, excidere ultimo

[a] Zach. 11. 7. 2.

ne tuo, & stygiis addici cruciatibus, absque termino duraturis. ô Veritas horrenda! ô potens demissionis momentum! peccavi: tartarum meritus sum: etiamnum peccare possum, adeoque & aternalibus rogis mancipari. Fortè peccato immoriar, & æternum damnabor. Imò non desunt rationes, quæ probabili cruciant metu, ac tristi omine vaticinantur, me denuò peccaturum, peccato immoriturum, ac æternum periturum.

Age jam superbe! age pulvis & cinis, age titio infernalis, & in altum te erige. Post consideratam hanc veritatem aliis te præfer, & orci fumo afflatus de tuis tibi dotibus complace. ô Vane! En! *dilatata infernus animam suam (a)*: ejus margini tu pendulus infides: fallente vestigium pede quâvis horâ præcipiti lapsu illuc ruere vales; & elato tamen supercilio caput nubibus inferis, & nescio, quem te heroem esse tibimet ipsi mendaci palpo fingis. ô *Peccandi pronitas!* enimverò quem tuâ meditatio humilem non reddit, is stygios contemptus meretur.

Prætereà si damnatorum aliquis ex tartareo carcere liber emitteretur, illique pœnitentiæ agendæ spatium & copia concederetur, ô quibus quantisque cruciatibus spontaneisque asperitatibus suum corpus is esset castigaturus? tum ne denuò illius blanditiis seductus in illud barathrum deturbaretur: tum ut pro tam immenso favore gratus, ac mutuo in Deum amore succensus, Justitiæ vindicativæ anticipato censu satisfaciendo, læsum tantæ Misericordiæ honorem aliquo saltem modo repararet.

Quidni ergo etiam tu idem modò facias? Ergone minus beneficium fit, te infernum toties meritum eò non præcipitari, quàm illuc aliquandò detrufum, indè

[a] Isa. 5. v. 14.

denuò emitti? Age proin, & *humilia valdè spiritum tuum* (a); corpus verò castiga eâdem omnino ratione, quâ id damnatus ex inferis redax esset facturus.

Firmum itaque propositum concipe, deinceps vitandi illa *peccata* etiam venialia, saltem potiora & crassiora, queis hætenùs excellentiæ & cuticulæ amor te obnoxium reddidit; & 1. quidem nihil cogitandi, agendi, loquendi, quo vel propria laus & gloria quæeratur, vel alienus honor ex invidentiâ imminuatur. Ad singularia hæc descende. 2. Nil *vitiosum* sensibus permittendi præsertim visui, gustui, & tactui. Peculiariora designentur, nec priùs à tabulâ manus removeatur, quàm concepta animi decreta fuerint scripto annotata; quod pariter de sequenti puncto est intelligendum. 3. Cùm ex mente S. P. Ignatii fructus *considerationis peccatorum sit, ut eorum fœditatem detestemur non solum cum dolore, sed etiam cum satisfactione conveniente* (b); cùmque hunc in finem jubeat, *aliquam addi satisfactionem seu pœnitentiam etiam exteriorem, videlicet castigationem aliquam* 1. *circa victum, 2. circa somni & strati modum, 3. circa ipsam carnem, ut inflictum sentiat dolorem, admotis, gestatisque ciliciis, funibus, aut veëtibus ferreis, vel incussis verberibus ac plagis, vel aliis austeritatis generibus assumptis* (c). Hæc, inquam, cùm is præscribat, singillatim determina, quomodò horum usus non solum durantibus exercitiis, sed iis etiam finitis in praxin deducendus sit.

Triplicem enim valdèque nobilem teste eodem Auctore ejusmodi exterior pœnitentia effectum parit. Nam per eam 1. *pro delictis præteritis nonnihil satisfit. 2. Vin-*

[a] Eccli. 7. v. 19. [b] Direct. c. II. n. 2.

[c] In lib. Exercit. in additionibus ad finem hebd. I. positus, addit. 10.

ut seipsum homo, inferiorem suâ partem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est, rationi subjiciendo. 3. Facilius impetratur illud gratiæ divinæ donum, quod quærimus, & optamus, puta, intimam cordis contritionem de peccatis & abundantiam lacrimarum, aut dubii alicujus, quod nos angit, resolutionem. (a).

Triplex hæc utilitas efficax procul dubio incitamentum est, ejusmodi operum exercitationem sibi familiarem reddendi, ac constanti lege frequentandi. Præteritum cum insuper plurimum conducant ad extirpandam duplicem illam vitiorum radicem, cujus execratio considerationis hujus scopus fuit, *superbiæ* scilicet ac *sensualitatis*; quæ præcipua sunt impedimenta, à quibus ab aureâ illâ indifferentiâ, & quod consequitur; ab ultimo fine nostro abducimur, abstrahimurque.

Notandum.

“ Sequens examen statûs assumendum est tempore
 „ lectioni spirituali sub vesperum destinato, vel aliàs
 „ libero & nulli sacræ functioni destinato. Id quod
 „ etiam in posterum cum ejusmodi examinibus statûs
 „ observandum erit.”

E X A M E N

CIRCA DEFECTUS EX SUPERBIA ET PHILAUTIA ORIUNDOS.

HOdiè in geminis meditationibus antemeridianis peccatorum malitiam summo animi nisu detestati sumus. In consideratione pomeridianâ ulterius progressi, ipsas quoque earundem *radices* saltem præcipuas, *superbiam* scilicet & *philautiam* execrati fuimus. Verùm cum

[a] Ibidem ad finem.

hæc monstra ejus generis hydræ sint, quæ denuò var in capita avernali fœcunditate dividuntur; hinc ut nosmet ipsos meliùs nosse discamus, præfenti examini hæc quoque detectum ibimus, ut eorum virus edocti, illorum scaturiginem eò ampliùs averfemur.

I. Inprimis igitur Doctore S. Thoma, *superbia*, quæ est inordinatus propriæ excellentiæ appetitus, non solum est peccatum ex genere suo lethale, speciale, omniumque gravissimum; sed insuper est aliorum fons & initium, mater & regina; *cùm habeat universalem quamdam influentiam in omnia scelera (a)*; atque reliqua inter vitia principatum quemdam, velut draco inter vipersas, dominantis fastu obtineat.

Ejus verò filiæ potissimùm sunt sequentes, nempe vana gloria, ambitio, hypocrisis, ira, invidia, detractio, odium, præfidentia, aliorum contemptio, jactantia, arrogantia, præsumptio, pertinacia, ingratitude, inobedientia, rebellio. Nam superbia tumentis nihilo turgida vanè gloriatur, honores ambit, sanctam se simulat, depressa irascitur, sibi prælatis detrahit, & invidet, odit suos contemptores, sibi sola sapit, alios spernit, sua superbè jactat, omnia sibi arrogat, cuncta de se audax præsumit. Deniquè pertinax est, ingrata, inobediens, rebellis. Et hæc fœcundi hujus vitii orta tartaro genealogia est.

Proin temetipsum modò ad conscientiæ tribunal evoca, & inquire, 1. an singulas actiones præmissâ & continuatâ intentione bonâ ad supernum ordinem elevas? vel nùm potiùs inanem per eas gloriam aucuperis? An teipsum tuaque opera plus æquo aestimes, in iis tibi stultè complaceas, eadem verbis proprius præco vanè

[a] 2. 2. q. 162. a. 2. C. Item 1. 2. q. 164. a. 3. Item 2. 2. q. 82. a. 8.

extollas, atque ea etiam ab aliis sciri, suspici, ac palam laudari desideres?

2. Examina, an non etiam tu *ames primos recubitus*, & *primas cathedras* (a)? ac tacito ambitu, ac simulatâ sanctitate prenses viri docti aut sancti famam? vel seceteris honorificium aliquod officium, dignitatem, aut eminentiam, talibusque te præ aliis dignum autumes, vel saltem ægrè feras, si munia non nisi vilia, loca non nisi incommoda obscuraque tibi obangant? An nimis invidiæ stimulis animum cruciari sentias, si æmuli ad altiora, te neglecto, efferantur? An non irascaris, si honorem tuum minui, vel lædi eveniat, hujusque rei auctores odio prosequaris, injuriis afficias, vel denigrando deprimere fatagas?

3. Indaga, an non etiam tu iis annumerari merearis, qui sibi solis sapiunt, alios contemnunt, sua solummodo jactant? qui summa sibi omnia deberi arroganter putant, solos se magnis rebus gerendis pares judicant; suoque judicio pertinaciùs adhærent? qui beneficiorum ingrati obliti, excusso obedientiæ jugo, si non verbis & factis, saltem mente & sensu rebellant? qui cupiunt à communibus oneribus eximi, & tanquàm emeriti singularibus privilegiis frui? quique nequiter se humiliant, dum se submittunt, ut eò altiùs extollantur?

Ex rudi hâc tabulâ colligere poteris, quàm altas hoc vitium tuâ in animâ radices egerit, eisque ope examinis particularis stirpitùs eradicandis sedulam deinceps operam curamque impende. Verbo: *superbiam nunquàm in sensu tuo dominari permittas; ab ipsâ enim initium sumpsit omnis perditio* (b).

II. Superest alterum adhuc monstrum, quod nobis in viâ purgativâ versantibus debellandum occurrit, sci-

(a) Matth. 23. v. 6. (b) Tob. 4. v. 14.

licet inordinata sensualitatum ac commodorum appetentia seu *philautia*, quæ pariter pestis protenso latè imperio cordi humano dominari consuevit, & altera *philautia* pari tyrannide imperans motio est, quâ obstructâ innumeri pariter vitiorum rivuli suâ sponte arefcent.

Porro hæc *sensualitatum appetentia* alio nomine etiam concupiscentia dicitur, quæ secundùm Aquinatem (a) est appetitus rei delectabilis secundùm sensum, hoc est, tantæ delectationis, quam anima mediante organo corporeo percipit, v. g. mediante visu, gustu, tactu &c. Ejus filix sunt gastrimargia, ebrietas, acedia, luxuria, otium, curiositas, invidia, ira, &c.

Igitur te examina, an non etiam tu in cibo & potu gulæ nimium indulgeas? moliori lecto aut veste vel diuturniori fomno cuticulam foveas? carnis illecebras feceris? recreationibus inhies? labores horreas? otio vaces? oculis frena laxes? aliorum commodis ac placidæ quieti inideas? tibi eam turbantibus indigneris? amicitias singulares colas? inordinato affectu parentes & propinquos prosequaris? & quæ his similia sunt.

Itaque indaga, queis potissimum ex his vitiorum loliis te obnoxium sentias, eisque extirpandis quotidianum pariter examinis particularis farculum adhibe, memor illius Thomæ à Kempis effati: *verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus. Nam quantò amplius tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris, tantò durius postea lues, & majorem materiam comburendi reservas* (b). Proin errata corrige.

Monitum.

“ Sequentis meditationis de inferno punctum primum erit percurrendum, antequàm eam auspicemur,

(a) 1. 2. q. 3. a. 1.

(b) Tom. Kemp. de imit. Chri. l. 1. c. 24.

„ v. gr. sub ipsâ ad eandem præparatione. Quartum
„ verò punctum, si eidem expendendo sub ipsâ medi-
„ tatione tempus non suppetat, eâdem finitâ erit per-
„ legendum. Quibus verò biduum exputandis hodie-
„ næ diei materiis consecrare libet, ii prima duo punc-
„ ta hodiè, reliqua cràs consideranda assumant.”

MEDITATIO III.

DE INFERNIS.

Punctum I.

P*œna corporis.* Damnatus in suis sensibus & mem-
bris patietur dolores & pœnas. 1. *omnes possibiles,*
quarum capax est, & quidem *junctim*; non solum unam
vel alteram: neque præcisè eas, quarum notitiam nos-
ter intellectus habet; sed omnes omninò *actu* possibiles,
ac à nobis excogitandos dolores; & quidem *junctim* si-
mul ac *collectim*. *Omnis dolor irruet super eum (a):*
omnis. Ad hæc quis non cohorrescat? Plura millia di-
verforum cruciatuum teste Galeno solum caput huma-
num perpeti potest. Et en! hos omnes eosque *junctim*
patietur damnatus. Innumera sunt cruciamenta, quibus
oculi & aures, viscera & renes, præcordia, lien, ma-
nus & pedes per chiragram, calculum, podagram, vol-
vulum, tormina, equuleos, fartigines & clibanos, alia-
que tormentorum genera excruciaci queunt. Et en! hæc
omnia eaque *junctim* simul & *collectim* patietur damna-
tus. Concipe animo cuncta omninò supplicia, quæ ty-
rannorum ferocia, tortorum sævities, hæreticorum fu-
ror, Turcarum crudelitas per omnes mundi plagas ab
orbe condito excogitavit, ac in usum deduxit. At en!

(a) Job. 20. v. 22.

hæc omnia eaque junctim simul & collectim patientur damnatus.

2. Et quidem patientur in gradu *intensissimo*; finis tamen ac peccatis congruente. Auctore S. Thoma (a) minimus doloris stygii gradus major est omnibus martyrum tormentis, morborum cruciatibus, latronum suppliciis simul & collectim sumptis. Quàm vehemens ergo quàmque magnus sit oportet summus avernalis cruciamenti gradus? Ah! modicus non rarò dentium dolor vix non in rabiem nos agit. Quid ergo erit, omnem illam tormentorum molem instar globi toto sui pondere prementem, modoque acerrimo ac intensissimè torquentem sustinere?

3. Idque *continuo*. Heu! continuo, sine ullâ unquam intercapedine aut intervallo, sine ullo unquam lenimine aut solatio; sed semper, continuo, indefinenter, sine ullius miseratione aut socio levamine. Quamdiù in terris degimus, omnis miseria suas habet ferias; at verò in illâ crudelitatis arce, in sulphureo illo æternitatis vaporario non solum refrigerationis aut interpirationis nihil est, sed nec fore sperandum est. Ah! intolerabile nobis supplicium foret, fanos unicâ nocte mollissimis plumis immobiles incubare; quid ergo erit, stygio illi cippo eodem semper situ atroces inter rogos continenter affixum hæerere, cruciari, ardere; & eadem ipsâ semper doloris acrimoniâ elapsis etiam mille sæculis torqueri, quam quis sub primum illius ergastuli ingressum

(a) In supplemento q. 100. a. 1. Consentit Augustinus ferm. 109. de tempore, dicens: *quæ quisque gravia patitur, in comparatione æterni ignis non tantùm parva, sed nulla sunt.* Suffragatur Chrysostomus hom. 49. ad pop. Antioch. *Pone ferrum, ignem ac vesilas, & si quid his difficilius; attamen non umbra sunt ad illa tormenta.*

tenfit; quin vel temporis lapsu, vel patiendi assuetudine cruciatûs vis vel minimùm remissa mitescat? Ô Mortales! quis poterit habitare de vobis cum igne hoc devorante? quis cum his ardoribus sempiternis (a).

Punctum II.

Pœna animæ. Orci incolæ sola hæc cogitio immane tormentum erit: Deus mortuus est in cruce, ut me salvaret; & tamen sum damnatus. Christus omnem suum sanguinem fudit, ut tartaro me eriperet; & tamen sum damnatus. Spiritus S. nihil non egit, ut astris me infereret; & tamen ego (ah! cadite, montes, super me!) (b) ego sum damnatus. Ego Christianus . . . Religiosus . . . Sacerdos . . . in Ecclesiæ sinu educatus, verbis fidei enutritus, (c) in religionis portum ex mundi scyllâ subductus, pane vitæ toties faginatus . . . ah! ego, qui pro cælo creatus sum, qui inferorum supplicia toties meditatus sum, qui tot alios viam salutis edocui, ego, heu! ego ipse perii!

2. Et meâ culpâ perii! . . . Ah potuissem, & quidem tam facilè potuissem salvari. Abundabam mediis, affuebam gratiis, impellebar exemplis. En! eadem ipsa cælestis corona, quâ nunc ille meus olim collega redimitus gaudet: illa ipsa gloriæ stola, quâ meus iste socius modò amictus fulget, mihi fuerant destinata. Si in bono, quod cæperam, perseverassem, jam, & ego . . . Sed (pro dolor!) inconstans noli. Perii; quia ipse id petulanter volui.

3. Idque volui (ô colles! operite me!) (d) propter pugillum hordei & fragmen panis (e) pro lentis edulio (f) & paululum melis (g), cujus vel meminisse pudet.

(a) Isa. 33. v. 11. (b) Luc. 23. v. 30. (c) 1. Tim. 4. v. 6.
 (d) Luc. 23. v. 30. (e) Ezech. 13. v. 19. (f) Gen. 25. v. 33.
 (g) 1. Reg. 14. v. 43.

Ah! propter momentaneum & leve voluptatis nunc æternum tartari pondus sustineo! . . . In summâ: *ergo* tot gratiis præventus, *meâ culpâ* & ex purâ putâ malitiâ, *propter nihil* in hoc stygis barathrum deveni;

4. Et quidem *ambulando vias difficiles* (a) deveni, plus miseriarum, laboris & tædii *in viâ iniquitatis & perditionis* (b) exantlando, quàm perferendum fuisset per ~~scilicet~~ *virtutis gradiendo*, Ah! infelicem me! cariùs mihi orcus quàm electis cælum veniit; & plus molestarum ac ærumnarum mihi tolerandum fuit, ut perpetuò arderem, quàm Beatis, ut sempiternum gauderent. Ita gemunt *in inferno hi, qui peccaverunt, ac in malignitate suâ consumpti sunt* (c).

Et hoc est illud lametum, hæc illa feralis cogitatio, quæ menti continenter obversans *intellectum* damnati immaniter cruciabit. *Memoriam* verò ejus torquebunt præteritorum inanitas, præsentium atrocitas, futurorum diuturnitas. *Voluntas* autem in desperationis ac tristitiæ abyssum demersa, affectuum rabie huc illuc jactata, sibi ipsi irascens, seque ipsam discerpens, horrendas inter blasphemias *semper volet, quod nunquam erit: & semper nolet, quod usque erit. Nunquam obtinebit, quod volet: semper sustinebit, quod nolet* (d). Quæ explicando huic supplicio par lingua reperietur?

Enimverò *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparasti Deus offendentibus te* (e). *ô Quàm intolerabilis res gehenna* (f)! Væ! ergo illis, quorum *pars erit in hoc stagno ardenti igni & sulphure* (g).

(a) Sap. 5. v. 7. (b) Ibid. (c) Sap. 5. v. 13. & 14.

(d) Bern. 1. 5. de consider. ad Eugenium c. 11.

(e) Chryf. lib. de reparat. (f) Idem hom. 24. in Matth. c. 2. Item hom. 49. ad pop. propius finem. (g) Apoc. 21. v. 8.

Punctum III.

Dœna damni. Nihilominus hæc omnis suppliciorum
I multitudo ac diritas nihil est collata pœnæ damni,
 consistenti in amissione visionis divinæ. *Si mille quis
 ponat gehennas, (Chrysofomi effatum est) nihil tale
 dicturus est, quale est à beatæ illius gloriæ honore repelli*
 (a). Ô Sententiam horore plenam! Nam si unica gehen-
 na locus est concentricus cunctorum malorum ac tor-
 mentorum, omniumque miseriarum aggregatione consti-
 patus, quid erunt centum? quid mille? Et tamen, tes-
 tante Chrysofomo nec millies multiplicatæ gehennæ vel
 unicam adæquant damni pœnam. Ratio in promptu est;
 hæc enim non tantùm *extensivè* seu ratione *temporis*,
quo durat; sed etiam *intensivè* seu ratione *Boni*, *quo*
privat, infinita est, immensaque. Sicut ergo beatitudi-
 nis summa est, videre amabilissimum Numen; ita cala-
 mitatum apex est, ab ejusdem conspectu repelli. Imò
separari à Deo tanta est pœna, quantus est ipse Deus (b).

Nunc quidem, quamdiù hunc orbem incolimus, mo-
 dico illius intuendi desiderio tenemur; & *quia non no-
 vimus magnitudinem cælestis boni, etiam non intelli-
 gimus, quantum sit mali, illo privari* (c). At verò positis
 aliquandò his mortalibus exuviis, animus tantâ hujus
 Boni æstimatione replebitur, tanto illius obtinendi ar-
 dore flagrabit, tantâque vi ad illud possidendum rapie-
 tur, ut inter omnia inferorum cruciamenta hoc ei futu-
 rum sit summum maximumque, à Creatoris aspectu vel
 brevi morulâ arceri. Verbo: *plus torquebitur cæli jactu-
 râ, quàm orci gehennâ* (d).

Nec immeritò. Nam tanta est ejus pulchritudinis in-

(a) Hom. 24. in cap. 7. Matth.

(b) August. l. 19. de civit. Dei. c. 28.

(c) Chryf. hom. 47. ad pop. Antioch. (d) Joan. Chrysol.

finitudo, ut si illius vel momento conspiciendæ damnatis copia fieret, non solum ii nihil amplius de tartari flammis sensuri essent, sed in paradisum se subito transfatos arbitrarentur. Et hinc miseri illi lubenti animo multiplicatas millies gehennas passuri essent, si vel unico oculi nictu iis illam formositatem incomprehensam intueri daretur. At frustra sunt. Nam *iniquitates eorum diviserunt inter ipsos & Deum; & peccata eorum absconverunt faciem ejus ab illis (a)*; idque (heu! stygio ululatu concussa tremant inferorum antra) æternum... æternum.

Punctum IV.

Pœnarum eternitas. Et hoc est terribilium omnium terribilissimum, nempe hujus jucturæ, horumque cruciatuum eternitas. Adveniet extremi judicii dies: interitione interibit universa hæc orbis machina: post mundi interitum effluent centum millia annorum, ac post hos denuò elabentur plures centenæ myriades annorum; & tamen nec unicum adhuc momentum ab æternitate decerptum erit. Denuò præteribunt tot millia sæculorum, quot in litoribus arenulæ, in arboribus folia, in cælo sidera numerantur; & damnatorum tormenta tunc quasi primùm incipient, & quodammodò renascentur. Necdùm fatis: immensâ hâc annorum serie elapsâ, iterùm tot sæcula effluent, quot atomi in aëre, quot pulvisculi in terrâ, quot guttulæ in mari computantur. Et en! damnati semper erunt damnati, semper miseri, ac infelices; *ut sciat omnis caro, quia Dominus eduxit gladium suum de vaginâ suâ irrevocabilem (b)*.

Nam *ibi erit mors sine morte, finis sine fine, defectus sine defectu; quia & mors vivit, & finis semper incipit,*

(a) Gen. 49. v. 2. 26. (b) Ezech. 21. v. 5.

¶ *deficere defectus nescit (a). Ubi putas, quòd finem inveniatur aeternitas, ibi incipit (b). Nec dicas, hæc quamquam in Deo sævitiem arguere; nam semper puniri potest, quod numquam potest expiari (c). Cùmque culpæ malitia secundùm quid infinita sit, oportet etiam pœnam secundùm quid infinitam, & saltem duratione interminatam esse; secùs hæc illi æquâ proportione non responderet, & gubernatrix Dei Sapiencia non providisset nobis de motivo sufficienter absterrentis & recedentis. potè qui per finita carceris lustrici supplicia adedò parùm deterremur ab accumulandis levibus noxis. Et certè si ex inferno speranda foret redemptio, vermis damnatorum aliquandò moreretur, adedòque eorum supplicium non foret æternum. Jam autem teste summè veridico Numine ex inferno nulla est redemptio; vermis eorum non moritur (d); ibunt in supplicium æternum (e). En! non tantùm gehennæ ignis pronuntiatur inextinguibilis (f); sed etiam supplicium, quod is creat, dicitur fore æternum. Tale autem non foret, nisi etiam damnati, illo afficiendi, perpetuò ibi existerent.*

Ô Æternitas! ô vocem mole tenuem, & sensu gravem! Ah! vel muscæ aut culicis punctiuncula, æterna si sit, inexplicabile tormentum reputatur. Quid ergo erit in illo cruciamentorum barathro pati omnes possibiles cruciatus, eosque intensissimos, idque continenter, & quidem (vah! horrore attonita stupet mens) æternùm, æternùm, æternùm. *Væ! quibus hæc prius experienda sunt, quàm credenda (g).*

Affectus.

I. *Actus fidei.* Ô Sapiientissimum æquè ac veracissimum

(a) Greg. 1. 9. moral. c. 49. (b) S. Hilarius. (c) S. Bernard. (d) Marc. 9. v. 45. (e) Matth. 25. v. 46. (f) Marc. 9. v. 44. (g) Euseb. Emisenus.

Numen! credo dari infernum, . . . vel unicum lethale defectum mereri infernum, . . . propter illud innumeras identidem animas, pro cælo creatas, præcipitari in infernum, & quidem à Te præcipitari, cujus Justitia nequit punire ultra meritum: cujus Clementia semper plectit infra meritum; proindè culpam gravem esse majus hâc pœnâ malum (a); adeòque illam omni virium contentione abominandam esse, ac præ orco detestandam. Ita est: hæc credo, ac firmissimo assensu teneo; quia Tu infinitè veridicus id affirmasti. Et hinc cane pejus & angue fugiam, (utut gratum id sit) quidquid *adducit* ad peccatum, præfertim hoc veniale N. istam occasionem N. hunc defectum aut N. passionem. Contrà verò prompto affectu amplectar, (utut molestum id accidat) quidquid *abducit* à peccato, illa nominatim N. adminicula, quæ efficacius fervant ab offensâ Dei. Nam *bonum est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum* (b).

2. *Actus execrationis peccati.* Itaque testis sit mihi Dominus, & testis Christus ejus (c); quia malo cum Eleazaro præmitti in infernum, quàm gravi noxâ fœdari (d). Quin, si hinc peccati pudorem, & illinc cerne-rem inferni horrorem, ac necessariò uni illorum haberem immergi, priùs me cum S. Anselmo in infernum immergerem, quàm peccatum in me committerem. Imò cum eodem Sancto Præfule malle potius, purus ac innocens gehennam intrare, quàm peccati hujus sorde pollutum, cælorum regna tenere (e). ô Peccatum! ô quàm execran-

(a) Id quoque docet S. Thomas 1. p. q. 48. a. 6. dicens: *plus habet de ratione mali culpa quàm pœna.*

(b) Matth. 18. v. 8. (c) 1. Reg. 12. v. 5. (d) 2. Mach. 6. v. 23.

(e) Lib. 1. cur. Deus homo c. 21.

Num es monstrum! heu! quomodò potui te in animum meum admittere?

“ Porro hæc eadem execratio etiam extendenda est
 „ ad veniales nævos, præcipuè illos, qui proximius
 „ ad lethifera deducunt, ea singillatim detestando.
 „ Execranda insuper est, & quidem serio conatu, in-
 „ dita menti vitiorum radix, præsertim *superbia & phi-*
 „ *lantia*. Nam *tunc edax flamma comburit, quos carna-*
 „ *lis delectatio polluit: tunc infinitum inferni barathrum*
 „ *deverat, quos inanis elatio nunc exaltat* (a). Hunc in
 „ finem eliciantur sequentes duo affectus.”

3. *Actus demissionis.* ò Potens ultionum Deus (b)! peccavi: infernum meritus sum. Ex jure tuo si egisses, jam forem titio tartareus, monstrum avernale, stygis sentina, in quam pleno alveo confluere deberent omnes possibiles despicientiæ, opprobria, & contemptus. Et superbiam? . . . Possum adhuc lethaliter peccare: possum peccato impœnitens immori; adeòque possum, heu! possum damnari. Et superbiam? . . . Fortè peccabo: fortè peccato immoriar: fortè damnabor. Et superbiam? . . . *In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio & contemptu; quia merui pro peccatis meis infernum & ignem æternum* (c).

4. *Actus odii sui ipsius.* ò Alme membrorum plasmatore Deus! heu! abjeci te post corpus meum, illius amore Te læsi summum Benefactorem meum. Ut illi momento benè esset, me periculo æterni cruciatûs exposui. En! confiteor tibi insipientiam meam *in amaritudine animæ meæ* (d). At modò stygis incendia illius me odio inflammant. Proin pereat caro, ne pereat anima? brevi morâ affligantur sensus, ne totâ æternitate torquea-

(a) Greg. M. lib. 9. moral. (b) Ps. 93. v. 1.

(c) Th. Kemp. l. 3. c. 52. n. 2. (d) Job. 10. v. 1.

tur spiritus. O Si damnatus ex tartaro in hunc mundum remearet, quomodo suum is corpus esset habiturus? Non minus ut agam, gratitudo suadet; cum majus beneficium sit in orcum nunquam detrudi, quam aliquando illuc deturbatum inde rursum emitti. Proin has sensibus illecebras N. negabo; his nominatim industriis N. ægrè carni facere studebo.

5. *Actus indifferentiæ.* O! Primum Principium & ultimus finis meus, qui me creasti, ut tibi servirem eo, quo tu volueris, modo; en! *sicut lutum in manu figuli, sic ego in manu tuâ (a).* Gyra, & *reversa me per circuitum: paratus ad omnia sum (b).* Ah! ille vitæ status, ad quem me vocas; aut in electo jam statu ille perfectionis gradus, ad quem me invitas, nondum est infernus: illud officium, ille locus, illa ægritudo nondum est infernus. Igitur me tibi indifferentem ad omnia offero. *Quid enim prodest, cunctis honoribus & commodis abundasse, si sic damnor; & quid nocet, contemptum & miserum tabuisse, si sic salvo?* Enimverò veritas hæc nunquam clariùs oculos ferit, quam flammis aternalibus illustrata.

6. *Actus gratitudinis ac doloris.* O Vitæ ac mortis arbiter Deus! grates tibi ago, quòd me non statim post primum lethale crimen admissum, è vivis sublatum, tuo stiteris tribunali, sed tempus & gratiam pœnitendi tam benignè concesseris. Heu! si in illo statu (ah! horreo meminisse) subito mortuus fuisssem, jam nunc habitarem cum ardoribus sempiternis. Alios damnasti, mihi pepercisti; quia plus aliis me indignissimum amasti. Quomodo igitur potui offendere tam misericors erga me

[a] Jerem. 18. v. 6.

[b] Thom. Kemp. de imit. Chr. 1. 3. c. 15.

lumen? ... Sed doleo, & toto corde summoque affectu
 vehementissimè dōleo. . . . *ô Quis dabit capiti meo aquam,
 & oculis meis fontem lacrimarum, queis præveniam fle-
 tibus fletum, & pondus æternarum urentium, nec con-
 sumentium flammarum (a)? ô Domine multum miseri-
 cors! ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque
 in æternum damnes me in infima terræ loca (b).*

[a] Bernard. serm. 16. in Cantica.

[b] In oratione Manassis.

DIE S T E R T I A.

MEDITATIO I.

D E M O R T E.

Punctum I.

Mors docet nos spernere terræ bona, quæ primum sunt plenæ ad omnia indifferentiæ ac finis ultimi obstaculum. Lata est sententia: *morte morieris*; . . . (a) idque certò; nam *nemo est, qui semper vivat*. . . (b) & quidem *morieris tu* (c), non alius pro te, sed tu; nec nisi semel; æterno enim divini Senatûs decreto *statutum est hominibus semel mori* (d). . . Ad hæc morieris *in die, quâ non speras, & horâ, quâ nescis* (e): non solùm de tempore, sed etiam de obitûs modo & loco incertus . . . præcisâ omni spe, admissum semel errorem postumis lacrimis reparandi.

Verbo: seriùs ant citiùs, certè tamen aliquandò omnibus bonis exutus, ab amicis & sociis derelictus, *ibis in domum æternitatis* (f), indè haud ampliùs ad tuos vel tua reversurus: & quidem illuc ibis solus; nam *unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo* (g): ac insuper nudus; *nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium, quòd nec auferre quid possumus* (h).

Superi! hæc credimus, & tamen ita rebus terrenis cor nostrum affigimus, ut illarum causâ ab ultimo fine nostro miseri deviemus & fugatâ earum dulcedine capti, à commendatâ hæctenùs indifferentiâ abstrahi nos fina-

[a] Gen. 2. v. 17. [b] Eccle. 9. v. 4.

[c] Isa. 38. v. 1. [d] Hebr. 9. v. 27.

[e] Luc. 12. v. 37. [f] Ecclæ 12. v. 5.

[g] Rom. 14. v. 12. [h] 1. Tim. 6. v. 7.

nus, perfectioremque vivendi rationem, quâ Creator tibi servire nos cupit, temerarii negligamus.

ô Abiectum terrestris glebæ mancipium! en! *supra te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes* (a). Hæc tua omnis tunc hæreditas erit. Quidquid detritum, vile & rejectaneum alicubi in domo latet, mortuo tibi tegendo ex angulo protrahetur. Præter centones quosdam ex omnibus, quæ possides, nil tibi reliquum manebit. Nam teste Spiritu Sancto non totum homo, *cum interierit, non sumet omnia* (b) secum, sed nihil. *Sicut egressus est nudus de utero matris suæ, sic revertetur, & nihil auferet secum de labore suo* (c).

Audis? nihil; nihil de illis tuis pecuniis: nihil de illâ tuâ suppellectile: nihil de illis tuis munusculis aliisque utensilibus, quæ modò tam sollicitè asservas, tanto cum incommodo tecum circumfers, & sociis vel mutuo dare refugis; horum, inquam, *nihil auferes tecum*, sed post mortem tuam auferent alii; & fors iis ipsis obvenient, quibus ut obtingerent, minimè voluisses.

Interim ardebit anima tua in lustrico carcere, & ardebit ob has ipsas à te malè comparatas, tantoque cum affectu dilectas, servatasque reculas. Ardebit, inquam, in illis immanibus flammis anima tua omnium ope destituta, ac derelicta ab iis ipsis, qui interim illis rebus tuis genialiter utentur; quin ullam de te indè liberando, vel mitigandis saltem cruciatibus tuis cogitationem admittant.

An non ergo infania est, id nunc spontè Deo ingenti cum merito sacrificare nolle, quod absque merito fortè post horam mors ab invito tollet? An non impietas est, malle tot graduum gratiæ ac respondentis illi gloriæ jac-

[a] Isa. 14. v. 11. [b] Psal. 48. v. 18.

[c] Ecclæ. 5. v. 14.

turam facere, quàm inanes quisquilias abjicere? An non vecordia est, vocationem ad perfectius vitæ genus majoremque sanctitatem in postremis habere propter inordinatam ad ejusmodi nugas affectionem?

ô Cæli! quis non ingemiscat illorum Religiosorum cæcitati? qui, postquàm paternas opes, domos & facultates generoso pede calcarunt, dein in religione paupertatis voto illigati, majori non raro affectu sua crepantia, quam invidani sua prædia prosequuntur. Qui suorum commodorum nimis studiosi unice solliciti vivunt, ne fors unquàm defectum aliquem, aut sanctæ paupertatis effectum experiantur. ô Quantoperè illi post mortem suæ huic avidæ nimiùm tenacitati illacrimabuntur, dùm pauperem è cruce Deum sandapilæ impositum cernent, cui nudo se spirituali egestate conformare debuissent; quique ipsorum divitem nimis ac commodam paupertatem suâ nuditate condemnabit. Age ergo, generosa in ausa mentem attolle, quæque aliquandò mors tibi certò rapiet, ea nunc vivus Numini in arâ charitatis liberali sacrificio immola. Et profectò *nimiùm avarus est, cui Deus non sufficit. (a).*

Punctum II.

Mors docet nos contemnere mundi honores, qui alterum sunt dictæ indifferentiæ ac perfectioris vitæ obstaculum. Adesto, ô vane inanis nihili idololatra! qui fallacis gloriæ fumo te excæcari, & ab ultimo fine abstrahi finis. Age ad sandapilam accede, fœtidum hoc cadaver inspice, horrida hæc pallore membra intuere. En! *usque huc venies, velis, nolis, usque huc venies, & non procedes amplius; hinc confringes tumentes fluctus tuos (b).* Omnis hæc, quâ modò excellis, nominis magnificentia, munerumque splendor sub mortem *velut*

(a) Aug. 1. 13. Confess. c. 8. (b) Job. 38. v. 3.

Nebula dissolvetur (a). Tunc illa omnis commentitia amplitudo dignitasque *transibit tanquam vestigium hominis (b)*. Cum extinctorum funalium fumo tua omnis fama in auras abibit. Cum campanæ fonitu tua omnis recordatio evanescet, secundum illud: *perit memoria eorum cum fonitu (c)*. Verbo: *post hoc eris, tanquam non fueris (d)*. Cujus nominatum est nomen gloriæ usque ad extremum terræ (e), is, ait regius Psaltes, *cum interierit, non descendet cum eo gloria ejus (f)*; *ut apparet sicut visio nocturna (g)*; *& fugiet velut umbra (h)*, ad motâ luce mortualis candelæ. Hæc scis, & tamen huic nebulæ, nihilo, umbræ toto appetitu tam avidè inhias.

Ô Superbe! mors te opinione citiùs, fors hęc adhuc mense cunctis decorum nominibus, munerum prærogativis, naturæque ornamentis exutum, in loculum abjiciet, ubi non jam magnus, excellens, magnificus, sed esca vermium, cineris pugillus, foetidum pus, imò jam nihil eris. Tunc autem quid proderit, doctum audiisse, pluribus annis ad clavum sedisse, per omnes honorum gradus ad summas dignitates eluctatum fuisse, si propterea animæ in purgatorio igne ardendum sit? Nempe, *omnia fui*, etiam talis cum illo Imperatore exclamabit, *& nihil mihi prodest, nisi quòd sub mortem cruciat fuisse*. Et profectò ita est: nihil prodest, candelabro impositum fuisse, nisi quòd sub mortem cruciat fuisse.

Elapsis aliquot ab obitu diebus apparuit socio Religiosus quispiam, & tristi gemitu in hæc verba prorupit: Theologus fui, & nihil est: Concionator fui, & nihil est: Superior fui, & nihil est: Religiosus fui, &

(a) Sap. 2. v. 3. (b) Ibid. (c) Psal. 9. v. 8.

(d) Sap. 2. v. 2. (e) 1. Mach. 14. v. 10.

(f) Psal. 48. v. 18. (g) Job. 20. v. 8.

(h) Job. 14. v. 2.

hoc aliquid est. Quo dicto in auras abiens, videri dicitur
 siit. En! quæ in hoc mundo tantoperè æstimantur, in
 altero ne quidem attenduntur.

*Ergo vanitas est, honores ambire, & in altum statum
 se extollere (a).* Ergo stultitia est, inani supra alios ex-
 cellendi appetentiâ à laudatâ indifferentiâ, & quod con-
 sequens est, à virtutis aut omninò salutis semitâ devium
 aberrare. Ô Mors! quàm potens es humilitatis magistra.
 Certe quæ in hac scholâ superbiam non dedocetur, hu-
 jus desperanda est cura.

Punctum III.

Mors docet nos fugere carnis illecebras, quæ ter-
 tium sunt beati illius æquilibrii ac sanctioris
 vitæ impedimentum. Ô Anima! *veni, & vide (b).* Veni
 ad sepulchrum: *vide* cadaver tuum. Contemplare, quid
 tandem sit illa caro, cujus amore damnationis periculo
 te exponis, aut à perfectionis viâ abhorres.

En! illa duo calvariæ foramina erant tui oculi fors
 innocentiae scopuli. Tabida hæc & arrosa carniū frus-
 tula erant os tuum & lingua, funesta heu! gulæ instru-
 menta. Excavatus hic vermium nidus erat venter tuus,
 quem instar Dei habuisti. Tabificum hoc horridæ pu-
 tredinis coagulum corpus tuum erat, illud amoris pro-
 prii idolum, cui conscientiam toties victimam immolasti.

Age jam, manibus prehende hanc calvariam, palpa
 hæc ossa, revolve hos cineres, inspice purulentam hanc
 massam. Edic jam, an non amentia est, propter hoc
 pus ab ultimo fine suo deviare? ab illâ cælesti indiffe-
 rentiâ deflectere, & perfectiori Numinis servitio nun-
 cium remittere? An non vesania est, omnes totius vitæ
 labores, curas & vigilias in id unum impendere, & qui-
 dem Christianum impendere, ut huic fœtido fordium

[a] De imit. Chri. l. 1. c. 1. [b] Joan. 1. v. 46.

Facco ad breve tempus benè sit? ut commodiùs dormiat, delicatiùs vivat, meliùs nutriatur; & interim animæ curam in postremis habere? *ó Terra, terra, terra! audi sermonem Domini (a): nemo potest duobus Dominis servire (b); nisi carnis jugum excufferis, numquàm servies Deo eo, quo is voluerit, modo.*

Fructus ex hac meditatione colligendus est constans execratio illorum trium impedimentorum, quæ nos notissimùm ab aureo illo mentis æquilibrio avocant, ac ab ultimo fine abducunt; & quæ à S. Joanne vocantur *concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ (c).*

Affectus.

ó Supreme vitæ ac mortis arbiter Deus! credo, moriturum; nam tuo jussu omnes morimur, & velut aqua in terram dilabimur (d): & quidem inopinatò; cùm Christus dicat: quâ horâ non putatis, filius hominis veniet (e). Credo, errorem in morte benè obeundâ vel semel admissum nec æternis lacrimis expiari posse; nam (ut divino admonitu cognovimus) lignum, in quocunque loco ceciderit, ibi erit (f). Credo, me cunctis rebus spoliatum, & omni honore exutum, ex hoc mundo migraturum in alium, hocque corpus meum in putridos cineres redigendum, & foedâ putredine consumendum esse secundùm illud Spiritûs S. effatum: pulvis es, & in pulverem reverteris (g). Hæc, inquam, credo, quia tu ó æterna Veritas id affirmasti.

ó Superi! hæc me credere palàm profiteor, & tamen, heu pudor! & tamen vivo, quasi nunquàm moriturus, aut secundâ morte primæ vitium emendaturus.

(a) Jerem. 22. v. 29. (b) Matth. 6. v. 24. (c) 1. Joan. 2. v. 16.
 (d) 2. Reg. 14. v. 14. (e) Luc. 12. v. 40. (f) Ecclæ. 11. v. 3.
 (g) Gen. 3. v. 19.

Vivo, quasi *haberem hinc manentem civitatem* (a), totum terrenis immerfus, ac vani honoris stolidè avidus. Vivo! heu! vivo vile carnis mancipium; & hoc coagulum stercoreum, putrem hanc escam vermium cæco amore ita depereo, ut illius commodis innumeros virtutum & gloriæ gradus sacrificare non horream; vivo, vah probrum! animæ ita prodigus, ac illius futuræ fortis adeò incuriosus, quasi *unus interitus esset hominis ac jumentorum, & ipsa in usque conditio*; . . . *Et nihil haberet homo jumento amplius* (b).

ô Domine! cibus tinearum, fæccus stercoreum sum; pus, tabum, & pestifera fanies sum: imò ipso pulvere, cinere & nihilo quid fœdus sum; & tamen ego ausus fui erecto collo confurgere contra te Omnipotentem? ego te abjicere ausus sum post hoc corpus meum, illius infrunitam libidinem, superbiam & habendi cupiditatem tuæ sanctissimæ voluntati præponendo. ô Cæli! ergone in eam miser dementiam prolabi potui, ut amore putridi hujus trunci Deum irritarem, conscientiam læderem, gratiam perderem? Vah! ipse totis artibus cohorresco, dum, quæ feci, perpendo.

Sed pœnitet, ô magne membrorum plasmator Deus! pœnitet me impudentiæ meæ: meæ me infantiæ pudet. Utinam præ doloris vehementiâ cor mihi medium dirumperetur. At fixum est; posthac triplici illi concupiscentiæ carnis, oculorum & vitæ perpetuum inferam bellum. Prius decidua cælo fulmina corpus hoc in cineres redigant, quàm ut vitiosum quid sensibus permittam. Mortualis candelæ radiis illustratus agnosco, & detestor mundani honoris inanitatem. Pereant nugæ nugarum, dispereant illæ reculæ, queis hætenus mens tenaciùs affixa hæsit, ne mors inveniat, quod invito rapiat.

(a) Hebr. 13. c. 14. (b) Ecclæ. 3. v. 19.

Tu ô Domine! triplici hoc vinculo solutum, libertati
 iorum Dei restitue; & da æmulari indifferentiam ca-
 daveris, quâ illi perindè est, loculo ligneo aut stanneo
 includatur: vestibus pretiosis aut vilibus induatur: ho-
 noribus aut vituperiis afficiatur: duro aut molli tumulo
 inferatur.

L E C T I O

D E C O G N I T I O N E S U Æ I P S I U S .

§. I.

I. **V**ia purgativa, cui prima hæc exercitiorum heb-
 domas respondet (a), & quam heri cum medi-
 tatione de lapsu angelorum auspicati sumus, ex mente
 Ascetarum triplicem sibi præfixum habet scopum 1.
peccatorum execrationem, 2. eorumdem *radicum exstir-*
pationem, 3. *sui ipsius cognitionem*. Nam ulceri, quod
 ignoratur, aptum malagma applicari nequit; ergo ne-
 cessaria est *sui cognitio*. Dein morbo, qui amatur, me-
 dicina non quæritur; ergo necessaria est *peccatorum exe-*
cratio. Deniquè nisi ægrotationis causæ è medio tollan-
 tur, id est, nisi vitiorum stirpes, rebelles scilicet appe-
 titus, eradicentur, sanitas nunquam plenè recuperabi-
 tur; ergo necessaria est vitiosarum *radicum exstirpatio*;
 secus non obtinebitur desiderata mentis purgatio. His
 enim præcipuè adjumentis à defectuum loljis mundatur
 anima, & ad proferendos postea virtutum flores præ-
 viè aptatur.

Porro quàm accuratè tria hæc puncta in primâ hæc
 exercitiorum hebdomade executioni mandentur, ac pro-
 in quàm strictè in eâ *illa omnia proponantur media, quæ*
ad animam purgandam pertinent (b), partim ex Direc-

(a) Direct. c. 39. n. 3. (b) Direct. c. 11. n. 3.

torio (a), partim ex hactenus dictis & adhuc dicendis abundè patet. Nam heri per considerationem tum mortaliæ peccato propriæ, tum pœnæ eidem debitæ ad dolorem de præteritis, & horrorem à futuris ejusmodi noxis, adeòque ad illarum *execrationem* potenter animati sumus. Prætereà nimium amorem, cuticulæ præsertim & excellentiæ tanquàm primariam piaculorum *radicem* pro viribus *extirpare* satagemus; labore ob rei arduitatem hodiè quoque in meditatione primâ continuato, ac etiam posthac continuando. *Cognitioni* verò *sui ipsius* obtinendæ, ad quam comparandam hesternæ meditatio secunda, uti & consideratio, huicque subjunctum examen plurimum adjumenti attulerunt, hodierna insuper dies maximam partem consecrabitur. Ut proin prima hæc hebdomas viæ purgativæ vel maximè congruat.

Quòd autem tantum temporis ac laboris acquirendæ sui ipsius cognitioni tribuamus, ratio est, quia plena sui nihili notitia ad demissionem & odium sui lucidissimam præfert facem; ac proin è medio tollit illud princeps obstaculum, (sensualitatem scilicet & superbiam) quo plerumquè abstrahimur ab illâ fundamentali indifferentiâ Deo serviendi eo, quo ille voluerit, modo. Quippè repugnat, ut quis sui *corporis miseriam*, & *animæ malitiam* penitus agnoscat, quin simul seipsum odisse, & despiciere discat. Undè iterum mirabilis exercitiorum præstantia & nexus elucet; *nexus* quidem; quia omnia miro ordine cohærent, præfixoque fini pressè respondent: *præstantia* verò; quia Theologiæ Asceticæ principia practicè docentur, & anima leni ductu per viam purgativam ad illuminativam deducitur.

II. Quòd autem intima hæc sui agnitio tertius sit fructus, ex mente S. P. Ignatii primâ hæc hebdomade

(a) Ibid. cap. 39. n. 2.

ligendus, docet Directorium his verbis: *quare hoc inimum curari debet in eo, qui facit exercitia, ut quàm maximam sui ipsius acquirat cognitionem, considerando causas, origines & radices vitiorum (a).* Item: *quare huc omnia dirigere debet, qui facit exercitia, ut suam abjectionem & vilitatem agnoscat, eamque ex animo sentiat (b).*

Ad hanc autem eò faciliùs acquirendam tria valde insignia S. Pater assignat subsidia, nempe 1. primum orandi modum, 2. conscientiae examen, 3. confessionem generalem (c). Ad primum orandi modum quod attinet, is in eo consistit, ut quis discurrendo *circa præcepta Dei aut Ecclesiae, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animæ ac quinque sensus (d), singula ordine discutiat, attendendo, quo pacto illa servaverit (e), istis se polluerit, his verò usus vel abusus sit? Quid autem hoc est aliud, quàm penetrare in profundum abyssi, & cor hominis intueri in absconditas partes (f), illius intimos recessus lynceo obtutu rimando?*

Quàm efficax verò remedium duplex conscientiae examen tum quotidianum tum generale (quod exomologesi præmittitur) sit, *ut homo incipiat aperire oculos suos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ (g), ac præsentem statum animæ, ipsa res per se loquitur. Illud enim est sicut lucerna in loco obscuro (h), illuminans abscondita tenebrarum (i).* Et hinc S. Ignatius mox initio exercitiorum de utroque agit, ut ostendat, quo ea sibi loco

[a] c. 10. n. 8. [b] Direct. c. 11. n. 3.

[c] Libellus exercit. post fundamentum.

[d] Direct. c. 37. n. 2.

[e] In lib. exercit. post contemplat. de amore spirituali.

[f] Eccli. 23. v. 28. [g] Direct. c. 13. n. 6.

[h] 4. Esdr. 12. v. 42. [i] 1. Cor. 4. v. 5.

Sint; eorumque praxin *primo statim die post datum fundamentum* (a) explicari, priorisque usum etiam deinceps *singulis diebus per quartam horæ partem* continuari cupit (b), ut eorundem subsidio nos ipsos intimiùs nosse discamus.

Deniquè quàm potens acquirendæ suæ ipsius notitiæ adjumentum sit *confessio generalis* vel à totâ retrò vitâ, vel saltem à longiori tempore retexenda, patet ex Directorii verbis, quæ sic habent: *hoc enim usu compertum est, eam magnoperè multis profuisse ad cognitionem suam & emendationem* (c). Nec mirum; revocatis enim in memoriam commissis hætenùs peccatis, facile est, retrogrado gressu ipsorum fontem detegere; præcipuè si insuper diligenti exâmine scrutemur, cujusnam rei amor vel odium, desiderium vel fuga, spes aut timor nos pelliciat ad perpetranda illa piacula, quæ ordinaria confessionum materia sunt. Indè constat, quàm utile medium confessio generalis sit perveniendi ad cognitionem suam, & quàm meritò eam S. P. hunc ipsum ob finem per decursum primæ hebdomadis conscribi, sub ejus verò finem deponi cupiat.

III. Cùm verò S. Auctor hanc suam notionem non solum speculativam sed practicam esse optet, ac talem, quæ insuper ad suam *emendationem* tendat (d), vitia excretur, eorumque radicem extirpet; hanc ob rem tanquàm aptissimum hæc omnia efficiendi remedium assignat *examen particulare*, quod pariter mox *in primo congressu post datum fundamentum* proponi jubet, utpotè statim cum ipsis exercitiis inchoandum, ac dein etiam iis finitis *toto vitæ tempore singulis diebus* continuandum (e).

[a] Direct. c. 13. n. 2. & 6. [b] Ibid. c. 40. n. 3.

[c] c. 10. n. 9. [d] Ibid. [e] Direct. c. 13. n. 2. 4 & 6.

Quænam autem puncta examen tum quotidianum tum particulare complectatur, juverit hodiè adhuc ex ipso exercitiorum libello perlegere, (nisi id primo jam die factum sit) ut si fors nævi aliquid in eorundem praxin irrepsisset, is mox corrigatur. Ex his denuò patet, quàm superfluum nihil, quàm nihil temerè & sine consilio positum in aureo hoc Ignatii libro contineatur, quod ad præfixum sibi scopum non rectà collineet, aut adjumenti plurimùm afferat; & quantopere errent illi, qui hanc de examine particulari, generali & quotidiano materiam parum aptè pro operis dignitate mox fundamento subjungi, aliisque omnibus præmitti censent.

§. II.

I. Enarratis hætenùs remediis suū ipsius cognitionem acquirendi, jure accenferi merentur geminæ meditationes de morte & judicio, quam materiam tractari posse S. Pater ipse declarat (a). Directorium verò vix non præscribit, dùm ait, *exercitia de morte & judicio rarissimè omittenda esse* (b). Nec immeritò; nihil enim adeò luculenter ostendit *miseriam corporis* quàm mors: nil adeò manifestè patefacit *malitiam animæ* quàm judicium. Ex utroque luce meridianâ clariùs elucet, nos nil aliud esse quàm *nihilum & peccatum* (c): *nihilum* quoad corpus, *peccatum* quoad animam, seu ex toto nihil; cùm etiam peccatum sit dignum styge nihilum. Undè patet, geminas has de morte & judicio exercitationes insigne adjumentum esse cognoscendi se ipsum, adeòque & acquirendi despicientiam & odium suū, utpotè quæ intimam suū notitiam individuo nexu consequuntur.

Et profectò nunquàm *corporis miseria & nihilum* evidentiùs apparet, quàm aliquot à sepulturâ diebus. Vah!

(a) Ad finem exercitii quinti hebdomadis primæ.

(b) c. 15. n. 4. (c) Concil. Arausicanum.

stidæ putredinis lutique coagulum corpus tuum erat, illud scilicet amoris proprii idolum, quod tam studiosè fovisti, tam tenerè amasti. Ubi nunc fœdissima illa animalcula nidulantur, ibi nares tuæ, ibi aures, ibi cerebrum erat tot malarum cogitationum ac desideriorum officina. Arida illa ac tetrūm pallentia ossa, digiti tui ac delicatæ manus erant tot scelerum ministræ.

Nempè huc tandem recidit carneus ille tui corporis colossus: huc redigitur omnis illa ossium compages & artuum structura. In his ergo nunc cineribus, qui sis, lege. Nimirūm pulvis es, faccus stercoreum es, sepulchrum dealbatum, fimetum nive oblitum, ambulans nihilum es; *putredinis pater, mater & soror vermium es* (a), hæc gentilitia tibi nobilitas est. En! quàm potens adjumentum consideratio mortis sit sui corporis miseriam & nihilum aruspice oculo exenterandi. En! quàm minimè fallax suū ipsius speculum mortualis calvaria sit.

III. Non minori efficaciam intimam suū notitiam acquirendi pollet contemplatio terribilis illius, quod nos post obitum manet, *judicii*; uti patebit ex meditatione hujus diei secundæ, ubi *malitia & nihilum animæ* anatomicâ luce distinctè ac pellucidè oculis subjicietur. Hoc ipso enim, quod subdolè latens mentis perversitas numquàm & nullibi manifestiūs quàm illâ irarum die sub conspectum ponatur, sequitur, eam quoque numquàm & nullibi clariūs cognosci, quàm hujus scenæ præviâ spectatione; ubi prodroma conscientie anatome instituitur; adeòque hanc de judicio exercitationem optimum esse suū notionem comparandi remedium. Ex eâ enim ad oculum patet, summam esse 1. animæ perversitatem, 2. ejus ad omne malum pronitatem, 3. uti & impotentiam ad quodvis bonum.

(a) Job. 17. v. 14.

1. Ad animæ *perversitatem* quod attinet, deberet equidem ea esse imago S. S. Trinitatis, templum Divinitatis, speculum sanctitatis, ex quo omnigenæ virtutes reflexo lumine relucere deberent. At verò, quod dolendum, *memoria* est lacuna foedissimis speciebus, ideis & imaginibus veluti totidem venenatis bestiolis referata, quam passiones & dæmones pro lubitu turbant. *Intellectus* est ~~meris~~ error, cæcitas, tenebræ, in quo falsa dictamina, deceptiones, judicia erronea, ignorantia crassæ & affectatæ turmatim stabulantur. In *voluntate* ipsa malignitas supremum dominatum exercet, utpotè quæ pravis motionibus miseram servitutem servit, & sub jugum missa non, quod cupit, bonum, sed quod fugit, malum hoc agit.

2. Prætereà in animâ regnat terribilis quædam ad omne malum *propensio*, quæ eam incurvo pondere ad vitiorum sentinam totam quantam inflectit; ita quidem, ut nisi à benignâ Dei manu misericordi violentiâ contineretur, in omnia scelera suoapte impetu omni momento præceps rueret. Fingamus, conspicere nos manum ex altissimâ turri protensam, quæ hominem brachiis, pedibusque ligatum, supra horrendam pice ac sulfure succensam abyssum solis crinibus suspensum teneat; & en! nostræ voluntatis summam in vitia pronitatem crudis coloribus adumbratam vidimus.

3. Verùm non solùm datur in animâ incredibilis ad omne malum propensio, sed insuper plena & absoluta ad omne bonum *impotentia*. Nam ea sine gratiâ præveniente & supero Numinis concursu nullum opus supernum, imò nec naturale sine auxilio Dei naturali se solâ exercere potest; ut proin anima nihil sit 1. in *essendo*, cùm omne suum esse à Creatore suo unicè habeat, & quidem ita habeat, ut si orbis Moderator vel momento

continuata, ut aiunt, actione creativâ eandem conservare desineret, mox ea in suum denuò nihilum proprio nisu recideret. 2. Nihil est in *operando*; cum sine concursu physico Dei nec pedem movere, nec digitum attollere queat. 3. Nihil est in *merendo*; nam ut quis reipsâ ponat actum gloriæ cælestis meritorium, opus est gratiâ excitante supernaturali non qualicumque sed efficaci, id est, tali, quam Deus ab æterno præviderit conjungendam esse cum consensu. Jam autem hæc nulli mortalium nec Justo debetur; imò eam nec mereri de condigno quis potest, quin nec merito congruo, habente infallibiliter effectum, prout Theologi docent (a).

Indè patet, quàm potens & salubre in sui notitiam veniendi subsidium sint geminæ hæc de morte ac judicio meditationes; ac proin quàm apto nexu huic loco inferantur, utpotè in quibus & *corporis* miseria, & *animæ* malitia, nec non utriusque *nihilum* pleno lumine oculos feriunt.

§. III.

I. Prætereà ambæ hæc commentationes (ut ait Directorium) *multum habent momenti, ut avocetur animus ab inordinato amore rerum humanarum visibilium* (b); qui alter est fructus exindè sollicito conatu eruendus. Hujus effectûs experimentum cepimus in primâ meditatione hodiernâ, cujus ope à triplici appetitu divitiarum, honorum & deliciarum longissimè (ut spero) abstracti sumus.

Et certè quid efficacius à superbiâ ac philautiâ, & quæ harum filia est, opum ac commoditatum appetentiâ avellere nos possit, haud dispicio. Age enim ô stulte inanis nihili idololatra! si ea, quam paulò antè depinxi,

(a) Antoine tract. de gratiâ cap. 7. de merito art. 6. conclus. 4. cum aliis. (b) c. 15. n. 4.

tui corporis post mortem conditio est, *quid ergo superbis pulvis & cinis (a)?* si sentina stercoreum es, & esca vermium, *quid ergo te elevat cor tuum? . . . quid tument contra Deum spiritus tuus (b)?* Pulvis cum sis & nihil, quid ergo indignaris hunc pulverem contemni, hoc nihilum nihili fieri? Lutum cum sis ex meris defectibus & vitiis conflatum, cur ergo laudari cupis? cur vilipendi, & calcari renuis? Fœdissimum pus, fanies & tabum cum sis, ut quid igitur adeo te aestimas, & supra alios extollis? Cum omnis fama cum funalium fumo evanescat, ut quid honores vanus ambis?

Ad hæc cum in animâ identidem perstrepat seditiosa quædam appetitionum rebellio, quâ illa factioso schismate diversas in partes fœdè scinditur; cum ea instar energumenæ modò tristitiâ in terram elidatur: modò tumore in auras extollatur: nunc frendeat irâ: nunc ardeat luxuriâ: modò torpeat pigritiâ: nunc ringatur invidiâ; & instar pilæ à suis cupiditatibus sus deque, ac in omnem gyrum jactetur; hæc, inquam, cum ita se habeant, (prout ea se habere in illo tribunali sole clariùs cernes) ipse conclude, an æquum sit, *ut elevetur cor tuum in superbiam super fratres tuos (c)?* Ipse fatere, an non geminæ hæc de morte & judicio exercitationes unâ cum perspicaci, quæ indè hauritur, cognitione proprii nihili potentia omninò incitamenta sint, animum ab omni inordinato appetitu honoris avocandi, seque ipsum despiciendi; quin & odio habendi.

Dixi: *odio habendi*. Quid enim? ergone corpus odisse non possis, vas illud fordium, illud morborum seminarium, illam omnium miseriarum lacunam? En! animæ proditor est, peccatorum nidus, luxuriæ fomes, gulæ

(a) Eccli. 10. v. 9. (b) Job. 15. v. 12. & 13.

(c) Deut. 17. v. 20.

nutrix, tentationum fedes, sensualitatis emporium, virtutum hostis, & deniquè mare est variâ humorum intemperie identidem agitatum. Et hoc tu monstrum odiffi non possis?

Ob parem rationem tune animam tuam odiffe, ac exhorrescere non possis, quæ Deo rebellis, odiosa cælo, exitiosa mundo, appetituum ferva, errorum matrix, vitiorum lerna abjectum carni mancipatum fervit; hanc tu, aio, odiffe non possis? Apage tam molles sensus! Potiùs pias in iras exardesce, & memor divini illius ef-fati: *qui delicatè nutrit servum suum, postea sentiet eum contumacem (a)*; item: *sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius (b)*; horum, inquam, memor cum Paulo *castiga corpus tuum, & in servitutem redige (c)*: cum Petro *milita adversus animam tuam (d)*, ac post *concupiscentias tuas non eas (e)*. Mentem tuam ab illis crepundiis & inanibus reculis avoca, quas tibi mors quovis momento eripere invito potest; & quas tanto-perè te amasse, ac appetiisse in illo tribunali tu ipse damnabis. Singularia propone, ac simul adverte ad miram virtutem, quâ mors & iudicium pollent, animum à bonis terrestribus avellendi.

II. Verùm non solum abstrahitur anima ab amore omnis rei terrenæ, sed insuper etiam *in his meditationibus concipit timorem sanctum Domini, ut pariat spiritum salutis (f)*, magisque radicetur, ac fundetur in odio & detestatione peccati (g); qui tertius est fructus ex duplici hâc consideratione colligendus.

Et profectò qui seriò perpendit, se eo ipso, quo pec-

(a) Prov. 29. v. 21. (b) Gen. 4. v. 7.

(c) 1. Cor. 9. v. 27. (d) 1. Petr. 2. v. 11.

(e) Eccli. 18. v. 30. (f) Direct. c. 15. n. 4.

(g) Ibid. c. 39. n. 2.

cat, momento mortis falce succidi, & Justitiæ throno
 sisti posse, ad reddendam ibi de hoc ipso scelere ratio-
 nem, & quidem reddendam Judici omniscio, inexora-
 bili & rigidissimo, *qui potest simul & animum & corpus
 perdere in gehennam (a)*; hæc, inquam, qui cogitat,
 non potest non etiam ipse cum Josepho exclamare:
*quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Deum
 meum (b)*? Potius eliget mille neces subire, ac immani-
 bus tormentis excrucuari, quàm *delinquere in animam
 suam (c)*, ac divinam Majestatem graviori delicto lace-
 sere secundum illud Ecclesiastæ effatum: *memorare no-
 vissima tua, & in æternum non peccabis (d)*.

Et hi sunt tres illi fructus, qui ex contemplatione
 mortis ac judicii sunt decerpenti, & qui primæ heb-
 domadi omninò proprii sunt, nempe 1. *execratio peccati.*
 2. *cognitio sui.* 3. *extirpatio radicis malorum*, avellen-
 do scilicet animum à rebus terrenis, præsertim ab ap-
 petentiâ honorum ac illecebrarum, quæ vitiorum prin-
 ceptus fons & origo est.

Hæc enim ratione è medio tollentur præcipua impe-
 dimenta, quæ nos ab illâ toties commendatâ cælesti in-
 differentia, & quod indè sequitur, ab ultimo fine nos-
 tro amovent, abstrahuntque. Sicque obtinebitur sco-
 pus primæ hebdomadis, qui est purgatio animæ, hujus-
 que reditus à *viâ iniquitatis & perditionis (e)* in *viam
 salutis & perfectionis (f)*, quem plurimùm faciliat, ac
 promovet meditatio parabolæ de filio prodigo, quam
 tradi cupit Directorium his verbis: *posset (nempe va-
 cans exercitiis) in mente versare parabolam filii prodigi,
 applicando eam ad se ipsum (g)*.

(a) Matth. 10. v. 28. (b) Gen. 39. v. 9.

(c) Eccli. 19. v. 4. (d) Ecclæ. 7. v. 40.

(e) Sap. 5. v. 7. (f) Act. 16. v. 17 (g) c. 17. n. 2.

Per hanc enim anima, considerans cum illo frugiperdâ præsentis statûs miseriam, venit *in cognitionem sui: ego hîc fame pereo*. Ab hâc cum illo progreditur ad *execrationem peccati: pater, peccavi*. Demùm cum eodem tollit obstacula, abrumpit vincula, & *exstirpando radicem* malorum avellit animum ab inordinato amore illarum rerum, quæ hætenùs morum correctionem morabantur. *Surgam, & ibo (a)*.

Ex quibus constat, ultimam hanc *anacephalæosin* antecedentium exercitiarum, & quasi ultimum arietem, quo animus impellitur, ut sublatis impedimentis tandem statuatur redire ad ultimum finem suum, à quo per peccatum deviaverat; utque indifferenti ad omnia æquilibrio Creatori suo deinceps servire decernat eo, quo ille voluerit, modo. Ô Verè admirabilem rerum ordinem & nexum, quo prima mediis, hæc ultimis mirâ arte ita connectuntur, ut unum alteri subsidio sit ad certiùs obtinendum, qui intenditur, fructum.

MEDITATIO II.

DE JUDICIO PARTICULARI.

Punctum I.

OMnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi (b). Omnes. Ergo etiam te; unusquisque enim onus suum portabit (c). Ibi sapientissimus, inexorabilis, rigidissimus, tuisque peccatis à te graviter irritatus Judex *judicio contendet tecum (d)*, & quidem tecum solo, destituito omni patrono, comite, avvocato. Hic *arguet*

(a) Luc. 15. v. 17. & 18. (b) 2. Cor. 5. v. 10.

(c) Gal. 6. v. 5. (d) Jer. 2. v. 35.

te, & statuet contra faciem tuam (a) omnia, quæ totæ vitæ curriculo quinque sensibus, & tribus animæ facultatibus cogitatu, verbo & opere deliquisti. Nam *cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in iudicium* (b). Ita est, *cuncta Pro omni errato, sive bonum illud sit sive malum* (c) de omni verbo otioso, quod locuti fuerint homines, *rationem reddent de eo in die iudicii* (d). Verbo: omnia strictissimo examini subjicientur, *omnia, & quidem*

1. *Omnia mala commissa* contra præcepta Decalogi & Ecclesiæ, per septem peccata capitalia & votorum violationes: contra Deum, proximum, & te ipsum: etiam occulta, de quibus nec suspicionem habuisti: etiam aliena, de quibus te numquam in sacro tribunali accusasti: etiam oblivioni jam tradita, de quibus nil anxius vixisti. Quod Ezechiel *vidit secundum visionem, in campo*, id ipsum & tu in tuâ conscientia cernes nempè *abominations magnas* (e), id est, noxas specie diversissimas, multitudine innumeras, gravitate enormes, foeditate horrendas, quæ *tanquam onus grave gravabunt super te* (f).

2. Prætereà etiam discutientur *bona omissa*. Ô Quanto terrore percelleris, dum aures tuas illud tonitru attonabit: *numera, pondera, divide*. Numera gratias tibi per vitæ cursum concessas... heu! quam ingens illarum est cumulus. Pondera Sanctuarii bilance earundem pretium... ah! inæstimabile est ac infinitum. Divide jam illorum usum ab earundem abusu... proh! quantum hic illum excedit. Ô Quot obligationes tui statûs ac muneris neglectæ, quot media salutis abjecta, quot occasiones boni exercendi contempta!

Ô Miser! quæ tunc tibi mens erit, dum divinus Judex

(a) Psal. 49. v. 21. (b) Ecclæ. 12. v. 14. (c) Ibid. (d) Matth. 12. v. 36. (e) Ezech. 3. v. 6. (f) Psal. 37. v. 5.

Fulminanti voce tibi inclamabit: redde rationem *de tempore* ad agendam pœnitentiam, augendam gratiam, promerendam gloriam tibi tam liberaliter concesso, & à te tam prodigè perduto aut nihil, aut aliud, aut malè agendo. Redde rationem de concreditis tibi *talentis*, quæ vel fudario involuta pigro non usu defodisti: vel impio abusu profanasti. Redde rationem de tot confessionibus, communionibus, meditationibus *animi collectionibus* & exercitiis, quæ vel omisisti, vel oporter tantùm ac sine fructu obivisti. Redde rationem de tot peccatis, quæ impedire: de tot animabus, quas salvare: de tot religionibus, quas inducere, vel propagare potuisses. ò Domine! ah! *operit confusio faciem meam (a); quia repleta est malis anima mea (b).*

4. Deniquè ipsa etiam *bona malè peracta* in illo tribunali rigidè examinabuntur. Nam *scrutabitur Deus etiam Jerusalem in lucernis (c): ipsas quoque justitias judicabit (d).* Id autem cùm fiet, *quasi pannus menstruatæ universæ justitiæ nostræ apparebunt (e).* *Justitia nostræ ad examen divinæ Justitiæ deducta, injustitia erit, & sordebit in districtione Judicis, quæ in æstimatione fulgebat operantis (f).*

Tunc ipsæ etiam actiones bonæ in malas degenerasse deprehendentur vel ob *modum*, quo sunt peractæ: vel ob *motivum*, ex quo sunt positæ, vel ob *finem*, ob quem sunt patratae. Et hinc, qui modò cum illo Laodiciæ Episcopo autumat, *quòd dives sit, & locupletatus*, tunc stupore defixus videbit; *quia est miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus & nudus (g).* Hic ergo jam *nosce te ipsum...* ò Quàm aptum meditatio judicii adjumen-

(a) Psal. 68. v. 8. (b) Psal. 87. v. 4.

(c) Soph. 1. v. 12. (d) Psal. 74. v. 3. (e) Isa. 64. v. 6.

(f) Gregor. M. lib. 5. moral. c. 6. (g) Apoc. 3. v. 17.

tum est detegendæ perversitatis animæ! Ô Quàm solidum hæc fuit cognitio se infra nihilum abjiciendi, tot peccata execrandi, seque odio habendi incitamentum est!

Punctum II.

INsuper hæc omnia *distinctè* & summâ cum claritate Job oculos ponentur. Nam *scrutans corda & renes Deus (a)*, immisso cælesti radio, *illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit consilia cordium (b)*. Divinus ille *intentionum ac cogitationum discretor* oculus (c) perfectam animæ anatomen instituet, ejusque ad malum pronitatem & ad bonum impotentiam in apri- cum producet.

Ibi delictorum *numerus* singillatim inibitur: eorum *species* clarissimè distinguentur: *gravitas* minutatim ponderabitur: *fœditas* dilucidè conspicietur. Omnituens Numen omnes animi motiones, motionum radices, ac viti- orum fontes anatomicâ luce articulatim discriminabit. Dictaminum falsitatem, obtentuum inanitatem, idearum vanitatem articulatim internoscenda objiciet.

Verbo: universos vitæ tuæ annales, omnes perfectio- nis obtinendæ, & pietatis exercendæ occasiones, im- pulsus & remedia, omnem gratiarum, queis abusus es, seriem velut in tabulâ depictam sub uno aspectu ponet, unico junctim intuitu minutè ac clarè pervidendam. Tunc enimverò qui sis, quàmque ad malum pronus at- que ad bonum tardus sis sole clariùs agnosces.

Jam autem in hoc rerum articulo 1. quid senties de peccati malitiâ? de honorum ac illecebrarum appeten- tiâ? de illo tuo ad quasdam reculas affectu? 2. In quo vitæ statu, quove modo in electo jam statu Deo serviisse tunc cupies? 3. Quo tunc tibi loco inculcata hætenùs

(a) Apoc. 2. v. 23. (b) 1. Cor. 4. v. 5. (c) Hebr. 4. v. 12.

ad omnem locum & munus, ad fanitatem & gradum indifferentia erit?

ô Quàm alia tunc quàmque diversa mentem fensa subibunt! Nam *tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis*; contrà verò *pavebit undiquè superbus*. *Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita*. *Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum*. Proin esto modò sollicitus & dolens de peccatis, ut in *die judicii securus sis cum Beatis*. (a). Nunc te humilia, carnem doma, eaque nunc fac, quæ tunc fecisse optabis, neglexisse deflebis.

Punctum III.

Non solum illo furoris die strictissimo examine discutientur *omnia*, & quidem *distinctè*, sed insuper sine *effugio & refugio*, omni dempto excusationi loco, ac præcluso misericordiæ asylo. Tunc enim ipse cernes, quia omni ex parte *inexcusabilis es* (b). Si enim allegaveris *ignorantiam*, mendacii te arguent fidei dogmata, quæ credidisti: si *impotentiam*, de opposito te convincent tot auxilia, quæ neglexisti: si virtutis *arduitatem*, allucinari te ostendent illa Christi verba: *jugum meum suave est, & onus leve* (c). Si ætatem, temperamentum, vitæque conditionem, surgent contra te ab oriente & occidente innumeri ejusdem ætatis, temperamenti & conditionis Sancti, suoque exemplo condemnabunt te.

Ipse Angelus Custos ex adverbo stans tibi inclamabit: potuisses fieri sanctus, *potuisses*. Ipsa conscientia tua tibi dicet: imò & *debuisses: perditio tua ex te* (d). Ipse diabolus tibi insultando ob oculos ponet geminas tum fidei

(a) Th. Kem. l. i. c. 24. (b) Rom. 2. v. 1.

(c) Matth. 11. v. 30. (d) Osee 13. v. 9.

tum vitæ tabulas, vociferando: *en! hæc credidisti, & hæc fecisti: hæc tua fides, & hæc tua vita: hæc tuæ leges, & hi tui mores.*

Nil tunc proficient lacrimæ & preces; quia ibi *non erit tempus miserendi (a)*. Nil tunc proderit dolor de præteritis & horror à futuris; quia *tunc correctionis tempus non erit amplius (b)*. Nec dabitur tunc perfugi-
 giurium *quia illâ tenebrarum nocte luna non dabit lumen suum (c)*; sed feretur sententia irrevocabilis, inevitabilis, mox & quidem certò executioni mandanda, quæ tuam sortem pro totâ æternitate decidet. *ô Judicium! ô sententiam!*

Affectus.

1. *Confusionis.* *Væ mihi misero, cum venerit dies judicii, & aperti fuerint libri conscientiarum; cum dicatur de me: ecce homo, & opera ejus. Quid faciam tunc Domine Deus meus, cum cæli revelabunt iniquitatem meam, & adversum me terra consurget? Ecce nihil respondere potero; sed demisso capite præ confusione coram te stabo trepidus & confusus (d).*

2. *Timoris.* *ô Hora metuenda! nec tamen declinanda, & fors brevi subeunda! ô Angustia! hinc erunt accusantia peccata, indè terrens Jusstitia: subtus patens horridum chaos inferni, desuper iratus Judex, intus urens conscientia. Heu! ubi latebo? ubi apparebo? latere erit impossibile, apparere intolerabile. Enimverò qui non tremit, & expergiscitur ad hanc vocem: surgite mortui, venite ad judicium, is non dormit, sed mortuus est (e). Ah! timeo Domine, & expavescit anima mea valdè.*

(a) Pfal. 101. v. 14. (b) Apoc. 10. v. 6.

(c) Aug. med. cap. 39. (d) Aug. loc. cit.

(e) S. Anselmus apud S. Bonaventur. Phar. I. 3. c. 49.

Ita est; *timore ac tremore concutis omnia ossa mea, dñs intonas judicia tua super me (a).*

3. *Doloris.* Heu! quid egi dùm peccavi? Ah! illum ipsum laceffere fui ausus, à quo me de hoc ipso scelere judicandum credidi. Sed displicet, quod feci. *Miserere mei Deus secundùm magnam misericordiam tuam, (b) & esto propitius peccatis meis (c), quæ tactus dolore cordis intrinsecùs (d) summè execror, & averfor propter te offensum infinitum Bonum meum cum firmitimo animi decreto, ea deinceps vitandi, ac eorum quoque radicem extirpandi, præcipuè N. N.*

4. *Agnitionis suæ, demissionis ac odii &c.* Agnosco Domine, quia *homo peccator sum (e), venundatus sub peccato (f), & cunctis vitiorum sordibus inquinatus (g), opprobrium hominum & abjectio plebis (h), ipsum nihilum & peccatum, ipsa impotentia ad bonum, ipsa pronitas ad malum. Cujus iniquitates supergressæ sunt capillos capitis (i), & cujus virtutes vitia sunt. Hinc me despicio, & abjicio in profundum vilitatis meæ (k). ò quis mihi dabit apud homines de vitiis meis dignè humiliari (l)! ò Maledicta caro, cujus amore Judicem tam tremendum toties irritavi! At deinceps juratus tuî hostis vivam. ò Aureum mentis ad omnem fortunæ casum, ad omnem valetudinem, locum & munus æquilibrium! Te duce serviam posthac Deo eo, quo is voluerit, modo, ut aliquandò à Judice Christo audire merear beatum illud: *venite benedicti (m).**

[a] Th. Kemp. l. 3. c. 14. [b] Psal. 50. v. 1. [c] Ps 78. v. 9.

[d] Gen. 6. v. 6. [e] Luc. 5. v. 8. [f] Rom. 7. v. 14.

[g] S. Bernard. ep. ad Flori. [h] Ps. 21. v. 7.

[i] Psal. 39. v. 13. [k] Th. Kem. l. 4. c. 2. [l] S. Bern.

[m] Matth. 25. v. 34.

CONSIDERATIO

METHODUS SE PARANDI AD MORTEM.

INter præcipuos, qui in sacrâ hâc solitudine quæri debent, fructus etiam numeratur felix illa mentis comparatio, quâ quis in momenta paratus sit mori; ita quidem ut nil amplius sit, quod animum angat, turbet, aut remordeat; quodve illam migrationem reddere inquietam possit. Et certè qui in ipsis exercitiis ad obitum se non præparat, quandò tandem id faciet? Cui in hâc eremo tempus non suppetit se ad illum fatalem transitum comparandi, quandò tandem suppetet? Verè inexcusabilis est, qui post hos dies salutis è vivis excedere promptus non est. Id ergo ut simus, brevem synopsis subjungam illius methodi, quam in libro meo *Christianus piè moriens* inscripto hunc in finem tradidi. Est autem hæc.

I.

Modus Christianè excipiendi primum nuntium de instanti morte.

Flexis ad oratorium genibus & prehensâ crucifixi Dei-Hominis effigie imaginare tibi, te ab Angelo Custode vicinæ mortis admoneri, tibi que ab eo inclamari: *hæc dicit Dominus: dispone domui tuæ; quia morieris tu, & non vives (a). Venit finis vitæ super te (b). Ecce Judex ante januam assistit (c). Redde rationem villicationis tuæ (d).* Moxque hilari mente cum regio Psalte exclama: *ecce! præsto sum (e), ó Domine! ego servus tuus (f),*

(a) Isa. 38. v. 1. (b) Ezech. 7. v. 2. & 3.

(c) Jac. 5. v. 9. (d) Luc. 16. v. 2. (e) 1. Reg. 3. v. 6.

(f) Psal. 115. v. 16.

Et opus manuum tuarum (a). In manibus tuis sortes meae (b). Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus (c). Proin educ de custodiâ corporis animam meam ad confitendum nomini tuo (d). His sequentes actus subjunges.

ô Supreme vitæ ac mortis arbiter Deus, cujus immutabili decreto *statutum est hominibus semel mori* (e) in pœnam peccati; en! submitto me huic tuæ legi, dolenti animo admiffa flagitia execrandæ, & mortem, quam rebellis peccator sum millies meritus, promptissimâ voluntate lubens accepto in aliquam faltem tot noxarum expiationem, utque citiùs illuc perveniam, ubi peccare haud ampliùs potero.

Proin moriar ô Domine! quo loco, modo, & tempore jufferis ad omnia plenè indifferens. Si per diuturnos cruciatus fummosque dolores acerbam mihi mortem destinans, exosculator paternam manum tuam. Fiat voluntas tua. Omnia hæc nondùm sunt infernus. His sæviora mea merentur scelera. Moriar *ex odio* meî ipsius, ut tineæ & vermes ultrici dente eam carnem corrodant, quæ tot criminum ministra fuit. Moriar *ex motivo humilitatis*, ut redigar in cineres & nihilum; ac omnibus fim horrori, indignus, quem tellus ultrà ferat. Ut orbis ab hoc tam infami peccatore tandem purgetur, qui divini impatiens jugi tam præfractè ab ultimo fine aberravit.

II.

Examen transactæ vitæ ac præsentis statûs animæ.

Primum quod mortis periculum edoctis in memoriam redibit, erit imago actæ hætenùs vitæ ac præsentis statûs animæ, quæ velut in tabulâ clarè ac minutatim de-

(a) Job. 34. v. 19. (b) Psal. 30. v. 16. (c) Psal. 121. v. 1.

(d) Ps. 141. v. 8. (e) Hebr. 9. v. 27.

picta exhibebitur. Hanc igitur prævio obtutu modò inspexisse utilissimum erit. Plurimùm enim ad pleniorẽ suã cognitionem subsidii afferet. Sequentia proin puncta accuratiori mentis oculo discute.

1. *Quis præsens status animæ tuæ?* Si nunc tibi ex hac vitã migrandum foret, effesne paratus? . . . conscientiam tuam compello; edic: effesne paratus? An acceptam in baptismo innocentiaẽ stolam, & quamdiũ illam tenuisti? vel si lethali noxã ejus jacturam fecisti, an illam denuò per sinceram exomologesin recuperasti? An omnia semper & ritè confessus es? Verbo: estne anima tua veste nuptiali induta, & gratiã immanente ornata? Vellesne vivis excedere in eo, quo nunc es, statu? An nil est, quod animum angat, vel anxium te sub mortem reddet? . . . Quid hæres? . . . quid expallescis? Ah! quæ hæc ergo temeritas est, vel unico temporis puncto in eo statu vivere, in quo nolles mori?

2. *Quomodò vixisti?* Quid tot curis & defatigationibus quæsvisti? cui laborem tuum, vires & tempus impendisti? an æternitati, animæ, Deo? an verò vanitati, otio, dæmoni? Ex tot, quos vixisti, vitæ annis an vel unicum mensem? sed quid dico, mensem: an vel unicum diem sine veniali noxã transegisti? an horam Numinis fervitio integram sine admixto defectu consecrasti? Quid egisti pro Christo, quid passus es pro cælo? an heroicum aliquandò actum exercuisti? Quid speciatim commissum à te, vel omissum tunc temporis, ubi in limine æternitatis positus animam jam jam ages, te anxium est habiturum? Quid divino Judici de hoc vel illo singillatim rationem petituro es responsurus?

3. *Quomodò tunc vixisse,* quã intentione & perfectione actiones quotidianas peregisse, quem statum ele-

gisse, vel in electo jam statu, quo modo Creatori serviisse optabis? Num te modò pœniteret, si vitam transactam respiciens, deprehenderes maximam partem pietati datam? An nunc probas eam, quam hætenùs tenuisti vivendi rationem? Quid prodest modò sensibus & corpori cuncta indulgisse, omnibus vitæ commodis abundasse, supra alios eminuisse? . . . Et quid modò noceret, ægrotum, egentem, abjectum latuisse? Ah! unus erit dolor in morte, tepidum vixisse. Unicum erit solatium, pro Deo & animâ continuò laborasse, plurima tulisse.

4. *Quomodò morieris?* An illa tua inter bonum & malum, inter teporem & fervorem perpetuò alternans inconstantia perseverantiæ finalis securam tibi spem facit? Mors est echo vitæ; proin miraculum foret, si benè & sanctè moreretur ille, qui malè & tepidè vixit. Habesne rationem sperandi, te superaturum ultimam tentationem illam, quâ te stygius alastor sub vitæ finem in illud notum tibi peccatum præcipitare omni vi conabitur? An non timendum, ne illa tibi dominans affectio, ni eam exstirpes, dæmoni instrumentum sit, quo expiraturo tibi insidias struat? Num aliquandò singulare aliquod opus bonum patraisti, quod sperandæ finalis gratiæ & cælestis gloriæ tibi fundamentum præbeat? An per pœnitentiæ operâ contractum pœnæ reatum præviâ satisfactione delevisti? Num purgantes flammâs efugies? His ritè perpensis, singularia concipe proposita chartæ inscribenda. *ô Quàm felix & prudens est, qui talis nunc nititur esse in vitâ, qualis optat inveniri in morte (a).*

(a) Th. Kemp. 1. 1. c. 23.

III.

Spiritualis susceptio Viatici, & extremæ unctiōnis.

Optima quidem, imò præcipua præparatio ad mortem in accuratâ animi expiatione consistit, nihilominus cum heri jam fusiùs de eâ, egerim; nullusque dubitem, eam ad mentem S. Patris nostri sub finem hebdomadæ primæ ita peragendum iri, ut moribundis fundamentum sperandæ salutis esse possit, ad alia gradum facio. Itaque imaginare tibi, instantis te obitûs jam jam admonitum in lecto lethaliter ægrotum decumbere viatico propediem muniendum, ac sacro oleo inungendum.

Elicitis itaque majori cum fervore, breviter tamen, consuetis virtutum actibus, sacram Synaxin instar viatici per communionem spiritualem suscipies. Postea verò tange quinque sensus sacro oleo ungi solitos imagine penduli è ligno Christi, formando crucem, & devotè pronunciando formulam cuilibet sensui, qui inungitur, propriam in hunc modum: per istam sanctam unctiōnem, & suam piissimam misericordiam indulgeat mihi Deus, quidquid per visum † per auditum † per odoratum † per gustum & locutionem † per tactum & gressum † per lumborum delectationem † deliqui in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti. Amen.

Simul tamen animo de peccatis per hos sensus admissis intensè dolebis, ac insuper placando Numini offeres dolores, quos Christus in his ipsis sensibus est perpeffus. Demùm duplicem à Deo gratiam ferventer efflagitabis, plenam nempe omnium culparum & pœnarum veniam, nec non perseverantiam finalem.

IV.

Spiritualis commendatio & decessio animæ,

Finge te à medicis jam jam depositum agoni appropinquare, & tibi ab adstante Confessario Crucifixi effi-

giem unà cum accenso cereo porrigi; simulque devoto moderatæ vocis sono lentè ac suaviter dici: *proficiscere, anima Christiana, de hoc mundo &c. &c.* hodiè adhuc habitatio tua erit in sanctâ Sion. Equidem illius necdùm es secura; hinc geminam inter æternitatem felicem & infelicem constituta, ac futuræ fortis ignara paves, & trepidas.

Verùm *quare tristis es anima mea, & quare conturbas te? Spera in Deo (a)*, qui potest te, scit, & vult salvare; cùm peccata tua utut magna, tamen semper minora sint miserationibus ejus. Pater est, qui infirmitates filiorum miseretur: qui novit figmentum nostrum: & *cujus miserationes sunt super omnia opera ejus (b)*. Et certè qui filium dedit, nùm cælum negabit? Ah! pupillam Dei lædit, de illius clementiâ qui diffidit.

Ad hæc *advocatum habes apud Patrem Jesum Christum justum (c)*. Illius vulnera interpellant pro te: illius dono tuus est sanguis Christi: tua sunt vulnera & merita Christi. Hæc Justitiæ appendendo plus solvis, quàm debes. Ecce amor tuus crucifixus caput inclinat ad osculum: brachia extendit in amplexum: latus aperit in asylum. In illo itaque spera. Dein defixo in Crucifixi effigiem obtutu, quasi propediem moriturus, subjunctos virtutum actus magno cordis affectu elice.

Credo in te summè veridicum. *Humilio* me ante te, cùm sim nihilum. *Doleo* propter te offensum summum Bonum. *Propono* potiùs mori, quàm fœdari etiam veniali peccato. *Spero* à tuâ misericordiâ veniam, gratiam, gloriam. *Amo* te summè amabilem unicè propter te super omnia ex omnibus viribus meis. *Gratias* tibi ago

(a) Psal. 41. v. 6. (b) Psal. 144. v. 9.

(c) 1. Joan. 2. v. 1.

summè benefico ob tot per vitæ cursum collata mihi beneficia. *Desidero* ad te ultimum finem meum.

ô Sacrosancta Trinitas! da gratiam finalem. Cupio dissolvi, & esse cum Christo. ô Gaudia verè infinita, quæ præparavit Deus diligentibus se! ô Deus meus & omnia! Volo absolvi sacramentaliter, & lucrari omnes indulgentias in morte lucrandas. ô Domine! in manus tuas commendo spiritum meum. Jesu! Maria! Joseph!

V.

Sensa animæ post mortem.

His virtutum actibus persolutis, imaginare tibi, te exspirasse; jamque relicto hoc mundo migrare te in domum æternitatis, judicio fisci, purgantibus flammis addici. Moxque flexis adhuc ad oratorium genibus quàm brevissimè sequentia perpende.

1. Quandò anima corpore egressa, relictis tuis illis tam variis rebus ex cubiculo vel domo tuâ in alterum orbem migrabit, quo tunc oculo aspiciet tuas illas reulas, tuum illud cadaver? . . . Quomodò tunc hoc habuisse, illis verò usam fuisse optabit? Quale tunc de honoribus? de commendatâ hætenus indifferentiâ judicium feret?

2. Quid sentiet sub primum in lustricum carcerem ingressum de malitiâ peccati venialis, de voluntariâ vitæ asperitate, de virtutis perfectionisque studio? Age, quid prodest nunc, per vitæ cursum omnibus commodis, dignitatibus, deliciis abundasse, & sic purgantes rogos auxisse? Contrà verò, quid nocet miserum, pauperem, contemptum vixisse, & sic piacularis ergastuli pœnas evasisse, vel saltem minuisse?

3. Si mortuo tibi ad vitam redeundi copia fieret, simulque ab angelo custode prædiceretur, te post mensem denuò fatis concessurum, quàm brevi hoc tempore

vivendi rationem inires? His aliquantùm perpenfis, & renovatis, quæ hætenùs formaveras, propofitis deinceps te gere tanquàm homo à morte redivivus, & à iudicio ac purgatorio redux, cui post unum circiter menfem denuò fit moriendum. Enimverò *beatus ille servus, quem, cùm venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem, feque parantem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum (a).*

MEDITATIO III.

DE FILIO PRODIGO.

Punctum I.

Confidera filium prodigum acceptâ substantiâ suâ peregrè proficiscentem in regionem longinquam (b); ubi tres circumstantiæ sunt perpendendæ: 1. undè, 2. quò, 3. quare proficiscatur. Inprimis discedit à patrum optimo, à quo tenerrimè amabatur: ex domo paternâ, ubi omnibus abundabat: à domesticis & notis, à quibus summoperè colebatur. 2. Et indè concedit in regionem longinquam, sibi ignotam, à patriâ remotissimam, *terram tenebrosam & opertam mortis caligine: terram miseriæ & tenebrarum (c).* 3. Illucque concedit ex merâ petulantia, levitate, protervia; quia volebat vivere in eo loco, munere & statu in quo eum pater degere volebat; nempè in domo paternâ, in societate morigeri fratris, inter occupationes domesticas; ob cuius æquilibrii defectum postea incidit in tot tantasque calamitates.

Hanc parabolam jam tibi applica, & historiam esse

(a) Matth. 24. v. 47. (b) Luc. 15. v. 12. & 13.

(c) Job. 10. v. 21. & 22.

deprehendes. Nam omne peccatum grave est discessus à Deo, separatio à Deo, desertio Dei. Quotiescunque ergo lethali noxâ te obstrinxisti, Deum deseruisti, ah Deum! patrem tuû amantissimum, providentissimum, liberalissimum, centrum omnis felicitatis & gloriæ, fontem omnis quietis & lætitiæ.

Et abiisti, ô te infelicem! ad statum peccati, quo nihil remotius à cælo, ad fontem omnis inquietis ac perturbationis, ad centrum omnis miseriæ & calamitatis. Idque fecisti propter... vah pudor reforbet vocem! Item à tuo Creatore *toties elongasti fugiens (a)*, quoties à fervore in teporem prolapsus *dereliquisti fontem aquæ vivæ, & fodisti tibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas (b)*. Quoties ob defectum aureæ illius indifferentiæ etiam tu vitam transfigere statuisti alio in loco, munere & statu, quàm supremum Numen ab æterno ordinaverat. At verò ô quot afflictionum ea tibi res infelix scaturigo fuit!

ô Pater misericordiarum! equidem jure metuo, ne etiam me feriat illud fulmen, quod Israëlitis intentasti: *vos reliquistis me, & ego relinquam vos (c)*. Verùm, licèt ego abjecerim, quod est filii; tu tamen non amisisti, quod est patris. Hinc miserere meî, & funiculis gratiæ, vinculis charitatis fugientem reduc ad te.

Punctum II.

Considera filium prodigum porcos pascentem (*d*), & quidem 1. nudum & egenum: *cœpit egere*. 2. præ fame morientem: *fame pereo*. 3. derelictum ab iis ipsiis, quibuscum substantiam suam dissipaverat: *adhæsit mi civium*. 4. ab illo ipso, cui servierat, domino crudeliter habitum: *misit illum in villam suam, ut pasceret*

(a) Psal. 54. v. 8. (b) Jer. 2. v. 13.

(c) 2. Paral. 12. v. 5. (d) Luc. 15. v. 14. & seq.

porcos. En! figuram animæ, omnium Conditorem per lethalem noxam omninò deserentis, vel per veniales culpas à statu fervoris ad statum teporis tanquàm in regionem longinquam declinantis.

Nam etiam talis anima dissipat substantiam suam, nempe gratiam, tempus, talenta, vivendo si non luxuriosè, saltem parùm religiosè. Quippè etiam illa 1. est *nuda & egena*: nuda; quia stolâ gratiæ exuta: egena: quia divinis luminibus & auxiliis destituta, & à stygiis insuper latronibus vulnerata. 2. Etiam illa fame perit. Nauseat enim cæli manna seu meditationem: fastidit panem angelorum, sacram Eucharistiam: horret reliqua pietatis exercitia, queis animi vigor sustentatur; folis siliquis, nempe sensualitatibus, illecebris, commoditatibus stultâ ingluvie inhiat.

3. Etiam illa destituitur, ridetur, ac proditur ab illis ipsis, quorum amore Numen offenderat; justa talionis pœna, ut quæ Creatorem ob res creatas deseruit, ab his quoque pari perfidiâ deseratur. 4. Deniquè ab illis ipsis passionibus pravisque appetitibus, quibus cæcam servitutem fervit, miserè habetur, & tractatur. Illa ipsa superbia in summas eam confusiones, ille ipse commodorum amor in maximas eandem molestias perducunt præcipitantque. Quin imò sicut filius prodigus *cupiebat implere ventrem suum siliquis, quas porci manducabant, & nemo illi dabat* (a); ita etiam tali homini illæ ipsæ voluptates, quarum spe summum Bonum dereliquit, vel negantur, vel subtrahuntur, vel per immissa tædia & conscientiae morsus horrendum in modum amarificantur. Ô Verè miserum, ac deplorandum talis animæ statum!

Ô Quàm benè intereà hujus prodigi germano fratri apud patrem fuerat! Longè majores miser hic transfuga exper.

(a) Luc. 15. v. 16.

tus est difficultates felicando appetitui, quàm domi exantlare debuisset serviendo patri. Pari fato fervidi in viâ virtutis longè minores sentiunt molestias obediendo gratiæ, quàm dissoluti cedendo naturæ, & viam teporis decurrendo. Nempè, *qui timet pruina, irruet super eum nix (a)*; & *qui fugit arma ferrea, irruet in arcum æreum (b)*.

Punctum III.

Considera filium prodigum ad patrem revertentem (c). Tria eum ad hoc impulere incitamenta, 1. recordatio felicitatis præteritæ, & abundantiæ domûs paternæ: *mercenarii in domo patris mei abundant panibus.* 2. contemplatio præsentis miseriæ: *ego hîc fame pereor.* 3. consideratio misericordiæ optimi patris: *ibo ad patrem.*

Hæc eadem motiva ritè expensa etiam tibi persuadebunt feriam mentis conversionem ad Deum, celeremque reditum ad finem ultimum. Nempè 1. *memoria felicitatis* illorum annorum, quibus Creatori unicè serviendo, & virtutem generosè sectando cælesti pace fruebaris. 2. *comparatio miseriæ* præsentis statûs teporis cum beatitate prioris statûs fervoris, solus ubi Deus sapiebat. 3. *consideratio Bonitatis* divinæ *dissimulantis peccata propter pœnitentiam (d)*; quæ peccatorem per avia & devia errantem benignè revocat, tardantem patienter exspectat, & demùm redeuntem suavi amplexu & osculo, stolâ primâ & annulo excipit, induit, ornat.

Ipfa Christi verba hanc Patris divini benignitatem de prædicantis attulisse juvat; cùm singulari virtute polleant, ream mentem ad veniæ spem erigendi. Sunt autem hæc: *cùm adhuc longè esset, accurrens pater, (en!*

(a) Job. 6. v. 16. (b) Job. 20. v. 24.

(c) Luc. 15. v. 17. (d) Sap. 11. v. 24.

miserenti promptitudinem) *cecidit super collum ejus, & osculatus est eum*, (en! affectûs teneritudinem) *& dixit: citò proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manum ejus.* (en! gratiæ plenitudinem) *Et occidite vitulum saginatum, & manducemus, & epulemur.* (en! gaudii magnitudinem) Hæc ipsa autem offensi patris tam *promptè, tenerè, plenè, & lætanter* ignoscendi facilitas incitamento sit ad eum pœnitenti animo redeundi.

Affectus.

Eliciendi sunt ii ipsi, quos redux ad patrem degener filius elicit, videlicet 1. *dolor* de præteritis, & quidem intensus; *Pater peccavi in cælum & coram te.* Enimverò meruissem mille fulminibus in tartara præcipitari; & tu nihilominus non solum parcis immerenti, sed ultrò ad te, ut revertar, invitas. Tu primus in amplexus ruis pessimi filii optimus pater. Brachia expandis ad me recipiendum: caput inclinas ad me osculandum: gratiæ stolâ tam impiè perditâ me iterùm vestis: amoris annulum tam perfidè abjectum denuò reddis; quin instructo etiam convivio pane angelorum in sacrâ Synaxi languentem reficis.

ô Misericordiam verè infinitam! Ah! tantæ bonitati & clementiæ obluçtari haud ampliùs valeo. En! redeo ad te: reducem ac pœnitentem non repelles, qui fugitivum & peccantem tam patienter tolerasti, tam amanter revocasti. Heu! ego te offendi! ah! fluite lacrimæ! servus Dominum, homo Deum, filius patrem, & quidem talem tantumque patrem . . . post tot beneficia . . . per tam immanem contemptum. . . . ô Quis mihi det! ut sit *magna velut mare contritio mea* (a), quâ defleam meas à fine ultimo aberrationes.

[a] Thren. 2. v. 13.

2. *Horror à futuris & quidem efficax.* Fixum est: etiam ego cum filio prodigo *furgam, & ibo. Surgam sus è voluntabro luti (a).* Rumpam vitiorum compedes. *Ibo per viam mandatorum, & semitam virtutis: ibo ad patrem meum; revertar ad ultimum finem meum. Testes hodiè invoco cælum & terram (b), quia juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ (c), ó Deus cordis mei (d)!* Ratum animo sedet: tibi posthac ferviam eo prorsus, ~~quo te veneris~~, modo cum plenâ ad quidvis indifferentiâ.

3. *Actus demissionis cum execratione superbiæ tanquàm primæ malorum radicis.* *Fam non sum dignus vocari filius tuus. Ah! quânam fronte attollam oculos ad vultum tam boni patris tam malus filius (e)?* Heu! peccator sum non solùm indignus omni honore & laude, omni honorifico munere & loco; sed insuper dignus æterno omnique possibili opprobrio. En! igitur paratum me ac indifferentem ad omnes contemptus ac vilipensiones, ad omnem stationem & occupationem etiam famæ ac existimationi contrariam, ad omnem etiam vilem in Religione gradum.

4. *Actus odii sui ipsius cum detestatione philautiæ seu sensualitatis tanquàm alterius malorum radicis.* *Fac me unum de mercenariis tuis.* Execror amorem proprium, qui mihi auctor fuit, ut relicto patrum optimo in regione longinquâ dissiparem substantiam meam vivendo luxuriosè vel saltem tepidè. *Perfecto odio odi me ipsum (f),* qui ut conjunctus cum illo, quo peccavi, momento æterna sum divini odii meta. Statutum est: vindices à me ipso proprius ultor repetam pœnas. Hunc

[a] 2. Petr. 2. v. 22. [b] Deut. 4. v. 26.

[c] Psal. 118. v. 106. [d] Psal. 72. v. 26.

[e] Bern. Serm. 16. in Cant. [f] Psal. 138. v. 22.

in finem promptum me offero ad subeunda quævis opera pœnalia, ad exantlandos quosvis labores, ad tolerandas quasvis molestias, ut læsæ Justitiæ fiat fatis. Mihi abjecto carnis mancipio ac rebelli servo non nisi dura & aspera, non nisi adversa & ærumnæ debentur.

Virga & onus asino (a).

5. *Cognitio sui ipsius. ô Deus miserationum (b)!* equidem in prodigo hoc ac degeneri filio tanquàm in speculo miserrimum animæ meæ statum clare cognosco. Nam laceri illi ac semiputridi centones; porcorum, quos redolent, odor: confecta macie facies, corruptus siliquis stomachus, corpusque seminudum tristis figura sunt animæ meæ gratiis nudæ, bonis operibus vacuæ, peccatorum maculis fordidæ, orci furno afflatæ, horrendum foetentis, manna nauseantis, & cepas appetentis. *Et hinc despicio me, ac projicio in profundum vilitatis me (c).*

(a) Eccli. 33. v. 25. (b) 2. Esdr. 9. v. 31.

(c) Th. Kemp. 1. 4. c. 2.

MEDITATIO I.

DE REGNO CHRISTI.

Punctum I.

NOs Christum sequi est æquum I. ob dominium, quod in nos habet. Nam ad eum pertinemus, illeque nostrorum Rex cordium est i. *jure belli*; quia *populus acquisitionis* sumus (a), quem, everso dæmonis imperio, cruentâ quidem victricis tamen morte sibi acquisivit. 2. *Titulo emptionis*; emit enim nos Dominus (b), dùm sui sanguinis lytro ex orci manicipatu nos exemit. 3. *Titulo donationis & hereditatis*; nam *omnia dedit pater in manus ejus* (c), eumque *constituit heredem universorum* (d). 4. *Titulo electionis*, quâ ille nos in servos & clientes; nos verò illum in regem & ducem elegimus tum in baptismo dæmoni, mundo & carni renunciando: tum in statu religioso solemnibus votis nos eidem obstringendo; ita ut cuivis nostrum dici possit, quod olim Moyse Israëli: *tu Dominum elegisti, ut ambules in viis ejus; & elegit te Dominus, ut sis ei populus peculiaris, populus sanctus* (e). Et his perpensis dubii adhuc nutemus, nùm hujus Domini, cui tot nominibus devincti vivimus, vestigiis inhærere velimus? Prætereà sub hoc Duce nos militare justum est

II. *Ob conditiones*, quas ponit; nam omnia belli incommoda illi nobiscum erunt communia, scilicet victus & vestitus, labores & vigiliæ, vulnera & ærumnæ. Imò pericula ipse prior adibit, obstacula prævius ipse complanabit, pugnæ impetum primus ipse sustinebit.

(a) 1. Petr. 2. v. 9. (b) 2. Petr. 2. v. 1. (c) Joan. 3. v. 35.

(d) Hebr. 1. v. 2. (e) Deut. 26. v. 17. & seq.

Victoria erit certa, triumphus eminens, corona immortalis. Quid, quæso, æquius exigi? quid efficacius ad persuadendam ejus sequelam afferri possit? Denique cælestem hunc Regem nos imitari par est

III. *Ob finem*, quem intendit; quique duplex est, 1. *gloria Numinis* procuranda per vitii exterminium & virtutis exercitium; *ut glorificetur pater in filio (a)*. Quæ gloria, cum unica omnium operationum totius SS. Trinitatis meta existat, suæ dignitatis excellentiâ eminenter superat, quidquid Deus non est. 2. *Beatitudo hominis*; *venit enim filius hominis quærere, & salvum facere, quod perierat (b)*. Quæ beatitas, cum eadem quoad substantiam cum illâ sit, quâ ipsum Numen fruitur, scilicet infinita ac æterna, incomprehensi pariter pretii est. Undè patet, hoc fine præstantiorem nullum nullum utiliorem excogitari posse. Quis ergo inficias ibit, nos Christum sequi ob tres allatas rationes æquissimum esse?

Est enimverò æquissimum; *Proin vivit Dominus, & vivit Dominus meus rex; quoniam in quocumque loco fueris, Domine mi rex, sive in morte, sive in vitâ, ibi erit servus tuus (c)*.

Punctum II.

Christum sequi est nobis *honorificum* I. *ob Ducis excellentiam*; *est enim caput omnis principatus & potestatis (d)*, *Rex gloriæ (e)*, *imago Dei (f)*, *figura substantiæ ejus (g)*; *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi (h)*; *cui inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter (i)*; *cui data est omnis potestas in cælo & in terrâ (k)*; *in cujus nomine omne genua flecti-*

(a) Joan. 14. v. 13. (b) Luc. 19. v. 10. (c) 2. Reg. 15. v. 21.

(d) Coloss. 2. v. 10. (e) Psal. 8. v. 10. (f) 2. Cor. 4. v. 4.

(g) Hebr. 1. v. 3. (h) Coloss. 2. v. 3. (i) Coloss. 2. v. 9.

(k) Matth. 28. v. 18.

ur cælestium, terrestrium ac infernorum (a). Et hunc Ducem tu sequi horreas, cum rebellibus illis civibus exclamando: *nolumus hunc regnare super nos* (b)? Absit, ô Jesu! hæc perfidia à me. *Tu Dominus meus & Deus meus*. Te præeuntem comitari mihi summo honori est etiam

II. *Ob servitii eminentiam*. Quippè tam excellenti Domino constanter fervientes fiunt 1. reges; ei enim servire regnare est. 2. Dii, secundùm illud regii Psaltis effatum: *dixi: Dii estis* (c) 3. Amici, filii, & heredes: *vos amici mei estis* (d), & *fili excelsi omnes* (e); *vos heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se* (f). Quid gloriosius dici possit?

Et profectò omnis principum hujus mundi & monarcharum majestas huic excelsæ servituti comparata ipsa vilitas, ipsa abjectio & obscuritas est. Nempè *magna gloria est sequi Dominum* (g). ô Mortales! aures, quæso, arrigite, & cæleste hoc oraculum adorate: *magna gloria est sequi Dominum*, id ipsum Numen, ne ullus dubio supersit locus, divinâ suâ fallique nesciâ auctoritate asserit, & confirmat. Igitur *ne inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce* (h), quæ est vexillum Christi.

Punctum III.

CHRISTUM sequi facile est ac jucundum, 1. ob *viam*, quâ præit: 2. ob *auxilium* quod concedit: 3. ob *socios*, quos adjungit. Nam ejus vestigia generosè prementibus in viâ virtutis mirâ metamorphosi suâ sponte eunt *prava in directâ, & aspera in vias planas* (i). Cælesti gratiâ sublevati per quævis horrida, quasi sensus expertes non tam ambulant, quàm volant. Sociorum

(a) Phil. 2. v. 10. (b) Luc. 19. v. 24. (c) Psal. 81. v. 6.
 (d) Joan. 15. v. 14. (e) Psal. 81. v. 6. (f) Jac. 2. v. 5.
 (g) Eccli. 23. v. 38. (h) 1. Mach. 9. v. 10. (i) Luc. 3. v. 5.

exemplis animati, eò læti eluctantur, quò pariter tot alios unà tendere cernunt.

Experientiã docti sole clariùs agnoscunt, duriores esse vias mundi quàm Christi, pluresque molestias occurrere in semitã teporis quàm fervoris. Gratiaë balsamo tinctis ipsæ spinæ molles rosæ videntur. Sola hæc tesserã: *potuerunt isti & istæ*, omnem rei arduitatem mitigat, ac tollit. Verbo: *viæ ejus* (nempè Christi) *viæ pulchræ sunt* (a) ob virtutis amœnitatem: *jugum ejus jugum suave est* ob unctiõnis suavitatem: *onus ejus onus leve est* (b) ob commilitonum societatem. Et hanc tu viam premere, hoc tu jugum subire, hoc onus tu ferre segnis recuses? & quidem in illã societate recuses, in quã tot heroes Christum comitari facile ac jucundum esse fuso etiam sanguine identidem testantur. Vah! degenerem animum ac Christiani nomine indignum!

Pone tibi ob oculos humanum regem (hæc S. Ignatii comparatio est) summis naturæ & gratiaë dotibus ornatum, ac divinitus electum, ut regiones universas suæ ditioni, veræque fidei subjiciat; hunc, inquam, imaginare tibi subditos ad belli societatem amicissimè invitare, conditiones æquissimas, summè honorificas, nec non faciles ac jucundas proponere, atque jurejurando promittere se cunctis, semper, & in omnibus exemplo præitutum, eodem cum iis victu & vestitu usurum, easdem cum illis vigilias, eosdem labores subiturum; edic jam, an non vilissimi fungi portentum foret ille omnium vituperio dignissimus, qui eidem comes ire detrectaret?

Jam verò *si terrenus Rex cum bellicâ suâ evocatione dignus est, cui attentio & obsequium præstetur* (c); quan-

[a] Prov. 3. v. 17. [b] Matth. 11. v. 30.

[c] S. Ignat. in contempl. de regno Chri. partis 2. puncto. 1.

to magis Christus id à nobis meretur ob dominium, quod in nos habet: ob conditiones, quas ponit: ob finem, quem intendit. Quantò magis nos decet, divinum hunc ducem comitari ob ejus personæ excellentiam & servitii eminentiam: ob sequellæ facilitatem & viæ jucunditatem. Certè S. Pater jure concludit, *neminem sanæ mentis fore, qui non cupidissimè Christo se totum offerat, ejus famulatu se ex assè addicat (a)*, atque liberali mente erumpat in sequentes

Affectus.

“ En! ô Rex supreme, ac Domine univerforum,
 „ tuâ ego, licèt indignissimus, fretus tamen gratiâ &
 „ ope, me penitèns offero, meaque omnia tuæ subjicio
 „ voluntati: attestans coram infinitâ bonitate tuâ, nec
 „ non in conspectu gloriosæ Virginis Matris tuæ, to-
 „ tiusque curiæ cælestis, hunc esse animum meum, hoc
 „ desiderium, hoc certissimum decretum, ut (dumme-
 „ dò in majorem læudis tuæ, & obsequii mei proven-
 „ tum cedat) quàm possim, proximè te sequar, & imi-
 „ ter in ferendis injuriis & adversis omnibus cum verâ
 „ tum spiritûs tum etiam rerum paupertate; si (in-
 „ quam) sanctissimæ tuæ majestati placeat ad tale me
 „ vitæ institutum eligere, atque recipere (b). ”

Et verò quid justius est, quàm ut famuler tibi, ad quem totus pertineo: à quo omnia habeo, timeo, & spero: sine quo nihil valeo? Quid gloriosius & jucundius est, quàm servire tibi, cujus servitium potius imperium ac dulcis paradus est? Et tamen ô quoties dixi: non serviam. Quoties ô Domine! jugum tuum jugum suave, onus tuum onus leve rebellis & contumax servus excussi.

At fateor: *erravi sicut ovis, quæ periit (c)*. Jam au-

(a) Ibid. puncto. 2. (b) Ibid. puncto 3. (c) Psal. 118. v. 176.

tem en! sponte do manus in vincula, jugoque tuo cervicem suppono. *Sequar te, quocunque ieris (a). Abjiciam opera tenebrarum (b), sequens te intelligentiae solem (c): induam arma lucis, militans sub tali duce (d): inspiciam, & faciam secundum exemplar, quod mihi à te monstrabitur (e). Solummodò tu doce me facere voluntatem tuam (f), & notam fac mihi viam, in qua ambulem (g); id est, edoce modum, quo te imitari me cupis. En! promptum me ac indifferentem ad omnia.*

ò Pater æterne! *ego servus tuum sum & filius ancillæ tuæ (h) matris Ecclesiæ. Hinc ferviam tibi Creatori meo, tendamque ad ultimum finem meum, determinatè imitando Christum, ejusque vestigia premendo, & quidem eâ ratione, quâ id te velle, in his exercitiis intellexero.*

L E C T I O

DE IMITATIONE CHRISTI.

§. I.

I. **F**inis & scopus, (Directorii verba sunt) qui exercitiis omnibus primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipuè est, 1. cognoscere, quòd erravimus ab eâ viâ, quæ nos ducere debebat ad ultimum finem, cujus causâ creati sumus: 2. & consequenter dolere de tali ac tanto errore: & 3. concipere intensum desiderium, extirpatâ malorum radice, redeundi in illam viam, atque in eâ semper perseverandi. (i)

Omnia hæc executioni mandare elapsis diebus conati

(a) Matth. 8. v. 19. (b) Rom. 13. v. 12. (c) Sap. 5. v. 6.

(d) Rom. 13. v. 12. (e) Exod. 25. v. 40. (f) Psal. 142. v. 10.

(g) Psal. 142. v. 8. (h) Psal. 113. v. 6. (i) c. 18. n. 1.

fumus. Nam 1. per intimam animi inspectionem nostræque ipsius *cognitionem* proprias à fine ultimo aberrationes attoniti agnovimus. 2. Has *dolore* de præteritis, & *horrore* à futuris tum expiare, tum cavere fategimus. 3. Quin ipsas etiam malorum *radices* virili manu extirpare contendimus; imò ad patrem cum filio prodigo pœnitentes reipsâ redivimus, concepto adamantino decreto, deinceps Optimo Numini numquàm labefactandâ constantiâ serviendi, & quidem (qui aureus commendati hactenus æquilibrii effectus est) eo, quo ipse voluerit, *modo*.

II. Porrò hic modus haud alius est quàm *imitatio Christi*. Vult quippè æternus Pater, ut ei famulemur nominatim imitando Christum. Nam *in hoc vocati sumus*, ait Apostolorum Princeps Petrus, ut non solum eum audiamus secundum illud delapsum cælo oraculum: *hic est filius meus dilectus, ipsum audite*; (a) sed etiam *ut sequamur vestigia ejus* (b). Et meritò; *Ipse est enim exemplar à Patre hominibus propositum, ut ejus imitatione emendemus, & componamus mores corruptos, & dirigamus pedes nostros in viam pacis* (c). Adeòque in Christi imitatione consistit peculiaris ille modus, quo Supremum Numen à nobis mortalibus coli cupit; uti ex sequentibus magis elucescet.

Nam vult Deus, ut ei deserviamus eâ ratione, quæ cujusvis conditioni *propria*, & cuilibet ad salutem *necessaria* est. Id autem Christianis Christi imitatio est. Sicut enim servire Creatori est finis essentialis & proprius hominis; sic imitari Christum est finis essentialis & proprius Christiani. Nam Gregorio Nysseno *Christianus est alter Christus* (d), seu est homo vitâ & moribus referens Christum; id autem fieri nequit sine ejus

(a) Matth. 17. ψ . 5. (b) 1. Petr. 2. ψ . 21. (c) Direct. c. 18. n. 2.

(d) Serm. de perfectâ formâ hominis Christiani.

imitatione. Ergo nemo Christianus est, qui Christi imitator non est. Ergo Christum imitari cuilibet Christiano essentiale ac *proprium* est.

Quin & summè *necessarium* id est ad ultimum finem consequendum. Nam sicut nemo cælorum sedibus potietur, qui Deo non rectè servierit; pari ratione nullus æternâ beatitate donabitur, qui Christum æmulatus non fuerit. Id ipse Servator docet, dicens: *nemo venit ad Patrem*, seu in cælum, *nisi per me* (a), id est interprete Cornelio, *nisi me imitando* (b). Solus enim ille est *via, quæ ducit ad vitam* (c); quam qui optat, *debet*; (en! necessitatem) *debet, sicut ipse ambulavit, & ipse ambulare* (d); id est, (ut exponit Salmeron) *debet illum sequi in Christianis actionibus, & virtutum officiis* (e).

Prætereà, quos Deus præscivit, hos & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui (f). Ergo nemo electis annumerabitur, qui Christo conformis non fuerit; nemo autem conformis erit, qui ejus vestigiis insistere abnuerit. Ergo aliqua saltem ejus imitatio adultis *necessaria* est ad salutem. Adedque hæc est ille modus, quo Deus nos sibi famulari cupit. Proin sicut hæc veritas: *serviendum est Deo*, erat veritas fundamentalis hebdomadis primæ; ita & hæc: *imitandus est Christus*, est lapis angularis hebdomadis secundæ.

III. Hæc hebdomas secunda cum meditatione matutinâ incepit, & *respondet vice illuminative, quia ejus finis est proponere sibi Christum Dominum ac Salvatorem nostrum ut veram viam; Christus autem est Sol justitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-*

[a] Joan. 14. v. 6. [b] Cornel. à Lapide in hunc locum.

[c] Matth. 7. v. 14. [d] 1. Joan. 2. v. 6.

[e] Salmeron tom. 16. disp. 13. in hunc locum.

[f] Rom. 8. v. 29.

dum; & ad hoc venit, ut illuminaret sedentes in tenebris & in umbrâ mortis (a), suarumque virtutum radiis illustratos ad eas sectandas pelliceret, ac incitaret. Verbo: hebdomas hæc via lucis seu illuminativa dicitur; quia imitandum proponit illum, qui de se ipso enunciat: *ego sum via (b): ego sum lux mundi (c) quam qui sequitur, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ (d).*

Quia verò peccata & prave affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt, & retrahunt à Christi imitatione; idè hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis hebdomadis primæ exercitiis & meditationibus; ne huic, quam secunda hæc hebdomas intendit, virtutum insitioni, ac Servatoris imitationi obstaculo forent (e). Undè iterùm ordinatissima compages Ignatianæ Afcesis elucet, per priora ad sequentia animos aptissimè comparantis.

Quod itidem in primâ hodiernæ diei commentatione prudenti consilio observatur, ubi solùm generatim ad Christum Ducem sequendum incitatur, filendo adhuc de methodo, quâ is à nobis singillatim imitandus sit; ut nempe voluntas quasi per gradus ab universalibus ad singularia descendendo, per faciliora ad magis ardua leniori gressu perducatur. Et hinc fructus ex dictâ contemplatione colligendus non erat nisi generale decretum deinceps Deo serviendi per imitationem Christi, dissimulando adhuc, quo in statu, quibus in rebus, quâve ratione ejus vestigia sectari velimus.

§. II.

I. Porrò dicta exercitatio inscribitur *contemplatio de regno Christi*; quia Salvatorem exhibet instaurantem Patris divini regnum per Adami prævaricationem devas-

(a) Dir. c. 18. n. 2. & 3. (b) Joan. 14. v. 6. (c) Joan. 8. v. 12.

(d) Joan. 8. v. 12. (e) Directorium c. 18. num. 2. & 3.

tatum, illudque redintegrantem vitia debellando, virtutibus præluendo, suoque nos exemplo ad sui sequelam & armorum societatem invitando.

Præterea hæc commentatio est quasi fundamentum quoddam aut proœmium (a) omnium sequentium tum meditationum, tum hebdomadum; non secus ac illa veritas de fine hominis ex mente S. Patris est principium ac fundamentum, cui tota exercitiorum moles innititur (b). Nam etiam hæc posterior contemplatio reliquum omne ædificium spirituale sustentat; cum illa quoque miro nexu influat in omnes subjungendas exercitationes, & præsertim in electionem methodi Christum sequendi, seu normæ perfectioris vitæ deinceps ad ejus imitationem singillatim instituendæ, quæ maximam partem hinc dependet. Quomodo enim eliges, aut determinabis modum, quo Christum velis imitari, nisi prius fixum tibi animo sedeat, quod eum velis æmulari.

Et hinc primum hoc hebdomadis secundæ exercitium de regno Christi eodem prorsus modo, quo illud de fine hominis, à S. Ignatio extra ordinem meditationum ponitur, utpotè pariter fundamentum quoddam omnium aliarum (c). Nec computatur inter meditationes secundæ hujus hebdomadis; nam diei primæ meditatio prima est de incarnatione Domini (d); sicuti exercitium primum hebdomadis primæ erat de lapsu angelorum. Nec intra unius horæ angustias à S. Fundatore coarctatur; nam integram diem quasi intercalarem etiam huic veritati (non secus ac illi de fundamento seu fine hominis) exputandæ S. P. destinat; hoc ipso, quod nullam aliam præsentem hanc luce materiam assignet, sed tantum his in-

(a) Direct. c. 19. num. 1. (b) Direct. c. 12. num. 1.

(c) Diertins in notis ad hanc medit. ad finem.

(d) Direct. cap. 19. num. 1.

terdiu, *ane scilicet & in horâ prandium vel cœnam præcedente hanc eandem repeti cupiat (a)*. Quòd verò id à nobis non observetur, octidui limites obstaculo sunt. Qui autem ad plures dies exercitia extendere statuunt, iis huic contemplationi integro die immorandum erit.

Ex his patet, quanto fervore ac animi contentione huic exercitationi de regno Christi vacandum sit; cùm indè dependeat fructus omnis reliquarum functionum, & præcipuè felix successus bonæ electionis seu *emendationis ac reformationis circa vitæ statum faciendæ (b)*. Proin crassissimè errant illi, qui hanc commentationem, quæ tamen ex primariis unà ac substantialibus (ut aiunt) est, vel omninò omittunt, vel obiter peragunt.

II. Accedit, quòd ea triplici prætereà ex capite præstans omninò & excellens fit 1. ob *materiam*, quæ in eâ continetur: 2. ob *modum*, quo ea tractatur: 3. ob *fructum*, qui per eam intenditur. Ad ejus *materiam* quod attinet, est ea quædam *summa ac compendium vitæ & operum Christi Domini in eo negotio, quod ei commiserat Pater (c)*; nempè in negotio augendæ gloriæ divinæ, & reparandæ salutis humanæ per peccatum diminutæ, ac impeditæ.

Venit enim in hunc mundum, ut restauret regnum Dei per Luciferi & Adami rebellionem turbatum, reducendo homines suo exemplo ad finem ultimum, ob quem creati sunt, eosque inducendo ad inferendum bellum amoris proprio ejusque appetentiis, per quas hujus regni tranquillitas cumprimis pessumdatur. Quo opere præstantius nihil, nihil sanctius excogitari potest. Id

[a] Lib. exercit. ad fin. hujus medit. item Diertins in notis ad hunc locum.

[b] Lib. Exer. ad finem hebd. 2.

[c] Direct. cap. 19. num. 1.

ergo cùm hujus exercitii materia sit, indè ejus excellentiam colligas, licet.

Ad *modum* quod spectat, est is militari genio S. Ignatii accommodatus; cùm desumatur *ex similitudine regis terreni subditos suos evocantis ad bellum* (a). Quæ comparatio mirâ vi pollet ad persuadendam Christi sequelam? si enim *ignavus* audiret ille, qui Principem terrenum ejusmodi condiciones proponentem sequi recusaret; quis *sanae mentis* eum esse dixerit, qui Ducem divinum similes omninò, imò lætiores adhuc pactiones offerentem negligeret, sperneretve? quò enim veritas adjunctorum accessione illustrior evadit, eò potentior ad convincendum existit.

Ut proin ex prioris *ignavia* posterioris *insaniam* jure inferat S. Pater, dicendo: *non sanæ mentis fore illum, qui non cupidissimè, sed solùm frigidè: qui non perpetuò, sed solùm ad tempus: qui non se totum, sed solummodò mutilum, & cum aliquarum rerum exceptione Christi servitio ac militiæ devovet, addicitque* (b). Quod verissimum esse eò clariùs deprehendetur, siquidem applicatio hujus similitudinis, à rege terreno desumptæ, debito ad Christum modo referatur; si nempe dotes dotibus, virtutes virtutibus, condiciones conditionibus comparentur. Sic enim ex utriusque ducis, cælestis nempe & terrestris, differentiâ & adjunctorum diversitate argumenti vis & gradatio eò ampliùs elucescet.

Et certè si comparatio, quam Urias inter se & Joabum instituit, tantæ efficaciam fuit, ut is coram Davide in hæc verba eruperit; *Dominus meus Joab, & servi Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingre-*

(a) Libellus Exercit. hebdom. 2. in titulo hujus exercitii.

(b) In libello exercit. in hujus contemplationis parte 2. puncto 2.

diar domum meam, & bibam, & dormiam cum uxore meâ? per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ non faciam hanc rem (a). Si, inquam, instituta hæc Uriam inter & Joabum comparatio tantæ efficacitatis fuit, ut relata paulò antè verba priori expresserit; quantò magis collatio principis humani cum Rege Christo ad hujus nos imitationem incitabit, atque ad æmulandas ejusdem actiones animabit? hæc aut familia etiam nobis sensa exprimendo: *Jesus dux meus pauper, contemptus, dolores inter & ærumnas ignotus delitescit; & ego dives, honoratus, delicias inter & commoda molles tranfigam dies? per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ non faciam hanc rem.* Ex his patet, modum, quo S. Pater ad Christi sequelam nobis persuadendam utitur, selectum omninò ac minimè obvium esse.

Deniquè *fructus*, qui per hanc contemplationem intenditur, in eo consistit, ut excitetur in nobis ardens desiderium imitandi submissum hunc cælitùs Ducem, eique indefessè cooperandi in eo negotio, *quod dedit ei Pater, ut faceret* (b); quodque in eo positum erat, *ut clarificaret Patrem super terram, & manifestaret nomen ejus hominibus* (c); mortales, *expugnatâ carnis, sensuum, amorisque proprii ac mundani rebellione* (d), ad ultimum eorum finem, Dei scilicet cognitionem & amorem, reducendo. Hoc autem scopo cùm præstantior nullus, nullus nobis utilior, Numinique gratior designari possit, sequitur, hanc contemplationem non solùm ob *materiam*, quæ in eâ continetur: & *modum*, quo ea tractatur; sed etiam ob *fructum*, qui per eam intenditur, nobilissimum omninò ac dignissimum esse, cui

(a) 2. Reg. 11. v. 11. (b) Joan. 17. v. 4. (c) Ibidem v. 6.

(d) In libello Exercit. in hujus contemplat. partis 2. puncto 3.

expendendæ omni nos fervore impendamus. Præcipue cum S. Ignatius in hac exercitatione ipsam quodammodo Societatem suam pepererit, vel inchoarit; utpotè in quâ velut in radice aut femine tota Instituti nostri perfectio abdita continetur (a).

Quid? quòd ea insuper aptissima fit ad producendam in nobis illam Christi æstimationem; nec non amorem, qui requiritur, ut ad illius imitationem ritè animemur. Nisi enim persona, quæ æmulanda proponitur, æstimetur, & ametur, exempli vis omnis plurimum obtundetur. Hinc S. Pater noster prudenti consilio in contemplatione de regno Christi nobis exhibet *dotes*, queis ille excellit, & *conditiones*, quas nobis proponit, ut ex illarum excellentiâ & harum lenitate Ducis nostri excelsitatem ac bonitatem ponderare, & diligere disceremus; sicque ad illius sequendi desiderium eò efficacius inflammaremur.

§. III.

I. Ceterùm Servator noster *vocat omnes homines in societatem tanti & tam gloriosi operis* (b), nempè ad instaurandum illud spirituale regnum, quod dilatatur, promovendo ad imitationem Christi gloriam Dei per studium propriæ aut etiam alienæ perfectionis. *Vocat*, inquam, *omnes*, nemine excepto; omnes enim *nos posuit Deus in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum illo, id est, sicut ille vivamus* (c); sed tamen *unumquemque vocat juxta statum suum* (d).

Vult enim, ut quilibet relicta à se vestigia sectetur in eâ vocatione, in quâ unusquisque vocatus est (e); id est,

(a) P. Gaudier cap. 16. (b) Direct. cap. 19. num. 1.

(c) 1. Thessal. 5. v. 9. (d) Direct. ibid. loc. cit.

(e) 1. Cor. 7. v. 20.

modo, qui convenit illi statui, ad quem quis à Deo electus est. *Alius quidem sic, alius verò sic (a)*, ut ait Apostolus; iste in cælibatu, ille in conjugio, hic in Ordine ecclesiastico, alius in religioso; omnibus tamen imitandus est Christus ratione cujusvis conditioni ac vitæ instituto conformi.

II. *Ex quo jam incipit apparere diversitas graduum in imitatione Christi*, ut optimè observat Directorium (b). Hoc ipso enim, quòd dentur diversi status, & in quolibet statu varii modi Salvatorem imitandi, perfectiores scilicet & minùs perfecti; item hoc ipso, quòd *unusquisque futurus sit particeps victoriæ & felicitatis, prout laborum ac molestiarum socius fuerit (c)*: manifestum est, etiam diversos hujus imitationis gradus numerari, qui consistunt in majori vel minori similitudine cum Christo, prout nempè plus aut minùs quis laborum Ejus in sacro hoc bello & ærumnarum socius & confors fuerit.

Horum graduum aliquos ipse S. Pater enumerat puncto tertio partis secundæ hujus ipsius contemplationis, qui peculiari attentione expendi merentur. Primus est *expugnatio rebellionis carnis, sensuum, amorisque proprii & mundani*. Secundus *tolerantia laborum*. Tertius *paupertas spiritûs*. Quartus *paupertas rerum*. Quintus *fortitudo in ferendis injuriis & adversis omnibus (d)*. Et quidem hi duo postremi gradus sunt *majora & præclariora illa munera*, ad quæ ii ex mente S. Ignatii sese offerunt, qui se obsequiis illius prorsùs duxerint esse mancipandos (e).

(a) 1. Cor. 7. ψ. 7. (b) Direct. cap. 19. num. 1.

(c) S. Ignatius in parte 1. puncto 2. contemplationis de regno Christi. (d) Ibidem parte 2. puncto 3.

(e) Ibidem. Item Diertins in explanatione citati puncti.

III. Porrò ad omnes hos gradus, non minùs ac ad omnem vitæ conditionem, munus & locum, indifferentes nos esse ac æquilibres oportet, ad solum Numinis imperium intentos. Nam ferviendum est Deo imitando Christum; Christus autem est imitandus in eo statu, aut in electo jam statu in eo perfectionis gradu, in quo id se velle Deus in his exercitiis tempore electionis manifestârit; cùm hâc in re divinâ voluntate nulla securior regula assignari possit. Et hæc est principalis hujus hebdomadis veritas ac præcipuus ejusdem fructus; proin iteratò, ut altiùs animis hæreat, inculcanda.

Sicut ergo *serviendum est Numini* eo, quo is decreverit, modo; ut priori hebdomade rei veritate convicti clarè agnovimus; ita quoque *imitandus est Christus* eâ, quâ æterno Patri placuerit, ratione; nempè in illo statu, aut in electo jam statu in eo perfectionis gradu, in quo is & quomodò is Filii sui vestigia à nobis premi voluerit: cum plenâ ad quidvis indifferentiâ, nihil excipiendo, nullos gratiæ limites ponendo, à nullo virtutis gradu abhorrendo, sed solum cæli nutum spectando.

Undè liquet, aureum illud ad omnia æquilibrium, quod S. P. N. primo exercitiorum die tam prolixè commendat, etiam hujus hebdomadis princeps fundamentum, animam & conditionem esse, sine quâ speratus inde fructus minimè obtinebitur. Quid enim prodesset, viam scire, ducem ad manus, exemplar ante oculos habere; si aliâ, quàm tibi præit, viâ tu sequi: si alio, quàm te docet, modo tu vivere: si Christum in te alienis à prototypo aut ejus voluntate ductibus effingere tentares? Et hinc illa, quæ mox primo exercitiorum ingressu de heroicâ hâc æquilibritate differuimus, nunc vel maximè non solum animo recolenda, sed etiam in opus deducendæ sunt.

IV. Quapropter laudata indifferentia ad recensita ibidem (nempe in Fundamento) quatuor puncta etiam hęc denuò est applicanda; ac firmiter decernendum, nos Christum secuturos in paupertate vel abundantia, in contemptu vel honore, valetudine integris aut fractis ægritudine viribus, longævâ aut decurtatâ laboribus vitâ; abstinendo rebus creatis, vel iis utendo, prout illa ad obsequium cælestis hujus Regis *electique Ducis* vel conferunt, vel obfunt; ac proin *non alio nos victu ac vestitu usuros, quàm illum utentem conspexerimus; in iisdem quoque laboribus, vigiliis & casibus perstituros, in quibus illum persistentem viderimus (a).* Per hæc enim verba à S. P. N. ad nominata prius quatuor puncta aptè alluditur.

Nam tenuitate & asperitate *victus* rerum paupertas; humili *vestitu* honoris contemptus exprimitur; *labores* verò & *vigiliæ*, quas Rex ille commemorat, ad corporis incommoda, morbos ac dolores; ceteri deniquè *casus* ad pericula, brevitatem vitæ, & ipsam quoque mortem oppetendam pertinent (*b*). Ad hæc ergo omnia magno animo fubeunda, si Christus in his nos eum imitari voluerit, non secus ac ad omnem locum, munus & perfectionis gradum, indifferentes nos atque promptos offerre oportet.

§. IV.

I. Hoc tamen æquilibrio non obstante, ex mente S. Patris, ita animo comparati esse debemus, ut non solum desideremus, sed etiam animo firmiter decernamus, Christum, *quàm possumus, proximè sequi, ac imitari; dummodò id in majorem laudis ipsius & obsequii nostri*

(a) S. Ignatius, in contempl. de regno Christi partis 1. puncto 2.

(b) Diertins in explanatione citati puncti.

proventum cedat (a); conando, ut perfecti in eo evadamus statu, quem vel jam elegimus, vel quem bonitas divina eligendum nobis suggesserit (b). Et meritò; nam cum Christi vita sit perfectissima, & ipsa idea virtutis & sanctitatis, sequitur, ut quò vita nostra propius ad eam imitatione accesserit, ipsa quoque futura perfectior sit; quin imò eò propius illa accedet ad ultimum finem suum, ideòque eò etiam felicior erit (c).

Porro commendatum hoc majoris perfectionis desiderium tantum abest, ut illi, quam exigimus, indifferentiæ obfit; ut potius eandem plurimum promoveat, & conservet. Nam S. Pater per aureum hoc, quod suadet, mentis æquilibrium non intelligit iners quoddam animi frigus aut inanimum aliquod otium, quo omnis ad perfectiora conatus suffocetur; sed talem animi indifferentiam cupit, quæ continuo ad meliora nisu animata, mentem ad optatam æquabilitatem reducat; utpotè à quâ statim ea deficeret, nisi ejusmodi desideriiis contra corruptæ naturæ torrentem in adversam partem eluctari conaretur.

Illam quoque animi comparatio, quâ quis infimo gradu sanctimoniam in terris, & gloriæ in cælis contentus, nullo altioris desiderio tangitur, & vi cujus alicui perindè est, nùm Cælitum primis, an verò ultimis: in sublimi throno, aut humili scabello assideat; hæc, inquam, mentis comparatio non indifferentiæ virtus, sed abjecti ac torpentis animi indicium est. Quippè excellens illud, quod inculcamus, ad quidvis æquilibrium solum excludit omnem vitiosam ad terrena inclinationem; non verò etiam sanctam ad meliora propensionem. Imò,

(a) S. Ignat. in contempl. de regno Chri. partis 2. puncto 3.

(b) Libell. exercit. paulò ante diem quartam hebdom. 2.

(c) Direct. c. 18. num. 2.

teste Directorio, *optima ad bonam electionem dispositio est illa, ut quis non modò non magis propendeat ad terrena retinenda; sed ut potius, quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id, quod perfectius est. Nam licet reipsà non id electurus sit, quia fortassè Deus eum non vocat ad talem statum, aut in electo jam statu ad tam altum perfectionis gradum; tamen nihil ei nocebit, imò plurimum proderit tale desiderium; & hinc in his exercitiis semper proponitur via perfectior tanquam magis optanda, & à Deo petenda (a).*

Ex his denuò elucet insignis prudentia S. Auctoris nostri, mortalium mentes gradatim ad altiora perducantis. Nam in primâ hebdomade solummodò nobis dissuasit omnem *vitiosam* ad honores, illecebras & opes inclinationem, utpotè per quam penitus abstrahimur ab illo æquilibrio, quod ad bonam electionem requiritur. In secundâ verò hebdomade ulteriùs progreditur, nobisque instillat aliquam insuper propensionem ad paupertatem, contemptum & dolorem, ut mitigato per eam harum rerum horrore eò expeditiùs adipiscamur illam cælestem indifferentiam, quæ consistit in promptâ & alacri voluntate agendi, aut vitandi omne id quod à nobis vitari, vel fieri Deum velle in his exercitiis cognoverimus. Jam autem, cum hâc voluntate optimè conjunctâ, stat desiderium tendendi ad id, quod perfectius est, & Christum proximiùs sequendi; cum, ut paulò antè insinuavi, excellens illud, quod inculcamus, ad quidvis æquilibrio solum excludat omnem *vitiosam* ad res terrenas inclinationem; minimè verò etiam *sanctam* ad meliora propensionem.

Proin *dispositio, quæ requiritur in animâ ejus, qui facit exercitia, docente Directorio, hæc est, ut quantum est*

[a] Direct. c. 23. n. 4.

ex sua parte, tendat in id, quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam & vires (a). Cujus rei ratio hæc est; cum enim homo naturali pondere semper ad ima ruat, & ad sectanda sensibus grata vitiato affectu usque propendeat, nunquam is illam, quæ ad electionem requiritur, æquilibratam obtinebit, nisi anima piis ejusmodi virtutibus in oppositam partem inflexa, supra naturam sese efferat; non secus ac arbor malè incurva nunquam rectà cælum versus assurgat, nisi prius aversum in latus incurvetur.

II. Undè apertè colligitur, (Directorii verba sunt) ex hoc jam loco animam incipere præparari ad electionem (b) Dico: præparari; nam hoc ipso, quòd ex unâ parte animus, deposito omni inordinato ad res creatas affectu, indifferens sit ad quidvis agendum, quod Numini acceptius fore cognoverit; ex alterâ verò parte insuper ardenti desiderio feratur in id, quod perfectius est, patet, animam incipi præparari ad eligendum illum sanctioris vitæ gradum, in quo Deus eam sibi servire, Christus verò illam se imitari voluerit.

Ut autem electio hæc è voto cedat, requirit S. Ignatius in iis, qui facturi sunt exercitia hujus hebdomadis, ut ostendant fervorem ac desiderium progrediendi ulterius ad deliberandum de vitæ statu, aut in electo jam statu ad conscendendum altiore in perfectione gradum (c). Dixi: fervorem ac desiderium. Hoc enim negotium ejusmodi est, ut nisi cum fervore spiritus suscipiatur, non possit habere bonum successum. Requirit enim magnum & fortem ac constantem animum, qui ex augmento devotionis proveniat (d).

[a] Direct. cap. 19. num. 2. [b] Ibidem.

[c] Direct. cap. 18. num. 4. Item libell. exercit. paulò ante diem 4. hebd. 2. [d] Ibidem.

Ex his constat, quantoperè allucinentur ii, qui putant in secundâ hebdomade aliquid de spiritûs ardore remitti posse. Licèt enim ex sensu S. Patris in usu pœnitentiæ operum *ita nos gerere deceat, prout exigere videtur mysterii contemplandi genus; cùm nonnulla ex iis mysteriis pœnitentiam requirant, alia non item (a).* Et licèt detur relaxatio in horis meditandi, omittique possit meditatio, quæ fit mediâ nocte, retentis reliquis quatuor horis (b); nihilominùs tamen de fervore ac animi feriâ contentione nil omninò relaxari cupit.

III. Quod autem omnium maximè felicem electionis successum, id est, *emendationem seu reformationem circa vitæ statum aut mores cuius faciendam (c)* promovet, est singularis ille nexus ac series exercitationum hujus hebdomadis, quæ arte planè mirandâ ita inter se connexæ, sibique invicem subordinatæ sunt, ut una ab aliâ virtutem accipiat, ac robur uniuscujusque augeant omnes. Postquàm enim *mirabili artificio Spiritûs Sancti* in contemplatione de Regno Christi anima excitata fuit ad sectandam perfectionem per Christi imitationem generatim decretam, mox illa hanc eandem perfectionem speciatim indagat in sequentibus meditationibus incarnationis, nativitatis, & aliarum; acutè dispiciendo, quâ ergo ratione, quibusve in rebus Christi vestigiis insistendum sit. Quo fit, ut *perfectionis semina, quæ in hâc contemplatione de regno Christi sparguntur, deindè per consequentes illas meditationes latenter crescant, & promoveantur, donec tempore electionis suum fructum ferant (d).*

Et certè post conceptum hodiè mane universale de-

(a) In lib. exercit. in additione 3. item ad finem additionis 4. hebdomadis 2. (b) Direct. cap. 21. num. 1.

(c) In lib. exercit. ad finem hebd. 2. (d) Direct. cap. 19. n. 2.

cretum imitandi Christum eo, quo Deus voluit; modo, optimo ordine descenditur ad peculiaria Regis nostri exempla, queis ille orbi in suâ incarnatione, natiuitate, aliisque præcipuis vitæ suæ mysteriis præluxit, ut nempe nobis constet, in quibus ergo virtutibus, quâv methodo is à nobis sequendus sit. Non enim sufficit generatim statuisse, quòd divini hujus Ducis vestigia premere velimus, nisi etiam singillatim determine-
mus, quomodò illum æmulari conveniat. Ad id ergo bene decernendum, cum subjungendis commentationibus & clarè instruamur, & potenter incitemur, ad oculum patet, quàm magnus harum meditationum cum contemplatione de regno Christi, nec non cum instituendâ electione nexus intercedat.

IV. Porro cum præcipui hostes, qui regnum Dei crebriori strage devastant, & Christi intentionibus ferociùs obstant, sint tres illæ dominantes mortalibus affectiones, nempe *concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum & superbia vitæ*; hanc ob rem cælestis Archistrategus noster mox sub primum suum in orbem adventum trifauci huic Cerbero bellum induxit; illumque novo eoque internecino armorum genere debellare constituit videlicet animi demissione, vitæ asperitate, rerumque penuriâ, ut nos suo exemplo ad pugnæ societatem pertraheret, vincendique artem edoceret.

Licet enim priori hebdomade infelix hoc lolium tanquàm præcipuam lapsuum radicem omniumque nostrarum ab ultimo fine aberrationum fertilem causam extirpare conati simus; tamen solummodò *vitiosum* ad mundi honores, carnis illecebras & vitæ comoda seu opes affectum impugnauimus; quin insitum insuper contemptus, egestatis, laborum & dolorum *horrorem* aperto Marte debellauerimus.

Quia verò nisi etiam is mitigetur, optatum illud æquilibrium ad divitias vel pauperiem, ad delicias vel ærumnas, ad omnem locum ac munus, atque ad quemvis in virtute gradum obtinere nequimus; ideò præsentì hebdomade etiam hunc horrorem si non omninò tollere, saltem lenire studebimus, harum rerum *æstimatorem*, *amorem* ac etiam *desiderium* animis nostris instillamus. Proin sicut fructus primæ hebdomadis erat *vilipensio*, *odium* & *fuga* vitiosi affectûs ad divitias, honores & illecebras carnis tanquàm malorum omnium radicis, per quem ab ultimo fine nostro abducimur; sic pariter secundæ hujus hebdomadis scopus est, inferenda mentibus *æstimatio*, *amor* ac *desiderium* contemptûs, paupertatis ac ærumnarum; ut hâc ratione ex unâ parte à vitio abstracti, ex alterâ verò parte ad virtutem inflexi illam cælestem indifferentiam obtineamus, quæ ad bonam electionem tantoperè requiritur.

Id autem ut effectui detur, adjumento nobis erit exemplum Christi, quod ille nobis vitâ suâ tum privatâ tum publicâ dedit. Hodie ex mente S. Patris nostri solummodò illud contemplandum assumemus, quod ex gemino *incarnationis* ejus ac *nativitatis* mysterio elucet (a). Ubi Is non solum nos ambitionem, philautiam, auriqûe cupidinem spernere, odisse, & fugere; sed insuper illos tres individuos comites suos paupertatem scilicet, dolores & contemptus etiam æstimare, amare, & appetere docet. Fructus proin ex duabus his meditationibus hodie adhuc colligendus, est ardens desiderium, firmumque propositum imitandi Christum in illis

(a) In libell. exercit. post contemplationem de regno Christi, ubi hæc habet: *primæ diei meditatio prima erit de incarnatione: contemplatio secunda de nativitate: tertiæ eniqû meditationis materia priorum duarum repetitio est.*

nominatim virtutibus, quarum is in suâ incarnatione & nativitate tam insigne nobis specimen præbuit, nempe in animi demissione, vitæ asperitate, nec non rerum aut saltem spiritûs paupertate.

Qui fructus ut eò certiùs obtineatur, observanda erunt sequentia. 1. Lectio spiritualis, si fortè à me affectuata non sufficeret, conformanda erit materiæ meditationis paulò antè peractæ, vel proximè peragendæ. Ita S. Ignatius, cujus hæc sunt verba: *tam in hâc quàm in quâlibet sequente hebdomade nullum debeo legere, vel cogitare aliud mysterium, nisi quod eâdem horâ aut die considerandum sit; cum alioquin unum alteri obturbet* (a). Idem commendat Directorium: *potest, inquit, in hâc hebdomade & sequentibus legi aliquis liber de mysteriis Christi; non tamen expedit, ut ea legantur, de quibus postea, id est, sequentibus diebus faciendæ sunt meditationes, sed de quibus jam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ* (b).

2. Quin ipsæ etiam cogitationes, quæ interdiù temporibus succisivis foventur, argumento meditationis paulò antè institutæ, vel proximè instituendæ respondere debent, ita ut omnes aliæ etiam piæ repellantur, quæ eidem mysterio minùs congruunt.

3. Longè aliâ methodo vitæ Christi mysteria sunt consideranda, & expendenda tempore exercitiorum quàm extra illud. Quamvis enim illorum quodlibet variorum dogmatum feracissimum sit, tamen in hâc solitudine illa solùm propositi mysterii adjuncta & veritates exputandæ, nec non illi solùm affectus eliciendi erunt, qui præfixo exercitiorum scopo respondent, omissis aliis

(a) Libell. exercit. hebd. 1. die 1. Notando 1. ex quinque notandis.

(b) Direct. cap. 21. num. 2.

punctis, quæ, licet utilia, intento tamen modò fini minus congrua sunt.

Accurata horum, uti & illorum, quæ §. 4. introductionis ad facram solitudinem commendavimus, punctorum observatio plurimum conducet ad colligendum ex sequentibus meditationibus illum, quem optamus, fructum nempe æstimationem, amorem ac desiderium contemptus, paupertatis & ærumnarum, exemplo Dei carnem induti, ac in stabulo nati.

MEDITATIO II.

DE INCARNATIONE.

Punctum I.

SECUNDA S. S. Trinitatis Persona carnem induta docet nos æstimare, amare, & appetere *humilitatem*, seu contemptus: *Discite à me, quia humilis sum corde* (a). Enimverò mysterium incarnationis est prodigium demissionis; idque triplicem ob causam, I. ratione *unionis*, quæ Verbum inter humanamque naturam intercedit. Nam ob hanc per communicationem idioma- tum (ut Theologi loquuntur) Deus immortalis, patiens, nescius, *fortis, potens, & gloriæ rex* (b), modò audit mortalis, patibilis, *vir dolorum* (c), & *abjectio plebis* (d). Item per eam primum esse mirâ agnatione nostrum sibi nihilum æterno nexu ita sociavit, ut idem subjectum, nempe Christus, sit homo & Deus. ô demissionem eò amplius stupendam, quò infinitiùs à divinâ diffidet humana conditio. ô Mi Jesu! & ægrè jam feram, si ignobilis, indoctus, imprudens, vitiosus ab aliis audiam;

(a) Matth. 11. v. 29. (b) Psal. 23. v. 8.

(c) Isa. 53. v. 3. (d) Psal. 21. v. 7.

postquam Deus amore meū egenus, debilis, imbecillis, *vermis* audit, & *opprobrium hominum* (a).

2. Incarnationis mysterium est demissionis prodigium *ratione corporis*, quod Verbum assumpsit. Poterat enim-
verò Christus, cum ejus anima primo statim creationis
momento visione beatificā jam fuerit gavisa, adeoque
tam ejus carni par gloria fuerit debita, poterat, in-
quam, sibi unire corpus gloriosum quatuor Beatorum
dotibus ornatum, immortale, impatibile, agile, nullis
vulneribus pervium, aut miseris obnoxium. Poterat
utī Adamo, ita & sibi circumdare corpus robustum,
virile, perfectum. Poterat sibi aptare apparens solūm &
fictitium corpus, velut olim Raphaëli aptaverat & Ga-
briëli. Et en! ô miram demissionem! vestiit se carne
omnibus ærumnis subjectā, imbecilli, tenellā, infan-
tili, omnium ope indigā; & quidem non formatā ex
æthere, sed sumptā ex matre, eaque paupere. Nempè
ut per omnia fratribus assimilaretur (b), venit in *similitu-
dine carnis peccati* (c), renunciāns juri, quod ad illa
gloriæ ornamenta aliasque prærogativas habebat, idē
solūm, *ut destrueret corpus superbiæ tuæ* (d) *corpore hu-
militatis suæ* (e). Hæc credis; & tamen *superbis, terra
& cinis* (f)?

3. Deniquè mysterium incarnationis est prodigium
demissionis *ratione loci*, in quo Christus delituit. Nam
sapientissimus princeps quasi tenerrimus ligni vermiculus
(g) latuit in sinu virgineo velut *in cedro exaltatā in Li-
bano* (h), aut quasi *in olivā speciosā in campis* (i). Hic
jam perpende, quis, ubi, & quamdiū orbi incognitus
delitescat? nempè immensus in obscuro uteri carcere

(a) Psal. 21. v. 7. (b) Hebr. 2. v. 17. (c) Rom. 8. v. 3.

(d) Rom. 6. v. 6. (e) Phil. 3. v. 21. (f) Eccli. 10. v. 9.

(g) 2. Reg. 23. v. 8. (h) Eccli. 24. v. 17. (i) Ibid. v. 19.

delitescit, & quidem novem mensium spatio; ubi se, veluti reus ergastulo inclusus, divinæ Justitiæ paratum offert ad infamem pro nobis mortem oppetendam.

Et hæc agit, (stupete ô Angeli!) ut viles nos vermiculi ejus exemplo inducti innatum nobis eminendi pruritus moderari, ac pari lubentiâ in illo orbis angulo, in illo vili officio, abjectoque gradu latere discamus, in quo nostra talenta negligi videntur, nostraque existimatio pessumdari.

ô Vane! Superbia est, quæ tibi inclamat, *manifesta te ipsum mundo (a), ut quid perditio ista (b)?* Posses alio in statu, loco, munere, gradu plus boni præstare; ad id dotibus non cares. ô Miser! stygii serpentis hic fibilus est. Ah! non perduntur, quæ Numini litantur thura. Creatus es à Deo, & pro Deo, ut ei famuleris, Christumque imiteris eo, quo is cupierit, modo. Si ergo is voluerit, ut ei fervias, Christumque sequaris in contemptu, delitescendo, solùm vilia abjectaque tractando; si is magis honoratur tuorum talentorum neglectu, quàm eorumdem superbo usu, quis es tu, ut interrogare audeas, *quarè sic facis (c)? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: quid me fecisti sic? an non habet potestatem figulus luti ex eadem massâ facere aliud quidem vas in honorem; aliud verò in contumeliam (d)?*

Affectus.

ô Mi Deus! tu descendis in terram carnis nostræ humili facco occultandus; & ego cum Lucifero in cælum conscendo super astra Dei & altitudinem nubium, cupiens similis esse altissimo (e). Tu Sanctus Sanctorum (f)

(a) Joan. 7. v. 4. (b) Marc. 14. v. 4.

(c) Ecclæ. 8. v. 4. (d) Rom. 9. v. 20. & 21.

(e) Isa 14. v. 13. (f) Dan. 9. v. 24.

appares in similitudine carnis peccati (a); & ego, qui in peccatis natus sum totus (b), de pietate laudari volo. Tu, cum in formâ Dei esses, exinanivisti te metipsum, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo (c); & ego terra & cinis (d), abortivum (e), ac purgamentum hujus mundi, & verumque peripsema (f) extollo me ipsum, quasi aliquid essem, cum nihil sim (g).

Obstupefcite cæli! en! Deus factus est humilis, ut vel sic superbia generis humani non dedignetur sequi vestigia Dei (h); & tamen superbio. ô Vos olim cælestes sed nunc ob superbiam avernales genii! vos ipsos rei judices volo; edicite, an non intolerabilis impudentia sit, ut, postquam se exinanivit Majestas, vermiculus infletur, & intumescat (i)? An non detestanda res fit, ut videns Deum cæli parvulum factum, nihilominus ultra apponat homo se magnificare super terram (k)? ô Magne humilitatis amator Deus! da ut tandem & ego, indifferens ad omnem locum, munus & gradum quantumvis abjectum, seriò æstimem, amem, & appetam illam virtutem, quæ Verbum divinum in finem Virginis attraxit; dum illud è cælis respexit humilitatem ancillæ suæ potiùs, quàm ejus fidem, charitatem, aut puritatem (l).

Punctum II.

Verbum caro factum docet nos æstimare, amare, & appetere asperitatem & incommoda vitæ seu mortificationem: sum ego in laboribus à juventute meâ (m). Conditio Christi carnem recens induiti erat ærumnosa

(a) Rom. 8. v. 3. (b) Joan. 9. v. 34. (c) Phil. 2. v. 7. (d) Ecclæ. 10. v. 9. (e) 1. Cor. 15. v. 8. (f) 1. Cor. 4. v. 13. (g) Gal. 6. v. 3. (h) Aug. in Psal. 33. (i) Bern. serm. 1. de nativitate. (k) Idem ibid. (l) Luc. 1. v. 48. (m) Psal. 87. v. 16.

triplici ex capite : 1. *ob molestias uteri materni*; quæ certè erant magnæ ob angustias habitaculi, obscuritatem loci, viciniam partium & viscerum annexorum, nec non ob modum nutrimenti. Prætereà ibi nec videre, nec audire, nec olfacere, nec quicquam gustare potuit; non huc illucque sese, non pedem vel manum movere valuit; sed eodem semper situ miserè compressus jacere debuit. Hæ miseriæ

2. *Ob plenum rationis usum* immensum augebantur. Sanè qui cum Nicodemo ritè perpenderit, quàm grave accideret feni, intellectu & iudicio prædico, *in ventrem matris iteratò introire* (a); is etiam intelliget, quantùm constiterit Christo hæc tot mensium ibidem commoratio; cùm ille intellectus lumine ac iudicii perspicaciâ non solum omnes collectim homines sed etiam angelos infinitè superârit. Insuper hæc incommoda patiebatur sine ullo levamine, quod vel afferret B. Virgo, quæ nequit: vel conjuncta sibi Divinitas, quæ noluit mederi; cùm potius ingenti miraculo illam felicitatem suspenderit, quæ ei ob claram Dei visionem debebatur, impediendo, ne quicquam inde commodi in animam aut corpus deflueret. Prætereà omnes hæc ærumnæ plurimum intendebantur

3. *Per distinctam futurorum notitiam*. Nam ne vel unicum temporis punctum efflueret, quo amantissimus Salvator non cruciaretur, mox primo vitæ suæ momento repræsentavit ei Pater æternus omnes afflictiones, supplicia, dolores, injurias, contemptus & tormenta ad mortem usque perferenda; & quidem vivacissimè, ac minutatim cum omnibus adjunctis, cum omnium eorum pondere, numero, & mensurâ, quasi ea jam reipsâ subiret. Quæ tamen omnia Christus voluntate

[a] Joan. 3. v. 4.

promptissimâ acceptavit, singillatim offerendo caput spinis, oculos lacrimis, genas alapis, faciem injuriis, os felli & aceto, corpus plagis ac cruentæ neci. Ô Verè numquàm saturandam patiendi aviditatem! Ô quanto verè molles nos Jesu socios hoc Ducis nostri exemplum in ruborem dat!

Fructus ex hâc meditatione colligendus est non solum *vilipensio* honoris & *odium* illecebrarum aut commodatum carnis; sed est insuper *æstimatio* & *amor* saltem oriens seu initialis contemptûs ac molestiarum, nec non desiderium saltem illius *desiderii*, quo ista ardentè appetamus, ac procuremus.

Affectus.

Ô Mi Jesu! mox primo temporis puncto, quo venisti in mundum, non solum stupendâ tuâ abjectione demittebas te; sed etiam innocens corpusculum, materni uteri molestias perferendo, summè affligebas. Quin imò ut ortum indè cruciatum ampliùs & acerbîus sentire, formasti tibi corpus pati aptum, animæ mox unitum, & ratione præditum; ne nempè organorum imperfectione, animationis dilatione, aut rationis defectu dolor obtunderetur, sicque minueretur; & ego prò pudor! petulantem hanc meam totque sceleribus contaminatam carnem tam blandè habeo; à me, quidquid molestiarum est, sollicitè arceo; vel ipsum asperitatis nomen delicatus horreo.

Tu sanctissimos sensus tuos ab omni actione cohibuisti, eisdem nil suave unquàm concessisti; & ego meis omnem licentiam permitto: freni impatiens ipsam quoque umbram mortificationis abhorreo. At pudet, ac dolet, quòd illam virtutem tantoperè fugiam, quæ adeò tibi cordi fuit, ut sine illâ nec momento vivere volueris, eamque in ipso matris utero jam comitem habueris. Ac-

cende proin in me odium meſ ipſius ; extinguis amoris proprii flammās , ut divini eò puriùs ardeant.

Ô Conſubſtantialis *imago Dei* (a) , tu ingrediens mundum dixiſti Patri æterno : *hoſtiam & oblationem noluiſti ; corpus autem aptaſti mihi ; tunc dixi : ecce venio : in ſcripturis libri ſcriptum eſt de me , ut faciam , Deus , voluntatem tuam* (b) , te his verbis offerendo ad eidem ſerviendum omni eo , quo ille juſſerit , modo : *per gloriam & ignobilitatem , per infamiam & bonam famam , in tribulationibus & anguſtiis , in plagis & carceribus , in laboribus & vigiliis* (c) . En ! hoc tuo exemplo animatus , etiam ego dico : *ecce venio , ut faciam voluntatem tuam* , indifferentem ad omnem divini ſervitii , tuæque imitationis modum. Ô Utinam ſicut tu , ita etiam ego ſtatim primo ortæ rationis momento eundem in actum erupiſſem , Deique famulatui me mancipaſſem ad quidvis indifferentem ! Sed quod ibi omiſſum , ſaltem nunc fiat : *dixi , nunc cepi* (d) .

“ His ſubjungatur actus fidei de hoc myſterio : adorationis perſonæ Chriſti : gratiarum actionis pro tam ſublimi incarnationis myſterio & tam ſtupendæ demiffionis exemplo : item petitionis odii ac demiffionis ſuſ. ”

CONSIDERATIO

DE HUMILITATE.

SCopus hodiernæ diei eſt imitatio Chriſti in illis virtutibus , quæ præcipuè eluxerunt ex gemino Incarnationis & Nativitatis myſterio , nempè in humilitate ,

(a) 2. Cor. 4. v. 4. (b) Hebr. 10. v. 5.

(c) 2. Cor. 6. v. 4. & ſeq. (d) Pſal. 67. v. 11.

mortificatione & paupertate. Hi enim tres illi comites sunt, qui vix natum mox in stabulo exceperunt, ac dein per totius vitæ cursum ad mortem usque individuo nexu semper sunt comitati. Præsens consideratio de humilitate aget; crastinæ argumentum mortificatio erit. Paupertatem ultima hodiè meditatio commendabit.

Porro ut humilitatem ampliùs *æstimemus* teneriùs *amemus*, ac impenfiùs *appetamus*; (hi enim tres illi gradus sunt, ad quos nobis secundâ hâc hebdomade magno nisu eluctandum est) plurimùm conducet ritè perpensa virtutis hujus præstantia, utilitas, æquitas.

I. Ad ejus *excellentiã* quod attinet, hanc mirè extollunt SS. Patres. Si quæris, ait Augustinus, *quid sit primum in religione & disciplinâ Christi? respondeo: primum est humilitas: quid secundum? humilitas: quid tertium? humilitas (a)*. Tota enim & vera Christianæ sapientiæ disciplina in verâ ac voluntariâ humilitate consistit (b). Quid quæso, sublimius dici? quid ad instillandam nobis hujus virtutis æstimationem excellentius aptiusque afferri possit? Et tamen ita sentit, ac enunciat magnum illud Africæ lumen Augustinus; & quidem jure; nam

1. *Humilitas est fundamentum fidei*; illa enim rationem nostram excæcando, omniaque naturalia lumina extinguendo, ea fidei sub jugum mittit, *in captivitatem redigens omnem intellectum (c)*. Ubi enim nulla humilitas, ibi nec fides. Cùm ergo fides sit lapis angularis totius Religionis, basis christianæ disciplinæ ac principium æternæ salutis; patet summum pariter humilitatis, utpotè quæ fidei fundamentum est, pretium & excellentiam esse.

2. Quin ea ceterarum quoque *virtutum bonum quod-*

[a] Aug. Epist. 56. [b] Aug. serm. 8. de Epiphan.

[c] 2. Cor. 10. v. 5.

dam ac stabile fundamentum est (a). Sicut initium omnis peccati superbia est (b); ita radix omnis virtutis humilitas est (c). Ipsa enim virtutes ceteras menti inserit, infertaque custodit. Ipsa mater & nutrix, columna & anchora, fulcimentum & vinculum harum omnium est (d). Contrà verò qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat (e); & ubi ea nutat, omnis virtutum congregatio non nisi ruina est (f), omniaque bona opera nulla sunt, nisi humilitate condiantur (g).

3. Imò sine humilitate summæ virtutes in vitia degenerant, hominique in perniciem cedunt. Nam sine hâc maxima vitæ asperitas foeda hypocrisis est, altissima contemplatio turpis illusio, extrema paupertas inanis vanitas est. Sine illâ Anachoretarum deserta, Confessorum pœnitentiæ, Martyrum tormenta, Apostolorum zelus non nisi vanissima oculorum & Orci ludibria sunt. Ubi verò ea præsens adfuerit, ipsa etiam scelera suam nocendi vim amittunt, atque mirâ metamorphosi in materiam virtutum convertuntur. Qui enim ob admissos defectus sub potenti manu Dei corde contrito profundè se abjicit, veniam obtinet, ac meritum auget; *cùm plus Deo placeat humilitas in malis factis quàm superbia in bonis* (h).

4. Quin imò sine humilitate ipsæ etiam Dei gratiæ nobis nocumento sunt. Nam (quæ S. Nili comparatio est) sicut venti secundo flamine navis vela inflantes hujus naufragium accelerant, quandò ea in abditos fluctibus scopulos propellitur; ita etiam cælestium donorum electarumque gratiarum affluentia animam perdit, ubi

[a] Bern. de consider. [b] Eccli. 10. v. 15.

[c] Bern. loc. cit. [d] Chryf. hom. 30. in acta.

[e] Greg. hom. 7. in Joan. [f] Bern. de confid.

[g] Greg. in Psal. 7. [h] Aug. loquens de Public. & Pharif.

ea secretam foverit superbiam. Talem enim animam Spiritus S. lumina non illustrent, sed excæcant; eidem cæli charismata non profunt, sed obsunt; eam rerum divinarum notitia potius inflat, quàm emendat. Donum orationis, lacrimarum, prophetiæ, linguarum atque curatum pestilens eidem toxicum sunt. Ex his omnibus humilitatis excellentiam æstimare discamus.

II. Summa verò ejusdem utilitas illam insuper amare nos docebit; nam quod utile nobis ac proficuum est, ad suum quoque amorem potenter nos allicit. Porro primum, quo humilitas nos beat, bonum proxima est cum Christo similitudo. Cum enim status abjectionis, fuerit status characteristicus Christi, in his terris, etiam anima in tali statu constituta, eoque contenta, est velut alter Christus, & genuinum illius ectypon. Ejus sensus & affectiones sunt omninò conformes sensibus & affectionibus Christi, utpotè qui pariter contemptus & opprobria summè semper æstimavit, tenerrimè amavit, nec aliud, quoad vixit, in votis habuit, quàm vilipendi, & contemni. Talis anima ex eodem cum Christo calice abjectionis absynthium bibit: eodem cum illo contemptus pane cibatur: eadem cum illo confusionis diploide operitur (a): eodem, quo ille, modo à Patre æterno habetur. Verbo: læta improprium Christi portat (b), majores illud divitias æstimans thesauro Ægyptiorum (c).

Jam autem quantum fit bonum, divini Servatoris lineamenta ad vivum referre: iisdem cum eo vestibus indui, & coloribus uti: idem cum eo sapere & velle, æstimare & spernere, amare & odisse, prenfare & fugere: eodem spiritu regi & eadem quasi animâ animari: propter hanc morum cum eo similitudinem & fortis affi-

(a) Psal. 108. v. 29. (b) Hebr. 13. v. 13.

(c) Num. 12. v. 12.

nitatem cordis Jesu gaudium, coronam & delictum esse, quis pro dignitate explicabit? Quis ergo non amet humilitatem, quæ animam similem reddit, sociatque ei, qui est filius ille dilectus, *in quo Pater æternus sibi bene complacuit* (a); & ideò sibi complacuit; quia *exinavit semetipsum formam servi accipiens* (b).

Alterum, quod humilitas parit, bonum est *fumum animi pax*, quâ humilis anima omnibus turbis superior innubes vivit soles. Hoc ipso enim quòd honorari, & æstimari nullatenus ambiat, imò fugiat; contemni verò, ac vilipendi adeò non horreat, ut etiam appetat, primaria perturbationum, quæ mentem humanam inquietare solent, scaturigo exsiccata arefcit.

Quid enim illum perturbet, cui despectus & injuriæ in deliciis sunt? qui ridenti ore colaphos excipit, & cum cordis jubilo percutienti se alteram pronus maxillam porrigit? Quis talem in cæli vestibulo degere, & æmulâ Beatorum tranquillitate præviâ felicitate frui neget? Ad hanc autem anticipatam beatitudinem cum teste Climaco humilitas nos perducatur, indè illius utilitatem colligas, licet. Sancti autem Climaci verba sic habent: *quoties, ait, aliquem audieris, vel videris, intra paucos annos altissimam tranquillitatem acquisivisse, noli hunc æstimare, aliam, quàm hanc beatam celeremque viam humilitatis pedibus ambulasse* (c).

Tertium, quod humilitas affert, bonum in eo consistit, quòd aureus hic abjectionis status sit omnium apertissimus ad acquirendam brevi tempore sublimem sanctimoniam. Nam ejusmodi hominem (hoc ipso quòd non nisi abjectas & viles de eo ideas alii foveant) fugiunt focii, ejus consortium horrent, à suis eum conventicu-

(a) 2. Pet. 1. v. 17. (b) Phil. 2. v. 7.

(c) c. 2. & 3. grad. 25.

lis arcent. Quo fit, ut fugatus à mundo etiam ille mundum fugiat, & ab eo repulsus eidem pariter repulsam det; secumque habitans, ac soli Deo in sacrâ solitudine, quæ sanctitatis mater est, mente collectâ vacans, omnium à variis nævis, quæ inter homines numquam non contrahuntur, purum ac illimem fervet.

Quâ cordis *puritate* se insuper proximè habilem reddit ad obtinendum *amorem* divinum, in quo summa omnis perfectionis consistit. Id quod S. Joannes Evangelista S. Mariam Magdalenam de Pazzis in quâdam ectasi docuit, dicens: *anima, quæ in se habebit humilitatis perfectionem, facillimè possidebit amorem absque eo, quòd aliud exercitium adhibeat ad eum obtinendum. Et numquam invenietur cor plenum humilitate, quin sit plenum amore, quo anima perfectè Deo unitur, & quo ea fit perfectè unum quid cum illo (a).* Nam, quod benè notandum, ex divino per humilitatem acquisito amore ulterius felici germine enascitur

Quartum, quo humilitas nos ditat, emolumentum, nempe intima *conjunctio* cum Deo. Cùm enim talis hominis cor ab omni honoris cupidine liberum sit, Deus illud possidet sine fociâ ac rivali superbiâ, quæ illius possessionem ei dubiam reddere ac mutilam queat. Et hinc ad talem animam venire, *apud eam mansionem facere (c)*, cum eâdem conversari, ac amoris vinculo eidem intimè uniri in deliciis habet.

Exindè resultat amica *communicatio* cælestium thesaurorum; cùm enim ii in humili corde à tineâ vanæ gloriæ securi lateant, eos ibidem (præcipuè septem dona Spiritûs S.) beneficum Numen prodigâ manu recondere amat. Abditissimorum mysteriorum tam claram ei momento intelligentiam infundit, ut ei similem omnes

(a) In vitâ ejus p. 4. c. 10. (b) Joan. 14. v. 23.

ingeniorum Phœnices junctâ etiam operâ nullo labore, nec longissimo tempore obtinere queant. Exemplo nobis sint S. Theresia, B. Nicolaus de Rupe, Rodericus, Crescentia aliique innumeri, quæ humilitas ad altissimam divinorum scientiam pervia clavis erat. Nempe (ut ipse Christus enunciat) quæ Pater æternus *abscondit à sapientibus, ea revelat parvulis* (a) in oculis suis. Ut nil dicam de cælesti illâ promulsione, quâ ejusmodi animæ etiamnùm in vivis inundantur.

Cùmque eæ illam, quæ ex magnis operibus resultat, gloriam integrè in omnis boni auctorem refundant, nilque exindè furtivâ laude sibi decerpant; hinc etiam Deus non nisi illis uti solet ad patrandam misericordiæ suæ prodigia, in reducendis ad frugem peccatoribus, aliisque altioris notæ facinoribus explendis. Ut proinverè humiles ejusmodi animæ meritò exclamare possint: *venerunt mihi omnia bona pariter cum illâ* (b) humilitatis virtute. Verbo, ut compendio dicam omnia, *humilem Deus diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam: humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit, & invitat* (c).

Quis ergo virtutem adeò nobis *utilem non amet*, utpotè quæ nos ducit ad proximam cum Christo similitudinem, summam animi pacem, sublimem sanctimoniam, intimam cum Deo conjunctionem & cælestium thesaurorum communicationem; nosque aptissima efficit instrumenta promovendæ Dei gloriæ, ac procurandæ salutis alienæ?

III. Ceterùm ille non poterit non etiam *appetere* illam virtutem, cujus *excellentiâ* ritè æstimat, ac *utilitatem* seriò amat. Præcipuè si insuper expendat, quàm *æquum* sit,

[a] Matth. 11. v. 25. [b] Sap. 7. v. 11.

[c] De Imit. Chr. 1. 2. c. 2.

ut omni conatu desideremus illâ virtute potiri, *propter quam veraciter nos edocendam, is, qui sine aestimatione magnus est, usque ad passionem factus est parvus (a)*; & cujus amore Deus hominem induit, ut nempe disceremus ab eo esse humiles corde. Si consideraverit, quod Sanctissima Humanitas Christi, licet à primo statim animationis momento peccati incapax, clarâ Dei visione prædita, ac infinitis perfectionibus, gratiis & virtutibus ornata fuerit, quod, inquam, tamen illa sui illius (quod ex se erat) nihili memor, continuo eoque numquam interrupto summæ demissionis actu à primo suæ incarnationis momento usque ad ultimum vitæ punctum se coram infinitâ Dei Majestate profundissimè demiserit.

Profectò id ejus generis spectaculum est, quod non tantùm superbos Adæ filios, sed ipsos etiam turgidos tartari genios posito fastu se infra nihilum abjicere docet. Ô Superi! *Sanctus & justus (b)*, qui *peccatum non fecit (c)*: *Dominus dominantium (d)*, cui *data est omnis potestas (e)*: *Judex vivorum & mortuorum (f)*, in cuius nomine omne genua flectitur (g); hic sui illius, quod secundùm naturam humanam est, nihili memor sese coram S. S. Trinitate in imam abyssum profundissimè dejicit: hic se *novissimum virorum (h)*, imò *vermem esse & non hominem (i)* ultrò profitetur; idque agit continuato per omnem vitæ cursum demissionis actu; & homo, qui non est nisi *gutta roris antelucani (k)*, *pulvis exiguus (l)*, & *vapor ad modicum parens (m)*: qui ipsa malitia, imbecillitas, abjectio & vilitas est; is vanè se

(a) Bernard. de Confid. (b) Actor. 3. v. 14.
 (c) 1. Petr. 2. v. 22. (d) Apoc. 19. v. 16. (e) 1. Petr. 1. v. 12.
 (f) Actor. 10. v. 42. (g) Phil. 2. v. 10. (h) Isa. 53. v. 3.
 (i) Ps. 21. v. 7. (k) Sap. 11. v. 23. (l) Isa. 40. v. 17.
 (m) Jacob. 4. v. 17.

extollere, verbis jactare, aliisque præferre inaniter aufferit? Ah! tandem aliquandò ad Christi præsepe superbiæ nostræ cristas abjiciamus, & humilitatis virtutem *estimare, amare, & appetere* discamus ab illo, cui ea tanto in pretio semper, amore ac desiderio fuit.

E X A M E N

CIRCA EAMDEM VIRTUTEM.

I. **H**umilitas est virtus, quâ homo sibi ipsi vilescit (a), & ab aliis quoque vilipendi amat, quaerit, & gaudet. Duplicem mellifluus Abbas distinguit humilitatem, nempe *intellectûs*, quâ quis cognoscit suum nihilum; & *voluntatis*, quâ quis etiam vult tractari ut nihilum. Hæc posterior solummodò virtus est; illa prior non nisi prævia animi comparatio, & ad hanc ultimam perveniendi adjumentum est. Inquire proin, qualis tua demissio sit, an solùm speculativa & intellectûs? nùm verò etiam practica & voluntatis? An sis humilis solùm ore, vel nùm etiam corde? An non etiam tu numerum augeas illorum, qui putant, se esse humiles, eo quòd cognoscant, se esse viles? Aliud est clara suæ vilitatis cognitio; aliud serâ suâ ipsius vilipensio. Illa etiam in superbis dæmonibus reperitur; solùm hæc humilium dos & proprietas est.

Adjumenta obtinendæ humilitatis præcipuè sunt duo. Primum est frequens *consideratio* motivorum se demittendi. Alterum est assidua *exercitatio* actuum demissionis. Illorum enim meditatio; horum verò exercitium sunt via ad humilitatem, sicut lectio ad scientiam, & tolerantia ad patientiam. Si ergo virtutem appetis humilitatis, viam non refugas humiliationis (b). Determina proin,

[a] Bernard. de 12. grad. hum. [b] Bern. super missus.

quoties & quandò allata superiori consideratione motiva; nec non illa, quæ in consideratione secundæ diei propo-
sita fuerunt, se abjiciendi incitamenta perpendere? item
quales hujus virtutis actus, & quoties elicere velis?

II. Porro ejusdem *gradus* præcipui sunt sequentes.
1. Se ipso abjectè sentire, etiam loqui, seque ipsum
abjectè habere; prout nempè tractari solent illi, quos
verè & seriò contemnimus. *Verè humilis vult nesciri (a):
nihil de se magni sentit, aut loquitur; sed omnium se
ultimum judicat (b).* 2. Idem, si ab aliis quoque fiat,
patienter silentio ferre. 3. Imò, ut fiat, optare, ac datâ
insuper operâ etiam quærere. 4. Sique voti damnemur,
ex animo gaudere, ac Deo grates referre. Examina mo-
dò, an, & qualem ex his conscenderis gradum? & ad
quem deinceps quibusve mediis eluctari statuas?

Præterea humilitatis *proprietates* præcipuè tres nu-
merantur. *Prima* est, ut nobis sit *voluntaria*. Nam in-
viti etiam latrones humiliantur. Humilitas querula vir-
tutis nomine digna haud est. *Secunda* est, ut sit *sincer-
a*. Nam *simulatio humilitatis major est superbia (c)*.
Sunt enim, *qui nequiter humiliant se (d): qui de hu-
militate laudem humilitatis appetunt (e): qui corpus per
abstinentiam affligunt, & de ipsâ suâ abstinentiâ huma-
nos favores & honores expetunt (f)*. Larvata humilitas
hæc, & virtutis pallio tecta ambitio est. *Tertia* proprie-
tas est, ut sit *circumspecta*, nempè ut sciatur, quandò
& quantum, id est, quo in loco & officio, quâ arte &
modo, quò fine & moderatione quis abjicere se debeat;
ne, dum Prælatus plus se, quàm decet, abjicit, subdito-

(a) Idem ibid. (b) Chryf. l. 2, de compunct. cordis.

(c) August. de virgi. cap. 43. (d) Eccli. 19 v. 23.

(e) Ambros. l. 3. de officiis.

(f) Gregor. M. hom. 12. in Evang.

rum vitam sub disciplina vinculo continere non possit (a).

Scrutare proin 1., quàm spontè ac patienter contemni te feras? an non etiam tu ad quemvis tuum contemptum, tristitiâ dejiciaris; in gemitus erumpas, lamentis domum & forum repleas? 2. An non etiam tu illis commendandus sis, *qui honorari appetunt in ipsâ scholâ n. i. litatis (b)?* qui per suam abjectionem exaltari, ac promoveri contendunt? & dum se ipsos vituperant, ab aliis propterea aestimari, ac laudari optant? Enimverò *gloriosa res sit humilitas, oportet, utpotè quâ ipsa quoque superbia palliare se appetit (c).* 3. Inquire, an non etiam de te intelligi queant illa Ecclesiastici verba: *est, qui se nimium submittit à multâ humilitate (d),* derogando suæ auctoritati cum præjudicio injuncti officii? Vel nùm ea non etiam apud te degeneret in pusillanimitatem, aut abjectum timorem, qui nimis meticulosum te ac rebus gerendis imparem reddat?

Nemo generosior verè humili est; cum enim sibi diffidens soli Deo confidat, ad quidvis pro eo audendum acer & alacer est. De felici operis successu qui sibi anxie timet, clarè ostendit, quòd metuat contemni. Vide proin, quomodò circa ista te habeas? Ceterùm *quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam (e).*

[a] Gregorius M. [b] Bern. super missus.

[c] Bern. tract. de gradibus hum. [d] Eccli. 19. v. 24.

[e] Eccli. 3. v. 20.

MEDITATIO III.

DE NATIVITATE CHRISTI.

Punctum I.

Christus in suâ nativitate docet nos æstimare, amare, & appetere paupertatem; nam summa erat ejus in lucem recens editi egestas. 1. ratione *loci*. Quippè non solùm natus est extorris extra palatium; licèt fuerit filius David & regni Judaici heres: non solùm peregrinus extra patriam; cùm jussu Cæsaris Augusti debuerit migrare *de civitate Nazareth in civitatem Bethlehæm* (a): non solùm exclusus patriâ, domo, sed etiam alieno hospitio; *quia non erat eis locus in diversorio* (b), quo tamen rarò etiam egentissimi carent. Verbo: natus fuit in stabulo, eoque semidiruto: & *positus in præsepio* (c), eoque vilissimo: à parentibus sanctissimis quidem, sed tamen pauperrimis: sine alio famulitio quàm bove & asino: à nemine salutatus nisi ab egenis pastoribus. Ô Verè stupendum extremæ paupertatis statum! Ô Pater æterne! en! *vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos; filius autem hominis, quin imò filius tuus, non habet, ubi caput reclinet* (d). Prætereà summa erat Christi recens nati inopia

2. Ratione *tegumenti*. Nam pia Mater loco fasciarum, quæ defuerant, *pannis eum involvit* (e), non lintheis, quibus tamen nec mendicabulorum infantuli destituuntur; sed pannis, qui tenerrimis artibus ob lanæ hirsutiam molesti acciderant, iisque (ut credibile est) alienis, ac aliundè mutuò acceptis. Ad hæc non molli-

(a) Luc. 2. v. 4. (b) Luc. 2. v. 7. (c) Luc. 2. v. 12.

(d) Luc. 9. v. 58. (e) Luc. 2. v. 7.

bus ea stragulis tenellum imposuit: non plumeâ frigen-
tem culcitram texit; sed ob summam rerum omnium pe-
nuriam *reclinavit eum in præsepio* (a), & quidem duro
ac nudo; nam etiam fœnum aut stramen defuisse pro-
babile est; idque medio hyemis tempore, quo aurum
lu rigebat, venti tugurium perflabant, & focus tibi
bat. Has misérias individuo nexu sequebantur duo pau-
pertatis comites labor & dolor, qui gemini erant poli,
circa quos omnis vita Christi perenni gyro ad mortem
usque rotabatur; ita ut verè cum Prophetâ dicere po-
tuerit divinus infans: *ego pauper sum, & in laboribus à
juventute meâ* (b).

ô Mi Jesu! tibi *sedes cælum est* (c), & *throni Cheru-
bini* (d); & hîc jaces in stabulo, *positus in præsepio* (e),
in medio duorum animalium (f). Tu *splendor es gloriæ
& figura substantiæ Patris* (g), *amictus lumine sicut
vestimento* (h), *dives in omnes* (i); & abjectus sperne-
ris, nudus præ frigore tremis, omniumque egens etiam
hospitio excluderis. Nempè *cùm esses dives, propter nos
egenus factus es, ut tuâ inopiâ nos divites essemus* (k),
tuoque exemplo animati, paupertatem *æstimare, ama-
re, & appetere* disceremus.

Punctum II.

ET tamen ô! quàm locuples nostra atque commoda
est paupertas tam rerum quàm spiritûs, tum quia
superfluis abundamus, tum quia necessariis nimio cum
affectu addicti vivimus. ô Superi! quanta meam inter
& Christi paupertatem discrepantia intercedit! Ille in
pauperi stabulo, ego in nitido cubiculo: ille in summo

(a) Ibid. (b) Psal. 87. v. 16. (c) Isa. 66. v. 1.
(d) Isa. 37. v. 16. (e) Matth. 5. v. 35. (f) Psal. 79. v. 3.
(g) Hebr. 1. v. 3. (h) Psal. 103. v. 2. (i) Rom. 10. v. 12.
(k) 2. Cor. 8. v. 9.

rerum omnium defectu gaudet, & ego etiam superflua deesse conqueror: ille hospitii, ciborum, tegumentorum penuriâ laborat, & ego non nisi molliter vestiri, sapiliter nutriri, & nobiliter habitare desidero. ô Cæli! quid tandem imitabor, quod adoro? ô Delicatule!

1. sermonem Domini (a): hæc dicit Dominus: ecce ego: . . . & tu quæris tibi grandia (b)! Ego in frigore & nuditate (c), & tu quæris carni mollia. Ego in fame & siti (d), & tu quæris gustui sapida. Cuncti dies mei doloribus & ærumnis pleni sunt (e), & tu quæris semper commoda. Quæ hæc differentia!

2. ô Cælites! quis non judicasset Regem regum, ac Dominum dominantium, qui in hunc mundum eundem salvaturus advenerat, primam lucem aspecturum in Cæsarum aulis, nutriendum à Principibus, fovendum à reginis, reclinandum in purpurâ & bysso? Et en! æternus Pater ei pro palatio stabulum, pro aulicis bruta, pro cunis præsepe & paleas assignat. Et sic divinus Pater tractat filium, & quidem dilectissimum sibi, sanctissimumque filium solùm ideò, ut nos mundi vanitatem dedoctos paupertatis pretium æstimare, & latentes in eâ thesauros amare, ac appetere docerët; ut nobis quoque aliquem ad domicilia egena, & incommoda affectum inderet. Bernardi hæc opinio est, dicentis: *paupertatem Dei Filius concupiscens à regalibus sedibus venit, ubi omnium affluentia suppetebat, ut eam eligeret sibi, & nobis quoque suâ æstimatione faceret pretiosam (f).*

3. Accedit, quod Christus hunc paupertatis statum cum annexis ei miseriis libens elegerit, non obstante,

[a] Jerem. 22. v. 29. [b] Jerem. 45. v. 5.

[c] 2. Cor. 11. v. 27. [d] Deut. 28. v. 48.

[e] Ecclæ 2. v. 23. [f] Bern. Serm. in vigil. nativ. Christi.

quòd is suæ existimationi tamquam Messiae noxius, suæque valetudini periculosus exstiterit. Et licèt huic profectiõni, tot molestiarum origini, causam dederit sola vanitas Cæsaris, orbem describi volentis; nihilo minùs quoad omnia se promptè submisit solùm id ut Patri æterno ferviret eo, quo ipse decreverat modo, nascendo scilicet in eo, quo Ille ab æterno voceretur, loco & statu cum plenâ ad quidvis indifferentiâ.

Affectus.

Credo Domine; cùm verbo & exemplo id asseveraveris, *beatos esse pauperes spiritu, & horum esse regnum cælorum* (a). Credo, *mundum sectantem divitias, honores ac voluptates errare; cùm Christus, Sapientia infinita, qui nec decipi potest, nec nos vult decipere, iis contraria prætulerit* (b).

ô Pauperrime Jesu! panni tui, præsepe & stabulum mihi quoque, uti olim pastoribus Bethlehematicis, indicio sunt, (*hoc vobis signum*) te esse Filium Dei, *in quo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter* (c). Cum iis igitur etiam ego te, ô infans egentissime! supplex adoro ut Dominum meum & Deum meum.

ô Quàm doleo, quòd nimia mea, quâ laboro, commodorum appetentia rerumque terrestrium cupiditas tibi vix nato mox lacrimas expresserint; dùm *primam vocem omnibus similem emisisti plorans* (d), meum hunc ad mundana affectum ac avidam nimis habendi cupidinem tenero gemitu deffendo.

Ad errorem tuo exemplo dedoctus abditas in egestate divitias jam nunc tandem aestimare, quin & amare, ac etiam appetere disco. *Preliosiores panni tui sunt omni purpurâ: ditior paupertas tua est cunctis opibus, cunctis-*

(a) Matth. 5. v. 3. (b) Bern. ferm. 1. de nativ.

(c) Coloff. 2. v. 9. (d) Sap. 7. v. 3.

que divitiis sæculi (a). Promissum genuinis pauperibus centuplum in hâc vitâ, regnumque cælorum in alterâ suadent hanc virtutem diligere ut matrem, fovere ut pupillam, tueri ut murum Religionis.

Territus illo ferali tonitru: *væ vobis divitibus* (b), re-
 missum jam olim paupertatis votum. Toto corde
 onego, & ejuro omnem pravum ad res terrenas affec-
 tum. Fixum est; nil, quod statum dedecet, nil super-
 fluum retinebo: nil etiam eorum, quæ necessaria sunt,
 sine licentiâ acceptabo, vel usurpabo, nec etiam iis,
 queis cum facultate utor, nimio amore addictus vivam.

Indifferenti animo semper ero ad quemvis locum, &
 victum utut incommodum, vilem & egenum; mihi que
 gratulabor, quandò aliquos paupertatis effectus expe-
 riri dabitur. Modò ibi sim, ubi me degere, tibi que fer-
 vire cupis; quodlibet tugurium mihi palatium erit. Tu
 ð pauperrime Jesu! tu thesaurus meus es, ubi deinceps
 cor meum erit. Nudus & ego nudum te sequi volo: tu
 enim centuplum meum & omnia. ð Domine, qui *desi-
 derium pauperum exaudis* (c), da, ut omnium egens,
 te solo sim dives.

(a) Bern. ferm. 4. in vigiliâ Nativ.

(b) Luc. 6. ψ . 24. (c) Pfal. 10. ψ . 17.

DIES QUINTA.

MEDITATIO I.

DE CHRISTI FUGA IN ÆGYPTUM.

Punctum I.

Considera circumstantias, quæ Christo hanc profectio-
nem summè difficilem reddere meritò pote-
rant. *Prima* erat *locus* tum *deserendus*, nempe patria,
ubi à cognatis & affinibus pauper hæc familia pluri-
mum subsidii ac solatii sperare poterat; tum *petendus*,
nempe Ægyptus, cujus incolæ erant idololatræ, Ju-
dæis naturaliter infensi, & quorum idioma parentes
ignorabant.

Secunda circumstantia erat *tempus*, quo erat profi-
ciscendum; nempe frigidâ hyeme & quidem intempesti-
vâ nocte: per vias ignotas, asperas, torrentibus impe-
ditas, pluviis corruptas, latronibus infestas, innume-
ris periculis plenas, omni commodo destitutas.

Tertia circumstantia erat *ratio*, duraque methodus,
quâ hæc profectio imperabatur; nempe non de die sed
noctu, ipso ex somno excitando; & quidem imperaba-
tur *statim* eâ adhuc horâ executioni mandanda; quin
relictum fuerit spatium se ad iter tam longinquum ac
difficile parandi, de necessariis providendi, amicis vale-
dicendi, de supellectili disponendi; quin pauperi fami-
liæ provideatur de sufficienti viatico; quin definiatur
tempus, quo ibi morandum sit. *Esto ibi, usque dum
dicam tibi* (a), hoc erat omnis solatii compendium. Et
reipsâ erat ibi usque ad obitum Herodis (b), septem om-

(a) Matth. 2. v. 13. (b) Matth. 2. v. 15.

ninò annis. Certè omnes circumstantiæ, quæcumque dispositionem aliquam localem difficilem reddere queunt, hîc turmatim confluxisse videntur; cui si omnes nostræ, quæcumque nobis per vitæ cursum evenire possunt, comparentur, inane phantasma erunt. ô Pater Domine! quo jure servus ego & infamis peccator conqueri possûm? cùm durè adeò Sanctum sanctorum eumque Filium tuum haberi à te videam.

Punctum II.

Considera *modum*, quo nihilominùs in re tam ardua Christus obedivit 1. *promptè*.

Nam teste Matthæo *consurgens nocte secessit in Ægyptum* (a). Imperium intellexisse, & mox iter ingressum fuisse idem temporis momentum erat.

2. Obedivit *cacè*, mandatum non examinando: nil obmurmurando, vel improbando; quamvis adfuerint gravissimæ rationes replicandi; & quamvis hoc jussum fuerit secundùm apparentiam contrarium luminibus rectæ rationis. Nam Deum fugere, & quidem iram hominis fugere, quæ hæc debilitas? Prætereà nùm ergo omnipotentem Sapientiam alia deficiunt media Herodis furorem mitigandi, ejus insidias declinandi, aut impios conatus eludendi? Et si etiam fugiendum, cur ad Ægyptios, quarè non ad Magos? & cur saltem tempus non indicatur, quo ibi morandum sit? Verùm omnia hæc furdâ aure prætereuntur; ad cuncta hæc humanæ rationis lumina oculi pio nictu clauduntur. Verbo: cacè Christus obedivit.

3. Imò & *letè*, longè pulsâ omni tristitiâ ac tædio. Nullum ab amicis solatium emendicando, nullum à notis viaticum corrogando; sed magno & alacri animo

(a) Ibid. v. 14.

de Christi Fugâ in Ægyptum.

sine omni subsidio, divinæ voluntatis nutum prompto pede sequendo, imperatam in viam se dedit. Et hæc idea perfectæ obedientiæ est, à Jesu socio in acceptandâ quâvis locorum dispositione generosâ mente imitanda. Ô Quantoperè hoc Christi exemplum non confundat illas nostras inquietudines, sollicitudines, anxietates, querimonias, ac perturbationes, quibus animus agitur, & domus impletur, si fortè ad locum minùs gratum à Superioribus destinemur! Nempè divinæ Bonitati diffidimus, hinc paternæ Ejus Providentiæ nos committere timemus.

Punctum III.

Considera *incitamenta* ad Christum hâc in re sequendum nos impellentia, quæ licèt in consideratione diei primæ jam fuerint inculcata, tamen ob suam efficaciam hâc denuò breviter sunt repetenda. 1. Primum incitamentum in sequenti veritate consistit: *hæc ordinatio Superioris est voluntas Numinis*. Licèt Prælatus fortè agat ex malâ intellectûs informatione, aut sinistra mentis affectione; tamen te nunc ad hunc illumve locum mitti, est voluntas Dei. Nam si testante S. Codice nec capillus de capite, nec passer de culmine cadit sine provido æterni Senatûs consilio, impium est negare, divinam Providentiam se pariter ad ea extendere, à quibus Religiosi perfectio & animæ quies dependet.

Audiant proin, audiant pusillanimes ac diffidentes Deo animæ, audiant communem & certam Theologorum sententiam: omnia, excepto solo peccato, omnia fiunt, nobisque accidunt moderante, ordinante, ac volente orbis Moderatore Deo. Quin imò etiamsi sanctissimum Numen peccatum solummodò permittat, tamen effectus de se indifferentes ex peccato profluentes vult, ita est, etiam hos vult Deus. Sic etiamsi Is noluerit Jo-

sephi venditionem, tamen voluit ejus in Ægyptum profectionem; etiamsi detestatus sit ejus falsam accusationem, tamen decrevit illius captivitatem. Eodem modo etiamsi supremæ Mentis Sanctitas nolit, imò aversetur, puniat illam falsam delationem, malevolorum machinationem, Superioris nimiam credulitatem & etiam alienationem, ob quam fortè ad hanc illamve stationem destituaris; tamen ò bone! tamen vult Deus tuam illum in locum profectionem. Et hoc certum est: Theologis & Ascetis indubitatum est; & quidem eam vult ob majus tuum bonum. Et hoc est

2. Alterum nos plenè submittendi incitamentum. Nempè hæc tibi assignata per obedientiam statio est tibi tuoque bono omnium convenientissima. Nam Deus, hoc ipso quòd *omniscius* sit, certò scit, quis locus tuæ salutis & sanitati, animæ & corpori, commodo & honori convenientior existat. Huncque *Omnipotens* tibi dare etiam potest. Ergo hanc etiam dabit, hoc ipso quòd tuî *amantissimus* sit. Nam sacrâ testante Paginâ, Dominus sollicitus est tuî: Pater est, & nemo tam Pater ac ipse, qui te portat in sinu suo, sicut portare solet nutrix infantulum suum, charitate perpetuâ diligens te. Ergo tuî *amantissimus* est. Ergo ille locus, quem modò providum Numen per obedientiam tibi destinat, est locus tibi convenientissimus, animæ salutis ac perfectioni consequendæ opportunissimus, & melior omni alio. Talis enim ni foret, tam amans tuî tamque sollicitus Pater eum tibi minimè daret. Ah! pupillam Dei lædit, de illius bonitate ac paterno amore qui diffidit.

Fructus. ex hâc meditatione colligendus est efficax animi decretum, cæco se nisu conjiciendi in sinum Providentiæ divinæ, cum firmo proposito nullam statio-

de Christi Fugâ in Ægyptum.

nem deprecandi, nullum procurandi; sed sanctam hanc ad omnes orbis provincias, provinciæ regiones, regionis domicilia, domiciliorum incommoda, verbo: ad omnem *locum* indifferentiam veluti gemmam cælestem, ac omni auro pretiosiore margaritam nostro in corde jugi conatu conservandi.

Hæc insuper indifferentia extendere se etiam potest ad magis singularia, nempe 1. in tali domicilio ad incommodum cubiculum, lectum, vestitum, potum, victum. 2. ad morosos, maledicos, litigiosos ibidem degentes socios. 3. ad indiscretos, ad malè nobis affectos Superiores in tali loco gubernantes. 4. ad discipulos, subditos, vel alios externos parùm cultos, ingratos, malitiosos. 5. ad iter longinquum, arduum & molestum; summâ: ad omnes molestias, quæ ratione talis *loci* vel *incolarum* ejus enasci possunt.

Affectus.

Credo, quia *tua Pater! Providentia gubernat omnia* (a), & *attingit à fine usque ad finem fortiter*, & *disponit omnia suaviter* (b). *Non est quicquam absconditum ab oculis tuis* (c); adeòque scis, quis locus mihi aptior sit. Huncque dare etiam potes; *subest enim tibi, cum volueris, posse* (d). Ergo eum etiam dabis, nisi bonitati tuæ obstiterit malitia mea. Nam *pater meus es* (e), incommodum meum æterno amore continenter intentus. Hæc credo;

Et tamen ego, qui ipsa cæcitas & imbecillitas sum: ego, qui *puer sum* (f), *nesciens introitum & exitum meum* (g): ego, inquam, ex paterno sinu tuo aufugere, ego, tuæ Providentiæ me subducere, ibique loco-

(a) Sap. 14. v. 3. (b) Sap. 8. v. 1. (c) Eccli. 39. v. 24.
(d) Sap. 12. v. 18. (e) Psal. 88. v. 27. (f) Jer. 1. v. 7.
(g) Isa. 37. v. 28.

rum degere volui, ubi id noxius & imprudens impetus
 suavit. Sed pœnitet... Timeo ô Deus! vindicem ma-
 num tuam; nam fortè in eâ, quam ambio, statione mor-
 do me affligi, tentationibus agitari, ærumnis vexari,
 viterque labi permittes, qui me in eo, quem aver-
 for loco ab his omnibus immunem servasses. Proin de-
 no meliora.

*Ecce! Pater dilecte, in manibus tuis sum ego. Tu scis
 omnia & singula: sine consilio tuo & providentiâ nihil
 fit in terrâ (a). Tu scis, quid expedit ad profectum
 meum. Fac ergo mecum desideratum beneplacitum tuum
 (b); non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me fe-
 ceris; major est enim tua sollicitudo pro me, quàm ego
 possum gerere pro me (c).*

*Domine, tu scis, qualiter meliùs sit. Fac ergo mecum,
 sicut scis, & sicut magis tibi placuerit, & major honor
 tuus fuerit. Pone me, ubi vis, & liberè age mecum in
 omnibus. In manu tuâ ego sum; gyra, & reversa me per
 circuitum. En! servus tuus ego, paratus ad omnia (d).
 Si me vis esse in tenebris, & vili in loco degere, sis be-
 nedictus: si me vis esse in luce, seu statione commodâ
 frui, sis iterùm benedictus (e). Dominus es, quod bo-
 num est in oculis tuis, facias (f). Paratum cor meum
 Deus, paratum cor meum: paratum ad adversa, para-
 tum ad prospera (g).*

Idque eò lubentiùs ago, quia tu *Dominator virtutis*
 non solùm *omnia in mensurâ, numero & pondere dispo-*
nis (h): sed insuper cum magnâ reverentiâ disponis nos
(i), cuncta ad nostrum majus bonum dirigendo, ipsum

(a) Thom. à Kempis de imit. Chri. l. 3. c. 50.

(b) Ibid. (c) Ibid. c. 17. (d) Ibid. c. 15.

(e) Ibid. c. 17. (f) 1. Reg. 3. v. 18. (g) Aug. in Psal. 170.

(h) Sap. 11. v. 21. (i) Sap. 12. v. 18.

malum in bonum vertendo (a), & faciendo cum ipsâ tentatione proventum (b). Igitur prodigo meî jactu me indifferentem ad omnia conjicio inter brachia tam paternâ, dicendo cum S. Ignatio de Loyola: *fac mecum sicut scis, & vis; nam scio, quòd amator sis.*

L E C T I O

DE PRÆVIA ANIMI AD ELECTIONEM COMPARATIONE.

§. I.

I. **U**T serviamus Creatori eo, quo ille voluerit, modo, imitandus nobis est Christus & quidem 1. eâ ratione seu in eo perfectionis gradu, quem ille nobis in his exercitiis designaverit: 2. cum plenâ ad quidvis indifferentiâ, nil excipiendo, nullos gratiæ limites ponendo: 3. non solùm omnem *vitiosam* ad terrena inclinationem excludendo; sed insuper sanctam *ad meliora* propensionem fovendo, semperque tendendo ad id, quod perfectius est. Utî constat ex hesternæ diei sacrâ lectione (c), cujus tria hæc puncta præcipuum erant argumentum.

Jam autem ab aureâ hâc mentis comparatione sex præcipuè obstacula fortiori nos abstrahunt nisi videlicet 1. mundi honores, 2. carnis illecebræ, 3. vitæ ditioris commoda, 4. immoderatus amor erga patriam aut certum quempiam locum, 5. vana cupido eminendi in mundo suaque talenta ostentandi, 6. nimia affectio erga parentes, consanguineos, vel aliam quampiam rem creatam, quæ carnem & sanguinem sapiat. Hæc sunt

(a) Gen. 50. v. 20. (b) 1. Cor. 10. v. 13.

(c) §. I. n. 2. item § III. n. 3. & §. IV. n. 1.

illa se emerfa tartaro monstra, quæ nos potissimum ab ultimo fine nostro, à commendato hætenus æquilibrio, ab altiori virtutis gradu abstrahunt, abducuntque.

II. Nempè Christo, mortales nos ad perfectionem vocanti, illud ipsum non rarò evenire solet, quod illi *hominis regi, qui fecit cœnam magnam, & vocavit multos* contigisse Sacræ Paginæ memorant. Nam etiam de nobis, quod de his invitatis dici potest: *illi autem neglexerunt, & abierunt alius ad villam suam: (en! superbiam fastum) alius ad negotiationem suam: (en! lucricupiditatem) alius uxorem duxit: (en! voluptatum appetentiam) (a)*. Hic enim triplex ille hamus est, quo stygius alastor incautos nos à virtutis tramite, à Dei servitio, à Christi sequelâ, ac ultimo fine nostro coævâ orbi fraude abducere confuevit.

Præter hos communes laqueos, queis orcus plurimam hominum partem irretit, perditque, tres alias improvidis pedicas subdolè struit eò magis periculofas, quò subtiliori ex stupâ confectæ sunt; & queis non paucos etiam illorum captivos retinet, qui tres primos compedes victricis jam pede calcârunt.

Sunt enim, qui etiam disrupto triplici illo Satanæ funiculo, nempè vitiosâ honorum, divitiarum ac voluptatum appetentiâ, tamen adhuc patrio solo aut alii cuidam *stationi* ita affixi adhærent, ut si etiam Deus sibi eos alibi fervire cupiat, ii indè moveri vel omninò non, vel non nisi ægerrimè queant. Id quòd repugnat plenæ illi, quæ mox exercitiorum (b) initio commendabatur ad quemvis *locum* indifferentiæ, vi cuius promptos nos esse oportet ad serviendum Deo in eâ, quâ ipse voluerit, mundi plagâ; æmulantes Raphaëlem Archange-

(a) Matth. 22. v. 2. & seq. Luc. 14. v. 20.

(b) Diei I. medit. 2.

lum, quem Tobias junior invenit *stantem præcinctum*, & *quasi paratum ad ambulandum* (a), quocumquè vocaretur, vel mitteretur.

Alios reperire est, queis quidem animo fixum sed tunc servare Creatori, imitando Servatorem; sed tamen solùm in *munis*, quæ fallaci splendore oculis illudunt, ac inani nominis famâ stultas hominum aures attonant. Sunt hi ex numero illorum, quibus amor proprius illud ipsum identidem suggerit, quod olim Apostoli Christo: scilicet *manifesta te ipsum mundo; nemo enim in abscondito quid facit, sed quærit ipse in palam esse* (b). Quin imò sub frivolo metu, ne fortè & ipsi olim servi nequam audire debeant, quasi & ipsi concredita sibi talenta defoderint in terram, ea coram mundo ostentare ambiunt; obtentu gloriæ Dei propriam laudem tectâ molitione aucupantes. Quàm longè hi ab aureâ illâ ad quodvis *munus* etiam vile & incommodum indifferentiâ (quam diei I. meditatione 2. commendavimus) adeòque etiam à perfecto Dei servitio recedant, in propatulo est.

Aliqui demùm vinculo ex carne & sanguine contexto à virtutis studio & sanctiori Numinis famulatu abstrahi se sinunt, dùm immodico erga parentes vel consanguineos amore à Christo proximius sequendo præpediuntur, aut alia minùs ordinata ad personam aut rem quampiam, vel etiam ad se ipsos corporisque commoda, ad proprium judicium vitæque libertatem affectione ab illo perfectionis culmine arcentur, ad quod conscendendum à cælo invitantur; recedentes hâc ratione ab illo cælesti æquilibrio, quo indifferentes esse deberemus ad omnem omninò *virtutis gradum*, ad quem nos eluctari Suprema Mens voluerit. Numquàm enim orbis Moderatori famulabimur eo, quo ipse cupierit, modo, nisi

(a) Tob. 5. v. 5. (b.) Joan. 7. v. 4.

nostra indifferentia, ab hoc triplici vinculo libera, ad omnem insuper locum, munus, virtutisque gradum se prompta extenderit; prout mox primâ exercitiorum die indicavimus.

I. Porrò tollendis his omnibus obstaculis exemplum Servatoris, quod S. P. N. secundâ hâc hebdomade nominandum proponit, potens omninò ac excellens remedium est. Illo enim animamur non solummodò ad contemptum honorum, divitiarum ac voluptatum; sed insuper ad omnem quoque locum, munus, virtutisque gradum perfectè æquilibres esse monemur; adeòque & prompti ad omne divini servitii *genus*: nec non ad omnem Christum imitandi *modum*; quocumque in statu, & quâcumque ratione nos Deus id exequi voluerit.

Nam ad primam quod attinet enumeratorum sex hostium triadem, nempe ad appetentiam dignitatum, illecebrarum & opum, eisdem heri jam cælestis Archistrategus noster victricia intulit arma, eosque debellare nos docuit animi demissione, vitæ asperitate, rerumque penuriâ; quarum virtutum insigne nobis specimen præbuit in suâ tum Incarnatione, tum Nativitate; ut proin minimè dubitem, magnam earum etiam nos *æstimationem, amorem, quin & desiderium* concepisse.

Reliqui tres tectioris malitiæ Sinones, nempe inordinati ad locum quempiam, & munus, ad carnem ac sanguinem affectus hodiè profligandi supersunt, & quidem divino pariter Christi exemplo, quo nobis ille præluxit 1. suâ in Ægyptum fugâ, 2. occultâ tot annis vitâ, 3. suoque in templum ascensu, aut potius suâ ibidem relictis parentibus per triduum mansione. Hæc enim mysteria S. Ignatius hunc in finem provido selectu contemplando proponit (*a*), ut eorum admi-

(*a*) In lib. exercit. pro die 2. hebd. 2.

niculo nimium illum ad quempiam locum, aut munus, ad carnem aut sanguinem affectum exuamus, qui requisitæ ad electionem indifferentiæ impedimento esse posset. Idque non absque Numine agit.

IV. Primo enim mysterio nempe Servatoris fugæ Ægyptum expellitur iners illa ad eandem semper stationem affectio, ejusque loco instillatur agilis indifferentia ad omnem *regionem & locum*, quo nos Dei famulatus ac nutus evocat. Secundo mysterio videlicet ejus occultâ tot annis vitâ reprimatur insolens ille in mundo excellendi, suasque dotes ostentandi pruritus; ac pro eo inducitur æquilibritas ad omne omninò vile molestumque *munus*.

Tertio denique, Christus à suis parentibus clàm discedendo, iisque relictis in templo solus subsistendo, ac immorando iis, quæ Patris ejus erant, docet nos omnem minùs ordinatam erga parentes, consanguineos, aut *alias res creatas*, etiam *ad se ipsum* propensionem deponere, ac promptos esse etiam ad amplectendam *formam* (ut loquitur S. Auctor) *secundi status perfectionem Evangelicam afferentis* (a), seu ad ingressum in Religionem; siquidem Deum id à nobis exigere electionis tempore intellexerimus. Aut si nuncupatis pridem votis sacro cuidam Ordini jam adscripti vivimus, movet nos ad ejurandam sinistram motionem illam, quæ progressum in virtute & gratiarum fluentia præ aliis hebetat, cæloque in nobis singulariter displicet; vel ad patrandum illum actum heroicum, ad quem exercendum vehementiùs impellimur: aut ad sacrificandam illam rem creatam, quæ cor nostrum cum Numine dividit, nosque à perfectione potentiùs retrahit. Qui proin scopus in

(a) In lib. exercit. ante contempti de vexillis in Hispano autographo, quod à textu ipsius libelli differt.

tertiâ meditatione illâ semper præ oculis est habendus.

Ex his iterùm elucet mirabilis meditationum nexus, ac providus materiaram selectus, ita ut supervacaneum nihil, nihil sine consilio positum, in toto exercitiorum sermone reperiat, quod non rectâ ad præfixam sibi metam allineet: quod non arctè cum jactò primâ die incedente amento cohæreat: quod non dextrè ac dissimulanter præcipua indifferentiæ impedimenta è viâ submoveat, nosque disponat ad eligendum illum vitæ statum, aut in electo jam statu ad conscendendum illum perfectionis gradum, in quo Deus nos sibi servire, Christumque imitari exoptat; & quidem id omne S. P. N. non nisi proposito divini Servatoris exemplo efficere fatagit.

§. II.

I. Undè iteratò mira Ejusdem prudentia emicat, semper aptiora consequendo finis media feligentis; nam aptius, quo hætenùs dicta effectui dentur, incitamentum hoc ipso Dei-Hominis exemplo excogitari non potest; hoc enim omni ratione clariùs, omni eloquentiâ facundiùs, omni evidentiâ certiùs intellectum de rei veritate convincit; voluntatem verò ad eandem amplectendam omni ariete fortiùs impellit. Quod nec argumenta evicere, nec præcepta efficere queunt, id exempli hujus vis operatur, perficitque. Tantæ illud efficacitæ est.

Nec mirum; si enim patrata ab æqualibus facinora tam potenter ad imitandum nos incitant, quid non possit exemplum Christi, cui personæ dignitas, sequelæ utilitas, sequendi necessitas aliique tituli immensum pondus ac robur addunt. Quis enim servus collum illi jugo subdere tardet, quod cæli Dominum sibi imponentem videt? Quis miles domi otiosus delitescat, dùm

Regem suum in aciem prodeuntem cernit? Quis Christianus *aspiciens in auctorem fidei, & consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem (a), eandem averfari sustineat? Multum enimverò confert ad incitamentum virtutum, (Chrystomi oraculum c.) Magistrum luctantem indefinenter aspicere, nec contemtem (b). Validior quippè operis quàm oris est vox (c).* Ex his proin præclara tum memorati exempli efficacitas, tum Ignatii sapientia apparet, per efficaciora semper media ad præstitutum sibi finem tendentis.

Et profectò contemplari Verbum carnem factum, Omnipotentem ad statum infantis redactum, Immensum uteri materni angustiis circumscriptum, & miseris afflictum, cæli terræque Dominum in stabulo summam omnium penuriam patientem; & tamen cristas attollere, cuticulam fovere, paupertatem averfari; prætereà Eundem in Ægyptum fugientem, in officinâ fabrili latentem, in templo Patris obsequio se integrè mancipantem cernere, & adorare; & tamen viles ac molestas stationes & occupationes horrere, vocantique ad perfectionem Evangelicam Numini surdas aures occludere, & rei cujuspian creatæ turpe mancipium esse; id enimverò Marpesiæ cautis indicium foret ac mentem arguere omnis humani aut saltem christiani sensûs expertem.

Ex his ergo liquet, quantoperè allucinentur ii, qui hæc vitæ Christi mysteria, tanquàm feriis solùm natalitiis propria, minùs aptè hîc poni autumant, aut solidiores iis veritates substituendas esse arbitrantur. Qui proptereà illa, aut illorum saltem aliqua vel omitunt, vel tantùm obiter percurreunt; cùm tamen nulla ex assignatis meditatio sit, quæ non singularem cum

(a) Hebr. 11. v. 1. (b) In 2. Tim. 4.

(c) Laur. Just. lib. de conflictu interiore.

reliquis connexionem habeat: quæ non mirâ virtute ob Christi exemplum in animos influat; & illum, qui in his exercitiis intenditur, fructum potenter promoveat. Accedit, earum quamlibet peculiare aliquod impedimentum auferre, quod commendatæ hætenus indifferente adeoque & electioni obstat, officitque. Hoc ipsa autem magno nobis incitamento esse debet, his commentationibus debitâ animi contentione vacandi.

II. Ceterùm, cùm suprâ mentionem fecerim *de formâ secundi statûs*, notandum est S. Ignatium mox post meditationem de ascensu Christi in templum duplex vitæ genus distinguere, cujus utriusque nobis Servator exemplar exstitit. *Primum consistit in mandatorum Dei observatione, & primus seu communis status appellatur*, quem scilicet omnes & quidem sub primum mox rationis diluculum amplecti teneantur, quicumque salutis æternæ compotes fieri optant. Et hujus nobis divinus Magister specimen præbuit, *dùm parentibus suis fuisse subditus memoratur.*

Formam verò secundi statûs pendentis ab obedientiâ, & perfectionem Evangelicam afferentis exhibere visus est, quando videlicet in templum se contulit, patre adscititio & naturali matre direlictis, ut æterni Patris obsequio vacaret (a). Ibi enim abdicatis domûs paternæ commodis, omnique mundano, quod à parentibus & consanguineis sperare poterat, solatio se integrum, omniumque egentem Dei servitio in ejusdem templo mancipavit. Quo factò rudem statûs religiosi ideam adumbravit; simulque declaravit, indifferentes nos esse oportere

(a) In lib. exercit. ad fin. diei 2. hebd. 2. Videri tamen hic debet autographum Hispanum, quod habetur ad finem exercitiorum, ubi prioris textûs correctionem legisse operæ pretium erit.

etiam ad hunc statum amplectendum, siquidem universi Dominus in illo nos sibi fervire decreverit.

Istam gemini hujus statûs differentiam S. Ignatius hausisse videtur ex illo Matthæi 19. ubi ad Christum accedens unus, ait illi: *Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam? qui dixit ei, . . . si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* En! statum primum & communem: *primum*; quia mox cum rationis diluculo est auspicandus: *communem*; quia omnibus ad salutem est necessarius. Verùm cum dixisset illi adolescens: *omnia hæc custodivi à juventute meâ, quid adhuc mihi deest? ait illi Jesus: si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me.* En! statum secundum, qui ducit ad perfectionem evangelicam; & qui ideò secundus vocatur, quia priori supervenit.

Hunc autem nil hæsitando eligendum esse, quando nutu divino ad illum vocamur, abundè constat tum ex tristi ejusdem juvenis fato, quem magni nominis Auctores ob neglectam sublimem hanc vocationem suam æternùm periisse autumant; tum ex forti illâ Christi interrogatione, quâ Is ex parentibus suis sciscitatus est: *nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse (a)?* Declarans his verbis, solatio terrenæ matris, excusso omni dubio & morâ, præferendum esse obsequium æterni Patris. Licèt enim in decalogo jubeamur honorare parentes; tamen semper præ illis diligendus est Deus, secundùm illud Servatoris oraculum; *qui amat patrem suum aut matrem suam plus quàm me, non est me dignus (b).*

III. Porrò investigatio statûs unicuique convenientis inchoatur à meditatione de mansione Christi in templo,

(a) Luc. 2. v. 49. (b) Matth. 10. v. 37.

ubi is parentes dereliquit, ut æterni Patris obsequio vacaret; uti patet ex inscriptione, quam S. P. præfenti notando præmittit, quæ sic habet: *præludium quoddam circa considerationem statuum seu generum vitæ diversorum*. Quibus verbis insinuat, post dictam commentationem *in tempus opportunum esse, ut nos quoque Servatoris am contemplantes, vestigemus, & efflagitemus proprium vitæ genus, in quo Majestati suæ nos servire malit.*

Ubi tamen per *to vestigare*, non jam intelligit principem illam discussionem, quæ primùm crastinâ die fiet in exercitio electionis; sed per vocem *efflagitare* explicat S. Ignatius vocem *vestigare*, ut sit quasi desiderium & petitio bonæ electionis crâs faciendæ. Nihilominus quamvis exercitium electionis hodiè necdùm adhuc sit instituendum, sed tantùm felix illius successus præviis precibus ac votis sit efflagitandus; præcogitari tamen, ac determinari jam poterunt singularia quædam futuræ electionis puncta, quæ hunc in finem infrâ §. 3. enumerabuntur.

Hanc ipsam ob causam motiones etiam internæ ad hoc vel illud eligendum impellentes nec in hâc nec in aliis meditationibus sunt impediendæ; quamvis nec justo plus iisdem tribuendum, aut immorandum sit (a).

Porro præcipuus tertiæ exercitationis præfentis hujus diei scopus est, ut extendamus commendatam hæctenùs indifferentiam etiam *ad statum consilia Evangelica observantem* seu ad statum religiosum; siquidem ejus electio nobis etiamnùm libera sit. Secùs eò dirigenda erit tertia hujus diei meditatio, ut *in electo jam statu nos perficiamus* (b), nominatim ut omnem affectum erga car-

(a) Videri potest Diertins in notis ad notandum secundum post contemplationem de transitu Jordanis.

(b) Direct. c. 34. n. 3.

nem & sanguinem v. g. erga certam personam, aut rem quampiam creatam, vel etiam ad nos ipsos corporisque commoda stirpitùs excindamus. Quo fiet, ut terrenis omnibus vinculis liberi, eò expeditiores futuri simus ad magnum illud electionis negotium, quò omnia hæc nùs dicta velut ad centrum collineant.

Nam illa, quæ hætenùs de regno & vitâ Christi dicta sunt, ac etiam deinceps de duobus vexillis ac variis hominum classibus, tribusque humilitatis gradibus dicentur, non ad illos duntaxat spectant, qui de eligendo vitæ statu deliberaturi sunt; sed etiam ad eos, qui certo vitæ generi jam sunt adscripti. His enim ex mente S. Patris enitendum est, *ut perfecti in eo, quem elegerunt, evadant statu.* Illius hæc sunt verba: ex meditationibus tum præcedentibus, tum sequentibus, *discemus etiam, quâ sit nobis opus dispositione, ut perfecti in eo evadamus statu, quemcunque Bonitas divina eligendum nobis suggererit (a).*

Ex quibus patet, non solùm allatas hætenùs, ac afferendas in posterum exercitationes, sed etiam universam electionis materiam æquè utilem ac necessariam esse iis, qui statum jam habent, quàm iis, qui in illum inquirunt. Illis enim deliberandum est de *mediis* in electo jam statu se in dies perficiendi, eumque virtutis gradum conscendendi, ad quem eos eluctari volet Deus. (b).

§. III.

I. Ceterùm de ipsâ electione tria sunt declaranda, 1. comparatio animi requisita ex parte eligentis: 2. modus benè eligendi: 3. materia seu puncta electionis. Ad *comparationem animi* quod attinet, ea secundùm Directo-

(a) Lib. exercit. ad finem diei 2. hebd. 2.

(b) Direct. c. 19. n. 3. & c. 34. n. 3.

rium (a) tria complectitur, 1. plenam ad quidvis indifferentiam: 2. extinctionem omnis inordinati affectûs: 3. fortem ad perfectiora propensionem. Quàm bellè S. Ignatius per has secundæ hebdomadis exercitationes ad eligenda semper perfectiora nos impellat: quàm dextre nos omni finistrâ affectione exspoliet: quàm potenter commendatam æquilibritatē nobis instillet; adeòque quàm aptè nos ad magnum electionis negotium ritè expediendum comparet, tum ex hæcenus jam dictis, tum ex adhuc dicendis abundè patet.

Quàm magna autem dictæ dispositionis necessitas fit, indè elucet, quòd ex S. P. *tota tractatio de modo eligendi omittenda sit, si quis ad commendatam hanc resignationem & indifferentiam per inculcatam hucusque ad sanctiora propensionem non provenerit, aut si mens minùs ordinato quodam affectu occupata fuerit. Ille enim affectus à viâ perfectiori aversus, & ad imperfectiorem conversus illum traheret ad excogitandas rationes tali affectui consentaneas; facileque fieri posset, ut quis existimaret illam esse Dei voluntatem, quæ est propria ipsius voluntas. Quo casu, intermisso interim electionis exercitio, procedendum erit in sequentibus exercitiis, ut fors per ea animus ad majorem maturitatem perducatur (b); simulque intereà curandum, ut per assignatas à S. P. N. regulas affectionis vitium detegamus, detectumque per præscripta ab Eodem *media* emendemus.*

Porro *regulæ* motiones bonas à malis, genuinas à spuris dignoscendi sunt sequentes. 1. Scrutanda erit radix & causa appetitionis ejusmodi, vel repugnantiae, *an rectè proveniat ex amore Dei?* 2. Considerandum erit, si quis alius, cui parem mecum perfectionis gra-

(a) Direct. c. 33. n. 3. & 4. Item, c. 23. n. 3.

(b) Direct. c. 23. n. 3.

cum opto, me super hoc affectu consuleret, an non ei, ut illum corrigat, suafurus essem? 3. Cogitandum, quando mors imminet, an non aliam ab hoc affectu regulam me secutum fuisse desiderabo? 4. Prospiciam, an hic affectus sit tam purus, ut in die iudicii nihil vanitatis in eo reperiendum sit (a)? Ad hunc lapidem Lydiæ, qui suos affectus seriatim tentamine iterato examinaverit, facili negotio discernet, ac *separabit pretiosum à vili* (b).

Media verò sinistras motiones corrigendi sunt hæc; 1. vitiosa ejusmodi affectio in oppositam partem impelli debet; ut si quis mentem ad mundi honores propendere sentiat, ad amorem contemptus eandem inflectat. 2. Per assiduas orationes, corporis castigationes, aliaque pietatis exercitia, propensio ad contrariam virtutem à Dei clementiâ ferventer est expetenda; hæc vel similia ad Deum suspiria interdium ejaculando: *Domine da v. g. humilitatis estimationem, patientiæ amorem, & laborum appetentiam.* 3. Animus ab omni minus rectâ appetitione liber supremo Numini per diem sæpius purâ mente ad quidvis paratus est offerendus, protestando, nil jam eum appetere, aut averfari, nil velle aut nolle alio ex fine quàm folius divini cultus aut honoris ergò. His industriis levi brachio affectus suspectos discernere, & vitiosos emendare poterimus; nosque aptos reddere ad electionem benè instituendam, quæ haud rarò ob memoratæ dispositionis defectum minus feliciter succedit (c). Hæc de præviâ animi comparatione ad eligendum requisitâ breviter delibasse sufficiat.

II. Ad ejus verò *modum* quod spectat, illius praxis post crastinæ diei considerationem explanabitur; circa

(a) S. Ignat. in lib. exercit. de regulis in distribuendis eleemosynis observandis. (b) Jerem. 15. v. 19.

(c) Direct. c. 23. n. 4. Item c. 27. n. 6. & c. 30. n. 2.

quam notandum, S. Ignatium triplex electionis tempus distinguere. *Primum* est illud, quando homini adeò clarè constat de voluntate Dei, ut ne dubitari quidem de eâ possit. Exemplo fit vocatio S. S. Matthæi & Pauli. Verùm hoc tempus rarum est; & hinc etiam ejus in hoc electionis exercitio est nullus; cùm enim ejusmodi divinæ voluntatis manifestatio sit gratia singularis & omninò specialis, atque à nostris viribus independens, ea non cadit sub regulam; ideòque nec petenda est à Deo, nec expectanda. Proin temerarium foret huic electionis modo immorari. *Secundum tempus* est, quando animus internis motionibus iisque tam efficacibus agitur, ut sine ullo prævio aut ferè nullo intellectûs discursu ad aliquid eligendum feratur. *Tertium tempus* est, quando intellectus ratiocinando, id est, rationes pro unâ & alterâ parte ponderando, lumen voluntati præfert, ut ea id demùm eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit judicatum (a).

Differunt hæc tempora à se invicem sequentibus. In *primo tempore* voluntas impellitur ad aliquid eligendum claritate quâdam ac certitudine prorsùs singulari, quâ indubiè agnoscit, hanc impulsione esse à Deo. In *secundo tempore* voluntas interiùs mota fertur ad aliquid eligendum solùm cum *probabili conjecturâ*, hunc impulsum esse à Deo. In *tertio tempore* intellectus, perpensis priùs in utramque partem rationibus, movet voluntatem ad aliquid eligendum. Itaque in primo & secundo tempore voluntas intellectum præcedit, & intellectus quasi tractus voluntatem sequitur; in tertio vero intellectus suo discursu præcedit, & voluntas ab eo mota sequitur (b). Hi autem eligendi modi ideò à S. P. N. tempora vocantur, quia nempe, quando anima ejusmodi motio-

(a) Direct. c. 26. (b) Ibid. c. 27. n. 1.

nes sentit, quales ibi describuntur, tunc aptum electioni ac opportunum est *tempus*.

Ceterum hic notandum est 1. priora duo tempora seu eligendi modos continere quidem viam excellentiorem & sublimiorem; sed tamen viam tertii temporis prioriore esse ac tutiorem (a). 2. Si secundo tempore electio facta non sit, transeundum esse ad tertium electionis modum seu tempus (b). Quin imò, quamvis electio conclusa jam esset secundo tempore seu eligendi modo; tamen quia non est satis certum, quòd illa motio voluntatis, præveniens intellectum, sit à Deo, securius semper erit adhiberi etiam modum tertii temporis. Et sanè signum est mali spiritûs, amanti tenebras, quando subterfugit lumen examinis tertii hujus temporis seu modi (c).

III. Deniquè ad *puncta* electionis quod pertinet, ea hodiè sunt declaranda; quia S. P. hodiè adhuc post meditationem tertiam nos electionem auspicari vult, non quidem ejus *exercitium* jam actu inchoando, sed solùm ejus instituendæ *materiam* determinando. Porro sub electionem cadere potest *primo status totius vitæ*. Hic autem docente Directorio versatur circa duo, nempe sitne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia? Sique consilia sunt sequenda, nùm in religione, vel extra eam? Si in religione, restat inquirendum, quis Ordo in particulari sit eligendus? quo tempore is, quove modo sit assumendus?

Ubi duo sunt notanda; 1. cavendum, ne eligatur religio jam corrupta, vel in quâ non viget observantia. 2. Attendendum non solùm ad vires & propensionem personæ, sed etiam ad ejusdem dotes & talenta. 3. Cùm eo tempore, quo divina vocatio executioni danda fo-

(a) Ibidem. (b) Ibid. c. 28. n. 1. (c) Ibid. n. 5. 6.

ret, infirmitas humana rem procrastinare soleat, quantum potest, amorisque proprii vafrities varias morarum causas excogitare confueverit; optimum erit, hanc ipsam difficultatem in exercitiis profligare, & animo extendere illud S. Ambrosii oraculum: *nescit tarda molimur Spiritus S. gratia*. Hæc Directorium cap. 25.

Secundò. Alterum electionis punctum sunt *media*, quibus in electo jam statu ad altiorem perfectionis gradum eluctari queamus, nosque in eo perficere (a). Desumpta est hæc doctrina ex ipso exercitiorum libro, ejusque Directorio (b); quam confirmat Suarez, dicens: *licet Religiosus jam non debeat de statu deliberare, potest tamen meritò exerceri, ut in eo statu eligat optimum procedendi modum* (c). Proin ii, qui statum jam elegerunt, nequaquam debent factam ejus electionem denuò ad examen revocare; sed in id solùm toto virium nisu incumbere, ut aptiora se in eo perficiendi feligant media.

Hæc autem media sunt magna in actionibus quotidianis accuratio, fervens quotidie oratio, assidua mentis collectio, Sacramentorum frequens usurpatio, utriusque examinis tum generalis tum particularis constans usus, solers virtutum exercitatio, præsertim demissionis, mortificationis, paupertatis, nec non indifferentiæ ad quodvis munus & locum: item motionis animo dominantis extirpatio, omnisque inordinati affectus extinctio; & quæ his similia sunt.

Deliberandum proin erit, quibus industriis opera quovis die recurrentia sint amplius perficienda, & à

(a) In lib. exercit. ad fin. diei 2. hebd. 2. Item Direct. c. 19. n. 3. & c. 34. n. 3.

(b) l. 1. c. c. Item in lib. exercit. immediatè ante finem hebd. 2.

(c) Tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 7. n. 15.

consuetis defectibus expurganda? An non sanctior aliqua utiliorque methodus orandi, confitendi, ad sacram Synaxin accedendi aut celebrandi sit adhibenda? an non voto temporario se obstringere expediat ad somnum ultra necessitatem numquam protrahendum: quotidiè saltem aliquo temporis spatio meditandum: ad brevem animi collectionem quot mensibus instituendam: ad quotidianum lectionis spiritalis, nec non examinis etiam particularis exercitium? & quæ his affinia sunt.

Prætereà expendi poterit, 1. quid circa paupertatem reformandum sit? an depositæ apud Superiorem pecuniæ, superfluus cubiculi ornatus, potûs peregrini usus, hæc vel illa utensilia & commoda circa lectum, vestitum & victum sint abdicanda? an aliquid à discipulis vel pœnitentibus sit acceptandum? 2. Quâ viâ altior *humilitatis* gradus sit conscendendus? quænam humiliationes ultrò quærendæ? qui honores fugiendi? An heroico silentio premere velimus injurias ab inferioribus illatas: detractiones, dicteria & calumnias ab æqualibus impactas: vexationes & pœnas innocentibus nobis à Superioribus inflictas? vel nùm subin innocentia sit defendenda, læsus honor honestè tuendus, & secundùm Sapientis consilium respondere oporteat stulto juxta stultitiam suam, cum laude quidem arguti ingenii, sed tamen cum jacturâ majoris meriti?

3. Quænam mortificationis opera deinceps stabili lege sint obeunda? quâ ratione satisfacere velimus illi regulæ, quæ jubet, ut omnes in omnibus continuam suû ipsius mortificationem quærant? An extra tempora prandii vel cœnæ quippiam cibi aut potûs sit admitendum? An merendæ & convivia sint frequentanda? Quid in quotidianâ corporis refectione circa alimentorum quantitatem & qualitatem sit statuendum?

4. An non conveniat, se Superioribus indifferentem offerre ad omnia omninò loca & munia, etiam illa, quæ speciem pœnitentiæ referunt, à quibus mens plurimùm abhorret, & quæ alii tanquàm valetudini aut propriæ existimationi contraria amplius refugiunt? Vel nullo proposito aut omninò votum fit concipiendum contra nullam Superiorum ordinationem seu dispositionem unquàm replicandi, nullum officium secundarium recusandi?

5. Quâ ratione inordinatus ille ad consanguineos vel aliam rem creatam affectus: quâ industriâ humanus ille respectus: quomodò illa animo dominans motio fit eliminanda?

Tertium electionis punctum complectitur *res* alias *particulares varias* (a), v. g. an hoc vel illud munus sit suscipiendum, vel abdicandum? An huic dignitati, præbendæ, aut societati sit renunciandum? Quid in hoc vel illo negotio sit consulendum, vel agendum? An petendæ sint missiones Indicæ vel Europææ, aut officium Operarii vel classium inferiorum professoris? Quid in obeundo munere injuncto emendandum sit, ac perficiendum? Quâ viâ salus animarum majori zelo promoveri à nobis possit, aut debeat? *Quomodò familiam gubernare, quibus eam verbis & exemplis instruere, quantum de possessis facultatibus in usus proprios expendere, quantum pauperibus erogare, vel piis operibus impendere liceat, & deceat* (b). Verbo: *solida emendatio* (ut loquitur S. Ignatius) *seu reformatio circa vitæ statum cuiusvis*

(a) Direct. c. 25. n. 9. Item S. P. in lib. exercit. in præludio ad electionem faciendam, ubi hæc verba expressò addit: *ceterisque rebus omnibus.*

(b) In lib. exercit. paulò ante finem hebid. 2.

facienda (a) est præcipuum electionis instituendæ argumentum.

Quæ tamen omnia non ita sunt intelligenda, ac si cuncta hæc puncta *debeant*, aut quasi præter hæc nulla alia *possint* in deliberationem venire; sed ista exercitia solum gratiâ in medium sunt allata, ut instar paradigmatum ferviant illis, qui fortè circa electionis materia dubii hærent. Primarium enim ejus argumentum (ut supra memini) semper est solida *emendatio*, seu *reformatio totius vitæ statûs* five morum posthâc executioni mandanda per media efficaciora in his exercitiis determinanda.

Ceterùm quaecunque demùm punctum pro materiâ electionis assumatur, semper curandum erit, *ut oculo puro ac simplici spectemus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei, & salutem nostram; adedque ut nihil affectemus, nec quæramus, nisi quod honorem Dei & salutem nostram præstet. Idcirco nihil movere nos debet, ad mediis quibuscumque utendum, aut supersedendum, nisi habitâ in primis tam divinæ laudis, quam nostræ salutis certâ ratione* (b). Idque non solum observandum est in electione vitæ statûs; sed etiam in omnibus aliis: omnia metienda sunt ex solius Dei honore, nullo habito respectu ad proprias commoditates maximè temporales; curandumque, *ut intentio semper in Deum recta sit, nec inflectatur ad aliquid terrenum* (c).

IV. Si quæras, *quandò* laudatum electionis exercitium institui debeat? respondeo, tempore tranquillitatis eidem vacandum esse (d). Porro tranquillitas (S. Ignatii verba sunt) *tunc adesse cognoscetur, quotiescum-*

(a) In lib. exercit. ad fin. hebd. 2.

(b) In lib. exercit. in prælud. ad electionem. Item ad finem. hebd. 2.

(c) Direct. c. 25. n. 9. (d) Direct. c. 28. n. 2.

quæ anima non agitur variis spiritibus (a). Ut ista ritè intelligantur, sciendum est, animam posse agitari 1. à solo spiritu bono per varias consolationes: 2. à solo spiritu malo per desolationes: 3. ab utroque spiritu simul, contrariis tamen motionibus.

His præmissis notandum est, tempore electionis animam non debere agitari tertio modo nempe ab utroque simul spiritu, malo scilicet ac bono contrariis impulsibus; tunc enim in animâ tumultuatur tempestas quædam & conflictus, adversans tranquillitati ad electionem requisitæ. Sed neque secundo modo nempe à solo spiritu malo impelli debere electurum, constat ex regulâ quintâ de discernendis spiritibus; ubi dicitur, quòd tempore desolationis nil deliberandum; præsertim verò nil concludendum sit. At verò primus modus, nempe quando quis à solo spiritu bono per varias consolationes movetur, is, inquam, modus adeò non impedit, ut potius juvet electionem in quovis tempore; ibi enim non est agitatio & conflictus variorum spirituum, sed est suavis motio unius solùm spiritûs, qui tranquillitatem affert. Ulteriora autem, & à superiùs jam allatis distincta eos discernendi signa & media cràs explicabuntur. Hodiè hæc pauca de animi ad electionem comparatione, ejusque modo & punctis explanasse sufficiat.

Id unum adhuc inculcandum restat, hoc electionis exercitium, si res gravioris momenti defuerint, etiam in aliis levioris notæ negotiis adhibendum esse. Quin imò illud ita familiare nobis esse deberet, ut in obviis quibuscumque rebus etiam extra exercitia facilè ex illo agamus, & hoc medio Dei voluntatem investigemus. *Quòd si quis improvidè nec sine obliquis affectionibus aliquando aliquid elegisset, tunc si electio sit immutabilis,*

(a) In lib. exercit. de tempore triplicis electionis ad finem.

seu talis, quam retractare non liceat, reliquum est, ut electionis damnum probitate vitæ & operum solertiâ studeat compensare: resiliere autem nullo pacto decet. Si autem ejusmodi inconsulta electio circa res mutabiles versetur, eam expedit corrigere, ut fructus uberior & integrator produci possit (a).

MEDITATIO II.

DE VITA CHRISTI OCCULTA.

Punctum I.

HUjus mysterii sublimitas. Vita Christi occulta mysterium continet, quod humilibus summo solatio; superbis verò summæ confusioni est; & quo gravis quædam tentatio convellitur, quâ magni etiam viri non rarò infestari consueverunt, vitiosâ scilicet in mundo eminendi appetentia, & se suasque dotes ostentandi pruritus.

Hic ergo adesto, quicumque hoc morbo laboras, & in præsens spectaculum docilem obtutum defige. En! Homo-Deus, infinitâ Sapientiâ, infusâ rerum omnium notitiâ, omnium linguarum peritiâ eâque perfectissimâ præditus; dono eloquentiæ insigni, morum suavitate ineffabili, animas lucrandi dexteritate incomparabili, modo conversandi divino instructissimus; verbo: Rex gloriæ, cæli terræque Dominus, cunctis naturæ & gratiæ dotibus eminenti gradu ditatus; qui ideò in hunc mundum venerat, ut vitia debellaret, errores depelleret, mores corrigeret, totumque orbem redderet sanctiorem. Hic (quis non obstupescat?) hic in vili urbeculâ, in fabrili officii-

(a) In lib. exercit. in introduc. ad eligendarum rerum notitiam puncta 3. & 5.

nâ, terræque angulo artem mechanicam exercendo, pauperem vitam tolerat: illæ universi creatrices manus: illi omnipotentes digiti, ex quibus orbis terrarum pendulus hæret: illa carne vestita Divini Patris Sapientia, desideratus ille à tot sæculis Messias, humanique generis Redemptor ac Reparator, Is, (mysterium adorare: ô Seraphini!) Is scopis mundat domum, fecat ligna, colligit segmenta, lavat scutellas. Verbo: vitam ducit humilem, & in oculis hominum inutilem ac otiosam; latet mundo incognitus, atque etiam ab iis, quibus erat cognitus, tamquàm pauperis fabri filius, despectus & contemptus.

Et hoc agit ille, qui intereà temporis potuisset in templo Solymæo concionari, in Athenæis severiôres disciplinas tradere, in principum aulis regendi formam præscribere: qui potuisset regiones, vicos & urbes percurrento ægrotos sanare, sanos instruere, peccatores ad frugem reducere, & cunctos miraculorum potentiâ & exemplorum suadâ ad meliora perducere. Hic (stupete ô Superi!) hic in orbis angello, in vili tugurio, inter lignorum segmenta & fabrilia instrumenta incognitus, inglorius, & abjectus latet; ibique latet non solum tribus, sex vel novem annis, sed triginta omninò annorum spatio; id est, per potissimam vitæ partem, imò per omnem ejus cursum, si pauculos excipias annos. ô Stupendum demissionis prodigium!

Huc jam adsint *mendaces filii hominum in stateris* (a) seu judiciis suis, & tria hæc attenti considerent, 1. quis ille sit, qui ita latet? 2. ubi, & 3. quamdiù ita delitescat? ac inde nimium illum in mundo eminendi, suaque talenta ostentandi appetitum moderari discant. ô Domine Jesu! *verè tu es Deus absconditus* (b), *ponens tene-*

(a) Psal. 61. v. 10. (b) Isa. 45. v. 15.

bras latibulum tuum (a); da, ut etiam mihi sint hæ tenebræ tuæ sicut meridies (b), ubi videam vanitatem (c), quæ honoratioribus muniis inest.

Punctum II.

L*Atens in eo veritas.* Christus etiam sic latendo, nihil in speciem agendo, sua talenta sepeliendo & in omnium oblivione neglectus vivendo, tamen vixit perfectissimè: egit omnia, imò summa: suis talentis usus est utilissimè. Hæc illius vita, quæ in oculis mundi erat otiosa, inutilis, abjecta; in oculis Divini Patris erat laboriosissima, utilissima, ac summè gloriosa; quia nempe vixit, ut Pater voluit: fecit, quæ Pater voluit: fuit, ubi Pater voluit; ita quidem, ut si Christus toto illo tempore aliud egisset, aliter vixisset, alibi fuisset; malè fuisset, imperfectè vixisset, nihil egisset; quia sic divini Patris voluntatem non implevisset.

Si ita est, ergo perfectio nostra non consistit in eo, ut magna (nempe opinione hominum magna) operemur: ut concionibus urbes, scientiis academias, factorum famâ patriam illustremus; ut collegia, provinciam, principum conscientias regamus: ut viri magni audiamus; minimè, inquam, in hoc perfectio nostra consistit; sed in eo, ut voluntatem Dei faciamus, id est, ut in eo loco, munere & gradu perfectè vivamus, in quo & ubi nos orbis Moderator vivere vult. Et hæc est magna illa summique momenti veritas, quam vestita carne Sapiencia triginta annorum spatio nos suo exemplo docuit. At oppones, ut quid ergo cælum has mihi dotes dedit, si iis me uti nolit? Respondeo: ut quid ergo Divinus Pater tot in Christum talenta contulit, si eum his triginta annis uti noluit? Audi superbe, ideò tibi

(a) Psal. 17. v. 12. (b) Isa. 59. v. 10. (c) Psal. 118. v. 11.

cælum hæc naturæ dona concessit, ut haberes, quæ ei sacrificares. Nam illa non pereunt, quæ Numini li-
tantur, thura: illius talenta non latent otiosa, qui etiam
nihil agendo, facit quod vult Deus.

Si ergo Suprema Mens te velit inter scholarum infe-
riorum pulveres, in gradu Coadjutoris formati, in va-
letudinario, aut alio vili officio neglectum à Superiori-
bus, contemptum ab æqualibus, perpetuò abstrusum
latere, quæso te, forte tuâ contentus vivas: illa lamen-
ta procul à te amanda: *sum inutilis, sum pondus, ad
nihil habilis, nil præstare possum.* Ah! fat abundè præ-
stat, æterni Patris voluntatem qui complet. Aurea hæc
tessera: *hoc vult Deus*, cælestis ille clypeus fit, quo
armatus omnes superbiæ, amoris ac propriæ voluntatis
assultus retundas; quo omnes præsertim de officio,
nec non de loco, gradu, sanitate querelas procul re-
pellas. ô Voces sono tenues, sed sensu graves! *hoc vult
Deus.* ô Magnum verbum! sed amanti Deum, non se
aut mundum.

Et hæc est illa veritas, quæ fortiter elidit illud mor-
taliū animis dominans desiderium excellendi in mun-
do, eminendi supra alios, honoratoribus muniis alio-
rum æstimationem ac laudem captandi, qui pruritus
ingentium turbarum infelix scaturigo est. Indè enim,
nisi Superiores huic appetentiæ velificent, oriuntur mur-
murationes & querimonie, quibus dispositionum tem-
pore domus & literæ complentur: indè oriuntur æmu-
lationes & invidiæ, queis illos appetimus, quos nobis
prælatos dolemus: indè susurrationses & detractiones,
quibus horum ipsorum famam & existimationem immi-
nuere fatagimus. Hanc pestem qui ex animo excutit, ô
quàm quietè vivit. Enimverò ejusmodi animus cælestis
est paradisus. Proin sicut scopus matutinæ meditationis

erat indifferentia ad quemvis locum; ita præsentis fructus est æquilibritas ad omne officium utut vile & abjectum: nec non ad omnem gradum ac valetudinem; quin imò eò insuper tendendum erit, ut animi affectu potiùs ad humilia, aspera, sensibus & amori proprio ingrata, quàm ad opposita propendeamus, animati exemplo Christi, qui *proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ* (a).

Affectus.

Ô Jesu humillime! licèt tu fueris lux mundi, & lucerna ardens in domo Dei, tamen tanto tempore latuisti sub modio, vili occupatione detentus; & ego, *qui non nisi vapor sum ad modicum parens* (b), nihilum & peccatum, ego in orbe lucere, magnifieri, & honorationibus muniis fungi exoptem? Absit à me tam inconfulta vanitas. In conspectu totius curiæ cælestis ejuro, & execror illum inanem pruritum eminendi supra alios, sublimibus officiis superbiendi, acceptaque à cælo talenta vanè jactandi. Posthàc vilia munia erunt votorum meta; unicè ambiam delitescere, & cunctis ignotus vivere; voluntas tua omnium desideriorum erit regula.

Testes invoco cælum & terram (c), 1. quia malo esse vermiculus ex voluntate Dei, quàm sine illâ sublimis Seraphinus. 2. Malo cum voluntate Dei nihil agere, & esse martyr otii, quàm sine illâ totum mundum convertere, & esse martyr fidei. 3. Malo ex voluntate Dei latere in vili angulo, quàm sine illâ splendere in cælo. Dummodò divino satisfaciam beneplacito, fat magnus, dives, & felix sum.

“Repetantur hîc affectus meditationi matutinæ subjuncti, quæque ibi dicuntur de loco, hîc officio applicentur.”

(a) Hebr. 12. v. 2. (b) Jac. 4. v. 15. (c) Deut. 4. v. 25.

CONSIDERATIO DE MORTIFICATIONE.

Mortificatio est anima non solum omnis generatim imitationis Christi, sed etiam commendatae hactenus indifferentiae ad omnem locum & munus: praesertim verò fructus per ultimam hodiè meditationem intenti. Sine hac enim virtute nec Christi sectatores, nec ad quidvis indifferentes erimus; multò minùs (qui tamen vespertinae exercitationis scopus est) vitiosam affectionem illam ad consanguineos vel etiam ad nosmetipsos aut aliam rem creatam è medio tollemus. Indè patet, quantæ non solum utilitatis, sed etiam necessitatis hoc loco hujus materiae tractatio sit; cum arctissimus inter hæc omnia nexus intercedat. Hanc ergo virtutem ut ampliùs *æstimemus*, teneriùs, *amemus*, & ardentius *appetamus*, incitamenta fuggeram, in hac consideratione attentius expendenda. Primum post Christi hac in re exemplum (hoc enim præ oculis semper habendum) incitamentum est.

I. *Prestantia* mortificationis, quæ indè elucet, quòd habeat magnum cum martyrio similitudinem. Nam, docente Bernardo, *genus quoddam martyrii est, spiritus facta carnis mortificare, horrere quidem mitius, sed diuturnitate molestius (a)*. Et profectò *inter epulas esurire, appetitiones reprimere, sensibus, quod appetunt, negare, quod fugiunt, obtrudere martyrium est sine sanguine (b): carnificium est sine lictore (c)*.

Fortè etiam tu ex numero illorum es, qui vitam

(a) Bernard. Serm. 30. in Cant.

(b) Bern. Serm. de omnibus Sanctis.

(c) Ambros. l. 2. de Cain c. 4.

fidei causâ ponere, ac sterilibus desideriis inter Turcas aut Indos cruentam necem oppetere optant; at en! tibi ipsi piè crudelis esto, carnem doma, appetitus frena, & martyr eris humanâ æstimatione quidem minor, sed fors merito superior. Indè jam mortificationis excellentiam metire.

II. Alterum incitamentum est *necessitas mortificationis*. Nam ad eam exercendam tenemur 1. ut *Christiani*. Quandò enim sacro fonte lustrati, & christiani nomine initiati fuimus, per paternos solemni pacto renuntiavimus carni & omnibus appetentiis ejus. Ergo qui cuticulam fovet, violati hujus promissi se reum constituit, seque hoc nomine indignum reddit. Proin hujus virtutis exercitatio est summè necessaria homini Christiano.

2. Ad practicandam mortificationem adstringimur ut *peccatores*. Nam peccavimus: id testatur conscientia. Satisfaciendum esse asserit æterna Veritas; *non enim intrabit in eam* (nempè cælestem patriam) *aliquid coinquinatum* (a). Per sacram exomologesin deletur quidem reatus culpæ; sed restat adhuc delendus reatus pœnæ temporalis. Hujus pœnæ reatus est macula: nulla macula intrat in cælum: ergo nec anima cum tali reatu. Ergo is delendus est aut hîc per mortificationem, aut ibi per ignem. Alterutrum certum est: Ergo ibi ardere si nolis, hîc per ultroneas vitæ asperitates anticipatâ solutione debita expungas, necesse est. Ergo est necessaria nobis ut peccatoribus.

3. Nemini verò magis necessaria ac essentialis est mortificatio quàm *Religiosis*. Quid enim aliud est status religiosus, quàm perennis sensuum carnificina, appetituum mors, & concupiscentiæ sepulchrum. Quid aliud agere vi regulæ Religiosos decet, quàm continuò sibi

(a) Apoc. 21. ψ. 27.

vim inferre, soli Deo vivere, sibi & mundo quotidie mori. Nempè *abstine* & *sustine*, duo sunt poli, circa quos cœnobitica omnis vita rotatur. Verbo: Religiosus est homo, qui mundo, & cui mundus est crucifixus, id est, qui obverso eidem tergo ea solum æstimat, appetit, & amat, quæ ille spernit, nauseat, & odit: cui desipit, quod carni sapit; quique amorem proprium continenti odio persequitur. Hæc dicti statûs conditio est. Ex his autem collige, quanta Religiosis sese edomandi necessitas incumbat.

III. Tertium incitamentum est *rei æquitas*. Nam 1. æquum est, ut *sicut exhibuisti membra tua servire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibeas membra tua servire justitiæ ad sanctificationem (a)*, ut, *ubi abundavit delictum per sensualitatem, superabundet & gratia per mortificationem (b)*. 2. Æquum est, ut, cum corpus fuerit complexa patratae nequitiae, particeps quoque fiat pœnæ ob eam promeritæ. 3. Æquum est, ut, *qui se illicita meminuit commisisse, à quibusdam etiam licitis studeat abstinere (c)*. 4. Æquum denique est, ut illum hostem, scilicet carnem, implacabili odio aversearis, quo magis infensum infestumque non habes.

At appones: quomodo odisse possum, quod amare natura cogit? Verum percontor ego, quomodo amare queas latronem illum, qui toties te gratiâ spoliavit? tyrannum illum, qui toties te dæmoni mancipavit? parricidam illum, qui suis te blanditiis induxit, ut Christum fratrem tuum denuò cruci affigeres, eumque tot vulneribus, quot peccatis cruentares? hunc edic, latronem, tyrannum & parricidam quomodo amare, tue-ri, fovere tu queas?

(a) Rom. 6. v. 19. (b) Rom. 5. v. 20.

(c) Greg. Marg. in Evangel.

Perpende, quæso, an æquum fit, neglectâ animæ curâ, omnes vitæ labores & vigilias in id unum impendere, ut corpori tuo, huic abominando fordium acervo, ad breve tempus benè fit? Ipsus tu judica, an æquum sit, delicatiori cibo, largiori potu, proluxiori somno, commodiori lecto, subtiliori vestimento hoc tinearum pabulum cum tanto spiritûs detrimento saginare, & fovere: ab eo procul averruncare omne genus afflictationis, ut sunt jejunia, abstinentiæ, cilicia, flagra; & intereâ immortalem animam gratis nudam, meritis vacuum, purgantibus flammis plures annos excruciamdam addicere? ô putris argilla! *audi sermonem Domini. Hæc dicit exercituum Dominus (a): sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius (b).* Hæc audis; & tamen indignam ei servitutem servis? quæ hæc æquitas?

IV. Quartum incitamentum est duplex, quæ ex hâc virtute in nos emanat, *utilitas*. I. Nam (quod fidei dogma est) cuilibet supernaturali mortificationis actui, posito ab homine justo, respondet gradus gratiæ immanentis, seu sanctificantis: & cuilibet gradui talis gratiæ competit gradus gloriæ in cælo æternùm duraturæ (c). Ergo cum innumeræ, imò continuæ per diem sese vincendi, carniq; ægrè faciendi occasiones recurrant, sequitur, illum, qui harum nullam sibi patitur elabi, innumerabiles pariter gradus gratiæ in hâc vitâ, & dein gloriæ in alterâ quotidie beatâ serie sibi accumulare. Contrâ verò qui his uti negligit, innumeros quovis die gratiæ & gloriæ gradus improvidum perdere. Hæc credis; & tamen impudenti risu

(a) Jerem. 22. v. 29. (b) Gen. 4. v. 7.

(c) Conc. Trid. sess. 6. can. 32. *si quis dixerit, . . . ipsum justificatum bonis operibus . . . non verè mereri augmentum gratiæ . . . atque etiam gloriæ augmentum, anathema sit.*

irreparabilem summæ rei jacturam temerarius explodis.

ô Prodiga cælestium anima! en! unica talis gratia est pretium sanguinis Christi: est radius quidam Divinitatis centum mundis præponendus; & tamen harum aliquot millia vecors contempsisti, & quidem propter tabidum hoc corpus tuum. Quilibet cælestis gloriæ gradus in se continet gaudia plenitudine immensa, duratione æterna; & horum tam longam seriem perdidisti propter fœtidum hoc ac purulentum corpus. Minimus, quo sensus cohibes, actus tanti res meriti est, ut excellentiâ suâ superet ipsam mortuorum exsuscitationem; & horum tam ingentem numerum neglexisti propter execrabile hoc corpus.

Si instar Adami propter levem gustûs voluptatem inæstimabili thesauro spoliatus fuisses, quid tibi nunc animi foret? En! tot cælestium thesaurorum, tot felicitium æternitatum, tot insuutarum beatitudinum irreparabilem jacturam fecisti, quot propter putridum hoc corpus tuum tuî vincendi occasiones neglexisti. Tot enim gratiæ adeòque etiam tot gloriæ gradus perdidisti. Nunc quidem inæstimabilem hanc & numquam reparandam tot graduum gratiæ & gloriæ amissionem cæco risu exhibilas. At ô quàm aliam in articulo mortis, quàm diversam in judicio, præsertim in purgatorio de horum irreparabili dispendio sententiam feres!

2. Altera, quæ ex mortificatione redundat, utilitas est, quòd per eam extinguantur, vel saltem immiuantur lustralis ergastuli flammæ. *Cessat enim vindicta divina*, (utî nobis sponsor est S. Anselmus) *si conversio & solutio præcurrat humana*. Si ergo nunc admitta expiare studueris, tunc à supplicio liber eris.

Jam autem *ibi erit una hora gravior in pœnâ, quàm*

hæc centum anni in gravissimâ penitentiâ (a). Item si nunc statim in hæc adhuc vitâ contractum debitum expiare fategeris, modico Deus, unico etiam talento contentus erit. At verò si solutionem in alteram differas, omnia omninò usque ad ultimum quadrantem in divinæ Themidis mensâ adnumerare cogeris. An non ergo summa stultitia est dilatâ in illum carcerem satisfactione, malle ibi totum solvere divinæ Justitiæ, quàm nunc modicum dependere divinæ Misericordiæ? Si æs alienum quinque millium aureorum unico, quem manibus tenes, teruntio dissolvere posses, an id facere vel momento tardares? En! potes nunc levi impendio, modicâ corporis castigatione immensam culparum debitio- nem redimere, & moraris? Quid, quæso, causæ subest, quòd in aliis rebus Argi, non nisi hæc noctuæ simus?

V. At oppones: non possum corpus inediâ emacia- re; obstat naturæ constitutio. Verùm non inediam à te sed temperantiam postulo. Crede mihi, plus horroris inesse abstinentiæ nomini, quàm rei. Nam edic, cur illas ciborum lautitias amore Dei fastidire nequeas, quas fatur despicias; quas æger nauseas, imò horres? Cur impossibile sit virtuti, quod necessarium faturitas & infirmitas facit? Cùm belluæ necessariis præcisè ali- mentis iisque simplicioribus sint contentæ, cur non & Religiosus?

2. Dein cùm alienæ animæ à peccati jugo non fa- cile liberentur, nisi pro iisdem tuî ipsius mortificatio- nis divinæ Nemese offeras lytrum, adjuro te, ô vie Apostolice! per sanguinem Christi, quem ille pro his ipsis animabus tam copiosè profudit, noli, ah! *noli propter escam destruere opus Dei: noli cibo tuo perdere.*

(a) Thom. à Kemp. libro de imit. Chri. l. 1. c. 24.

illum, pro quo Christus mortuus est (a), reddendo te ob gastrimargiam indignum, quo Deus velut instrumento utatur ad procurandam aliorum salutem.

3. Præterà sicut jejunium fugat dæmonem, ita fatu-ritas Deum. Nam gulæ mancipium fit ineptum, ut à cælesti Sponso ad cellam vinariam, id est, ad divinam familiaritatem admittatur; cùm surgentes farto ex ventre vapores obnubilent animam, eamque divini luminis incapacem reddant. Ad hæc tantumdem mentis semper deperditur, quantum quis cibis afficitur. Quid enim Deo & ventri? Verbo: qui hoc vitium non emendat, is de perfectione desperet.

Contra verò *tantum virtuti adjicies, quantum voluptati detraxeris (b)*, tantumque proficies, quantum tibi hæc in re vim intuleris (c); nam *quantum caro per in- ediam magis atteritur, tanto spiritus amplius roboratur (d)*. Igitur vince gulam, & reliqua vitia facilius supera- bis. Certè licet nulla orbe in altero timenda gastrimargis foret pœna, soli morbi in hæc adhuc vitâ ob intemperan- tiam tolerandi, nobis abstinentiam persuadere, & morti- ficationis æstimationem ac desiderium instillare deberent.

VI. At non possum, ais, tergum flagellis, lumbos ciliciis, corpus duriori lecto ac breviori somno atterere. Verùm si modicum hunc ac moderatum dolorem per- ferre nequis, quomodò ergo purgantes flammæ sustine- bis? Sententia lata est: peccatum puniri debet, aut à Deo viudicante, aut ab homine pœnitente: aut satisfac- iendum in hoc mundo, aut ardendum in purgatorio... Quid eligis?... Ergone ut corpori ad breve tempus hic benè sit, anima tandiù ibi crucietur? Ergo, ne corpus brutâ voluptate careat, aut levem molestiam sentiat,

(a) Rom. 14. v. 15. & 19. (b) Seneca epist. 13.
(c) Th. Kemp. de imit. Chri. l. 3. c. 25. (d) Idem l. 2. c. 12.

anima post mortem tandiù visione beatificâ privetur, ac dein per totam æternitatem Deum tot gradibus minùs clarè videat, ac minùs intensè diligat, quot occasiones se vincendi neglexit?

Finge, te fatis concessisse, & justo Dei judicio ad lustralem illum carcerem condemnatum fuisse, quid, quæso, sub primum illius ergastuli ingressum senties de illis tuis sensuum illecebris, ob quas modò tam horrenda in illo piaculari rogo tormenta sustinere cogeris? quod tunc judicium de vitæ asperitate, de corporis afflictione & appetitûs coërcitione feres? Ah insanum te, si modò non agas, quod tunc egisse optabis.

Si damnatorum quispiam ex inferis liber emitteretur, ô quibus quantisque cruciatibus suum ille corpus esset castigaturus, tum ne denuò ejus blanditiis seductus in orcum deturbaretur, tum ut Justitiæ vindictivæ jam nunc præviè satisfaceret. Quidni ergo tu idem modò facis, ne tartari flammis pridem meritis, eò tandem præcipiteris. Ergone minus beneficium sit, stygem meritum illuc non dejici, quàm dejectum inde rursùm liberari? Ah! *verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus (a).*

Hæc charitas, ait Bernardus, quâ corpori ita parcimus, destruit charitatem. Talis misericordia crudelitate plena est; quia videlicet ita corpori, servitur; ut anima juguletur. Qualis enim misericordia est, ancillam reficere, & dominam interficere (b)? Itaque Apostoli monito auscultantes *semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferamus, ut & vita Jesu manifestetur in corporibus nostris (c).* Ad id nos incitet mortificationis præstantia, necessitas, æquitas, utilitas; quæ quadruplex erant hujus considerationis argumentum.

(a) De imit. Chri. l. 1. c. 24. (b) Apol. ad Guil. Abbat.

(c) 2. Cor. 4. v. 10.

E X A M E N

CIRCA EAMDEM VIRTUTEM.

Mortificatio est virtus moralis tum appetitus internos animæ, tum sensus externos corporis moderans secundum dictamen rationis. Est ea ille *gladius ex utraque parte acutus*, Apocalypsis 1. descriptus, *pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medularum* (a); quia in spiritum æquè ac in corpus, id est, non minùs in affectiones quàm in sensus vim suam exerit, ac protendit. Et hinc dividitur in *internam & externam*: illa appetentias animæ, hæc moderatur corporis sensus. In hos autem duplici modo exercetur, altero quidem *negativo*, periculosas carni voluptates interdicendo: altero autem *positivo*, voluntarias illi asperitates imponendo. Cùm de mortificatione internâ seu appetituum animæ aliàs jam egerimus, materia hujus examinis solùm erit *externa* sensuum castigatio, præcipuè tactûs & gustûs.

I. Hæc ad tres *gradus* revocari potest. Nam 1. hujus virtutis verè studiosus, carnis, commoditatum, sensualitatis, præcipuè gulæ est osor acerrimus & implacabilis amoris proprii hostis. Hinc flagellis, ciliciis, duriori lecto, vigiliis tantùm in se sine ullâ unquam conniventia sævit, quantùm per obedientiam & discretionem licet. Ad alimenta tanquàm ad medicamenta accedit: rejectis melioribus cibis, etiam ex vilioribus præcisè tantùm sumit, quantùm conservandis viribus post multas preces necessarium esse intellexerit. Extra prandii vel cœnæ tempora nil escæ aut potûs admittit. Ad merendulas, convivia, similiaque symposia non acce-

(a) Hebr. 4. v. 12.

dit, nisi vel obedientia, aut christiana. eaque verè sancta prudentia omninò invitum cogat.

2. In situ, victu, vestitu, habitatione, quantum per discretionem licet, semper eligit, & prestat, quod durius, vilius, molestius, & amori proprio magis contrarium est. Suos sensus semper, & ubique, & in omnibus præcipuè pruritus videndi, audiendi, sciendi, narrandi nova & curiosa severissimè continet, grata eis negando, ingrata obtrudendo: præterea stando, sedendo, flectendo, cubando molestiorem corporis situm constanter quærit, nullamque occasionem se in minimis & obviis quibusvis rebus mortificandi, & vincendi negligit. Verbo: perpetuò summâque curâ invigilat, ne ullum temporis momentum elabatur sine aliquâ suâ victoriâ; ut sic per continuam suâ ipsius mortificationem perpetuum suâ ipsius sacrificium & holocaustum divinæ Majestati litet, ac offerat.

3. Strenuè ac indefessè semper laborat: numquam est otiosus, illamque satisfactionem ac delectationem, quam vacua curis ac laboribus mens ex hac quietè ac dulci animi collectione percipit, Deo (siquidem obedientia id exigat) libenter sacrificat. Proinde quantum per vires & ordinatam suâ charitatem licet, nullum, quod à Superioribus defertur, officium recusat; illa verò munia præ aliis libentiùs obit, quæ utpotè molestiora ac viliora alii refugiunt, vel quibus aliàs occupandi essent illius adversarii, oblocutores, malevoli. Et hi sunt tres præcipui mortificationis externæ gradus. Nam de sacrificio illius rei creatæ, quæ princeps perfectionis nostræ obstaculum est, nosque à Deo præ aliis pertinaciùs sejungit, in meditatione vespertinâ agemus. Examina proin, an & qualem ex his gradum hætenùs conscenderis? quibusve mediis eos posthac conscensu-

rus sis? An etiam tu cum Apostolo dicere queas: *quotidiè morior* (a)?

II. Porrò *modus* in ejus exercitio servandus debet esse
 1. *constans*, 2. *prudens*. *Constantiam* obtinebis sequentibus mediis. 1. à Facilioribus incipias, & paulatim ad magis ardua progrediaris. 2. Piè te ipsum decipias, & hanc vel illam corporis castigationem in præsens solùm ad unum vel alterum diem aut etiam horam continuare decernas, mentem à secuturo tempore abstrahendo. 3. Allata in præcedenti consideratione incitamenta, uti & inconstantiaè damna crebrò considera; præcipuè quòd aliàs non solùm omnis jam exantlatus hâc in re labor intento fructu fit frustrandus; sed quòd etiam restans adhuc ac in posterum suscipiendus in hujus virtutis exercitio conatus ob defectum habitûs & unctiõnis divinæ fit plurimùm intendendus. Verùm non solummodò constans, sed

2. Prætereà etiam *prudens* esse debet sese castigandi modus. Talis autem ut sit, sequentes regulæ erunt observandæ. 1. *Regula*. Ex mente S. Thomæ aliorumque Patrum, præsertim Hieronymi illæ mortificationes corporis sunt vitiosæ, quæ vel suapte naturâ, vel ex peculiari habitudine eas usurpantis vim habent mortis intra breve tempus illi accersendæ: aut periculoso vel gravi morbo hominem prosternendi: aut illius vires & valetudinem plus quàm mediocriter labefactandi. Dico, *plus quàm mediocriter*; nam si subitum & grave corporis detrimentum absit, sique asperius illud vivendi genus aliud noxæ non afferat, quàm quod vires paulatim *aliquantum* atterat, breviorumque aliquot annis vitam reddat, nequaquam ob lentum hoc vixque sensibile dispendium nimius ejusmodi rigor ac imprudens

(a) 1. Cor. 15. v. 31.

censeri debet; uti P. Alphonsus Rodriguez auctoritate, exemplis & ratione efficaciter probat *in exercitio perfectionis part. 3. tract. 5. c. 17.*

Secunda Regula. Illæ quoque afflictationes vitiosæ sunt, quæ reliquarum virtutum exercitio *notabile* impedimentum afferunt, nosque *notabiliter* minùs habiles reddunt obeundis functionibus illis, quæ vel propria statùs sunt, vel saltem quæ utiliora sunt illâ peculiari castigatione corporis, quæ earumdem exercitio officit. Dixi: *notabile* impedimentum. Nam si difficiliorem tantùm & minùs commodam homini operationem reddat, nulla talis obstaculi habenda erit ratio. Proin sedulò dispiciendum, an non ejusmodi difficultas ipso usu & consuetudine mitescat; simulque cavendum erit, ne sanitatis lædendæ, aut muneris meliùs exequendi obtentu amor proprius nobis illudat.

Tertia Regula. Rigor operum pœnitentiæ respondere debet viribus corporis, numero & gravitati peccatorum, nec non divino impulsui, quo quis ad ea exercenda se instigari sentit. Curandum tamen semper erit, ut doloris sensus in carne tantùm resideat, nec penetret ossa cum infirmitatis periculo. Hinc ordinariè abstinendum ab iis erit, quæ cruorem proliciunt. Cùmque vel per defectum, vel per excessum hâc in re facilè peccetur, adhibendum erit consilium conscientiæ arbitri. Verbo: *debet homo habere corpus suum sicut ægrotum, cui etiam multùm volenti inutilia sunt neganda, utilia etiam nolenti injungenda (a).* Indaga proin, an & quomodò assignata priùs media, hasque regulas in usum deduxeris? Insuper statue, quoties quàmque acriter lumbos cilicio, tergus flagello, carnem duriori lecto macerare constituas. Determina quantitatem, & qualitatem cibo-

(a) Berni. Epist. ad Fratres de monte Dei,

260 *Dies V. Examen circa eandem Virtute* 1.
rum & potûs deinceps admittendorum. Decerne, quan-
tùm fomno detrahere velis. In exequendis autem con-
ceptis à te secundùm prudentiæ regulas propositis con-
stans esto, memor illius cælestis moniti: *non fatigemini*
nimis vestris deficientes (a); ne perdatis quæ operati
estis, sed ut mercedem plenam accipiatis (b).

III. Ceterùm circa hæc omnia *notandum* 1., mortifi-
cationem externam esse adhibendam solum *ut medium*
pervenienti ad internam, & solummodò tanquàm sub-
sidium acquirendi perfectionem ac sanctitatem veram,
quæ in interiori appetituum coërcitione consistit.

Notandum 2. Corporis asperitates, nisi eò, quò dic-
tum est, tendant, & nisi sint cum spiritûs mortifica-
tione conjunctæ, neque magnum habere meritum, ne-
que magnam utilitatem; quin imò gravissimis patere il-
lusionibus, quarum periculofissima est superbia, quâ
quis propterea sanctiorem se ac aliis meliorem ac per-
fectiorem reputat; ac si in his omnis sanctitas ac per-
fectio posita foret; cùm tamen non nisi via sint ac adju-
mentum, quâ ad sanctitatem pervenitur.

Notandum 3. Assuetas asperitates constanter quidem
non tamen ita pertinaciter esse usurpandas; ut illas nul-
lâ ratione adacti relinquamus, vel intermittamus etiam
tunc, quandò charitas, obedientia, urbanitas agendi
rationem mutari jubent.

Examina itaque; an hæc de externâ mortificatione
fensa animo alueris? vel an non etiam tu uno vel altero
ex indicatis erroribus fueris imbutus? Porrò relatos
tres mortificationis externæ *gradus* qui *constanter & pru-*
denter conscenderit, is cum Apostolo gloriari poterit:
ego stigmata Jesu in corpore meo porto (c), & adimpleo
ea, quæ desunt passionum Christi in carne meâ (d).

(a) Hebr. 12. v. 3. (b) 2. Joan. v. 8.

(c) Gal. 6. v. 17. (d) Coloss. 1. v. 24.

MEDITATIO III.

DE ASCENSU CHRISTI IN TEMPLUM.

Monitum.

“**S**copus hujus meditationis est, generoso conatu
,, abrumpere omnem minùs ordinatam affectio-
,, nem 1. erga parentes & confanguineos: 2. erga se
,, ipsum carnisque commoda: 3. erga aliam demùm
,, quamcumque rem creatam, quæ commendatæ hacten-
,, nùs æquilibritati obstaculo est, cuique cor tenaciùs
,, affixum adhæret. Ut sic omnibus vinculis soluti,
,, plenè ad quidvis indifferentes simus, paratique ad
,, eligendum id, quod à nobis eligi voluerit Deus,
,, ipsum etiam statum religiosum; vel si uni illorum
,, jam adstricti vivimus, ad conscendendum in eo su-
,, blimiorem illum perfectionis gradum, ad quem divino
,, Pneumati nos evocare placuerit, sacrificando ei il-
,, lam minùs ordinatam affectionem aut creaturam, cui
,, mens vehementiùs adhæret. Tria ad id nos impel-
,, lent motiva, 1. exemplum Christi, 2. spes præmii,
,, 3. timor pœnæ.

Punctum I.

Exemplum Christi. Certum est, sanctissimos Christi
Parentes ob summas tum gratiæ tum naturæ do-
tes fuisse omni amore dignissimos. Certum est, Chris-
tum eos tenerrimo ac intensissimo affectu complexum
fuisse; adeòque etiam certum est, hanc ab iis separa-
tionem in se difficillimam ac durissimam exstitisse. Et
tamen obedientissimus Servator, vix intellectâ divini
Patris voluntate, neglectis omnibus, quæ domus pa-
terna suppeditabat, commodis: spreto omni illo, quod
notorum & affinium consuetudo afferebat, solatio: de-

niquè infuper habito ingenti illo, quem ejus abfentia chariffimis Parentibus creatura erat, dolore, eofdem, quin iis valediceret, deferuit: in templum, quò vocabatur, fe promptum ad omnia contulit: ibique omnium egens, Patris fervitio fe totum quantum mancipavit: relicto nobis infigni documento, chariffima quæque, ruptâ omni compede, facrificanda effe omnium Creatori, quamprimùm ac eum id velle confiterit.

At, ingemifces, heu! nimis immites ulceri ungues immittuntur, dùm hujus vel illius N. rei à me facrificium petitur: plus quàm dimidium meï expofcitur. Verùm intende oculos in Chriflum: compara tuos confanguineos, aut illam, erga quam adeò afficeris, rem creatam cum Parentibus Chrifli: compara tuas ifta amandi rationes cum iis, quas habuit Chriflus: confer vitiofum tuum, quo te ipfum tuafque commoditates amplecteris, affectum cum fanctiffimo illo, quo Salvator erga fe ipfum & debita Humanitati fuæ commoda ferebatur, amorem. Ô Quanta inter hæc multiplici ex capite difcrepantia intercedit! Et tamen ille hæc omnia mox ad primum Divini Patris nutum facrificavit; & tibi grave accidat, vitiofam hanc fummeque noxiam tibi affectio-nem æterno cum merito Eidem victimam immolare;

At oppones: utique parentum amor stare etiam potest cum divino? Equidem stare potest, fed non ftabit faltem in animo ad fublimiora vocato; talis enim in pœnam neglectæ vocationis incurret periculum lapsûs gravioris ac æternæ falutis. Chriflus humanæ redemptionis opus inchoaturus Matri tam fanctæ, tam charæ valedixit; & tu in finu matris Prophetam & Apoftolum agere cupis? Scias, naturæ hoc confilium effe, non gratiæ. Ah! *inimici hominis domestici ejus (a)*, hoftes

(a) Matth. 10. v. 36.

edò periculofiores, quò blandiores, quorum confilia fuum bonum, non tuum: fe, non Deum fpectant.

Prætereà cùm Chriftus, ut vocanti æterno Patri morem gereret, etiam innocentiffima patriæ domûs comoda reliquerit; & non folùm iudè, fed etiam à fe ipfo totus à fe alienus exiverit: probrum foret ob periculofiffimas carnis tam putridæ commoditates, ob fuû ipfius tam vitiofum amorem ab ejus perfectiori fequelâ retrahi, & abfterreri. Abfit à me, ô Domine! tam iniqua tecum agendi ratio. En! indifferentem me ad omnem ftatum, & in electo jam ftatu ad omnem perfectionis gradum. Fixum eft: inordinatus ille, qui meum cor tecum dividit, affectus hodiè adhuc tibi hostia cadet: hujus N. rei creatæ facrificium erit fanctioris vitæ aufpicium.

Punctum II.

Spes præmii in hâc adhuc vitâ per hoc fuû holocaustum obtinendi. Hoc confiftit 1. in certâ quâdam animi pace, *quæ exuperat omnem fenfum (a)*, & quæ cæleftis illius, quâ Beati in cælis fruuntur, tranquillitatis prænuntia eft. Cùm enim talis omnemurbationis fontem, amorem fcilicet proprium, ejufque vitiosos affectus fustulerit, non poteft non innubes vivere foles.

2. Confiftit in intimâ familiaritate & amicâ confuetudine cum Deo; cùm enim fublatur fit intermedium illud obftaculum, fcilicet res illa creata, quæ hætenùs cor humanum à fuo Creatore fejunxerat, & gratiarum fluentia ficcaverat; Divinæ tres Perfonæ ad illud *venientes*, ibique *mansionem facientes (b)*, fe fuosque thefauros summâ liberalitate tali animæ communicant, eamque fuavitatum torrente pleno alveo inundant.

(a) Phil. 4. v. 7. (b) Joan. 14. v. 23.

3. Consistit in singulari quâdam providentia, quâ benignum Numen ejusmodi mentes speciatim fovet, tutatur, & regit, atque curat, *ut iis omnia cooperentur in bonum* (a). Cùm enim eæ neglectâ suâ curâ se totas Creatori committant, omnem sollicitudinem prodigo suâ jactu projicientes in illum; hoc ipso etiam Deus, qui numquam se à Creaturâ vinci permittit, singulari pariter oculo earum bono invigilat, *faciens vel cum ipsâ tentatione proventum* (b).

Verbo: quod olim Dominus Abrahamo Isaacum immolaturus, idem Is etiam tali homini inclamat: nempè *quia fecisti hanc rem, & non pepercisti* (c) huic sinistrae affectioni tuæ, ideò te multiplici benedictione etiamnum his in terris beatum reddam. Et profectò cælestis quædam prudentia, singulare quoddam orationis donum, heroica in adversis constantia, stupenda in subitis casibus animi præsentia, multiplex animarum fructus, mira deniquè in virtutum exercitio agilitas propria ejusmodi mentis charismata sunt.

Jam autem compara hæc omnia cæli dona cum illâ delectatione, quam à tuis confanguineis, ab istâ re creatâ, aut illis cuticulæ commodis subindè percipis; & edic, an non amentia sit, ob vilem, tenuem & brevem ejusmodi gustum tot tamque ingentibus summèque pretiosis animæ deliciis, dotibus ac ornamentis nuncium remittere? Si enim infania est, malle arcam circumferre lapidibus quàm auro plenam; si stultitia est, oblatam nolle gemmam accipere, ne clausum manibus vitrum abjicere cogaris; quid erit, nolle creaturam relinquere, ut Creatorem possideas; & malle carere Deo, quàm luto? Quid enim est illa appetitio & recula, cui cor

(a) Rom. 8. v. 28. (b) 1. Cor. 10. v. 13.

(c) Gen. 22. v. 12.

tuum inordinato affectu adeò annexum adhæret, quàm lutum & palea flammis digna?

ô Domine ! confusio cooperit faciem meam, dùm hanc meam stultitiam confidero. Ah! nugæ nugarum fascinarunt mentem meam, eamque miseræ servituti mancipârunt. Sed deinceps meliora. Decerno hanc pravam affectionem N. *sacrificare tibi in hostiam laudis* (a). Spes bonorum per hoc sacrificium meique victoriam in vivis adhuc consequendorum acri mihi stimulo sit.

Punctum III.

P*œnæ secùs incurrendæ.* Hæ sunt 1. jactura magnarum & plurium gratiarum, quæ rebellibus ejusmodi animabus subtrahentur. 2. tentationes gravissimæ, quarum furori eæ relinquentur: 3. inveteratus tepor, in quo usque ad mortem computrescere finentur: 4. variæ adversitates, queis exagitari permittentur, armante Deo omnem creaturam ad ultionem crudæ illius repulsæ, quâ illi hujus vel illius N. rei sacrificium denegatur.

Prætereà Supremum Numen tali homine, qui divino impulsui pertinaciter obluçtatur, suumque cor Deum inter & mundum partiri cupit, non utitur tamquàm instrumento ad operandum aliorum salutem. Ejus vox clamantis, seu exhortantis non erit *vox confringentis cedros* (b); quia non est *vox virtutis* (c), sed solùm *æs sonans & cymbalum tinniens* (d).

Ad hæc talis *sepulchrum* erit *dealbatum* (e), foris præferens speciem boni Religiosi, intùs autem plenum pravis affectibus, à quibus veluti pila sursum deorsum omnemque in gyrum agitabitur. *Ipsa oratio ei fiet in*

(a) Ps. 115. v. 17. (b) Psal. 67. v. 34. (c) Ibid.

(d) 1. Cor. 13. v. 1. (e) Matth. 23. v. 27.

peccatum ob subtractam benè orandi gratiam. *Diabolus stabit à dextris ejus*, in omnem nocendi occasionem intentus. *Fient dies ejus pauci*, si non numero annorum, saltem meritorum. *Episcopatum ejus accipiet alter*; id est, illa gloriæ stola, thronus & corona eidem in cælis parata, eo abjecto, nunc alteri conferetur. *Noluit benedictionem* huic suæ ipsius victoriæ annexam, & *elongabitur ab eo*: *dilexit maledictionem* ejusmodi cuticulæ mancipiis intentatam, & *veniet ei* (a).

Contemptions & dolores erunt *pars hæreditatis* ejus (b), eo quòd recusaverit Numini immolare illud punctulum honoris, illasque illecebras corporis, quarum tamen sacrificium ab eo Deus tot impulsibus petiit. Insuper morbis in pœnam gulæ aliarumque sensualitatum diù graviterque vexabitur. Consanguinei, quorum amore vocanti cælo restitit, erunt ipsi oneri & probro. Iphis benedictionibus ejus maledicet Dominus, id est, ipsæ etiam virtutes ejus Superis minùs gratæ erunt; quia in iis invenitur voluntas propria, utpotè exercitæ extra illum, ad quem à Deo vocatus est, statum. Illud fennale fulmen: *vocavi te, & renuisti: extendi manum meam, & non aspexisti: . . . nunc & ego ridebo, & subsannabo* (c): hoc, inquam, fulmem perenni tonitru reas circumstrepet aures, & irrequieto morfu conscientiam fodicabit.

Affectus.

Credo, Domine Jesu, quòd ille, *qui amat patrem aut matrem plus quàm te, non sit tē dignus* (d). Credo, quòd *nemo possit duobus dominis servire, Deo & mammonæ* (e), cuticulæ & gratiæ. Credo, eum, *qui non*

(a) psal. 108. v. 6. & seq. (b) Ps. 15. v. 5.

(c) Prov. 1. v. 26. (d) Matth. 10. v. 37.

(e) Matth. 6. v. 24.

est tecum, contra te esse, & qui non congregat tecum, spargere (a); adeoque te ab eo, qui tibi denegat cor totum, nec dimidium accipere, & averfari illum, qui claudicat in duas partes (b), & tentat combinare Christum & Belial, Arcam & Dagon.

Et hinc ô Domine! timeo pœnas illis intentatas, qui tibi ad perfectiora vocanti surdi resistunt: qui tuum exemplum imitari, teque ducem propiùs sequi imbelles renuunt, & cor tecum partiri tenaces cupiunt. Vereor, ne etiam me attonent illa Sacræ Paginæ fulmina: *movebo candelabrum tuum de loco suo (c); auferam à te regnum Dei, & dabo genti (focio) facienti fructus ejus (d).* Timeo, ne etiam ego aliquandò ab Angelo custode audire cogar illud Samuelis: *pro eo ergo quòd abiecasti sermonem Domini, ejus nutui repugnando, abiecit te Dominus (e), ne sis ex semine virorum illorum, per quos fiat salus in Israël (f).* Series gratiarum tibi destinatarum alteri dabitur meliori te. Hæc, inquam, timeo, ne minaci voce Angelus custos etiam mihi inclamet. Quod enim innumeris contigit, etiam mihi evenire posset. Quis enim scit, an non etiam ego illorum ex numero sim, qui nisi fiant sancti, erunt reprobi; quique in cœlo, nisi fuerint primi, erunt nulli.

ô! Quis dolor olim animum cruciabit, dùm mihi morituro, vel judicando ob oculos ponetur ingens ille gratiarum, favorumque cœlestium catalogus, quibus me Deus dotasset, si eidem hujus vel illius N. rei sacrificium obtulisset; si vocanti obsecundasset: illâ creaturâ me abdicasset: hanc de me victoriam retulisset. ô Maledicta affectio! tunc ingemiscam, quæ

(a) Matth. 12. v. 30. (b) 3. Reg. 18. v. 21.

(c) Apoc. 2. v. 1. (d) Matth. 21. v. 43.

(e) 1. Reg. 15. v. 23. (f) 1. Mach. 5. v. 62.

me Christo tam dissimilem reddidit, tot præmiis spoliavit, ac insuper tot pœnis innodavit. ô Mi Jesu! tu in templo Solymeo prototypon fuisti mentis ad vocem divinam cereæ, perfectæ abnegationis suæ, animique omni terrenâ appetitione vacui. ô Quantoperè aliquandò tuum hoc exemplum me confundet!

At verò nunc statuo, te imitari: fixum est, per hujus N. creaturæ sacrificium, per hanc N. meæ victoriam, per hunc N., quem à me petis actum heroicum, sanctiori vitæ initium dabo. En! me indifferentem ad omnia, ad quemvis statum, aut in electo jam statu ad quemvis perfectionis gradum, quemcunque demùm me conscendere volueris. Solùm notam fac mihi voluntatem tuam.

Admonitio.

“ Ad majorem primæ meditationis crastinæ fructum
 „ conferet plurimùm, si hodiè adhuc legatur §. I. Lec-
 „ tionis spiritualis pro die crastinâ assignatæ.”

D I E S S E X T A.

M E D I T A T I O I.

D E D U O B U S V E X I L L I S C H R I S T I
E T L U C I F E R I.*Punctum I.*

Considera *I. belli finem*, quem Ducum uterque hanc suâ expeditione intendit. Lucifer enim *habens iram magnam (a)*, & assiduè *quærens, quem devoret (b)*, non venit, nisi ut *maçtet, & perdat (c)*, nosque *mittat in lacum iræ Dei magnum (d)*. Quippè cum ille non possit esse particeps nostræ gloriæ, vult nos habere socios suæ pœnæ: cum ille fuerit cælo expulsus, ferre nequit nos luteos homines rebellium thronos occupare. Summâ: æternam totius generis humani ruinam immani rabie appetit, irrequieto conatu urget, omni possibili arte tum per se tum per suos promovet; nilque intentatum relinquit, ut nos cælestibus illis sedibus extorres tartari ignibus mancipet. Idque agit duplici odio inflammatus in primis *Dei*, quem debito honore suarumque creaturarum obsequio privatam cupit: dein & *hominis*, in quo Creatoris imaginem odit, & averfatur, cuique felicem illam beatitatem invidet.

Contrà verò Christus gloriæ divinæ ac salutis humanæ reparationem unicè spectat; *venit enim quærere, & salvum facere, quod perierat (e)*: venit, ut mortales vitam habeant *(f)*: venit, dare animam suam redemptio-

[a] Apoc. 12. v. 12. [b] 1. Petr. 5. v. 8. [c] Joan. 10. v. 10.

[d] Apoc. 14. v. 19. [e] Luc. 19. v. 10. [f] Joan. 10. v. 10.

nem pro multis (a); imò non solùm multos, sed *omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire (b)*. Hunc in finem *maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamur divinæ consortes naturæ ac felicitatis: fugientes ejus, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem (c)*. Hæc unica votorum ejus est meta: hic omnis laborum ejus ac ærumnarum est scopus, nempè *sanctificatio & redemptio nostra (d)*. Quo factò monemur, non solùm perfectionem propriam, sed etiam salutem alienam modo statui nostro conveniente pro viribus procurare.

Id enim suadet 1. *Luciferi rabies*, quâ in mortalium perniciem omni conatu incumbit. Turpe enim foret, stygem ejusque affeclas plus agere ad perdendas tot animas, quàm nos ad easdem salvandas. 2. Id à nobis poscit *exemplum Christi*, qui ut nos orco ereptos cælo infereret, triginta trium annorum spatio tot misérias & calamitates, tot injurias & supplicia eaque non minùs infamia quàm cruenta toleravit. Probrum quippè foret, nos illorum ruinam desides spectare, pro quibus Homo-Deus infami ligno affixus, duos inter latrones medius, suum emisit spiritum. 3. Tertium ad id nos impellens incitamentum est zeli animarum summa *excelsitas*, ac ingens *utilitas*; quæ omnia fusiùs in assignatâ pro præsentì die spiritali lectione loco repetitionis aliàs instituendæ declarabuntur.

Ô Mi Jesu! tibi fervire, regnare est. Sicut jam olim sacro fonte lustrandus, ita nunc iterùm renuncio Sata-næ & omnibus pompis ejus. Renovo conceptum in meditatione de Regno Christi propositum. Fixum est: sequar te, quocunquè ieris. Tuis sub signis merebor, &

[a] Matth. 20. v. 28. [b] 1. Tim. 2. v. 4.

[c] 2. Petr. 1. v. 4. [d] 1. Cor. 1. v. 30.

laborabo *sicut bonus miles Christi* (a). Non solum perfectioni propriæ, sed etiam procurandæ salutis alienæ me sedulo impendam, indifferens ad omnem, quo id perficere me jufferis, modum, & quem mihi tempore electionis indicare dignatus fueris.

Punctum II.

Considera *armorum discrepantiam*, queis Ducum uterque bellum hoc gerere consuevit. Nam in primis sicut olim spurium illud naturæ monstrum Goliath *gladio, hastâ & clypeo* (b) armatus in campum procefferat; ita quoque Lucifer triplici milite stipatus in aciem progreditur, nempe *concupiscentiâ carnis, concupiscentiâ oculorum, & superbiâ vitæ* (c). Avaros opibus, superbos honoribus, delicatos sensuum illecebris allicit, & invitat. Divitiæ, dignitates, & deliciae sunt illicia, queis incautos nos auceps stygius suos in casses pertrahit. Hæ illæ sunt compedes, queis orcus mortales turmatim in tartara præcipites dat. Hæc illa sunt arma, queis Satan cælum impugnat, animas perdit, Deique regnum tam foedè depopulatur.

Contrà verò sicut olim David *in fundâ, & lapide, & baculo prævaluit adversus Philistheum* (d); ita quoque Christus paupertate, contemptu, & ærumnis cinctus in arenam descendit, suos hostes profligaturus. His tribus adminiculis utitur tanquàm aptissimis debellando dæmoni instrumentis. Hæc illius sunt arma, queis gloriam divini Patris reparare, hominumque salutem operari constituit.

Quis ergo christianus non summo odio aversetur terræ divitias, mundi honores, carnis illecebras? cum sint ille hamus, venabulum & laqueus, quo Lucifer cre-

(a) 2. Tim. 2. v. 3. (b) 1. Reg. 17. v. 45.

(c) 1. Joan. 2. v. 16. (d) 1. Reg. 17. v. 40. & 50.

dulas mentes in perniciem trahit. è Contrario quis non æstimet, amet, ac appetat contemptiones, pauperiem & dolores; cùm sint præstantissima procurandæ beatitatis subsidia?

Prætereà hi tres Christi comites ejusdem cum particulis sanctæ Crucis meriti, dignitatis, ac pretii sunt; cùm etiam illi sanctissimo Servatoris attactu & usu ad altiorem ordinem fuerint elevatæ. 2. Quin imò majorem hi, quàm illæ nobis afferunt utilitatem; per eos enim à vitiis abstrahimur, mundi vanitatem dedocemur, & Salvatori similes efficimur. 3. Ingens insuper sub his latet unctio & suavitas. Nam mentem summè tranquillat, animas super res creatas attollunt, intellectum cælesti lumine complent, voluntatem mirâ dulcedine inundant.

ô Mi Jesu! exime tandem aliquandò mentibus humanis coævās eis opiniones, queis falsò sibi persuasum habent, paupertatem, contemptum, ac tolerantiam esse magnas hujus vitæ miseras. Potiùs constantem nobis rerum illarum æstimationem inferere, amorem instilla, ac desiderium inde, tanquàm ad res à tuâ personâ ad supernum ordinem sublimatas.

Punctum III.

Considera *morum diversitatem*, queis Ducum uterque præditus est. Lucifer fumanti ac igneæ infidens cathedræ, *venite*, torvum tuens vociferatur, *venite, impleamus domos nostras spoliis (a)*, & *gloriamur in multitudine divitiarum (b)*: *coronemus nos rosis: nullum sit pratium, quo non pertransseat luxuria nostra; ubique relinquamus signa letitiæ nostræ (c)*. In cælum conscen-

(a) Prov. I. v. 12. & 13. (b) Psal. 48. v. 7.

(c) Sap. I. v. 8. & 9.

damus: super astra Dei exaltemus solium nostrum: ascen-
damus super altitudinem nubium: similes simus Altissimo
 (a). Ad ista diabolus suos sequaces exstimulat: super-
 bia, cuticulæ amor, commodorum appetentia, habendi
 cupiditas omnium ejus instinctuum infelix principium
 & finis sunt. Turbatio, anxietas, inquietas, timor &
 desperatio omnium ejusdem motionum pedissequi co-
 mites sunt. Et ex his stygium anguem in herbâ laten-
 tem facilè dignoscas, licet.

Contrà verò cùm *Jesum* nomino, hominem propono mi-
 tem & humilem corde, benignum, sobrium, castum, mi-
 sericordem, omni deniquè sanctitate & honestate conspi-
 cuum (b); qui *calamum quassatum non conterit*, & li-
 num fumigans non extinguit (c); qui non est tristis, ne-
 que turbulentus (d); (non enim habet amaritudinem con-
 versatio illius, nec tædium convictus illius) (e) sed bonus
 & suavis est (f), creans lætitiã & gaudium (g); qui
 quasi lux splendens (h), in tenebris est lumen rectis (i),
 stillans super eos dulcedinem (k), & faciens pacem (l);
 cujus doctrinæ hoc compendium est: *abnega temetip-*
sum (m), *relinque omnia* (n): *renuncia omnibus: recumbe*
in novissimo loco (o): *abstine, sustine*. Animi demissio,
 suæ castigatio, paupertas rerum sunt ille scopus, quò
 immissi ab eo impulsus tendunt, quas lætitiã, quies,
 serenitas, fiducia & fervor individuo nexu comitantur.

Proin sicut priora illa nigricantis genii signa existunt,
 ita hæc posteriora boni Angeli indicia sunt. Jam autem
 hæc spiritûs discernendi ars in electionis negotio non

[a] Isa. 14. v. 13. [b] Bern. Serm. 25. in Cant.
 [c] Isa. 42. v. 3. [d] Ibid. v. 4. [e] Sap. 8. v. 16
 [f] Sap. 12. v. 1. [g] Sap. 8. v. 16. [h] Prov. 4. v. 18.
 [i] Psal. 111. v. 4. [k] Amos. 9. v. 13. [l] Isa. 45. v. 7.
 [m] Luc. 9. v. 23. [n] Matth. 19. v. 21. [o] Luc. 14. v. 10.

minùs utilis, quàm necessaria est. Ipsa verò hæc morum utriusque Ducis diversitas magno nobis incitamento esse debet, abdicato Satana Christi vexilla sequendi.

Affectus.

Credo, Domine Jesu! quòd à Patre æterno *constitutus sis Rex super Sion (a)*, & *dux super Israël (b)*, quòd tu sis filius ille dilectus, quem nos ille audire, & cujus vestigia nos sequi jubet. Credo, quòd *non sit in aliquo alio salus (c)*, præterquàm in te, cui servire regnare est, & sub quo præliari triumphare est. *Tuam igitur militiam profiteor, tibi nomen do, dæmoni denuncio perpetuas inimicitias, renuncio omnibus illius pompis ac voluptatibus. Absit, ut vili mercedulâ sollicitatus deficiam ad eum, à cujus tyrannide tuo sanguine me redemisti (d).*

Credo, Domine, quia tu id affirmasti, *beatos esse pauperes: beatos, quos oderint homines, & ejecerint tanquàm malum (e): beatos, quibus maledixerint alii & quos persecuti fuerint, & adversùm quos dixerint omne malum, mentientes (f) Beatos deniquè, qui sufferunt tentationem (g); quoniam, quod est honoris, gloriæ & virtutis Dei super eos requiescit (h).*

Contrà verò credo, *væ fore divitibus: væ iis, qui saturati sunt: væ, quibus benedixerint homines: væ, qui hìc habent consolationem suam; ibi enim esurient, & sitient: lugebunt, & flebunt (i).* Hæc firmissimo assensu credo; quia tu nescius falli, & falere id dixisti.

Et hinc vilipendo, averfor, & fugio divitias, honores ac sensuum illecebras tanquàm illicia orco propria,

[a] Psal. 2. v. 6. [b] 2. Reg. 5. v. 2. [c] Act. 4. v. 12.

[d] S. Cyprian. de duplici martyrio ad Fortunatum.

[e] Luc. 6. v. 20. & 22. [f] Matth. 5. v. 11. [g] Jac. 1. v. 12.

[h] 1. Petr. 4. v. 14. [i] Luc. 6. v. 24. & seq.

& tuis moribus summè contraria. è Contrariò autem æstimo, amo, & appeto paupertatem, contemptus & ærumnas tanquàm media perfectioni obtinendæ aptissima, à te sanctificata, & ad supernum quemdam ordinem elevata. Nam quid prodest, divitem, honoratum, felicem in his terris vixisse, si hâc ratione ultimo fine meo frustratus, à Christi vexillo profugus, & Lucifero succenturiatus damnor? Contrà verò quid nocet, contemptum, pauperem ac miserum hîc tabuisse, si hoc medio tanquàm bonus Christi miles cælesti coronâ beor? Ah! pudet me meî: summo pudore suffundor, quòd hætenùs turpi errore deceptus, ea æstimârim, dilexerim, & prensârim, quæ tu tantoperè vilipendis, odis, ac fugis. Et vicissim, quòd ea mihi in pretio ac amoribus fuerint, quæ odio tibi ac horrori erant.

At propono posthâc compensare neglecta. Cùm ergo nec Deum amet, qui proximum non diligit, ejusque salutem procurat; statuo non solùm acquirendæ perfectioni propriæ, sed etiam saluti alienæ memet pro viribus impendere, & quidem etiam in statu vitam Apostolicam profitente; siquidem hunc me eligere supremum Numen voluerit; vel cùm hunc statum jam elegerim, me tibi indifferentem offero ad quemvis modum utut arduum ac difficilem, quo me saluti animarum vacare jufferis. Sive dein id cupias à me perfici per missiones Indicas vel Europæas: docendo pueros, aut visitando ægrotos: assistendo moribundis, aut inserviendo pestiferis: hærendo assiduè in sacro tribunali, aut catechesin tradendo juventuti. Ad omnia æquilibri animo sum. Solùm tu doce me facere voluntatem tuam, & fac, ut sciam quid me velis agere. Da, ut ex indicatis puncto tertio signis divinos instinctus à dæmonis suggestionibus sedulò discernam. Deniquè *petes per B. Vir-*

ginem à Filio, postmodum per Filium à Patre divino gratiam, ut recipi queas, & manere sub vexillo Christi per paupertatem & ignominiam (a).

L E C T I O

DE SCOPO EXERCITATIONUM PRÆSENTIS DIEI.

§. I.

I. **P**ostquàm S. Ignatius proposito Christi exemplo sex præcipua aureæ illius indifferentiæ obstacula è medio sustulit, nobisque ostendit, ferviendum esse Deo (Christum imitando) etiam in contemptu, ærumnis & paupertate, siquidem ita ille decreverit: nec non in quovis loco munere, & virtutis gradu, in quocunque demùm id ei placitum fuerit: item in quovis statu etiam religioso, si ad hunc divina Majestas nos vocaverit; his, inquam, præmissis S. Pater ad altiora gressum promovet, & per meditationem de duobus vexillis nos etiam indifferentes reddit ad sectandum vitam Apostolicam, siquidem nos eam amplecti Supremum Numen voluerit.

Sicut enim in hesternâ meditatione de mansione Christi in templo, promptos nos esse docuit ad famulandum Creatori etiam in statu consilia evangelica sequenti seu religioso, siquidem Dei voluntas id à nobis exigat; ita quoque in præsentis de duobus vexillis exercitatione nos æquilibres efficere optat ad subeunda vitæ etiam Apostolicæ onera, posito, quòd electionis tempore Numinis nutum id à nobis exposcere intellexerimus. Undè iterùm elucet catenatus etiam hujus cum prioribus exer-

(a) In lib. exercit. ad finem hujus med.

citiis nexus. Illi verò, qui huic vitæ generi nomen jam dederunt, debent NB. suam indifferentiam extendere ad eligenda illa adminicula, per quæ Deus eos huic suæ tam excelsæ vocationi *perfectiùs* satisfacere voluerit.

Est autem vita Apostolica status, cujus finis est non solum saluti & perfectioni propriæ cum divinâ gratiâ vacare; sed cum eâdem etiam impensè in salutem & perfectionem proximorum incumbere. Ut autem S. Pater ad hunc amplectendum, (posito, quòd Superi ad illum nos vocent) vel si eundem jam amplexi sumus, ut ad *sanctiùs* implendas ejus obligationes, & quidem ad illas eo, quo Deus voluerit, *modo* implendas promptos nos ac indifferentes reddat, tria suggerit incitamenta, quæ licèt unà cum fructu indè eruendo in meditatione primâ jam attigerimus; tamen hìc denuò utilissimè loco repetitionis aliàs (si per octidui angustias liceret) instituendæ, fusiùs explicantur, & meliùs inculcantur.

II. Primum incitamentum est *rabies Satanae* in animarum perniciem summo nisu incumbentis. Hanc ut nobis S. Ignatius vivis coloribus depingat, ob oculos ponit Luciferum *in babilonia campo cathedræ igneæ ac fumanti insidentem, qui convocatos dæmones innumeros per totum orbem spargit ad nocendum, nullis civitatibus & locis, nullis personarum generibus relictis, & habitâ ad eos concione omnes instigantem, ut correptis, injectisque laqueis & catenis homines in orci barathrum deturbare conentur* (a). Nec mora: omnes præcipiti furore mox cunctas in oras effusi, diù noctùque irrequieti orbem *circumeunt sicut leones pro fame rugientes, & ducto rictu assiduè quærentes, quem devorent* (b). Quin

(a) In lib. exercit. Parte I. hujus med.

(b) I. Petr. 5. v. 8.

imò etiam hominum non paucos in hujus foederis societatem pertrahunt, quibus tanquam emissariis ac proditoribus utuntur ad decipiendas eò faciliùs mortalium mentes.

Horrendum est videre, quàm vastè *dilatet infernus animam suam* (a) ad glutendam immanem animarum multitudinem, quæ nivium instar densatâ ruinâ ad inferos ruunt. Lamentabile est intueri, quantam ad eas perdendas sollicitudinem adhibeat orcus, quâ alacritate & vigilantia, queis artibus & technis, quàm arduis laboribus auctorati tartaro ministri stygium hoc opus urgeant. Terribile est cernere, quàm præfidenti jactantiâ Leviathan sibi felicem rei successum promittat; dùm, non contentus fluviis Damasci & aquis turbidis Assyriorum, *fiduciam habet, quòd & Jordanis* (per quem mentes sanctæ donotantur) *influat in os ejus* (b).

Et nos tot animas ad imaginem Numinis creatas, divino sanguine redemptas, templa Spiritûs Sancti, filios Dei & heredes cæli turmatim tartareis ignibus mancipari, immixtis sacco manibus, quieti finamus? Et hoc agant Christiani, qui sciunt, & credunt vel unius aulam præteritum omnes mundi thesauros, regiones & gemmas immensum excedere. Ah! pudor est, promptiores esse dæmones ad promovendam generis humani perniciem, quàm nos ad procurandam ejus salutem. Probrum est, plus agere, & pati hæreticos ad homines damnandos, quàm nos ad eosdem salvandos. Dedecus est, plus sudare, & algere asseclas mundi pro amplificando terreni Principis regno, quàm nos pro dilatando Christi imperio. Quid, quæso, olim respondebimus Judici divino, hanc nobis desidiam exprobraturo?

III. Alterum incitamentum est *exemplar Christi ani-*

(a) Isa. 5. v. 14. (b) Job. 40. v. 18.

marum salutem summo conatu procurantis, nosque ad laboris societatem suaviter invitantis. Imprimis quid Christus egerit, ut nos salvaret, quantumque perpeffus sit, abundè loquuntur crux, clavi, lancea, funes, spinæ & flagella; quidque Is etiamnùm hodiè eundem ob finem facere, ac tolerare paratus sit, ipsemet S. Birgittæ declaravit, dicens: *ô Amici mei! sic tenerè diligo oves istas, quòd si possibile esset, adhuc mori vellem propter quamlibet ovem speciali illâ morte, qualem in cruce semel pro omnibus passus sum (a)*: Idem repetit cap. 58. his verbis: *ego, si possibile esset, pro unoquoque homine talem pœnam exciperem, qualem semel in cruce pro omnibus recepi ad hoc, ut ad promissam hereditatem redirent (b)*. Hæc Christus animarum causâ agere, & pati in horas paratus est; & has ingenti numero perire sinamus, quin pigri vel digitum moveamus, aut pedem attollamus.

Prætereà quàm potenti ipse quàmque efficaci suadâ ad laboris hujus societatem nos invitet, S. Ignatius in allatâ meditatione declarat, dùm eundem nobis proponit *in amæno juxta Hierosolymam campo valdè speciosum formâ & aspectu amabilem, electos Apostolos & ministros alios per orbem mittentem, ut omni hominum generi, statui & conditioni doctrinam sacram & salutiferam imperiant, ac quemlibet juvare studeant (c)*. Et certè in lapidem induruisse oportet eum, cui hoc Christi exemplum suavisque invitatio zelum animarum non persuadent.

IV. Tertium incitamentum est Apostolicæ vitæ *sublimitas & utilitas*. Ejus *excellèntia* indè elucet, quòd animarum zelotes sint Dei adjutores teste Apostolo, dicente: *Dei adjutores sumus (d)*. Suffragatur S. Dionysius: *Dei adjutores sunt, inquiens, qui conantur homi-*

(a) L. 1. revel. c. 1. (b) L. 1. revel. c. 58.

(c) Parte 2. med. de vexillis. (d) 1. Cor. 3. * 9.

nes ad eum reducere, ornareque sanctimoniam. Jam autem, ut affirmat S. Carolus Borromæus, in eo salutari officio Dei esse cooperatores, nihil certè in terris illustrius, nobiliusve nihil excogitari potest. Cum enim Verbi Dei prædicatores eo fungantur munere, quo Christus ipse perfunctus est, nihil eo neque Deo gratius neque homini gloriosius præstari posse pro certo habemus. Ut proin meritò S. Dionysius enunciet, omnium divinorum divinißimum esse, cooperari Deo in salutem animarum, & nullum (quæ Magni quoque Gregorii opinio est) omnipotenti Deo tale esse sacrificium, quale est zelus animarum.

Ad utilitatem verò ejus quod attinet, eam eminentem esse ex Evangelio constat. Si enim liberalissimus omnis boni munerator Deus pro Scypho aquæ, pro haustu frigidæ pauperi datæ tantam mercedem promittit; quam, quæso, dabit pro sanguine Christi per sacramenta tot animabus propinato? Si extremo judicii die Deus benedictos vocaturus est illos, qui captivos liberârunt, nudos vestierunt, esurientes cibârunt; quâ, quæso, mercede remunerabitur illos, qui animas immortales è captivitate dæmonis, è vinculis peccati, è rudentibus inferni extraxerunt, eas gratiæ stolâ vestierunt, doctrinæ cibo nutraverunt? Enimverò *fulgebunt hi sicut stellæ in perpetuas æternitates (a)*, aliis gloriâ longè superiores.

§. II.

I. Ex his patet, quàm æquum sit, ut in animum inducamus etiam statum vitæ Apostolicæ amplecti, si quidem Deum id velle tempore electionis intellexerimus. Vel si huic vitæ generi jam nomen dedimus, ut statuamus ejus obligationes explere *modo* quodam *perfectiori*, postea electionis tempore determinando; plenè

(a) Dan. 12. v. 3.

indifferentes ad eligendum illum perfectionis in vitâ Apostolicâ gradum, in quo cognoverimus, supremum Numen velle, nos in electo hoc statu Christum imitari, sibi que fervire. Et hic est *fructuum primus* ex hâc meditatione colligendus.

Ubi tamen notandum, S. Patrem nostrum per eam non solùm intendere, ut desertis inimici castris ad Christi vexillum quomodocumquè seu extimo tantum pede transeamus; (id enim in meditatione de regno Christi jam factum supponitur) verùm mens ejus est, ut signis hujus summi ac optimi Imperatoris arctiùs adscripti, assiduo conatu ad sanctiora tendentes, decernamus ducem hunc nostrum *perfectiori modo* æmulari, ejus vestigia *pressiùs* sequi, eadem cum illo prælia *generosiùs* præliari, & quidem iisdem omninò, queis ille usus est, armis. Utque illius in restaurando, quod orci fraudibus imminutum fuerat, Dei regno zelosi cooperatores effecti, omne hominum genus ad illius cognitionem & amorem adducere satagamus.

Quem finem S. P. hîc distinctè nos concipere, semper præ oculis habere, & in sacrâ hâc militiâ ad eum pro ratione vocationis irretorto vultu numquàm non collineare cupit. Et hinc istam de duobus vexillis meditationem Sanctus Auctor numquàm vult omitti, omnibusque dari etiam sæcularibus, etiam vitam solitariam professis. Cunctis enim non solùm perfectio propria, sed etiam salus aliena modo cuilibet statui congruo est procuranda. Et hic est *fructuum primus*, ut suprâ jam insinuavi, ex hâc exercitatione decerpendus, nempe firmum animi decretum non solùm propriam sed etiam alienam salutem ac perfectionem procurandi; & quidem eam *excellentiore* quodam modo procurandi, nempe eâ, quâ Deus voluerit, ratione,

quamque ille nos tempore electionis edocere dignatus fuerit.

II. *Alter Fructus* est aucta magisque radicata æstimatio, amor & appententia contemptûs, paupertatis & ærumnarum; cujus propensionis acquisitio & augmentum princeps est hujus hebdomadæ scopus. Ad hanc autem obtinendam, ac solidandam quàm efficacia præsens hæc meditatio suppeditet adjumenta, ex sequentibus constabit. Nam hoc ipso quòd dæmon divitiis, honoribus & sensuum illecebris tamquàm illicitis utatur perdendis hominibus aptissimis; ex alterâ verò parte hoc ipso quòd Christus contrario armorum genere scilicet paupertate, contemptu & vitæ asperitate eos ab exitio eximere, ac cælis inferere conetur; fieri nequit, ut salutis tum propriæ tum alienæ studiosa mens non magnum concipiat horrorem illarum rerum, quæ præcipua Luciferi instrumenta sunt, damnandis mortalibus ab eodem inventa. è Contrario non potest non summo-perè affici ad illa media, quæ ipsa carne vestita Patris æterni Sapiencia elegit, tanquàm subsidia salvandis hominibus opportuniora. Exindè patet, quàm dextrè S. Ignatius per hanc meditationem nobis divitiarum, dignitatum & deliciarum horrorem; rerum verò his oppositarum amorem instillet.

Et certè non poterat Christus, destruendo Luciferi regno, his aptiora feligere arma; cùm enim dæmon per *concupiscentiam carnis & oculorum, ac per superbiam vitæ* (a) eos progressus fecerit, ut sub Christi adventum *mundus totus in maligno positus* fuerit (b), & mortalium omnes, pauculis exceptis, hoc ipso triplici hamo stygios in casses pertracti, sub ejus signis stipendia meruerint; consequens erat, ut Christus sanctioris

(a) 1. Joan. 2. v. 16. (b) 1. Joan. 5. v. 19.

militiæ dux vexilla vexillis, arma armis opponendo, honorum, opum ac illecebrarum appetentiam humili, paupere & aspero vitæ cultu debellare fatageret.

Et profectò quàm feliciter hoc belli genus eidem successerit, eventus docet; hâc enim arte opera diaboli destruxit, regnum Dei restituit, ac ingentem orco stragem intulit, tresque has virtutes non solum æstimabiles, sed etiam amabiles ac desiderabiles reddidit. Quis enim militum Christi illud armorum genus non summè æstimet, amet, atque appetat, quo Salvatorem tam feliciter usum intelligit, & lætatur? Hinc constat, quàm efficax hæc meditatio incitamentum suppeditet, ad concipiendam illarum rerum æstimationem, amorem & desiderium, quas mundus spernit, odit, & horret; ac proin (quod pronò nexu consequitur) quàm aptè nos disponat ad appetenda semper perfectiora; adeòque quàm blandè nos inducat ad tertium humilitatis gradum suo tempore conscendendum.

III. *Tertius* deniquè *fructus* ex hâc exercitatione colligendus est proximior animi comparatio ad magnum electionis negotium. Ad hoc enim feliciùs expediendum necessaria est discretio spirituum, seu diversorum animi motuum notitia, ut eâ imbuti falsos à veris, malos à bonis discernere, hostium fraudes eò certiùs detegere, eorumque stratagemata eò cautiùs eludere noscamus. Ad hanc autem plenius obtinendam meditatio hæc lucidissimam facem præfert. Nam Luciferi cathedra, ignis, fumus, tenebræ, torvitas, minæ, rabies claro nobis indicio sunt, illas motiones internas, quæ alta subsellia prensant, concupiscentiæ ignem subdunt, vanitatis fumum afflant, intellectui tenebras offundunt, animi quietem turbant, pusillanimes, timidos, tristes nos & anxios reddunt, orci genio suam genesin debere.

Contrà verò amœna Christi modestia, ejus demissio animi, collectio mentis, suavitas oris, vultûs serenitas, cordisque tranquillitas manifesto nobis indicio sunt, illos animi impulsus, qui nos modestos, humiles, collectos, suaves, serenos, atque tranquillos efficiunt, è cœlo suam originem trahere.

Ubi insuper ad duo attendendum erit, 1. ad *rem*, ad quam eligendam impellimur: 2. ad *modum*, quo ad ejus electionem incitatur. Si nos instigari sentiamus ad res malas, vel indifferentes quidem sed tamen periculosas, aut amorî proprio valdè gratas, cuticulæ commodas, & superbiæ blandientes: vel si quis incitetur ad rem quidem perfectam, simul tamen experienciâ doctus deprehendat, ejusmodi motionem animo turbationem afferre, tentationes creare, anxietatem, diffidentiam, obscuritatem offundere; indicium sat evidens est, hos esse sibilos stygii serpentis, cathedræ illi igneæ insidentis.

IV. Ad ista autem faciliùs discernenda plurimùm conducit notitia illius ordinis, quem dæmon in nobis impugnandis observare consuevit. Plerumquè enim perditioni nostræ initium facit à cupiditate divitiarum tanquàm à re proximè conjunctâ necessitati corporis, & obligatione sustentandæ familiæ. Dein postquàm mortales hoc obtentu seducti opes corraferunt, eos vafre inducit, ut bona, quæ superfluunt, impendant procurandis honoribus, emendis dignitatibus, amplificando statui. Indè mox gradum facit ad superbiam, eos invitando, ut statûs prioris obliti se aliis præferant, altum sapiant, sublimia præsent, aliosque contemnant. Ex hoc autem minùs ordinato divitiarum, honoris & propriæ excellentiæ appetitu omnia reliqua oriuntur vitia præcipuè sensualitatis seu appetentiæ illecebrarum.

§. III.

I. Ceterùm hæc meditatio de duobus vexillis est una ex principalibus exercitiorum, non secùs ac illa de tribus hominum classibus; proin nunquàm & à nemine est omittenda, neque ab iis, qui de vitæ statu deliberaturi non sunt (a). Rationem subdit Directorium ita loquens: *hæc enim licet adeò strictè necessaria istis non sint, sicut iis, qui de toto vitæ statu deliberaturi sunt; non potest tamen dubitari, quin valdè utilia etiam illis sint, ut animentur ad eam perfectionem, cujus ipsorum saltem status ac conditio capax est (b)*: Indè patet, quantoperè à mente S. P. N. aberrant illi, qui hanc materiam vel penitus omittunt, vel solùm obiter peragunt.

II. Prætereà discrimen, quod inter contemplationem de regno Christi, & istam de duobus vexillis intercedit, in sequentibus consistit. 1. In illâ enim divinus Rex noster solùm sua nobis consilia de inferendo hostibus bello denunciat: *in animo est mihi*: conditiones iis, qui suis sub signis militare decernunt, non nisi summam proponit: *quicumque igitur comitari me velit, paratus sit (c)*: de inimicis tantùm generatim pronuntiat, omnes esse debellandos; quin tamen eos speciatim designet, quin arma suppeditet, ac doceat bellandi modum. Verbo: ibi exercitus necdùm educitur in campum, necdùm acies extenditur, bellumque ibi non tam geritur, quàm paratur. In hâc verò meditatione proditur in arenam, explicantur vexilla, pugna instruitur, designantur hostes, quinam sint impugnandi: expediuntur arma, queis sint profligandi: designatur modus eos vincendi, ac triumphandi.

2. Fructus ex priori illâ contemplatione colligendus

(a) Dir. c. 34. n. 3. (b) Ibid.

(c) In med. de regno Christi.

non erat nisi generale quoddam propositum imitandi Christum, dissimulando adhuc, quo in statu, quibus in rebus quæve ratione ejus vestigia sectari velimus; cum generali quâdam indifferentiâ ad omnem generatim modum, quo id nos exequi Deus voluerit. In hâc verò posteriori de duobus vexillis meditatione ad ipsum jam modum, quo illud generale propositum executioni mandandum sit, singillatim descendimus, & insuper statuimus, Deo fervire, Christumque imitari non tantum in primo statu solummodò præcepta observante: nec etiam tantum in secundo statu consilia evangelica adimplente; sed insuper in statu vitam Apostolicam profitente; siquidem tempore electionis id à nobis supremum Numen expetere agnoverimus, cum quodam animi affectu ac propensione ad pauperiem, contemptum, ærumnas & labores huic vitæ generi annexas, tanquam ad arma nostris hostibus vincendis aptiora.

3. Illa prior exercitatio nos solum remotè ad electionem disponit; hæc autem proximius jam animum comparat ad eligendum illum statum, aut in electo jam statu ad conscendendum illum virtutis gradum, seu ad reformandam eo modo vitam, quo Creatorem id cupere intellexerimus. Ubi tamen notandum, quòd hæc meditatio non jam sit ipsa electio, sed solum præparatio ad electionem. Quanquam, quid eligendum sit, nunquam animo meditantis ultrò quasi objiciatur. Quæ lumina, licèt iis impræsentiarum diutiùs immorandum haud sit, negligenda tamen minimè sunt.

III. Porrò in hoc exercitio Deus S. Patrem nostrum (ut ipse postea retulit, & ex ejus ore acceptum Adm. R. P. N. Everardus Mercurianus Præpositus Generalis narrare consuevit) in hoc, inquam, exercitio Deus Ignatio detexit, ac delineavit totam ideam, institutum ac fi-

nem Ordinis nostri, simulque eum edocuit nomen, quod eidem indere deberet nempè Societatis Jesu, id est, militum contra Luciferum sub Christi vexillo militantium (a). Ut proin hæc duorum ducum vexillorumque similitudo non tam sit effectus ejus genii militaris, quàm ostenti cælestis, illum per hanc allegoriam futura edocentis, cælique voluntatem declarantis, Quæ omnia certè hujus exercitationis excellentiam ac utilitatem abundè demonstrant. Nihilominùs non minoris momenti frequentem de tribus hominum classibus meditationem esse, ex mox dicendis patebit.

§. IV.

I. Nam, postquàm generosum animi decretum concepimus Deo serviendi, Christumque imitandi in eo vitæ statu, quem nos ille amplecti voluerit, & in electo jam statu tendendi ad illum perfectionis gradum, ad quem nos eluctari omnium Creator desiderârit: jacto, inquam, hoc fundamento, superest, ut etiam statuamus eligere *media* statuto huic exequendo, & corrigendis moribus aptiora. Nam memoratum paulò antè propositum, post consideratas maturè, quas hucusque attulimus, veritates, plurimi animo efformant; at verò media genuina & efficacia illud executioni mandandi pauci arripiunt.

Et hoc est stygium illud stratagema, quo dæmoni subdolè utitur ad evertendum omnem sacræ hujus solitudinis fructum. Sunt enim, qui se hoc ipso jam respuisse putant, eo quòd recipiscendi necessitatem agnoscant, non distinguentes inter desiderium correctioris vitæ, & ipsam morum correctionem. Alii, nescio, quàm sanctos se jam esse arbitrantur, eo quòd magnam de sanctitate ideam & æstimationem conceperint, confun-

(a) Lud. de Palmâ pag. 179. in praxi Exercitiorum.

dentes excelsam de perfectione ideam cum constanti ejusdem praxi. Aliud enim est virtutis notitia, aliud exercitium.

Huic malo ut medeatur S. Ignatius, divino prorsus consilio traditis hucusque exercitationibus hanc de *tribus hominum classibus* subjungit commentationem; cujus finis est nobis persuadere, ut non contenti illo generali decreto, sanctius posthac Deo serviendi, vitam reformandi, Christumque imitandi perfectiori, quam hactenus, modo; ut, inquam, hoc generali decreto minimè contenti, indifferentiam nostram insuper extendamus ad eligenda illa etiam *media*, quæ exequendo huic proposito, & consequendo illi, ad quem vocamur, majoris perfectionis gradui aptiora & efficaciora fuerint visa; quæque à nobis adhiberi Deus vult.

Non enim sufficit indifferentes nos esse ad quemlibet vitæ *statum*, & in electo jam statu ad quemlibet perfectionis *gradum*, nisi insuper æquilibres pariter simus ad quævis etiam *media*, per quæ Deus nos generalia hæc proposita exequi, vitamque in melius mutare voluerit. Quid enim juvat, si statuas tendere ad sanctitudinem, nisi etiam ineas viam, quæ sola te illuc perducat? Frustrà quis optat pervenire ad finem, si conductia ad illum adminicula respuat.

Scopus proin hujus meditationis est firmum animi decretum eligendi illa quoque adminicula, per quæ supremum Numen nostram nos salutem ac perfectionem operari determinatè decreverit, cum plenâ ad quodvis eorum indifferentiâ; ita ut non tantùm indifferentes simus ad ipsam *rem* perficiendam, sed etiam ad rei perficiendæ *modum* & *medium*, qui ultimus est ac summus aureæ illius, quam hucusque tanto conatu inculcavimus, æquilibritatis gradus. Est autem secunda

hæc meditatio nondùm ipsa jam horum mediorem electio, sed solùm prævia ad eam animi comparatio.

II. Porrò in dictâ exercitatione S. P. tres hominum classes distinguit. *Primi* volunt quidem perfecti evadere, mores corrigere, vitam in melius mutare, imò id nunquàm velle desinunt; interim tamen idonea rei perficiendæ media adhibere vel omninò renuunt, vel noxiâ procrastinatione usque ad mortem differunt. Sunt ii quidem viri desideriorum, sed non operum: magni sunt in ideis seu intentione, sed nulli in praxi & executione; quia *nulla* adhibent adminicula propositis exequendis accommodata, vel saltem iis reipsâ uti identidem procrastinant. Sic e. g. dantur, qui humilitatem quidem desiderant; sed tamen omnia, quæ ad eam obtinendam juvare possunt, remedia rejiciunt, loca vilia, abjecta munia, infimos gradus, ultima subfella horrent, & averfantur.

Alius illo Evangelii effato territus: *væ vobis divitibus* (a); item: *qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (b), vellet quidem Christum in paupertate perfectiori modo imitari, ut autem illas suas reulas, commoda, pecunias, utensilia aliaque vana & superflua à se abjiciat, sibi imperare nequit.

Tertius cognoscit equidem mortificationis suæque refrenandi necessitatem; ut autem carni ægrè faciat, gulæ hoc vel illud deneget, merendulis nuntium remittat, cuticulam flagello, cilicio, duriori lecto, breviori somno statis temporibus constanter maceret; hoc, ut agat, amor proprius vetat. Deniquè alius virtutis necessitate, præstantiâ, utilitate captus eidem acquirendæ se totum impendere statuit; omninò vult fieri sanctus, & quidem magnus sanctus; sed tamen id exequi differt in finem

(a) Luc. 6. v. 24. (b) Luc. 14. v. 33.

studiorum, ad initium missionis, in tempus sacerdotii, aut ultimæ probationis. Reperire tandem est nonnullos, qui à Deo vocati statum religiosum, aut vitam Apostolicam amplecti cum tempore quidem decernunt; hujus tamen propositi executionem ad calendas græcas remittunt.

Omnes hi similes sunt homini pigro, qui vult, & non vult: militi picto, qui stricto ense minacem ictum semper intentat, quin tamen unquam feriat: viatori lasso, qui in montis apicem eluctari quidem cupit, nunquam tamen (ejusdem radici assidens) in pedes sese erigit. Contenti hi imaginariis melioris vitæ desideriiis, ac inanibus sanctimonix ideis, nunquam manus operi admovent: optima proponentes nihil exequuntur: sancti verè mirabiles, qui id esse cupiunt, quod fieri absque miraculo nequeunt, scilicet perfecti finè labore ac illatâ sibi vi.

III. Secundæ classis homines arripiunt quidem *aliqua* consequendo fini media, sed non ea, quæ deberent: gressum quidem aliquantum promovent, sed extra viam: sterili proposito haud equidem contenti, aliquam quoque operi admovent manum; at verò ut id agant omni eo, quo Deus id expetit, modo: ut indifferentes sint non solum ad *omnem vitæ statum*, & in electo jam statu ad *omnem perfectionis gradum*; sed ut insuper æquilibres sint ad quævis *media*, queis illos Deus ad sanctimonix culmen deducere cupit, v. g. ad omnem locum, & munus, quantumvis incommodum & vile: ad tolerandos quosvis contemptus & ærumnas etiam graves: ad experiendos omnes paupertatis effectus etiam sanitati noxios; ad exuendum omnem ad consanguineos affectum: ad sacrificandam hanc vel illam rem creatam, ad patrandum hunc N. vel illum actum heroicum, &

quæ his similia sunt; enimverò hoc opus, hic labor est: hinc omnes infremunt sensus: hinc tota natura horret, & rebellis ad arma conclamat.

Cùm autem nihil omninò agere, & omnia Deo negare nimis rusticum foret, subdolâ vafritiæ cor partiri, compositionem facere, & mediam inire viam decernunt, aliquid gratiæ amorique divino, sed tamen etiam sibi amorique proprio aliquid; imò potiorem partem concedendo. Hinc aliquos defectus emendare, quosdam virtutum actus exercere, in uno vel altero vim sibi facere, appetitum domare, voluntatem frangere, intellectum subjicere statuunt. Ut autem securim ad radicem ponant; ut illam, quam Numen expetit, affectionem sacrificent, illudque dominans vitium extirpent: ut in hoc vel illo se generosi vincant, seque divinæ Majestati ad quidvis sine exceptione paratos offerant; hoc, inquam, ut agant, à se obtinere languidi nequeunt: hinc timidi gratiæ limites ponunt: *hucusque ô mi Deus! hucusque; sed non plus ultra*, familiaris eisdem tessera est. Verbo: facere quidem aliquid statuunt, non tamen ea, quæ fieri ab eis cælum cupit: progredi quidem in virtutis semitâ satagunt, sed non per eam, quam Deus monstrat, viam. Et hinc etiam parùm aut nihil proficiunt; quia non tam spectant *effectum*, quem hæc adminicula afferent, quàm *affectum*, quo ipsi in ea feruntur.

IV. Tertia classis est eorum, qui *nulla* respuunt media, nullamque illorum dilationem admittunt: qui ad præfixum perfectionis gradum eluctari statuunt eo ipso & non alio, quàm quo eorum Conditor voluerit, modo; nempè per illa ipsa, quæ Deus designaverit, *media*. Hinc omnem cordis divisionem abhorrentes accuratè observant additionem quintam ex viginti à S. Ignatio mox exercitiorum initio positam, dùm videlicet *magno*

ac liberali animo totum studium & arbitrium suum offerunt suo Creatori, ut de se suisque omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum servire possint juxta ejusdem beneplacitum, cum efficaci decreto nihil eidem negandi, nullos gratiæ limites ponendi, nil excipiendi aut limitandi; sed omnia generosè sacrificandi, omnia agendi, & vitandi, quæcunque sibi sacrificari, quæcunque fieri, vel vitari supremum Numen voluerit, cum omnimodâ indifferentiâ ad quodvis illuc conducens medium.

Summâ: eorum ex numero ægrotantium sunt, qui non solum ferio sanari cupiunt, sed insuper nullum recusant pharmacum, quo cælestis medicus eos uti voluerit: qui rejectâ omni partitione toti Deo vivere cupiunt, indifferentes non solum ad omnem vitæ statum, & in electo jam statu ad omnem perfectionis in eo gradum utut sublimem & arduum; sed etiam ad omnia prorsus *media*, per quæ Deus illos ad propositum sibi scopum tendere statuerit.

Verbo: *primâ & secunda classis inter se differunt per hoc, quòd utraque habeat quidem voluntatem quamdam infirmam & remissam exuendi affectum ad hanc vel illam rem v. g. ad pecunias, honores, commoda, locum, munus, consanguineos &c. sed prima classis nulla unquam adhibet media, nec cogitat de mediis. Secunda verò aliquid amplius facit; quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placent, non autem juxta Dei voluntatem ac beneplacitum; & ideo videtur sibi parata, omnia alia facere præter illud, ut privetur re illâ, quam amat. Tertia porrò etiam ad hoc parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquirat, an placeat (a)?*

Horum omnium figura nobis est Naaman Syrus, cujus factum sacræ Paginæ 4. Regum 5. referunt. Volebat

(a) Direct. c. 29. n. 5.

is à leprâ sanari; nam *profectus est ad regem Israël, & stetit ad ostium domus Elisei (a)*; sed tamen præscripto à Prophetâ lavationis medio uti initio noluit: *putabam, quòd egrederetur ad me, & stans invocaret Dominum, & tangeret locum lepræ (b)*. Postmodùm lavari quidem voluit, sed in fluminibus Damasci, non autem in Jordane: *nunquid non meliores sunt fluvii Damasci omnibus aquis Israël (c)*? Donec tandem à fervis suis persuasus, assignatum ab Eliseo adhibuit medium: *descendit, & lavit in Jordane, & mundatus est (d)*; relicto nobis exemplo, neminem voti damnandum, nisi illatâ sibi vi in tertiam sē classē transferre conetur.

Consideratis tribus his hominum generibus sedulò perpende, cuinam tu annumerari merearis, & adminiculo sequentis meditationis ad ultimam eluctari contende; simulque mirare providam S. Ignatii prudentiam, qui nos stupendâ prorsùs solertiâ pedetentim ad summum illum indifferentiæ gradum perducit, qui ad felicem electionis successum prærequiritur. Prætereà miram hujus meditationis cum prioribus connexionem ac præcipuè *efficaciam* obstupesce, ob quam meritò principalioribus ac nunquam omittendis accensetur. Nam, ut testatur Directorium, *tota hæc meditatio eò tendit, ut ostendat animæ, quàm turpe & perversum sit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, at eo tantum modo velit, quo ipsi libet, non quo Deo (e)*.

§. V.

Quibus omnibus miro artificio ad electionem comparatur, utpotè ad quam ritè instituendam præcipua hæc conditio est, *ut, qui ingreditur electionem, studeat*

(a) 4. Reg. 5. v. 5. & 9. (b) Ibid. v. 11. (c) Ibid. v. 12

(d) Ibid. v. 14. (e) Direct. c. 29. n. 6.

esse liber ab omni affectu inordinato, & planè ad omnia indifferens; & ad hoc inclinatus, ut sanctum Dei beneplacitum sequatur, quodcunque illud esse cognoverit (a). Quàm aptè autem allatæ hucusque exercitationes huc omnes collineârint, in aprico est.

Ut autem aurea hæc indifferentia animique comparatio altiores in mentibus nostris firmioresque radices agat, vult S. Pater, ut electurus *non modò non magis propendeat ad terrena retinenda; sed ut insuper, quoad fieri potest, voluntatem suam inflectere conetur ad id, quod perfectius est, nempe in eam partem, quâ plurimum subtrahitur sensualitati & proprio amori (b). Ratio est; quia sicut virga incurva flectenda est in contrariam partem, ut deindè manens in medio fiat recta (c); ita & mens humana vitioso pondere ad honores, delicias & opes inclinata, in adversam partem nempe ad amorem contemptûs, paupertatis & ærumnarum est incurvanda, ut optatum inter ea æquilibrium obtineat.*

Quin imò S. Ignatius in Notando meditationi de tribus hominum classibus subjuncto, suadet, *ut, ubi affectum sentimus e. g. paupertati perfectæ adversantem, & ad divitias magis inclinantem, ut, inquam, ad eum elidendum petamus à Deo, renitente licet carne, ut ad paupertatem ejusmodi sectandam nos eligat: servatâ tamen intereâ desiderii nostri libertate, quâ liceat convenientiorem divino servitio viam inire.* Tantùm autem abest, ut per istam propensionem electionis libertas impediatur, ut potiùs plurimum perficiatur, & voluntas expeditior reddatur ad amplectendum id, quod Deum velle intellectus electionis tempore cognoverit.

Et quamvis S. Auctor hanc ad perfectiora inclina-

(a) Direct. c. 23. n. 3. (b) Ibid. n. 4.

(c) Direct. c. 30. n. 2.

tionem per omnes secundæ hebdomadis exercitationes, proposito Christi exemplo, nobis instillare omni vi contenderit; tamen id nullibi efficacius & majori cum molimine agit, quàm in exercitio de *tribus Humilitatis Gradibus*, quorum tertius in eo consistit, *ut quis, si etiam Dei laus par foret, ad majorem tamen imitationem Christi, potius eligat cum eo paupere, spreto, & illuso pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti, quàm opes, honores, & sapientiæ æstimationem.* Jam autem quàm aptum hæc consideratio medium sit ad hanc animi ad perfectiora propensionem acquirendam, quàmque arctum ea cum prioribus habeat nexum, res ipsa fat apertè loquitur. Ut proin S. Pater per hanc exercitationem requisitæ ad electionem vitæque reformationem dispositioni ultimam quasi manum imponat.

Ubi simul attendenda est mira peritissimi Auctoris industria, quâ nos ad pretiosum adeò perfectionis gradum sensim sine sensu & quasi aliud agendo perduxit. Si enim tertium hunc Humilitatis Gradum statim initio proposuisset, rei arduitate territi mox omnes timidum pedem retraxissemus. Id ergo ne fieret, in meditationibus de regno & vitâ Christi, nec non de duobus vexillis æstimationem nobis, amorem ac etiam appetentiam contemptûs, paupertatis & dolorum pedetentim instillare, sicque ad sectanda perfectiora nos animare paulatim aggressus est, ut nempè excelsis cogitationibus filiorum Dei gradatim imbuti, tandem promptiori saltu tertium hunc sublimem adeò humilitatis gradum conscenderemus, in quo absolutissima indifferentia, adeoque & perfectissima animi ad electionem comparatio consistit. Hæc enim ad sanctiora propensio optatæ æquilibritati adeò non officit, ut potius ad eam obtinendam summè conducatur, & proffit. Sicut dum virga incurva in oppositam

partem inflectitur, hæc inflexio adeò non impedit æquilibrium virgæ rectitudinem neutrum in latus propendentem, ut potiùs eam plurimùm promoveat.

Porro circa hoc exercitium notandum est 1. quòd hi *tres Humilitatis Gradus non dentur pro certâ horâ alicujus meditationis (a)*; & hinc etiam ego illos solùm pro materiâ considerationis assigno. Et quamvis ibidem dicatur, *tertium hunc Humilitatis Gradum toto die mente revolvendum esse extra meditationem*; tamen mox subiungitur; *etiam in meditatione opportuno tempore eum expendi posse (b)*. Propterea etiam in meditatione tertiâ dicti Gradus excellentia per modum repetitionis aliquanto tempore denudò recolenda proponitur.

2. Quamvis tribus hisce Gradibus tota vitæ Christianæ perfectio comprehendatur; illos tamen S. Pater noster potiùs nominavit Gradus Humilitatis, quàm alterius virtutis, tum quia summam subjectionem quoad omnia Dei præcepta requirunt; tum quia Supremum mundi honorumque contemptum supponunt, ac heroicam propensionem ad quamvis infamiam ac vilipensionem fubeundam exigunt.

3. Cùm S. Ignatius cupiat, nos dictos *tres Humilitatis modos per totum diem identidem revolvere, nec non colloquia ibi dicenda crebrò agitare (c)*; hinc hodierno die subcivis temporibus quàm fieri potest sæpissimè ac ardentissimè ad tertium hunc Gradum sublimari petamus inprimis à B. Virgine, dein per hanc à Filio, & demùm per hunc à Patre æterno, dicendo e. g. *ò Maria humilitatis magistra! exora mihi tertium Humilitatis Gradum. ò Jesu humillime! qui dixisti: discite à me, quia mitis*

(a) Direct. c. 29. n. 8. (b) Direct. ibidem.

(c) In lib. exercit. post medit. de transitu Domini ad Jordanem notando tertio.

sum & humilis corde (a), eleva me ad tertium Humilitatis Gradum. ô Pater æterne! amore Filii tui, qui *exinanivit semetipsum, formam servi accipiens* (b), da mihi tertium Humilitatis Gradum.

4. Ultimus hic se humiliandi modus, seu Humilitatis Gradus est centrum omnium exercitiorum & scopus omnis sacræ hujus solitudinis. Nam omnia cum eo, veluti cum quâdam basi cohærent, & illuc tanquàm suum ad centrum tendunt. Omnes enim præcedentes meditationes hebdomadis primæ & secundæ ad hunc Gradum conscendendum nos disponunt, & perducunt; sequentes verò hebdomadis tertiæ & quartæ commentationes nos in eo conscenso confirmare, & stabilire satagunt.

5. Præterà hæc exercitatio est quasi anacephalæosis omnium considerationum præteritarum, uti & propositorum ac conclusionum hætenùs factarum: nec non compendium quoddam & summa omnis hætenùs intenti fructûs, uti ex pomeridianâ consideratione (quæ à prandio ob exercitium electionis mediâ horâ citiùs incipienda est) clariùs patebit. Ex his autem concludere licet, quanto cum fervore huic de tribus Humilitatis Gradibus exercitio nos impendere deceat; & quanto perè à mente S. Ignatii recedant illi Auctores, qui de eo ne quidem mentionem faciunt.

MEDITATIO II.

DE TRIBUS HOMINUM CLASSIBUS.

Punctum I.

CONsidera *improbitalatem* hominum primæ classis, qui pleno lumine illustrati, quid faciendum sibi sit, clarè agnoscunt, idque effectui à se dari etiam op-

(a) Matth. 11. ψ . 29. (b) Phil. 2. ψ . 7.

tant; verumtamen ut res executioni mandetur, conatum adhibent nullum, nulla feligunt media, remque omnem de die in diem usque in horam mortis exequi differunt.

Jam autem quanta hæc improbitas est? scire bona, quæ tibi sint agenda: nosse motiva, ob quæ sint agenda: callere modum, quo sint perficienda: abundare mediis, queis sunt in praxin deducenda; utque perficiantur, etiam in votis habere; & tamen nihil agere, inertem stertere, omnia pigrum negligere, ac iustar lignei viarum indicis eidem semper teporis luto infixum hæerere; id enimverò animi haud parùm maligni, sultque omninò incurii indicium est. Quid enim? an non gravis in se ipsum impietatis argueretur ægrotus ille, qui sanari quidem enixè cuperet, omnem tamen medicinam respueret, vel eam fumere identidem præcraftinaret? Talis autem quivis est, quicumque ex numero primæ classis est.

Verumtamen væ homini scienti, & non facienti; nam *prolixius iudicium erit illi (a)*. Si enim Christus *non venisset*, & in his exercitiis *locutus ei non fuisset*, minus *peccatum haberet (b)*. At verò nunc post agnitas has veritates æternas, post detectam virtutis semitam, post tot lumina & instinctus, tamen pristini torporis semitam decurrere, assuetis defectibus etiam deinceps addictum vivere: eundem post exercitia, qui ante, nec hilo meliorem existere; id enimverò idem est ac illi terræ similem esse, *quæ supervenientem super se bibens gratiarum imbrem*, tamen *non nisi spinas & tribulos profert*, & quæ propterea *maledicto proxima est (c)*.

ô Benignissime Jesu! magna enimverò perversitas est

(a) Marc. 12. v. 40. (b) Joan. 15. v. 22.

(c) Hebr. 6. v. 7. & seq.

has Evangelii veritates credere; & tamen ita vivere, ac si de earum falsitate minimè dubitarem. Heu! quid olim respondebo Judici divino fulminanti voce mihi dicturo: *de ore tuo te judico, serve nequam* (a). En! hæc scivisti, & hæc fecisti: hæc tua fides, & hi tui mores. O Auctor vitæ! ne permittas, ut tot lumina majoris mihi cæcitatibus, totque favores gravioris damnationis causa & origo existant.

Punctum II.

CONSIDERA *imprudentiam* summè noxiam hominum *secundæ* classis, qui virtuti obtinendæ illa solùm adhibere volunt media, quæ ipsis, non quæ Deo placent; quique ex eorum numero ægrotantium sunt, qui illa tantùm pharmaca admittunt, quæ palato sapiunt, non quæ sanant, & profunt. Agnoscunt quidem correctionis vitæ necessitatem: execrantur ipsimet morum suorum à fide discrepantiam: fixum est iis Deo servire imitando Christum; hunc in finem statuunt etiam *aliqua* adhibere media; at solùm illa, quæ amor proprius, non quæ Dei voluntas eligenda suadet.

Quàm imprudens autem, imò quàm noxia sit tenax ejusmodi & perversa cum Creatore agendi ratio, patet ex damnis, quæ inde emergunt. Nam 1. actum est de intento per hæc exercitia fructu: actum de illo majoris, ad quem vocamur, perfectionis, & annexo huic sublimioris beatitudinis gradu. Actum de tot gratiis secus conferendis, de tot animarum manipulis aliàs per nos colligendis; si divinæ voci auscultantes apta ad id instrumenta evasissemus.

2. Tales in pœnam hujus repugnantiae postea permittuntur labi in gravissimas tentationes, multiplices defectus, inveteratum teporem; imò præsens non rarò

(a) Luc. 19. v. 22.

periculum incurrunt perdendæ salutis, Exemplo nobis sit Adolescens ille, qui à Servatore nostro ad magnum sanctitatis culmen his verbis invitatus fuit: *si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, sequere me* (a).

Juvenis hic omnia mandata à juventute suâ custodierat; volebat Creatori perfectiùs fervire: *quid adhuc mihi deest?* auebat scire Dei circa se voluntatem: *Magister, quid boni faciam?* Nihilominùs ut possessiones suas relinqueret, pecunias pauperibus distribueret, Christumque proximus sequeretur, id sibi imperare nequibat: *abiit merens.* Et en! non desunt Auctores, qui eum omninò periisse putant, fundantes suam opinionem in illo Christi effato: *quàm difficile tales in regnum cælorum introibunt: faciliùs est camelum per foramen acûs transire.*

Superi? primam innocentiaë stolam adhuc illibatam servaverat: perfectus esse optaverat: *Christum eum intuitus etiam dilexerat;* & tamen quia ad excelsiorem sanctimoniam vocatus vocationi obsequi renuit; quia ad altiorem perfectionis gradum eluctari noluit; salutemque suam alio, quàm quo Deus decreverat, modo aliisque mediis pro suo libitu eligendis operari voluit, probabiliter æternùm periit, ac modò credibiliter ardet in tartaro, qui potuisset inter primarios Ecclesiæ Sanctos lucere in cælo. Ad hæc quis non paveat?

3. Hâc ratione non solùm non evitatur, sed plurimùm augetur difficultas, quâ tales territi virtutis tramitem deserunt. Nam cælestis illa unctio, quæ laborem leniisset, fugatur: gratia, quæ debiles portasset, subtrahitur: præmii spes, quæ ardua mitigasset, plurimùm imminuitur. Contrà verò Deus, cùm ejusmodi parti-

(a) Matth. 19. v. 21. & seq.

tionem aversetur, & totum aut nihil habere cupiat, spargit, teste Augustino, amaritudines super illicitas cupiditates eorum, vias illorum spinis sepit, eaque ipsa, quæ fugerunt, adversa ultor immittit; resque ita disponit, ut longè plura ipsis patienda occurrant in semitâ teporis, quàm tolerare debuissent, gradiendo per callem fervoris. ô Quis ergo aures obturare ausit Numini ad perfectiora selectis ab æterno mediis vocanti?

Punctum III.

Considera *felicitem* hominum tertiæ classis, qui ea prompti adminicula feligunt, quæ universorum Dominus eos amplecti cupit, & quæ proin omnium efficacissima sunt ad obtinendum finem intentum. Hi unicum Numinis servitium spectantes, cum plenâ ad quodvis medium indifferentiâ non nisi cæli nutum expectant, quo vix intellecto, mox pleno cursu in ejus amplexum feruntur. Omnem cordis partitionem, omnem naturam inter & gratiam pactionem abhorrentes, in electo vitæ statu toto nisu ad illum, quò vocantur, perfectionis gradum non per alia quàm per assignata à Deo media eluctari conantur.

Quanta verò hæc felicitas sit, indè elucet, quòd tales 1. in hoc etiamnum mundo vivant beatè ob charismata, quæ modo quodam morali, anticipato munere, eorundem mentibus à cælo communicantur, quæve quatuor gloriosorum corporum dotes æmulantur, nempè *claritas* quædam intellectûs in cognoscendis veritatibus æternis: *agilitas* voluntatis in exercendis operibus bonis: *subtilitas* memoriæ in formandis cælestibus ideis: & quædam animi, ut aiunt, *impasibilitas*, ex assiduâ appetituum refrænatione orta.

2. Ejusmodi animæ tam copioso deliciarum torrente in hac adhuc lacrimarum valle inundantur, ut tot tan-

tisque voluptatibus ferendis jam impares, eisdem modum à cælo poni ardentè petant; sanctèque fateantur, omnes tolerantias, labores & ærumnas in virtutis palæstrâ pluribus lustris exantlatas, unicâ ejusmodi guttulâ centuplici fœnore compensari.

3. Deniquè tales singularis Providentia Numinis speciatiim fovet, tutatur, & regit. Providis Dei brachiis infertos divinus Amor *in sinu suo portat* (a) *quasi pupillam oculi custodit* (b), variosque eventus ita sapienter moderatur, ut ipsis *omnia cooperentur in bonum* (c), ipsi non rarò lapsus. ô Quàm meritò igitur beati dicuntur illi, quibus hæc sunt.

Fructus ex hâc meditatione colligendus est firmum animi decretum non solùm ferviendi Deo, imitando Christum in eo, ad quem nos vocaverit, vitæ statu: & in electo jam statu non solùm tendendi ad illud perfectionis culmen, ad quod nos ille invitârit; sed etiam illuc eluctandi per illa determinatè *media*, per quæ nos Deus illuc perducere voluerit; nec non corrigendi mores in iis singillatim punctis, & eâ ipsâ methodo, in quibus & quâ supremum id jufferit Numen, nil excipiendo, nullam divino lumini remoram ponendo; id quod perfectissima ad electionem hodiè instituendam animi comparatio est.

Affectus.

ô Domine *terribilis in consiliis super filios hominum* (d)! *Timeo mihi à judiciis tuis* (e); quia sunt *abyssus multa* (f). Heu! quid respondebo tibi, cælum & terram veluti testes contra me evocanti illis Isaiaë verbis: *judicate inter me & vineam meam*: (hanc animam) *quid*

[a] Num. 11. v. 12. [b] Deut. 32. v. 6. [c] Rom. 8. v. 28.

[d] Psal. 65. v. 5. [e] Psal. 118. v. 120. [f] Psal. 35. v. 7.

ampliùs debui facere, & non feci (a)? Vocavi eam ad sublimem perfectionis gradum, viam edocui, media suppeditavi; & renuit: debuisset fieri sancta ob conditionis excelſitatem: potuisset fieri sancta ob exercitiorum efficacitatem; & en! *exspectata, ut faceret uvas, fecit labruscas* (b). Ad hæc quid respondebo tibi?

Ah! meritò *pavore & tremore concutiuntur omnia ossa mea, & expavescit anima mea valdè* (c), dùm expendo tuum illud effatum: *cui multum datum est, multum queretur ab eo: & cui commodaverunt multum, plus petent ab eo* (d). Heu! quæ mea infelicitas foret, si hic ipse exercitiorum libellus, qui mihi debuisset esse clavis ad cælum, fieret scala ad interitum? Si mihi foret suspensa è collo mola asinaria, quæ me eò profundius in infernum demergat? Dantur enim, ô veritatem tremendam! dantur, qui nisi fiant sancti, erunt reprobi. ô *Deus salutis meæ* (e)! tantum à me malum averte! da, ut posthàc ad perfectionem per illa ipsa, queis tu volueris, media tendam; ne fortè etiam me attonet tuum illud terribile fulmen: *ecce! ego extendam manum meam super te, & auferam à te justificationem tuam* (f). Abjiciam te, & eligam mihi virum alium secundùm cor meum.

Id ergo ne fiat, execror *improbitatem* hominum primæ classis, qui solâ inani velleitate contenti *nulla* adhibent media. Averſor insuper *imprudentiam* hominum secundæ classis, qui cum Deo avarè paciscentes *aliqua* quidem, non tamen ea, quæ deberent, applicant media. Contrà verò appeto & ego *felicitatem* hominum tertix classis, qui ad omnia æquilibres non nisi ea, quàm

(a) Isa. 5. v. 4. (b) Isa. 5. v. 24.

(c) Liber de imit. Chri. l. 3. c. 14.

(d) Luc. 12. v. 48. (e) Ps. 17. v. 47. (f) Ezech. 16. v. 27.

quæ Deus expetit, feligunt *media*. Itaque en! etiam me paratum ad omnia præcipuè ad hæc N.

Testis mihi sit Deus, & testis Christus ejus (a); quia serviam Creatori meo in eo, quo is voluerit, statu: & in electo jam statu tendam ad illum, quem mihi is designaverit, perfectionis gradum; & quidem per illa ipsa, quæ ipse determinaverit, *media* tendam. Nihil excipio, nullos gratiæ limites pono; obluçtetur licèt caro: obmurmurent licèt sensus; frustra sunt; quod tu volueris, fiet: solùm *doce me facere voluntatem tuam (b)*.

“ Dein hanc indifferentiæ gratiam animique ad quid-
 „ vis promptitudinem in triplici colloquio petes 1. à
 „ B. Virgine, 2. per hanc à divino ejus filio, 3. per
 „ hunc ab æterno illius Patre. Quodsi in te aliquam à
 „ perfectâ paupertate, tuî contemptu, & ærumnis re-
 „ pugnantiam; contrà verò erga divitias, honores,
 „ commoda propensionem senseris, multùm conferet
 „ ad illam superandam, si in his colloquiis à Deo fla-
 „ gites, ut te vocet, & instiget, renitente licèt carne,
 „ ad eligendum id, à quo maximè abhorres. Hâc enim
 „ ratione (voluntatem scilicet ad id, quod sensualitati
 „ contrarium est, inclinando) ad auream illam, quæ
 „ hîc quæritur, indifferentiam, & ad connexum ei ter-
 „ tium Humilitatis Gradum faciliùs pervenies (c).”

(a) 1. Reg. 12. v. 5. (b) Psal. 142. v. 10.

(c) Lib. exercit. in Notando statim ad finem hujus medit.
 Item Direct. c. 30. n. 2.

CONSIDERATIO

DE TRIBUS HUMILITATIS GRADIBUS.

CUpit S. Pater, ut, antequàm electionum materiam aggrediamur, priùs ad capeffendam germanam doctrinam affectum nostrum disponamus, apprimè considerando, ac per totum diem identidem revolvendo tres sequentes modos Humilitatis (a). Et meritò; nam ad electionem benè faciendam requiritur purus ab omni non solùm graviter aut leviter vitiosâ, sed etiam quomodocunquè finistrâ affectione animus, cum plenâ ad quidvis indiffentiâ; hæc autem ob corruptæ naturæ ad ima semper pronæ vitium nunquàm obtinebitur sine forti ad altiora & perfectiora inclinatione (b). Ista ergo propensio ut in gradu sublimiori acquiratur, hujus considerationis est scopus, in quâ eundem ob finem prædicti tres modi attentius expendendi proponuntur.

I. *Primus Humilitatis modus hic est, ut me penitùs subdam divinæ legi observandæ; utque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine abjecto, transgrediar ex deliberato mandatum ullum divinum aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget (c); ita ut malim cum Christo contempto, paupere & afflicto pariter contemptum, pauperem & afflicto vivere, quàm cum lethali noxâ summis divitiis, honoribus & deliciis gaudere. Et hic gradus est fructus ex primâ exercitiorum hebdomade collectus; quem ut conscendamus, incitamento nobis sunt I. peccati gravitas, quæ summa est ob offen-*

(a) In lib. exercit. notando tertio ante tres Gradus Humilitatis. (b) Direct. c. 23. n. 3. & 4. (c) S. Ignat. in lib. exercit.

ſæ ſceditatem: offendentis vilitatem: offenſi majeſtatem.
 2. *Pœnæ* ob illud Lucifero, Protoparentibus & Chriſto
 inflictæ atrocitas. 3. *Suppliciorum* propterea in tartaro
 ſubeundorum *diritas* & *æternitas*. Quæ omnia medita-
 tionum ſecundæ diei argumentum erant.

Accedit 1. *rei æquitas*; nam *mortalem juſtum eſt*,
ſubditum eſſe Deo (a). 2. *Obligationis inevitabilitas*
 ſecundum illud Eccleſiaſtæ eſſatum: *Deum time*, &
mandata ejus obſerva; hoc eſt enim *omnis homo* (b); id
 eſt, ad hoc naturaliter ſeu eſſentialiter obligatur om-
 nis homo. 3. *Obſervationis utilitas*; ſicut enim *peccato-*
res perſequitur malum; ita & *juſtis retribuuntur bona*
 (c). 4. *Exemplum S. S. Martyrum*, qui ne peccarent,
tentati ſunt, *ſecti ſunt*, *lapiditati ſunt*, *in occiſione gla-*
dii mortui ſunt (d). 5. Denique ſumma eſt hujus gra-
 dûs ad ſalutem *neceſſitas*; *voluntariè enim peccantibus*
relinquitur terribilis exſpectatio judicii, & *ignis æmula-*
tio (e); *ubi peccatores accipient damnationem* (f).

Jam verò an hunc gradum conſcendiſti? eſne para-
 tus omnis potiùs *famæ*, *honorum*, *ſanitatis* & *vitæ*
 jacturam ſubire, quàm graviter peccare? Age: ſi mor-
 tifero crimine ſummam dignitatem, ingentes divitias,
 votorumque metam adipiſci: ſi à diuturnâ infirmitate
 aut propinquo mortis diſcrimine te liberare poſſes, an
 malles illis carere; hæc verò tolerare, quàm lethali
 noxâ divinam Majeſtatem laceſſere, & à commendatâ
 hætenùs indifferentiâ vel latum unguem recedere?...
 Aut ſi ita comparatus animo es; edic, quàm firmo
 pede huic gradui iſiſtas? an non forſitan illa tentatio
 indè te denuò deturbabit?

Pro certo habe: niſi quis implacabili eoque radicato

[a] 2. Mach. 9. v. 12. [b] Ecclæ. 12. v. 13. [c] Prov. 13. v. 21.
 [d] Hebr. 11. v. 37. [e] Hebr. 10. v. 26. [f] Luc. 20. v. 47.

& nunquam cicurando mortiferæ labis odio flagret; imò nisi quis ad solam occasionem peccandique periculum simultaneo terrore percussus mox expellefcatur, & velut ad subitum dæmonis conspectum contremiscat, actum est de sanctiori servitio Dei & propiori imitatione Christi: actum de inculcato hucusque æquilibrio & majori per illud obtinendâ perfectione: actum deniquè de omni intento per hæc exercitia fructu. Ad hanc igitur regulam tanquam ad lapidem Lydium tuam à graviore delicto averfionem examina, & *aptissima* quæque illi vitando *mediâ* arripe.

II. *Secundus Humilitatis Gradus majoris est perfectionis, & in eo consistit, ut ubi equalis est divinæ laudis & salutis meæ occasio, æquè propensus sim ad divitias & paupertatem: ad honorem & ignominiam: ad longam vel brevem vitam; ita quidem, ut nullâ vel humanæ quantæcunque felicitatis vel propriæ mortis conditione propositâ, adducar unquam ut culpam non solum lethalem nullam, sed nec venialem decernam admittere (a). Ut proin malim cum Christo egenam, abjectam ac ærumnosam vitam ducere, quam per venialem noxam cunctis, dignitatibus, opibus ac voluptatibus abundare. Hæc animi comparatio fructus est primæ exercitiorum diei præcipuè illius meditationis, quæ à S. Ignatio fundamentum inscribitur, ut ex dicendis patebit.*

Porro motiva ad illum impellentia sunt tria: quorum tamen lectio nunc est ommittenda; cùm consideratio aliàs longior sit. 1. Secundùm data in primâ exercitatione de fundamento principia, *debemus absque differentiâ nos habere circa res creatas omnes; (S. Ignatii verba sunt) ita ut quod in nobis est, non queramus sanitatem magis quam ægritudinem; neque divitias paupertati,*

(a) In lib. exercitiorum.

honorem contemptui, vitam longam brevi præferamus. Atqui contra hanc indifferentiam ageret ille, qui per levem noxam honorem contemptui, divitias egestati, sanitatem morbo, vitam morti præhaberet. Ergo nisi jactum mox exercitiorum initio fundamentum evertere, haustumque hætenus fructum perdere velimus, debemus secundum hunc Humilitatis Gradum conscendere; id est, debemus malle contemni, ægrotare, & mori, quàm tenui piaculo mentem fœdare, & per venialem nævum ab inculcatâ hætenus indifferentiâ deflectere. Secus actum est de præcipuo exercitiorum scopo.

2. Illa, quæ ibi (nempe in fundamento) enarrantur puncta, videlicet *divitiæ & paupertas, honor & ignominia, brevitatis & longitudo vitæ* solùm sunt media ad obtinendum creationis finem; & quidem sunt media eatenus solùm utilia, quatenus conducunt ad dictum finem. Ad media autem indifferentes nos esse oportere, & in eorum delectu & usu à solo creationis fine moveri nos debere, ipsa ratio dictat. Ergo æquè propensi esse debemus ad divitias vel paupertatem, ad honorem vel ignominiam, ad longam vel brevem vitam. Jam autem qui leviter peccat, ut inopiam, contemptum & morbos effugiat; vel ut opes & honores acquirat, aut sanitatem & vitam conservet, is à requisitâ ad electionem æquilibritate recedit, à suo fine ultimo saltem deviat, contra dictamen rationis agit, & ex medio finem constituit. Id igitur agere qui horret, ad secundum hunc gradum eluctetur, necesse est.

3. Prætereà ad veniale universim fugiendum impellere nos debet hujus culpæ malitia, quæ est enormis; 1. quia post mortale est malum in orbe maximum. 2. Quia Deus incredibili illud odio averfatur. 3. Quia secundum probabilem Theologorum sententiam nulla creatura pu-

ra condignâ illud satisfactione expiare potest. 4. Quia actus virtutum corrumpit, charitatis fervorem dimittit, ad lethalem noxam disponit. Accedit, quod ejus pœnæ sint gravissimæ tum in hoc, tum in altero mundo. Ex his legitimo nexu concluditur, avernale hoc monstrum cane pejus & angue vitandum esse, & omni odio execrandum; *ita quidem ut nullâ vel humane quantacunque felicitatis vel propriæ mortis conditione propositâ, quis adduci se sinat, ut culpam licet venialem tantum decernat admittere.*

Jam verò *scrutare Jerusalem in lucernis (a)*, & vide, quàm magnus hujus nævi animum infideat horror? Percontare ex temetipso: quid si levi mendacio molestam pauperiem, gravem infamiam, lethalem morbum vel mortem ipsam à me amoliri, aut honorificum quoddam munus, vel centum aureos aut longævam valetudinem acquirere possim, an non mentirer? An perindè est contemni; vel honorari: egere, vel abundare: sanum vivere: vel ægrotum mori? Age, quid reponit conscientia? . . . Et tamen hic gradus non est nisi secundus primæ hebdomadis fructus. En! ad quàm sublimem perfectionis gradum S. Ignatius per sua exercitia nos ducat; & quàm mirabilis inter ea nexus intercedat.

III. Tertius Humilitatis altissimæ modus, qui reliquos omnes suâ pulchritudine & pretio absorbet, in eo consistit, ut *etiamsi nullo superaddito laus Dei par foret*, id est, etiamsi per honores & divitias æquè facile salvari, & creationis meæ finem obtinere possim, quàm per paupertatem & contemptum; ut, inquam, tamen *potiùs eligam cum Christo paupere, spreto & illuso pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti,*

(a) Sopà. 1. v. 12.

quàm opes, honores, & sapientie æstimationem; idque solùm ob majorem ejus imitationem (a). Tertius hic gradus est fructus hebdomadis secundæ, præfertim meditationum de regno Christi & duobus vexillis, ubi scilicet toti ad Servatorem perfectiùs imitandum exarsimus, ob majoris cum illo similitudinis desiderium.

Motiva hunc nobis gradum persuadentia sunt sequentia. 1. *Exemplum Christi*, qui nostrî causâ & amore elegit viam paupertatis, contemptûs & dolorum, *propositoque sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ* (b). Ut nempè ad parem erga illum amorem etiam nos incitati, eundem in his ipsis rebus proximius sequi studeremus non tantùm tunc, quandò divitiæ & honores fini nostræ creationis adverfantur; sed etiam casu, quo illi æquè ac inopia, ærumnæ & despectus ad propositum finem consequendum conducerent, atque par in utriusque ad acquirendam perfectionem momentum foret.

Enimverò omnis humani sensûs expers fit, oportet, cui tam prodigiosum Christi exemplum hujus gradûs amorem non persuadet. Quid enim? ergone Rex regum, & Sanctus sanctorum nostrî causâ factus sit *vir dolorum* (c), *opprobrium hominum* (d), *egenus & pauper* (e), *non habens, ubi caput reclinet* (f); & homo peccator vilisque argilla *ducat in bonis dies suos* (g); & *intumescat superbiâ* (h)? . . .

Quæ hæc paradoxa? scire, honores, delicias & opes illa esse venabula, queis mortales à dæmone in orcum præcipitantur; contrà verò contemptus, dolores &

[a] In lib. Exercit. de tribus grad. humil.

[b] Hebr. 12. v. 2. [c] Isa. 53. v. 3. [d] Psal. 21. v. 7.

[e] Psal. 69. v. 6. [f] Luc. 9. v. 58. [g] Job. 21. v. 13.

[h] Deut. 17. v. 13.

egestatem illa esse adminicula, quibus ii cælis inferuntur; credere, Christum ideò vitam pauperem, asperam & humilem elegisse, ut nobis despectûs, egentia & asperioris cultûs desiderium instillaret; contra verò voluptatum, divitiarum & dignitatum vilipensionem inderet, ac ingeneraret; hæc omnia, inquam, scire, imò & credere; & tamen spreto Christi exemplo mammonæ, mundo & carni addictum vivere: quæ ille amat, odisse, ac de eo in tertio Humilitatis Gradu imitando ne quidem cogitationem admittere; idque facere Christianum, qui teste Gregorio Nysseno deberet esse alter Christus; imò & Religiosum, qui vi suæ Religionis deberet esse viva Christi crucifixi imago; hæc certè tam probrosa, infidelis, ingrata, & discordans inter se fidei & vitæ defensio est, ut omnem excusationi locum adimat. Sola hæc antithesis nostram concordiam ita confundit, ut, si vel guttula generosi sanguinis in venis fluat; ad hujus prototypi imitationem inflammari nos oporteat. Quid enim? ergone minùs in nobis efficere possit exemplum Salvatoris quàm in milite ducis? Finge amatum militi ducem in hostiles muros primùm eluctari, mox omnis exercitus præeuntem pleno impetu sequetur; & solos Christianos insequi Christum pigeat? Absit à nobis tam vecors ignavia.

Igitur *ejæ Fratres; pergamus simul, & generosâ mente eluctemur in tertium Humilitatis Gradum; hunc enim nos conscensuros promissimus generatim in contemplatione de regno Christi, ac dein speciatim in meditatione de duobus vexillis. Inceptum est, retrò ire non licet, nec relinquere oportet. Maçte proin animis! Jesus erit nobiscum. Erit adjutor noster, qui est dux noster & præcessor. En! rex noster ingreditur ante nos; hunc ergo sequamur viriliter, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut*

fugiamus à cruce, seu à tertio humilandi nos modo (a).

2. Qui ad hunc tertium Humilatis Gradum non elucatur, ille nec secundo, quin nec primo diù firmo pede insistet. Licet enim talis obfirmaverit animum, nullâ gravi, imò nec levi noxâ saltem pleno cum sensu etiam inter opes & dignitates, ac cuticulæ commoditates se contaminandi; tamen nemo est, qui non sole clariùs videat, difficillimum esse mediis in divitiis, honoribus, corporisque commodis ab ejusmodi defectibus saltem diù sibi cavere. Adeòque ad tertium eniti debere illum, qui secundo & primo firmiter insistere cupit.

Timendum enim jure merito est, ne in pœnam neglectæ hujus ad sanctiora vocationis divina nobis auxilia subtrahantur, gratiarum series transferatur, providentiæ specialis filum præscindatur, periculosæ tentationes immittantur, gravesque lapsus permittantur, & deniquè ne illud quoque fulmen intentetur: *vocavi te ad tertium Humilitas Gradum, & renuisti; jam & ego ridebo, quin & subsannabo, cum tibi id, quod timebas, acciderit; cum in te irruerit repentina calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit, ridebo, & subsannabo (b).* Id ergo ne fiat, Christum ad hunc nos Gradum vocantem prompti sequamur.

3. Ex hoc ultimo se humilandi modo tanquàm ex radice universa Societatis nostræ forma ac pleræque Constitutiones sunt enatæ, præsertim regula 11. Summarii, quâ jubemur, *omnino & non ex parte abhorrere ab omnibus, quæ mundus amat, & amplectitur, nempe honores, famam, magni nominis æstimationem in terrâ: ac admittere, & concupiscere totis viribus, quæ Christus Dominus noster amavit, & amplexus est, nempe contumelias, falsa testimonia, injurias.*

(a) Th. Kemp. l. 3. c. 56. (b) Prov. 1. v. 24. & seq.

Quin imò in examine generali pro admittendis ad Societatem cap. 4. §. 44. & 45. vult S. Fundator Candidatos interrogari, *an hujusmodi desideria in se sentiant?* Et si quis propter humanam debilitatem & miseriam in se hujusmodi tam inflammata desideria non sentiret, interrogari talem cupit, *an certè desiderium in se sentiat, hujusmodi desideria in se sentiendi?* Sique affirmando responderit, interrogari eum ulteriùs jubet, *an decreverit, paratusque sit, hujusmodi injurias, illusiones & opprobria in Christi insignibus inclusa, patienter cum Dei gratiâ ferre?* Jam autem si hæc Ignatius à Candidatis & Tyronibus exigit? quid non expectabit à Veteranis & Professis? Quàm monstrosa igitur res foret, eos de hac regulâ implendâ ne quidem cogitare; imò vix illius notitiam habere, eamque veluti piam tantùm speculationem neglectui habere; cùm tamen in eâ consistat spiritus Societatis, ab eâque dependeat totius Ordinis vigor, felicitas, incolumitasque.

Ex his omnibus abundè patet, quàm meritò tertius hic Gradus dicatur *thesaurus* in exercitiorum agro absconditus: *margarita* quantovis pretio comparanda: *medulla* viæ illuminativæ: *compendium* doctrinæ Evangelicæ: *summa* omnis perfectionis, & *fons* largissimis gratiarum fluentis exuberans; nec non *mysterium* in quo latet abscondita Dei Sapiencia, de quo Christus ait: *confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ; quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis (a).*

Hæc certè efficacia omninò incitamenta sunt tertium Humilitatis Gradum generosè conscendendi, & imponendi hæc ratione aptatam coronidem illi heroicæ dispositioni, quæ ad electionem requiritur, & quæ consistit in plenâ ad quidvis indifferentiâ, per hanc ipsam ad

(a) Math. 11. v. 25.

perfectiora propensionem certius obtinenda. Hæc ergo instructi magnum electionis negotium secundum subjectam praxin forti animo aggrediamur, & quidem tempore considerationem inter & meditationem medio v. g. horâ tertiâ vel mediâ quartâ. Prius tamen huic considerationi subjungantur ea ipsa colloquia, quibus supra meditatio de vexillis, nec non illa de tribus hominum classibus terminatur.

Porro puncta, quæ in deliberationem venient, supponuntur jam præviè selecta fuisse, ac præparata. Plura paradigmatis instar in hesternâ lectione §. III. n. III. fuerunt assignata. Ubi tamen denuò notandum, (quod jam sæpiùs inculcavi) primarium electionis argumentum esse solidam *emendationem seu reformationem totius vitæ statûs* sive morum, posthac executioni mandandam per *media* efficaciora jam nunc determinanda: nec non tertium Humilitatis Gradum, determinando scilicet, quibus in rebus, quibusve mediis in praxin is sit deducendus.

EXERCITIUM ELECTIONIS PRACTICUM,

SEU

MODUS INSTITUENDÆ ELECTIONIS.

Preludium 1. Per vivum fidei actum crede Deum tibi intimè præsentem, teque creatum esse ad illi servandum, & quidem eo, quo ille voluerit, modo.

Preludium 2. Re, circa quam deliberatur, in medium coram Deo prolâtâ, pete gratiam agnoscendi, & adimplendi Ejus beneplacitum circa illam rem vel faciendam, vel omittendam.

Preludium 3. Eliciaturs actus indifferentiæ ad utrumlibet, ad rem scilicet vel præstandam, vel intermittendam; nil spectando, nisi ultimum creationis finem, ma-

orem Dei gloriam, & executionem divinæ voluntatis.

Ceterū *eligens colligat se totum intra se, & toto tempore, quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit audire, vel videre, quod non de sursum sit (a).*

I.

Exercitium voluntatis, quod à S. Patre vocatur secundum tempus.

Anima cum profundâ mentis demissione, ferventique desiderio divinam voluntatem agnoscendi, & exequendi, offerat se Deo diversis vicibus modò ad unam, modò ad alteram rem, dicendo: *Domine, vis, ut hoc agam, aut eligam? . . . vel visne, ut illud alterum exequar, aut eligam? . . .* imitando aulicū, qui præsentat principi suo genus aliquod cibi, ut exploret, an ei arrideat; nec non observando interim in secreto cordis internos, quos quis ad alterutrum senserit, animi motus, suspenso hunc in finem omni trium animæ facultatum (quoad licuerit) exercitio, ut durante hoc mentis silentio divina vox eò faciliùs percipiatur.

Notandum 1. Si ad unam potiùs quàm ad alteram partem interiùs impelli te senseris, examina hos motus ad regulas de motibus animæ discernendis, seu de pleniore spirituum discretione infrà ponendas. 2. Si nullum omninò motum internum senseris, imò licèt aliquem senseris, progredere ad

II.

Exercitium intellectiūs, quod S. Pater vocat tertium tempus.

I. Hic perpende rationes tam pro unâ parte militantes, quàm contra eam pugnantes, nempe tam commoda

(a) Direct. c. 33. n. 5.

quàm incommoda, tam adminicula quàm discrimina salutisque obstacula, quæ ab alterutro speranda sunt, vel timenda. Et hæ rationes coram Deo pondere Sanctuarii, semoto omni terreno affectu, librentur, ac S. S. Trinitati vel approbandæ, vel rejiciendæ offerantur.

II. Post hæc percontare ex temetipso, 1. quid circa rem propositam faciendum, vel omittendum suaderem amico? 2. quid in articulo mortis, 3. quid in iudicio, 4. quid per totam æternitatem elegisse optabo? His ritè expensis ipse fac, quod alteri consuleres, & quod fecisse olim ad extrema perductus desiderabis.

III. Curandum tamen summooperè erit, *ut, quidquid affectionis (sive multum sive parum sit) erga rem eligendam persentiscis, ex solius Dei amore & intuitu proficiatur (a)*. Cavendum proin erit, *ne ullas admittas rationes, quæ non sint è cælo, id est, ne ullas admittas, quæ sapiant carnem & sanguinem, aut aliquid humanum ac terrenum; quia omnia manare debent ex uno principio, quod est desiderium gloriæ Dei, & exequendæ ejus voluntatis (b)*, nec non majoris cum Christo similitudinis consequendæ.

Ad hoc autem plurimum conducet tertius Humilitatis Gradus. Ponamus enim, quòd in certâ quâdam materiâ post diligentem rationum discussionem par utrinquè appareat ad ultimum finem consequendum commoditas; tunc enimverò incertus animi hærebit is, qui sapientiâ tertii Humilitatis Gradus est destitutus. Et fortassis fucata ac vana divitiarum ac dignitatum species eum ad se alluciet. At is, qui lumine illo verè divino tertii Humilitatis Gradus est-instructus, statim amplectetur illam par-

(a) In lib. exercit. in modo posteriori benè eligendæ regula 1. (b) Direct. c. 33. n. 5.

tem, quā Christo, optimo Imperatori suo, similior erit. Indè collige, quantoperè hic Gradus bonam electionem promoveat.

Quòd si tamen præter amorem divinum, etiam motivum aliquod humanum accederet, quod eòdem animum inclinaret, si illud non repugnet legi Dei ac voluntati, & ex sua naturâ bonum sit, utputà consolatio propria, & quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid ejusmodi, non propterea improbanda esset electio. Hæc tamen impellens humana ratio oportet semper esse minùs præcipua, & etiam minùs præcipuè movere; debetque hæc ipsa ad Dei amorem referri (a).

IV. Libratis ergo maturè in utramque partem rationibus, ac depurato ab omni finistrâ affectione mentis oculo, demùm determina, quid circa rem propositam agere, vel omittere, quidve eligere, vel rejicere velis. Quo decreto fiat sequenti modo.

III.

Conclusio Electiōnis.

I. In conspectu totius curiæ cælestis, coram throno S. S. Trinitatis totum electionis negotium concludes, dicendo: quia judico, hoc N. esse Numinis voluntatem, idque cedere ad majorem ejus gloriam ob has & has rationes tertii temporis: item ob hos impulsus fecundi temporis, ideò eligam, aut faciam hoc N. vel omittam. 2. Hoc animi decretum B. Virgini & per eam Christo offeres confirmandum, & benedicendum, vocando eos in testes facti propositi. 3. Sanctos Cælites invitabis ad agendas tecum bonorum omnium Fonti debitas grates pro manifestatâ tibi suâ voluntate; eosque implorabis, ut tibi impetrent gratiam pro eâdem imple-

(a) Direct. c. 33. n. 5.

dâ necessariam, electo hunc in finem speciali Patrono.

II. Fiat dein pro libitu oratio vel vocalis vel mentalis, sub quâ attendes, an mens tua inimicis motionibus, & illustrationibus confirmetur in electione, vel nûm hæc infirmetur. Si prius, erit sigillum bonæ electionis. Si secundum: tunc videndum, nûm hæc motiones sint à bono vel malo spiritu? Si à malo: non est mutanda electio. Si vero à bono: denuò electionis exercitium erit repetendum. Si verò sub oratione nihil notabile accideret, signum erit, Deum velle, suam voluntatem per solum intellectûs discursum inveniri, nobisque innotescere.

III. Quòd si fortè contingat, ut quis secundo tempore, id est, sub exercitio voluntatis in aliquam rem inclinetur; tertio verò tempore seu sub exercitio intellectûs in alteram dissimilem vel contrariam rem impellatur; tunc si rationes tertio tempore intellectum moventes essent graves, iis erit standum: cum enim certum non sit, an motio illa, secundo tempore voluntatem impellens, sit à Deo, securiùs erit sequi ductum intellectûs gravi ratione moti. Contrà verò si rationes, quæ tertio tempore intellectum in oppositam partem movent, essent debiles; motiones verò secundi temporis voluntatem in oppositum impellentes, (postquàm secundùm regulas infrà ponendas ritè fuerunt examinatae) viderentur esse à Deo, electio secundi temporis posteriori præhabenda erit (a). Ceterùm inter pia opera aliis præferenda sunt illa, quæ sunt majoris momenti, necessitatis, utilitatis, perfectionis: item ea, quæ sunt diuturniora, magis universalia, & cujusvis statui magis propria: quæque minùs dilationem patiuntur. Sequentes regulæ poterunt legi alio tempore commodo.

(a) Direct. c. 28. n. 9.

IV.

Regulæ discernendi Spiritus.

I. Si te ad unam potiùs quàm ad alteram partem impelli senseris, vide, nùm hi motus te consolatione, lætitiâ, pace repleant? magisque te ad sectandam virtutem accendant? Vel an è contrario potiùs te distractionibus, turbatione, nausea, tædio, tristitiâ obruant, pravas motiones excitent, teque in perfectionis studio tepescere faciant? Posterioris notæ impulsus dæmonem habere auctorem in comperto est. 2. Attende, nùm sentias tibi ab Omnipotente promitti tantùm pecuniæ spiritualis seu virium, quantum ad exequendum, quod moliris opus, exigetur. Ejusmodi enim superna pollicitatio, opisque suffecturæ spes divinæ vocis indicium est. Observa, nùm hi instinctus perseverent, pergantque movere ad bonum *semper & constanter*? Nam inconstantia signum mali est & levis spiritûs.

II. Prætereà (ut Auctior nobis S. Ignatius est) observabis quoque principium; medium & finem horum animi motuum. Ad eorum *initium* seu originem quod attinet, animadvertite, nùm eosdem sentire incipias, quandò fervore accensus, consolatione perfusus, pace beatus, suavi malaciâ frueris? vel nùm affurgant tempore amaritudinis, tristitiæ, teporis vel alterius pravæ affectionis, quæ rebeli tumultu animi regnum turbet. Item nùm tempore non suo, sed impertinenti in animam irruant? dùm nempè alio opere vel negotio, ab obedientiâ injuncto, occuparis, quocum hæ motiones non solum nullam habeant connexionem, sed nec combinari queant; ita ut ei ritè exequendo, impedimento sint? Præposterus ejusmodi impetus è cælo non est; cùm nil cæleste heterocliton sit. 2. Dein *medio* tempore, quo tales impulsus durant, observa, nùm interiori quiete

voluntatem tranquillēt, & intellectum supernā claritate illustrent? vel an potius hunc tenebris obscurent; illam verò tædiis inquietent? 3. Deniquè sub eorum *finem* attende, nūm menti infixum relinquunt salutarem stimulum, qui te impellat ad perfectionis semitam alacrius decurrendam, ad actiones quotidianas perfectiùs peragendas, ad refrænandos sensus, mentisque collectionem accuratiùs conservandam? Vel nūm te cælestium nausèâ, virtutis fastidio, tristisque acediâ afficiant, dissipent, affligant, tepidumque reddant? Primum boni erit genii; alterum verò mali indicium. 4. Ad hæc cælestes impulsus sacræ Paginæ & Theologiæ placitis, receptis Ecclesiæ moribus, familiæ Religiosæ usibus, statûs nostri obligationibus & ministeriis consantaneî sunt ac conformes. Iidem quoque nostræ indoli & ingenio, naturæ viribus & habilitati, nec non conditioni, officio, ætati semper accommodati sunt, & aptati.

III. Pro faciliori hætenùs dictorum intelligentiâ declarandum superest, quid sit consolatio, & quid desolatio? *Consolatio* est spiritualis quædam passio data supernaturaliter, cujus natura est, ut cùm præsens est, faciliè exercentur actus virtutum, imò cum delectatione & gustu, ac cum inflammatione affectûs. Contrà verò facit, ut opera carnis desipiant, & insuavia videantur. Ejus *effectus* sunt pax & quies quædam interior, gaudium spirituale, lumen & clarior cognitio rerum divinarum, lacrimæ, mentis elevatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conversio ad cælestia, calor sancti amoris, quæ omnia à Spiritu S. sunt. Cavendum tamen hoc casu erit, ne tempore consolationis votum ullum emittatur. *Desolatio* contrà est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus, vel personis, amor rerum infimarum, ariditas, depressio & evagatio men-

tis in res hujus mundi, quæ omnia à malo spiritu sunt.

Direct. c. 27. n. 3.

Admonitio.

“ Cùm secundùm Directorii doctrinam tertius Hu-
 „ militatis Gradus *etiam in meditatione opportuno tem-*
 „ *pore* expendi possit (a), ut nempe ejus præstantia
 „ altiùs animo imprimatur, mensque ad illum expeten-
 „ dum eò vehementiùs inflammetur; cùmque insuper
 „ electionis negotium tractari possit, *etiam dum quis*
 „ *versatur in meditationibus & orationibus consuetis* (b);
 „ eam ob causam in proximâ meditatione prærogativas
 „ tertii Humilitatis modi profundius rimandas propo-
 „ no, ita tamen ut non nisi media præscriptæ horæ
 „ pars iterato electionis exercitio impendatur; ut nem-
 „ pe *eligens experiatur, an durent eadem motiones, an*
 „ *verò aliæ contrariæ succedant* (c)? Sic enim fiet, ut
 „ in laudato gradu necdùm benè discussa, meliùs pe-
 „ netrentur: & in electionis negotio necdùm ritè sta-
 „ bilita solidiùs confirmentur.”

MEDITATIO III.

DE PRÆROGATIVIS TERTII GRADUS
 HUMILITATIS.

Punctum I.

Ejus generosa excelsitas. Quid enim magis heroi-
 cum, quàm, *etiamsi laus Dei par foret, & æquale*
 meritum, tamen malle cum Christo spreto, paupere
 & afflicto contemni, egere, & pati, quàm deliciis, ho-

(a) *Direct. c. 29. n. 8.* (b) *Direct. c. 30. n. 6.*

(c) *Ibid. n. 7.*

noribus & divitiis frui? 2. Quid generosius quàm malle cingi coronâ spineâ quàm aureâ solùm ob majorem cum Christo similitudinem? 3. Quid sublimius, quàm horrere, ac fugere, quæ mundus tam avidè amat, & quærit; contrà verò amare, & quærere, quæ ille tam sollicitè fugit, tamque acriter averfatur? Si enim vir bonus cum malâ fortunâ compositus dignum Deo spectaculum est, quid erit ille, qui rerum penuriam, famæ jacturam, corporis molestias non solùm cum Jobo patienter tolerat, sed cum Apostolo etiam provocat? Ô Domine! da, ut non degenerem ab excelsis cogitationibus filiorum Dei.

Punctum II.

Ejusdem felicitas. Anima ad tertium Humilitatis Gradum sublimata, Beatorum instar, cælesti pace jam anticipatò fruitur; quid enim illam contristare queat, quæ egere gestit, affligi amat, contemni ambit? 2. Est proxima centro omnis felicitatis & gloriæ, nempe Christo; cum ei simillima, eâdem cum illo veste induatur: eodem ac ille cibo nutriatur, eâdem cum illo forte beetur, eodem ac ille modo à Divino Patre habeatur, 3. Est delictum cordis Jesu & dulcis paradisus, ubi ille sub arbore crucis cum eâdem summâ cum familiaritate stupendas inter delicias meridiari gaudet. 4. Est aptissimum promovendæ Dei gloriæ instrumentum; nam *quæ stulta & infirma sunt mundi, eligit Deus, ut confundat fortia* (a). Quid autem magis stultum aut magis infirmum est in oculis mundi, quàm tertius Humilitatis Gradus? & en! *quod stultum est Dei, sapientius est hominibus; & quod infirmum est Dei, (ut est sectator tertii Humilitatis Gradus) fortius est hominibus* (b), seu aptius dilatandæ Dei gloriæ instrumen-

(a) 1. Cor. 1. v. 27. (b) 1. Cor. 1. v. 25.

tum est. O! Quis tantam felicitatem non omnibus votis appetat?

Punctum III.

E*fus utilitas.* Nam tertius hic Gradus est securior ad salutem via; cum nos eximat innumeris periculis, queis nos honores, deliciae & opes obnoxios reddunt. 2. Est aptior & brevior ad perfectionem semita; cum omni sinistro affectu animam exuat, summis eam virtutibus ornet, recta ducat ad similitudinem cum Christo, in qua morum conformitate vera omnis sanctitas consistit. 3. Denique est fertilissimus ad merendum campus tum ob continuam patiendi materiam, quam paupertas, contemptus & ærumnæ uberrimâ scaturigine supeditant; tum ob perennem virtutum sublimissimarum praxin, quibus exercendis hic status plurimam occasionem præbet. 4. Præterà talis anima in sinu divinæ Providentiæ læta dormit: mundo superior, angelisque proxima cælestem in terris vitam ducit; cumque nil velit, quam quæ Deus, semper votorum compos vivit, & iis ipsis charismatum prærogativis gaudet, quas plenam ad quidvis indifferentiam individuo nexu comitari alibi diximus. 5. Demùm fidenter expectat adimpletionem divini illius promissi: *amen dico vobis, quod vos, qui reliquistis omnia, & secuti estis me, centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis* (a); cum enim tertium hunc gradum conscendendo, Christum perfectiùs sit secuta, securam sperat, se centuplo in hac vitâ; ibi verò felicitate æternâ fore beandam.

Affectus.

Credo Domine, *beatos esse pauperes spiritu: beatos, qui persecutionem patiuntur propter justitiam: beatos, quibus maledixerint homines, & dixerint omne malum*

(a) Matth. 19. v. 29.

mentientes (a). Hæc omnia firmissimo assensu credo, quia tu infinitè sapiens & verax id affirmasti. Ô Quàm magnus in tertio Humilitatis Gradu thesaurus latet, quem *abscondisti à sapientibus*, & solùm *parvulis revelasti* (b). Ô Quantas tibi debeo grates, quòd ejus mihi notitiam contuleris.

Tenero affectu veneror, & amplector contemptus, ærumnas & paupertatem tanquàm particulas tuæ crucis à te sanctificatas, & mirè sublimatas. Ô Quàm ferò earundem pretium agnovi!.... Sed defleo cæcitatem meam, quâ hucusque nugas nugarum æstimavi, amavi, & appetii; contrà verò illa vilipendi, odi & fugi, quæ sola tibi in amoribus erant.

At posthàc saniora. *Non enim est discipulus supra magistrum, nec servus supra dominum* (c). Cùm ergo tu Dominus & Magister *in labore & ærumnâ, in fame & siti, in frigore & nuditate* (d) à juventute tuâ vixeris, probrum foret, ab his me servum & discipulum abhorere, quæ tibi ad mortem usque individui comites erant. *Absit mihi gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi* (e); posthàc paupertas summus mihi thesaurus: abjectio summa dignitas: afflictiones mihi posthàc deliciæ erunt. *Dixi: sponsabo eas mihi* (f); labor & dolor, inopia & contemptus ditissima mihi dos erunt.

“ Repetatur jam exercitium electionis eodem, quem
 „ suprâ tenuimus, modo vel super eâdem materiâ, vel
 „ super novis & distinctis à prioribus punctis. Se-
 „ quens prætereà actus tum sub meditatione tum etiam
 „ aliàs sæpiùs eliciatur: Ô Domine! malo cum Christo

(a) Matth. 5. v. 3. & seq. (b) Matth. 5. v. 25.

(c) Matth. 10. v. 24. (d) 2. Cor. 11. v. 27.

(e) Gal. 6. v. 14. (f) Osee. 2. v. 20.

„ contempto paupere & afflicto pariter contemptum,
„ pauperem & afflicto vivere quàm 1. per lethale pec-
„ catum, 2. imò quàm etiam per venialem noxam di-
„ vitiis, honoribus & deliciis frui. 3. Quin idem malo,
„ etiamsi sine peccato, & cum pari merito Deique laude
„ iisdem gaudere possem.”

DIES SEPTIMA.

MEDITATIO I.

DE IIS, QUÆ CHRISTUS PASSUS EST IN HONORE,
NEC NON DE MODO, QUO EA EST PERPESSUS
AD NOSTRAM INSTRUCTIONEM.

Admonitio.

“**M**ysteria patientis Christi ita sunt contemplan-
da, 1. ac si cruentæ illi tragœdiæ coram
præfens adesses: 2. ac si Jesus pro te solo unicè ac
tantùm, 3. & ob tua solummodò peccata à te sin-
gillatim commissa hos cruciatus toleret; 4. eosque
singulariter benevolo erga te affectu Divino Patri pro
te nominatim offerat. Ceterùm fructus ex sequenti
meditatione colligendus est major firmitas in tertio
Humilitatis Gradu heri jam conscenso, seu est con-
firmatio propositi, posthàc serviendi Deo potiùs con-
temptum quàm honoratum solummodò majoris cum
Christo similitudinis ergò. Cùmque ea prolixior sit,
poterit punctum ejus primum pridie legi.”

Punctum I.

Pondera *injurias*, quas passus est Christus. Inpri-
mis fuit enormi *alapa* mulctatus. Tria præcipuè
sunt, quæ hanc ignominiam exasperant, rerum adjunc-
ta; nempe infinita *dignitas* illius, cui hic colaphus fuit
inflictus: abjectissima *vilitas* ejus, qui illum inflixit: sæ-
va *atrocitas* colaphi, qui fuit inflictus. 1. Nam cui co-
laphus hic impactus est, fuit virgineus ille Servatoris
vultus, *in quem desiderant angeli prospicere* (a): fuit

(a) 1. Petr. 1. v. 12.

homo-Deus, Rex regum, Sanctus sanctorum, omnium-que supremus Judex. 2. Dein qui colaphum impegit, fuit homuncio vilissimus, fatelles gregarius, mortalium-que ingratiſſimus, nempè Malchus, cui Christus paulò antè in horto abscissam à Petro auriculam salutiterâ manu denuò integram restituerat. 3. Deniquè colaphus ille fuit Christo impactus in faciem, & quidem manu cataphractâ: in conspectu principis Sacerdotum & Seniorum populi: ob datum responsum cælesti sapientiâ plenum.

Meritò hîc mirantur SS. Patres, quòd dehiscens tellus non subsiderit, sol obscuratus non fuerit, & cælorum orbes everſi non corruerint ad tanti facinoris spectaculum. Et profectò divinæ lenitatis miraculum fuit, quòd non subito arefacta sit, aut percussa lethali leprâ sacrilega manus illa. Nempè ô mi Jesu! impunè contemni voluisti, ut nos despectum amare doceres.

Secundò. Christus fuit *illusus*. Hîc tria sunt perpendenda, 1. quis, 2. à quibus, 3. quomodò illudatur. Nempè æternus Dei Filius, gloria divini Patris, delictum cæli, *qui non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo (a)*, hic illuditur non solùm à vilissimâ plebe & mortalium impudentissimis in domo Caiphæ, & dein à fæce militum in atrio Pilati; verùm insuper ab Herode in suâ regiâ, quin & à scribis & sacerdotibus in Calvariæ clivo, ut scilicet jure is despici crederetur, cui potestas sæcularis & Ecclesiastica, summi & infimi, docti & indocti sociato contemptu insultarent; & quidem illuditur modo ejus majestati, innocentia, sanctitati, sapientia, morumque gravitati summè contrario; nempè ei oculos velando, alapas dando, fustes impingendo, crines evellendo, in faciem spuendo, milleque alias cum eo insolentias veluti cum ludicro & theatri

(a) Phil. 2. v. 6.

rege exercendo. Ô Cæli! en ille, *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei absconditi* (a), is (contremiscite Ô Principatus!) is ut stultus deridetur, veste alba ut albæ mentis homo induitur, per plateas ut amens raptatur, catenis ut bestia vincitur, cœno ut lixa fordatur, sputis ut scurra oppletur. Ô Admirandum demissionis simul & patientiæ prodigium! Ô Quantoperè illud nostram impatientem nimis superbiam confundit!

Tertiò. Christus *Barrabæ* fuit *postpositus*. Hic denuò tria occurrunt expendenda, videlicet quis, cui, & in quibus circumstantiis fuerit postpositus. Nempè infinita majestas vilissimo homuncioni, bonorum omnium largitor rapacissimo latroni, auctor vitæ crudeli parricidæ; & quidem fuit postpositus in re gravissimi momenti; ubi agebatur de infami morte in patibulo crucis subeundâ; idque unanimi & publicâ totius populi, totius nobilitatis, omnium legis doctorum, omniumque sacerdotum consensione ac suffragio. Si Christus Seraphino comparatus esset, singulari injuriâ affectus fuisset. Quid ergo erit eum conferri homini & quidem vilissimo ac improbissimo homini? eique non solùm comparari, sed etiam postponi; & quidem non solùm unius vel alterius opinione, sed universali clamore, consensu, & approbatione omnis omninò populi, junctâ voce clamantis: *tolle hunc, & dimitte nobis Barrabam* (b)? Ô Mi Jesu! quid hîc ampliùs admirer, an hominum protervam adeò cruditatem? nùm verò tuam patientem adeò humilitatem?

Quartò. Christus innocens falsissimis fuit calumniis atrocissimè *diffamatus*, nempè ut blasphemus, dæmoniachus, hæreticus seu Samaritanus: ut potator vini, everfor templi, seductor plebis: ut ambitiosus, rebel-

(a) Coloss. 2. v. 3. (b) Luc. 23. v. 18.

Iis, seditiosus, qui se regem diceret, vetaret dari tributa Cæsari, omnem populum commoveret, gentem Judaicam subverteret. Ubi ponderanda veniunt criminationum falsitas, criminantium improbitas, ~~testium~~ malignitas, iudicum iniquitas, ac virtutum oppositarum ex Christo elucentium notissima orbi evidentia. Enimverò si unquam aliàs, hinc certè summum apicem conscendit impudens calumniandi libido; cum atrociora vulgari haud possint. Et hæc ô Cælites! sparguntur de eo, *qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus (a)*; imò *qui benè omnia fecit (b)*, & *pertransiit benefaciendo, & sanando omnes (c)*. ô Mi Jesu! verè es opprobrium hominum, abjectio plebis, peripsema mundi, & novissimus virorum, imò vermis & non homo. Verbo: centrum es & meta omnis contemptûs; talemque te haberi ideò solùm permittis, ut nos doceas æstimare, amare, & appetere latentes sub contemptione thesauros. *Da ergo servo tuo cor docile (d)*, ut hanc veritatem intellectus capiat, voluntas verò in opus deducat.

Punctum II.

ADmirare *silentium*, quo ista passus est Christus. Quis non putasset, à divinâ Justitiâ ultores angelos esse evocandos, fulmina intorquenda, *omnemque creaturam armandam esse ad ultionem (e)* tam horrendi facinoris? Vel saltem quis non judicasset, Christum suam innocentiam cælesti eloquentiâ, detectis æmulo- rum technis, orbi palàm demonstraturum? At pepercit, siluit, quievit & *factus est sicut homo non audiens, & sicut mutus non aperiens os suum, nec habens in ore suo redargutiones (f)*.

(a) 1. Petr. 2. v. 22. (b) Marc. 7. v. 37. (c) Act. 10. v. 38.
(d) 3. Reg. 3. v. 9. (e) Sap. 5. v. 18. (f) Psal. 37. v. 14. & 15.

Verùm ò mi Jesu! en! adsunt gravissimæ loquendi, teque tuendi rationes. Nam 1. evidens est accusationum falsitas; *querebant enim falsum testimonium, & non inveniunt (a)*. 2. Notoria est testium discordia: *non erat conveniens testimonium illorum (b)*. 3. Perspecta judici tua innocentia est: *nihil invenio causæ in hoc homine (c)*. 4. Manifesta eidem Judæorum invidia est: *sciebat, quòd per invidiam tradidissent eum (d)*. 5. Summa quoque illius te absolvendi pronitas est: *quærebat Pilatus dimittere eum (e)*. Nihilominus (ò silentium prodigiosum!) *non respondit ei ad ullum verbum (f)*.

Superi! Christus innocentissimus accusabatur de criminibus atrocissimis, & accusabatur à principibus iisque sacerdotibus & in lege peritis, quorum erat de vero Messia judicium ferre: & accusabatur coram iudice ethnico in legitimo (ut videbatur) foro, præsentem omnem plebem. Agebatur non tantum de sua, sed etiam discipulorum totiusque novellæ Ecclesiæ existimatione: agebatur de doctrinâ ab ipso hucusque traditâ, & à discipulis in posterum prædicandâ: agebatur de vitâ summam inter cruciatus amittendâ. Periclitabatur non solum honor Christi, ejusque divinæ Matris; sed etiam, ut videri poterat, gloria æterni Patris; & tamen siluit: *Jesus autem tacebat (g)*. Et siluit, licet objectas accusationes tam facile diluere potuerit: siluit, licet accusatorum scelera, invidiam & odium in lucem protrahere tam evidenter potuerit: siluit, licet à Pilato mitem sententiam merito sperare potuerit. Denique siluit etiam in aulâ Herodis, licet ab eo, utpotè illius videndi avido,

(a) Matth. 26. v. 60. (b) Marc. 14. v. 59.

(c) Luc. 23. v. 4. (d) Marc. 15. v. 10.

(e) Joan. 19. v. 12. (f) Matth. 27. v. 14.

(g) Matth. 26. v. 63.

& de ejus præsentia læto omnia sibi bona ominari potuerit.

Certè non videntur posse concurrere circumstantiæ, in quibus secundùm humanæ prudentiæ regulas quis arctiùs obligetur ad famam suam tuendam, quàm istæ fuerint; & tamen filuit Christus; *ille autem tacebat*. Ut nempè suæ famæ bonæque existimationis, quæ ipsi præ omnibus creaturis in eminenti Gradu summa & maxima debebatur, perfectum Deo sacrificium offerret: ut omnimodâ suâ quoad honorem annihilatione divini Patris gloriam ampliùs extolleret, augeretque, nosque ad suâ imitationem pelliceret. Ô Silentium adorandum! quod plures jam animas in adversis pariter piè elingues reddidit. Pone Domine, ah! *pone custodiam ori meo, ut non declinet cor meum ad excusandas excusationes (a)*.

Punctum III.

EXecrare *impatientem loquacitatem*, quâ nos similia patimur. Hic jam adeste Ô queruli Adæ filii, & defixo in hoc Christi exemplum obtutu linguam in adversis moderari discite. Agite, comparemus nostram innocentiam cum innocentia Christi: objectas nobis accusationes cum accusationibus Christo objectis: nostras nos excusandi, & purgandi rationes cum his, quas habuit Christus; conferamus damna ex nostro silentio nobis timenda cum illis, quæ filens subiit Christus; & fateamur, impatientem nostram loquacitatem ab heroico Christi silentio ingenti rubore confundi.

2. Dein expendamus, quantas gratias, quàmque singulares ejusmodi silentium nobis conferre soleat durante vitâ; quàm magnum afferre solatium in morte; quantam creare felicitatem in cælo. An nunc pœnitet S. Joannem à cruce, S. Petrum Martyrem, S. Joannem Franciscum Regis, S. Magdalenam de Pazzis

(a) Psal. 140. v. 3.

aliosque plurimos ad gravissimas impactas sibi calumnias filuisse? ò quàm tenero affectu suo huic silentio nunc benedicunt!

3. Quid? quòd sæpè sæpiùs nos excusando, famamque nostram tuendo, non solùm eandem non salvemus, sed potiùs magis denigremus; dùm ob hanc ipsam impatientiam nostram ab aliis vilipendimur, & virtutis opinionem, silentii meritum, animi pacem, gloriæque augmentum prodigè perdimus. Nempè justo Dei iudicio *qui timet pruina, irruet super eum nix; & qui fugit arma ferrea, irruet in arcum æreum (a).*

Punctum IV.

EXhorresce *superbam ambitionem, quã honorari cupimus, & contemni fugimus.* ò cæli! quale hoc monstrum! Jesus atrocissimè in faciem cæditur, impudentissimè ab hominum fæce illuditur, omnium scelestissimo postponitur, & quidem in puncto vitæ postponitur; & nos terræ vermiculi, peccatique mancipia nec verbulo lædi sustinemus, ad minimum quemque contemptum in iras & lamenta erumpimus, æqualibus & fociis postponi in re nullius momenti dolemus. Ah! pudeat nos sub duce tam humili adeò superbos comilitones esse. Potiùs statuamus tertio humilitatis gradui, quem heri jam conscendimus, firmo ac constanti pede insistere: optemus haberi ut peripsema mundi: gaudeamus rideri, ac vilipendi, omnibusque posthaberi presemus.

Affectus.

ò Mi Jesu! etiam ut sic despectum, ac novissimum virorum: ut saturatum opprobriis, & scientem infirmitatem adoro te cultu patriæ tanquàm Dominum meum & Deum meum, ut regem ac ducem meum. Tantùm

(a) Job. cap. 6. v. 16. item cap. 20. v. 24.

abest, ut mihi hoc habitu vilescas, ut potius latentem in te Divinitatem magis suspiciam, Humanitatem ardentius amem; quantò enim pro me es vilior, tantò mihi es charior. ò quis satis admiretur, quis digno amore complectatur summam tuam Bonitatem, qua voluisti annihilari, ut me elevares: formam servi accipere, ut filium Dei me faceres: esse opprobrium hominum, ut æternæ gloriæ me participem redderes. ò Quò tuus erga me te impulit amor?

Pater æterne! mihi debetur omnis contemptio: ego peccavi, ego ille sum, qui superbiâ meâ divinam Majestatem tuam laceffiivi. In me ergo irruant omnes contemptus & injuriæ. *Quid enim mali fecit iste (a)?* Verùm pleno amoris consilio tam indigna tu pateris. ò Magister divinissime, ut me mundi vanitatem dedocum, deposito mentis fastu, humilia sapere doceres.

Proin credo, *quia vanitas est, honores ambire, & in altum statum se extollere (b).* Credo, *in omnibus mundi honoribus vanitatem esse & afflictionem spiritus (c).* Credo, *beatos esse, quibus maledixerint homines, & dixerint omne malum mentientes (d);* mihi que firmiter persuasum habeo, animam contemptam, risui & nihili habitam esse in statu omnium felicissimo, quia tibi proximiori, ac similiori.

Doleo, tumore elatum cor meum non solùm ingemuisse contemptui, & horruisse abjectiones; sed etiam stulto amore deceptum honores ambiisse, primaque subsellia prenasse. Ah! cæcus ego lapidem pro pane, scorpionem pro ovo, pro pisce serpentem appetii: amavi, quod odisse debui! & fugi, quod sectari oportuit, *dicendo malum bonum, & bonum malum, ac po-*

(a) Luc. 23. v. 22. (b) Th. Kemp. l. 1. c. 1.

(c) Ecclæ. 2. v. 11. (d) Matth. 5. v. 11.

nendo tenebras lucem, ac lucem tenebras (a). At post-hac meliora.

In posterum contemptus erit *funiculus hereditatis meæ (b)*. & votorum meta: patienti silentio, imò & cum gaudio eucharistico perferam omnes despectus & injurias, omnes abjectiones & calumnias; sique deinceps propositi immemor denuò superbiâ efferri me permifero, contentus sum, *ut induar pudore, & operiar sicut diploide confusione (c)*, in pœnam tam stultæ appetentiæ.

ô Domine, *vilior fiam, plus quàm factus sum, & ero humilis in oculis meis (d)*. Da mihi propter te amare contemni, & nesciri in hoc sæculo (e); quia elegi abjectus esse in domo Dei mei (f). Pone, Domine, *ostium circumstantiæ labiis meis (g)*, ne impatienti loquacitate me silentii merito privem. Gratias tibi maximas rependo pro omnibus per vitæ cursum immissis despectibus; quin imò etiam *lætatus sum pro diebus, quibus me humiliasti (h)*. ô! Quis mihi det despici, & annihilari pro te, qui amore meî te *exinanivisti formam servi accipiens, & habitu inventus ut homo (i)*.

L E C T I O

DE FRUCTU EXERCITATIONUM HO- DIERNÆ DIEI.

§. I.

I. **I**N tertiâ Exercitiorum hebdomade (cui præsens hæc dies impenditur) *stabilitur, & confirmatur electio vitæ melioris jam facta, & voluntas perfectiùs*

(a) Isa. 5. n. 20. (b) Psal. 104. v. 11. (c) Psal. 108. v. 29.

(d) 2. Reg. 6. v. 22. (e) Th. Kemp. l. 3. c. 15.

(f) Psal. 83. v. 11. (g) Psal. 140. v. 3.

(h) Psal. 89. v. 15. (i) Ephes. 2. v. 7.

posthac *serviendi Deo: proposito tanto ac tali exemplo, quale est passio Domini & Salvatoris nostri* (a) Quibus Directorii verbis declaratur 1. *fructus* per hodiernas exercitationes intentus: 2. *medium*, quod ad illum obtinendum à S. Patre adhibetur. Ille est stabilis in peractâ heri bonâ electione constantia: istud consistit in tenerâ Christi ærumnarum memoriâ; ambo sunt insigne Ignatii prudentiæ argumentum; cum nec scopus utilior potuerit præfigi, nec adjumentum aptius illi consequendo ab eodem eligi.

Quòd scopus utilior haud potuerit præfigi, patet tum ex arduitate rei *electæ*: tum ex instabili genio *eligentis*, quæ junctim sumpta proximum pariunt periculum, inconstanti levitate factam heri electionem denuò rescindendi, conceptamque correctioris vitæ ideam rursus obliterandi; adeòque omnem speratum per exercitia fructum pessumdandi, omnemque impensum hætenùs laborem suo fine frustrandi.

Cùm enim ex unâ parte tertius Humilitatis gradus res valdè ardua sit, & constantia in exequendis sanctioribus propositis martium requirat robur; ex alterâ verò parte cum mutabilis nostra indoles semper ad ima feratur, & laboris assiduitate absterrita à cœptis desistere lassâ consueverit; hinc tenella adhuc in bono mens magno in discrimine versatur, ne missas ad aratrum manus denuò retrahat, ac retrò respiciens, arreptam sanctitatis semitam transfuga deferat.

Ingens quippè S. Xaverio teste intervallum intercedit inter affectum & effectum, inter desideria & opera, inter boni intentionem & rei propositæ executionem. Aliud longè ex ejus mente est flexis ad oratorium genibus inter cælestes Favonios & gratiarum Zephyros

(a) Direct. c. 35. n. 1.

solâ imaginatione in Indias navigare; aliud conscensâ navi inter maris procellas & annexas navigationi misérias illuc reipsâ proficisci. Aliud est inter affluentes è cælo delicias ad omnes contemptus & opprobria, ad omnes ærumnas & labores, ad omnem inopiam fortisque aleam in meditatione Deo se promptum offerre; aliud hæc omnia actu perferre, reipsâ experiri, ipso factò tolerare. Ingens deniquè discrimen interest inter eos, qui rebus omnibus instructi, aut in oratione & extra omne periculum positi, Deo confidunt; & inter eos, qui rebus etiam necessariis spoliati, & capitis discrimini expositi, Dei præsidio nituntur (a).

Ipsum se id expertum esse alibi fatetur magnus Indorum Apostolus, Romam Societati in hunc sensum scribens: *equidem omnem in Deo spem locatam habeo, cupioque, quantum in me erit, Christo Domino obtemperare, admonenti: qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam. Quæ quidem sententia cogitanti facilis est, experienti non item. Ubi enim tempus incidit; cum vita amittenda est, ut eam in Deo invenias; cum mortis periculum intenditur, sic ut facile prospicias, si Deo pareas, vitam esse amittendam; tum verò nescio, quo modo fit, ut, quod antea præceptum dilucidum videbatur, incredibili involvatur obscuritate. Nam ne doctissimi quidem viri tam præclaræ sententiæ vim consequuntur; sed ii duntaxat, quos singulari beneficio Deus ipse interior Magister instituit. Atque in ejusmodi rebus facile apparet, quanta tandem nostra imbecillitas sit: quàm fragilis & infirma humanæ naturæ conditio sit* (b), cum ad propositi executionem venit, & manus cum hoste conferenda est. Tunc enim rei exequendæ difficultates, quæ prius solùm obscure, cumulatim,

(a) Turfelinus lib. 3. epist. 4. (b) Idem. 1. 2. epist. 3.

& quasi per opticam cum spuria luce & variis involutæ umbris depingebantur; nunc cum executio operis instat, & urget, per interposita ab amore proprio microscopia horrendum intenduntur, augentur, & amplificantur; ita quidem, ut immanes cameli & *monstra quædam filiorum Enac de genere giganteo* (a) nobis esse videantur, quæ tamen non nisi muscæ sunt & tenues locustæ.

Hujus rei triste monumentum ipsi nobis Apostoli extiterunt; licet enim affirmârint cum Petro: *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo*: & licet similiter omnes discipuli dixerint (b); tamen paulò post Petrus Christum negavit; reliqui verò relicto eo omnes fugerunt. Nempè in cœnaculo carcerem, catenas, mortem solum optice contemplantur; at verò ubi in horto ad rem ventum est, ipsæ etiam Ecclesiæ columnæ instabiles nutabant. Tanta videlicet humanæ indolis mutabilitas est.

Pari levitate non rarò etiam ii, qui in exercitiis sublimæ perfectionis ædificium moliri videbantur, paulò post labili arenæ leves inædificasse deprehenduntur; ita quidem, ut *obscuratum esse aurum, mutatum colorem optimum, ac dispersos esse sanctuarii lapides* ipsimet lamentari cogantur (c); atque post aliquot menses conceptorum in sacrâ solitudine propositorum vix ulla amplius memoria exstet præterquam in rejectis quibusdam chartulis, quibus ea obiter inscripta fuerunt, tanquam in posthumis nostræ inconstantia monumentis. Adeò insolens nempè nostra in bono instabilitas est.

Huic igitur tam noxio ac tristi malo, utpotè quod intento per sacrum hunc secessum fini adeò malignè adversatur, quodque instar illius *vermis, percussit Jonæ*

(a) Num. 13. v. 34. (b) Math. 26. v. 35. (c) Thren. 4. v. 1.

hederam, & *exaruit* (a), optimam correctioris vitæ spem in suo mox semine enecat, adurit, & pessumdat; huic, inquam, malo ut dexter occurrat Ignatius, per hodiernas exercitationes nos in sanctis, quæ heri electionis tempore concepimus, animi decretis, præcipuè in tertio Humilitatis gradu tanquàm in primario exercitiorum fructu ac omnium functionum centro confirmare, ac stabilire contendit; quo utiliorem scopum, & ut ex dictis patet, præfigere is haud petuisset. Et quidem id efficere Ignatius satagit proposito Christi patientis exemplo, quo efficacius solidandæ virtuti, firmandæque in benè cœptis constantiæ incitamentum excogitari nequit.

II. Nam *sensualitas* & *superbia* sunt ille *leo in viâ*, & *leæna in itineribus* (b), quibus potissimùm absterremur à prosequendâ perfectionis semitâ; seu, (quod idem est) vitiosa commodorum honorisque appetentia est ille *draco magnus & rufus* (c), qui stygiâ ingluvie infidiatur bonis, quæ anima electionis tempore conceperat, propositis, ne executioni mandentur. Gemino autem huic constantiæ hosti penitus profligando, aptiora instrumenta haud facilè reperientur, quàm Christi patientis arma seu assidua *dolorum* ejus ac *contemptuum* meditatio, ut ex dicendis constabit. Et hinc S. Pater Ignatius sicut priori hebdomade ad meliora decernenda, atque ad conscendendum tertium Humilitatis gradum nos induxit constituto ante oculos exemplo vitæ Christi privatæ; ita nunc quoque tertiâ hâc hebdomade ad perseverantiam atque ad exequenda piè hactenùs decreta nos animat, propositâ Christi patientis historiâ, utpotè in quâ *omnes ejus virtutes* præcipuè demissio & patientia *multò insigniùs & excellentiùs elu-*

(a) Joan. 4. v. 7. (b) Prov. 26. v. 13. (c) Apoc. 12. v. 3.

sent, multòque efficacius nos ad illius imitationem, invictamque in bono constantiam invitant (a).

Hic enim cælestis Dux noster reipsâ nunc præstat, quod in meditatione de regno Christi facturum se promiserat; nempe se semper primum in acie futurum, se in perferendis laboribus, vigiliis, contemptu, pauperie & ærumnis semper antesignanum fore. Item bellum, quod in meditatione de duobus vexillis carni, mundo & dæmoni indixerat, nunc in tertiâ hâc hebdomade summâ vi infert, manus cum hoste reipsâ confert, atque rebellis appetitûs, sensuum, & amoris proprii dominatum in nobis victricibus armis actu expugnat. Prætereâ se nobis præbet absolutissimum tertiæ hominum classis exemplum, cum paupertatem & opprobria, dolores & ærumnas non tantum desideret, sed ipso etiam affectu amplectatur, & tertium Humilitatis gradum superando his contraria spontè eligat, & tanquam individuos sibi comites stabili fœdere societ. Quæ omnia eò ordinantur, ut proposito tam potenti Dei-Hominis exemplo in nobis confirmetur spiritus tertii Humilitatis gradûs, vi cuius ob majorem Christi imitationem desideremus cum eodem abjecto, paupere & afflicto pariter contempti, pauperes & afflicti constanter vivere, ne sub capite spinoso membra audiamus delicata.

Quantæ autem efficaciz tenera ærumnarum à Servatore axantlatarum memoria sit ad prædictum finem consequendum, quàmque præsens insuper ea remedium existat contra inconstantiz vertiginem, indè patet, quòd mirâ vi polleat tum difficultates nos absterrentes mitigandi: tum necessarios nobis ad eas animos suppediandi. Quos enim à bono absterret arduitas laboris in colendâ virtute subeundi, hi Dei-Hominis tolerantias

(a) Direct. c. 36. n. 1.

meditando *sugent mel de petrâ, oleumque de saxo durissimo* (a), quo viæ sanctioris asperitas plurimum lenietur. *Iis vulnera Christi erunt caverna maceræ, & foramina petræ* (b); ubi eorum profunditatem & latitudinem mentiendo ~~ad~~ firmitatem in virtute potenter excitabuntur.

Et profectò vecordis ille animi sit oportet, qui consideratis, quas Christus in honore & famâ passus est injuriis, tamen adhuc honorari ambit, despici horret, & illi idolo: *quid dicent homines?* timidum flectit genu; eique more Israëlitarum, qui Ammonitarum Deo Moloch dicto suos filios jugulârunt, concepta hucusque pientioris vitæ proposita victimas immolat. Qui perpensis, quæ amantissimus Salvator in corpore pertulit, doloribus & ærumnis, cuticulam fovet, sensibus blanditur, ægrè carni facere timet, & ob cultûs asperioris molestias ab altiori perfectionis gradu absterreri se finit.

Certè solus hic parallelus, cùm fidei, rationi, & æquitati rectâ opponatur, pio nos rubore suffundet, illasque res, quas mundi genius amat, & appetit, ampliùs odisse docebit; contrà verò ardentius amare, & prenfare ea, quæ ille averfatur, & fugit. Quæ animi comparatio plurimum conducet, ut electo heri tertio Humilitatis gradui stabili pede insistamus, ac delineatam correctioris vitæ ideam in praxin nunquam labefactandâ firmitate reducamus. Itaque (ut concludit Directorium) *magnus hîc nempè in tenerâ Christi patientis memoriâ ejusque ærumnarum crebrâ consideratione thesaurus reconditus latet. Undè videmus Sanctos omnes in hâc potissimum parte se exercuisse, ut apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt* (c); cùm nullus eâ tum ad imitandum Christum tum ad perseverandum in bono nos fortiùs animet, roboretque.

(a) Deut. 32. v. 13. (b) Cant. 2. v. 14. (c) Direct. c. 35. n. 1.

III. Ex his patet, S. P. N. nec *scopum* utiliorem potuisse huic tertiæ hebdomadi præfigere, quàm hanc ipsam in electo heri altioris sanctimonie gradu constantiam; nec *medium* id obtinendi efficacius eligere valuisse, quàm Christi patientis memoriam. Hanc ob finem in primâ hodiernæ diei meditatione proponuntur *injuriæ* à Christo in famâ perpeffæ, ut nempè ad omnes superbie affultus immoti persistamus, & nullo minuendi honoris periculo nos ab arrepto meliori tramite retroagi sinamus. Secunda autem contemplatio considerandas exhibet *ærumnas* à Christo in facerrimo suo corpore nostrî causâ exantlatas, ne scilicet amor cuticulæ, sensuum illecebræ, & cura valetudinis, qui alter constantie scopulus est, piè decreta denuò perfumdent, nosque in transversum agant.

His omnibus ingens pondus addet tum consideratio pomeridiana, quæ felicitatem animæ *contemptæ* & *afflicte* ob oculos ponet: tum meditatio ultima, quæ in Christo crucifixo trium ejusdem comitum, paupertatis nempè, demissionis, ac abnegationis triumphum proponet, ac tertium Humilitatis gradum in throno crucis regnantem exhibebit; ubi victrix Servatoris constantia salutiferæ trabi tribus clavis affixa instabilem mortaliū mutabilitatem summum in ruborem dat. Undè elucet incomparabilis nexus, quem pariter hodiernæ exercitationes tum inter se, tum cum præcedentibus, tum cum intento per exercitia scopo ac fine habent.

§. II.

I. Ut autem per has meditationes optatus colligatur fructus, in singulis hisce mysteriis attendendum erit ad sequentia sex puncta, nempè ad *personam*, quæ patitur: ad *cruciatum*, quos patitur: ad eos, à quibus & pro quibus patitur: deniquè ad *causam*, ob quam, & ad

modum, quo amantissimus Salvator noster tam dura & acerba patitur.

I. *In personâ Christi Domini*, qui tot ærumnas sustinuit, consideranda est in primis summa Ejusdem dignitas; est enim splendor gloriæ Dei, & figura substantiæ ejus (a): æqualis Deo (b): princeps regum (c): Dominus angelorum (d), cui data est omnis potestas in cælo & in terrâ (e). Dein expendenda est innocentia illius ac sanctitas infinita, quâ utpotè Sanctus sanctorum, non solum nunquam peccavit, sed nec peccare ob unionem hypostaticam potuit: qui benè omniâ fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui (f); & quem mundus non nisi mira facientem vidit, ac mala patientem, donec suspenderetur in ligno (g). Deniquè attendendi sunt tituli, ob quos ille ad nos intimè pertinet. Est enim pater noster & redemptor, pastor et magister, frater & sponsus, dominus & magister. Verbo: est os ex ossibus nostris, & caro ex carne nostrâ (h).

Enimverò cui ad ista cor pio sensu non colliquefcit, is Solymæ petris durior est, siquidem illæ scissæ sunt, ac comminutæ, quandò passa est petra hæc viva, nempe Christus: *petra autem erat Christus* (i). Quippè quò dignior & sanctior est persona, quæ patitur; quòque proximius illa nos attingit, eò intensior esse solet commiserationis affectus. Quem ergo ista ad compatiendum non permovent, is humanâ sub mente tigridem alit.

2. *In cruciatibus*, quos pertulit Jesus, consideranda est eorum multitudo & atrocitas. Nam passus est in omnibus animæ facultatibus, in omnibus corporis sensibus, in omnibus membrorum articulis, ossibus, nervulis; &

(a) Hebr. 1. v. 3. (b) Phil. 2. v. 6. (c) Apoc. 1. v. 5.

(d) 1. Petr. 3. v. 22. (e) Matth. 28. v. 18. (f) Marc. 7. v. 37.

(g) Aug. in Psal. 49. (h) Gen. 2. v. 23. (i) 1. Cor. 10. v. 4.

in his passus est *omnes*, quorum tunc capax erat, dolores; eosque *acutissimos*, summèque intesos tum ob instrumentorum diritatem, tum ob tortorum ferocitatem, tum ob carnis teneritudinem.

Præterea passus est *in omni genere boni*, nempe in terrenis *facultatibus*; cum non solum vivus non habuerit, ubi caput reclinaret, sed nec moriens, quo nuditatem tegeret: *in honore*, cum fuerit faturatus opprobriis: *in famâ*, cum fuerit diffamatus ut Samaritanus & seductor, ut blasphemus & magus: *in corpore*, cum non fuerit nisi vulnus, livor & plaga tumens: *in sanitate*, cum à plantâ pedis usque ad verticem capitis non fuerit in eo sanitas: *in vitâ*, cum suspensus in ligno clamans voce magnâ emiserit spiritum: deniquè *in animâ* per agoniam in horto, derelictionem in cruce, angorem & tædia in morte. ô Dulcis Redemptor! jure enimverò te Isaias *virum dolorum & scientem infirmitatem* (a) appellavit; cum aquæ cruciatuum ob suam multitudinem & atrocitatem *intraverint usque ad animam tuam*, & *venientem in altitudinem* hujus tuo sanguine rubri *maris tempestas demerserit te* (b). Ah! quis est homo, qui non flebit? *dulcem Jesum cum videbit in tanto supplicio* (c).

3. Ad *persecutores* quod attinet, à quibus Christus patitur; horum præcipuè expendenda est tum *copia*, tum *crudelitas*. Nam imprimis omnis conditionis & statûs homines conjuratâ rabie contra eum insurgunt; quippè *Rex* Herodes eidem illudit; *judex* Pilatus condemnat; *Annas & Caiphas* summi *sacerdotes* reprobant; *Scribæ & Pharisei* accusant; *cives* Barrabæ postponunt; *milites* comprehendunt, & subfannant; *carnifices* flagellant, spinis coronant, atque in crucem agunt;

(a) Isa. 53. v. 3. (b) Psal. 68. v. 1. & 2.

(c) Eccl. in festo Matris dolorosæ.

plebs incondito clamore ad mortem exposcit; unus *discipulorum* prodit, alter negat, omnes deserunt. Ubi notandum, plurimos ex his non solum generalibus beneficiis, sed etiam singularibus gratiis à Servatore fuisse affectos. His accessit potestas tenebrarum avernalium seu dæmonum, qui omni, quo eis licuit, modo in eundem sævierunt. Ipse Pater divinus in horto orantem non exaudivit, in cruce morientem dereliquit.

Quid? quòd Christi persecutores non tantum fuerint *multi*, sed etiam *crudeles*. Nam naturalis eorum rabies stygio rancore, odio & invidiâ potenter accendebatur: ab emerfis ex orco furiis horrendum exstimulabatur: à falso Religionis zelo publicè inflammabatur. Ô Mitissime Agne! meritò per regium vatem ingemiscis: heu! *circumdederunt me canes multi, tauri pingues obsederunt me (a)*, *multi* ob eorum copiam; *pingues* ob eorum crudelitatem.

4. Circa *homines*, in quorum commodum Christus patitur, consideranda est eorum *indignitas, ingratitude, impietas*; sunt enim rebelles, qui legis divinæ jugum protervè excutiunt: sunt ingrati, qui redemptionis tam copiosæ effectum potissimam partem frustrantur: sunt impii, qui *Filium Dei sibimetipsis denuò crucifigentes, eundem per iterata peccata ostentui habent (b)*. Et tamen horum amore tam enormia sustinet Christus; horum, inquam, amore: non pro perditis orci geniis, qui æternum gratos se ei stitissent, sed pro vilibus homunculis sustinet, quos hoc ipso tam insigni favore in suâ perniciem abufuros prævidit; & quidem eo ipso tempore sustinet, quo eorum immanitas eidem funes, verbera, carceres, flagella, spinas, clavos & crucem parat: quo eorumdem furor *crucifige, crucifige*, exclamat: quo eorum rabies divinum cruorem sitiens, crudeliter voci-

(a) Psal. 21. v. 13. & 17. (b) Hebr. 6. v. 6.

feratur: *sanguis ejus super nos* (a). Certè hîc omnia rerum adjuncta confluisse videntur, quæ Redemptoris magnanimitatem, redemptionis excelſitatem, & redempti malignitatem poterant exaggerare.

5. *Causa* seu finis, ob quem talia tantaque pro nobis pertulit Christus, non proprium erat, sed nostrum unicè bonum, nempe ut divinæ justitiæ pro peccatis nostris fatisfaceret, injecta nobis à dæmone vincula confringeret, in libertatem filiorum Dei nos assereret, genus humanum innumeris vulneribus faucium suo sanguine sanaret, mediis ad salutem necessariis instrueret, ad cælum duceret, gratiis ditaret, exemplis instrueret, nosque divino Patri conciliatos, sublatis, remotis, quæ obstare poterant, gloriæ æternæ participes redderet. Id autem ut efficeret, media elegit prorsus stupenda; ut enim nos super astra extolleret, se ipsum exinanivit: ut nos cælestibus donis cumularet, se ipsum terrenis omnibus spoliavit: ut nos avernalibus tormentis liberaret, se ipsum cruciatibus subjecit. Ô Pelicanum verè divinum, qui se ipsum vulnerat, ut nos sanet: se sanguine privat, ut eo nos alat: se morti objicit, nobis ut vitam tribuat; cui princeps patiendi causa hominum salus & commodum est.

6. Deniquè modus, quo hæc cruciamenta pertulit Christus, eminent prorsus fuit & perfectus. Nam passus est *libenter*: oblatus est, quia ipse voluit (b); *desideranter*: baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur (c) *silenter*: ille autem tacebat (d); *patienter*: nam corpus suum dedit percutientibus, genas vellentibus, faciem increpantibus, & conspuentibus (e).

(a) Math. 27. v. 25. (b) Isa. 53. v. 7. (c) Luc. 12. v. 50.

(d) Marc. 14. v. 61. (e) Isa. 50. v. 6.

Prætereà omnes præcipuas hâc occasione virtutes, & quidem in gradu heroico exercuit, nempe *paupertatem* spiritûs; cùm nudus in cruce fuerit mortuus: *humilitatem*; cùm amplexus sit omne genus opprobriorum: *mansuetudinem*; quia sicut agnus coram tondente se obmutescens nec querebatur, nec resistebat, nec indignabatur: *fortitudinem*; cùm velut adamas permiserit peccatores supra dorsum suum fabricare (a): *obedientiam*; cùm sit factus obediens usque ad mortem (b): *charitatem*; quia majorem hâc dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis (c): deniquè *amorem inimicorum*; dùm morituriens pro ipsis oravit, dicens: *Pater, dimitte illis* (d).

Ut nil dicam de summâ ejus *misericiordiâ*, quam exercuit in cœnâ dando corpus suum in cibum, & sanguinem in potum: item in horto restituendo auriculam Malcho: dein in cruce, promittendo Dismæ paradisum; nil de ejus *constantia*, quâ in cruce perseveravit, usque dùm emisit spiritum; licèt Judæi clamârunt: *descendat nunc de cruce, & credimus ei* (e): nil de ejus ingenti *desiderio* plura patiendi, quod abundè manifestavit illâ voce: *sitio* (f).

ô Dulcissime Jesu! quis poterit *comprehendere, quæ sit latitudo & longitudo, sublimitas & profundum* (g) illarum virtutum à te passionis tempore exercitarum. Verè *confusio operit faciem meam* (h), cùm meum patiendi modum cum tuo confero. ô Divine Magister, doce etiam me *facere secundum exemplar, quod mihi à te, præfertim in monte Calvariæ monstratum est* (i).

Ex his denuò ad oculum patet ratio, ob quam

(a) Psal. 128. v. 3. (b) Phil. 2. v. 8. (c) Joannes 15 v. 13. (d) Luc. 23. v. 34. (e) Matth. 27. v. 42. (f) Joan. 19. v. 28. (g) Ephes. 3. v. 18. (h) Psal. 68. v. 8. (i) Exod. 25. v. 40.

S. Pater Ignatius hanc quoque hebdomadem viæ illuminativæ annumeret; cùm Christus in hâc omnium maximè suis virtutum radiis nos illuminet, suisque heroicis ac illustribus exemplis ad proficiendum in spiritu animet. Prætereà dolores & mors ejus sunt fons gratiarum ad acquirendam perfectionem necessariarum, simulque incitamentum potentissimum ad eam altiori in gradu obtinendam. Hinc meritò tertia hæc hebdomas ad statum proficientium viamque illuminativam refertur.

II. Ex his sex punctis, nempè quis, quid, à quibus, & pro quibus, quare, & quomodò patiat, ex his, inquam, sex punctis in hodiernis meditationibus ritè ponderatis suapte naturâ tamquàm rivuli suo ex fonte emanabunt sequentes affectus videlicet 1. *compassionis* erga Christum sæva adeò tormenta tantâ cum charitate nostrî causâ tolerantem: 2. *odii ac horroris peccati*, utpotè quod non nisi divino sanguine elui condignè potuit, & à cælesti Patre in ipso etiam filio tam acerbè castigatum fuit: 3. *admirationis* bonitatis ac sapientiæ Dei, quæ medium adeò aptum invenit Justitiam & Misericordiam tam miro nexu conciliandi, quo & illi plenè satisfieret, & simul hæc respectu peccatorum perfectè triumpharet, hominumque corda amore suo liquefacta amicâ vi ad se attraheret. Quid enim magis *commendat charitatem Dei erga nos, quàm quòd, cùm adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus sit (a)*. 4. *Spei* salutis consequendæ; *si enim, cùm inimici essemus, reconciliati sumus per mortem Filii ejus; multò magis nunc reconciliati, salvi erimus (b)*. Nam sanguis Christi est nobis arrha tum divinæ erga nos charitatis, tum æternæ beatitudinis; qui enim dedit, quod est plus; nempè Filium, dabit etiam quod est minus videlicet

(a) Rom. 5. v. 8. (b) Rom. 3. v. 10.

cælum. 5. *Amoris Dei sic diligentis mundum, ut Filium suum unigenitum daret (a); & quidem in mortem tam cruentam daret, & pro rebellibus mancipiis daret, hoc ipso tam insigni beneficio ingratissimè abufuris. 6. Zeli animarum suarum, utpotè quas Deus tanti aestimavit, tanto cum affectu amavit, & tam magno pretio emit (b).*

Circa hos tamen affectus duo sunt notanda, 1. necessarium haud esse, ut hodiè in quâlibet meditatione *omnes* eliciantur, sed poterunt modò hi, modò illi alternis vicibus pro re natâ assumi. 2. Non *solis* his affectibus nec diù immorandum esse. *Debent enim, ut notat Directorium, simul etiam curari alii affectus, qui sunt utiliores ad profectum nostrum spirituales (c).* Quales sunt illi, qui tendunt ad solidam vitæ correctionem per constantem Christi imitationem in tertio Humilitatis gradu. Huc enim toto conatu tendendum; huc voluntas toto nisu impellenda, & per congruos affectus omni vi inflectenda est. Per has enim affectiones securis ad radicem ponitur: per has stygio serpenti caput conteritur: per has spiritus mundi fugatur; contra verò spiritus Christi cordibus inferitur, ac intentus per exercitia fructus obtinetur.

Et hinc sex relatis suprâ affectibus nempe compassionis, odii, admirationis &c. &c. amor proprius non adedò adversatur; quia etiam opum, honorum ac voluptatum cupidæ menti adedò difficile haud accidit Christo compati, de peccatis dolere, Dei bonitatem admirari, spem salutis concipere, benignum adedò Numen amare, aliorumque salutem zelare. At verò longè aliter res se habet cùm illis affectionibus, quæ nos ad Christum in contemptu, paupertate & ærumnis imitandum animant, atque ad tertium Humilitatis gradum sublevant. Cùm

(a) Joan. 3. v. 16. (b) Directorium c. 35. n. 10.

(c) Cap. 35. n. 4.

enim ejusmodi affectus illi cuniculi & arietes sint, quæ abditissima & fortissima amoris proprii, superbix ac sensualitatis claustra perumpunt, subruunt, ac evertunt; hinc corrupta natura ab his præprimis abhorret, ab his sibi præ aliis timet, earumque vim subdoleat, & omni astu evitat.

Verùm ob hoc ipsum contrà audentiùs eundum erit, & in hodiernis meditationibus triplici illi affectui, nempe sui ipsius abjectioni & odio, rerumque terrenarum practico contemptui totis viribus ac potiori tempore erit immorandum. Ne verò pluribus intentus minor sit ad singula sensus, juverit in contemplatione primâ præcipuè actibus humilitatis: in secundâ ut plurimum actibus mortificationis sui que odio sese impendere: in tertiâ verò eorundem repetitioni potissimum tempus consecrare.

III. Ut autem etiam exercitium intellectus optatum referat fructum, sequentes industriæ erunt observandæ.

1. Oportet nobis Christi tolerantias ita vivaciter proponere, quasi præsentibus illi mysterio adstaremus, omniaque coram agi cerneremus: quasi flagellorum ictus, Judæorum clamores, Servatoris, aliorumque dicta & voces audiremus: verberum plagas, coronæ punctiones, clavorum immisionem sentiremus: potum felle & aceto mistum gustaremus: rigorem & asperitatem funium & catenarum tangeremus; quasi denique sputorum & carcerum fetorem odoraremus, squalorem videremus, molestias toleraremus. In summâ: efficiendo, ut etiam nos *sentiamus in nobis, quod sensit Christus Jesus* (a); & optando, ut nostram quoque *animam pertranseat gladius compassionis & doloris* (b).

2. Debemus semper ob oculos nobis ponere benevo-

(a) Philip. 2. v. 5. (b) Luc. 2. v. 35.

lum illum Christi patientis erga nos affectum, quo ille summis in cruciatibus quemlibet nostrum singillatim in animo sibi praesentem habuit, quo pro quolibet nostrum speciatim suos dolores divino Patri obtulit, cum animi ~~compensatione~~ eos pro nobis etiam solis perferendi, si nostra id salus postulasset. Considerandae sunt ergo ærumnae Redemptoris ita, ac si eas pro quolibet nostrum peculiariter, unicè & tantum tolerasset, exemplo Apostoli dicentis: *tradidit semetipsum pro me (a)*; nota: *pro me*, non pro nobis, sed *pro me*; non aliter ac si solus Paulus divinæ Passionis objectum fuisset.

3. Prætereà identidem cogitandum erit, Christum hæc passum esse propter nostra peccata, non solum Adami, sed nostra, à quolibet nostrum singillatim commissa, secundum illud Isaiaë 53. v. 5. *vulneratus est propter iniquitates nostras; attritus est propter scelera nostra*; dicendo v. g. en! ò infelix! hoc N. & istud N. nominatim patratum à te flagitium ei sudorem sanguineum expressit, flagellis discerpfit, spinis coronavit, in crucem egit, aliosque cruciatus infixit. Ejusmodi enim animadversiones ciendis affectibus aptissimæ sunt, præsertim doloris. Quando enim filii Adæ pio intuitu *aspicient, quem ipsi suis sceleribus confixerunt, plangent eum planctu quasi super unigenitum, & dolebunt, sicut doleri solet in morte primogeniti (b)*.

4. Prætereà tertius Humilitatis gradus præ oculis semper est habendus, & hodiernæ meditationes applicandæ erunt iis determinatè punctis, per quæ & in quibus Christum in tertio hoc gradu imitari electionis tempore decrevimus.

§. III.

I. Universim deniquè pro meliori hujus hebdomadis

(a) Gal. 2. v. 20. (b) Zach. 12. v. 10.

successu sequentes *additiones* erunt in praxin deducendæ. 1. Sancta quædam mentis Christo compatientis tristitia erit fovenda, arcendo omnes lætas quantumvis piâs cogitationes. Cùm enim ipsi quoque Servatori passionis suæ memoria in horto mœrorem creârit, par est, nos quoque ejusdem cruciatus meditando cum ipso tritari, & tenerum compassionis affectum animo nutrire, proficiscentem tum ex amore erga Christum, tum ex dolore de peccatis tamquàm causâ ejusdem mortis; ne scilicet is etiam nobis exprobrare possit illud regii Vatis: *sustinui, & aspexi, qui simul contristaretur, & non fuit* (a). Hunc in finem cortinæ fenestris erunt obducendæ; cùm cubiculi obscuritas ad id multum conducatur. Quin imò nullæ aliæ per diem etiam temporibus successivis cogitationes erunt admittendæ præterquàm de illo mysterio, de quo illo medio die vel jam meditati fuimus, vel adhuc meditaturi sumus. Et hinc juvabit in promptu habere aliquas sententias sacræ Scripturæ ad Domini passionem pertinentes, quas interdium mente recolas (b).

2. Opera pœnitentiæ erunt augenda, atque intendenda. Æquum enim est, ut dolores Christi contemplando etiam nos *mortificationem Jesu in corpore nostro circumferamus* (c); utque secundum Petri sententiam *Christo passo in carne etiam nos eadem cogitatione armemur* (d). Justitiæ scilicet divinæ per nos irritatæ satisfaciendi.

II. Hanc ob causam ad finem hujus hebdomadis in libro exercitiorum traduntur regulæ ad victum temperandum, tum quia temperantia in cibo & potu præcipuum est pœnitentiæ externæ objectum, tum quia veri Christi imitatores esse non possimus, nisi ejus exemplo,

(a) Psal. 68. v. 31. (b) Direct. c. 35. v. 11.

(c) 2. Cor. 4. v. 10. (d) 1. Petr. 4. v. 1.

quo initio prædicationis quadraginta dierum jejuniò factum non minùs quàm perniciosum hunc hostem subjugavit, etiam nos capitale hoc vitium debellemus. Nam (ut constat ex contemplatione de regno Christi) nemo potest Salvatorem ritè sequi, nisi superatâ non tantùm carnis, sed etiam sensuum rebellione; hos inter cùm gustus seu gula postremus haud sit, patet, sine hujus coërcitione neminem genuinum Christi imitatore fore. Porrò ad id plurimùm conducunt sequentes regulæ à S. P. Ignatio propositæ, quarum breve hìc compendium subnecto.

1. A pane minùs abstinendum quàm à reliquis alimentis. 2. Circa potum magis attendenda est abstinètia quàm circa panem. 3. Circa pulmenta & edulia potissimùm abstinètiæ ratio versetur. Et hinc cibis grossioribus vescendum; delicatis verò parcè utendum. 4. Cavendum, ne super sumendos cibos animus quodammodò totus effundatur, & ne avidè vescamur, aut festinè; sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victûs, tum sumendi modum unà temperemus.

Media ad tollendam cibi potûsque immoderantiam sunt hæc; 1. ut ante prandium vel cœnam & quâcunque demùm horâ, ubi nulla efuries sentitur, victum proximè sumendum definiamus ad mensuram certam, quam deindè nullâ vel propriâ aviditate vel instigatione inimici unquam exedamus; sed potiùs vincendi utriusque causâ de illâ nonnihil etiam subducamus.

2. Expediit inter comedendum sibi imaginari, quasi videamus Jesum Christum cum suis discipulis vescentem, observando, quem is teneat edendi & bibendi modum. Possunt etiam varietatis gratiâ aliæ adhiberi meditationes inter vescendum, (quarum præcipua est attentio ad sacram, si qua sit, lectionem) ut sic abstractâ mente cibus ipse & vescendi delectatio parùm

fentiatur. Ceterum quantò plus de conveniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis adversæ gravi periculo) tantò celerius mensuram cibi & potûs justam reperiet.

Relegenda insuper hodiè sunt monita ipso exercitiorum tempore observanda, quæ habentur Introductionis paragrapho IV. Vel si tempus non suppeteret, saltem percurratur ejusdem §. IV. Numerus IV., ubi breve compendium illarum additionum exhibetur, quæ hodiè pariter observandæ sunt. Ceterum sicut fructus præcedentis meditationis erat malle cum Christo *spreto contemptum* pariter quàm honoratum vivere; ita quoque fructus ex sequenti exercitatione colligendus est firmum animi decretum cum Christo *afflicto* potius *ærumnosam* quàm miseris ac doloribus vacuum ducendi vitam, & quidem etiam si par utrinque meritum Deique gloria foret, solùm ob majorem cum Christo similitudinem. Ex quo patet, universum hodiernæ diei laborem præcipuè eò tendere, ut Christi patientis exemplo animati, in electo heri tertio humilitatis gradu amplius stabiliamur, & confirmemur.

III. Porrò S. Pater noster in tertiâ hâc hebdomade nullam amplius indifferentiæ hætenus inculcatæ mentionem facit; cùm enim hæc solùm necessaria fuerit ad electionem ritè peragendam, hâc peractâ, nulla jam ejus de novo inculcandæ necessitas est; proin solùm in electâ correctioris vitæ ideâ, per tertium humilitatis gradum executioni mandandâ, solidamur. Quia verò ad perseverandum in dicto gradu necessaria est magna æstimatio, amor & desiderium trium illorum Christi comitum nempe paupertatis, contemptûs & ærumnarum, hinc etiam in tertiâ hâc hebdomade ad ea magis æstimanda, amanda, & desideranda per exem-

plum Christi patientis potenter incitatur, cujus imitatio etiam in his magis arduis rebus princeps hujus hebdomadis fructus est.

Postquam enim in meditatione de regno Christi generatim decrevimus, eundem imitari eo, quo cælum voluerit, modo; & postquam dein in meditatione de duobus vexillis statuimus eum sequi per vias etiam difficiliore, id est, in sublimiori perfectionis gradu, siquidem ad talem nos vocare Superis placuerit; denique postquam electionis tempore cognovimus, cælum velle nos Deo fervire imitando Christum in tertio humilitatis gradu; rerum nexus postulat, ut in factâ electione per nova incitamenta confirmemur. Ex his cum omnium efficacissima Christi patientis historia supeditet, ejus mysteria S. Ignatius divino consilio hodiè meditanda proponit, ut eorum contemplatione tres Christi comites magis æstimare, amplius amare, & ardentius desiderare discamus. Quàm apta autem huic fini consequendo hæc media sint, ipsa res abundè loquitur.

MEDITATIO II.

DE IIS, QUÆ CHRISTUS PASSUS EST IN CORPORE; NEC NON DE MODO, QUO EA EST PASSUS AD NOSTRAM INSTRUCTIONEM.

Punctum I.

Confidera dolores, quos Christus est passus in corpore. Nam *primo* fuit *flagellis* crudelissimè discerptus. Cruciatum hunc fuisse immanem; colligitur 1. ex *teneritudine corporis* ejus, utpotè quod erat adedò subtilis ac delicati sensûs, ut teste S. Bonaventurâ in Christo callosa alioquin pedum durities delicatior ac sensibilior

exstiterit, quàm apud nos fit tenera oculorum ac pupillarum compages. Accedit, quòd illius sacratissimum corpus ob prævium sudorem sanguineum fuerit magno-perè debilitatum, per agoniam lethalem valdè fatigatum, & per noctis illius vigiliis atque ærumnas summè exhaustum.

2. *Ex carnificum furore*, qui erant suo-pte ingenio crudeles & efferi, oblatâ à sacerdotibus pecuniâ ad ferociam animati, orci furiis à dæmonibus truculenter agitati, & alii aliis semper bini succedentes; ne scilicet tortorum lassitudine dolorum acerbitas leniretur. Tringinta paria talium rabie efferatarum tigridum fuisse, S. Magdalenæ de Pazzis revelatum legimus.

3. *Ex flagellorum qualitate*, quæ erant virgæ virides & spinosæ: scuticæ ex nervis bouum confectæ: catenulæ ferreæ aculeis obarmatæ, quibus cutis horrendùm lacerabatur, carnes frustatim avellebantur, costarum ossa immaniter nudabantur.

4. *Ex verberum numero*, quorum 6666. fuisse inflicta S. Bernardus asserit, ita ut nulla corporis pars à vulnere immunis exstiterit. Ex his collige, quàm acre cruciamentum senserit Christus ex tot tamque crudelium flagellorum ictibus, tantâ vi tantoque cum furore à lacertosiss tortoribus tam delicato corpori inflictis.

ô Mi Jesu! Pilatus adeò atrociter flagellari te jussit, ut Judæos ad tuâ commiserationem adduceret; ego te toto corpore faucium, & quidem pro me & ob mea peccata faucium video, & tamen filice durior nec lacrimulam tam copioso sanguini, nec suspirium tam immenso amoris rependo; quin imò cuticulam adhuc foveo, carni & sensibus blandior; licèt hi tot plagarum crudelis causa exstiterint.

Secundò. Spinis coronatus est. Acerbissimum pariter

hoc tormentum fuit 1. ob *spinarum* aculeos, magnitudinem, duritiem ac multitudinem. Nam erant ita acutæ, ut ipsum cranium penetrarint: ita duræ, ut nulli obstaculo cesserint: ita copiosæ, ut potiùs pileum seu tegumentum quàm coronam constituerint, & septuaginta plures vertici infixæ hæserint.

2. Ob *capitis* subtilitatem, utpotè quod inter omnes externas corporis partes membrorum omnium delicatissimum est, in quo natura omnes quinque sensus velut regiâ in sede collocavit, & ubi quilibet etiam tenuis dolor ob membranarum, nervulorum & fibrillarum teneritudinem acutissimè sentitur.

3. Ob immanem *carnificum* robustissimorum feritatem, qui omni illas vi in caput adegerunt, impactis fustibus altissimè intruserunt, & inflictis crudissimè alapis earumdem cruciatum exasperarunt.

4. Ob iteratam ac summè violentam *vestium detractio-*
nem, quâ vulnera in flagellatione accepta, & indumentis adhærentia denuò summo cum dolore refricata fuerunt.

ô Mi Jesu! spinis tu cingeris, & ego rosis coronari optem! tu *super dolorem vulnerum tuorum* (a) novum superaddi finis; & ego quamvis molestiam a me amoliri sollicitè fatagam! Absit sub capite spinoso membrum me esse delicatum; etiam per dumeta præeuntem te sequar. Non solùm immissos à te morbi dolores patienter perferam, sed etiam voluntariis cruciatibus castigabo corpus meum, & in servitutem redigam.

Tertiò. Crucem suam ipsus bajulat. Hic quoque labor Servatori ærumnosissimus fuit 1. ob oneris trabalis immane pondus: 2. ob viæ longitudinem & asperitatem: 3. ob montis Calvarii acclivitatem: 4. ob virium debilitatem. Certè quàm magnus hic fuerit labor & do-

(a) Psal. 86. v. 27.

lor indè affatim patet, quòd nudos pedes ingenti hoc trunco onustus ad obvios lapides identidem impegerit, plateas expresso ex vulneribus sanguine ubertim rigaverit, humeros indolatam hanc trabem portando horrendum vulneraverit; quòd deniquè omnibus aliis doloribus superior, solùm huic ita succubuerit, ut postquam sæpiùs toto corporis & crucis pondere in terram & genua procidit, tandem bajulum comitem admittere debuerit.

Ô Mi Jesu! hæc tu perfers amore meo, & ego laboris fugiens non nisi acediosam commodus preno vitam; atque adversorum impatiens non nisi molles duco dies. At pudet me meo. Posthac laborabo, quantum per vires licuerit; patiar, quidquid tibi lubuerit. Mortificationis crucem tuo exemplo animatus etiam ego feram *generosè & constanter*. Labor, & dolor: agere & pati gemini erunt poli, circa quos mea omnis vita deinceps circumrotabitur.

Punctum II.

Considera *modum*, quo hos tam immanes cruciatus tolerat Christus, nempe 1. *patienti cum silentio*. Immensum excedebatur præscriptus per legem plagarum numerus; & tacet: milites eum spinis coronant ex mera insolentiâ, nullâ ad id factâ è Pilato potestate; & filet: ipsi soli crux ferenda imponitur, non item aliis duobus, qui cum eo ducebantur, nequam; nec tamen conqueritur.

2. Patitur cum summâ *promptitudine ac desiderio* plura perferendi; nam eo ipso tempore, quo *supra dorsum ejus fabricaverunt peccatores, & dinumeraverunt omnia ossa ejus* (a), illud Davidis repetiit: *ego in flagella paratus sum* (b). Ipso dolorosissimæ coronationis tempo-

(a) Psal. 21. v. 18. (b) Psal. 37. v. 18.

re exarsit ejus erga nos amor sicut ignis in spinis (a), qui nunquam dicit: sufficit (b). Vix crucem à longè conspexit, mox exclamavit: ô beata crux! tantoperè amata, toties expetita, tandiù desiderata.

3. Patitur cum amore summo erga divinum Patrem, cujus regnum hæc tolerando restauravit: erga suos inimicos, quibus ex animo ignovit: erga nos peccatores, pro quibus suum cruorem in lytrum obtulit; erga te singillatim, quem sibi speciatim illo dolorum tempore menti præsentem habuit, benevolo obtutu respexit, & præveniente omne meritum charitate ab inumeris discrevit, & præ tot aliis dilexit; licèt præviderit, te hoc ipso sanguinis balneo abufurum, tanto ardori non nisi injurias repensurum, quin imò gravissimis etiam scele-ribus eundem offensurum; & quidem eo amoris excessu te dilexit, ut sibi carnem frustatim avelli, spinis caput perforari, crucis gravissimæ jugum imponi permiserit. Ferreus es, si divini hujus sanguinis liquor adamantinum cor non emollit; si tanto Christi amore non incen-deris ad odium tuû, qui huic carnificinæ principem cau-sam dedisti.

Punctum III.

PErpende fructum hinc eruendum. Huc ergo jam adsint illi proprii commodi aucupes, illa cuticulæ mancipia, acediosi illi laborum ofores, illi deniquè delicati sanitatis idololatræ, qui hujus conservationem obtendentes, tam sollicitè averruncant, quodcunque corpori ægrè facit; & tam studiosè procurant, quidquid sensualitatem fovet; quibusque otium honoratum est unica votorum meta. Intueantur hi ducem suum flagellis immaniter discerptum, spinis acerbissimè cinc-

(a) Psal. 117. ψ. 12. (b) Prov. 30. ψ. 16.

tum, sub crucis pondere penitus fatiscentem; aspiciant Regem suum, sub cuius vexillo se carni bellum illaturos heri sponderunt, hunc, inquam, contemplantur toto corpore cruentatum, viribus omnino exhaustum, doloribus fævissimis obrutum, proprio sanguini innatantem. Ah! si Christus sua commoda, vitæ quietem atque sanitatem eo, quo nos, modo attendisset, quo nostra nunc loco salus foret? nisi illius erga nos amor hæc omnia nobis sacrificasset, nostroque bono posthabuisset, ubi nunc nostræ redemptionis abundantia esset? Si eadem aliis, quæ nobis animi sensa hæc in re fuissent, an non cælum Sanctorum maximis vacuum, & Ecclesiæ thesaurum ingentibus meritis orbatum doleremus?

Et fanè videmus, pœnâ talionis nullos pluribus molestiis affligi, imò & morbis cruciari, quàm hos ipsos sanitatis suæ nimium studiosos cultores; contra verò nullos firmiori valetudine frui quàm illos, qui commodorum, sanitatis & vitæ incurii, se prodigè Dei proximique servitio impendunt: qui ad ægrotos passim invifunt: diù noctùque indefessi laborant, & corpori continuò ac constanter ægrè facere student.

At oppones: hæc ratione citius moriar. Ergo moriaris; nùm propterea cælum ruet, aut Romanum Imperium eversum cadet? Ergone Religiosus phantasticum minuendæ sanitatis, aut abbreviandæ vitæ periculum amore Dei subire timidus respuat, quod tamen præsens tot milites pro vili lucello amore terreni Principis reipsâ adeunt? Abjecta hæc sunt, & generosâ mente indigna animi sensa. Ob remotum ejusmodi per studia vitæ decurtandæ periculum nec tu iisdem valedicis, cur ergo virtuti? Accedit longè plures ob gulam quàm inedia præcoci morte defungi.

A a

Proin 1. vindici fervore corpus tuum per opera poenitentiae eorumque quotidianum ac constantem sine ulla conniventiâ usum in servitutem redige. 2. Immixtos morbos aliasque molestias patienti silentio gaudens perfer. 3. Illud solatium, quod ex dulci otio percipitur, cælo sacrifica, & quantum per vires licet, semper strenuus labora. 4. Nimiam illam fervandæ sanitatis vitæque prolongandæ curam generosus abjice, firmiterque tibi persuasum habe, illud tuum dictamen: nempè *vires futura in tempora ad Dei cultum conservandas esse*; hoc inquam, dictamen non nisi futile amoris proprii ludibrium esse. Nam sub hoc prætextu solidæ virtutis exercitium ab adolescentiâ in juventam, à juventâ in virilem ætatem, ab hac in senium rejicitur; quo fit, ut vitæ curriculum prætereat, quin unquam aliquid grande pro Deo patretur; sicque ob vanam spem præstandi in futurum boni, præsentis occasio & meritum negligitur.

Affectus.

Compassionis. Ô quem te video, amantissime Redemptor! ah! à plantâ pedis usque ad verticem non est in te sanitas: totus es vulnus, & livor, & plaga tumens (a): non est species tibi, neque decor (b): vir es dolorum, & sciens infirmitatem: quasi leprosus es, & percussus à Deo, ac humiliatus (c). Hæc cerno, nec tamen compator. Ô Durum cor meum! ah! quomodò non commiseraris innocentissimi Jesu, propter te & à te tam dira tolerantis? quomodò non totum in lacrimas colliquescis?

Doloris. Heu! quid feci, dùm peccavi; dùm has carni illecebras concessi? ah! ego te flagellis percussi, ego capiti crudeles spinas impressi, ego te crucis pondere in terram prostravi, ego *laborare te feci in peccatis meis* (d).

(a) Isa. 1. v. 6. (b) Isa. 53. v. 2.

(c) Isa. 53. v. 3. & 4. (d) Malach. 2. v. 17.

Nam vulneratus es propter has N. iniquitates meas: attritus es propter hæc N. scelera mea (a): hæc N. iniquitates meæ sicut onus grave gravatæ sunt super te (b). Proin fluite lacrimæ, prorumpite gemitus, totum pectus jam occupet dolor. . . . Ah! pœnitet peccasse. . . . Ô maledictum peccatum, quod Jesum meum adeò crudeliter habuisti! . . . Æterno te odio prosequar.

Amoris. Ô Innoncentissime Salvator! & hæc pateris non solum à me, sed etiam pro me tam vili ac rebellis homuncione? . . . In mediis cruciatibus tuis benevolenti affectu me præ aliis complectebaris: præ oculis præsentem habebas: tuorum vulnerum sanguinem mihi applicabas: dolores tuos æterno Patri pro me offerebas, licet ingratissimum fore prævideres. Hæc credo, nec tamen te redamo. . . . Vah! maledictum animi frigus! Ô Seraphini! divini amoris flammâ cor meum ita succendite, ut non prius amando quàm vivendo finem faciam.

Odi sui ipsius. Ô Pater æterne! vertatur, obsecro, in me manus tua. Nam ego sum, qui deliqui: ego iniquè egi; agnus verò iste quid mali fecit? Ah! innocens, quæ non rapuit, exolvit (c). Proin parce infanti, & me reum plecte. En! ego in flagella paratus sum (d): mihi tribulationum spinæ, mihi mille cruces debentur. In me ergo irruant dolores & ærumnæ. . . . Ah sancto me ipsum odio persequi doce.

Quid enim, Ô mi Jesu! ergone hanc carnem meam odisse non possim, quæ te tot plagis confecit, quot sibi illecebras indulgit? quæ te fratrem meum, Ducem ac Regem meum, animæque sponsum, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum (e), tam crudelem in mortem dedit. Superi! quæ hæc paradoxa? perennem in

(a) Isa. 53. v. 5. (b) Psal. 37. v. 5. (c) Psal. 68. v. 5.

(d) Psal. 37. v. 18. (e) Prov. 8. v. 31.

orco cruciatum meritus sum, & vel levi flagro rebellem cuticulam castigare, aut leni cilicio impiam carnem arctare horreo. Æternâ fame ac siti cruciandus essem, & adhuc lautitiis inhio, ac corpus tot vitiorum sentinam fagnare sustineo. Ad tartari transtra æternùm ablegandus forem, & debitum Deo & proximo laborem defidiosus fugio. Heu! rubore suffundor!

At in posterum meliora. Cælum testor, quia malo cum Christo afflicto & ærumnoso pariter doloribus, ærumnis, & laboribus confici, quàm cum sperandâ æquali gloriâ licitis etiam gaudiis in hoc mundo diffluere, solùm majoris cum Christo similitudinis ergò. Patiar proin, quæcunque volueris, eaque perferam patienti silentio, cum gaudio eucharistico, cum desiderio plura patiendi, cum persuasione, nihil esse, quæ patior comparata doloribus Christi, cruciatibus orci, gaudiis cæli; solùm ut Christo Duci & Regi meo similior fiam.

“ Concipiantur hîc, vel renoventur concepta jam
 „ proposita, ac determinentur opera pœnitentiæ dein-
 „ ceps practicanda.”

CONSIDERATIO DE FELICITATE ET GLORIA ANIMÆ CONTEMPTÆ ET AFFLICTÆ.

CUM ex unâ parte scopus hodiernæ diei sit, animam in consensu heri tertio Humilitatis gradu confirmare, ut nempè ea malit (etiamsi par Dei obsequium foret) cum Christo spreto & afflicto, contemptam pariter & ærumnosam ducere vitam, quàm gaudiis & honoribus in hoc mundo abundare solùm majoris cum Christo similitudinis ergò; ex alterâ verò

parte, cùm contemni, & pati, utpotè res summè ardua, nostræ fragili naturæ perdifficile accidat, operæ pretium erit, latentem sub afflictione & contemptu *felicitatem & gloriam* ob oculos ponere, ut fructuum rosas allecti, laborum spinas mitiùs feramus. Quid enim nobis contemptionses & ærumnas amabiliores reddere queat? quàm si ostendam, contemni non pudorem afferre, sed *gloriam*: pati non miseriam esse, sed *felicitatem*.

I. *Gloria*, quam adversa animæ contemptæ & afflictæ adferunt, est summa & eminens. Eam quippè heroëm esse probant, Martyribus & Angelis æquant, Christo charissimam eique similem reddunt. 1. In primis talem animam, siquidem patienti animo eadem perferat, *heroëm* esse probant. Exemplo nobis Ægypti Prorex Josephus est, *quem* ex sententiâ Chrysoctomi *nil perindè clarum, ac heroëm reddidit, ac illa in eum structa calumnia, quàm carcer & catena, atque contracta indè ærumna. Quamquàm enim magna pariter ipsius pudicitie virtus fuerit; tamen longè majorem effecerunt ea, quæ perpessus est, nempe accusatio, calumnia, carcer & catena. Tum enim clarior & splendidior apparuit, quàm cùm in Ægypti solio sedens, frumentum egentibus distribuit, & famem depulit (a).* Nempe adversa virtutis eos sunt, quæ quantus quis heros sit, ostendunt.

Hanc veritatem ipsi Gentiles agnoverunt, quorum unus sic loquitur: *adversæ res sunt, quibus declaramur viri (b)*; alter verò ita scribit: *non est magni animi se rebus prosperis fortem gerere, ubi secundo cursu vita procedit, nec gubernationis artem tranquillum mare*

(a) Homil. 68. ad popul.

(b) Epictetus apud Arianum l. 1. c. 24.

Et obsequens ventus ostendit. Adversi aliquid occurrat, oportet, quod animum heroem probet (a).

Nempè eandem Deus rationem sequitur in bonis viris, quàm in militibus duces, qui optimos ad durissimam mittunt. Etiam ille iis asperiora immittit, quos in patientiæ palestrâ magis heroës novit; atque eos, qui sibi intentius & devotius obtemperant, veluti fortissimos athletas gravioribus ærumnis exercet (b). Dicant hi ergo, dum adverfa rupto aggere ingruunt; eja macete animis! digni visi sumus Deo, in quibus experiretur, quantum humana natura capere, quid pati possit (c). Ingens certè gloria ex hâc animi comparatione in talem animam redundat.

2. Adversa nos Martyribus & Angelis æquant. Primum affirmat S. Laurentius Justinianus: *patientia, inquit, hominem Martyrem facit* (d). Suffragatur S. Climacus gradu 4. dicens: *beatus, qui quotidie propter Deum conviciis & maledictis laceffitus sibi vim fecerit; reverà talis anima nihil distat ab animâ martyris*. Accedit sensus & auctoritas Ecclesiæ, quæ in officio divino de S. Martino Turonensium Episcopo ita canit: *Sanctissima anima, quam etsi gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen martyrii non amisit; quia gravissimas sui Canonici & domestici Briccii, qui ejus miracula mordaci dente carpebat, calumnias patienti charitate pertulit*.

Alterum asserit S. Chrysoftomus, cujus hæc sunt verba: *qui patientes sunt & mites, & contumeliis affecti, ac percussi æquo animo ferunt, & taliter facientibus benedicunt cœlestibus sunt similes Virtutibus, mul-*

(a) Seneca lib. de consol. c. 6.

(b) Chrysost. l. i. de Provid. col. 16.

(c) Seneca l. i. de Prov. (d) Lib. de patientiâ cap. 2.

tam habentibus impassibilitatem (a), utpotè qui æquè parùm ac Angeli ejusmodi rebus moventur, & turbantur. Si ergo, concludit idem Archi-Præsul, angelos rectè beatos dicimus, quia possunt absque offensâ ferre frigus, famem, sitim & similia; quantò magis beatam & Angelis similem oportet vocare animam, quæ viriliter ac fortiter omnes omnium molestiarum ferre incursum potest (b). Quid autem gloriosius, quàm martyribus & angelis æquari?

3. Adversa nos Christo charissimos esse probant, eique nos similes efficiunt. Constat id ab experientiâ. Nam *semper observatum est, eos, qui Christo Domino viciniore & chariores fuere, plus aliis quoque laboribus & adversis lancinatos fuisse, ac divexatos (c). Cùm quâdam die B. Angela de Fulginio quærivisset ex Deo, quinam essent ei chariores filii? respondit Dominus: illi, quos magis diligo, ad mensam meam mihi viciniore comedunt ex unâ scutellâ mecum panem tribulationis, & bibunt in unâ cuppâ mecum calicem passionis. Charioribus enim filiis permittit Deus evenire multas tribulationes; & hoc facit eis pro speciali gratiâ (d). Proin qui multa & varia patiuntur, hi sunt verè filii Dei, adeòque & fratres Jesu; hi sunt proximi convivæ Christi, ejusque familiares intimi, atque ocelli seu favoritæ charissimi.*

Imò sunt Christiformes eique quàm simillimi. Nam *quos Deus præscivit, etiam prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui (e); id est, (ut cum Vasquez hunc locum explicat Cornelius à Lapide) quos Deus præscivit sibi amicos & dilectos per gratiam suam fore, hos*

(a) S. Chryf. hom. 47. ad popul.

(b) Idem. serm. de Resurrect.

(c) S. Theresia in M. S. l. 7. c. 4.

(d) In ejus vitâ. (e) Rom. 8. v. 29.

etiam prædestinavit ad hoc, ut paterentur, & fierent conformes filio suo in patientiâ, utpotè qui pro nobis tot labores & ærumnas sustinuit (a). Verbo: vult, ut etiam ipsi fiant crucifixi, ejusque imaginem perfectè referant.

Jam autem ô quot functionibus, quàm subtilibus scalpri & instrumentis opus est, ut ex ebore genuina elaboretur Christi morientis effigies, quæ arterias, nervulos, venas, cutis plicas omniaque membra accuratè exprimat? Proin quò pluribus anima & gravioribus ærumnis obruitur, eò perfectiùs is eam sibi Crucifixo assimilari cupit.

Porro magna certè gloria est esse imaginem Crucifixi, atque eadem ex cruce cum Christo pendere. Sicut enim gloriosum est militi, deferre arma regis; sic est etiam Christiano gloriosissimum, portare stigmata Christi (b). Et tamen, (quæ mortalium cæcitas est) illud vitamus omnibus modis, ne quando ad statum redigamur similem illi, ad quem Christus in cruce fuit redactus (c). Tertius Humilitatis gradus est ille ipse, qui non solum gentibus & Judæis, sed etiam Christianorum non paucis scandalum & stultitia est. At vae illis, quibus latens hæc sub contemptu & afflictione tam eminens gloria illorum æstimationem, amorem ac desiderium non indit; digni enimverò sunt, ut operiantur confusione sicut diploide (d).

II. Felicitas animæ contemptæ & afflictæ est pariter ingens tum ob prærogativas, queis ejusmodi status gaudet: tum ob gratiæ magnitudinem, quæ in adversis latet. Ad prærogativas quod attinet, adversa sunt medium

[a] Vasq. 1. p. q. 23. Corn. comment. in Epist. Rom.

[b] Laur. Justin. de patient. c. 2.

[c] P. Petrus Faber, uti in ejus vitâ refert Orlandinus.

[d] Psal. 108. v. 29.

perfectionis: sunt indicium divini erga nos amoris: sunt signum prædestinationis. 1. Quòd sint *medium acquirendæ sanctitatis*, affirmat S. Gregorius Magnus, dicens: *ego fidenter dico, quia minùs piè vivis, si minùs persecutionis pertuleris (a)*. Nempè hic Sanctus ex corporis afflictionis metiebatur magnitudinem perfectionis. Consentit Laurentius Justinianus, ita scribens: *si adversùm te mundus seviat, latret invidus, diabolus rugiat, obloquatur malus, insidiasque tendat elatus; esto confidens, quoniam perfectorum graderis semitas (b)*. Ratio in promptu est; nam contemptus, paupertas, dolores subtrahunt superbix, gulæ, & amori proprio fomenta, illicia & vires; adeòque feracem malorum fontem obturant; contrà verò animæ ad eliciendos actus heroïcos plurimam occasionem & materiam supeditant; quo fit ut eandem ad perfectionis apicem mirè provehant, & extollant.

2. Adversa insuper *divinis erga nos amoris indicium sunt. Quem diligit Dominus, castigat (c): quem diligit Dominus, corripit (d): quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te (e)*: Sacræ Paginæ oracula sunt. Eadem quoque SS. Patrum opinio est: *in Justis*, ait Laurentius Justinianus, *tribulatio amoris indicium est (f)*. Imò quòd quis arctiùs amatur, eò quoque duriùs in præsentì flagellatur (g). *Electos Dei cernimus & pia agere, & crudelia pati*, Gregorii Magni effatum est. Consentit S. Theresia, dicens: *certissimùm est, per viam difficultatis ac laborum à Deo conduci eos, quos multùm diligit: & quò magis aliquem diliget, eò etiam graviores illi difficultates immittit.*

[a] Lib. 6. epist. 27. [b] De vitâ solitar. c. 12.

[c] Hebr. 12. v. 6. [d] Prov. 3. v. 12. [e] Tob. 12. v. 13.

[f] De casto connubio c. 6. col. 2.

[g] Idem fasciculo amoris c. 8.

Sunt prætereà optima *probatio nostræ* vicissim erga Deum *amoris*. Sicut enim Christus suum erga nos amorem demonstravit moriendo; ita nos pariter nostrum erga illum amorem probabimus patiendo. Et hinc *quantò sustulit amplius, tantò magis dilectionis nostræ signum ostenditur* (a) Nam *vinculum indisruptum est tribulatio, & dilectionis evidens argumentum* (b).

Quin imò nulla *cruce est iudicium divinæ* erga nos *iræ*. Nam *Deus flagellat omnem filium, quem recipit; ergo, qui non flagellatur, sine dubio non est in numero filiorum* (c). Quocircà S. Xaverius dicere solebat, *videri sibi nostros nequaquam fideliter militare, si diù nullis insectationibus exercentur*. Ipse Seneca ad amicorum quempiam scripsit; *miserum te iudico, quia nunquam fuisti miser*. Superi! si hæc Gentilis, cui mysterium crucis scandalum erat, quid Christianum, quid Religiosum sentire decet, mysteriis fidei imbutum?

3. Deniquè *adversa sunt signum prædestinationis ac electionis divinæ*. Id affirmat Augustinus; *conjectura est, inquit, cum te Deus immensis persecutionibus corripit, te in electorum suorum numerum destinasse* (d). Suffragatur Laurentius Justinianus, sic loquens: *in Justis tribulatio est amoris indicium, futuræ beatitudinis præsagium, & prædestinationis testimonium* (e). Idem alibi repetit: *flagelli, dicens, eruditio cum patientiâ indubium prædestinationis agnoscitur esse præsagium* (f). Quis ergo neget animam contemptam, & afflictam verè felicem esse; cum iis gaudeat *prærogativis*, quæ summam pariunt felicitatem, nempe efficacissimo acqui-

(a) S. Cathar. Senens. dialog. c. 5.

(b) Chryf. hom. 66. ad pop.

(c) Idem hom. 29. in epist. ad Hebr. (d) Epist. ad Alippi.

(e) Lib. de casto connub. c. 6. col. 2. (f) Ibid. c. 19. col. 2.

rendæ perfectionis medio: minùs æquivoco divini erga nos amoris indicio: & probabilissimo prædestinationis signo.

Nec minor est *magnitudo gratiæ*, quæ sub adversis latet. 1. *Est enim gratia verè maxima, dignum propter Christum aliquid pati. Est corona verè perfectâ, & merces futurâ retributione non minor (a). Imò etiamsi res nullam haberet mercedem, hoc solum est magna merces & sufficiens remuneratio, gravia pati propter eum, qui amatur. Sciunt, quod dicitur, qui amant. Et profectò vincitum esse propter Christum est major gratia, quàm sedere supra duodecim sedes, quàm esse Apostolum, quàm esse Doctorem, quàm esse Evangelistam. Si quis amat Christum, is novit, quod dicitur (b).*

2. Plus est pati, quàm miracula patrare. Quando Deus dat alicui, ut mortuos suscitaret, minùs dat, quàm cum dat, donum patiendi (c); pro miraculis enim debitor sum Deo; at pro patientiâ debitorem habeo Christum (d). Accedit, quòd miracula minimè faciant hominem sanctum; cum possint esse communia electis & reprobis (e). At verò patientia in adversis certissima est ad summam sanctitatem scala. Prætereà plus est pati, quàm habere sublimissimarum rerum revelationes. Hinc B. Baptista Verana (ut habetur in 4. parte Chron. S. Francisci) exclamare solebat: *ô Deus meus, si tu mihi revelares omnia secreta tui sacratissimi cordis, tantum boni mihi non facis, quàm dum afflictiones immittis.*

Ex his colliges, inimicos esse summos benefactores & amicos. Proin cognosce te esse magis obligatum illi,

(a) Chryf. hom. de S. Annâ.

(b) Idem hom. 8. in epist. ad Ephes.

(c) Idem in cap. 1. ep. ad Ephes. (d) Idem. ibid.

(e) Laur. Justin. fascit. amoris c. 5. col. 2.

qui tibi malum facit, quàm ei, qui bonum. Ille enim personæ sunt, quæ purgant animam tuam, & pulchram faciunt, gratiosam & acceptam in conspectu Dei (a). Quid enim? ergone inimicum tu eum reputabis, qui tibi præciæ fores & gratiarum thesauros pandit? & facit, ut tibi peccatorum fiat absorptio (b)?

Et hinc concludit S. Chrysoſtomus, malle se vinc-tum esse propter Christum, quàm habitare cœlos. Si quis (pergit) me apud Superos collocaret cum Angelis aut cum Paulo vinc-to, eligerem carcerem & vincula. Nihil enim est melius, quàm pati propter Christum. Non tam beatum existimo Paulum, quòd raptus sit in tertium cœ-lum, quàm eum censeo beatum propter vincula. Mihi est optabilius mala pati cum Christo, quàm honorari pro Christo. Hæc est gratia, quæ omnia superat (c). Et hæc sunt Sanctorum sensa de Gloriâ & Felicitate, quæ in adversis latent; hæ sunt cogitationes filiorum Dei, à quibus, caveamus, ne degeneremus. Certè ista ritè expensa non possunt non tertium Humilitatis gradum nobis summè æstimabilem, amabilem ac desi-derabilem reddere.

E X A M E N

CIRCA PATIENTIAM ET OBEDIENTIAM.

CUm nemo tertium Humilitatis gradum sit conscen-surus, vel in eo stabilis permanſurus, nisi ferreâ patientiâ sit armatus; cùmque insuper obedientia pluri-mam patiendi materiam suppeditet, rerum nexus postu-

(a) B. Bap. Verana in ejus vitâ.

(b) Chryf. hom. 71. ad pop.

(c) Idem hom. 8. in epist. ad Ephe.

lat, ut utriusque virtutis objectum, gradus & incitamenta breviter oculis subjiciam. De paupertate nulla nunc mentio fit, quia de eâ jam die quartâ Meditatione tertiâ fugiùs egimus.

I. *Patientia* est virtus voluntatem inclinans ad quævis adverfa æquanimiter perferenda. Ejus objectum est jactura bonorum fortunæ per inopiam: honoris & famæ per contemptus & injurias: fanitatis & vitæ per dolores & mortem: internæ quietis per scrupulos, tædia & afflictiones animi.

Hæc omnia sunt perferenda 1. cum *patientis silentio*: omnem doloris sensum intra labia premendo, eum nemini alteri manifestando, nec illum apud semetipsum in secreto cordis mente revolvendo, neque apud Deum de ejus acerbitate conquerendo; sed generosâ oblivione rem totam sepeliendo; 2. cum *gaudio eucharistico*: cum Apostolis non solum gaudendo, quod digni habiti simus pro nomine Jesu aliquid pati; sed insuper etiam grates agendo divinæ Bonitati tanquam pro collato primi ordinis beneficio; 3. cum *desiderio plura patiendi*: exemplo Christi, in cruce plus afflictionum sitientis: Pauli, omnia tribulationum genera provocantis: Xaverii, laborum amplius, amplius ærumnarum postulantis; 4. cum firmâ *persuasione*, nihil esse ea, quæ patimur, comparata ærumnis Christi, cruciatibus Martyrum, tormentis parricidarum, doloribus ægrorum in xenodochiis, captivorum in carceribus, mancipiorum in triremibus: nihil respectu pœnarum inferni aut purgatorii, quas sumus promeriti: nihil comparata gaudiis cæli, quorum unica stilla dulcoraret totum tartarum.

Deniquè omnia hæc mala dicto modo toleranda sunt 1. ex motivo *demissionis & agnitionis* supremi in nos domini Numinis æterni; cum Deus, illius mancipia

cùm simus, instar canis pro libitu torquere nos possit; 2. ex motivo *justitiæ vindicativæ*, ut ex hâc nostrâ castigatione illa magis elucescat ad aliorum terrorem; 3. ex motivo *pœnitentiæ*, ut anticipatâ solutione pro peccatis jam hîc satisfaciamus; 4. ex *amore Christi*; ut hâc cum eo qualicunque similitudine illum magis glorificemus, nostrumque illi amorem testemur; 5. ex *amore Dei*, ut sic altiorem in cælo gradum mereamur, quo ipsum per totam æternitatem intensiùs amare queamus.

Examina jam, an tua patientia se extendat ad jacturam omnium relatarum suprâ rerum? 2. an patiaris quadruplici illo, quem paulò antè exposui, modo? 3. an enarrata illa quinque motiva omnes tuos tolerantiaæ actus afficiant, & ad supernum magisque meritorium ordinem elevent? Errata corrige.

II. *Obedientia* est virtus, quâ quis in rebus licitis homini obedit propter Deum. Ejus objectum est persona cui, & res in quâ obeditur. Verus enim obediens *primò* obedit *omnibus* omninò Superioribus; 2. etiam talentis, virtute & scientiâ se multò inferioribus, prudentiâ & discretione destitutis, omnia turbidè, ex impetu, & animi intemperie præcipientibus; 3. etiam subordinatis v. g. mediastino, famulo &c. nomine Superioris aliquid nuntianti.

Secundò obedit *in omnibus*, quæ imperantur, etiam in iis, 1. quæ jubentur cum manifesto periculo & jacturâ sanitatis & vitæ: 2. cum jacturâ honoris, existimationis, scientiæ &c. 3. cum jacturâ, ut videtur, majoris virtutis, majoris in speciem gloriæ Dei: 4. etiam tunc, quandò manifesta injustitia, partialitas, sinistra præventio, aut alia perversa animi motio in Superiore clarè dominatur.

Tertiò obedit *modo perfectissimo*, 1. promptissimâ &

accuratissimâ *operis* executione, ad primum horologii pulsum, literâ etiam imperfectâ relictâ: 2. cum summâ *voluntatis* propriæ cum voluntate Superioris conformitate, nunquam apud alios contra illum murmurando, aut conquerendo, nec ejus jussa fugillando: 3. cum summâ *judicii* proprii subjectione, Superioris mandatum apud se & alios non tantum fectè, sed seridè ut prudens & æquum tuendo. Vel si res imperata manifestè imprudens sit, aut admodum difficilis & molesta accidat: aut si modus imperandi asperior sit ac violentior, quàm patrem ac Religiosum deceat, filect, Deo gratias agit, nactumque se occasionem gaudet voluntatem & judicium Numini perfectiùs sacrificandi. Et hi tres sunt hujus virtutis gradus.

Deniquè obediendum est 1. ex motivo *fidei*, ut ostendamus, nos credere Christo, dicenti: *qui vos audit, me audit*; 2. ex motivo *spei*, confidendo nos per obedientiam à divinâ Providentiâ gubernandos, & salvandos esse; 3. ex motivo *charitatis*, ut per obedientiam Supremo Numini, quæ pretiosissima nobis charissimaque sunt, liberales immolemus, nempè voluntatem & judicium. Discute jam conscientiam, quomodò circa ista te habeas? an omnibus, in omnibus, perfectè ex allatis motivis obedias?

Hâc patiendi, & obediendi ratione illa, quæ tertio Humilitatis gradui inest, arduitas plurimum mitescet. Cùm verò eos, qui nobis in honore aut corpore aut in bonis fortunæ *patiendi*, vel in rebus arduis ac difficilibus *obediendi* materiam præbent, naturaliter averfari soleamus, huic defectui meditatio tertia occurret: ubi nos pendulus è stipite Christus malevolos persecutores nostros benefico amore prosequi docebit.

MEDITATIO III.

DE MORTE CHRISTI IN CRUCE.

Præmonitio.

“ **S**I umquàm aliàs, nunc certè omnes animæ facul-
 ,, tates, omnesque corporis vires sunt intenden-
 ,, dæ. ô! Mysterium amoris simul ac doloris, quod
 ,, nobis in Calvariæ clivo exhibet æquè justum ac mi-
 ,, sericors Numen. Illuc igitur volucris mente nos con-
 ,, feramus, ibique electum priori hebdomade Ducem
 ,, nostrum ac Regem non solum omnibus terræ bonis
 ,, exutum, sed ipsis etiam tegumentis spoliatum, tri-
 ,, bus clavis trunco affixum, duos inter latrones sus-
 ,, pensum, cælos inter ac terram medium, parentales
 ,, inter tenebras, totâ fremente naturâ, summos inter
 ,, cruciatus ac contempiones exspirantem flebili obtu-
 ,, tu intueamur.

,, Hic enimverò is abundè adimplet, quod in me-
 ,, ditatione de regno Christi acturum se promisit,
 ,, nempe se in *laboribus, vigiliis, ceterisque casibus*
 ,, semper antesignanum fore. Hic actu ipso amplecti-
 ,, tur, ad quod sectandum in meditatione de duobus
 ,, vexillis nos hortabatur, scilicet paupertatem, con-
 ,, temptum, & ærumnas. Item reipsâ hinc exercet,
 ,, quod in meditatione de tribus hominum classibus
 ,, agendum suavit; dùm hinc eligit omnium aptissima
 ,, suo fini media, videlicet ea ipsa, per quæ divinus
 ,, Pater ipsum voluit salutem nostram operari, ejus-
 ,, que gloriam reparare. Itaque defixis in divinum hoc
 ,, exemplar oculis consideremus præcipuas virtutes
 ,, ab eodem in cruce in gradu summè heroïco ad nos-
 ,, tram institutionem exercitas. Quia verò sequens me-

ditatio prolixior est, ex tribus, quæ in eâ commendantur, virtutibus solùm illi diutiùs expendendæ, immorandum erit, quâ quis ampliùs indiget.”

Punctum I.

In primis Christus tertium Humilitatis gradum, tanto hucusque nisu commendatum, modo profùs perfectissimo conscendit, ita quidem, ut hic gradus nunquam illustriùs, quàm in Jesu è cruce pendulo triumpharit; ibi enim is præ divitiis paupertatem, præ honoribus contemptum, præ deliciis ærumnas, præ sanitate & vitâ dolores & mortem eligit, & quidem in eo gradu eligit, cui addi nil possit. Ut proin divinus Servator suo exemplo non solùm indifferentiam nos doceat circa illa quatuor puncta in fundamento (seu hebdomadis primæ meditatione primâ) jam enumerata; sed etiam propensionem instillet ad posteriora prioribus præferenda, atque hæc præ aliis eligenda.

Nam ejus *paupertas* est tanta, quâ major excogitari nequit; cùm omninò nudus in aëre velutì terrâ extorris pendeat, & non solùm non habeat, ubi caput reclinet; sed etiam vilis lacernulæ frustulo careat, quæ corporis nuditatem tegat: *diviserunt sibi vestimenta mea (a)*. *Contemptus* erat talis, qui crescere nullo gradu potuit; cùm omnes injuriæ, irrisiones, calumniæ, & despiciatus conjurato quasi agmine in eundem irruerint; ita ut jure illud Psalmi usurpare potuerit: *ego vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis (b)*.

Dolores & cruciatus erant tam crudeles, tam universales, & intensi, ut jure altissimo mari à Prophetâ comparentur, (*magna est velut mare contritio tua (c)*) cujus nec latitudinem quis, nec profunditatem metiri queat. Et hinc meritò Christus per Jeremiam mortali-

(a) Matth. 27. v. 35. (b) Psal. 21. v. 7. (c) Thren. 2. v. 13.

bus in clamat: *videte, si est dolor, sicut dolor meus (a)*. Denique genus mortis ejusmodi est, cui nec tormenti quicquam nec contemptus addi posse videtur, si spectetur *tempus*, quo moritur, nempe in flore ætatis, ipse *chatis* solemnitate, pleno die: si *cruciatu*, quo occiditur, scilicet cruce, clavis, felle, siti & nervorum dolorosissimâ tensione: si *modus*, quo extinguitur, videlicet inter subfannationes Phariseorum: *vah! qui destruis templum Dei (b)*; inter blasphemias Scribarum: *prætereuntes blasphemabant eum (c)*; inter maledicta Latronum: *id ipsum & latrones improperebant ei (d)*; inter dicta Seniorum: *salva te ipsum (e)*; sine ullo cælesti solatio: *Deus meus! ut quid dereliquisti me (f)*; sine ullâ militum commiseratione; & *dabant ei vinum bibere cum felle mistum (g)*; sine ullo amicorum levamine: *stabant omnes noti ejus à longè (h)*. Et sic moritur filius Dei, gloria Patris, salus mundi, derelictus à cunctis, flagellis discerptus, spinis coronatus, clavis trabi affixus, omninò nudus, ferales inter tenebras, insultante innumerâ plebe.

Aspice proin, ô anima, *in faciem Christi tui (i)*, suo te exemplo, eoque tam potenti ad amorem paupertatis, contemptus, & dolorum, id est, ad tertium Humilitatis gradum invitantis. Revoca in memoriam proposita in contemplatione de duobus vexillis concepta. En! vexillum crucis erectum hinc prostat, oppositum vexillo à Lucifero erecto. Christus cupit, ut etiam te fociis tribus suis comitibus nempe egestati, ærumnis & despiciatui: Lucifer te hortatur ad quærendos honores, vitæ commoda, ac delicias. Proin hinc jam in Calvaria

(a) Ibid. 1. v. 12. (b) Marc. 15. v. 29. (c) Matth. 27. v. 39.

(d) Matth. 27. v. 44. (e) Ibid. v. 40. (f) Matth. 27. v. 46.

(g) Ibid. v. 34. (h) Luc. 23. v. 49. (i) Psal. 83. v. 10.

clivo ad crucis pedem, hęc, inquam, stans delibera, & tandem prudens statue, an ferio exequi velis, quod heri jam proposuisti, nempe Christum crucifixum per tertium Humilitatis gradum constanter & sedulo imitari. Decerne, an ferio malis cum eo contempto, pauperem & afflicto pariter contemptam, pauperem & afflictam ducere vitam, quam cum spe paris etiam beatitudinis felicem, honoratum, & divitem vivere?

Væ illi, qui in ipso Calvariaë clivo, ad ipsum crucis pedem, viso tam efficaci exemplo, tamen adhuc tentat mediam inire viam Christum inter & dæmonem, cælum inter & mundum, inter amorem divinum & proprium, inter spiritum & carnem! Væ illi, qui tertium Humilitatis gradum averfans, solum vult subsistere in primo, vel ad summum eluctari ad secundum: aut qui quidem statuit sequi Servatorem etiam in tertio, sed *modo suo*, nempe sensualitati, naturæ & amori proprio commo-
diori ac minus molesto; non autem eâ, quâ id fieri ratione Deus ab ipso petit.

Væ, inquam, tali; nam in pœnam hujus renitentiaë, quâ tertium Humilitatis gradum conscendere renuit, neque ad secundum perveniet, ac ipso etiam primo exidet. Et certè Religiosus, qui post consideratam Christi Passionem tamen adhuc promoveri, & honorari ambit: qui vitæ commoda, lautio-
rem victum, commodiorem vestitum quærit: qui contemptus & vilipensiones fugit, paupertatis effectus horret, mortificationis opera & labores respuit; verbo: qui in tertio Humilitatis gradu firmus non persistit, is dignus non est, qui socius Jesu, miles Christi, & virtutis assecla audiat. ð Domine! da, ut crucis tuæ pedi affusus, illud agere nunc vivus statuam, quod statuisse sub mortem optabo; ubi Crucifixi effigies unica oculorum meta, & spei anchora erit.

Punctum II.

PRætereà in Christo è cruce pendulo insignis obedientia elucet; dùm est *obediens usque ad mortem; mortem autem crucis* (a). Nam 1. Obedit *omnibus* non solum æterno patri, sed etiam Caiphæ, Pilato, militibus & lictoribus; licèt his in ipsum nulla competat potestas. 2. Obedit *in omnibus* etiam difficillimis rebus. Vestes ad nutum exuit, manus ad compedes porrigit, caput spinis induit, humeros cruci subdit, eidem impositus se extendit, & clavis membra terebrari finit, ipsam deniquè vitam ponit. 3. Idque agit modo perfectissimo; non contradicendo, non obluetando, non protestando, aut ad altius tribunal provocando; *sed cæcè* quoad intellectum, *promptè* quoad voluntatem, *integrè* quoad executionem.

Quæ omnia tres potissimùm circumstantiæ plurimùm aggravant, nempe 1. quòd id nominis Propheta, qui passim pro Sancto, pro Dei Filio & Messia habebatur, publicè coram sæcularibus, totâque numerosissimâ civitate tam probrosâ ac dolorosâ morte afficiatur. 2. Quòd illâ afficiatur post tot in vitâ Apostolicâ exantlatos labores, habitas conciones, sanatos debiles & ægrotos, præstitaque aliis obsequia charitatis. 3. Et quidem eâ afficiatur triumphantibus inimicis ejus, publicè illi insultantibus æmulis, eumque à se oppressum esse gloriantibus; 4. Idque cum manifesto partium studio, & evidenti judicium injustitiâ.

Quatuor hæ circumstantiæ sunt illæ ipsæ, quæ Religiosorum cruces feu adversa immanem in modum augment, & aggravant; nempe confundi coram sæcularibus: post tot in Religione exantlatos labores, obitamina, & collecta merita: tacitè insultantibus æmulis,

(a) Phil. 2. v. 8.

falsifque delatoribus: & quidem à Superioribus de partium studio jure suspectis, vel aliâ finistrâ affectione in transversum actis.

At neque hîc cedendum, aut à cruce fugiendum est, vel à tertio Humilitatis gradu deflectendum. Tria breviter suggero incitamenta; *primum* est patiendi *necessitas*; quoniam *per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei* (a). Nostra impatientia illatam nobis injuriam nec mitigat, nec avertit; potiùs molestiam auget, & meritum tollit. *Secundum* est occasio *satisfaciendi* pro peccatis, quorum pœna ejusmodi heroïco actu uno quasi spongiæ ductu si non omninò saltem maximam partem deletur. *Tertium* est major *similitudo* cum Christo, nostrî causâ non solùm paria, sed longè graviora tolerante; nec non occasio nostrum pariter amorem eidem probandi. Obedientissime Jesu! da, ut tuo exemplo animatus, ex allatis tribus motivis *semper, omnibus, & in omnibus*, etiam in positis suprâ quatuor circumstantiis *integrè, promptè, & cecè* obediam.

Punctum III.

DEniquè in Christo è cruce suspenso insigni fulgore eminet *charitas inimicorum*, quæ virtus est eò pretiosior, quò difficilior. Itaque breviter contemblemur, *quales & quomodò* amet. Parcere 1. iis inimicis, quos priùs etiam nos offendimus: 2. iis, qui conceptum erga nos odium jam deposuerunt: 3. qui veniam à nobis supplices petunt: 4. de quibus ultionem sumere ob impotentiam nequimus, facilius est. At verò ignoscere inimicis, & amare hostes non solùm nunquàm à nobis offensos, sed insuper beneficiis auctos: non solùm nullam à nobis veniam petentes, sed

(a) Act. 14. v. 21.

adhucdum nos odio prosequentes, imò etiam actu insultantes; & quidem eis ignoscere eo ipso tempore, quo pro libitu & ad satietatem vindicare nos possemus; min eos insuper amare, pro eis veniam rogare, imò & mori, & quidem horrendos inter cruciatus & iniurias mori; hoc certè summum charitatis prodigium, ac sublimissimæ virtutis apex est.

Omnia hæc Christum & quidem in gradu perfectissimo præstitisse, palàm est. Nam 1. non solum hominum neminem ullâ in re unquam offendit, sed potius innumeris eos beneficiis auxit: *pertransiit benefaciendo (a)*, 2. Judæi etiamnum immani contra eum odio actu flagrant, Barrabam præferunt, ad mortem expetunt, clamando: *crucifige, crucifige (b)*. 3. Tantùm abest, ut illi facti pœnitentes ab eo veniam petant, ut etiam cruci affixo & moribundo, ac jam jam expiranti, barbarum in modum ferociùs insultent: *Et multa blasphemantes dicebant in eum (c)*. 4. Potuisset Christus unico voluntatis nutu eos dæmoni cruciandos tradere, dehiscente sub pedibus terrâ in orcum præcipites dare; vel saltem, si ipsemet vindictam de iis fumere ob mansuetudinem noluisset, potuisset, sicut David Salomoni, sic etiam ipse divino suo Patri ultionem fumendam relinquere.

Et en! in has voces erumpit, modum ignoscendi nos docens: *Pater, dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt (d)*. Ô Verba gemmis & auro digna! *Pater, dimitte illis*. Dùm Christus pro se orat, Deum appellat: *Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me (e)*. Cùm verò pro inimicis supplicat, patris titulum allegat, quò efficacius moveat; *Pater*. Dein non solum ipse eis ig-

(a) Act. 10. v. 38. (b) Luc. 23. v. 21. (c) Luc. 22. v. 65.

(d) Luc. 23. v. 34. (e) Matth. 27. v. 46.

noscit, sed etiam, ut pater ignoscat, petit: *Pater dimitte*; ne scilicet metus infligendæ ab eodem pœnæ beneficii magnitudinem minuat. Quin & eorum malitiam ignorantiaë pallio extenuat, tegitque: *non enim sciunt quid faciunt*; ut veniæ spes facilior reddatur. Imo etiam tormenta, contumelias, mortem, quæ ipsi millies fuerant meriti, ipse *eorum loco* subit; & quidem spontè, nemine cogente subit: *oblatus est, quia ipse voluit* (a); ac insuper *pro eis* subit, eadem divino Patri pro eorum salute offerendo. Ô Modum ignoscendi verè divinum! Geminis his punctis benè consideratis, scilicet *qualibus* ignoscat Christus, & *quomodò* eis ignoscat, sequenti conclusioni etiam nos promptâ manu subscribamus: ergo amandi sunt à nobis nostri inimici, persecutores, malevoli; quin & beneficiis sunt colendi.

Incitamenta ad id impellentia sunt 1. *Exemplum Christi. Exemplum dedi vobis*, inclamat nobis pendulus è cruce Jesus, *ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis* (b) 2. *Mandatum Dei. Diligite inimicos vestros*: (Tonantis iussa sunt) *benefacite his, qui oderunt vos* (c). Et quis es tu pulvis & cinis, ut tam claro Numinis præcepto obluçtari audeas? 3. Qui inimicum odit nec Deum amat. *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est* (d). Qui ergo Deum amare cupit, etiam proximum diligat, oportet. Verbo: etiam si quis corpus flagellis discerpat, jejuniis extenuet, zelo animarum se consumat; nihilominùs si charitatem proximi non habuerit, si adversionum viperas in animo nidulari permiserit, nihil est, illusus est.

Proin conscientiam hìc discutiamus, & inquiramus, an nullas alienationes, odia, aut inimicitias vel levis

[a] Isa. 53. v. 7. [b] Joan. 13. v. 15.

[c] Luc. 6. v. 27. [d] 1. Joan. 4. v. 20.

vindictæ cupiditates mente foveamus? Si ejus generis bestias in corde nostro stabulari deprehenderimus, eas mox in apricum protactas in arâ charitatis ad pedem crucis Christo pro suis inimicis morienti victimas immolamus, 1. de malevolis nostris semper amicè sentiendo: 2. semper honorificè de eis apud alios loquendo: 3. pro eis frequenter orando: 4. affabili comitate prævenièdo, beneficia & officia deferendo.

Affectus.

Actus dilectionis inimicorum. Ô Vindex legislator Deus! insonat in auribus meis tuum illud magnum charitatis præceptum: *diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos: orate pro persequentibus vos.* Et hinc cum amare te nequeam, nisi simul & proximum diligam, toto corde amo omnes inimicos, malevolos, persecutores & calumniatores meos tanquam filios Dei & fratres Christi; quia tu sic vis, & jubes; & quia amo te, hinc & proximum meum præsertim hunc N. N. diligo propter te. Ex amore tuî ignosco omnibus eo prorsus modo, quo à te mihi ignosci, meaque peccata remitti cupio; teque impensè rogo, ne ullas illis propter me pœnas irroges.

Prætereà coram totâ cælesti curiâ in conspectu Christi pro suis inimicis in cruce exspirantis depono, ejuro, & execror omnes etiam leviter tantum vitiosos motus averfionis, inimicitia, odii & rancoris. Sique scirem, vel guttam sanguinis mihi in venis fluere, quæ proximum averfetur, hoc illam momento effunderem, & projicerem abs me. Tu Domine, da nobis fraternæ charitatis augmentum, ut in mutuo amore constantes, illuc omnes perveniamus, ubi nos æternum in te diligemus.

Actus obedientia. Ô Mi Jesu! cum tu fueris obediens usque ad mortem, & quidem mortem crucis, tuo hoc

exemplo animatus, obediā & ego omnibus Superioribus, . . . in omnibus . . . idque semper, integrè, promptè, cæcè. Et hoc agam etiam pro eo casu, quo illæ quatuor circumstantiæ puncto hujus meditationis secundo superius recensitæ concurrerint; ut vinceret probem, me *credere* tibi dicenti: *qui vos audit, me audit*; me *fidere* asserenti: *vir obediens loquetur victorias*; me *amare* te supra omnia, etiam supra meipsum, præcipuas animæ facultates intellectum nempe ac voluntatem tibi generosè per obediētiā sacrificando.

Desiderium similitudinis cum Christo per tertium Humilitatis gradum obtinendæ. ô Anima! respice in faciem Christi tui in cruce tribus clavis suspensi. Aspice in auctorem fidei & consummatorem Jesum, qui tertium Humilitatis gradum altissimè conscendit, dum in ferale hoc lignum ascendens, proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ.

ô Mi Jesu! tibi omnes mundi honores, deliciae & opes summo jure debebantur. Tu genus humanum etiam gaudiis affluens, thesauris abundans, & regiâ dignitate fulgens unicâ lacrimulâ redimere potuisses; & tamen proposito tibi gaudio sustinuisti crucem. Maluisti pauper & abjectus in ærumnis vivere, ac mori, quàm felicem in in his terris vitam ducere; idque propter me.

Et ego te eâdem in re imitari recusem? ego illecebris inhiem? ego honores & vitæ commoda prensam? ego, inquam, qui foedissimus peccator sum, æternos contemptus, dolores & miseras jam pridem promeritus. Ego, te Duce ac Rege meo summos inter dolores & contemptus in cruce propter me exspirante, cuticulam foveam, honorari, ac commodè haberi appetam? Ah! vivit Deus, quia non faciam rem hanc. Cælum testor, quia malo cum Jesu spreto, paupere & afflicto pariter con-

temptam, pauperem ac ærumnosam ducere vitam, quàm honoribus, commodis, ac divite fortunâ frui; licèt par foret beatitudinis meæ spes; idque solùm ob majorem cum Christo similitudinem.

“ Elicì quoque hìc poterunt illi affectus, quos in
,, hodiernæ lectionis §. II. num. II. usurpandos esse
,, indicavi; ita tamen, ut plus semper temporis tri-
,, buatur desiderio patiendi, seque abjiciendi ob ma-
,, jorem cum Christo similitudinem, etiamsi par me-
,, ritum foret &c. &c.”

DIES OCTAVA.

MEDITATIO I.

DE RESURRECTIONE CHRISTI.

Punctum I.

Considera *felicitem* Christi resurgentis. Is suæ, ut vocant, passionis tempore præcipua quatuor bonorum genera, quæ homini competere possunt, summâ strage amiserat; nempe ipsas etiam vestes per extremam nuditatem, omnem omninò honorem per enormem contemptum, vegetam sanitatem per horrendos cruciatus, pretiosissimam deniquè vitam per atrocissimam mortem.

Hæc verò omnia è tumultu redivivus multiplici cum fœnore recepit. Nam i. qui antea erat *inops & pauper* (a), nunc *dives est* (b) & *Dominus universæ terræ* (c). Qui nudius tertius non erat nisi *vermis, opprobrium hominum, & abjectio plebis* (d); modò *gloriâ & honore coronatus* (e), *sedet ad dexteram majestatis in excelsis* (f). Qui olim erat *vir dolorum, sciens infirmitatem* (g), & *in quo à plantâ pedis usque ad verticem capitis non erat sanitas* (h); is nunc, resumptis viribus Samfone fortior, *portas inferni æreas contrivit, & vectes ferreos confregit* (i), *exspolians principatus & potestates* (k). Cui priùs *non erat species, neque decor* (l), quique erat *quasi leprosus, & percussus à Deo* (m); ejus nunc *facies*

[a] Psal. 87. v. 16. [b] Ephes. 2. v. 4. [c] Mich. 4. v. 13.

[d] Psal. 21. v. 7. [e] Psal. 8. v. 6. [f] Hebr. 1. v. 3.

[g] Isa. 53. v. 3. [h] Isa. 1. v. 6. [i] Ps. 106. v. 16.

[k] Coloss. 2. v. 15. [l] Isa. 53. v. 2. [m] Isa. 53. v. 4.

resplendet sicut sol (a); estque ita speciosus formâ (b), ut nostrorum olim sensuum beatitudo in cælis sit futurus. Cujus anima paulò antè erat tristis usque ad mortem (c), is modò lætus concinit: convertisti ô Pater! pro meum in gaudium mihi; conscidisti saccum meum, & circumdedisti me lætitiâ, ut cantet tibi gloria mea (d). Quem occiderunt suspendentes in ligno (e); is surrexit à mortuis, primitiæ morientium (f); ejus nunc corpus fulget, & fulgebit in perpetuas æternitates (g), quatuor illis Beatorum dotibus ornatum, ob quas ei mors ultrà non dominabitur (h). Enimverò gloriôsè magnificatus est. Dux noster, equum & ascensorem, nempe carnem, mundum & dæmonem, quibus in secundâ & tertiâ hebdomade victrix intulit bellum, dejecit in mare rubrum sanguinis sui (i), palàm triumphans illos in semetipso (k).

Hic proin erumpe in amorem benevolentiaë, quo hanc ei gloriam & felicitatem gratuleris. Dein gaude, quòd illum in meditatione de Regno Christi in Ducem tuum ac Regem elegeris; quòd sub ejus vexillo militaturum te spononderis; quòd in exercitio electionis per tertium Humilitatis gradum propiùs eum imitari decreveris. Renova proin datam fidem; rati habe facta hactenùs decreta, promitte constantiam, confirma illa proposita, per quæ eum determinatè in tertio Humilitatis gradu imitari statuisti. In his ut eò ampliùs firmeris.

Punctum II.

Considera certitudinem spei nostræ, quam nobis affert resurrectio Christi. Illius enim redivivi præsens felicitas est obventuræ nobis beatitatis exemplar

(a) Matth. 17. v. 2. [b] Psal. 44. v. 3. (c) Matth. 26. v. 38. (d) Psal. 29. v. 12. (e) Act. 10. v. 39. (f) 1. Cor. 15. v. 42. (g) Dan. 12. v. 3. (h) Rom. 6. v. 9. (i) Exod. 15. v. 21. (k) Coloss. 2. v. 15.

& pignus. De eâ enim Apostolus variis in locis securos nos reddit, dùm ait: *fidelis sermo; si commortui fuerimus, & convivemus: si sustinebimus, & conregnabimus (a): si tamen compatimur, ut & conglorificemur (b)*. Ita est: *Jesus Christus reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ (c)*. De hoc vel dubitare nefas est; nam *fidelis sermo est*: Deus promissis certò stabit, si adjectam eis conditionem servaverimus; scilicet *si Christo commortui fuerimus: si simul sustinebimus: si tamen compatimur*; tunc certò etiam *convivemus, certò conregnabimus, certò conglorificabimur*. Verbo: *si complantati fuerimus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus (d)*. Quid certius sponderi, quid melius possit?

Prætereâ mensura nostræ felicitatis respondebit perfectioni nostræ imitationis. Hujus denuò vadem habemus gentium Doctorem Paulum, dicentem: *scientes, quòd sicut socii passionum estis; sic eritis & consolationis (e)*. Nempè fidelissimus Dux noster ad amissum implebit, quòd nobis in meditatione de Regno Christi promisit, videlicet *unumquemque participem fore victoriæ & felicitatis, prout laborum ac molestiarum socius exstiterit*. Ita est: quòd proximius eum in tertio Humilitatis gradu imitati fuerimus, eò altiorem pariter beatitudinis thronum conscendemus. Quid efficacius ad illum nobis persuadendum afferri queat?

Proin gaude ò vocata ad societatem crucis anima! nam quòd profundius nunc contemptiois pondere deprimeris, eò altiùs cum tempore super omnes cælos elevaberis: quò pluribus nunc pauper indiges, eò majoribus divitiis tunc abundabis: quò acrioribus nunc

[a] 2. Tim. 2. v. 12. [b] Rom. 8. v. 17. [c] Phil. 3. v. 21.

[d] Rom. 6. v. 5. [e] 2. Cor. 1. v. 7.

doloribus affigeris, eò uberiores erunt quatuor illæ dotes, quibus corpus tuum aliquandò redivivum ornabitur. Verbo: quò liberaliùs nunc bibis ex calice passionis, eò largiori voluptatis torrente olim potaberis. *Urorum* igitur bonorum spe præsentis miserias solare; indèque contemptus, paupertatem, & ærumnas æstimare, amare, ac desiderare disce, utpotè quæ æternæ gloriæ, immensarum opum, ac cælestium deliciarum *certa* & perennis scaturigo sunt. Post *certitudinem*, etiam.

Punctum III.

Considera speratæ in cælo gloriæ *magnitudinem*. *Inprimis* magna sunt cæli gaudia, quia sunt *infinita* tum ob infinitudinem malorum, quæ excludunt; tum ob infinitudinem bonorum, quæ includunt. Cælestes Beatorum sedes non solum excludunt omnes omninò dolores corporis & ærumnas animæ; sed insuper complectuntur omnes possibiles & excogitandas voluptates. Hoc ipsum corpus tuum, cujus modò appetitus domas, quodque mortificatione magistrâ in servitutem redigis, *claritate* solem, & *agilitate* ventos superabit; *subtilitate* verò & *impassibilitate* angelos æquabit.

Anima autem tua adhuc majoribus abundabit deliciis. *Ô* Quibus tunc gaudiis illa diffluet, dùm sibi in *memoriam* revocabit gratias, quibus consensit: tentationes, quas vicit: pericula peccandi, quæ vitavit: bona, quæ præstitit: virtutes, quas exercuit: asperitates, quibus se afflixit, carnemque edomuit. *Ô Superi!* exclamabit tunc beata in cælis anima: equidem potuissem & ego damnari, potuissem excidere hæc felicitate meâ. *Ô Mi Deus!* si ibi huic *N.* tentationi succubuissem, si huic impulsui restituissem, si has mihi concessas in illis exercitiis gratias neglexissem, ubi nunc essem? ah periissem! Sed per

Dei gratiam restiti, vici, confensi. En! illi focii olim ac familiares mei victi succubuerunt, & perierunt; nunc miseri ardent in inferno, ardebuntque æternùm. Et ego beata sum, pariter futura æternùm. Ô Sanctas afflictationes! Ô beatos contemptus! Ô felices æterni! Ô tertium Humilitatis gradum! sine vobis actum erat de me; nec in primo Humilitatis gradu firma substitissem. Sed nunc per vos beata sum, salva sum, eroque æternùm. Ô Felicitas! Et hæc sunt illa júbila, in quæ erumpet, præteritorum *reminiscens* anima.

Intellectus verò illius intuebitur Deum non *per species*, non *in enigmate* aut *speculo sed facie ad faciem* (a), *sicuti est* (b); & quidem modo perfectissimo, visione clarissimâ, intuitu quasi comprehensivo, *Voluntas* ejus amore fruitivo possidebit Deum, & in Deo possidebit omne bonum. Nullum optabit gaudium, quo non statim potietur: nullum concipiet desiderium, quod non statim implebitur; imò non tantùm habebit omnia, quæ desiderat, sed tantâ insuper beatitudinis plenitudine satiabitur, ut nil amplius supersit, quod desiderare queat. En! ad quam felicitatem per tertium Humilitatis gradum subvehatur illius appetens anima.

Secundò magna sunt cæli gaudia, quia insuper sunt *æterna*. Ô Vocem sono quidem tenuem, sed sensu gravem! cæli gaudia sunt æterna. Ita est: anima electa in cælo possidebit gaudia infinita, eaque possidebit æternùm sine ullo metu ea umquàm pendendi. Id docet fides. Ô Quàm suavis erit hæc cogitatio: beatus sum, in cælo sum, eroque æternùm. Cor meum innatat mari purissimarum & perfectissimarum deliciarum, eique innatabit æternùm. Incomprehensam, infinitamque beatitatem possideo, eamque possidebo æternùm. Ô Verè *nec oculus vidit*,

(a) 1. Cor. 13. v. 12. (b) 1. Joan. 3. v. 2.

nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum (a).

Si autem res ita se habet; ergo nihil non agendum, & patiendum est, ut hâc bonorum *infinitate* ac *æternitate* fruamur: ergo serviendum est Deo, imitando Christum in tertio Humilitatis gradu: ergo accuratè executioni mandanda sunt concepta hæctenùs correctioris vitæ proposita; nam *non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis (b)*. Ita est: non sunt condignæ; *id enim quod in præsentis est momentaneum & leve tribulationis, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis (c)*.

Hoc autem si credimus, an non ergo stultissimi sumus, si pro futili honore, levi commodo, vili refulgore, aut momentaneâ sensualitate illum cælestis gloriæ gradum negligimus, quæ horum omnium abnegationi respondet? An non nobismet ipsis inimicissimi sumus, si vile officium, humile domicilium respicimus; si illam nostrâ victoriam, illumve actum heroicum omittimus, qui tantam nobis gloriam, tamque immensam felicitatem promereri potuisset. Ô Quantoperè aliquandò tertium Humilitatis gradum neglexisse dolebimus! Ô Quàm ardentibus votis illum olim elegisse optabimus!

Affectus.

Doloris. Ô Conditor siderum! heu! quid egi, dum illi gratiæ restiti, illum virtutis actum omisi, illos contemptus fugi, has asperitates horruï? Vah! integrâ æternitate majoris felicitatis prodigè me abdicavi. Ob metum levis & momentaneæ tribulationis æternæ gloriæ pondus imprudens abjeci. Occasionem perpetuò te, Ô amor pulcherrime! apertiùs intuendi, & ardentius

(a) 1. Cor. 3. v. 9. (b) Rom. 8. v. 18. (c) 2. Cor. 4. v. 17.

amantem temerarius neglexi; & (ô fluite lacrimæ!) ob vilem gloriolam, levem commoditatem, brevem gustum neglexi.

Propositi. Verùm saniora animo nunc insident sensa
 ô Rex supreme ac Domine universorum! tuâ frequentia & ope renovo concepta in contemplatione de Regno Christi propofita, attestans coram infinitâ bonitate tuâ, nec non in conspectu gloriosæ Virginis Matris tuæ, totiusque curiæ cælestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum, ut quàm possim proximè te sequar, & imiter in ferendis injuriis, & adversis omnibus (a); verbo: in tertio Humilitatis gradu. Idque agam, ut etiam ego particeps efficiar promissionum & gloriæ Christi; utque illi compatiens & commortuus, eidem in cælis pariter convivam, & conregnem.

Spei. ô Domine Jesu! sicut dixisti, & promisisti, sic utique fiet, mihi que promereri continget. En! in meditatione de duobus vexillis suscepi crucem de manu tuâ; portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi; spe fretus; quòd facies me consedere tecum in regno Patris tui (b); quòdque futurus sim socius consolationis, sicut fuero passionis (c), & particeps victoriæ ac felicitatis, prout laborum & molestiarum tuarum socius exstitero (d). Reposita est hæc spes mea in sinu meo (e).

Desiderium cælestis gloriæ. ô Supernæ civitatis mansio beatissima! ô Dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa Veritas usque irradiat; quæ semper læta & secura nunquàm statum mutas in contrarium.
 ô Quàm magna est multitudo dulcedinis tuæ! ô Bone

(a) In lib. exercit. ad finem med. de Regno Christi.

(b) Th. Kemp. l. 3. c. 56. (c) 2. Cor. 1. v. 7.

(d) In lib. exerc. in contem. de Regno Christi.

(e) Job. 19. v. 27.

Jesu! quando stabo ad videndum te mortis victorem? quando contemplabor gloriam regni tui tot ærumnis comparatam? quando ero tecum in regno tuo, quod parasti ab æterno dilectis tuis, tuis, inquam, in viâ crucis sequentibus? *ô* Quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, ubi mihi eris omnia in omnibus (a)!

ô Fons vite, vena aquarum viventium! quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ de terrâ hâc desertâ, invidiâ & iniquosâ, ut videam virtutem & gloriam tuam, quâ à morte redivivus splendes, & satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam. *ô* Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, ut exosculer gloriosa lateris, manuum, pedumque tuorum vulnera. *ô* Dies præclara, in quâ audiam: intra in gaudium, intra in domum Domini tui; ubi erit omne bonum sine omni malo; ubi erit, quidquid voles, summa securitas, æterna beatitudo. *ô* Gaudium super omne gaudium, quando intrabo in te? (b).

L E C T I O

P R O U L T I M O E X E R C I T I O R U M D I E .

§. I.

I. **S**icuti prima exercitiorum septimana ad viam purgativam, secunda & tertia ad illuminativam; ita quoque hebdomas quarta, cui ultima hæc dies impenditur, ad unitivam pertinet; quia in illâ per desiderium cæli, amorem Christi & Dei, nec non per conformationem voluntatis nostræ cum divinâ unimur *ultimo Fini* nostro, quem nobis S. Ignatius jam in fundamento seu in diei primæ exercitatione primâ ideò contemplandum proposuit, ut secundùm prudentiæ regulas ultimum in

(a) Th. Kemp. 1. 3. c. 48. (b) S. Aug. in Soliloq.

executione esset quoque primum in intentione; utque prospectâ felicitate termini, *ad quem* tendimus, eò faciliùs permoveremur ad relinquendum terminum, à quo recedendum nobis est, scilicet *peccatum*.

Id quod ut eò certiùs perficeret sanctus Asceta, divinæ offensæ gravitate ac novissimorum memoriâ, nos cum Filio prodigo ad *noxæ* præsertim lethalis *execrationem*, & ipsarum etiam *radicum* ejus *extirpationem* mediâ *nostrâ ipsius cognitione* perduxit, & unâ in viam salutis ac virtutis adduxit. Hanc autem ut tuto pede percurreremus, in meditatione de Regno Christi *Ducem* nobis proposuit *Christum*, in paupertate præsertim, contemptu, & suâ afflictatione imitandum; ut sic contraria contrariis opponendo, vitiosæ illi opum, honorum & deliciarum appetentiæ, utpotè malorum omnium fonti, eò efficacius occurreret.

Prætereâ in meditatione de duobus vexillis, & tribus hominum classibus insuper ad conscendendum etiam *tertium Humilitatis gradum* nos animavit, nobisque persuasit, ut spontè eligeremus, potius cum Christo spreto, paupere, & afflicto contemptam pariter, ac ærumnosam ducere vitam; etiamsi felices, divites ac honoratos dies vivendo parem Deo laudem & æquale obsequium exhibere possemus, solùm majoris cum Christo similitudinis ergò. In quo concepto animi decreto ut nos confirmaret altissimæ asceseos Magister Ignatius heri *Christi patientis*, hodiè *resurgentis* historiam proponit, ut ejusdem partim *exemplo*, partim *gloriâ* ad constantiam excitati, in conscenso pridie tertio Humilitatis gradu ampliùs solidaremur.

Quàm aptè autem quarta hæc hebdomas viæ, ut aiunt, unitivæ respondeat, ex ipsâ tractandarum hodiè rerum ferie constat. Nam præcipua, quibus Deo uni-

mur, vincula sunt amor Dei, desiderium cælestis patriæ, conformatio voluntatis nostræ cum Divinâ, ardens meditatio, assidua animi collectio, nec non tenera gloriosæ humanitatis Christi & affectu plena contemplatio. Hæc enim est ostium, per quod ad Divinitatem rectâ introducimur: hæc est vinculum, quo omnium arctissimè Numini unimur: hæc deniquè efficacissimum & facillimum est medium elevandi mentem ad Deum, & à creaturis ascendendi ad Creatorem; uti citatis Patrum testimoniis fusè probat Suarez. Cùm ergo ista omnia præsentis die in praxin deducantur, patet, eam jure optimo viæ unitivæ annumerari.

II. Porro fructus præsentis die colligendus multiplex est. 1. *In hac hebdomade id sedulò agendum, ut magis magisque confirmemur in tertio Humilitatis gradu (a).* Quippè hunc in finem proponuntur resurrectio Christi, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam consecuta sunt (b). Nempè ut exemplum Christi pauperis, contempti, & afflicti eò libentiùs imitemur, ostenditur nobis hodiè idem ipse Dux noster, sub cujus vexillo nos stipendia merituos promissimus, mutatâ jam scenâ, cælestibus divitiis, gloriâ & deliciis triumphans, ut quos prior patientis Servatoris conditio affligerat, posterior hæc resurgentis felicitas denuò erigeret; nosque ad eum etiam in statu suæ annihilationis sequendum magis incitaret, ac insuper similis anastasis spe ad persistendum in electo nuper tertio Humilitatis gradu animaret.

Accedit, quòd sine hoc gradu ultimus exercitiorum scopus obtineri nequeat; hic enim in eo consistit, ut dulcissimo charitatis vinculo cum Deo, qui ultimus

(a) Diertins in explanatione exercit. sub. init. hebd. 4.

(b) Directorium c. 36. n. 1.

noſter, ob quem conditi ſumus, finis eſt, intimè conjungamur. Ad hoc autem requiritur, ut illa prius omnia removeantur impedimenta, quæ huic amori ac unioni obefſe poſſunt. Cùm ergo per tertium Humilitatis gradum præcipua hujus conjunctionis obſtacula, ſcilicet appetentia honoris, commodorum vitæ, deliciarum & opum victrici niſu è medio tollantur, patet ſtabilem hujus gradûs acquisitionem vel maximè neceſſariam eſſe ad obtinendum quartæ hujus hebdomadis fructum. Quod ipſum nobis incitamento eſſe debet, nos etiam hodiè adhuc in dicto gradu ampliùs ſolidandi.

2. *Alter fructus* eſt perfectior earum virtutum exercitatio, quæ charitatem (exercitiorum finem & ſcopum) proximè excitant, fortiùs alunt, ac ampliùs promovent; quales ſunt fervens quotidè meditatio, aſſidua mentis collectio, voluntatis noſtræ cum divinâ conformatio, ac deſiderium cæleſtis patriæ. Geminæ priores commendantur in examine ſtatûs; tertia virtus inculcatur in hodiernâ conſideratione; ad quartam incendimur puncto tertio meditationis primæ.

3. *Tertius fructus* eſt clarior Chriſti Deique notitia, ac intenſior utriuſque amor; quæ propria eſt ac princeps animæ viam unitivam permeantis occupatio. Ad utrumque obtinendum inſigni nobis adjumento eſt meditatio ſecunda hodiernæ diei, nec non ultima, quarum illa Chriſti, hæc verò Dei cognitionem & charitatem nobis inſtillat. Undè iterùm patet, quàm arcto omnia nexu inter ſe colligentur, quàm ſelectis aptiſque mediis ad præfixum finem perducamur, quàmque fruſtrâ nihil & ſupervacaneum in toto opere reperiatur. Ut proin jure Suarez de B. Ignatio, ejuſque exercitiorum libello enunciet: *nihil, quod in conſultationem ſpiritualem ordinariè venire poſſit, intactum omiſit: & in omnibus ma-*

gnam prudentiam, atque adeò magnam experientiam, ac divini luminis illustrationem ostendit (a).

Et licèt S. Ignatius non præscribat distinctam de Christi amore meditationem, tamen eam aptissimè hic impletur patet tum ex verbis Directorii, queis dicitur, *alias adhuc meditationes addi posse* (b): tum ex nexu rerum; nil enim ad æstimandum, amandum, & appetendum tertium Humilitatis gradum, id est, contemptum, paupertatem & ærumnas potentiùs nos animat exemplo Christi; hujus autem exempli vis eò major erit, quò amplius & ardentius persona imitanda æstimatur, & amatur. Id ergo ut fiat, ejusdem dotes ac singularis erga nos amor convenientissimè præsentì hoc die proponuntur.

Prætereà cùm hætenùs toti fuerimus in meditandâ Christi vitâ, passione & gloriâ, ordo postulat, ut electi Ducis amorì sequens exercitium impendatur, ut eo tam arduæ imitationis asperitas ac correctioris vitæ rigor asperso quasi balsamo condiatur, & mitigetur. Nam, ut testatur pius Asceta, *amor Jesu nobilis solùm leve facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale: onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit* (c).

III. Ut autem enumeratus paulò antè triplex hodiernæ diei fructus eò meliùs obtineatur, ex mente S. Ignatii sequentes *additiones* erunt observandæ. 1. Interdiù cogitationibus non nisi lætis, & glorioso illi, de quo paulò antè meditati fuimus, vel proximè meditaturi sumus, mysterio respondentibus immorandum erit. 2. Lucis & cæli utendum erit commoditate, quæ sese offeret, putà per tempus vernum, herbarum virentium & florum aspectu, aut aprici loci amœnitate; per hyemem vel solis vel ignis opportuno calore: & ita de ce-

(a) Suarez tom. 4. de Relig. tract. 10. l. 9. cap. 7. n. 1.

(b) Direct. c. 36. n. 1. (c) Thom. Kemp. l. 3. c. 5. n. 3.

eris corporis atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori nostro congaudere queamus. 3. Mitigandus mortificationis externæ rigor, isque conformandus erit illi, quo hebdomade secundâ usi sumus. Nil tamen minuendum est de accuratatione ordinis diurni, silentii, aliarumque additionum; præcipuè verò curandum, ne quid legatur, vel scribatur, quod exercitiis non congruat.

Cavendum prætereà est ab eâ dæmonis fraude, quâ ille nobis persuadere nititur, remitti hodiè aliquid posse ab illâ animi contentione, fervore & accuratatione, quâ hætenùs exercitiis nos impendimus. Licèt enim spiritali lætitiæ indulgendum sit, tamen interdiù ab animi collectione & præscripto spiritûs ardore, præcipuè sub ipsis meditationibus nihil omninò diminuendum erit. Quin imò augenda hæc potiùs omnia sunt, tum ne tepidiori coronide priorem conatum corrumpamus: tum quia intima cum Deo per amorem conjunctio (quæ ultimus hominis & primarius exercitiorum finis est) intensiorem modò fervorem expetit. Proin si unquam aliàs, hodiè profectò vires mentis sunt intendendæ, & præscriptis exercitationibus summâ diligentia est insistendum.

IV. Ceterùm *affectus*, quos præsentis die potissimùm elicere oportet, sunt varii nempe 1. *gaudii*, quo gratulemur Christo tam insignem relatum ab hostibus triumphum, & acceptam propterea gloriam; quæ certe maxima est tum ob nominis, quod inde accepit, sublimitatem; nam Deus *donavit illi nomen, quod est super omne nomen* (a): tum ob potestatis, quæ ei concessa est, plenitudinem; quippè *data est ei omnis potestas in celo & in terrâ* (b).

(a) Phil. 2. v. 9. (b) Matth. 28. v. 18.

Ubi tamen notandum, ita Servatoris felicitati congaudendum esse, ut etiam nos *immensum ejus gaudium participemus* (a). Sicut enim heri tolerantiae Christi ta erant expendendae, quasi etiam nos flagellorum ictus, coronae punctiones sentiremus; ac quasi etiam nos mistum felle vinum gustaremus, & sputorum foetorem odoraremus; ita pariter hodiè eo gaudii genere perfundi nos decet, ac si etiam nos *sentiamus in nobis, quae Christus redivivus sensit* (b), nempè eandem cum ipso claritatem, gloriam & voluptatem. Et sicut heri non quævis compassio sufficiebat, sed talis requirebatur, quæ simul in nobis pareret odium carnis & amorem crucis; ita quoque ejusmodi hodiè gaudium est concipiendum, quo simul excitemur ad contemnenda terrena, & caelestia appetenda secundùm illud Apostoli: *si consurrexistis cum Christo, quæ sursùm sunt querite: quæ sursùm sunt sapite, non quæ super terram* (c); nec non tale, quo insuper animemur ad commoriendum cum Christo per tertium Humilitatis gradum, ut pariter cum eo confuscitari mereamur.

2. Alter affectus est actus *spei ac desiderii* obtinendæ similis cum Christo beatitudinis. Hunc in finem ex mente Directorii (d) meditationis matutinæ puncto tertio actum fuit de magnitudine caelestis gloriæ, ut nempè illius consideratione mens eò ardentius in prædictos affectus erumpat. Ne verò hi steriles sint, identidem reflectendum erit ad conditionem, sub quâ Christus eam nobis promisit videlicet *si compassi, & commortui fuerimus*; si concepta proposita servaverimus, & delineatam nudius tertius correctioris vitæ ideam in opus deduxerimus. Frustrà enim desiderat coronari, qui re-

(a) In prælud. 3. med. 1. hebd. 4. (b) Phil. 2. v. 5.

(c) Coloss. 3. v. 1. (d) Direct. c. 36. n. 1.

fugit præliari; incassum sperat extolli in cælis, qui renuit abjici in terris.

3. Tertius affectus, cui ut plurimum hoc die vacandum, est actus *amoris* erga Christum & Deum. Ubi tamen *inprimis duo notanda sunt. Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quàm à verbis pendeat. Secundum, quod consistat amor in mutuâ facultatum, rerum & operum communicatione, puta scientiæ, divitiarum, honoris & boni cujuscunque (a). Queis indicatur, non sufficere teneriorem quemdam affectum, quem quis in se sentiat; neque eo contentum esse quemquam debere. Verum est enim, quod ait S. Gregorius, probatio amoris exhibitio est operis; & amor ubi est, magna operatur; & ubi operari renuit, amor non est (b). Hæc monita ut effectui dentur, ingenti adjumento erit contemplatio ultima de amore spirituali, cujus modò cum ceteris nexus est explicandus.*

§. II.

I. Creatus est homo, ut Deum agnoscat, & amet; id vidimus in diei primæ meditatione I. de Fundamento. *Amor Dei fruitivus in cælo est suprema felicitas hominis: amor Dei practicus in hoc mundo est summa perfectio hominis. 2. Hic autem amor consistit in confirmitate voluntatis nostræ cum divinâ, vi cujus cum Deo idem velimus, & nolimus: idem sapiamus, & appetamus; ubi enim mutua voluntatum consensio non est, ibi nec amor est. 3. Hæc conformitas supponit electionem ex Numinis nutu factam, vi cujus eligamus Creatori servire in eo statu, & in electo jam statu in eo perfectionis gradu, (etiam in tertio Humilitatis gradu) in quo is eidem nos servire voluerit.*

(a) In lib. exerc. ad init. contempl. de amore spirituali.

(b) Directorium c. 36. n. 3.

4. Hæc electio ut ritè fiat, prærequirit *indifferentiam* nostræ voluntatis ad quatuor illa bonorum genera à S. P. Ignatio in exercitatione de Fundamento relata. nempe ad divitias vel paupertatem, ad honores vel contemptus, ad sanitatem vel ægritudinem, ad vitam vel mortem; vi cujus ad solum Dei nutum alterutrum fugiamus, vel vitemus; si enim quis eligere nollet, quod tamen eum eligere Deus vellet, nulla hinc voluntatum consensio, adeoque nec amor foret. Est ergo hæc ad quidvis indifferentia omninò necessaria ad bonam electionem: & ad prædictam conformitatem, adeoque etiam ad Dei amorem, in quo hujus vitæ perfectio, & intentus jam in fundamento exercitiorum scopus consistit.

Quod huic divino amori omnium maximè adversatur, est peccatum; huic eliminando, ejusque fontibus exsiccandis primam hebdomadem impendimus. Cùm autem concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ tanquàm tristes effectus & pænæ labis originariæ voluntatem nostram ad quærendos honores, delicias, opes, vitæque commoda naturali quodam pondere nimiùm inclinent; hinc ut nostra voluntas prædictam indifferentiam, animique æquilibrium acquireret, debuit illa, proposito Christi exemplo, inflecti in oppositam partem, & per tertium Humilitatis gradum inclinari ad æstimanda, amanda, & quærenda, quæ natura per lapsum originarium corrupta spernit, odit, & fugit, nempe contemptum, pauperiem, & ærumnas; id quod per reliquas hebdomades factum. Jam verò cùm exemplum Christi unicum fuerit incitamentum, quo nos S. Pater ad sublimem adeò perfectionis gradum adduxit; cùmque exempli vis eò efficacior sit, quò magis persona imitanda æstimatur, & amatur; hinc etiam meditatio de amore Christi hinc inseritur, quæ ad utrumque

incitemur, nempè ad æstimandas, & amandas Christi dotes, præeminentias, & perfectiones.

Supereft proin id unum, ut postquàm mediante Christi exemplo delineatam in primâ hebdomade indifferentiæ & per hanc, electo tertio Humilitatis gradu, optatam conformitatem acquisivimus, nunc pro coronide exercitiorum nos amore pratico etiam nostro fini ultimo nempè Deo jungamus. Huic itaque amoris exercitio vespertina meditatio est consecranda; ubi omnibus animæ facultatibus, omnibus corporis viribus laxandæ erunt habenæ, ut nunc saltem per unicam horam illi negotio vacemus, quo nos per totam æternitatem occupandos speramus. Itaque si aliqua, certè præfens hæc dies summo cum fervore inter cælestes amoris æstus erit transfigenda; cùmque S. P. unum vel plures dies huic contemplationi velit impendi, nos saltem modicum hoc tempus duplicato ardore eidem consecremus, ut sic ad lucrandas indulgentias plenarias his exercitiis annexas eo meliùs disponamur.

Cùm autem ex unâ parte oratio, quæ mente perficitur, illud flabellum sit, quo amor divinus potissimùm accenditur, nutritur, & augetur: ex alterâ verò parte cùm non omnes artis benè meditandi capaces sint, vel saltem non semper ad eam ritè dispositi reperiantur; S. Ignatius autem suis exercitiis semper & omnibus prodesse cupiat, ideò sub finem hebdomadis quartæ explicat tres orandi modos, omnium genio & capacitati accommodatos.

Primus non tam habet orationis formam quàm exercitationis cujusdam spiritualis, quo 1. mandata Decalogi & Ecclesiæ: 2. peccata capitalia: 3. operationes trium animæ facultatum, & 4. quinque corporis sensuum non tam speculativè quàm practicè percurruntur; examinando scilicet, quomodò contra illa, aut per hæc

deliquerimus; his ultimis verò usi, vel abusi fuerimus: tanto temporis spatio punctorum cuilibet immorando, quo oratio dominica ter recitari possit. Circa *præcepta* super expendi poterit, 1. quàm iusta sint, 2. quàm salutaria, 3. quàm sancta. Circa *peccata* non abs re erit considerare quàm fœda ea quàmque noxia sint; contrà verò quàm pulchræ & proficuæ existant oppositæ illis virtutes. In facultatibus animæ & sensibus corporis discutere convenit, quàm nobiles singulæ & utiles sint, quemque in finem nobis à Creatore fuerint datæ? Pro coronide hujus exercitii agantur Deo grates, concipiatur propositum, petatur illud exequendi gratia.

Ceterùm differt hic orandi modus ab examine per hoc, quòd hic non multum descendendum sit ad particularia peccata; *cùm principalis intentio non tam sit examinare conscientiam, quàm perpendere ipsas materias præceptas, vel vetitas; factâ dein, ex occasione, generali reflexione ad nos ipsos (a)*. Illi autem mandato breviori tempore immorandum est, cujus prævaricatio rarior nobis accidit; at eò diutiùs illi, ubi lapsus fuerit ex assuetudine frequentior.

Secundus orandi modus est morosa meditatio significationis, quæ latet in verbis & sensu alicujus orationis v. g. dominicæ, vel salutationis Angelicæ, aut cujusdam psalmi, vel alterius sacre Paginae loci; tamdiù in quâlibet voce vel constructione meditationis pedem figendo, quamdiù circa eam aliquid ruminandum nobis occurrit. Differt, à primo orandi modo 1. ratione *materiæ*; nam ille ut plurimum versatur circa actus licitos vel illicitos, præceptos aut vetitos; iste verò circa precationem aliquam, aut pium quoddam effatum, vel sententiam gravem ponderandam occupatur. 2. Discrepat

(a) Direct. c. 37. n. 6.

ratione *finis*; nam prioris modi usus non solum est speculativus sed etiam practicus; cum ex *occasione* etiam tendat ad correctionem morum; hujus verò modi scopus sit merè speculativus; cum principaliter spectet solar intelligentiam significationis. Quòd si nobis in *re* vel duabus meditatio afflueret cum internâ simul delectatione, postponenda erit transcurrendi cura, licet tota sic hora præteriret; quâ elapsâ reliquum orationis cursim recitetur.

Tertius orandi modus est ipsissimus secundus orandi modus, sed brevior & minori cum morâ; nempe solum ad unam respirationem commensuratus, ita ut in considerandis vocibus singulis alicujus orationis non tam diù hæreamus, quam diù nobis quicquam significationis vel pii sensûs circa eas incidit; sed ut tantum præcisè temporis insumamus, quantum communiter una respiratio solet. Proin tertius hic modus differt à secundo solum per hoc, quòd hic sit brevior, imò brevissima meditatio significationis latentis in verbis & sensu alicujus orationis, ille verò sit morosa & diuturnior ejusdem significationis meditatio. Verbo: *primus* habet plus examinationis: *secundus* plus meditationis: *tertius* simplicior est, minùs habens & examinationis, & meditationis. Plurimum tamen is conducit, & juvat, ut assuecamus facere orationem vocalem cum attentione & devotione debitâ. *Quapropter hoc exercitium valdè utile est iis, qui obligantur ad horas canonicas (a).*

De ceterò cum primus orandi modus ad suâ cognitionem & animi purgationem utilissimus sit, ejusdem usus primæ hebdomadi magis propriè convenit, potestque etiam rudioribus tradi. Quod verò ad capaciores attinet & meditandi peritos, notat Directorium, sufficere

(a) Direct. c. 37. n. 12.

is, ut exercitiorum tempore triplicem hunc orandi modum addiscant, quo in posterum per anni decursum utantur. Proin in ipsis exercitiis ab ejusmodi capaci-
bus dicti modi non *facile* erunt usurpandi. Dico: *facile* enim Directorium eos etiam octiduanæ hujus solitudinis tempore adhiberi posse ve. gr. *tunc cum aliquis est fatigatus, vel malè habet, vel minùs benè dispositus est ad longiorem meditationem (a).*

III. Ceterùm illæ regulæ, quæ à S. Ignatio in fine libelli exercitiorum additæ sunt, nempe *de distribuendis eleëmofynis: scrupulis dignoscendis: ut cum Ecclesiâ sentiamus*, hæ, inquam, regulæ solùm tradendæ sunt iis, quos illæ concernunt, nempe locupletibus, scrupulosis, & Verbum Dei tractantibus; nec non iis, qui versantur inter heterodoxos. Quapropter eas fusiùs hinc explicare supersedeo; cùm ab illis, qui iis indigent, ex libro exercitiorum legi possint.

Dein licèt quatuor illæ, in quas exercitia dividuntur, hebdomades dicantur respondere tribus viis, purgativæ scilicet, illuminativæ ac unitivæ, id tamen non ita accipiendum est, ac si peractâ hebdomade primâ jam perfectè quis & plenè purgatus; finitâ autem secundâ & tertiâ jam perfectè illuminatus esset; & deniquè absolutâ etiam quartâ quasi ad plenam quis unionem cum Deo jam pervenerit. Hæc enim omnia indigent longiori tempore, ac majori studio.

Hæ quatuor igitur hebdomades his tribus viis respondere dicuntur; 1. quia *materiæ*, quæ in earum quâque tractantur, pertinent ad has vias: 2. quia in eis jaciuntur *initia* singularum, quæ deindè oportet proficere: 3. quia discitur *methodus*, quam postea servare debemus in proficendâ unaquâque harum viarum. Quam-

(a) Direct. c. 37. n. 11. & 13.

diù autem earum cuilibet immorandum fit, non tam dependet ex spatio temporis, quo alicui vacavimus, quam ex mensurâ profectûs, quem in eâ percurrentâ fecimus. Imò hic gradus ad altiorem viam non tam ab electione nostrâ, voluntate ac conatu pendet, quam à directione Spiritûs Sancti, cujus mos est ascensiones istas in animâ disponere, ut eat de virtute in virtutem.

Ceterùm antequàm aliquis exerceat se ex professo in viâ unitivâ, oportet, ut benè purgatus sit exercitiis viæ purgativæ, & deindè etiam benè profecerit in viâ illuminativâ. Nam si quis omissis prioribus mox transvolare vellet ad viam unitivam, res foret plena periculi, & illusionibus obnoxia. Proin gradatim progrediendum est, diùque & ordinariè sese continere convenit in viâ purgativâ & illuminativâ, id est, potissimum vitæ tempus consecrare decet tum extirpandis vitiis, tum virtutibus acquirendis. Imò geminæ hæ viæ plerumquè sunt commiscendæ, & conjungendæ. Prætereà nihil impedit, ut dùm aliquis versatur in unâ viâ, sentiat interdùm aliquos affectus pertinentes ad aliam viam; modò ii non exerceantur ordinariè & ante tempus (a). Quin necessarium est, ut viæ unitivæ intenti, ad purgativam & illuminativam identidem redeant; ita tamen ut ordinariè seu ut plurimùm actibus viæ unitivæ convenientibus sese impendant.

Porro generalia hausti in exercitiis fructûs conservandi media sunt sequentia. 1. fervens quotidie meditatio. 2. quotidiana conscientie discussio. 3. octiduaana confessio & communio. 4. stabilis confessorii electio, cui omnia, quæ ad animam pertinent, communicentur. 5. frequens pii libri lectio, cum bonis conversatio,

(a) Direct. c. 39. n. 1. & seq.

malorum fuga, omnisque occasionis peccandi solers evitatio. 6. animi collectio ac solitudo.

Multum prætereà ad constantiam in bono conducet, 1. ut quis magni *æstimet* hoc principium & quasi fundamentum vitæ bonæ, quod per Dei gratiam jecit in exercitiis: 2. ut timorem concipiat, ne, si deinceps non vixerit, ut intellexerit esse vivendum, gravius à Deo puniatur: 3. ut intelligat, se nil aliud adhuc fecisse, nisi quòd Deus bonum semen in ejus animâ seminaverit, quod nunc omni curâ fovendum, colendum, & ad maturitatem perducendum sit (a). Denique excellentissimum obtinendæ constantiæ medium est amor Christi, cujus motiva sequens meditatio exponet, quæ præcipuè tria sunt nempe 1. ejus humanitatis decora: 2. ejus ob divinitatem excellentia: 3. ejusdem erga nos amor. Cùmque ea ob materiæ vastitatem longior excurret, poterit punctum ejus primum in tempus piæ lectioni destinatum transferri.

MEDITATIO II.

DE AMORE CHRISTI.

Punctum I.

Ejus Humanitatis decora. I. Christi corpus est templum Dei; quia in ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter (b); non solum per *nebulam*, ut olim Salomonis tempore, ubi *gloria Domini impleverat domum Domini* (c). Est opus absolutissimum Spiritus Sancti; nam *virtus Altissimi obumbravit Mariæ* (d), ex ejus purissimis sanguinibus illud prodigiosè efformando;

(a) Ibid. c. 40. (b) Coloss. 2. v. 9.

(c) 3. Reg. 8. v. 10. & 11. (d) Luc. 1. v. 35.

ita ut corpus nullum unquam subtilius, excellentius nullum in universo orbe, neque perfectius fuerit productum. Est officina infinitorum meritorum, nec non perpetuorum juxta ac ingentium miraculorum; hoc ipso quod omnes omnino actiones Christi etiam naturaliter necessariae ex. gr. circulatio sanguinis, nutritio, chylicatio, fermentatio infiniti valoris seu Theandricae fuerint; quibus perfectiores ac sublimiores, spectando personam, cui tribuuntur, impossibiles sunt. Est *sanctuarium sanctitatis* (a) tum ob animae Christi impeccabilitatem, tum ob visionis beatificae & amoris fruitivi intentionem. Ita ut Christus jure dicatur *Sanctus sanctorum* (b), & *magnificus in sanctitate* (c); imò ipsa sanctitas in gradu prorsus eminenti. Denique est dignum Verbi Divini habitaculum, in quo perficiendo Pater suae Potentiae, Filius suae Sapientiae, Spiritus S. suae Beneficentiae thesauros plenam manu effudit. Si enim Deus in fabricandam foederis arcam; si in extruendo Salomonis templo (quae tamen non nisi nuda corporis Christi figura fuerunt) *fecit potentiam in brachio suo* (d); quis neget SS. Trinitatem in exornando Verbi Divini habitaculo omnes suae magnificentiae thesauros exhausisse?

Præterea summa est corporis Christi pulchritudo, consistens in perfectissima partium symmetria: nec non in lucidissima claritate, & adamantinam impassibilitate, quas illi dotes tanquam *caput corporis Ecclesiae* triumphantis, & *primogenitus mortuorum* (e) in gradu eminenti possidet. Ad hæc si in terris degens adeo temperatam caelestis comitate majestatem præ se tulit, ut multi, eo viso, cibi potusque obliti per plures eum dies secuti sint; si tanta ejus pulchritudo in monte Thaboræo exstitit, ut disci-

(a) Ezech. 45. v. 4. (b) Dan. 9. v. 24. (c) Exod. 15. v. 11.

(d) Luc. 1. v. 51. (e) Coloss. 1. v. 18.

pulos in exstasin rapuerit, quali quantâque modò in cælis formositate excelleret, stolâ gloriæ amictus? Certè pulcherrimum, adeòque & amabilissimum esse oportet illum, in cujus faciem desiderant Angeli prospicere: cujus æterno intuitu nec Seraphini fatiantur: qui olim per totam æternitatem sensuum nostrorum beatitudinem constituet; in terris verò æterno Patri objectum summi amoris & complacentiæ fuit, secundùm illud Matthæi: *hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui* (a).

II. Si autem tanta est pulchritudo corporis Christi, quanta, quæso, erit formositas ejusdem animæ? Afferere, eam longè excedere omnium Angelorum, ceterorumque Cælitum pulchritudinem, quam ii tum à naturâ, tum à gratiâ habent, idem est, ac contendere, totum hoc universum grano sinapis majus esse. Christi enim *memoria est imago Dei invisibilis* (b), & speculum vivum divinarum perfectionum, eas perenni recordatione jugiter recolens, & contemplans. In *intellectu* ejus *omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei sunt absconditi* (c); nam à primo statim creationis momento *facie ad faciem* (d), id est, cognitione intuitivâ, eâque sublimissimâ pervidebat divinam omnem essentiam, nec non totum quasi comprehendebat S. S. Trinitatis mysterium, cunctasque perfectiones divinas secundùm omnem suam immensitatem minutatim pernoscebat. In Deo tanquàm in pelucidâ crystallo clarissimè distinguebat omnes res præteritas, præsentis & futuras, omnes etiam possibles; ita ut omnis omnium angelorum scientia in unum collata meræ tenebræ & inciticia sint scientiæ Christi comparata. *Voluntas* ejus est continuum sublimissimarum virtutum exercitium: lampas intensissimo Numinis amore sem-

(a) Matth. 3. v. 17. (b) Coloss. 1. v. 15.

(c) Coloss. 2. v. 3. (d) 1. Cor. 13. v. 12.

per ardens, & perfectissimum Divinæ voluntatis parelion.

Illius deniquè *anima* est ornata omnium reliquarum virtutum habitibus ac Spiritûs S. donis & quidem altissimo, qui ejus dignitati ac privilegiis conveniebat, modo. Ditata quoque est gratiâ habituali, cujus immensitatem & excellentiam nullus intellectus creatus, nec Angelicus comprehendere potest. Si enim gratia immanens B. Virgini concessa tanta ac talis fuit, quanta non fuerit gratia Christo collata?

In summâ: Christus est prærogativarum, virtutum ac excellentiarum mare incomprehensum, quod quò quis amplius scrutatur, eò plures in eo gratiarum abyffos detegit, quæ nova semper & nova suppeditant argumenta amoris. O Quis igitur mihi dabit tot corda, quot guttæ sanguinis venas perfluunt, queis amem illud objectum, cujus sola Humanitas ob tot tantasque dotes infinito amore dignissima est!

Punctum II.

C*hristi ob Divinitatem excellentia.* Nihil sacratissimam Christi Humanitatem sic elevat ac Natura divina eidem per Verbum unita. Hæc enim est illa dignitatis Christi excellentia, quam admiratione defixi contemplantur Angeli, mirantur Cherubini, & in quâ extollendâ omnes Beatorum affectus & desideria continuo occupantur. Nam quid æquè prodigiosum, quàm naturam humanam per divinam Personam subsistere, Verbo substantialiter uniri, cum naturâ divinâ unum aliquod totum componere; ipsi proindè proprietatum seu idiomatum (ut Theologi loquuntur) communicatione ea convenire prædicata, quæ soli Deo competunt; & vicissim Deo, quæ homini; adeòque vi hujus unionis Deum appellari posse debilem, passum, mortalem, mortuum; hominem verò immensum, omnipot-

tentem, omniscium. Quis non obstupefcat Humanitatem Christi à Divinitate multò amplius pervadi, ac penetrari quàm ferrum candens ab igne, aërem à luce, crystallum à solaribus radiis. Quanti ergo nos Christum diligere oportet, quantoperè adinquare, & affici nos decet erga istud divinæ Omnipotentiae prodigium, erga stupendum adeò omnis excellentiae compendium, erga potentissimum hoc amoris illicium?

Dein Jesus est unigena Dei filius, figura substantiae ejus, Sacerdos & Pontifex, ac primogenitus omnis creaturae. Jesus sedet ad dexteram Patris: ipse est omnia, per ipsum & in ipso sunt omnia, & sine ipso nihil sunt omnia. Ille pacem composuit Deum inter & homines, reconcilians ima summis: Ille pro nobis in Justitiae tribunali advocatum egit: Ille *delevit, quod adversum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, affigens illud cruci (a)*. Hæc cum ita sint, quis ergo non totis viribus diligat illum, cujus tanta est tamque immensa ob unitam sibi Divinitatem excellentia? Et tamen (*obstupefcite cæli super hoc (b)*)! & tamen rarus est, qui hoc pulchritudinis & excellentiae miraculum debito amore prosequatur; qui illius pulchritudinem attentè contempletur, ac dotes ferè expendat. Ô Superi! ah! Jesus non amatur! ille Jesus, qui totus ardet amore nostrî.

Punctum III.

Christi erga nos amor. Hic expende, quis, quem, quove modo diligat? 1. Ô Homo! *qui te amat, Filius Dei est, consubstantialis Patri, Rex gloriae, Dominus dominantium, beatitudo Electorum, neminis indignus, infinite beatus, qui omnia scit, & potest. 2. Quem*

(a) Coloss. 2. v. 14. (b) Jerem. 2. v. 12.

verò is amat, est nihilum & peccatum, putredo & cinis, ingratum & rebelle monstrum, vitiorum & orci mancipium, iteratis peccatis denuò crucifigens sibimetipsi Filium Dei. 3. *Modus* autem, quo te amat, est sine modo. Nam amor, quo Jesus te diligit, longè major est illâ dilectione, quâ omnes Seraphini & Cælites SS. Trinitatem prosequuntur: quâ omnes junctim creaturæ te amare possunt: quâ tu te ipsum diligis; imò etiam illâ aliquatenùs dilectione, quâ Christus se ipsum complectitur; cùm tibi omnia sua, omnia patriæ commoda, omnes corporis delicias, omnem famam & honorem, omnem deniquè sanitatem & vitam stupendo prorsùs modo, summum contemptum, pauperiem, cruciatum & mortem acerbissimam tolerando sacrificarit; animamque posuerit, non pro delendis Angelorum peccatis, sed tuis ò ingrâte! in redemptionis negotio tuam humanam angelicæ naturæ præferendo. Certè si *nemo majorem dilectionem habet*, quàm qui *animam suam ponit pro amicis suis* (a), maximâ Christum erga te flagrasse evidens est, cùm etiam pro te inimico eandem posuerit.

Prætereà Jesus te amat amore continuo: *in charitate perpetuâ dilexit te* (b); eoque constanti: *cùm dilexisset suos, in finem dilexit eos* (c) summè benevolo; nam, *cùm adhuc peccatores essemus, pro nobis mortuus est* (d): gratuito; licèt præviderit, huic suo amori non nisi offensas repensum iri. Quin imò etiam alios quosvis amare te, tibi que benefacere jubet, etiam si eorum inimicus existas, dicens: *diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos* (e); idque mandat, interminando insuper eis inferorum pœnas, ni morem gesserint.

(a) Joan. 15. v. 13. (b) Jerem. 31. v. 3. (c) Jerem. 13. v. 1.

(d) Rom. 5. v. 8. (e) Luc. 6. v. 27.

Hæc profectò manifestè demonstrant, Christi erga nos amorem, à nullo intellectu creato comprehendi sat posse; præcipuè illum, quem nobis in Eucharistiâ demonstrat; ubi non tantùm nobis offert suam carnem in sacrificium, sanguinem in lavacrum, se ipsum in exemplum; sed insuper in cibum, potum & medicamentum; ita quidem, ut non tantùm nihil in eo sit, quod nobis non pleno jure cesserit; sed nec alius perfectior modus se nobis dicendi ab Angelico intellectu excogitari possit. Ex his concludere, quàm meritò gentium Doctor Paulus exclamet: *siquis non amat Dominum nostrum, Jesum Christum, sit anathema, Maran Atha* (a)

Affectus.

Credo Domine Jesu Christe, *quia Deus & homo es; Deus ex substantiâ Patris ante sæcula genitus: & homo ex substantiâ matris in tempore natus. Perfectus Deus, perfectus homo ex animâ rationali & humanâ carne subsistens: æqualis Patri secundùm Divinitatem, minor Patre secundùm humanitatem* (b); quem constituit Deus heredem universorum, per quem fecit & sæcula: qui, cum sis splendor gloriæ & figura substantiæ ejus, portans omnia verbo virtutis tuæ, & purgationem peccatorum faciens, sedes ad dexteram Majestatis in excelsis (c). Credo, tibi quâ Deo competere omnes divinas perfectiones: quâ homini omnes gratias & virtutes: quâ Salvatori omnes dotes & prærogativas. Hæc omnia firmissimâ fide teneo, quia ista Veritas æterna nobis credenda proponit.

Adoro te summâ, quâ possum, demissione propter excellentiam tuam infinitam, *ô Rex regum & Domine dominatum* (d)! coram quo meritò omne genu flectitur cæ-

(a) 1. Cor. 16. v. 21. (b) In symbolo Athanasii.

(c) Hebr. 1. v. 2. & seq. (d) Apoc. v. 16.

lestium, terrestrium & inferiorum (a). Ut hâc ratione meam à te omnimodam dependentiam, subjectionem ac servitutem profitendo, supremo tuo in me resque omnes dominio debitum homagium præstem. ô Utinam facere possim, ut *omnis terra adoret te, & psallat tibi (b)*. Saltem vos mecum *adorate eum omnes Angeli ejus (c)*.

Gaudeo ex animo, & gratulor tibi ô Jesu! eam, quâ præditus fulges, sapientiam, sanctitatem, potentiam, pulchritudinem & gloriam; etiam illam, quæ in te resultat ex tot gloriosis Martyribus, sanctis Confessoribus, Angelorum æmulis Virginibus. ô Utinam felicitati tuæ, te Ducem ac Regem ad tertium Humilitatis gradum sequendo, vel minimum aliquod incrementum addere posses! ô Ut omnes te agnoscant ut Deum, vereantur ut Dominum, ament ut Patrem, audiant ut Magistrum, sequantur ut Ducem, & imitentur in amore paupertatis, contemptûs ac ærumnarum!

Spem meam omnem in te repono. Et quidni; nam mihi omnia in omnibus es. *Si enim vulnus curare desidero, medicus es: si febris æstuo, fons es: si gravior iniquitate, justitia es: si auxilio indigeo, virtus es: si mortem timeo, vita es: si cælum desidero, via es: si tenebras fugio, lux es: si cibum quero, alimentum es (d)*. Verè summum bonum, & tota beatitudo mea es. ô Jesus meus & omnia. Ah! quandò *me adimplebis lætitiâ cum vultu tuo (e)*? quandò *videbo virtutem tuam & gloriam tuam (f)*? ô *Quis me liberabit de corpore mortis hujus (g)*? ut videam te facie ad faciem, & exosculer gloriosa vulnera tua.

Amo te ô Jesu! 1. *ut Deum*; quia es infinito amore

(a) Phil. 2. v. 10. (b) Psal. 65. v. 4. (c) Psal. 96. v. 8.

(d) S. Ambros. lib. de Virgin. (e) Psal. 15. v. 11.

(f) Psal. 16. v. 15. (g) Rom. 7. v. 24.

dignus, divinâ sanctitate sanctus, æternâ bonitate bonus; imò summum, æternum, infinitum, unicumque Bonum nostrum. Amo te *ut hominem*; quia ex plenitudine gratiæ & thesauris Sapientiæ Dei habes dignitatem & bonitatem super omne, quod est, vel esse potest; quia tu SS. Trinitatem diligis, ab eâque vicissim diligis, & quidem amore æterno, continuo, perfectissimo, intensissimoque. Deniquè amo te *ut Salvatorem*; quia tu es Caput nostrum, nos membra tua: tu pater, nos filii: tu sponsus, nos tuæ deliciæ: tu dominus, nos servi; tu pastor, nos oves pascuæ tuæ.

Amo te, quia tu nos prior dilexisti, & quidem, cùm adhuc inimici essemus, dilexisti: idque usque in finem, amore sempiternum continuando; & ita dilexisti, *ut formam servi accipiens, & habitu inventus ut homo (a), laveris nos à peccatis nostris sanguine tuo (b), factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (c).* Amo tandem; quia tuum nobis corpus & sanguinem in Altaris Sacramento in amoris tesseram ac æternæ felicitatis pignus reliquisti. Ex his omnibus motivis amo te ex totis viribus, super omnia, præsertim super omnem illam difficultatem, quæ in fervendis conceptis hoc octiduo propositis occurret, sacrificando tibi per tertium Humilitatis gradum omnes honores, delicias, & opes.

ô Domine Jesu Christe, qui dixisti: petite, & accipietis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis; quæsumus, da nobis petentibus diviniissimi tui amoris affectum, ut te toto corde, ore & opere diligamus, & à tuâ numquam laude cessemus (d).

(a) Philipp. 2. v. 7. (b) Apoc. 1. v. 5.

(c) Philipp. 2. v. 8. (d) August. in Psal. 17.

CONSIDERATIO

DE CONFORMITATE VOLUNTATIS NOSTRÆ CUM DIVINA.

CUM finis ultimus hominis & exercitiorum scopus sit unio animæ cum Deo tanquàm cum primo & summo omnium centro; hæc autem in perfecto illius amore; iste verò in plenâ conformitate voluntatis nostræ cum divinâ consistat, rerum nexus postulat, ut nobis præfenti hâc consideratione cælestis hæc virtus commendetur, ejusque 1. excellentia, 2. æquitas, 3. utilitas seu emolumenta ob oculos ponantur, ut horum meditatione ad eam in praxin deducendam incitemur. Est autem hæc conformitas habitualis quædam dispositio animi seu habitûs, quo quis præsto est ad perficienda, & ferenda ea omnia, quæ Deus ab ipso fieri, & ferri cupit.

I. *Hujus virtutis excellentia.* Prodigium in orbe maximum, & quo majus Omnipotentia Numinis operata haud legitur, est illa etiam Angelicis mentibus obstupescenda conjunctio Verbi divini cum naturâ humanâ Christi, quam in Deo-Homine adoramus. Alterum est conjunctio maternitatis fœcundissimæ cum illibatâ virginitate, quam in Deiparâ veneramus. Post gemina hæc sapientiæ, charitatis, & potentiæ miracula sublimius aliud opus, quod cælo gratius, nobisque salubrius sit, haud invenio, quàm conjunctionem voluntatis nostræ cum divinâ. Hæc enim est excellentissimus ille victricis gratiæ triumphus, quem ea de voluntate humanâ, salvâ ejus libertate, gloriosa reportat. Hæc est illa virtus, quæ mentem nostram in suavissimum cælesti Sponso hortum, in gratissimum Deo templum & intimius con-

clave convertit; ubi SS. Trinitas morari gaudet, & optat secundum illud Christi promissum: *ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus* (a).

2. Hæc conformitas est sacrificium omninò perfectissimum, simulque Numini acceptissimum; quia homo per id divinæ Majestati immolat, quod sibi charissimum est, pretiosissimumque; cum ille nil ægriùs exuat, quàm propriam voluntatem. Abjiciendo divitias, spernendo honores, abdicando delicias offert homo *sua*; hinc verò offert *se*. In aliis, quas Creatori sacrificat, rebus consecrat ea, quæ jam aliàs pleno jure Numinis sunt; hinc autem dedicat voluntatem, cujus liberum arbitrium in hominis est potestate. Et hinc ejusdem cum divinâ conformatio est perfectissimus Dei cultus, excellentissimum cordis homagium, & suavissimum totius hominis holocaustum; cum per hanc etiam illud Deo subjiciatur, quod solum nostra malitia vi liberi arbitrii eidem subtrahere potest. Quo fit, ut ad amissum satisfiat illi divinæ petitioni: *præbe, fili, cor tuum mihi* (b). Quæ profectò sublimissimam virtutis hujus excellentiam abundè demonstrant.

3. Hujus exercitii studiosus intimo quodam cognitionis ac parentelæ vinculo cum Servatore nostro conjungitur secundum illud ejus effatum: *quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater mea est* (c). Quid autem excellentius, quàm à Christo fratris ac matris loco haberi; imò iisdem suo modo etiam præhaberi? uti ex allegato contextu colligere est; ubi Christus *dicenti sibi: ecce mater tua & fratres tui foris stant, quærentes loqui tibi; respondit: quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? & extendendo manum in discipulos dixit: ecce mater mea*

(a) Joan. 14. v. 23. (b) Prov. 23. v. 26. (c) Matth. 12. v. 50.

& fratres mei (a), spiritualement hanc cognationem in adimplatione divinæ voluntatis fundatam illi carnali ac naturali longè præferendo.

Præterea ejusmodi homo est velut alter Christus; nam imprimis eodem, quo ipse, vescitur, cibo: *manus meus est, fatetur ipsemet, facere voluntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus* (b). Ergo, qui Jesum in hoc imitatur, eodem, quo ille, cibo vesci cognoscitur. Deinde facere voluntatem Dei, est quasi essentialia & proprium Christo; cum ipse de se dicat: *in capite libri scriptum est de me, ut facerem, Deus, voluntatem tuam* (c). Qui ergo paria cum eo sensa animo fovet, illum perfectè refert, ac proin est velut alter Christus.

Imò sic affici, teste Bernardo, *deificari est*. Nam *velle, quod Deus vult, hoc jam est, esse similem Deo; non posse velle, nisi quod Deus vult, hoc est etiam esse, quod Deus est* (d). Sicut enim si duæ junctim ceræ liquefiant, unum quid evadunt; ita pariter homo per hanc voluntatum conformitatem idem quid cum Deo efficitur. Et hinc Sponsa in Canticis ait: *anima liquefacta est* (e), tanquàm cera in omnem formam ductilis. In quæ verba commentatur Laurentius Justinianus, dicens: *liquefacta est per incendium charitatis, parata videlicet instarmetalli liquefacti decurrere in omnes modulos divinæ voluntatis* (f). Quid autem hoc aliud, quàm *deificari est*? Accedit, quòd talis anima participet duo prædicata soli Deo propria nempe impeccabilitatem & infallibilitatem. Nam faciendo voluntatem Numinis, sequitur ductum divinæ Sapientiæ: ergo nequit falli. Insuper agit secundum regulam infinitæ sanctitatis: ergo nequit peccare. Quid

(a) Ibid. v. 47. (b) Joan. 4. v. 34. (c) Psal. 39. v. 9.

(d) Bern. tract. de diligendo Deo cap. 10.

(e) Cant. 5. v. 6. (f) Laur. Justin. l. 4. de laud. B. V.

hoc aliud suo modo est, *quàm esse, quod Deus est?*

4. Prætereà sola conformitas voluntatis nostræ cum divinâ est virtus omnium temporum omniumque statuum, id est, talis, cujus exercitatio omnibus convenit, ac æternùm durabit. Nam paupertas rerum, vilitas vestium, asperitas vitæ non semper nec omnibus quadrant; humilitas, patientia, mortificatio, ipsa etiam fides & spes cum vitâ nostrâ suum quoque finem habebunt. At verò voluntatem Dei perficere, omni tempori, omnibusque conditionum generibus convenit; nemo enim unus est, qui non semper & ubique arbitrio divino se submittere queat. Quid? quòd cæleste hoc exercitium à Beatis per totam æternitatem sit continuandum; ut proin ejusmodi hominis occupatio in terris sit ea ipsa, quæ est, & erit Angelorum Sanctorumque in cælis.

Ad hæc excellens hoc conformitatis studium omnes alias virtutes complectitur; ibi enim nostra nitet fides, credendo, nil accidere citra nutum Numinis: ibi confidentiam nostram testamur, permittendo nos ductui providæ Bonitatis: ibi patientiam, humilitatem, pœnitentiam, fortitudinem exercemus, submittendo nos divinæ Justitiæ flagellis. Insuper est devotio omnium tutissima, cùm nullis (ut aliæ virtutes) illusionibus, aut orci fraudibus obnoxia sit. His autem quid sublimius dici possit? Ex his facilè virtutis hujus excellentiam colliges.

II. *Ejus equitas.* Ipsa ratio dictat, æquum esse, ut quod rectum est, regat id, quod distortum est; & quod in se ipso est immutabile nullique vitio obnoxium, corrigat id, quod labile est ac vitiosum. Jam verò Dei voluntas recta est, immutabilis ac essentialiter sancta; tua verò incurva est, inconstans & prava: illa est infinite sa-

piens & iusta; tua est ipsa cæcitas & iniquitas. Verbo: illa est prima morum regula & nescia falli norma recti: tua non est nisi error & peccatum. Ergo æquum est, concludit Augustinus, *ut voluntas tua corrigatur ad voluntatem Dei, non voluntas Dei detorqueatur ad tuam, prava enim est tua, regula est illa; stet ergo regula, & quod pravum est, ad regulam corrigatur (a)*; id enim exigit æquitas.

2. Voluntas Dei est voluntas *dominans*; nam *omnia subiecta sunt ei (b)*. Ergo æquum est, ut omnis humana eidem sit subiecta. Sicut enim, quia Esse divinum est Ens primum ac summum, eidem omnia entia creata necessariò subdi debent: ita etiam, quia voluntas divina est omnium prima & summa, eidem omnis voluntas creata necessariò conformari debet. Sicut folis regibus competit usus coronæ; sic etiam foli Deo competit facere voluntatem suam. Ergo iniqua rebellio est, divinæ humanam præferre: illâ rejectâ, propriam sequi, eamque nostræ aptari velle. Et tamen plerumquè (ut deplorat Augustinus) *hæc est in hominibus magna & usitata perversitas, ut, cum debeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei, ipsi Deum velint vivere secundum voluntatem suam; & cum ipsi nolint corrigi, illum velint depravari (c)*. Quæ hæc iniquitas!

3. Voluntas Dei non minùs est sancta & æqua, quàm verax & sapiens est ejusdem Numinis *intellectus*. Ergo cum veridicentiæ loquentis mox cæcum deferamus assensum, cur non etiam sanctitati & æquitati jubentis, seu aliquid *volentis* subditum præstemus obsequium? An non æquum est, ut suam voluntatem filius, discipulus, servus, vasallus voluntati Patris, Magistri, Domini & Regis promptè submittat? Priores ergo tituli cum ho-

(a) Aug. in Psal. 31. (b) 1. Cor. 15. v. 27. (c) Aug. in Psal. 45.

mini convenient, posteriores autem Deo; an non iustissimum est, humanam divinæ subdi voluntatem? En! quanta hujus virtutis æquitas sit. Summa est insuper

III. Eiusdem *utilitas*; quia nobis etiamnum in his terris ægentibus duo insignia confert emolumenta, nempe perfectam *sanctitatem*, & completam *felicitatem*. Ad *primum* quod attinet, certum est, nostram perfectionem in eo positam esse, ut voluntatem Dei accuratè adimpleamus, eòque nos sanctiores fore, quò magis eidem conformes erimus. Constat id ex triplici ratione. 1. Nam inprimis eò quis sanctior est, quò conformior existit normæ omnis sanctitatis. Hæc ergo norma cum sanctissima Dei voluntas sit, evidens est, nostram perfectionem ex nostræ cum illâ conformitate colligendam esse; adeòque eò perfectiorem quemvis fore, quò magis se eidem conformaverit.

2. Dein eò sanctiores erimus, quò Christo, qui omnis sanctitatis absolutissimum exemplar est, similiore exstiterimus. Cum ergo omnis eiusdem sanctitas posita fuerit in omnimodâ conformitate humanæ suæ voluntatis cum divinâ; sequitur, etiam nos tantum eidem similes, adeòque & perfectos fore, quantum eundem in hac conformatione imitati fuerimus.

3. Deniquè perfectio & sanctitas nostra in charitate consistunt; nam *plenitudo legis est dilectio* (a). Charitas autem in adimplentione divinæ voluntatis sita est secundum illud Joannis essatum: *qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me* (b). Ergo etiam nostra sanctitas & perfectio in hac ipsâ divinæ voluntatis executione consistit. Proin manifestum est, eò nos sanctiores fore, quò magis eidem conformes exstiterimus; adeòque hanc virtutem nobis maximum in his terris bo-

(a) Rom. 13. v. 10. (b) Joan. 14. v. 21.

num, nempe perfectissimam *sanctitatem* adferre; quæ primum est commendatæ virtutis emolumentum.

Alterum est completa, quâ ejusdem studiosi etiamnum vivi beantur, *felicitas*. Nam 1. hâc in vitâ ut felices sumus, requiritur immunitas ob omni malo. Jam autem solus ille, cujus voluntas divinæ prorsus est conformata, extra jactum est malorum, tum eorum, quæ moralia vocantur, scilicet peccatorum: tum eorum, quæ naturalia dicuntur, nempe calamitatum. Peccatum enim non est aliud quàm nostræ contra divinam voluntatem rebellio. Liquet autem, ibi nullam ejusmodi posse dari rebellionem, ubi perfecta regnat utriusque consensio; ergo nec peccatum. Cetera mala nobis mala non sunt, nisi quatenus voluntati nostræ adversantur; statim enim ac aliquid volumus, definit id esse malum, nobisque fit bonum teste Chrysoſtomo, dicente: *passus es aliquid mali? si velis, non est malum: gratias Deo age, & mutatur malum in bonum*. Itaque si etiam nos voluerimus, quidquid Deus vult, certissimè erimus ab omni malorum non solum moralium, sed etiam naturalium genere immunes; hoc ipso enim, quòd nihil ærumnarum accidere nobis queat, quod sit divinæ voluntati contrarium; etiam nihil evenire poterit, quod sit nostræ voluntati, utpotè priori conjunctæ, oppositum. Ergo si illi semper conformes vixerimus, in his etiamnum terris beati erimus.

2. Præter immunitatem à malo ad genuinam felicitatem insuper requiritur talis satietas votorum, ut nihil sit, quod quis cupere amplius possit. Hic autem est status eorum, qui contenti probant, quidquid ordinat Deus. Cùm enim ii nil aliud cupiant, quàm ut voluntas Dei semper fiat; hæc autem necessariò, absoluta si sit, adimpleri debeat; sequitur, ea semper fieri, quæ evenire tales cupiunt; adeòque & voti eos semper com-

potes vivere. Deus cum eis, & ii cum Deo plenè contenti vivunt omnimodâ votorum facietate beati.

3. Vulgatissima mortalium opinio est, illum esse felicem, cui nil accidit contra voluntatem. Id autem evenit illi, qui divino se nutui in omnibus subicit; nihil enim potest accidere contra Dei voluntatem; cum ergo talis hominis voluntas cum divinâ conjunctissima sit, sequitur, etiam nil accidere contra ejus voluntatem posse. Cùmque omnia, quæ accidunt, excepto solo peccato, Numinis provido nutu fiant, etiam ille eadem approbat, grataque habet. Ægrotudines, bonorum jacturas, calamitates unico hoc armatus clypeo: *hoc vult Deus*, hilari vultu excipit: tamquàm præalto, in medio maris, infidens scopulo, gaudet furentes petrae illidi fluctus, eosque immobilis ridet. Hinc proficiscitur tranquillitas illa mentis, pax & perpetua serenitas oris, ingeniumque sibi semper constans, quod in veris Dei fervis deprehendimus, quodque anticipatum his in terris paradifum constituit.

4. Deniquè plenum appetentiarum dominium est magna felicitas in his terris. Jam verò per hanc nostræ voluntatis cum divinâ conformationem fidelis suorum affectuum perfectè dominus evadit; cum enim ex solo Numinis nutu pendens, perindè habeat ad honores evehi, vel infra alios abjici, nullâ is tentatur ambitione: nullam ipsi aliena sublimitas creat invidiam, nullum abjectio parit mœrorem. Cum indifferenti affectu in fortunæ bona feratur, iis nec exui metuit, nec ditari cupit. Solummodò illud amat, & horret, quod Deus; in cujus provido sinu, omni abjectâ suâ curâ, felix quiescit. Id quod profectò completa his in terris *felicitas* est, quam unâ cum perfectâ *sanctitate* hæc voluntatis nostræ cum divinâ conjunctio ejusdem studiosis affert.

IV. Porrò ad rationem implendæ voluntatis divinæ quod spectat, attendendum erit ad *rem*, quæ fit: & deniquè ad *modum*, quo aliquid perficitur. Nempè facienda sunt omnia, quæ Deus vult: ob id solum, qui vult: eoque modo, quo is vult. Ut agamus, quæ Deus vult, opus est, ut imposita statûs nostri munera perfectè adimpleamus; præcepta, regulas & vota accuratè observemus, ac concepta in his exercitiis proposita in praxin constanter deducamus. Ut debito ex motivo hæc omnia peragantur, requiritur, ut remotâ omni sinistra intentione solùm ideò ea executioni mandentur, quia Deus à nobis illa fieri cupit. Deniquè perfectò quoque modo omnia perficientur, si integrè & cum prudenti virium contentione ad finem perducantur.

Ceterùm voluntatem suam Deus nobis manifestat 1. per mandata, 2. per consilia, 3. per Superiorum iussa, 4. per internos instinctus, 5. per varios cælestis Providentiæ casus. Adjumenta verò promptiùs exequendæ voluntatis divinæ præcipuè sunt duo: *primum* est, ut crebris ad cælum suspiriis in illius notitiam venire optemus, cum regio Vate ac gentium Doctore frequenter ingemiscendo: *Domine, doce me facere voluntatem tuam (a)!* *Domine; quid me vis facere (b)?* Alterum est, ut sæpiùs quasi è mentis speculâ provideamus, quid adversi nobis accidere possit? dicendo ex. gr. quid si Deus hunc mihi morbum, illam infamiam, istam afflictionem immitteret? si hunc mihi amicum, hæc bona, hoc officium eriperet, quid mihi animi foret? moxque ejus voluntati plenè conformes exclamemus: *paratum cor meum, Deus! paratum cor meum (c).*

Nam teste Augustino *quidquid hinc accidit contra voluntatem nostram, sciendum est, non accidere, nisi de*

[a] Psal. 142. v. 10. [b] Act. 9. v. 6. [c] Psal. 107. v. 12.

voluntate Dei, de ordine ipsius, de legibus ipsius (a). Summa autem prudentia est divinæ voluntatis ac providentiæ decretis acquiescere (b); cùm certum sit, ac pro omninatione sit, apud summam illam Rationem nihil fieri sine ratione (c). Proin vide, quomodò circa ista te habeas? Quippè tamdiù nostra voluntas bona, perfectà, & beatà non erit, quamdiù suo Creatori perfectè subiecta non fuerit (d); cùm totum hominis bonum in eo consistat, ut se conformet divinæ voluntati (e).

E X A M E N

CIRCA ANIMI COLLECTIONEM, ET ORATIONEM.

Circa amorem spirituales, cui ultima contemplatio consecratur, tria potissimùm sunt notanda, nempe
 1. genuinum amorem non tam verbis quàm operibus probari; *cùm probatio amoris sit exhibitio operis.* Id fecimus tertium Humilitatis gradum conscendendo. 2. Verum amorem consistere in mutuâ communicatione bonorum; quantum enim alteri de bonis nostris communicamus, tantùm & amamus. Id paulò antè egimus per conformationem voluntatis nostræ cum divinâ; per hanc enim partem nostrâ optimam, imò nos totos Dilecto consecravimus. 3. Solidum amorem exigere, ut amans amatum sibi semper præsentem cupiat, eique colloqui, ac uniri optet. Id quod obtinebitur per collectionem animi, nec non per studium orationis; per hæc enim Deo semper præsentem erimus, eique intimiùs uniemur. Quomodò ergo circa ista duo, nempe circa

(a) Aug. in Psal. 148. (b) Salvianus.

(c) Greg. Nazianz. orat. 5. (d) Bern. tract. de lib. arbitrio

(e) S. Thomas in conc. Dom. infra Octav. Epiphan.

animi collectionem & orationem nos habeamus, breviter examinabimus.

I. *Collectio animi* est habituale exercitium intellectus & voluntatis, quo quis Deum sibi continuo præsentem credit, & amat. Ejus obtinendæ adjumenta præcipue sunt duo. *Primum est cura silentii per custodiam cubiculi.* Vide proin quàm assiduus posterioris incola, quàmque rigidus prioris custos sis? Conclavi non exeundum, nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia id exigat. An id observas? An non etiam tu extra cellam per domus ambulacra aut urbis plateas frequenter circumcurfando te velut aquam totum in externa effundis: rarò tibi, rariùs Deo præfens? Talis si es, parùm in virtute proficies; *qui enim intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu à turbâ declinare (a).*

Circa locutionem ad tria est attendendum, nempe ad *tempus, materiam, & modum*; ut nempe loquaris, quando licet, quæ licent, & prout licet, ac convenit. Itaque examina, an fileas, quando *est tempus silendi (b)*? an *ineptas & inanes fabulas devites (c)*? an *verba, antequàm ea enuncies, priùs veniant bis ad limam, quàm semel ad linguam (d)*? An non etiam tu illorum ex numerosis, qui omnia scire cupiunt, & novitatum ac nunciorum ridiculi aucupes sunt? Igitur *rectos ori tuo frenos pone (e)*, ut loquaris, quando, quæ, & quomodo decet. Hunc in finem *verbis tuis facito stateram (f)*, in quâ priùs ponderentur, quàm proferantur. Religiosus enim *non refrenans linguam suam, hujus vana est religio (g)*, & nulla animi collectio.

Alterum adjumentum acquirendæ, & conservandæ

(a) Thom. Kemp. l. 1. c. 20. (b) Ecclæ. 3. v. 7.

(c) 1. Tim. 4. v. 7. (d) Bern. in speculo Monach.

(e) Eccli. 28. v. 29. (f) Ibid. (g) Jac. 1. v. 26.

hujus internæ solitudinis est frequens exercitium præsentia Dei, quod in eo consistit, ut de die sæpiùs eliciamus tum actum *fidei*, quo credamus, æternam Mentem illam nobis intimè præsentem adesse: tum *amoris*, quo eam in nobis habitantem tenerè amemus, nosque eidem ardenti affectu uniamus. Id quod fit per frequentes interdium ejaculandas aspirationes.

Circa quas observanda sunt sequentia. 1. missiles hi actus sint breves, & partus non tam ingenii quàm cordis, non tam studii quàm fervoris. 2. ii tamen non sint nimis multi ac diversi, ne mentem aut obruant, aut distrahant. 3. dirigantur ad Deum non tanquàm in cæli throno residentem, sed ut circa nos & intra animi penetralia commorantem. Itaque *considera semitas domûs tuæ (a)*, & vide, nùm hæc observes? Expende sedulò, quâ posthac solertiâ in praxin ea deducere velis? Ne verò quid remissiùs agas, tecum exputa, sine animi collectione te haustum hoc octiduo fervorem minimè conservatum, concepta hæctenùs proposita nequaquàm executurum, ad amoris perfectionem nullatenùs perventurum.

II. Ad orationem quod attinet tum *mentalem* tum *vocalem*, utpotè quæ cæleste illud flabellum est, quo divini amoris flammæ accenduntur; nec non triplex ille funiculus est, quo anima cælesti Sponso intimiùs unitur; circa hanc, inquam, inquire, 1. An debitam *mentali* precatationi præparationem semper præmittas? 2. An mediteris *integrè*, definito temporis spatio: *reverenter*, modesto corporis situ: *ardenter*, debito animi fervore? 3. An non plus temporis tribuas exercitio intellectûs, quàm voluntatis? 4. An semper concipias tale propositum; quod sit particulare, practicum, & præsentis animæ necessitati accommodatum? 5. An meditationi finitæ breve

(a) Prov. 31. v. 27.

semper jungas examen? Errata corrige. Nam *nihil ex his, quæ per hanc vitam in pretio sunt, orationi præstat (a)*; hæc enim neglectâ, nullum facies in virtute progressum, nullum referes de proximo fructum, imò periculum valdè propinquum incurres excidendi gratiâ & vocatione religiosâ.

Circa orationem *vocalem* præsertim horas Canonicas sedulò indaga, 1. an eas recites loco decenti, 2. tempore congruo, 3. situ modesto, 4. voce distinctâ, 5. mente attentâ, 6. juxta Rubricas, 7. servato ordine præscripto? Defectus emenda. Nam immutabili Dei effato *maledictus est, qui facit opus Dei negligenter (b)*. Cùm ergo horæ Canonicae verè & propriè sint opus Dei, utpotè psalmi à Spiritu S. dictati, meritò maledictus erit, qui majori cum attentione legit novellas quàm horas canonicas. *Quid enim aliud est voce psallere; mente autem domum & forum circumire, nisi homines fallere, & Deum irridere (c)?*

Hæc circa orationem tam mentalem quàm vocalem observasse, obtinendæ per eam perfectæ unioni divinoque amoris ingenti subsidio erit; cui inflammando efficacia sequens meditatio suppeditat incitamenta; cujus puncta sunt hæc: Deus meretur amari 1. *ob amorem*, quo ille nos amat. 2. *ob modum*, quo nos amat: 3. *ob perfectiones*, queis abundat.

MEDITATIO III.

DE AMORE DEI.

D*Eus meretur amari ob amorem, quo ille nos amat.*
Charitas Dei erga nos continet in gradu excellenti tres illas dotes, per quas S. Iguatio teste genuinus amor

(a) Gregor. Nyssen. de orat. Dom. (b) Jerem. 48. v. 10.

(c) Conc. Trevirense II.

à spurio discernitur. Nam 1. magna operatur: 2. omnia sua amato liberaliter communicat: 3. ei semper perfectissimè præsens adest.

Primò. Amor Dei erga te, ô homo! *magna operatur.* Nam ipse te ex abyssò nihili præ tot aliis eductum ad imaginem suam formavit: ipse te tribus animæ facultatibus, pleno sensuum usu, integris sanisque membris instruxit, & insignibus naturæ dotibus ornavit. Ille tuum amore hodièdum hunc orbem conservat, tuos ad usus animalia multiplicat, arbores vegetat, plantas producit, herbis prata, frugibus agros vestit, & ditat. Ille te sole illuminat, stellis recreat, cibus nutrit, aquâ humectat, igne fovet, aëre refrigerat, terrâ sustentat. Ille continuò ad omnes tuas actiones pro tuo libitu concurrendo, usque modò *operatur omnia in te (a).*

His adde magnum illud opus Redemptionis humanæ; dùm *non Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, (b):* nec non missionem Spiritûs Sancti, qui sanctificaret mundum, *doceretque omnem veritatem (c):* item adoptionem tuam in filium Dei, fratrem Christi, & heredem cæli, deniquè collatam tibi gratiam baptismi, bonæ educationis, & vocationis, ad veram fidem, statum religiosum, & dignitatem sacerdotalem. Enimverò fecit *tibi magna, qui potens est (d).* Nempè amor magna operatur, ubi est.

Secundò. Prætereà Deus omnia sua bona, quin & se ipsum integrè donavit, dùm tibi dedit præcipua bonorum genera, quæ potens ejus brachium procreavit, scilicet res corporeas ad usum, (singula minutatim expende) Angelos ad custodiam, gratiam ad meritum, cælum in præmium; dùm tibi dedit Christum in Magistrum, ejus

(a) I. Cor. 12. v. 6. (b) Hebr. 2. v. 16.

(c) Joan. 16. v. 13. (d) Luc. 1. v. 49.

vitam in exemplum, animam in pretium, corpus in lytrum, carnem in cibum, sanguinem in potum; dùm deniquè omnes divitias sui amoris per Eucharistiam in te quasi effudit; ita ut nec omniscius sciat, nec dare quid melius omnipotens possit.

Insuper *maxima & pretiosa tibi promissa donavit*, videlicet auxilia gratiæ prævenientis, comitantis, & subsequæ: habitus fidei, spei, & charitatis, unà cum gratiâ sanctificante, *ut per hæc efficereris divinæ consors nature (a)*. Nempè amor se, suaque omnia amato liberaliter communicat. Et profectò, dùm *Deus sic dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret (b)*; dùmque *proprio filio non pepercit. sed pro te tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia tibi donavit (c)*? Certè in hoc vel maximè apparuit *charitas Dei (d)* erga te.

Tertiò. Deniquè Deus suum tibi amorem etiam illo probat, quòd tibi intimè præsens semper adsit per suam essentiam, potentiam, ac providentiam. 1. per *essentiam* secundùm illud Apostoli *in ipso vivimus, movemur, & sumus (e)*, ampliùs Deo quàm aëre circumdati, penetrati, infessi. 2. per *potentiam*; nam ille in te vivit, vegetat, sentit, videt, audit, cogitat, reminiscitur, discurrit, dùm ad omnes has actiones concurrat. 3. per *providentiam*; nam te velut filium sinu gerit, tutatur, fovet; mala à te arcendo, bona tibi providendo, ac facièdo *cum ipsâ etiam tentatione proventum (f)*. Verbo; Deus tuo in corpore & animâ suo velut in templo intimè præsens semper adest, ut suum tibi amorem testetur. Nempè amans amatum perpetuò sibi sociatum cupit.

Ergo cum par pari reddendum esse ipsa ratio dicet, sequitur 1. etiam tibi magnum quid pro Deo præstan-

[a] 2. Petr. 1. v. 4. [b] Joan. 4. v. 9. [c] Rom. 8. v. 32.

[d] 1. Joan. 4. v. 9. [e] Act. 17. v. 28. [f] 1. Cor. 10. v. 13.

dum esse, concepta in his exercitiis proposita accuratè servando. 2. etiam te & tua eidem offerenda esse, præcipuè tuum honorem, vitæ commoda, sanitatem & vitam, in tertio Humilitatis gradu constanter perseverando. 3. etiam te supremo Numini semper præsentem esse ac conjunctum debere per animi collectionem, attentam orationem, & exercitium præsentiae Dei. O Seraphini! motu alarum vestrarum vel scintillulam cælestis illius amoris in me suscite, qui Sanctis praxin horum trium punctorum adeò suavem reddidit, facilemque.

Punctum II.

DEus meretur amari ob *modum*, quo te amat. Nam 1. amat te amore *æterno*. Illius erga te amor eidem fuit coævus, & tam antiquus, ut nunquàm ad ejus principium sis perventurus; cùm is non priùs se quàm te amare inceperit, & suos illos misericordiae oculos, queis te præ tot aliis ei meliùs fervituris ex illà tui nihili abyssò extraxit, ab æterno in te conjecerit; ita ut jure per Jeremiam tibi dicat: *in charitate perpetuà dilexi te, & attraxi te miserans (a)*.

2. Amat te amore *gratuito*, sine ullo tuo merito, aut suo emolumento. Nam, ut ait S. Joannes, *in hoc apparuit charitas Dei in nobis, . . . non quasi nos dilexerimus Deum*, sicque mutuum ejus amorem præviâ dilectione promeriti fuisset; *sed quoniam ipse prior dilexit nos (b)*; & quidem dilexit nos, *cùm adhuc inimici essemus (c)*, ac *naturâ filii iræ (d)*; & *dilexit nos spontaneè (e)*, à nemine inductus, jussus, vel coactus: sine ullâ ex suâ parte nostrî indigentia, aut ullâ suâ utilitate vel lucro; *quoniam bonorum nostrorum non eget (f)*.

Accedit, quòd æterna illius scientia & futurorum

(a) Jerem. 31. v. 3. (b) 1. Joan. 4. v. 9. & 10. (c) Rom. 5. v. 10. (d) Eph. 2. v. 3. (e) Osee 14. v. 5. (f) Psal. 15. v. 2.

notitia nil in nobis repererit nisi nihilum & peccatum, quod potius irritamen odii, quàm illicitum dilectionis fuit. In summâ: ille, nullius indigens Deus seque solo beatus, prior te peccatorem dilexit, sine ullo tuo merito, aut suo commodo; imò prævisis etiam tot tuis tamque gravibus noxis tamen dilexit.

3. Amat te amore *infinito*; nempè eo ipso quoad entitatem spectato, quo immensum illud Numen se ipsum, SS. Trinitatem, Christum & Beatos diligit, diligendo te ô anima! toto se, omnique naturæ suæ infinitate; ita ut nulla in Divinitate perfectio, nulla in Trinitate Persona inveniatur, quæ te eâdem charitatis infinitudine non complectatur.

4. Deniquè amat te amore *tenerrimo*, portans te in humeris suis (a), & in sinu suo, sicut portare solet nutrix infantulum suum (b), custodiens te quasi pupillam oculi sui (c), describens te in manibus suis (d), numeratos habens omnes capillos capitis tui (e), & semper existens memor tui, ut beneficiat tibi (f); non secùs ac si solus esses in mundo & unicum immensi ejus amoris objectum.

Æquum proin est, ô Amor divine! ut & ego diligam te dilectione 1. *gratuitâ*, non ex metu pœnæ vel præmii spe, sed gratis & purè propter te: 2. *efficaci*; non verbo tantùm & linguâ diligendo, sed opere & veritate (g): 3. *constanti*: cum gentium Doctore exclamando: *quis me separabit à charitate? an tribulatio? an angustia? an persecutio? an gladius? .. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque instantia, neque futura, neque alia creatura poterit me separare à charitate Dei (h).*

[a] Deut. 32. v. 11. [b] Num. 11. v. 12. [c] Deut. 32. v. 10.

[d] Isa. 46. v. 16. [e] Luc. 12. v. 7. [f] Zach. 8. v. 15.

[g] 1. Joan. 3. v. 18. [h] Rom. 8. v. 35. & seq.

Punctum III.

D*Eus meretur amari ob perfectiones, queis abundat.* Tanta est enim ejus *amabilitas*, ut si cælum vel ad momentum aperiretur, omnes orci spiritus à summo illo, quo eum prosequuntur odio puncto temporis in summum illius amorem suavi violentiâ raperentur. Tanta est ejus *pulchritudo*, ut damnati libenter plures in infinitum multiplicatas gehennas passuri essent, si vel unico instanti illam intueri possent. Tanta est deniquè ejus *bonitatis* dulcedo, ut si vel unica ejus guttula in tartarum deflueret, is momento citiùs in cælum commutaretur. Illius *sanctitas* est adeò excellens, ut nausea, quam vel de levi labeculâ concipit, major sit omni gaudio, quod ex omnium Sanctorum heroïcis actibus haurit. *Sapientia* ejus est tam immensa, ut nil obliviscatur præteritorum, nil nesciat præsentium; futura verò sic provideat, quasi coràm omnia in speculo intueretur. Nil occultum est, tam abstrusum nihil, quod ignoret. *Potentia* verò est tam stupenda, ut illius posse adæquet velle. Illius tempus est *æternitas*, illius cursus *immutabilitas*, illius locus *immensitas*, illius mensura *infinitas*.

Prætereà est tam *dives*, ut *thesaurorum ejus non sit finis* (a). est tam *providus*, ut *omnia in mensurâ, numero & pondere disponat* (b) Est tam constans ut *apud eum non sit transmutatio, nec viffitudinis obumbratio* (c). Est tam fortis, ut *appendat tribus digitis molem terræ, & libret in pondere montes, ac colles in staterâ* (d); estque tam *excelsus in fortitudine suâ, ut nullus ei sit similis* (e).

Verbo: *excelsior cælo est, .. profundior inferno, .. longior terrâ, .. & latior mari est* (f). *Ejus oculis omnia*

(a) Isa. 2. v. 7. (b) Sap. 11. v. 12. (c) Jac. 1. v. 17.

(d) Isa. 40. v. 12. (e) Job. 36. v. 22.

(f) Job. 11. v. 8. & 9.

nuda & aperta sunt (a). In ejus manu anima omnis viventis est (b). Ejus iræ nemo potest resistere (c). Sub eo curvantur, qui portant orbem (d). Infuper millia millium Angelorum ministrant ei, & decies millies centena millia assistunt ei (e).

Verùm quis sufficiet enarrare opera illius? quis investigabit magnalia ejus? virtutem magnitudinis ejus quis enarrabit (f)? Nempè lucem inhabitat inaccessibleem (g). Præstat proin totis viribus amare, quod nequimus capere. Ut autem non solum verbo & linguâ diligamus, sed opere & veritate (h), exercitiorum finis sit initium vitæ sanctioris per actum heroicum auspiciandæ; cùm Deus à nobis etiam practicè amari mereatur 1. ob amorem, quo ille nos amat: 2. ob modum, quo nos amat: 3. ob perfectiones, queis abundat.

Affectus.

ô Superi! ergone eò pervenit hominum tepiditas, ut etiam coacervitatis undiquè incitamentis compelli debeat ad amandum summum Bonum? ô Anima! Deus amore tuû tuumque in commodum tanta est operatus: in te contulit beneficia numero plurima, utilitate maxima, pretio infinita: suâ essentiâ, potentiâ ac providentiâ semper tibi præfens adest; & ei rependere gratum amorem respuas?

Ah infelix! Deus te amat; Deus... te... ille sibi soli sufficiens, & nullius indigens Deus... te pugillum cineris, & conflatum ex meris vitiis nihilum amat; ac sine ullo tuo merito, etiam prævisis tot tuis sceleribus amat, & quidem præ tot aliis te melioribus eique ferventiùs fervituris. Infuper modo profùs stupendo te amat, nempè amore æterno, ita ut se nec citiùs dilexe-

(a) Hebr. 4. v. 13. (b) Job. 12. v. 10. (c) Job. 9. v. 13. (d) Ibid. (e) Dan. 7. v. 10. (f) Eccli. 18. v. 2. & seq. (g) 1. Tim. 6. v. 16. (h) 1. Joan. 13. v. 18.

rit, nec diutiùs dilecturus fit quàm te; eoque *infinito*, scilicet illo ipso amore, quo se ipsum diligit, diligendo te toto se, omnique essentiaë suæ infinitate; merèque *gratuito*, sine ullâ tuâ indigentia, aut propria suâ utilitate; simulque *tenerrimo*. Et tamen hunc tantoperè te amantem, adeò beneficium erga te, tamque perfectum in se, ac amabilem Deum redamare tardes, eique mutuum amorem sanctiori vitâ per actum quemdam heroïcum inchoandâ testari renuas?

ô Ingrate! amas hominem te diligentem; quin imò blandientem tibi canem amas; & beneficientem tibi Deum, summèque diligentem non amas. Ut hominem amore prosequaris, sufficit, ut tibi blandiatur. En! stringit, fovet, amat te Deus, & innumeris beneficiis obruit; nec tamen redamas; quin imò lethali frigore torpes. Mundum creat, mortem subit, Eucharistiam instituit, & miracula miraculis cumulat, ut mutuum à te amorem emendicet, nec tamen redamas. Exhaustit quasi omnem potentiam & benevolentiam suam, ut suum tibi amorem testetur, ita quidem, ut si omnis illius felicitas à tuo erga se amore dependeret, si tu Deus Dei fores, vehementiùs te amare, ampliùs tibi benefacere nequiret; & tamen ingrato tepore langues.

ô Superi! Deus amat hominem, & homo non amat Deum! Summa illa Majestas, & sibi soli sufficiens Divinitas: ille se solo beatus ac nullius indigens Deus amat hominem, hominem, inquam, faccum stercoreum, escam vermium, cinerem & nihilum; & tamen homo non redamat Deum. ô Mortales! ubi quæso, est ratio, ubi sensus noster! An ergo summum Bonum amabit nostrum nihilum; & nostrum nihilum non amabit summum Bonum?

Ergone tu, ô Deus! ab æterno amabilissimos immen-

fac charitatis tuæ oculos in me defixeris; & ego tui nec meminisse digner! Tu non nisi beneficia in me contuleris; & ego in te non nisi maleficia congeram! Tu amore mei sis mortuus; & ego tibi sanctiùs vivere renuam! ah! execror immane hoc animi frigus.

ô Beneficentissime cordium amator Deus! agnosco ingratitude meam. Pudore confundor coram te. Ah! amorem non amavi! tam beneficum erga me, meque infinite amantem Deum, & ob infinitudinem suarum perfectionum immenso amore dignissimum non redamavi; quin & offendi. Tot beneficiis non nisi malefacta, tanto amori non nisi odium rependi! Sed pœnitet. Dolore confixus abominor duritiem meam. Tandem victas do manus. Vicisti ô Amor! vicisti! tibi debetur cor meum; meos tibi consecro amores. Deinceps amabo te ô mi Deus! & eò intensiùs amabo, quò tardiùs te amare incipio.

Amo te, ah! amo te, ô Amabilitatem, Bonitatem & Pulchritudinem infinitam. Amo te; idque purè propter te, non ex spe præmii aut metu pœnæ, sed unicè propter te; quia summum Bonum es, ac infinito amore dignissimus. Et amo te ex toto corde, ex totâ animâ, ex totis viribus: te appetiando super omnia; super omnes delicias, honores, divitias, ac commoda prosperæ & longioris vitæ. Serviam tibi in eo munere, loco, gradu & conditione, in quo volueris. Imitabor Christum in tertio Humilitatis gradu, & quidem plenè, ardentè, & totis viribus. Observabo concepta hoc octiduo proposita præsertim ista N. Fixum est: sanctiorem vitam per actum heroicum auspabor, voluntati divinæ me semper & in omnibus conformando.

ô Pulchritudo infinita! ô quàm ferò te amavi! ah! peccatum fatis est! ô utinam omnimoda mei quoad om-

436 *Dies VIII. meditat. III. de Amore Dei.*

nia annihilatione vel unicum gradum tuæ gloriæ extrinsecæ addere possem! Si scirem vel guttam sanguinis mihi in venis fluere, quæ te non amet, hoc illam momento elicerem, & projicerem abs me. ô Domine! cùm peccando vixerim, da saltem amando mori.

FINIS.

INDEX

Exercitationum sacri hujus Octidui.

INTRODUCTIO <i>ad sacram hanc solitudinem.</i>	1
§. 1. <i>Incitamenta ad ei ritè vacandum.</i>	2
§. 2. <i>Monita ad comparationem animi internam pertinentia.</i>	10
§. 3. <i>Monita ad dispositionem rerum externam spectantia.</i>	13
§. 4. <i>Monita ipso tempore exercitiorum observanda.</i>	15
§. 5. <i>Compendiaria synopsis seu systema Exercitiorum.</i>	20

SACRORUM EXERCITIORUM.

DIES PRIMA.

MEDITATIO I. <i>De Fine hominis.</i>	25
Thomas Kempensis l. 3. c. 37. de imit. Christ.	
LECTIO. <i>De primo exercitio seu Fundamento.</i>	31
MEDITATIO II. <i>De Fine hominis Religiosi.</i>	47
Thom. Kemp. l. 3. c. 10.	
CONSIDERATIO. <i>De Indifferentiâ ad omnem locum, munus, gradum &c.</i>	54
EXAMEN STATUS. <i>De Impedimentis hujus indifferentiæ.</i>	63

MEDIT. III. Repetitio utriusque prioris meditationis. 64
Thom. Kemp. l. 3. c. 17.

DIES SECUNDA.

MEDIT. I. De Peccato Angelorum & Adami. 71
Thom. Kemp. l. 3. c. 14.

LECTIO. De Dolore & Horrore peccati. 80

MEDITATIO II. De Peccatis propriis. 98
Thom. Kemp. l. 3. c. 7. n. 2.

CONSIDER. De geminâ peccatorum Radice. 106

EXAMEN STATUS. De Defectibus ex Superbiâ & Philautiâ oriundis. 115

MEDITATIO III. De Inferno. 119
Thom. Kemp. l. 1. c. 24. n. 3. 4. 6. 7.

DIES TERTIA.

MEDITATIO I. De Morte. 130
Thom. Kemp. l. 1. c. 23.

LECTIO. De Cognitione sui ipsius. 137

MEDITATIO II. De Judicio particulari. 149
Thom. Kemp. l. 1. c. 24. n. 1. 2. 4. 5.

CONSIDER. Practica Præparatio ad mortem. 156

EXAMEN STATUS. De transactâ vitâ & Præsentî Statu animæ. 157

MEDITATIO III. De Filio prodigo. 163
Thom. Kemp. l. 4. c. 9. n. 2. 3. & 6.

DIES QUARTA.

MEDITATIO I. De Regno Christi. 171
Th. Kemp. l. 1. c. 1. n. 1. & 2. item l. 2. c. 1. n. 1. & 2.

LECTIO. De Imitatione Christi. 176

MEDITATIO II. *De Incarnatione.* 195

Thom. Kemp. l. 2. c. 1. n. 5. & 6.

CONSIDERATIO. *De Humilitate.* 201

EXAMEN STATUS. *Circa eandem Virtutem.* 209

MEDITATIO III. *De Nativitate Christi.* 212

Thom. Kemp. l. 3. c. 18.

DIES QUINTA.

MEDITAT. I. *De Fugâ Christi in Ægyptum.* 217

Thom. Kemp. l. 3. c. 15.

LECTIO. *De præviâ animi ad electionem
Comparisonem.* 223

MEDITATIO II. *De Vitâ Christi occultâ.* 243

Thom. Kemp. l. 3. c. 13.

CONSIDERATIO. *De Mortificatione.* 248

EXAMEN STATUS. *Circa eandem Virtutem.* 256

MEDITATIO III. *De Ascensu Christi ad Tem-
plum.* 261

Thom. Kemp. l. 3. c. 32.

DIES SEXTA.

MEDITATIO I. *De duobus Vexillis.* 269

Thom. Kemp. l. 3. c. 56.

LECTIO. *De Scopo Exercitationum præsen-
tis diei.* 276

MEDIT. II. *De tribus hominum Classibus.* 297

Thom. Kemp. l. 3. c. 27.

CONSIDER. *De tribus Gradibus Humilitatis.* 305

EXERCITIUM *electionis practicum, seu Mo-
dus instituendæ Electionis.* 314

MEDITATIO III. *De Prærogativis tertii
Gradûs Humilitatis.* 321

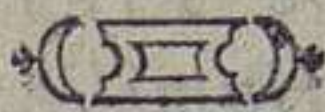
Thom. Kemp. l. 2. c. 11.

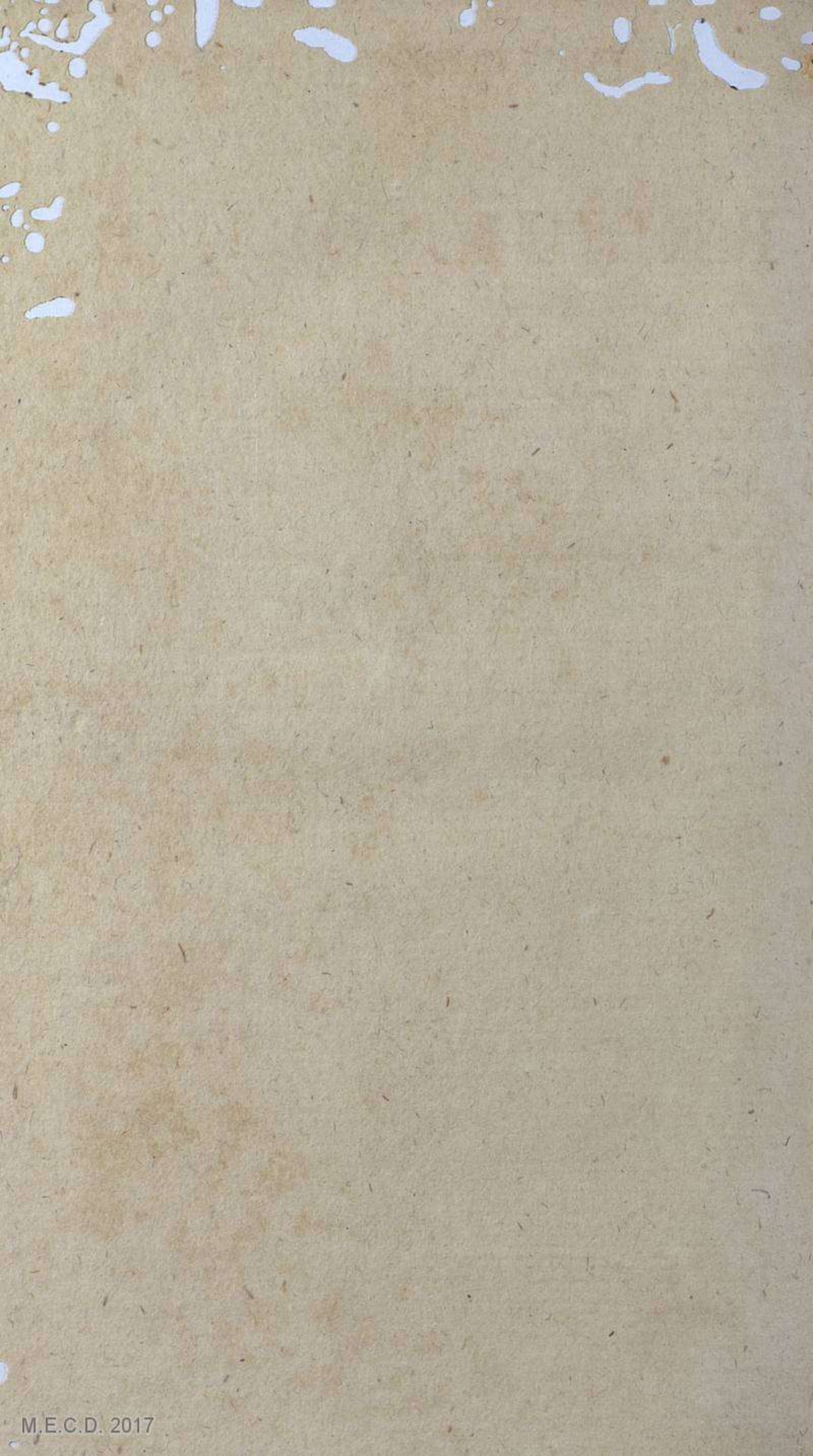
DIES SEPTIMA.

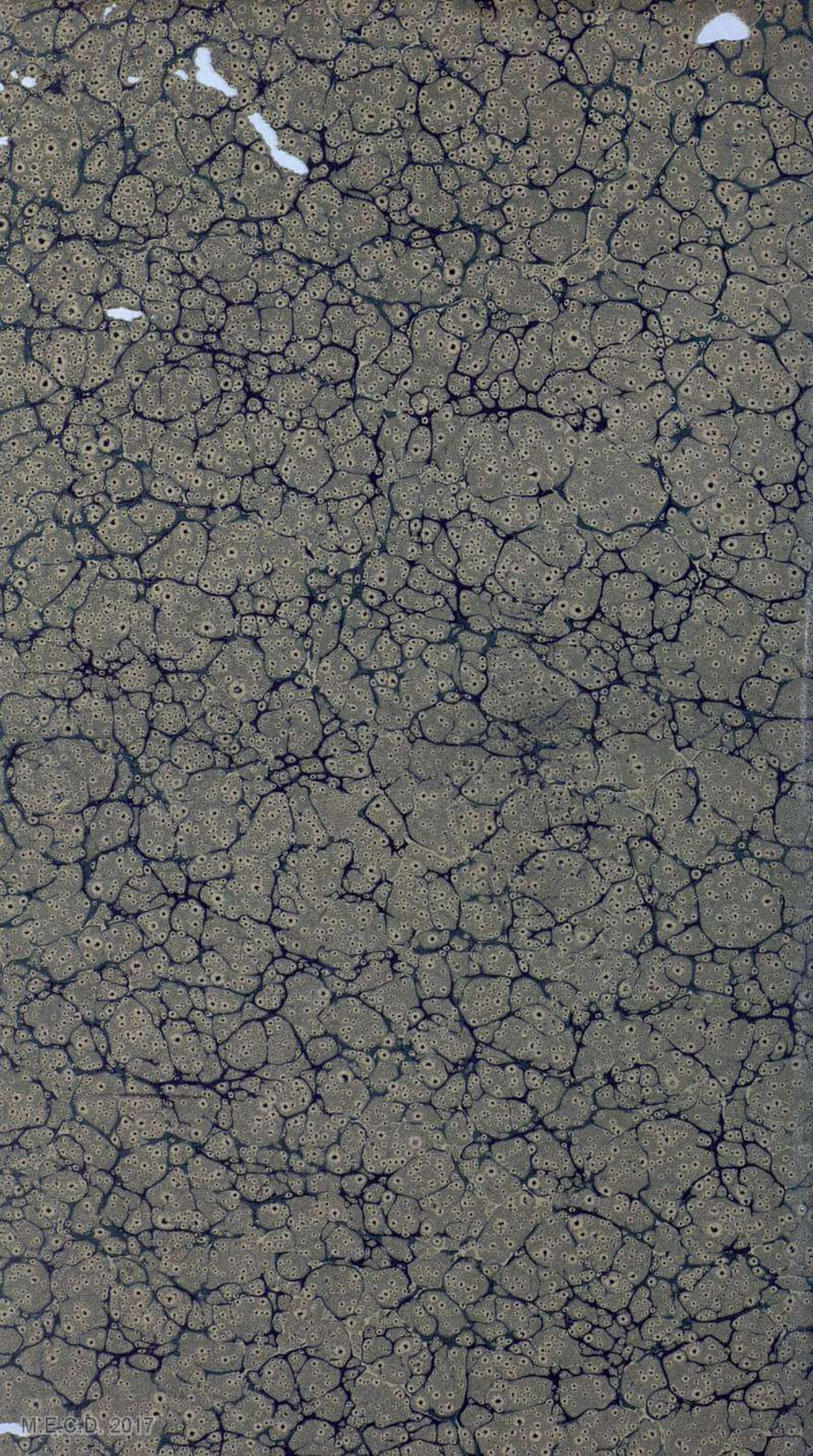
- MEDITATIO I.** *De Injuriis, quæ Christus passus est in Honore.* 326
Thom. Kemp. l. 2. c. 2. item l. 3. c. 41.
- LECTIO.** *De Scopis & Fructu tertiæ hebdomadis.* 334
- MEDITATIO II.** *De Doloribus, quos Christus passus est in Corpore.* 354
Thom. Kemp. l. 3. c. 19.
- CONSIDERATIO.** *De Gloriâ & Felicitate statûs animæ contemptæ & afflictæ.* 362
- EXAMEN STATUS.** *De Patientiâ & Obedientiâ.* 370
- MEDITATIO III.** *De Christi Cruci affixo.* 374
Thom. Kemp. l. 2. c. 12. n. 1. 2. 5. 6. 7. 9.

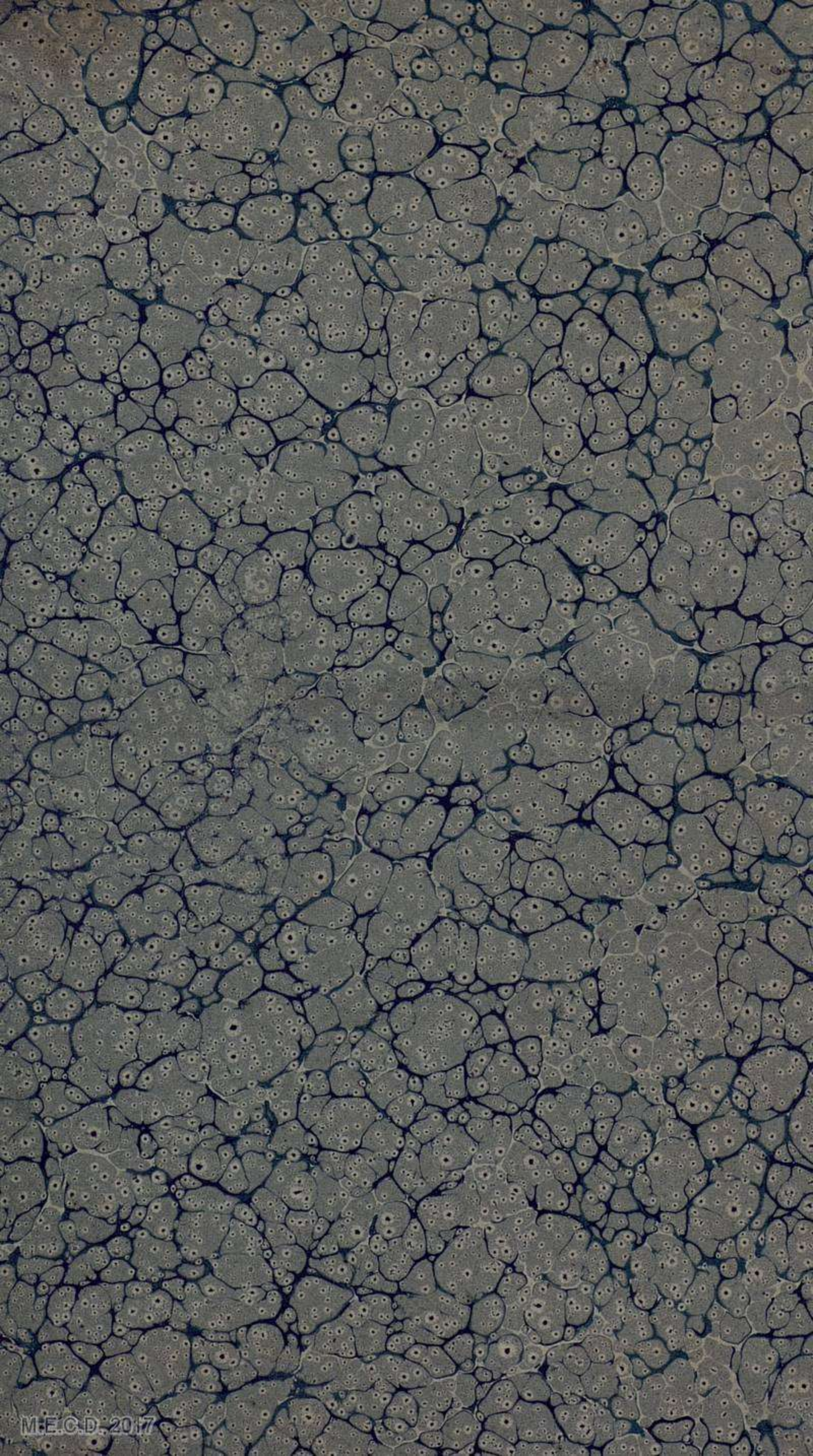
DIES OCTAVA.

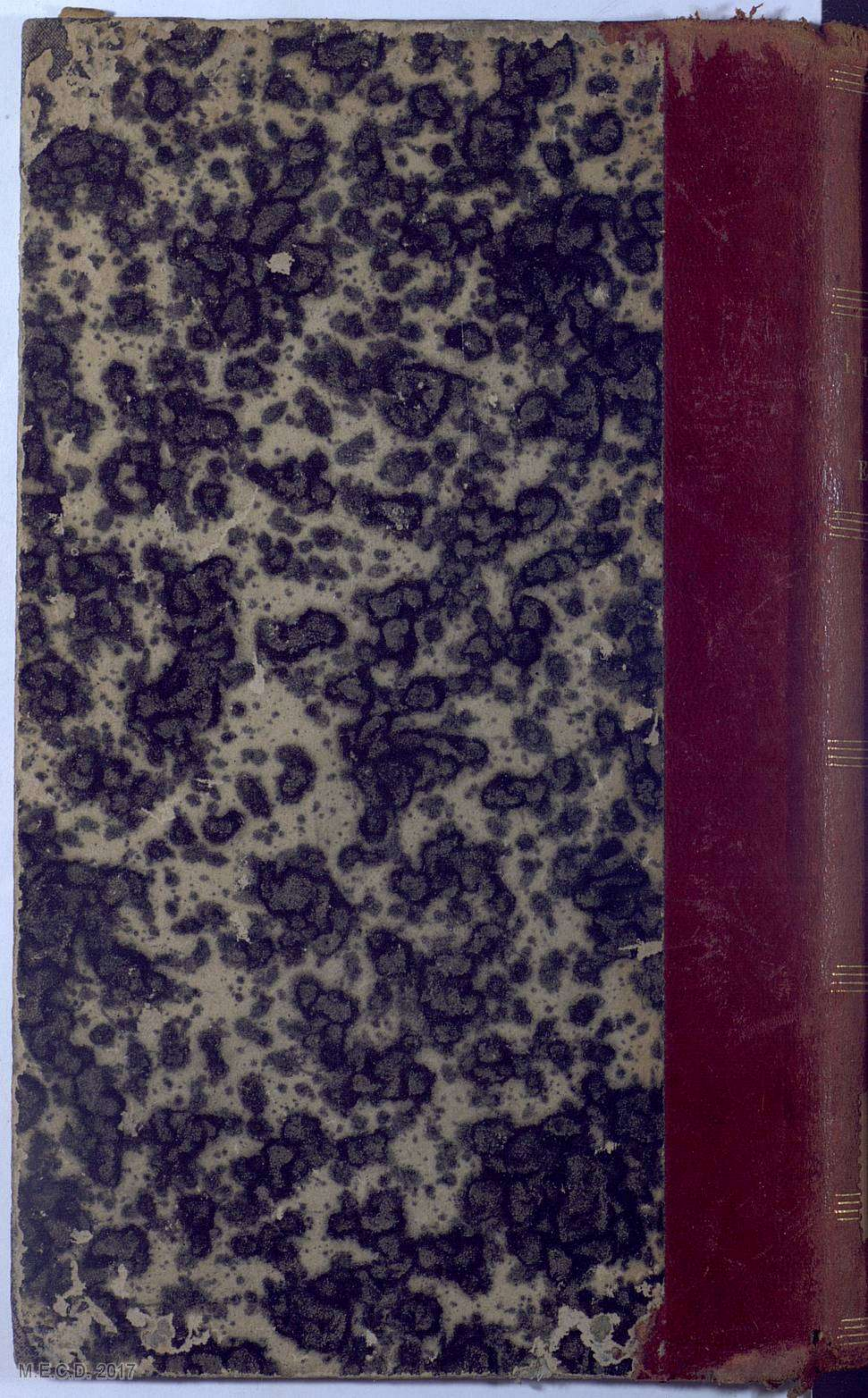
- MEDITATIO I.** *De Resurrectione Christi.* 385
Thom. Kemp. l. 3. c. 49.
- LECTIO.** *Pro ultimo Exercitiorum die.* 392
- MEDITATIO II.** *De Amore Christi.* 406
Thom. Kemp. l. 2. c. 7. & 8.
- CONSIDERATIO.** *De Conformitate voluntatis nostræ cum Divinâ.* 415
- EXAMEN STATUS.** *De Oratione & Collectione animi.* 424
- MEDITATIO III.** *De Amore Dei.* 427
Thom. Kemp. l. 3. c. 34.

I. DE LOYOLA

EXERCITIA

6876